P A U L G O M A

CULOAREA CURCUBEULUI
'77
(CUTREMURUL OAMENILOR)

COD "BĂRBOSUL"

Autura Autorului

[2 0 0 9]

Culoarea curcubeului ‘77, Paris, 1978

- **Le tremblement des hommes**, traducere Alain Paruit, Seuil, Paris,1979
- **Met het woord tegen de muur**, traducere Paul Koeck, Elsevier Manteau, Anvers 1980
- **Culorile curcubeului ‘77**, Humanitas, Bucureşti, 1990
- **Culoarea curcubeului ‘77**, Biblioteca Familia, Oradea 1993
- **Culoarea curcubeului ‘77**, Flux, Chişinău, 2003

- **Culoarea curcubeului ‘77, Cod «Bărbosul»,** Polirom 2005

Nota Autorului din martie 2002

Această carte de mărturii - despre 1977, în România - a fost scrisă la Paris, în primele luni ale anului 1978, tradusă în franceză şi lansată de editura pariziană Seuil în februarie 1979, naşi fiind Eugène Ionesco şi Fernando Arrabal. A fost difuzată fragmentar, în lectura autorului, prin Europa liberă, însă înainte de 1989 nu a cunoscut o ediţie în limba română.

În 1990 a apărut în româneşte la Humanitas - solicitată fiind de Gabriel Liiceanu, prietenul autorului… Însă abia ajunsă în librării (într-un tiraj dealtfel mult diminuat), *cartea de mărturii* **Culoarea curcubeului '77** *a fost retrasă de pe piaţă, depozitată, trimisă la topit de editor - care nu l-a informat pe autor, apoi a negat cu vehemenţă "dispariţia" cărţii.*

Fapta curat-prietenească, înalt culturalicească la care au consimţit scriitorii şi prietenii buni ai mei: Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Gabriela Adameşteanu, Nicolae Manolescu, Andrei Pleşu (şi atâţia alţii) m-a determinat să scot cu ajutorul tinerilor scriitori orădeni Florin Ardelean, Traian Ştef, Tiberiu Ciorba şi a eseistului clujean Laszlo Alexandru, în 1993, în Bibliotecă Familia, a doua ediţie (adevărata, speram…). Refuzată cu vigilenţă patriotică de reţelele de distribuţie: «Nu difuzăm o carte care insultă intelectualitatea noastră românească!", nici aceasta nu a avut o viaţă normală.

Nu înţelesesem *motivul adevărat* al distrugerii cărţii **Culoarea curcubeului '77**, operaţie legalizată de revista *22*, asociată cu *Dilema, Cuvîntul, România literară* prin o *campanie de presă* (prima, în 1993-94; următoarea cruciadă a GDS în alianţă-sfântă cu aceleaşi periodice: în 1997, după ce a apărut **Jurnal I-II-III** la Nemira) împotriva calomniatorului Goma, care pretindea că anticomunistul Liiceanu îi făcuse ce nu îi făcuse Ceauşescu: *trimisese la topit o carte - de mărturii despre perioada comunistă şi despre scriitorii colaboraţionişti - nedistribuită.*

Am avut nevoie de 12 ani pentru a accepta ceea ce refuzam să înţeleg în 1990:

Volumul de mărturii **Culoarea curcubeului '77** era, nu o carte oarecare, ci o g l i n d ă pusă în faţa *contemporanilor mei din 1977*, a "factorilor politico-poliţieneşti": Ceauşescu, Pleşiţă, Burtică, Coman, Stănescu, Dobrescu, Brad, Popescu-Dumnezeu; a "factorilor ideologiceşti": Vasile Nicolescu, Ghişe, Gafiţa, Dodu Bălan, Râpeanu, Romul Munteanu, Titus Popovici, Eugen Barbu, D. R. Popescu, Ivaşcu, Păunescu, Fănuş Neagu, V.C. Tudor, Săraru, Hobană, Ţoiu şi alte lepre literaturnice;

Volumul de mărturii **Culoarea curcubeului '77** s-a vădit a fi în 1990 - şi o g l i n d a nemiloasă (precum realitatea-aşa-cum-este-ea, vorba realism-socialismului) pusă în faţa *contemporanilor mei din 1990*, în care riscau să se vadă - mai grav: *să fie văzuţi (peste umărul lor de privitori-în-oglindă) de către... masele largi de cititori :* nu doar *vechii-răi,* martirizatorii spiritului, caraliii sufletelor, ci... şi *noii-răi,* martirizaţii noştri colegi întru suferinţă, "anticomuniştii" - "scriitorii rezistenţi prin cultură" - chiar dacă nu erau numiţi în carte: Zaciu, Paler, Pleşu, Blandiana, Manolescu, M. Martin, Buzura, Sorescu, feloni ca Doinaş, Balotă, Marino, impostori ca însuşi Liiceanu...

Iată motivul pentru care **Culoarea curcubeului '77** a fost interzisă în România post-revoluţionarnică - nu de cenzura unui stat totalitar, nu de cenzori analfabeţi, ci de înşişi scriitorii - şi deloc proşti, măgarii!

Ciudăţenia şi tristeţea: personalităţi culturale morale care vreme de decenii luptaseră, prin Europa liberă, pentru adevăr, demnitate, frumos (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca), după "revoluţia română", s-au rătăcit, s-au lăsat rătăciţi. Astfel se explică protejarea, justificarea, legitimarea unor scriitori nedemni, mincinoşi, falsificatori ai istoriei, mimînd... est-ethica, în scopuri meschine - dacă *materia* poate fi "meschină"... (Adameşteanu, Manolescu, Doinaş, Blandiana, Hăulică, Liiceanu, M. Martin...), angajarea - din umbră! - în campanii de denigrare a contradictorilor (fie ei şi morţi, precum Ion Caraion), alături de auxiliari ai Securităţii ca Jelea-Pelinului.

În absenţa unei oglinzi rele dar salubrizatoare, Pleşu, Manolescu, Adameşteanu, Blandiana, Sorescu şi ceilalţi directori de conştiinţe (!) au avut şi timp şi spaţiu de a-şi prezenta publicului românesc analfabet(izat) o luminos-traficată imagine de Jeanne d'Arc carpatodanubiană: cea virginalo-combatantă... Au profitat de absenţa (citeşte: suprimarea, alungarea, amânarea) autenticelor mărturii, pentru a scrie iute-iute "texte cenzurate pe timpul tiraniei", a bucătărì volume cu... articole politice (!) - după ce-şi făcuseră educaţia civică în cursul-accelerat din Piaţa Universităţii; au confecţionat, nu doar "memorii-de front" născocite, nu doar "auto-istorii" de o nebănuită capacitate inventivă ci, în haită, au fabricat Istoria României, încropită de ei (şi de nevestele/bărbaţii lor) mai subrealistă decât cea din **1984** de Orwell.

Atât pentru "pregătirea terenului" (citeşte: ştergerea tuturor urmelor - de pildă a volumului de mărturii **Culoarea curcubeului '77**), cât şi pentru edificarea Monumentului Rezistentului prin Cultură (Necunoscut), a trudit (cu folos) Liiceanu: el şi-a început impostoratul prin a se proteja pe sine şi pe ai săi cama-

razi de Păltiniş, de Noica, de Plămădeală, de Nicu Ceauşescu: colaboraţioniştii, laşii, dezertorii de primejdia arătării adevărului; de pericolul demascării lui şi alor lui.

După un sfert de secol de la aşternerea pe hârtie a mărturiei despre 1977 şi după mai bine de un deceniu de tentative infructuoase de editare - pe hârtie - m-am hotărît să culeg la ordinator **Culoarea curcubeului ‘77** şi să încerc a mi-o face cunoscută prin Internet…

După care… Vom muri şi vom vedea.

NOTA - Paris, 21 octombrie 2004

Vreme de săptămâni, zi de zi, câte 12, 14, 16 ore am copiat “hârtiile” din dosarele de la CSNAS. Când am terminat, m-am adunat de pe jos şi m-am întrebat, prosteşte :

«La ce a slujit truda, chinul autopedepsirea?»

Mi-am răspuns, după o lungă pauză:

«La nimic. “Documentele” aflate până de curând în subterana securităţii nu mi-au revelat nimic nou, nimic esenţial pe lângă - sau în contradicţie - cu ceea ce ştiam, intim, în urmă cu 27 ani, când aşternusem pe hârtie mărturia **Culoarea curcubeului.** Ce era atunci este şi acum - mai rău, fiindcă atunci ne legănam cu speranţa. Cu excepţia Ceauşeştilor, aceiaşi răi fiinţează şi azi, mai insuportabili, fiindcă ne sfidează în public, prin televiziune, prin cărţi de amintiri - prin etalarea obraznică, de eterne ţoape (masculin: ţop), de neamuri-proaste a averilor furate de la gura noastră, a mereu păguboşilor. Cât despre intelectualii noştri cei viteji, rezistenţi prin cultură… Doar cei care n-au murit au fost scutiţi de degradare până la greaţă - priviţi-i pe Zoe Buşulenga, pe Dan Berindei, pe Zoe Petre-Condurache, pe Buzura, pe E. Simion, pe Manolescu, pe Liiceanu, pe Pleşu, pe Dinescu, pe… ».

Dureros, ucigător sentimentul că ceea ce ai făcut, ceea ce ai consimţit - tu şi ai tăi - s-a dovedit a fi o strălucitoare, o răsunătoare inutilitate. Nimeni nu învaţă nimic din experienţa altuia, nici din a sa proprie. Suntem blestemaţi să luăm totul de la capătul capătului - ca mersul, ca vorbitul - ca şi cum *memoria* comunităţii nu ar fi ceeea ce ar trebui să fie: moştenire - ci doar agonisire.

Încercasem, în urmă cu ani, să vorbesc - şi eu - de cusurul de căpătâi al nostru, al românilor : *amnezia*. Cuvinte în pustiu. Cum să-l faci pe semen să înţeleagă că uitarea - cultivată de el ca mijloc de supravieţuire - este moarte curată, oricum:

nefiinţă? Cum să-l faci să accepte evidenţa: cine nu-şi cunoaşte trecutul nu va avea un viitor, va împietri moale, inform, în prezentul perpetuu.

Mă consolez, spunîndu-mi : fiecare înfrângere poate fi prefăcută în… o carte.

Chiar în o carte despre imposibilitatea de a scrie o carte.

NOTA - 11 februarie 2005

Culoarea curcubeului '77 (Cutremurul oamenilor), la care s-a adăugat Cod «Bărbosul» (din dosarele Securităţii) a apărut în excelente condiţii grafice la editura Polirom din Iasi. Prilej de bucurie: în sfârşit, o ediţie normală cu o difuzare normală. Însă n-a fost să fie nici de data asta:

Cu de la sine putere, fără ca autorul să fi fost anunţat, Silviu Lupescu directorul editurii a suprimat **Introducerea** (cuprinzînd istoricul acestui volum de mărturii) şi **Addenda**.

Am încercat să aflu motivul… decapitării-despiciorării.

Mi s-a explicat : Polirom nu comisese vreun abuz, fiindcă autorul dăduse Bunul de Tipar…

Adevărat: autorul aflat în faţa unor explicaţii de genul: "Volumul este paginat, ar costa enorm dacă am repune la loc **Introducerea** şi **Addenda**", a cedat. În urma unui şantaj murdar.

Însă autorul nu ştia că mai lipsea ceva: un fleac-esenţial: din *Notiţa bibliografică* lipseşte… **Culoarea curcubeului**!

Astfel cititorul a fost indus în eroare de editor: îşi imaginează că are între mâini un volum nou!

Nemaifiind legat de editura Polirom şi de directorul ei Silviu Lupescu de sinistră amintire, mi-am reluat drepturile, sperînd că, antum, voi reuşi să public *această* variantă:

Culoarea curcubeului - Cod «Bărbosul»

cu **Introducerea** (istoria… cărţii) şi cu **Adenda**

Până atunci o reinstalez pe internet - la adresa:

paulgoma@free.fr

Nota din 16 iunie 2009

În sfârşit, după 31 ani de la aşternerea pe hârtie,

Culoarea curcubeului

apare într-o ediţie la care nu au "colaborat" bolşeviceşte nesfârşiţii intelectuali români Liiceanu şi Lupescu

Celor care în anul de graţie 1977
s-au încăpăţânat să creadă că sunt oameni
şi au început cu începutul:
s-au liberat de frică;
s-au liberat de ei înşişi.

DESCHIDERE

De mulţi ani nu mă mai apropii de oglindă decât atunci când mă bărbieresc. Şi nu ca să mă privesc - mă cunosc, mi-am ajuns indiferent, ci ca să nu mă tai.

De când am venit în Occident, mă surprind în faţa oglinzii: mă ştiu, puţin îmi pasă de chipul de peste drum şi, totuşi, îmi repet întrebările altora:

- *Ce* eşti tu, Paul Goma? Eşti disident? Opozant? Comunist, fascist? Anarhosindicalist, liberschimbist? [Antisemitist? Negaţionist?] Eşti de dreapta, de stânga? De centru-trei-sferturi-spre-nord-est-faţă-de-sud-est? *Ce* eşti?

Cunoscîndu-mă până la indiferenţă, nu răspund. Dacă aş fi fost întrebat - chiar prin mine: «*Cine* eşti? », aş fi răspuns: «Nu ştiu» oricum, ar fi fost un răspuns. Însă «*Ce* eşti? » nu e întrebare, ci agresiune. Atentat. Somaţie obraznică, imbecilă, ca orice somaţie şi care nu cere răspuns ci îmi impune să optez pentru un anume grup, pentru o rubrică anume, să aleg, eu, o celulă numerotată. De când am venit în Occident, am fost mereu întrebat:

- *Ce* a fost mişcarea pentru drepturile omului din România, în 1977? O mişcare reformistă? Sau de opoziţie? Cumva liberschimbistă? O anexă a Chartei '77? Un puseu naţionalist? Nu cumva o diversiune sovietică? O variantă à la roumaine a eurocomunismului trotskistosocializant? *Ce* a fost?

Nemaifiind vorba de mine (chiar dublat la oglindă), am fost silit să răspund, să explic, nu ceea ce a fost, ci *ceea ce* **nu** *a fost* - fiindcă întrebările apucaseră să vicieze răspunsurile.

Întâmplător, sânt scriitor. Prin structură, prin educaţie, formaţie, întâmplător gândesc, acţionez potrivit unui cod moral. Talmudurile politice mă înfricoşează-îngreţoşează. Am învăţat, acasă, să fiu pentru *bine* şi împotriva *răului* - orice culoare ar avea, indiferent dacă poartă în frunte zvastică ori secere-şi-ciocan, indiferent dacă dictează în numele naţionalismului sau în al internaţionalismului.

Unii consângeni îmi reproşează că nu am curajul de a alege albul lor împotriva negrului. Am încercat să spun că negrul pretinde şi el că este alb; am încercat să mai spun că, de pe o a treia poziţie, ambii arată negri şi proşti şi cu picioare strâmbe.

Mi s-a replicat :

- Ba tu!

De acord: ba eu (am picioare strâmbe).

- Şi, în plus, nu eşti român de-al nostru, fiindcă eşti basarabean de-al vostru!

- Nu, nu sânt de-al vostru, sânt de-al nostru: basarabean…

Dacă sânt întrebat - pentru a mia oară:

- *Ce* a fost mişcarea pentru drepturile omului din România, în 1977? - răspund:

- Ce culoare a avut? Ce culoare poate avea o mişcare pentru drepturile omului - chiar dacă acel *om* este român (deci tricolor)? Nici una. Dacă trebuie - deşi nu văd de ce ar trebui să colorăm totul, ei bine: culoarea curcubeului. Acum e limpede?

Nu, nu e mai-limpede. Ca să fie mai puţin ne-limpede, voi încerca să povestesc ce s-a întâmplat în 1977, în România.

Nu sânt istoric, nici sociolog, nici om politic (şi mă bucur că nu sânt, fiind liber să nu colorez cu văpselele lor). Sânt, întâmplător, scriitor. Acel animal care povesteşte ce ştie, chiar dacă, uneori, nu ştie ce povesteşte.

Paris, ianuarie 1978

prima parte

I A R N A

I
O DISCUŢIE PRIMĂVĂRATICĂ DESPRE O ZI DE IARNĂ

- Ce conţinut a avut convorbirea telefonică de la data de 18 ianuarie curent cu Tănase Virgil, aflat la Paris?

Conţinut. Convorbire - care, fiindcă avusesesem mai multe, cu Tănase Virgil, aflat, curent, Paris…?

- Habar n-am!, am răspuns - şi nu minţeam, deşi eram arestat, în anchetă…

În acea zi (primăvăratică, de-April,/ precum lacrima unui copil etc., etc.) mă ancheta maiorul de securitate Goran Gheorghe*), secretar al organizaţiei de partid de la Direcţia Anchetelor Penale, aflătoare pe Calea Rahovei, Bucureşti, România. Eram vechi (de astă dată) de două săptămâni, deci aflasem, eu, anchetatul: anchetatorul meu făcuse prima sa anchetă la 19 ani (ce i-or fi fost părinţii? - sau venea de la orfelinat?). Cam devreme, dar goraniigheorghi sunt precoci. La 19 ani - el mi-o spusese şi nu o singură dată. Se dau mari, maiorii, deşi n-ar fi avut nevoie să se laude cu gradul lui *) în faţa unui soldat-major ca mine care nici nu făcuse armata şi chiar de ar fi făcut-o, ar fi fost degradat, ca puşcăriaş politic. Tot el, goranul, mă anunţase, din guşă, că este secretar de partid pe toată clădirea, pe toată Securitatea, pe toată Rahova. Şi tot el mă înştiinţase : are 34 ani. Un calcul rapid: 1977 minus 34 dă 1943; plus 19 dă 1962…

- Dar când aţi intrat în Securitate? , l-am întrebat. În '62 eu încă nu ieşisem de sub oblăduirea Organului…

---

*) Când, în ianuarie-mai 1978, la Paris, am pus pe hârtie şi numele oarecarelui securist anchetator: **Goran** - despre "convorbirile" cu el din aprilie-mai 1977 - nu-mi imaginam că, în timpul "revoluţiei" din 1989 bunul meu prieten Gelu Voican-Voiculescu-Sturdza-(Clytoris), devenit tovarăş cu Iliescu, Brucan, Măgureanu, avea să-l scape din ghearele revoluţionarilor (care-l arestaseră) pe prietenul său, Goran Gheorghe…

- He-he-he, dom' Goma**), asta nu se comunică, -i secre' militar!

Băiat simpatic, Goran. Originar (zicea el) din Breaza, cunoştea şi Strada Gării, deci şi livada părăsită din care mătuşa soţiei mele cumpărase o parte şi îşi făcuse o casă (locuită de noi, verile, în ultimii trei ani). Cunoştea - pe dinafară - şi casa:

- Nu prea are arătare de vilă, cum a scris tovarăşul nostru Eugen Barbu în *Săptămîna* dânsului, a adăugat Goran. Şi nici nu-i văruită, am văzut-o bine, doar şi eu sânt din Breaza.

- Din care Breaza? (actualul oraş: compus din mai multe sate).

- He-he-he, dom' Goma, asta nu se comunică, -i secre' militar!

Băiat simpatic, brezeanul Gheorghe. Isteţ cât e nevoie, isteţit de meserie - nu atât în conducerea anchetei şi nu în stăpânirea ortografiei (ce-oi mai fi vrînd: nu-i destul că e din Breaza şi încă maior?), cât în redactarea proceselor verbale, operaţiune neavînd legătură cu limba română, doar cu gândirea organală.

În legătură cu truda redactării : avusesem, vai, ocazii şi timp să mă conving: anchetatorii nu fac un sfert de pas din proprie iniţiativă, pentru fiecare element neprevăzut-dinainte, vorba lor se cer afară - că aşa-i la ei…

Câteva zile Goran m-a butut la cap cu "conţinutul" unei convorbiri de care, sincer, nu-mi aminteam. La un moment dat, după rituala întrebare, n-a aşteptat invariabilul răspuns: «Nu ştiu!», a ieşit din birou, lăsîndu-mă în plata unui subofiţer. După o vreme s-a întors. Sub braţ cu un dosar subţirel. Subţire surâdea şi el:

- Şi dacă vă spunem noi ce conţinut? Convorbirea telefonică de la data de 18 ianuarie curent, cu Tănase Virgil aflat la Paris?

- Ar fi recunoaştere din partea Securităţii că telefoanele sunt ascultate - cu mare grijă, cu drag…

- He-he-he, dom' Goma, iar vă luaţi de noi, cu acuzaţii la adresa, că noi ascultăm - vă dau cuvântul meu de onoare! Pe ochii mei de om dac-am ascultat e v'odată, personal…

- Vorbeam de serviciile de ascultare ale Secu'…

- N-avem aşa ceva, pe-onoarea mea - nici n-am înţeles cum le-aţi zis: service ascultătoare? N-avem, 'pare rău. Da' dacă vă comunic ce-aţi zis la telefon, recunoaşteţi? C-adica-aţi primit instrucţiuni de la… (isteţul, ajuns aici, a şovăit-pe-de-rost, tocise, învăţînd şi pauzele) Paris?

**) Acest "dom' Goma" din gura anchetatorilor mi-a provocat multe acuzaţii, chiar "demascări" din partea ascultătorilor, a cititorilor: ei comparau comportamentul securiştilor din anii 50 (îl cunoscusem şi eu) cu cel din 1977 (de care ei habar n-aveau). Desigur, Securitatea "se schimbase" - în aparenţă, nu în esenţă. S-a schimbat şi după 1989 - nu în esenţă; în aparenţă.

- Până la recunoaştere sânt curios să aflu ce am zis. Nu-mi aduc aminte, însă cu ajutorul neprecupeţit al serviciilor înalt ascultătoare…

- He-he-he, dom' Goma, iar o daţi pe după persic! Să ştiţi şi aflaţi că noi nu obijnuim, poate alţii… Dar să ştiţi: noi nu suntem obligaţi de să arătăm anchetaţilor probili de le posedăm.

- Foarte bine - anchetaţi-mă despre altceva.

- A, păi nu-i cum vreţi, că doar nu suntem în Patagonia! Chestia asta, convorbirea are o foarte mare importanţă pentru bunul-mers…

- Mare-importanţă, pentru bunul-mers - de asta nu mi-o amintesc.

- Aşa considerăm şi noi, căci de-aia nu vreţi să recunoaşteţi cinstit, ca la anchetă, căci ştiţi că aici e… Asta, zi-i pe nume…

- Căci - cheia?

- Exact aşa! Nu la ea mă gândeam, da chiia-i şi mai exactă!

- Căci - dacă cheia-i şi mai exactă, înseamnă că i-am spus lui Tănase la telefon că am de gând să pun o bombă sub curul lui Ceauşescu, la care Tănase a zis…

N-am mai avut cui să împărtăşesc zisele tănàsice: ca de fiecare dată când rosteam numele Ceauşescului într-un asemenea context (curat-vulgar!), anchetatorii, fie ei şi colonei-plini, deveneau brusc interesaţi de compoziţia varului de pe pereţi, de ceea ce se întâmpla dincolo de fereastră, pe Calea Rahovei, ori o luau la goană - ca maiorul Goran cel Gheorghe de pe la Breaza.

A revenit după vreun ceas. Grav. Sever - un adevărat Gheorghe.

- Dom' Goma! Uite ce e: eu vă citesc de pe docoment ce-aţi zis la 18 ianuarie curent şi 'mneavoastră-mi confirmaţi!

- Sau infirm, am zis.

- Căci de ce să-nfirmaţi, dacă scrie aciia, negru pe alb?

- O fi scriind, dar cine-a scris? Un securist - ascultările telefonice nu constituie probe.

- Ca ce chestie? Ne-nterziceţi 'mneavoastră? - Goran era serios, compătimitor. Parc-aţi fi niţăl picat din lună, scuzaţi-mă de expresie!

- O să pice Securitatea din pod cu astfel de probe. Dacă vreţi să-mi impuneţi "probe" din astea, aduceţi banda, s-o ascult.

- Nu. Banda nu se dă. Înţelegeţi, la noi ie reguli foarte stricte…

- Reguli-stricte permiţînd probe care nu probează nimic: transcripţia benzii…

- A, păi nu toată-ntegrală! Numai partea de ne-nteresează !

Hotărît, Goran era un bun, un de-viitor maior de Sec'. Iar coloneii şi generalii şi secretarii care-i ordonaseră să execute ceea

ce el executa, ca la ei "la cazarmă" (aşa vorbesc nevestele şi copiii securiştilor despre câmpul-muncii capului familiei: "la cazarmă") şi mai buni. Dacă un duşman al poporului (eu, de-o pildă) s-ar fi strecurat în rândur'li lor, n-ar fi lucrat-sabotat mai eficace. Numai că eu, vechi client al Cazarmităţii Organe, ştiam bine: ei pot face orice, oricui, oricâte tâmpenii, porcării, ticăloşii, crime, fără teamă de vreo lege ori decret ori prevedere internă care îi va obliga să dea seama… Ba da: în cazul în care "lucrătorul" organatic nu l-a înfundat cu totul pe arestat (arestat, nu inculpat); nu a fabricat destule "dovezi"; nu l-a strivit cu totul pe nenorocitul aflat îndărătul mesei de anchetă.

- Bine, să auzim ce i-am zis lui Tănase - am propus.

- Da' după ce-auziţi, semnaţi c-aşa-i?

- Aveţi nevoie de semnătura mea în problema-cheie?

- Cum să n-avem. Căci asta-i chiia, cum bine i-aţi zis-o!

Maiorul Goran a deschis dosarul astfel, încât coperta menţinută vertical să ascundă conţinutul - pe care îl şi zărisem, în chiar momentul ascunderii lui: o singură filă de hârtie de format mic, zdrenţuită într-o latură, deci zmulsă dintr-un caiet-carnet. Scărpinîndu-se îndelung, elegant, în ureche, cu unghia degetul mic, Goran a început să citească:

- "Tănase - două puncte - cehii s-a ridica'… ridicată… ră"- ce-a scris deşteptu-ăsta-aciia?, zic de scris, nu de dom' Tănase… "Cehii s-a ridi… catără" - aşa scrie-aciia: "ridicatără", aşa v-a zis dom' Tănase, la 18 ianuarie curent?

- Nu-mi aduc aminte.

- Cum nu v-aduceţi aminte, dacă scrie-aciia pecumcăci - acum citesc: "Tănase, două puncte, cehii s-a ridicatără…" - auziţi, dom' Goma, discutăm între noi, prieteneşte, io nu-l cunosc pe Tănase ăsta, am auzit că se pretinde scriitor - e scriitor? Scriitor adevărat?

- Bineînţeles, chiar dacă nu e membru al Uniunii Scrii'…

- Asta-i!, s-a luminat Goran. Căci se-explică! De-aia nu l-a primit în Uniune - păi cum să-l primească dacă n-are… Păi aşa se-exprimă-un scriitor adevărat, cu: "ridicatără"? Aşa se-'xprima un unchi, da-ăla era analfabet, căci eram pe timpul burgheziei! "Ridicatără" - ăsta-i stil de să te-exprimi cu el? Aşa se-exprimă dom' Tănase? Tot mereu?

- Nu-mi aduc aminte…

- He-he-he, dom' Goma, păi io ce fac aciia? V-aduc aminte!

- Una e să-ţi aduci aminte şi altceva să-ţi aducă aminte careva în uniformă de securist…

- Dar eu nu-s în uniformă! Şi v-aduc aminte…

- Una-i să mi se aducă aminte, aici, chiar de către cineva în

civil, alta-i să-mi aduc aminte eu, singur-singurel, de ceva - dacă acel ceva merită să…

- Vă spun eu: merìtă! Şi ce: nu-i tot aia dacă v-aduc aminte eu ori v-aduceţi singur - credèţi-mă: e important.

- O fi, dar nu-mi aduc aminte.

- Noi nu ne ocupăm de diferenţe - păi unde-am ajunge? Toţi anchetaţii pretinde că nu-şi aduce aminte singuri, cu toate că noi…

- …vă străduiţi din răsputeri să le-aduceţi aminte…

- Păi, da. Păi, nu?

- Păi nu - să zicem că Tănase a zis la telefon că cehii s-a… ridicatără - ce a răspuns Goma?

- Poftim? - Goran era profund uimit de întrebare.

- Repet: la ceea ce mi-a comunicat Tănase ce am răspuns eu?

Maiorul Goran s-a scufundat iar îndărătul meterezului alcătuit de coperta "dosarului". După un timp:

- Aşa… Uitaţi, aciia: "Goma - două puncte - aşa".

- Aşa.

- Păi, aşa. 'Mneavoastr-aţi zis, vă citez: "Aşa".

- Aşa… am zis? Aşa oi fi zis - mai departe?

- Mai departe…"Goma - două puncte - aşa".

- Aşa? Securitatea vrea să mă facă să recunosc - sincer, ca la anchetă! şi să semnez - că am zis: "aşa"? Asta-i cheia?

- Păi care alta? Că prea vă deranjează.

- Deloc. Recunosc-ca-la-anchetă: am zis de două ori "aşa".

- Păi staţi, că n-am termenat, căci aţi zis de mai multe ori, aţi zis de… trei… patru… de cinci în total.

- Perfect! Mai pun de la mine cinci, să fie zece…

- Staţ', dom' Goma, că numai de cinci, de ce să punem zece, tre' să respectăm adevărul!

- Pardon! Uitasem că am de a face cu Securitatea care totdeauna a fost interesată de adevăr, numai de adevăr…

- Păi, ce: nu? Păi, da! Ăsta-i rolu' nostru!

- Nu-mi explicaţi rolul Securităţii. I-am simţit "rolul" pe proprie piele de acum treizeci de ani, când s-a înfiinţat.

- Păi dacă ziceţi că nu ştiu ce… Aţi zis "aşa" ori n-aţi zis?

- Aşa am zis. Vreţi să recunosc în scris că am zis "aşa" de cinci ori, nu de zece, fiindcă Securitatea are nevoie numai de adevăr - aşa e?

- Aşa e. Adevărul şi numai adevărul. Da' să ştiţi: chestia cu "aşa" e numai punctul de plecare, 'mneavoastră să ne recunoaşteţi cinstit c-aţi primit indicaţii de la Paris, prin Tănase Virgil, pecumcă!

- Pecumcă…?

- Pecumcă ce şi cum. Ce să făcèţi, de natură contravoluţio'…

- În privinţa contravoluţionatùrii, are să fie greu… Dar aţi putea să-mi suflaţi răspunsul: ce indicaţii am primit de la Paris, prin Tănase Virgil? Să fac, ce?

- Păi aşa a zis şi Tănase, uitaţi: "Tănase - două puncte - românaşii noştri ce face"… - ce-o fi scris deşteptu-ăsta-aciia, ori tot dom' Tănase, cu stilu dânsului de-a se…

- Dacă aşa au sunat "indicaţiile"…- există retrogradări în Secu'…?

- He-he-he, dom' Goma, asta nu se comunică, -i secre' militar da' ce ce chestie, retrogradarea: că un anchetat n-a vrut să recunoască cinstit, ca la anchetă…?

- Aveţi dreptate: Securitatea nu se sinchiseşte că unii anchetaţi nu recunosc-cinstit - recunoaşte-cinstit, ea, în locul lor.

- Ca ce chestie să recunoaştem noi? Suntem acuzaţi de ceva?

- Bine, să trecem mai departe: ce am răspuns eu la întrebarea-indicaţie-preţioasă a lui Tănase?

- De ce-i zicèţi: indicaţie preţioasă? La cine făcèţi aluzie?

- Nu ştiţi?

- Nu ştiu şi nu vreau să ştiu! - caută, scufundat în dosar, doar ceafa i se vede… O clipă, să găsesc… Aşa… Gata! "Goma - două puncte - ce să facă ce tu nu-i cunoşti" - după care Goran aşează asupra mea piciorul învingător al privirii triumfătoare.

Eram obosit, obosit, obosit - de aceea am izbucnit în râs:

- Foarte bine, am spus, după ce m-am potolit. Securitatea ţine morţiş să recunosc-cinstit că, la întrebarea lui Tănase: "Ce fac românii?", am răspuns: "Ce să facă, ce, tu nu-i cunoşti"…

- Păi, da - păi nu?

- Păi, nu ştiu - asta-i cheia.

- A, nu! Chiia să ne-o spuneţi 'mneavoastră, c-adică ce-a vrut să spună Tănase cu-ntrebarea lui şi ce-aţi vrut să spuneţi cu răspunsul de l-aţi dat…

- Pardon, cu întrebarea.

- Lăsaţi, că ştim noi: cu răspunsul de l-aţi dat.

- Cu întrebarea - mai citiţi o dată.

- Lăsaţi, dom' Goma, că nu s'tem analfabeţi, ştim să citim. O fi întrebare, aparent, dar neaparent… ce se-ascunde îndărătul ei? C-adica ce-aţi vrut să ziceţi prin aşa-zisa întrebare de-i numai aparenţa de ea?

- N-am vrut, deci n-am spus nimic - prin întrebare. Prin, cu ajutorul întrebării, am întrebat.

- Lăsaţi-vă, dom' Goma de filozofie, c-aici noi întrebăm, anchetatul răspunde - este că vă e frică de adevăr? Este că vă e frică de răspuns? Este c-aici e chiia?

Mda, da, cam pe-acolo era "chiia" din capul lor de piatră sec'ă. Pentru chiia bănuită m-au bătut la cap şi după ce ancheta se oprise (deocamdată - cu *ei* nu o termini niciodată); chiar după ce mi se dăduse să citesc dosarul. Oricare mi-ar fi fost soarta (deocamdată…), Securitatea voia să aibă la dosarul ei - pe care eu nu l-aş fi cunoscut - "recunoaşterea" mea în privinţa indicaţiilor primite de la Paris… Bineînţeles, nu adevărul o interesa, ci confirmarea tezei lor, fie şi într-un dosar închis la propriu, potrivit căreia nimeni din interiorul Lagărului nu poate face o mişcare ("duşmănoasă"), dacă nu era îndemnat, ghidat din exterior.

Desigur, o ţinusem pe a mea: începusem singur, nu fusese nevoie să mă îndemne cineva de la Paris - cu atât mai puţin cu cât, într-adevăr, nimeni nu mă îndemnase cu adevărat - vorbesc de început, nu de continuat. În cele din urmă îl făcusem pe Goran să-mi citească întreaga transcriere a convorbirii telefonice - iat-o, în lectura sa:

- "Tănase - două puncte - să vin şi eu în România să facem ceva? Goma - două puncte - stai dracului acolo doar nu te-oi fi crezînd salvatorul neamului".

La telefon, Tănase se va fi simţit jignit de un asemenea răspuns. Dar eram chit. Plictiselile pe care le-am avut la anchetă din pricina acelei convorbiri-telefonice-din-18-ianuarie-1977…

II

ÎNCEPUTUL - DACĂ A FOST VREUNUL…

Nu (prea) era adevărat că românaşii nu (prea) făcea(u) nimic. Însă nu-i puteam spune lui Tănase, la telefon, ce anume făceau - dacă făceau; cum însă şi a gândi este facere…

Gândisem tare cu câţiva scriitori înainte de 18 ianuarie [1977]. În mod excepţional, în o singură săptămână trecusem de vreo trei ori pe la restaurantul Casei Scriitorilor, unde puteai cumpăra, uneori, chiar şi carne; chiar un kil întreg… O, se înţelege: nu aranjasem nimic, nu organizasem nimic, însă oamenii erau sensibilizaţi de Charta 77 şi aşteptau, spuneau ei, ca cineva mai răsărit dintre scriitori să ia iniţiativa - unul avînd şi prestigiu şi dosar. De pildă Bogza; ori Jebeleanu; ori Preda - fie şi Nichita Stănescu (!), pentru ca ei să se alăture de îndată! Aşa vorbeau scriitorii români la un pahar de vin.

Ce anume să facă? În cel mai rău caz o scrisoare de solidarizare cu cehii - în cel mai rău, fiindcă şi noi românii sântem ştiutori de carte şi ne pricepem la redactarea unui text. La urma urmei noi, românii am redacta un text mult mai *serios* decât al cehilor: noi, românii, spre deosebire de cehi - şi nu doar de ei - n-am fost niciodată comunişti ca ei şi nu vom fi, deci mişcarea noastră nu va avea, ca a lor, caracter reformist. Noi, românii am fost, din negura veacurilor, anticomunişti, deci opozanţi, nu disidenţi, ca ei!

Am rezumat opiniile confraţilor; ale colegilor de breaslă… Ale celor cu care am stat de vorbă la un pahar de vin (Cabernet bulgăresc). Bunişor vinişorul, ziceau pricepătorii, deşi cam prea ne-dulce - e-hei, dac-am avea şi noi pile la partid, pentru un Murfatlar, ori Pietroasele, alea vinuri, domnule!: duuulci, parfumaaaate… Eu nu aveam opinii bune despre vinul lor (parfumato-dulce, dacă aveam chef de aşa ceva, beam sirop), deci nu mă întindeam la palavre oenologice de baltă. Oarecari opinii aveam despre scriitor. Proaste, ca ale oricărui marginal înăcrit. Îmi ziceam însă că, marginal fiind, nu-i cunosc bine, deci n-am de unde şti ce-ar putea ei face, nu doar vorbi vorbe - la o adică… Or la-o-adică plutea în aer, îi puteam urmări (e)volutele cu perii bărbii: Charta 77…

La paharul de vin (acceptabil: ne-dulce, ne-dat cu odicolon) încercam să nuanţez: pentru moment, mai eficace ar fi un protest; sau o declaraţie de solidarizare. Reformistă, din două motive: îi

vom obliga pe comuniştii noştri (ai lui dracu’) să recunoască “amănuntul”, măruntul fir de nisip: ei erau cei care nu respectau legile impuse de ei înşişi; în al doilea, pentru că cehii făcuseră “spărtura” în opinia Occidentului şi în 1948 şi în 1968, deci noi, încă-necunoscuţi, să ne lipim de cei cunoscuţi…

Când discuţia ajungea aici, interlocutorii mei se împărţeau, fulgerător, în două categorii distincte: cei care părăseau friptura, vinul, masa, chiar restaurantul (să nu *se* audă că ei ar fi auzit) şi cei care rămâneau vitejeşte pe poziţii - deocamdată de acord cu “lipitura”. Aceştia din urmă aveau tot timpul se se împartă încă… Până atunci îşi aminteau că noi, românii am fost de totdeauna cei mai persecutaţi de ruşi, de comunism, izolaţi chiar în cadrul CAER-ului; cehii şi germanii de est (mai ales prusacii bolşevici!) fuseseră ostili românilor, impunîndu-le, cu aroganţă, în cadrul “comunităţii”, rolul de doar agricultori; că, la urma urmei, situaţia din România nu are asemănare cu cea din Cehoslovacia: cehii avuseseră şi înainte de război o puternică mişcare comunistă - la noi, nici vorbă; cehii aşteptaseră să fie liberaţi de sovietici (nici nu pomeneau de românii care ajunseseră în Tatra, liberîndu-i de nemţi…)- cu noi fusese invers: noi combătusem Armata Roşie patru ani… Până în 1968, când văzuseră şi ei pe dracu’, atunci descoperiseră “tovărăşia” rusească, în fine: dintre toţi ocupaţii, cehii fuseseră cei mai prosovietici - noi, ca şi polonezii, cei mai din-contra…

Zăbovind asupra reformismului Chartei 77, confraţii:

Ce mare scofală încercaseră cehii în ‘68? : să umanizeze inumanul, inumanizabilul - iar acum repetau aceeaşi eroare: voiau un socialism-cu-chip-uman! Pe când noi, românii, he-he, vrem o societate ne-socialistă, fiindcă socialismul s-a compromis definitiv, vrem o societate ne-comunistă, comunismul neexistînd decât ca teroare, sclavie, sărăcie. Noi, domnule, vrem o societate ne-nouă, una burghez-împuţită, o democraţie-putredă, ca a Occidentalilor - dar… democrată, liberală. Or, pentru a instaura (sau restaura) o asemenea societate, trebuie eliminat regimul comunist, care este nu doar *ne*-, ci profund *anti*-: anti-liberal, anti-democratic, anti-tot.

Astfel de discuţii cu asemenea ascuţişuri deveniseră frecvente printre scriitori - le constatasem din 1965, când mă întorsesem în lume. Nu mai surprindea pe nimeni dintre cei mărunţi (politicamente) să-i audă pe sus-plasaţi, unii chiar membri ai C.C. vorbind astfel. Cât de sinceri erau… Sinceritatea ţinea la înştăbiţii scriitori mai degrabă de inteligenţă (fiind inversă…): un Titus Popovici, de pildă, se arăta mult mai “critic” decât un Lăncrănjan - ghici ghicitoare: de ce? La ceilalţi nu ştiam

cât de sincere le vor fi fost paharele în-exterior, dar ştiam, ca martor, ca participant: în interior, adică între zidurile Casei Scriitorilor *se* putea spune (aproape) orice. Cu voie-de-la-meliţie, fireşte: prin 1970, deasupra restaurantului, în Sala Mare avuseseră loc câteva şedinţe de pomină, în timpul cărora scriitorii îi puseseră la zid (la propriu, fiindcă erau de faţă) pe cenzorii-şefi, oamenii partidului, caralìii ideologici: Vasile Nicolescu, Dodu-Bălan, Stroia, Brad, Ghişe, tratîndu-i de bandiţi, de analfabeţi, de asasini ai culturii, iar o dată, când s-a aventurat însuşi Dumitru Popescu-Dumnezeu i s-a făcut proces în regulă, nu doar lui, ci şi "politicii culturale", iar câţiva puseseră sub semnul întrebării chiar "justeţea liniei tovarăşului Ceauşescu" (repet: înainte de revoluţia-culturală din 1971). După câteva ceasuri în care ne sărasem sufletul, coborînd în curte, îl întrebasem pe Dumitru Ghişe (avusesem cu el, din 1969, conflicte violente, riscînd să devină contondente, «la ei, la C.C.») şi pe care, la şedinţa aceea îl călcasem în picioarele acuzaţiilor - aşa credeam eu…:

- Aţi telefonat la Securitate? Ne aşteaptă maşina-neagră la poartă?

Ghişe izbucnise în râs, dăduse să mă ia pe după cap - ce obicei rural ! - desigur, mă ferisem, însă el tot reuşise să mă bată pe umăr şi să-mi spună:

- Atâta timp cât discuţiile se poartă aici, între noi, în cadru organizat, la Uniunea Scriitorilor, fiecare tovarăş spune ce are pe inimă - ca azi, când ne-aţi cam maltratat. Însă numai aici, între patru pereţi. Spune dumneata, care ai trecut prin… anumite încercări: dacă rosteai, pe timpul lui Stalin şi-al lui Dej numai a mia parte din ce-ai zis azi… N-o să-ţi explic eu ce-ai fi păţit - ai şi păţit - pe când acum, cu tovarăşul Ceauşescu la conducere, sântem liberi să spunem ce gândim…

- …Între patru pereţi - dar afară? În exterior?

- Altă căciulă! Deşi mă consideri duşman, îţi dau un sfat prietenesc: de cum pui piciorul pe trotuarul din faţa Casei Scriitorilor, te afli sub altă…

- …jurisdicţie. Casa Scriitorilor are statut de ambasadă…

- Ţi-am dat un sfat prietenesc: rufele se spală în familie…

Discuţiile libere erau frecvente - şi permise… în familie. Însă atunci când cineva, din întâmplare sau din inerţie punea inofensiva întrebare - rusească:

«Ce-i de făcut?»,

întreaga geantă latină, alcătuită din aprigi apărători ai unei viitoare societăţi liberale, democratice, ridica din umeri:

«Parcă de noi depinde…»

Am asistat, am participat la numeroase "dezbateri" de acest gen. Oamenii erau profund sinceri: sincer-decepţionaţi (prea puţinii care crezuseră, dacă într-adevăr sincer-crezuseră); sincer-revoltaţi de starea de lucruri actuală; sincer-neîncrezători, nu neapărat în şansele de reuşită ale cehilor («Ce, lor le pasă de ale românilor? »), dar în însăşi justeţea cauzei lor. Totodată sincer-convinşi că de ei nimic nu depinde şi că, la urma urmei, nimic nu depinde de nimeni…

De aici, doar un pas până la Ialta:

- Ne-au vândut ca pe vite, ca pe-o marfă, îi doare-n cur de soarta noastră - dacă îşi mai aduc aminte de noi, dacă ştiu cam pe unde vine, pe glob, România. Porcu-ăla beţivan de Churchill şi nenorocitul de paralitic ne-au dat ruşilor şi ne-au dat pe vecie, când e vorba de târguri necinstite, necinstiţii îşi respectă cuvântul dat…

Aici intervenea un nesemnificativ, ultraminoritar "totuşi":

- Totuşi, îndrăznea acela, polonezii, germanii de est, ungurii s-au ridicat împotriva…

- Lasă-mă, domnule, cu ridicatul-împotriva!, se supăra oratorul de adineauri. Şi ce rahat au făcut, ridicîndu-se? Şi-au vărsat prosteşte sângele, şi-au băgat singuri păduchi în cojoc! Măcar de-ar fi tras singuri ponoasele, dar au provocat teroarea în întregul Lagăr - adu-ţi aminte ce-am pătimit noi, românii, din pricina ungurilor, în '56!

- Din pricina! Au pătimit românii care s-au declarat solidari cu ungurii şi au fost arestaţi, nu dumneata care ai şters-o iute-iute la bunici…

- Află că nu ne-a fost mai uşor decât arestaţilor - măcar ălora le era sigurată căldurica, păpica, dar noi… Ce ştii dumneata…

- Totuşi, insista incomodul stricător de majoritate, ungurii, ridicîndu-se, au demonstrat lumii întregi că…

- Fugi, domnule, cu ungurii dumitale! Ce-au demonstrat?

- Că sunt oameni dintr-o bucată, nu cârpe; că omul e născut liber, iar libertatea pierdută trebuie cucerită, nu aşteptată să-i cadă din cer - că demnitatea…

- Rahat-demnitate! Cucerită - cu ce? Cu mâinile goale împotriva tancurilor ruseşti?

-… Cu mâinile goale - împotriva tancurilor ruseşti!

- …cu pieptul gol, singuri în faţa Rusului - pe care noi îl cunoaştem de două secole? Asta-i tâmpenie, domnule, nu demnitate!

Ajunsă aici discuţia se împotmolea, stagna; se bi-, tri-furca - câte persoane erau la masă: atâtea opinii. Salvarea venea de la:

- *Noi, românii, suntem o insulă de latinitate într-un ocean slav, trebuie să ne batem pentru păstrarea fiinţei naţionale.*

- Să ne batem? Noi, românii? Cu cine? Între noi? Nu cumva ai vrut să spui: să ne zbatem…

- Termină, domnule, cu asemenea… Măcar acum fii român adevărat! Problema nu e socială cum îşi imaginează alţii din alte părţi, problema noastră, a românilor a fost şi rămâne naţională!

- Asta aşa e!, dădeau din căciula reglementară masele largi de scriitori români.

- Pentru că, politiceşte, nu putem face nimic, să ne păstrăm sufletul, românitatea… Pentru când o fi să fie momentul…

- Deci: să rezistăm - dar să nu nu se vază; să fim dârji - dar, pst!, să nu se afle, să nu ştie nici nevasta, că iar ne ceartă pentru că ne băgăm în politică… Să rezităm numai culturaliceşte, că-i voie de la stăpânire…

- Domnule, dumneata nu eşti român de-al nostru!

- Sânt român - dar nu de-al vostru! Salutare!

Deşi nu mai eram de faţă, întreauzeam înţeleapta concluzie trasă de scriitorul-la-român:

- Smintitul de Ceauşescu, aşa cum este el, dar… Însă totuşi…

Ei, da: dar-însă-totuşi. După plecarea ne-românului (deci al ne-scriitorului: eu) - care putea fi, ascultă-mă pe mine: provocator al Securităţii! - pentru urechile neadormitei Organe ca şi pentru pacea sufletelor şi armonia familială, adevăraţii scriitori români începeau să… scadă: Adevărat, Ceauşescu, aşa, nebun, ţoapă, ignar, apucat cum este, şi-a asumat (dar-însă-totuşi) un rol foarte-foarte dificil (împăcarea caprei comunismului cu varza naţionalismului); că, da, nu este un şef comod, dar însă totuşi se opune din răsputeri ruşilor şi rusificării: prin rrromânismul lui, care-i al nostru, al fiecăruia, cei care simţim rrromâneşte.

Pornită pe panta dar-însă-totuşi-ului, discuţia ajungea negreşit la "teoria", potrivit căreia "nea Ion şi badea Gheorghe" nu erau pregătiţi pentru libertatea-totală, nu ştiu ce este ea şi cu ce se mănâncă, deci să nu li se dea (încă); fiindcă "el, poporul nostru, de veacuri a fost legat, prin buric, de Vodă" şi a aşteptat totdeauna de la el, ca tată al naţiei şi binele şi răul. Oricum: semnalul… Însă până în prezent, nici un semn, măcar un făcut cu ochiul dinspre Tron, ca să fim anunţaţi că putem porni la rivuluţie…

O vreme crezusem că "teoria" este vehiculată din ordin doar de acei foşti intelectuali, actuali lupi, scriitori-cu-telefonul (Vasile Nicolescu, Ghişe, Dodu, Brad, Titus Popovici, Stroia, Sion - în fruntea lor: Popescu-Dumnezeu), cei care se arătau virulent antiruşi, ca să dea de înţeles că ei ar fi *şi* anticomunişti

(vor fi vrut ei, dar prudenţa de şarpe a celui care-şi păzeşte poziţia, postul, scaunul, cu toate supradrepturile existenţei numai în comunism), criticîndu-l pe Ceauşescu doar pentru "unele apucături", însă în rest, justificîndu-l, legitimîndu-l - ca "Vodă"… Oricum, concluzia mea, de atunci: "teoria" nu pornise dinspre postulanţii la un loc pe treptele din faţa tronului, ci venea de la cei care simţeau nevoia să justifice, să legitimeze - şi ei ! - locul deja ocupat, însă, vai: nu pe vecie…

Erau de o nesfârşită tristeţe aceste finaluri de discuţie: îi simţeai pe scriitori sătui, obosiţi, istoviţi de "curajul" de adineauri (chiar de nu scoseseră un cuvânt - dar asistaseră ei, membri de partid, fără a protesta?), odihnindu-se, în sfârşit, în şabloane tocite, în minciuni răsuflate. Îi ştiai pe toţi - dar pe toţi! - ostili, atât comunismului, cât şi formei sale recente, ceauşismul destrăbălat şi confiscator al valorilor care ne ţinuseră cât de cât la verticală pe timpul lui Dej: patriotismul, istoria adevărată, nu rollerizată. Le simţeai ruşinea de mânuitori de limbă română elogiindu-l pe primul stricător (şi) de limbă, în numele unui "antirusism" inexistent, imposibil; îi auzeai vibrînd de nemulţumire, de revoltă. Şi de frică.

Frică, de ce anume? De… aşa, în general. De Frica-la-Români.

Totuşi (dar-însă) cu câţiva scriitori, numai între patru, cel mult şase ochi, căzusem de acord - Marele Acord: *Trebuie să facem ceva!* Ceva - ce? Cei care acceptaseră discuţia acceptaseră şi caracterul reformist al acelui ceva, dar încă nu ne decisesem: redactăm o scrisoare de solidarizare cu Cehii? ; un manifest aparte, numai al nostru - dar în spiritul Chartei '77? ; numai al nostru, ca români, ori unul doar al nostru, ca scriitori (români)?

Numai că cei convinşi separat, puşi în prezenţa unui al treilea, chiar în absenţa lui (mai ales!), auzind numele aceluia, începeau să se… exprime prin pufnituri, pufăituri, mormăituri, strâmbături, tuşitùri grăitoare. Porneau, nu la luptă, ci la codeală, îndoială, scărpineală în cap, ţâţâială, chiar pârţâială din buze; trecînd la limbajul articulat, scriitorii români puneau condiţii-severe: A, B, C, D, pronunţau excluderi (de pe lista care nu exista): împotriva lui X, a lui Y, a lui Z…

Le ştiam, mă temeam de ele, dar îmi zisesem, optimist, că de data aceasta (în sfârşit!) scriitorul român se va solidariza cu scriitorul român într-o acţiune care îl privea *şi* pe scriitor. Eh, scriitorul-la-român…

- Cine are să redacteze eventualul text de protext?, punea scriitorul cel român întrebarea de căpătâi. Ixulescu? - dar toată lumea ştie că e un agramat şi un aranjist, s-a pus bine până şi cu miliţianul din satul lui socru-său - aşa, să fie: ce, strică un miliţian

la casa scriitorului? Ygreceanu? - ăsta nu se pricepe decât să completeze cereri de împrumut de la Fondul Literar, să bea banii cu alde Fănuş Neagu, Băieşu, Dinescu, junele geniu distractiv de la Fierbinţi ori Cilibia… Zedete? - n-ar fi chiar foarte-foarte rău, dar nu ştiu ce l-a apucat de a scris rău, în fine, ne-bine despre ultima carte a mea… Să mai căutăm, poate găsim pe altcineva…;

- Cui ne adresăm pentru semnături? Sper că n-o să-i ceri lui A să se solidarizeze cu noi, pârliţi proletari ai scrisului: a avut bursa aia americană, acordată numai lingătorilor lui Ceauşescu, în plus umblă cu papion şi-i put picioarele, deşi nu mai poartă bocanci… Lui B…? Toată lumea ştie că prea a călătorit în Occident ca să nu fie suspect: cu ce va fi plătit el dreptul de a umbla cu cobiliţa la Paris, la Londra, la Tokio? Nu zic, bunicel poet, acceptabil dramaturg, dar un egoist ce n-am văzut, 'oţul de Sorete n-ar recomanda pe alt scriitor la o bursă, la o traducere, pentru nimic în lume, totul pentru sine şi pentru nevastă-sa (să nu m-audă, am o carte la tipografia lui Teohari Georgescu, unde ea-i inginer şef, aşa ceva…). Lui C…? Nu, nu, nu! Ăsta nu-şi poate ţine gura, se pomeneşte vorbind în jur, nu se poate, domnule, noi trebuie să lucrăm conspirativ…

Degeaba îi explici confratelui con-complotist (!) că noi *nu lucrăm conspirativ;* din moment ce adunăm semnături, pe un text ce va fi publicat în Occident, citit la Europa-Liberă-Dragostea-Mea, la ce slujeşte să faci pe… discretul?

Amicul-colegul începe a se lăsa pradă unui acces de tuse convulsivă: Bine-bine, el înţelege: neconspirativă, dar nici chiar aşa, de să ne afle Securitatea şi să ne umfle, nominal! Să ne mai gândim, să mai cântărim, nu se poate să nu găsim o variantă a anonimităţii, a anonimatului (farfuridic, la Farfuridescu). Nu, serios: dac-am semna lista aia: Popescu, Ionescu, Popescu II, Ionescu-Bucureşti, Niculescu de la Argeş, Şiaşamaidepartescu, nu-i tot aia?, n-am cheltuit noi toate rezervele de curaj, ca să iscălim, fie şi cu pseudonim? Dar, atenţie: nu semnăm nici cu pseudonim, înainte de a se fi adunat măcar două sute de alte semnături, acelea adevărate. Două mii, ce dracu,/ doar români suntem, tricolori şi viteji - şi drepţi, ca thracu'!

Ceea ce nu însemna că erau excluse… exluderile:

- Semnez - dar nu alături de cutare!

- Să-mi pun semnătura lângă a lui cutărică? Aşa mă cunoşti?

Şi evident, condiţiile:

- Mă alătur mişcării, dacă redactez eu textul-program, voi cine ştie ce bombă politică băgaţi şi intrăm la apă! Oricum, vă rog, vă implor: nici un cuvinţel de politică - numai cultură, numai problemele noastre, de breaslă, ce n-avem noi destule nemulţu-

miri profesionale? : slujbă, apartamente, paşapoarte, ajutoare…;

- Semnez, dacă redactez eu şi cu X textul, avem experienţă, am scris o piesă de teatru în tandem, ne-am cenzurat unul pe altul, ce să facem, asta-i soarta scriitorului sub vremi, dar metoda e bună: de unul singur eşti tentat să o iei razna, să ceri şi luna de pe cer…;

- Semnez cu dragă inimă cu o mică condiţie: semnătura mea să figureze pe la mijloc, mijloc-coadă, să nu sară în ochi de la prima…;

- Semnez - cu două condiţii, prima: să nu li se permită lui Y şi lui Z să semneze cu noi - ce să caute alături de noi aceste târîturi securiste care nici talent n-au?; a doua: să semneze cutare-cutare-cutare (Preda, Jebeleanu, Bogza), ca să dea mai multă greutate acţiunii şi să ne apere de represalii;

- Dacă nu semnează (Preda, Jebeleanu, Bogza), eu mă re- trag! De tot, de tot!!

Se retrăgea scriitorul român - de tot, de tot - înainte de a fi făcut un pas înainte.

Să le fi spus astea lui Tănase, la telefon? Lui Tănase - de formă, el nu conta, oricât se fâţâia pe-acolo - după ce şi-a fi făcut trebuşoarele, ne-a părăsit (ba ne-a şi scuipat, apoi i s-a dedicat lui… D. R. Popescu, preşedintele ales… de Ceauşescu!); de fond, lui Ţepeneag, Monicăi Lovinescu, lui Virgil Ierunca, fiindcă acasă la Monici era statul-major…

Să rostesc limpede, în telefonul ascultat de băieţii-secureţii că nu cu scriitorul român poţi face ceva măcar cât gămălia acului? Să fi explicat asta lui Tănase şi lui Ţepeneag care cunoşteau pe proprie piele ce înseamnă să aduni *trei* scriitori sub aceeaşi umbrelă (asta fusese pe când erau şi ei în România, atunci demonstrasem că pluralul românesc începe, totuşi, de la *patru*, fiindcă iată-ne pe noi trei, ca unu, ei însă plecaseră, eu rămăsesem mai singu…lar decât *unu*…).

Între timp mă contactaseră câţiva nescriitori. Oameni serioşi, domnule, nu scriitori!, de aceea ne-ii se declarau hotărît împotriva unei acţiuni à la Charta ‘77 şi pentru un demers “serios, demn”, ziceau ei. Să facem un text pe care să-l trimitem la O.N.U., la Conferinţa de la Belgrad, lui Carter - însă nu înainte de a aduna, în secret, cel puţin o mie de semnături - fiindcă noi suntem de trei ori mai mulţi decât cehii. O să le arătăm noi lor - cehilor şi necehilor - ce pot românii. E drept, se pornesc greu, dar, ca şi bătrânii lui Coşbuc, odată porniţi, nimeni nu-i mai poate opri…

Fusesem de acord şi cu această variantă. Urma să ne întâlnim la 21 ianuarie într-un anume loc, să facem schimb de proiecte ale textului - ar fi fost vreo cinci. După care să ne întâlnim în doi - unul dintre ei şi cu mine - pentru definitivare - apoi, cu câte o

copie, fiecare să adune câte semnături poate şi să le centralizăm, periodic. Nici despre asta nu i-am suflat un cuvinţel lui Tănase. Telefonul meu - ca şi mine, întreg - era supravegheat de ani de zile: de când am avut telefon… Găsisem însă împreună cu un ne-scriitor (şi mândru de a ne-fi…) o metodă ingenioasă şi simplă de a ne întâlni; fără ca eu să ies, fără ca el să-mi intre în casă.

Nu eram optimist. Bănuiam, ştiam, eram sigur: scriitorii nu se vor mişca în ciuda agitatelor discuţii de la restaurantul Casei Scriitorilor: revoltă de crâşmă, nici măcar de cafiné.

Mă temeam că şi bravii ne-scriitori vor rămâne la vorbe-vorbe doar şi ei tot români erau. Ceea ce s-a adeverit. Ne-am întâlnit de două ori - apoi tăcere…

Nu-i vorbisem lui Tănase nici despre Manoliii (fiul şi mama lui) pe care îi contactasem eu, în urma unei scrisori a lor citită la Europa Liberă. Ei şi alte patru persoane care li se alăturaseră voiau *paşaport.*

Şi doar *paşaport.*

III

JURNAL DE IARNĂ

1

Marţi, 26 ianuarie 1977
Aveam pregătite două variante: a) personală - ca din partea numai a mea; b) o schiţă-bruion-punctaj - pentru cazul în care Breban va fi de acord.
(Jurnal de iarnă)

O primă observaţie: acea marţi a căzut în 25 martie, nu în 26, cum greşit notasem eu pe prima foaie de hârtie (nu ţineam jurnal, deşi făcusem câteva tentative, însă de frica Securităţii, distrusesem). Dealtfel, pe următoarea filă a "noului jurnal", data este corectă: "Sâmbătă, 29 ianuarie 1977".

Oricum, era într-o marţi. Îmi amintesc limpede acea zi: pe de o parte eram descurajat: ne-scriitorii nu mai dăduseră semne de viaţă, iar scriitorii…; apoi: pe Manolii nu puteam conta, lipitura nu se făcuse, nu se făcea, interesele noastre erau diferite, chiar contrarii: ei voiau, cu orice preţ, să plece din ţară - eu voiam să rămân (nu chiar cu orice preţ). Pe de altă parte eram excitat: în zilele care trecuseră mă străduisem să pun la punct un text (adresat Chartei '77) care, în cazul în care ar fi găsit cosemnatari, să poată fi trimis "afară". Textul devenise textele - voiam să am "răspunsuri" pentru mai multe categorii de eventuali aderenţi.

Adevărat (şi fatal): toate "emanau" dinspre scriitorul român şi se adresau lui. Nu m-am gândit nici o clipă să redactez un text (sau vreo variantă) ca din partea muncitorilor ori a ţăranilor (în fine, a colectiviştilor de pe ogoarele fără haturi…); nici măcar din partea intelectualilor, în general, fiindcă nici în special nu ştiam - şi nu am aflat mai apoi - ce este intelectualul-român: acela care "are la bază o facultate"? Ceea ce ştiam despre scriitorul român nu mă îndreptăţea să sper în solidaritate - nu neapărat cu cehii, dar cu ei înşişi.

Şi totuşi, speram într-o minune. Sau într-o normalitate : totdeauna, oriunde scriitorii fuseseră primii care ridicaseră glasul - erau scriitori, nu? ; mânuitori ai cuvântului, cel mai tăios decât sabia, nu? Adevărat, în ultimii 30 ani [77-30+1947] scriitorul încasase şi tăcuse; nu fusese în vreun fel categorie privilegiată, nici cruţată (ba chiar, dacă judecăm după numărul arestaţilor, al morţilor în închisoare, al interzişilor: din contra). Ce vor fi făcut

“înainte”, în timpuri normale, nu ştiam, dar ştiam că pentru un mânuitor de condei nu există timpuri-normale; oriunde, oricând scriitorul a fost cârtitorul de serviciu, opozantul de meserie. De la venirea comuniştilor şi mai ales din 1947-48, scriitorul tăcuse: i se băgase pumnul în gură, şi-l băgase sigur; nu crâcnise în faţa puterii, nu se revoltase, nu strigase în gura mare, riscîndu-şi libertatea, viaţa (scriitorii-în-închisoare erau, fie pentru fapte de scris vechi, fie pentru invenţii secureşti - ca “Lotul Noica”), nici pentru el, unicul, darmite “pentru popor”. Marile-bătălii - despre care vorbeau ca despre Mărăşeşti fuseseră meschine încăierări pentru scaune - însă toate, toate avuseseră loc, nu doar cu voie de la “sus”, ci la instigarea Puterii care astfel îşi consolida “legitimitatea”, dînd de înţeles că avea cu cine se înfrunta… Cu cine, când derapajele verbale erau autorizate, dar vorba ceea, cu voie de la poliţie, în cadru… legal şi între patrupereţii şedinţelor de partid mai mult ori mai puţin lărgite - “fiindcă numai în familie se spală rufele murdare” - iar “problemele” dezbătute nu depăşeau interesele-de-breaslă?

Acum însă… Simţeam, îmi impuneam să simt: era momentul, pentru scriitor, să-şi strige răspicat - în afara patrupereţilor - nemulţumirile, nu doar de breaslă; era momentul ca scriitorul român să devină, totuşi, scriitor adică acela care formulează, strigă şi îşi asumă, pericolul “strigării”; scriitor, nu etern autor-de-cărţi. Prin Europa Liberă aflasem că polonezii se mişcau (contrariul ar fi fost de mirare); că ungurii, vreo 35 intelectuali trimiseseră o declaraţie de solidarizare cu cehii Chartei 77 - până şi bulgarii îndrăzniseră… Românii: ba.

Câteva zile la rând scrisesem, refăcusem, rescrisesem şi clasasem în plicuri textele, variantele lor… Însă pentru că îmi propusesem, îmi impusesem să rămân lucid (deci român; deci sceptic faţă de ai mei), redactasem şi o scrisoare către Charta ‘77, venind numai din partea mea. După a doua variantă am înţeles că nu era bine: adresîndu-mă singur unui grup constituit, pe de o parte îi voi supăra pe confraţii români, pe de alta voi apărea ca un veleitar în faţa cehilor.

…Îi cunoşteam pe confraţi, îi cunoşteam… Dacă mă voi adresa doar eu chartiştilor, chiar cei care refuzaseră să facem ceva împreună îmi vor reproşa cu seninătate că nu-i înştiinţasem, că îi lăsasem de-o parte, că mă grăbisem să trag spuza pe turta mea, ca să apar ca *singurul* - când (toată lumea ştie!) nu eram nici singurul, nici primul care să etc., etc… Îi cunoşteam pe confraţi şi nu o dată rămăsesem cu gura căscată, cu falcă de idiot profund, atârnîndă, incapabil nu doar să dau neruşinatului replica meritată,

dacă nu un pumn în mutra-i, dar măcar să mă apăr, ca un vinovat - fiindcă tot eu trebuia să mă justific şi, de ce nu, să-mi cer iertare, să promit că pe viitor n-o să mai fac…

Purtam ca pe o boală ruşinoasă vina de a mă fi lăsat culpabilizat de Titus Popovici în casa lui Aurel Covaci, după apariţia în Franţa şi în Germania Federală a celei de a doua cărţi, **Uşa noastră cea de toate zilele…** Ne aflam, Ana-Maria şi cu mine, în trecere, pe strada Grigore Alexandrescu (în fundul curţii locuiau Nichita Stănescu şi Gabriela Melinescu) - şi iată-l, venit din vecini, pe Titus Popovici… Avea pe umeri o mantie neagră, în mână o sabie cu care gesticula, cu ochii strălucitori, de febră - în câteva rânduri, indicîndu-mă acuzator, îmi atinsese cămaşa, la piept, cu lama. Atunci Titus Popovici mă "certase" sever pentru că, în urmă cu ani, trimisesem în Occident manuscrisele refuzate în Orient. Fără a cere o "autorizaţie oficială" -«Ţi-am fi dat-o, până la urmă!», zicea el, membru plin al C.C. al P.C.R., «dar tu n-ai vrut să aştepţi un pic (picul durase patru ani) - după care trecuse la judecarea mea: «Prima ieşire în Occident a unei cărţi româneşti trebuia să facă: Bum!, domnule, rupere, nu: fâs, ca rahatul ăla de cică, **Ostinato**! - care a fost un fiasco, nu doar al tău, dar şi al nostru, al scriitorimii române! Te-ai băgat în faţă şi ne-ai făcut de râs în ochii Occidentului! De-acum oricare scriitor bun, dacă are să încerce să iasă în lume, are să audă: 'A, un alt român - mersi, ne-am lămurit cu Goma!'».

Iar după ce a rezumat situaţia astfel:

«Ai compromis şansele literaturii române peste hotare pentru cine ştie cât timp!», a rostit verdictul: «Noi ştim cine te-a împins să faci asta: ruşii. Ştim cine te-a purtat în braţe şi te-a umflat cu pompa în Occident: jidanii».

Ca pe o boală ruşinoasă purtam tăcerea din acel sfert de oră cât durase "procesul" la care mă supusese. Credeam că, tăcînd, ne-apărîndu-mă, îl voi trezi la realitate şi la adevăr, însă el monologase şi plecase, lăsîndu-mă şi "vinovat" şi idiot.

Ca să evit alte asemenea reacţii balcanodacice, dar mai ales ca să nu-i descurajez pe eventualii aderenţi (la un eventual text comun), m-am hotărît să mă adresez unei singure persoane, cea mai cunoscută - şi care avea avantajul… de a-l fi citit: Pavel Kohout. Lui i-am "trimis" următoarea scrisoare deschisă.

Către Pavel Kohout şi camarazii săi:

Mă declar solidar cu acţiunea voastră. Situaţia voastră este şi a mea; situaţia Cehoslovaciei este - cu deosebiri nefundamentale - şi a României. Trăim, supravieţuim în acelaşi Lagăr, în aceeaşi Biafra (capitală: Moscova). Voi, cehii şi slovacii aţi avut

un '68; polonezii un '56, un '71 şi un… mereu; germanii de est au avut Berlinul şi au un Biermann; noi Românii nu avem asemenea repere. Dar nu totdeauna suferinţa este direct proporţională cu intensitatea strigătului de revoltă. Voi (ca dealtfel polonezii, germanii de est, ungurii, bulgarii), voi sunteţi sub ocupaţie rusească; noi, românii, ne aflăm sub ocupaţie românească - la urma urmei mai dureroasă, mai eficace decât una străină. Trăim cu toţii sub acelaşi călcâi (iar călcâi nu mai are nevoie de calificative). Aceeaşi lipsă de drepturi elementare, aceeaşi batjocorire a omului, aceeaşi neruşinare a minciunii - peste tot. Peste tot: sărăcie, haos economic, demagogie, nesiguranţă, teroare.

Ciomag-Căluş-Corupţie - *iată (în limba română) cei trei* C *cu care cei doi* C *ne-au împins concetăţenii, pe scara istoriei, cu zeci, cu sute de ani îndărăt.*

Iată, însă, s-a dovedit (şi se va dovedi, în continuare) că se poate lupta împotriva degradării programatice la care este supus omul, la noi, în "socialismul"-stalinist.

Cuvânt-Condei-Conştiinţă *(coincidenţă în limba română: alţi trei* C…) *au tulburat digestia celor care, în numele nostru şi "pentru binele nostru" ne-au călcat în picioare, ne-au pus să înălţăm piramide, ne-au întemniţat, ne-au pus căluş (pe care nu ni l-au scos decât pentru a ne permite să strigăm cuvinte de mulţămită), ne-au ucis. Digestia le-a fost tulburată şi am convingerea că nu doar atât: ci întreruptă pentru totdeauna. Şi nu pentru că ţelul nostru, cauza noastră sunt drepte - atâtea alte cauze drepte au fost înfrânte -, ci pentru că arma noastră este* Cuvântul, *cel mai tăios decât sabia. Sabie rusească la voi, sabie românească (indigenă, daco-romană, la urma urmelor sabia fraţilor noştri) la noi, în România, asupra capului nostru, al românilor - sabia va fi obligată să intre la loc, în teacă.*

Poate pentru măruntul, nesemnificativul motiv că o ideologie care, pe de o parte pretinde că se afla în slujba omului, pe de alta taie capul omului nu are nici o legătură cu ideea, *nici cu* omul.

Sânt alături de voi, cehi, slovaci, unguri, polonezi, germani.

Alături de voi se află, sufleteşte mulţi, foarte mulţi intelectuali români, chiar dacă nu-şi alătură semnătura lor semnăturii mele.

Paul Goma

Bucureşti, ianuarie 1977

Din nefericire, prietenul meu, diplomatul belgian "Louis" era plecat din România pentru vreo zece zile, deci "poşta" nu funcţiona. Descurcăreţul Tănase ar fi găsit alţi poştaşi, dar şi el se afla la Paris, de la 1 ianuarie - de acolo… convorbise cu mine la telefon…

Manoliii mă asiguraseră că la "vernisajul" care urma să aibe loc în apartamentul lor, la 25 ianuarie, aveau să vină şi diplomaţi - pe câţiva îi cunoşteam şi eu, deci voi putea să trimit… Dar *ce*? Doar scrisoarea mea către Kohout? Înainte de a fi făcut încă o încercare pe lângă ceilalţi scriitori?

Vorba vine "ceilalţi scriitori"… Nu mai speram în ei. Însă dacă aş mai fi găsit încă unu, care să aibe şi el "probleme în suspensie", altfel spus: spânzurate… M-am hotărît să mă adresez lui Nicolae Breban.

De ce tocmai lui?

Relaţiile noastre erau sublime, dar inexistente: îl cunoscusem în casa lui Ivasiuc prin 1965 sau 1966 - şi atât. Ne salutam când ne întâlneam, dealtfel rar. În 1968, când intrasem la *România literară* cu jumătate normă, Breban era unul dintre adjuncţi (şef: Geo Dumitrescu). Nici la revistă nu ne-am apropiat. Iar după ce el a fost cooptat în C.C şi mai ales după a fost numit (în absenţa lui Geo Dumitrescu) redactor-şef (în 1970), s-au statornicit între noi relaţii de la foarte-şef la foarte-subaltern. Măcar eu eram un privilegiat: nefiind prieten cu el dinainte, mai apoi am fost scutit de şocuri dinspre scaunul-suprem (ca Ţepeneag, care nu putea înţelege cum de alaltăieri se trăgea de brăcinar cu Nicolae, iar azi, la redacţie, trebuia să ceară audienţă tovarăşului redactor-şef Nicolae Breban - şi să aştepte programarea…). Adevărat: celor cu jumătate ne făcuse normă întreagă - singurul avantaj pipăibil. Altfel fusese un tiran cu subalternii inutili ca mine, ca Mazilescu, ca Dimov, fiindcă existau şi utili: din redacţie, S. Damian şi L. Raicu, din ditamai critici literari, deveniţi bieţi purtători de servietă, iar M. Iorgulescu, adus de la *Munca,* fusese numit vechil-general, sarcină pe care junele promovat şi-o îndeplinea cu vârf şi îndesat, nu doar cu pixul administrativ, ci şi - mai ales - cu stiloul criticativ (literar) - doar trăiam în Ceauşia; pe Nicolae I-iul îl slăveau, în versuri înalte Păuneştii; pe Nicolae al II-lea, Iorguleştii… Mie nu-mi făcea nici cald, nici rece, preocupat fiind de "interdicţia dulce" căzută pe capul meu în aprilie [1970] şi în care Breban nu avea nici o vină, nici un merit. Oricum, din prima zi noul şef îşi anunţase programul: Unu: el *face* revista, redactorii execută dispoziţiile lui sau pleacă; Doi: Treimea la care el se închină este: Mama-Opera-Tovarăşul (din pricina ultimei componente i s-a spus, pe loc:

Nicolae Brebenescu şi Nicolae Ceauşan). Din fericire pentru noi a doua componentă, Opera, i s-a întins şi spre a şaptea artă şi cum el *făcea* şi filmul, după un roman al său, se înţelege, turnînd în provincie, am fost scutiţi pentru o vreme de bătăile de aripi ale secretarei Adi Fianu, alergînd pe coridoare, deschizînd uşile şi anunţînd marele-eveniment: «Atenţie, vine tovarăşul!» - venire întâmplată zilnic la început, iar cam o dată pe săptămâna, Adi Fianu ne teroriza cu: «Atenţie! Vine tovarăşul cu doamna Maria!» ceea ce punea grave probleme de protocol, soţul fiind tovarăş, soţia: doamnă. În luna mai 1971 Breban plecase la Cannes, să-şi prezinte filmul. Îşi prelungise şederea, deci îl prinsese în Franţa, isprava Tovarăşului: "Tezele din iulie". La Paris, Breban dăduse un interviu desebit de violent la adresa "revoluţiei culturale" a Tovarăşului său, ceea ce ne-a sărat inima. Credeam că va "rămâne" - s-a întors în anul următor: altul - nu mai era nici redactor-şef, nici membru al C.C., redevenise scriitor.

Pe atunci frecventam ceva mai des restaurantul Casei Scriitorilor. Acolo, de la prima întâlnire, el mi-a propus să fim prieteni şi să ne tutuim. Nu i-am refuzat semnul de amiciţie, dar n-am avut timp să-l practicăm; în curând aveam să plec eu în Franţa, să mă întorc peste un an, în iunie 1973. După vreo lună - în plină vară - i-a apărut o nouă carte: **Îngerul de gips**. Aflasem din ziar că urma să fie lansată la librăria editurii Cartea românească şi mă dusesem împreună cu Ana Maria. Potrivisem să ajungem cu oarecare întârziere, pentru a evita "ceremonia de deschidere", să ne pierdem, de la sosire, printre scriitori. Însă, pe trotuarul din faţa editurii, l-am întâlnit pe Breban cu soţia şi doar trei sau patru scriitori. Lansarea îi fusese sabotată - nu mai ţin minte cum, dar iată, nu mai avusese loc. Breban era vânăt de supărare şi mi s-a părut că prezenţa noastră, a neinvitaţilor, cei vreo cinci-şase scriitori, cu toţii de a treia sau de a cinşpea mărime: Mazilescu, Turcea, Robescu, Ileana Mălăncioiu, Ilie Constantin, Sorin Titel, îl oarecum reconfortase. Mi-a declarat că nu se aştepta să vin - şi că se bucură. L-am crezut: niciunul dintre prietenii lui la toartă, cei cu care ocupase coloanele revistei, prin tot felul de "dezbateri" culturalist-ceauşiste: Ivasiuc, Matei Călinescu, Nichita Stănescu, Baltag nu se deranjase (citeşte : nu riscase să se arate în public cu un lepros…); nici "utilii" S. Damian, L. Raicu; ce să mai vorbesc de Iorgulescu: de unde până la interviul dat la Paris, Breban era, sub condeiul său autorizat, un scriitor genial, imediat după, onestul critic literar Iorgulesc' îi nega (în *România literară*) orice brumă de talent…

Desigur, Breban este un scriitor; un animal al scrisului; o forţă. Însă - ca dealtfel şi Ivasiuc - cu totul lipsit de inteligenţa de

comportament. În situaţii de egalitate socială aceste apucături (de la: a fi apucat), deşi deranjează, sunt puse pe seama “artistului”. Însă în situaţia noastră… Un fleac de scaun şefesc îl înnebunise; îl de-a dreptul prostise. Lipsit de umor (ca, din nou, Ivasiuc), de cum pusese bucile pe scaun, devenise el însuşi un banc-prost, unul din cele care e mai bine să fie tăcute. Nu, Breban nu era comic - pe când era el “tovarăş de la C.C.”; fiindcă nu se mulţumea să doar fie, el şi făcea, rău.

Făcuse, fusese - gata, nu mai era, nu mai făcea, ziceam noi, inutilii lui subalterni. Şi mai ziceam că, totuşi, el făcuse, la Paris, ceea ce nimeni - dintre tovarăşii cécéişti - nu mai făcuse: nu numai că dăduse acel interviu fără aprobare de sus, dar criticase aspru “revoluţia culturală”, deci politica-partidului, deci pe Ceauşescu! Unii - printre care eternul Titus Popovici - mârâiau: «Ce curaj să zici, de la Paris? Să fi zis de-aici!» - noi însă replicam: «A zis acolo unde i se şi publică zisele».

Foştii lui tovarăşi de C.C. îl urau de moarte (unul ca mine le eram “doar”: *duşman* - pe când Breban era infinit mai grav: *trădător*…). Prietenii “dinainte” de a ajunge ştab, nu uitau fulgerătoarea lui întoarcere-pe-dos de cum a fost uns şef; prietenii-scriitorii şi de pe când era mare, tare (şi cu picioare strâmbe): Ivasiuc, Nichita, Matei, Cezar, avînd ei viitorul în faţă, nu ţineau să şi-l compromită cu un “gafeur”. Atunci, la lansarea ratată (ori sabotată), în jurul lui Breban ne-am aflat numai “mărunţei” - cu toţii mai mici de statură decât el… Avusesem impresia că… el avusese impresia: în lipsă de alţii (mai mari şi ca statură şi ca statuie) se putea, deocamdată, sprijini pe noi.

Atunci, în ianuarie ‘77 ştiam că ultimul său roman **Bunavestire** fusese respins de Marin Preda, directorul Cărţii româneşti, apoi de Râpeanu, director al editurii Eminescu, pentru motive politice. Mai ştiam că fostul său protector, Dumitru Popescu-Dumnezeu trecuse în tabăra denigratorilor, mai puţin pentru “gafa” cu interviul de la Paris, mai mult pentru că Breban, redevenit simplu muritor, începuse a cocheta cu Cornel Burtică, într-un fel succesorul lui Popescu în “probleme ideologice”.

Aşadar, credeam că Breban, care mai dovedise în 1971 că are opinii şi curajul de a şi le face cunoscute, fiind acum şi… persecutat, se va lipi. De aceea înainte de “vernisajul” de la Manolii, l-am căutat pe Breban. În 25 ianuarie, la prânz i-am sunat la uşă:

25 ianuarie 1977 (continuare)

Amabil. Dar nu a apucat să se încălzească bine, că a apărut M(irela) R(oznoveanu) [i-am divulgat numele întreg după 1989]*; fostă colegă de a mea din a doua studenţie, devenită critic*

literar. O oră de pălăvrăgeală în trei - "amintiri din studenţie". Breban a revenit la o veche fixaţie: românii sunt nişte căcăcioşi, ia te uită la cehi, la polonezi, la unguri - de ruşi, ce să mai vorbim! - în timp ce noi, românii, nu facem nimic...

- Păi... să facem, zic eu, dulce.

- Să facem!, încuviinţează Breban, însă numaidecât se schimbă la faţă: Dar ce anume?

- Măcar ce au făcut ungurii: să ne solidarizăm cu cehii, zic eu, totdulce.

- Eeeei... face el după un timp.

Şi totul încremeneşte.. În sfârşit, simţindu-se de prisos, M.R. se angajează într-o discuţie animată cu mama lui Breban. El, în şoaptă:

- Cum, pentru asta ai venit la mine?

- Pentru asta, zic.

- Vreau să spun... Eu sânt primul căruia te-ai adresat, pentru...?

- Primul, zic. Primul şi, probabil, ultimul.

Tăcere. La urma urmei, eu spusesem tot ce aveam de spus. El înţelesese, aşa că m-am pregătit de plecare. În antreu, Breban:

- Dă-mi un răgaz de două săptămâni, să văd dacă-mi publică romanul. Ce contează două săptămâni la...

- Nu am căderea să dau, să nu dau - răgaz. Am simţit nevoia să fac asta. M-am gândit că şi dumneavoastră simţiţi nevoia... (îi vorbeam în continuare cu "dumneavoastră", ceea ce îl irita profund).

- O săptămână, zice Breban. Până la 1 februarie se hotărăşte.

- Şi dacă se-hotărăşte să se publice cartea? , întreb.

- Foarte bine, ce, nu te-ai bucura, dacă mi s-ar publica Bunavestirea*?*

- Bineînţeles, m-aş bucura, zic, dar întrebarea alta fusese.

Breban face un calcul rapid, cu ochii închişi, pe degete. Apoi, după o pauză:

- La urma urmei, cehii sunt, cu toţii, comunişti. Ceea ce au cerut ei este perfect îndreptăţit, e vorba de socialismul cu faţă umană... Deci, legal...

- Exact, zic. Şi îndreptăţit şi legal...

- De azi într-o săptămână îţi dau de ştire!, mă asigură Breban.

Am plecat. Derutat. Ce să fac: să-l aştept? Ca pe primul-şi-ultimul? Să pornesc singur, de-a-n-boulea?

(Jurnal de iarnă)

Mai târziu, în autobuz mă întrebasem dacă nu făcusem o gafă: n-ar fi trebuit să deschid vorba faţă de M.R. - despre care nu ştiam cum (in)voluase. Dar despre ce deschisesem vorba: despre ceva "şi îndreptăţit şi legal", nu? Aşa că mi-am spus: chiar dacă M.R. nu ar fi fost acolo, Breban tot n-ar fi marşat.

Deşi exclus din C.C., din partid, din conducerea Uniunii, de la şefia revistei, el nu renunţase niciodată la gândul că, mai devreme sau mai târziu îi va veni apă la moară, va redeveni ceea ce fusese, de ce nu?, mai-sus (neavînd umor, când glumea că vizează ministerul Culturii devenea profund - şi trist - serios); în al doilea: chiar dacă Treimea la care se închina se oarecum… descompletase (Ceauşescu nu-i acordase audienţele cerute), rămânea, în centru, Opera: *cărţile sale*, începutul şi sfârşitul. Pentru a şi le vedea tipărite era gata la orice sacrificiu, chiar şi la acela, insuportabil pentru el, de a nu-şi vedea numele în presa occidentală - doar ca apărător al drepturilor omului, e drept, însă numele. În al treilea rând, Breban a avut, are, va avea o foarte bună părere despre sine şi, prin urmare, o foarte mediocră opinie despre toţi ceilalţi scriitori (am vrut să spun: prozatori, fiindcă poeţii nu-l deranjează, iar criticii doar atunci când nu scriu foarte elogios despre el). Dacă ar fi să facă ceva, Breban ar face, fie singur, fie în fruntea altora, în nici un caz *după* (în spaţiu tipografic…), nici *alături* de unul ca mine care, pe de o parte, eram pus la index (înaintea lui şi definitiv), iar pe de alta un prost scriitor (chiar dacă mi-o spusese *de pe scaun,* după ce îi fusese zmuls, nu revenise asupra judecăţii - o va fi uitat…).

Aşadar am plecat cătrănit. Şi pe gafa mea şi pe lume-şi-viaţă, pe soartă-şi-destin, cum ar fi spus un oarecare rus, dar ar fi fost admirat cu gura căscată de ne-ruşi… Dacă nici Breban nu se mişcă, cine să o facă: Jebeleanu? Bogza? Preda? Eugen Barbu? Titus Popovici ? - pòte dòră numa-n…

25 ianuarie (continuare)

Mă hotărăsc: nu trebuie să contez pe el. Nici să-l exclud de la o viitoare acţiune comună: multiplic la maşină scrisoarea către Kohout şi profit de "vernisajul" Manoliilor.

(Jurnal de iarnă)

Vernisajul începuse pe la orele 17. Am ajuns târziu, Ana Maria nu avea cu cine să-l lase pe Filip, apoi constatase (!) că nu prea avea cu ce să se îmbrace, pentru ocaziune… M-am dus singur. Când am intrat, apartamentul Manoliilor era plin-stup. Niciun cunoscut - în afară de Mme T. Numai că, la început şi Mme T. s-a prefăcut că nu mă vede…

25 ianuarie (continuare)

Acolo, după obiceiu-mi (poate că şi "răgazul" cerut de Breban mă capsase), mă comport ca un rinocer: nici nu apucă ataşatul cultural al RFG, Lang să-şi retragă mâna din mâna mea, că eu îi propun o copie după scrisoarea către Kohout. Tipul se sperie îngrozitor, vrea să se retragă - dar practic nu are unde, e la-zid. Îi vâr în mână un exemplar. Îl ia, nu are încotro. Se pomeneşte bălmăjind că... vrea să-mi dea cartea lui de vizită, scoate portvizitul, însă cu mult înainte de a-l deschide, îl pune la loc în buzunar, declarînd că el regretă, dar nu mai are cărţi de vizită...

- Nici eu, zic. De aceea vă rog notaţi adresa mea.

O notează, cu o mână tremurîndă. Mme T. care dăduse peste noi şi încercase să se îndepărteze - dar unde? - se trezeşte şi ea cu un exemplar în mână.

- O, desigur, numai că eu sânt doar soţie de diplomat...

- Vă rog să i-o transmiteţi domnului din partea mea. Mulţumiri!

Manoliii, consultaţi de mine, spun că mă purtasem fără tact. Adevărul - ca totdeauna, adevărul - mă înfurie şi mai cumplit. Dar jur că nu eu am dat primul, în Bois; franţuznicul... Când Mme T. mă prezintă, Bois îşi întinde gura până la urechi, însă auzind numele meu rostit, parcă vede pe dracu': drept care, în curând, o şterge.

Toate acestea din cauză că "Louis" lipsea şi numai nevoia presantă de poştaş mă scosese din casa mea şi din obişnuinţele mele (căpătate, nu moştenite).

Înainte de a pleca, mai dau un exemplar - dar cu tact (sic!).

(Jurnal de iarnă)

Intrasem la Manolii cu 15 exemplare din scrisoarea către Kohout. Deşi însemnarea din Jurnal este pesimistă, realitatea a fost diferită. Însă notasem numai ceeea ce, la o confiscare a hârtiilor, nu ar fi făcut rău altora. Jurnalul este hârtie scrisă, Jurnalul consemnează "realitatea aşa cum este ea" iar realitatea consemnată, pentru că divulgă un secret-de-stat, te bagă la puşcărie una-două. Tot "pentru hârtie" scrisă fusesem arestat în '56, însă acea hârtie, prezentîndu-se ca ficţiune, nu băgase pe nimeni altul în afară de mine. Jurnal - încercasem, renunţasem: de frică. Acum însă simţeam că merită să risc, trimiţînd în Occident, cât de des posibil, ceea ce consemnam pe foi libere.

Dar Jurnal fiind, autocenzura mă lucra. Despre mine puteam scrie "realitatea aşa cum era ea", însă nu şi despre cei pe care,

doar întâmplător şi, la urma urmei, împotriva voinţei lor - se atinseseră de mine.

Aşa se face că, ajuns acasă, am constatat că distribuisem, nu doar trei, ci nouă còpii. În Jurnal i-am pomenit numai pe diplomaţii de care eram sigur (din experienţele trecute) că nu vor da mai departe scrisoarea. Însă acolo erau, slavă Domnului, şi alţii… Patru dintre acei-alţii au transmis presei scrisoarea mea - acum sânt sigur, atunci doar bănuiam (sau mai degrabă: speram), din acest motiv nu le-am dat numele în Jurnal şi, neavînd încuviinţarea lor, nu li-l dau nici acum.

Cred că în acea seară de 25 ianuarie 1977 a început ceea ce a început. Adevărat: pentru mine era o premieră, simţeam însă că de astă dată lucrurile vor lua o altă turnură - pe care, excitat cum eram (furios şi, în acelaşi timp, mulţumit) o vedeam în roz…

2

Refuzul prin amânare al lui Breban mă jignise, îl încasasem ca pe un afront personal. Îmi spuneam că poate dacă altcineva decât mine i-ar fi propus ceea ce îi propusesem, ar fi acceptat. Mă gândeam la Ţepeneag, el ar fi fost singurul-altul, însă el era scos din joc, se afla la Paris de când Ceauşescu îi luase cetăţenia română.

Însă Ţepeneag nu era chiar atât de scos-din-joc (măcar prin faptul că şahul se joacă şi prin corespondenţă). Nu mai ştiu când şi cum, poate prin "Louis" întors la Bucureşti, îmi adusese aminte că deţin "secretul-scrisorii-deschise".

Aşa să fie? Deţineam un asemenea secret? Atunci să-l punem la treabă, prin condei - cu care am scris:

Domnului Nicolae Ceauşescu
Palatul Regal, Bucureşti

Bucureşti, februarie 1977

Domnule Ceauşescu,

Mă adresez Domniei Voastre în disperare de cauză. Sunteţi ultima seranţă a mea. Iată motivul:

De o lună de zile de când, la Praga, a fost dată publicităţii "Charta '77" nu mai am linşte - sânt convins: nici Dumneavoastră. Iată - mi-am zis - în sfârşit, glasul raţiunii se face auzit: oameni responsabili, iubitori de ţară, devotaţi socia-lismului cer, nu răsturnarea guvernului (cum pretind răuvoito-rii), ci aplicarea legilor existente, atât a celor interne, cât şi a

convenţiilor internaţionale semnate, deci acceptate de către guvernul lor. Şi, din moment ce atâţia oameni şi-au pus semnătura pe această cerere, înseamnă, logic, că nu au ceea ce cer - altfel n-ar cere. Şi de ce nu au - ceea ce cer? Răspunsul este simplu: pentru că Cehoslovacia nu este o ţară liberă, nu este independentă*, Cehoslovacia a fost ocupată de trupe străine care au impus ocupaţilor o politică străină. Cetăţenii nu se bucură de drepturile înscrise în Constituţia ţării lor - ca să nu mai vorbim despre cele cuprinse în Charta Drepturilor Omului sau în Actul Final al Conferinţei de la Helsinki.*

Că doleanţele semnatarilor "Chartei '77" au fost determinate de cauze reale; serioase - şi ce poate fi mai real, mai serios decât omul*? - o dovedeşte componenţa grupului care a iniţiat această acţiune: nici picior de capitalist, nici urmă de mare-proprietar nici de membru al vreunui partid fascist - nu: cei care au redactat "Charta '77" se declară socialişti, unii sunt activişti de frunte, ba chiar membri ai guvernului comunist al lui Smrkovski, oameni care au vrut şi vor pentru ţara lor o orânduire dreaptă, democratică.*

Domnule Ceauşescu

De o lună de zile de când, la Praga, a fost dată publicităţii "Charta '77", mă străduiesc să-mi conving cunoscuţii să se solidarizeze cu acţiunea cehilor şi a slovacilor. Dar fără succes. Unii au refuzat, net, recunoscînd cinstit că asta - adică solidarizarea - cade sub articolul cutare al Codului Penal; alţii nu cunoşteau articolul pe dinafară, dar cunoşteau, pe dinăuntru, Securitatea; alţii, ceva mai curajoşi, s-au declarat gata să semneze o scrisoare de solidaritate dar indescifrabil; în fine, alţii mi-au propus să mai aşteptăm niţel, să vedem rezultatul-la-pauză: dacă acţiunea chartiştilor reuşeşe, atunci poate ne pică şi nouă, românilor, ceva din cuceririle cehilor, dacă nu, atâta pagubă, rămânem fără cuceriri, dar şi fără consecinţele pe care cehii le vor trage.

Vă rog să mă credeţi că atitudinea concetăţenilor noştri m-a mâhnit profund: toţi vecinii noştri se mişcă, îşi cer drepturile ce li se cuvin, până şi ruşii (care ştim noi cine sunt ei...) strigă în gura mare că ei nu sunt liberi, că drepturile lor sunt călcate în picioare. Numai noi, românii tăcem. Şi aşteptăm. Să ni se dea totul de-a gata. Românii noştri se gândesc numai la ce vor pierde dacă va afla Securitatea, nu la ceea ce vor câştiga - în ciuda Securităţii.

Un cunoscut, un Escu pur-sânge m-a jignit de moarte - şi nu doar pe mine. Ştiţi ce mi-a zis? Zice:

- Domnule, dumneata te agiţi într-un anume fel şi vrei să faci anumite chestii care nu sunt specifice românului - deci nu eşti român!

- Cum aşa?, zic eu, atins la tricolor. Este adevărat, bunicul dinspre tată era macedonean (Goma), bunica dinspre mamă grecoiacă (Cuza), e adevărat că mai am şi ceva sânge polonez de la bunica dinspre tată - dar ce contează sângele-care-apă-nu-se-face? Contează că eu mă simt român. Pentru că m-am născut în România (judeţul Orhei), pentru că limba mea maternă este româna, pentru că pe bunicul dinspre mama îl chema Popescu şi pentru că (iar cu asta i-am închis gura!), pentru că închisorile mi le-am făcut aici, pe şi sub pământul patriei mele iubite!

- Bine, bine, să zicem că eşti român, a cedat Escu. Dar te comporţi ca un neromân!

Ei şi m-am înfuriat rău de tot şi i-am zis-o de la obraz:

- Daaa? Dar de Ceauşescu ce mai zici? Şi el e ne-român? Ba e foarte român şi cu toate acestea, în 15 august 1968 s-a dus la Praga, să-l asigure pe Dubcek de solidaritatea românilor. Şi, deşi român, a condamnat, de la balcon cu vehemenţă invadarea Cehoslovaciei de către trupele Pactului de la Varşovia şi a zis că ce-au făcut ele, trupele, este o mare ruşine şi că să nu se mai repete chestia asta, că-i de rău!

Uite-aşa i-am zis. La care Escu:

- N-ai decât să-i ceri lui Ceauşescu ce-mi ceri mie: semnătura pe scrisoarea de solidaritate cu cehii - aşa mi-a zis.

Domnule Ceauşescu

Înţeleg că înalta Dumneavoastră semnătură nu va accepta niciodată să se aşeze lângă a unui simplu cetăţean - şi încă a unui scriitor (şi acela fără talent). Dar chiar dacă se va întâmpla această minune, ce se poate face numai cu două semnături? *Ar semna şi soţia mea, dar situaţia nu se va schimba: dacă s-au găsit 30 unguri, atunci, proporţional, ar fi nevoie de 90 semnatari români. Hai 50; măcar 10. Dar de unde atâţia? V-am mai spus: românii se tem de Securitate. Rezultă că, în România, doi inşi nu se tem de Securitate: Domnia Voastră şi cu mine. Dar, după cum v-am mai spus: numai două semnături...*

Există însă o soluţie: solidarizarea individuală - eu am şi expediat o scrisoare cu semnătura mea autografă. Numai că gestul meu nu va împrăştia teama concetăţenilor noştri de a se alătura celor care cer drepturi - la urma urmei şi pentru noi, românii...

Cu totul, dar cu totul alta va fi situaţia dacă Domnia Voastră ar trimite o asemenea scrisoare, o declaraţie de susţinere a

"Chartei '77". Sânt ferm convins: milioane de români vă vor urma exemplul şi se vor solidariza şi ei cu cehii şi slovacii.

Făcînd acest lucru veţi arăta că sânteţi consecvent cu declaraţiile făcute în 1968, veţi dovedi că, într-adevăr, luptaţi pentru socialism, pentru democraţie, pentru omenie. Asta, în primul rând.

În al doilea, România se va putea prezenta la Conferinţa de la Belgrad cu fruntea sus. Cu speranţă,

Paul Goma

"Louis" plecase iar din Bucureşti, aşa că mă dusesem la Manolii să-i rog să-mi transmită scrisoarea prin canalele lor.

Le-am citit-o. În primul moment s-au amuzat; apoi au găsit-o pipărată - mai ales că o expediam la Palatul Regal. Am convenit însă că, la urma urmei, era o chestiune care mă angaja numai pe mine, pe ei deloc, în niciun fel: era textul meu, purta semnătura mea. Dar mi-au promis că vor face să parvină un exemplar lui Ţepeneag, la Paris.

Asta se petrecea a doua zi după vernisaj, deci miercuri 26 ianuarie. S-ar prea putea ca atunci să se fi născut ideea unei scrisori comune (cu Manoliii); încălzit, încurajat de insuccesul "Epistolei către Nicolae", scosesem şi citisem celelalte texte pe care le aveam pregătite "la caz de…" şi pe care le purtam în… carâmbii ciorapilor…

Este adevărat că proiectele "emanau" dinspre scriitori. Să zicem că acesta va fi fost motivul pentru care nu au găsit audienţă, nici adeziune din partea Manoliilor. Ceea ce nu m-a descurajat. În zilele următoare am redactat alte… proiecte.

Sâmbătă 29 ianuarie [1977]

Le propun Manoliilor un proiect de Scrisoare deschisă adresată Conferinţei de la Belgrad - în numele mai multora. Se sperie. O găsesc prea violentă. Accept că este violentă, declar că aştept alte propuneri.

(Jurnal de iarnă)

În acea sâmbătă am fost din nou jignit. Păcat că manuscrisul mi-a fost confiscat la arestare (tot din ciorapi) şi pus la dosar. Cu toată modestia, trebuie să spun că era un text aproape bun. Bunicel. Oarecum foarte bun (zicea Ana Maria). Cam lunguleţ - avea vreo 7 pagini. Violent, dar pe bune… Pătimaş - cusurul meu de căpătâi: nu ştiu ce-i aceea obiectivitate… Cam "literar" (apud Manoliii) - dar bun. Un text care, cum ar fi zis Ţepeneag dacă

l-ar fi citit, "rădea totul, ca să nu mai crească iarbă". Cam rădea. Aşa, de pe la 23 august '44… În final ceream (în fine, cerea, el, textul) nici mai mult nici mai puţin decât alegeri libere, posibilitatea românilor de a hotărî ei înşişi ce vor, ce nu, ce e bun, ce e rău pentru ei - nu pentru "reprezentanţii care mâncau-călătoreau-locuiau în locul nostru", ce doresc să fie, să facă şi să dreagă în viitorul de aur al ţărişoarei…

Da, era un bun text - dovadă că îi plăcuse Anei Maria.

Spre surprinderea mea, Manoliilor nu le-a plăcut (ştiu de ce: nu cu ei eram căsătorit). Nu doar pentru că textul era "inutil de violent" asta mi-o mai spuseseră - dar însuşi faptul că "dădusem citire" unui asemenea text în casa lor… "Nu se făcea…" - deloc!

Deci iar gafasem. Şi doar mă avertizaseră că ei fac parte dintr-o bună-familie. Mi-a explicat D-na Manoliu că nu intri în casa omului, impunîndu-i gusturile tale, te pliezi, tu, după după ale gazdei - apoi mulţumeşti. Iată, de pildă "hârtia aceea" (şi eu, care-i ziceam text, proiect…): ar fi trebuit întâi să i-o dau ei, D-nei Manoliu, s-o citească în gând şi numai dacă ea găsea de cuviinţă că poate fi citită cu glas tare, fie s-o citească ea, fie să roage pe cineva - aşa se face! Intrînd în amănunte - de importanţă capitală: Nu se face să-l ofensezi pe Ceauşescu atunci când îi soliciţi ceva. Nu eşti de acord cu el, te priveşte, dar nu-l somezi. Şi nu-l insulţi. Fiindcă de el depinde aprobarea - şi pentru că a venit vorba, dacă n-am ştiut până acum, să aflu: ei doi, adică fiul şi mama lui, precum şi ceilalţi patru (încă un cuplu, Gesswein şi încă un… viitor cuplu) vor paşaport - atât! Nu politică. Dacă eu vreau drepturi-pe-loc, treaba mea, dar să fac bine să nu întind "disidenţa" şi asupra lor, fiindcă ei nu fac politică, ei vor paşaport.

La astea am îndrăznit să observ că nu am ce întinde: nu sânt disident, ci scriitor. La care fiul Manoliu a zis că şi el este artist, dar, uite, acum nu-l interesează problemele artei - ci paşaportul; că el vrea la Paris, unde mai fusese (nu în-călătorie, ci în-ducere-definitivă), însă după vreun an şi ceva nu-i plăcuse mamei sale şi se întorsese, cu el, mic. Şi fiul, răsucindu-se către mama sa a zis:

- Domnul Goma e cunoscut în Occident, numele lui pe o petiţie de paşaport are o mare greutate, ar fi o bună locomotivă pentru noi, apoi întorcîndu-se spre mine, s-a scuzat că mă compară cu locomotiva şi a propus: Să facem alt text, mai în stil de memoriu şi care să vorbească mai ales de paşapoarte - semnaţi?

- Semnez orice alt text, indiferent cine-l redactează, autorul n-are decât să fie securist, miliţian, textul poate fi ciuruit de greşeli de ortografie - cu condiţia să vorbească despre toate drepturile cetăţeneşti, nu doar despre dreptul la emigrare.

A rămas ca Sergiu Manoliu să propună el alt text.

3

Între timp continuam să primesc vizitatori, telefoane. Printre cei care mi-au intrat în casă, un fost deţinut - îi voi spune: "Ţiganul". Acestuia, ca unui bun prieten, îi vorbisem de Manolii şi îi dădusem să citească textul pe care D-na Manoliu îl găsise "prea violent". "Ţiganul" l-a găsit, din contra:

- Asta-i ce ne trebuie!, a exclamat. Excelent!

Excelenţa şi entuziasmul nu au ţinut cinci minute:

- Dar, totuşi… Însă nu e destul de… mă-nţelegi. Ne-ar trebui ceva mai… Mai…

- Mai cum?, am întrebat, gata dezumflat (şi el era un dar-însă-totuşi, iar ca regăţean, presărat cu mă-nţelegi…-uri…).

- Mai… Parcă nu ştii cum, mi-a răspuns.

Bineînţeles că ştiu mai-cum; cum-mai - mă-nţelegi…

A promis că data viitoare când va veni, îmi va propune el "un plan de bătaie". Unul mult mai - înţeleg eu cum-mai.

Despre Manolii:

- Cine-or mai fi şi ăştia? N-am auzit de ei.

- Exact acelaşi lucru au spus ei despre d-ta: «Cine-o mai fi şi ăsta, că n-am auzit de el…»

- Le-ai vorbit despre mine?, s-a speriat Ţiganul. Le-ai divulgat numele meu?

- Fii pe pace, a fost o glumă, nu le-am… divulgat nimic despre nimeni, în afară de mine, însă cum eu nu am nimic de ascuns… Am vrut doar să-ţi arăt cât de român eşti. Numai românul strâmbă din nas şi întreabă, scârbit, dispreţuitor: «Cine-o mai fi şi ăsta? Cin' eşti tu, mă?» Românul nu suportă concurenţa nici în laşitate - de ce vom fi văzînd noi în celălalt, fie un suspect, fie un incapabil, fie un duşman, dacă nu totul în acelaşi? Să fim noi, suspicioşii, mai breji? Mai puri?

- Am vrut să spun… Că nu sunt personalităţi, adică artilerie grea, noi de personalităţi, de tancuri avem nevoie.

Parcă mai auzisem asta - cu termeni civili, nu militari…

- Personalităţile nu numai că nu ar adera la acţiunea noastră, dar fiind scriitori-cu-telefonul, ar telefona pe dată la Secu! Să ne divulge!

- Fără artilerie grea, fără nume cunoscute nu se poate face nimic.

- Numele cunoscute au devenite cunoscute tocmai pentru că niciodată n-au ridicat glasul pentru alţii, pentru numele-necunoscute. Aşa au ajuns personalităţi: tăcînd; cu urechile astupate; cu ochii numai la locul unde pun ei piciorul, să nu calce, ei, pe de

lături. Artilerie grea - numai din lumea literelor: Bogza, Jebeleanu, Preda… Poftim, ţi-i dau şi pe Eugen Barbu şi pe Titus Popovici! Îi doare-n cur de drepturile omului, în general, după cum i-a durut în cur de doar drepturile scriitorilor, colegilor lor - dar ne-personalităţi. Mai degrabă ţi-ar da o mie de lei decât o semnătură pe un apel…

- Poate, dar nici aşa, doar cu de-alde ăştia, necunoscuţi…

- Vrînd-nevrînd, cu alde-ăştia, necunoscuţi. Fiindcă cei cunoscuţi nu-şi riscă statutul de cunoscuţi, clădit cu grijă, răbdare şi cu o mie de compromisuri. Las' că şi dintre… necunoscuţi, când încep ei să se excludă înainte de a se cunoaşte - de pildă dumneata: nu mai vrei…

- N-am zis că nu mai vreau, chiar dacă numele meu nu spune nimic, nimănui, în afară de cei din familia mea. Am spus că, dacă vrem să facem ceva serios, trebuie să ne gândim, serios…

- Serios, adică îndelung - ca să fim siguri că pierdem momentul.

- Pentru liberarea Ţării niciodată nu e prea târziu!

- Asta o ştii de la Academia Militară, ori ai aflat-o la puşcărie? Eu credeam că tot zicînd: «Niciodată nu e prea târziu», te trezeşti că e prea târziu. Că e riscant? Dar dumneata ştii ce-i riscul. Că poate o să greşim - să ne asumăm greşelile…

- Să încercăm să le evităm, m-a corectat el. Pentru o asemenea acţiune, dacă ne adunăm doar necunoscuţi, Securitatea ne culege cât ai bate din palme, ne şi lichidează în tăcere, nimeni n-o să ştie, tocmai pentru că nu avem un nume - în afară de dumneata… Dar pentru că te avem doar pe dumneata, trebuie să fim foarte vigilenţi cu ceilalţi: să-i selectăm, să-i verificăm…

- Serviciu de cadre, ca la comunişti?

- Nu ca la comunişti, fiindcă noi vrem ceva mare, ceva capital: liberarea ţării, să fim în România acasă la noi - şi uite-i pe ăştia, pictorii: ei vor să plece, îi interesează numai paşaportul…

- Şi paşaportul e un drept. Şi plecarea e o libertate.

- Dar nu cea mai importantă şi nu singura. Ţara…

- Am înţeles: vindem cioara din par, l-am întrerupt. Nu am făcut un pas, nu sunt semne că o să facem vreunul. Şi dumneata şi ceilalţi cu care am vorbit au propus - nu ce să facem, ci ce să nu facem!; ce anume să nu fac eu, împreună cu alţii, dar nu mi-au propus ce să facem împreună, fie şi în doi. De pildă, dumneata şi cu mine: ce facem?

- Asta şi voiam!, s-a grăbit Ţiganul, privindu-şi ceasul. Peste trei săptămâni… Hai, două, însă mai sigur: trei, o să fiu dezlegat de nişte obligaţii… mă-nţelegi… Nu pot spune despre ce e vorba, dar în trei săptămâni o să fiu cu totul al dumitale, pentru acţiunea

cea mare!

M-am uitat lung la el. Din văzute îl cunoşteam de mai puţin de două luni (mă căutase, prin decembrie '76, după ce auzise la Europa liberă fragmente din **Gherla,** citite de mine), însă îl ştiam din auzite de peste 20 ani - "Ţiganul" fiind o legendă în închisoare…

- Ştiu la ce te gândeşti, a zis după o vreme. Că m-am schimbat, că nu mai sânt ca în… În fine, că aş fi devenit şi eu un laş - o să-ţi dovedesc contrariul, dă-mi un răgaz de trei săptămâni…

Încă unul care-mi cerea - mie - un răgaz. Lui nu i-am spus că nu sânt responsabilul cu răgazurile şi că nu mie trebuie să-mi dovedească ce are de dovedit. Totuşi, l-am aşteptat. Trei săptămâni, patru, cinci… A apărut - peste opt. Dacă mi-a dovedit ceva, apoi acel ceva a fost nu: contrariul, ci: din-contra…

Tot pe-atunci m-a vizitat Bedivan - după ce mi-a telefonat (de la Constanţa!) şi m-a anunţat că vine la mine, «să punem ceva la cale!»

Să zbieri la telefon că vrei să pui-ceva-la-cale - asta nu-mi plăcuse la telefonător. Însă Bedivan, cel care a doua zi m-a vizitat era un om profund cinstit. Şi profund nefericit. Şi profund… hotărît să facă ceva, eventual să spargă zidurile cu capul. Era student la Academia Comercială din Bucureşti în 1952 când fusese arestat şi acuzat de "complot". Până aici nimic neobişnuit: sute de mii de oameni fuseseră arestaţi, învinuiţi (şi de complot), mulţi îşi lăsaseră oasele în beciurile Securităţii, în închisori, în lagăre de muncă. Neobişnuitul începe cu măruntul fapt că Bedivan, la anchetă, nu recunoscuse acuzaţia (în 1952, la cumplita Securitate de la Constanţa!).Neobişnuitul continuă: Bedivan a fost condamnat *numai* la 3 ani de închisoare, din care a făcut doi şi jumătate. Dar abia după liberare au început necazurile - însă prin asta nu se mai deosebea de concetăţenii săi. Şi el auzise, la Europa liberă **Gherla**; şi el voia să facă ceva, să-pună-ceva-la-cale - a, nu ceva "armat", ceva cu-ideile: adusese câteva dosare cu studii în care demonstra că în România nu este deloc bine şi că ar fi tare bine să fie bine.

A rămas la noi vreo cinci ore, după care a plecat, cu promisiunea că va reveni în curând, cu alte dosare pline de studii.

Sâmbătă 5 februarie

Sergiu Manoliu ne propune o variantă. O acceptăm, cu mici amendamente. Urmează să o definitivăm.

(Jurnal de iarnă)

Manoliii temîndu-se că atitudinea lor critică faţă de proiectul

meu mă supărase, deci mă voi îndepărta de ei, mă vizitaseră, îmi telefonaseră zilnic. Când fiul a anunţat că varianta lui este gata, m-am dus eu la ei. Mai erau soţii Gesswein, Şerban Ştefănescu, un prieten de-al fiului şi un ungur, Feher. Cu toţii voiau paşaport.

Fiul ne-a citit textul. Desigur, era departe de ceea ce aş fi vrut (şi putut), însă am înţeles că, oricum, o propunere de a mea nu va fi acceptată de cei care voiau să emigreze - atât. Eu, desigur, voiam să rămân. Însă dacă prin prezenţa mea, cu semnătura, puteam da greutate petiţiei lor, de ce nu aş fi făcut-o? Nu acesta era visul vieţii mele (nici textul, nici "revendicările") - dar cu *cine* să fac *altceva*?

Textul fiului nu păcătuia prin coerenţă; lipsea multe alte "probleme", prisoseau altele (prin repetiţie), mai ales formulele-de-politeţe erau şi umile şi inutile, fiindcă nu ne adresam lui Ceauşescu (după tipic: "şi dumneavoastră sunteţi părinte şi ne înţelegeţi durerea…"), ci Conferinţei de la Belgrad. În sfârşit, ordinea (gradarea) nu strălucea prin elementara ştiinţă a construcţiei, însă era doar un proiect, nu? Aşa că l-am discutat vreo două ceasuri, am propus introducerea unor puncte, suprimarea altora, "aranjarea" materialului… Fiul a notat totul şi a promis că a doua zi ne va prezenta textul în noua lui formă.

"Louis", întors la Bucureşti, mi-a adus o scrisoare de la Ţepeneag, de la Paris, datată 28 sau 29 ianuarie. În acea scrisoare prietenul meu, căprarul Ţepeneag îmi dădea "instrucţiuni": ce să fac, mai ales ce să nu fac - să nu încerc cu scriitorii care au fost şi au rămas nişte căcăcioşi; să încerc să adun în jurul meu alţi intelectuali, n-are-a-face că aceştia nu vor fi scriitori (după exemplul cehilor).

Am zâmbit citind-o. Pe de o parte pentru că Ţepeneag credea că stau cu mâinile în sân; pe de alta, pentru că chiar dacă nu stătusem cu ele-n sân, nici mare brânză nu făcusem. Scriitorii nu se mişcau, nu se lăsau "lipiţi". Pe Breban nu-l mai căutasem: promisese că-mi va da de ştire - nu avea rost să repet ce-i mai spusesem, iar lucruri noi nu aveam de comunicat. Oricum, scrisoarea lui Ţepeneag îmi făcuse bine.

Luni, 7 februarie am trecut pe la Manolii. Stabilisem (prin telefon) că voi trece, să iau noua variantă a petiţiei, să o dactilografiez. Ceea ce am şi făcut. Desigur, aş fi preferat să multiplic la maşină propriu-mi text. Dar pentru că ieşise aşa…

Marţi 8 februarie

Cei opt semnăm Scrisoarea deschisă adresată Conferinţei de la Belgrad. Ei (Manoliii) o transmit prin canalele lor, eu prin ale mele.

(Jurnal de iarnă)

Nu, "semnarea" nu a avut un aer festiv. În ziua de 8 februarie pe la ora 10 dimineaţa Fiul Manoliu a venit la noi, în Drumul Taberii. După cum convenisem, dactilografiasem Scrisoarea în opt exemplare, câte unul pentru fiecare semnatar. Le-a semnat întâi Ana Maria; apoi eu; apoi Sergiu Manoliu a semnat exemplarele care urmau să fie păstrate de noi, a luat restul şi a plecat. Iată textul:

SCRISOARE DESCHISĂ
adresată participanţilor la Conferinţa de la Belgrad

- Rugăm ca Scrisoarea de faţă (căreia îi anexăm un exemplar dinConstituţia R.S.R) să fie difuzată în cadrul etapei pregătitoare a Conferinţei prin toate mijloacele pe care membrii organizatori le vor crede de cuviinţă: presă, radio, TV;

- În timpul Conferinţei, din momentul în care prezenta Scrisoareva deveni publică, vom aduce la cunoştinţa participanţilor Reuniunii semnăturile celor care, pe parcurs, vor dori să-şi manifeste adeziunea faţă de acţiunea noastră;

Semnatarii acestei Scrisori au fost aşezaţi în ordine alfabetică.

Anul 1977 a fost declarat An al drepturilor Omului; noi, semnatarii acestei Scrisori deschise adresată Conferinţei de la Belgrad considerăm ca un fapt de o deosebită gravitate necesitatea unei întruniri internaţionale până la cel mai înalt nivel care are ca scop fundamental apărarea drepturilor omului. Oricare ar fi statele în care acţiuni anti-umane au provocat această Conferinţă, protestăm împotriva tuturor formelor de opresiune - fizică, morală, intelectuală - forme prin care în închisori politice, în lagăre, în spitale de psihiatrie, în GULAG-uri mai vechi sau mai noi, prin violenţă şi minciună se calcă în picioare noţiunile de libertate şi demnitate.

În dictaturile contemporane formele esenţiale ale manifestărilor individuale şi sociale (artă, cultură, ştiinţă, crezurile politice şi religioase, conştiinţa naţională) devin cuvinte goale în slujba propagandei ideologice a dictaturilor respective. Pe de altă parte, drepturile garantate prin legile interne şi convenţiile internaţionale ratificate de guvernele statelor totalitare nu sunt respectate; articolele din Constituţia R.S.R. referitoare la drepturile civice (art. 17); dreptul la muncă (art. 18); dreptul la instruire (art. 21); la asociere (art. 27); libertatea cuvântului, a presei, a întrunirii, a mitingurilor, a demonstraţiilor (art. 28); libertatea conştiinţei (art. 30); inviolabilita-

tea persoanei (art. 31); a domiciliului (art. 32); secretul corespondenţei şi al convorbirilor telefonice (art. 33). Deasemeni nu este respectat dreptul la libera circulaţie a persoanelor, a ideilor, a informaţiei, iar dreptul la cetăţenie este transformat într-o obligaţie care nu serveşte cauzei progresului.

Peste tot în lume se vorbeşte despre demnitate, despre libertate, dar câţi oameni din ţările în care demnitatea şi libertatea există cu adevărat ştiu că sunt state în care oamenii sunt legaţi pe viaţă de pământul pe care s-au născut? Câţi oameni ştiu că există state în care, de zeci de ani votanţii votează... în unanimitate candidatul unic propus de putere şi împotriva votanţilor? Că există ţări în care cetăţenii sunt obligaţi să servească interesele statului - care sunt, de regulă potrivnice intereselor cetăţenilor? Că mai sunt locuri pe pământ unde convingerile sunt impuse prin forţă? Considerăm deasemeni că este inadmisibilă extinderea principiilor neamestecului în treburile interne (ale unui stat) asupra drepturilor (individuale) cetăţeneşti fundamentale.

În încheiere mulţumim călduros înalţilor participanţi la Conferinţa de la Belgrad reuniţi pentru apărarea libertăţii şi demnităţii oamenilor.

Bucureşti, 8 februarie 1977
Feher Adalbert
Gesswein Erwin
Gesswein Emilia
Goma Paul
Manoliu Maria
Manoliu Sergiu
Năvodaru Ana Maria
Ştefănescu Şerban

În seara aceleiaşi zile (8 februarie) a venit la Manolii un gazetar german, Ihlau. S-a întreţinut mai întâi cu soţii Gesswein. Apoi cu Manoliii. Apoi cu mine - Erwin Gesswein făcînd traducerea.

De la Manolii, deşi era destul de târziu, am trecut pe la "Louis", cu un plic pentru Ţepeneag. Conţinea alte còpii după scrisorile mele - către Kohout, către Ceauşescu, un-fel-de-articol, "Cine sapă groapa altuia…" şi o copie după Scrisoarea adresată Conferinţei de la Belgrad.

"Louis" cunoştea - nu mi-a spus prin cine şi nu l-am întrebat - conţinutul Epistolei mele către Nicolae. I-am dat şi lui un exemplar…

Miercuri 9 februarie (1977)
S-a transmis la Europa liberă scrisoarea mea către Kohout.
(Jurnal de iarnă)

În sfârşit! Aşteptasem cu sufletul la gură, întrebîndu-mă dacă nu cumva se rătăciseră pe drum toate exemplarele trimise. Apoi alte întrebări, alte îndoieli: or să accepte americanii să o transmită? N-or s-o găsească şi ei prea violentă (doar şi ei sunt de bună-familie)?

Iată că, după două săptămâni şi o zi o transmiseseră. Mai bine mai târziu decât (mai) niciodată, vorba unui cugetător.

Între 9 şi 16 februarie (1977): pată albă în Jurnal. Însemnările din acea săptămână s-au pierdut. Consemnam pe loc, pe foi volante, apoi la 2-3 zile le dactilografiam. Când am vrut să bat la maşină cronica acelei perioade, nu am mai găsit foile. Să le fi rătăcit eu însumi exclus. Ana Maria crede şi azi că îmi fuseseră subtilizate de vreun vizitator. Eu înclin că unul dintre zecile de oameni care-mi intraseră în casă în acea săptămână, la plecare, recuperîndu-şi de pildă ziarul sau (şi) hârtiile cu care venise, luase din greşeală şi hârtiile mele.

Păcat. Cu atât mai păcat, cu cât nu pot reconstitui din memorie acea perioadă foarte importantă - atunci s-a transmis la Europa liberă Scrisoarea către Belgrad, atunci s-au înregistrat primele semnături "exterioare" (necunoscuţi care, auzind la Europa liberă textele noastre - şi scrisorile mele către Kohout şi Ceauşescu- veniseră să le semneze).

Voi încerca să-mi aduc aminte câteva întâmplări:

Bedivan figurează ca al nouălea semnatar - primul dintre asociaţi. Încă nu se difuzase Scrisoarea către Belgrad când, venind iarăşi la mine, i-am spus, i-am arătat textul. Bedivan mi-a reproşat amar - şi vehement - că făcusem "asta" fără el… El ar fi propus un text mult mai bun; m-ar fi convins să nu mă înham la o treabă serioasă cu neserioşi care vânează doar paşaport. Sincer atins, Bedivan a plecat la Constanţa lui, totuşi, lăsîndu-mi o sumă de documente pe baza cărora am scris textul "Cazul Bedivan" (s-a transmis în curând la Europa liberă).

Al zecelea semnatar a fost… Un neam al lui Gesswein: Rusu. Un fel de profesor, am dedus: mai degrabă funcţionar la Ministerul Învăţământului. Mi-a sunat hotărît la uşă, a intrat cu hotărîre în casă şi, din uşă, mi-a ordonat să-i dau "lista" s-o semneze - reproşîndu-mi - şi el! - că nu-l anunţasem "din timp", să facă şi el parte din "nucleu".

Nu-l cunoşteam, nu auzisem de el. Înainte de a-i prezenta

"lista", l-am întrebat de unde ştie de Scrisoare. Mi-a răspuns că de la cumnată-sa, "inclusă în nucleu". A, da? Cum era o singură femeie semnatară - cu excepţia nevesti-mi…- am înţeles cu cine este încumnăţit Hotărîtul. I-am atras atenţia că, înainte de a semna, trebuie să ia cunoştinţă de ceea ce semnează. A luat textul scrisorii şi, înainte de a citi, s-a indignat îndelung de faptul că numai nouă români îndrăzniseră să o semneze. A semnat şi el, apăsat, înflorat, apoi mi-a ţinut un lung, violent discurs despre laşitatea românilor, despre curajul cehilor, despre nedreptăţile strigătoare la cer pe care le suferise la slujbă, despre hotărîrea de a se bate cu Puterea până la ultima picătură de sânge, pentru a-i zmulge dreptul… la emigrare. A plecat, asigurîndu-mă că, în curând va reveni cu cel puţin o sută de români - adevăraţi.

Mi-a telefonat a doua zi. Am înţeles din glasul lui că ceva nu era în regulă. M-a întrebat dacă poate veni la mine «dar seara, târziu, ca să nu ştie nimeni…». Mi-am exprimat scepticismul în privinţa secretului vizitei. El a spus că va încerca.

Rusu a venit pe la 11 seara. Din hotărîrea hotărîtă a hotărîtului de ieri, nici urmă. Nebărbierit, cu ochii injectaţi, cu pleoapele umflate. De cum s-a strecurat pe uşă (s-a prelins, nu a intrat), m-a rugat în şoaptă să acopăr telefonul cu ceva. Prin semne i-am explicat că la mine în casă nu se ascultă doar prin telefon; la insistenţele sale, l-am acoperit cu o pernă. Apoi am scos din sertar Scrisoarea şi din ochi l-am întrebat ce să fac, însoţind cu gestul ştersului de pe "listă"…

M-a oprit, hotărît. Bravo! Curajul îi revenise. Timp de vreo jumătate de ceas mi-a explicat (cu glas tare) cât de curajos fusese el, în toate împrejurările vieţii sale; cât de demn fusese; cât de intransingent - «la intransingenţă nu cedez nici un metru!», m-a asigurat. Dar acum…

- …Acum, Dom' Goma, vă rog, vă implor, sfătuiţi-mă: ce să fac?

- Regret, nu dau sfaturi. Ai cerut să semnezi - ai semnat; ceri să te şterg - te şterg - pentru asta ai venit…

- Nuuu!, a protestat el, rănit, după care mi-a re-povestit cât de băţos fusese el o viaţă-ntreagă, cât de moral şi cum niciodată nu permisese cuiva să-l calce pe coadă… Numai că, de astă dată…

- De astă dată… Te şterg de pe listă, am spus.

- Nu!, a protestat cu patru tonuri mai jos.

Credeam că are s-o ia din nou cu scurta-i biografie. I-am arătat ceasul. El însă nu voia să-mi re-re-povestească viaţa-i dârză. Prin semne a arătat că nu vrea să fie şters de pe listă aşa cum se şterge, ci vrea să decupeze, cu foarfeca, din hârtie, semnătura lui…

Am căutat o foarfecă. Am găsit. Am revenit, tot minunîndu-mă, cu glas tare, de ingeniozitatea românului, ţâşnită (din neantul pricinatic) atunci când e să se retragă în codri şi în munţi…. Am dat să tai eu - mi-a cerut să o facă el; nu i-am permis. Am tăiat dreptunghiul cu semnătura - mi-a cerut să i-l dau. Am răspuns din cap că nu i-l dau.

- Dom' Goma, mă nenorociţi. Vă rog să-mi daţi semnătura-napoi!

- Dacă spui de ce ţi-o retragi.

Nu aveam nici un drept să-i cer un asemenea lucru… Chiar nici un drept? Aveam, n-aveam, tipul îmi era profund antipatic. A refuzat cu hotărîre să spună motivul retragerii: mi-a arătat pereţii, tavanul (adică microfoanele) şi mi-a zis să trecem în bucătărie - de parcă aceea nu avea tavan, pereţi - pentru microfoane. Acolo mi-a povestit că ieri, după ce semnase "lista", se întorsese acasă. O găsise pe cumnată-sa (nu Gessweina, alta), care era la curent cu intenţia lor de emigrare (deşi nu depuseseră actele); cumnată fiind, sora nevesti-si, el nu se ascunsese, povestise cum semnase "Scrisoarea lui Goma", aşa că puteau să-i facă bagajele, azi-mâine or să primească paşapoartele…

- Dom' Goma, nici n-am terminat ce-am început, că nevastă-mea: buf!, leşină şi cade pe jos. Cumnată-mea - n-o cunoaşteţi, să vă ferească Dumnezeu, o fiară - în loc să se ocupe de sor-sa, sare la mine, mă apucă de gât, de cravată, dom' Goma, să mă sugrume, bestia cu chip de om: «Ne-ai nenorocit pe toţi, tâmpitule! Ce-ai făcut, cine dracu ţi-a dat ideea asta creaţă, să te bagi în horă cu Goma-ăla, păi vrei să ne dea pe toţi afar' din slujbe, să ne ia vilele, să ne confişte mobila şi maşinile? Şi tablourile?» (ei au o groază de tablouri). Zice: «Te duci imediat la Goma-ăla - scuzaţi-mă că relatez exact, dar aşa a fost - şi te ştergi de pe listă!» Eu: că să vezi, că nu, că de ce să mă şterg, ce, n-am dreptul să protestez, să-mi cer drepturile legitime? Că dacă semnez, primesc pe dată paşaport şi le trimitem şi lor pachete şi-o altă maşină de spălat rufe, automată, cum îşi dorea ea, cumnată-mea - fie-i-ar ţărâna uşoară de bestie cu chip de om! - se scoală de pe jos şi astalaltă, nevastă-mea - surori, ce mai !- şi-ncepe şi ea cu clanţa, că mai bine preferă de-o mie de ori să rămânem aici, în România, că n-o ducem mai rău ca alţii, casă avem, slujbe bune şi maşini şi relaţii sus-de-tot, că de ce să ne băgăm capu-n gard cu-alde… cu dumneavoastră, adică… Că sunteţi periculos, vă are Securitatea la ochi… Eu o ţin pe-a mea, că drepturile omului, că respectul, că demnitatea… Şi-atunci otrava de cumnată zice - vă jur pe ce am mai sfânt: «Dacă nu te duci să te ştergi de bunăvoie de pe lista ăluia, să ştii că-l chem pe…» în fine, pe bărba-su, dumneavoas-

tră nu ştiţi cine-i, o fiară, fiară! «Uite ce e», zic eu, «termină cu-ameninţările la adresa mea, că nu-s copil de şcoală, de să mă sperii tu pe mine cu colone'…» Că-i colonel fie-i-ar şi lui ţărâna uşoară de grec împuţit!

- Colonel, ai spus? Să înţeleg că e colonel de…?

- De, dom' Goma! El pretinde că-i pictor, dă-l în pictura mă-si!

- Cumnatul e colonel de secu şi pictor? N-am mai auzit…

- Auziţi acum. Mai mult colonel decât pictor, de-aia-i şi mare ştab la ei, la Uniunea Artiştilor Plastici…

- Cum îl cheamă?

- Asta, nu! Cereţi-mi orice, dar asta…

- Nu-ţi cer - dar nu-ţi dau semnătura.

- Mă nenorociţi, dom' Goma şi, să ştiţi: vă nenorociţi şi pe dumneavoastră. Credeam că javra de cumnată-mea vorbeşte să nu tacă - dar, nenorocita, mi-l trimite pe grecul ei…

- Cumnăţelul colonel şi pictor? Şi grec?

- Dă-l în Grecia mă-si - mă pomenesc cu el, în uniformă, cu încă trei grecotei de-ai lui, toţi în uniforme, furioşi…

- Uniforme de Securitate? Dar ce fel de greci sunt ăştia?

- N-aţi auzit de Markos al lor? Fugiţi în România, prin '49, cum au venit la noi, cum au intrat la ăştia, doar comunişti erau, la ei - mă-nţelegeţi, adică în uniforme, cu grade mari, la MAI, să ne belească pe noi, românii - aţi înţeles unde au intrat, bestiile…

- Am înţeles: în Securitate şi în Uniunea Artiştilor…

- A, păi nu ca să picteze, el se ocupă de alte… picturi. Nici româneşte n-a învăţat ca lumea, după treizeci de ani, şi vine la mine cu ăia trei, cu mutrele lor de tâlhari de drumul mare, păroşi ca maimuţele şi zice urangutanul de cumnat: «Îţi retragi semnătura, ori te-mpuşc!» şi scoate pistolul şi scot pistoalele şi ăilalţi trei - da ce-i ţara noastră românească, dom' Goma, de să-mi vină mie în casă nişte greci împuţiţi, cu uniforme de seci, să-mi pună pistolu-n piept? Şi i-am zis… i-am zis-o de la obraz… Şi-atunci… M-au bătut, domnu' Goma, m-au bătut ca la ei la cazarmă. Toţi patru pe mine, ca la ei, la Secu… Toţi patru, dar mai al dracului a fost cumnăţelul. Şi nevastă-mea şedea şi se râdea! Se distra, că era de distracţie! Şi zice cumnatul: «Te duci şi te retragi!» «Cum să mă retrag», zic, «odată ce-am semnat, semnat rămâne, eu nu-mi iau cuvânt-napoi, că eu am cuvânt, nu-s cârpă». «Ba te duci», zice, «te duci că, de nu, dracu vă ia şi pe voi, dar şi pe noi, ca neamuri - vrei tu să-mi rămână copiii pe drumuri?», mă ia pe coarda sentimentală. «Să-mi ia tablourile, vila, maşinile?» - că are două. «Şi ţie vila de ţi-am făcut rost de ea?» - aşa pretinde el, dar eu singur mi-am procurat-o. Şi mai zice: «Te-ai dus la Goma - păi tu ştii cine-i Goma? Să-ţi spun eu,

că noi ştim: Goma-i agent C.I.A. şi, cu el intri la trădare de patrie, nenorocitule, pedeapsa capitală te mănâncă! Dar Goma-i şi agent K.G.B, că joacă dublu, păi vrei tu, ca şi Goma: să vie ruşii peste noi, în ţară?» Încerc să zic că nu-i nici o trădare, noi cerem respectarea Constituţiei R.S.R., nu a U.R.S.S., chestia cu ruşii s-o spună grecilor lui…- în fine, nu i-am spus verde-n faţă, dar cam aşa. Că adică Goma nu poate fi agent dublu - dar el: «E şi agentul nostru, dacă vrei să ştii, aşa că nu te băga în afaceri de spionaj! Te retragi, ai auzit ce ţi-am ordonat? » - că-mi dădea ordin, ca la ei… Şi mai zice: «Dacă Goma refuză să te şteargă, vii şi-mi spui şi-l şterg eu, de tot, şi din cartea de imobil! Şi pe el şi pe jidoavca de nevastă-sa şi pe ăla micu' şi căţeaua - aveţi căţea, dom' Goma? Ai dracu, greci, cum ştie ei tot… Daţi-mi semnătura, dom' Goma, că mă-mpuşcă bestia…»

I-am dat-o: să nu-l împuşte bestia de colonel-pictor şi grec.

Miercuri 16 februarie (1977)

Ora 20: Telefon de la Geneva. Un român (Orăşanu?) care zice că a fost coleg de celulă cu Mihai Serdaru şi cu tovarăşul *Ivasiuc (sublinierea - la telefon - îi aparţine). Felicitări pentru acţiune, asigurări că nu sânt singur. Promisiuni: grupul de români refugiaţi în Elveţia se va solidariza, public, cu noi.*

(Jurnal de iarnă)

Judecînd după această însemnare, Europa liberă transmisese Scrisoarea către Belgrad, apăruseră primele articole. *Die Welt* (10 februarie), *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (14 februarie) şi *Frankfurter Rundschau* (tot 14 febr.) scriseseră despre "disidenţa românească" termenul aparţine jurnaliştilor ("Bibliografia" a fost alcătuită la Paris).

Tot în intervalul pentru care îmi lipsesc însemnările (9-16 februarie) m-au vizitat, căutat la telefon gazetari printre care M.C. Browne de la *New York Times* - îl cunoşteam de mai înainte.

Joi 17 februarie (1977)

Ora 14: Tribune de Genève - interviu prin telefon.

Ora 15: Radio Malmö - care promite să revină: mam'zela iniţială nu ştia fran'zeşte nici cât mine.

Ora 16: Telefon de la un sas din München (nu-şi dă numele): felicitări, asigurări că germanii originari din România vor acţiona solidari cu noi.

Ora 17: Telefon de la Paris: Ţepeneag şi Tănase.

Ora 18: Europa Liberă anunţă la "Revista Presei" câteva ecouri din The Guardian, Financial Times, Daily Telegraph.

[Orele fixe - "Ora 14", "Ora 17" nu sunt… exacte, ci indică doar reperele: "în jurul orei…"] *)

Ora 22: PRIMA COPITĂ - "un necunoscut", la telefon;

- Încă nu te-au arestat, bă? Ei, las' că te-aranjăm noi (ca şi cum între cei care ar fi trebuit să mă aresteze şi cel-cei miraţi-indignaţi de nearestare nu ar fi fost strânse legături de... unitate militară). Te lichidăm noi, bă! Şi pe tine şi pe copilu-ăla de se-aude! (într-adevăr, în acel moment Filip plângea). Cum de te mai rab-dă ţa-ra? Cum de ţi-ai permis să scrii la oficină, bă? Şi câţi arginţi ai primit pentru asta, bă, Iudă? Cine te plăteşte?...

Eu ascult ce ascult, apoi îl înjur de mamă şi de securist. Revine imediat. Cu acelaşi "bagaj". A patra oară întreb:

- Cum te cheamă, curajosule care vrei să mă aranjezi?

Îl aud limpede consultîndu-se în şoaptă cu cineva aflat alături: «Ce nume să zic?» Eu:

- Ei, ce zice şeful? Ce nume zice şeful să zici?

- Ionescu!, răspunde curajosul.

---

*) Un fragment de Stenograma din 16 februarie 1977 a şedinţei Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al PCR:

"Tov. Nicolae Ceausescu: (...) Legat de securitatea europeana, ma gandesc sa luam o pozitie ceva mai ferma fata de toate aceste actiuni ale unor cercuri reactionare, ale unor agentii de presa, care incearca sa abata preocuparile de la securitatea europeana pe probleme minore, pe probleme de sprijinire chiar a unor elemente reactionare, sa reactiveze o serie de agenturi straine. De exemplu, insasi problema casatoriilor nu este decat o diversiune si are un tel bine determinat, de a sustrage atentia de la preocuparile fundamentale. Sigur, nu stiu daca incercarea care o fac unii de a lega Romania de Cehoslovacia sunt numai din acestia sau sunt si din partea altor "agenturi". Pana si Romania, care este considerata mai liberala, este pusa in discutie. Cred ca activizarea acestor cercuri este mai complexa. Asa observ eu. Mai cu seama mi-a sugerat aceasta si articolul din "Rude Pravo" din Bratislava, ca trebuie luata apararea Romaniei, ca iata saraca Romania este pusa pe acelasi plan cu Cehoslovacia. Si se lucreaza la ordine!

Cred ca in acest sens *trebuie sa respingem si sa luam pozitie asupra acelor cercuri care reactiveaza organizatiile fasciste, teroriste, pentru ca realmente asa este. La noi l-au gasit pe* **Paul Goma, care este un derbedeu, a stat si in inchisoare.** (subl. mea, P.G.)

(…) Presa noastra nu este destul de activa in privinta aceasta. Nu este vorba sa aparam masurile din Cehoslovacia, pentru ca au alt caracter, dar nici nu trebuie sa admitem ca la adapostul acesta sa se reactiveze cercurile fasciste, reactionare.

Tov. Janos Fazekas: E bine asa.

Tov. Nicolae Ceausescu: In general, va trebui sa fim ofensivi.

Să fiţi, tovarăşilor!

- Cumva Ionescu Ion? , fac.

- Nu. Ionescu Vasâle, zice "Ionescu", desigur, moldovean.

Până la orele 23, telefoane de la vreo trei indivizi care se rotează ca la volei, fiecare încercînd să-şi schimbe glasul (sic!). Mă ameninţă că mă omoară, că-mi fac copilul bucăţele, că o… pe nevastă-mea etc…

Ora 23: Schimbare de tactică: unul care se prezintă "Profesorul Mironovici" (ca să vezi evoluţie: de la Ionescu la Mironovici!) Alt stil - dar tot duhnind a cizmă de securist: Că, probabil, nu-mi dau seama ce fac, voi fi căzut sub "influenţe negative"… Foloseşte absolut toate şabloanele din dotarea MAI. Apoi:

- Nu vă înţeleg: de ce vorbiţi în numele intelectualilor români? Cei care au semnat sunt total necunoscuţi de către marele public…

- Aştept semnătura dumneavoastră, domnule profesor, zic eu. Aşa, o să avem şi un intelectual foarte cunoscut "de către"… - cum spuneaţi că vă numiţi?

- Nu semnez asemenea insulte la adresa ţării mele transmise la oficină *(sublinierea mea)!*

La sfârşit (convorbirea a durat 6 minute), el:

- Aveţi copil mic, vă sfătuiesc prieteneşte să aveţi grijă de el, să nu i se întâmple ceva…

Ora 23,15: O voce de femeie: Se prezintă: «Profesoara Luiza-Maria Cristescu». Coincidenţă? Aluzie? Pe scriitoare o cheamă: Maria-Luiza, o cunosc şi îi cunosc glasul la telefon, dar nu i-l re-cunosc în astă seară. (…)"Profesoara" plânge la telefon:

- Ce mi-aţi făcut, domnu' Goma, în ce situaţie m-aţi pus? Azi la clasă, a trebuit să vă demasc, însă copiii, care ascultă Europa liberă, pentru muzică, au zis că nu-i adevărat, că nu sânteţi trădător de patrie… Şi-acum ce mă fac?

Nu ştiu ce să-i răspund. Ea, pe alt ton:

- Că şi dumneavoastră, zău. Că, zău, de ce n-aţi încercat să vă publicaţi cărţile la editura Litera, că acolo-i fără cenzură…

Nu am timp, nici chef să-i povestesc cum e cu ne-cenzura de la Litera. Ea trece la exemple - pozitive:

- Că, zău, nu numai dumneavoastră aveţi mici probleme, uite că şi tovarăşul nostru Dinu Săraru a plublicat cărţi cu colectivizarea… Şi tovarăşul nostru Constantin Ţoiu a publicat o carte cu mari probleme, dar pân-la urmă…

Te pomeneşti că "profesoara" e chiar profesoară, nenorocita. O fi chemînd-o altfel, dar ce contează? Oricum ea cel puţin mi-a dat să înţeleg că îndeplinea o sarcină-pe-linie…

În jurul orei 23,30 telefonul nu mai funcţionează.Mort.

(Jurnal de iarnă)

Aşadar, Securitatea se hotărîse să intre în acţiune. Mă temeam că o va face direct: arestîndu-ne. Dar adoptase altă tactică. Chiar mă miram că întârzie să-şi arate colţii. Eram supravegheat de peste şapte ani, de când anunţasem că am trimis în Occident manuscrisele refuzate în Orientul dâmboviţesc: securiştii îmi intrau în casă în absenţă, îmi furau manuscrise, cărţi, ba, în câteva rânduri, când lipsisem câteva zile, îşi făcuseră de mâncare şi lăsasele cratiţele, tigăile murdare şi la vedere, ca să se vadă, să se ştie, să nu uităm pe ce lume trăim. Odată nici nu se mai străduiseră să intre cu o cheie potrivită: rupseseră uşa…

În ultimele săptămâni de agitaţie, de vânzoleală, de drumuri, nu se poate să nu fi ştiu ce făceam, unde mă duceam, cu cine mă întâlneam, în ce scop. Mă întrebasem: de ce n-au încercat să ne lichideze de la bun încept, de ce nu încercaseră să împiedece alcătuirea grupului de opt? Doar nu-l făcusem în secret, apoi Europa liberă transmisese scrisorile mele, scrisoarea comună - ce mai voia? Ce sperau?

Nu sperau - erau siguri că, abia începută, acţiunea se va dezumfla de la sine. De la sinea… fricii la român. Securitatea devenise atât de sigură de sine, de puterea ei, de supuşenia supuşilor, încât nu-şi imagina că românul are să îndrăznească măcar să se plângă cu glas tare. Cu glas mă plânsesem eu, de multe ori, începînd de la interzicerea totală, din 1970, dar Securitatea mă "tratase" ca pe un caz, un accident, un *unu*. Într-adevăr, rămăsesem "caz" preţ de şapte ani.

Mai era ceva: Ceauşescu ţinea cu orice preţ ca portretul pe care şi-l zugrăvise singur pentru uzul Occidentului ("cu mâna boticellianului realist-socialist Başin Sălaşa") să nu i se şifoneze. Mai târziu am avut dovezi că fusese informat de la început, din ianuarie de ceea ce plănuiam noi; că "durii" (printre care Ştefan Andrei, actualul ministru de externe, 'telectualul-de stat şi de partid) ceruseră ca Securitate să intervină imediat, să facă ea ordinea ei… Ceauşescu însă ezistase: atitudinea preşedintelui Carter (şi mai ales scrisoarea acestuia adresată lui Saharov) constituia un avertisment; apoi avea de gând să călătorească în Africa, deci Securitatea mai putea aştepta…- potrivit unui plan cu mai multe faze.

Aşa că, atunci când presa occidentală a început "să prea dea cu clanţa", vorba secureţilor, despre "premiera românească", despre "disidenţă", Ceauşescu a ordonat aplicare primei: *intimidarea* (şi ea, "nuanţată"). Aşa se explică telefoanele lui "Ionescu", ale "profesorilor" - care şi-au continuat munca-educativă şi a doua zi.

Vineri 18 februarie (1977)

Ora 10,30: "Profesorul Cristescu din Suceva":

- Am ascultat şi eu oficina! Ne jigniţi intelectualitatea cinstită! Poporul o să te pedepsească după cum meriţi, fiindcă eşti un mare măgar, porcule!

Şi încă şi încă, "profesori". Plictisit, l-am întrebat pe unul:

- Dar ce s-a-ntâmplat, domprofesorilor? Aţi avut un congres al cadrelor, la sfârşitul căruia vi s-a dat câte o bere, câte o fisă şi un număr de telefon? Vi s-a dat un număr greşit, nu eu sânt cel-cu-moţiunile, nu pe mine trebuia să mă felicitaţi-din-inimă că exist...

Umorul meu nu a găsit ecou la telefonători. Altuia care pretindea că telefonează dintr-un oraş îndepărtat i-am spus că nu era necesar să vină special de la Dorna la Bucureşti, doar pentru a-mi telefona ("timbrul" îmi spunea că îmi telefona din imediată apropiere).

Cristescu-de-la-Suceava revine. Apoi telefonul este tăiat.

Ora 13,30: Constat că telefonul are din nou ton - dar numai pentru uzul "profesorilor" - până la ora 14,15. Le iau vorba din gură şi le recit eu rolul, turuind "argumentele": oficină, editura Litera, Ţoiu, Săraru («Şi Chiriţă!», adaugă un fost pionier, iubitor de Cireşari).

Ora 14,15: Telefon: o voce: «Vreau şi eu să ader la...» - dar adeziunea îi este tăiată. Pentru întâia oară băieţii de la Secu retează comunicaţia (până acum tăiau telefonul, făcîndu-l inutilizabil o vreme), atunci când îşi dau seama că telefonătorii nu sunt de-ai lor, ci oameni - potrivit principiului cunoscut: "Românii sunt fie securişti, fie oameni" - asta o spun oamenii; fiindcă securiştii pretind: "Românii sunt fie bandiţi, fie tovarăşi..."

Ora 14,30: Ieşit pe balcon să întind la uscat rufele copilului, îl văd pe socru-meu îndepărtîndu-se *de blocul nostru. Fluier. Prin semne, el îmi comunică: uşa imobilului nostru e încuiată. O rog pe Ana Maria să coboare, să vadă cine şi de ce a încuiat uşa în plină zi (mai ales că imobilul nostru nu era încuiat nici noaptea).*

Coboară. După vreun minut, intrigat, curios, cobor şi eu. Văd între cele două uşi de sticlă un miliţian care cercetează buletinul de identitate al unui... locatar. Vreau să-i cer socoteală miliţianului, dar responsabila blocului mă roagă să nu intru în discuţie cu el. Prin sticla uşii o văd pe Ana Maria stînd de vorbă cu taică-său. El adusese de mâncare pentru copil, dar nefiind... locatar, nu i se permisese să intre. Ana Maria se întoarce. Urcăm scara împreună. Sus îi dau numărul de telefon al lui "Louis" - urmează ca taică-său să-l anunţe de ceea ce se petrec cu noi. Ana

Maria coboară din nou, o văd pe geam cum se reîntâlneşte cu Năvodaru, la oarecare distanţă de bloc. Mai văd, în partea unde conspirativ-comunică nevastă-mea şi cu socru-meu, o mulţime de mocofanişti (de ambe sexe) cu haine de piele, pălărie de muşama veritabilă, automobile cu antene ciudate, miliţieni în uniformă...

Locatarii, pot coborî, ieşi, eventual reintra..., dacă au "asupra lor" acte doveditoare că sunt locatari. "Străinii" - ba.

Ora 14,40: Sun la Breban. Zic: «Alo» - convorbirea este tăiată.

Între 14,40-16-50: Încerc, zadarnic, să iau legătura cu Breban, Gesswein, Fulga, la Uniunea Scriitorilor. Telefonul e retezat pe (tentativa de) convorbire.

Ora 16,50: Mă sună "Louis" (deci a funcţionat linia-paralelă). Întreabă: «Ca va?» Apuc să răspund: «Assez mal...» - sântem tăiaţi.

Ora 17,00: Abia acum aflu - de la Europa liberă:

Ceauşescu a ţinut un violent discurs împotriva noastră. Dar când? Ieri, 17 februarie*, zice Europa. Ieri? Dar cum am resimţit noi ieri-ul? A-ha, aşa se explică barajul din jurul imobilului şi ploaia de telefoane... atitudinale? Dar astea ar fi fost consecinţele, nu... Nu, ce?*

Între orele 17 şi 20: telefonul nu are ton.

Ora 20 - fix. Telefonul capătă sonerie - dar numai pentru uzul băieţilor de la Secu: "Profesorul Sorin de la Oradea", "Ionescu", securistul moldovean, "inginerul Stancu, din Braşov" - acesta mă înjură iute-iute şi închide: Inginerul şi-a făcut datoria...

Manuel Lucbert în *Le Monde* din 19 februarie 1977, sub titlul "M. Ceausescu s'en est pris vivement a ceux qui «trahissent leurs pays»" scrisese (dau traducerea în română):

> "Această declaraţie, prima a şefului statului de la începutul mişcării contestatare în Europa de Est, vizează aparent pe câţiva cetăţeni ai ţării sale (printre care, în primul rând, pe Paul Goma), care şi-au exprimat zilele trecute solidaritatea cu semnatarii Chartei '77 şi au revendicat drepturi cetăţeneşti în România (*Le Monde* din 11 şi 16 februarie). Evocînd Conferinţa de la Helsinki şi pe cea de la Belgrad care va avea loc anul acesta, dl. Ceauşescu a estimat că aceasta din urmă ar trebui să fie «nu numai o ocazie de a face bilanţul ceea ce s-a realizat, dar desemenea de a stabili noile măsuri pentru înfăptuirea documentelor semnate» Nefiind de acord că, «până acum nu s-a realizat mare lucru», el a criticat «anu mite cercuri care încearcă, în ultima vreme, să denatureze spiritul documentelor de la Helsinki, dîndu-le interpretări unilaterale, ignorînd - intenţionat sau nu - probleme esenţiale ale securităţii europene, cum sunt: dezvoltarea relaţiilor

> economice fără bariere sau restricţii oficiale, consecinţele cursei înarmărilor asupra maselor largi populare…»"
>
> "Dl Ceauşescu a afirmat că «într-o serie de ţări occidentale se poate observa o intensificare a activităţii unor cercuri neofasciste». El a regretat că sunt oameni politici «şi chiar oameni de stat care sprijină elementele declasate, trădătoare de ţară, punînd la dispoziţia acestora mijloace şi posturi de radio pentru ca să acţioneze împotriva rezoluţiilor de la Helsinki, împotriva destin derii, păcii şi colaborării în Europa»"
>
> "Făcînd aluzie la problema delicată pe care o reprezintă pentru România cererile de emigrare, şeful statului a decla rat că anumite acţiuni încurajate de străinătate, avea ca scop «racolarea de specialişti pentru a asigura în acest fel o mână de lucru calificată şi ieftină»"

Într-o notă, Manuel Lucbert adaugă:

> "Acuzaţiile aduse de dl Ceauşescu sunt în acelaşi timp clare şi imprecise, pentru că nu dă nume. În ceea ce îl priveşte pe Paul Goma este de mirare că i se reproşează că obţine bani din străinătate, când se ştie că acestui scriitor îi este interzisă publicarea în ţara sa de peste 6 ani, că nu are dreptul de a semna traduceri şi că acest drept este refuzat soţiei sale".

Ce păcat, ce păcat că nu am putut consemna mai amănunţit. Dar nu se putea: Filip avea în acel moment un an şi trei luni, o acaparase cu totul pe Ana Maria; eu trebuia să răspunde la telefon, să deschid uşa (un ritual), să-i primesc pe vizitatori, să le dau explicaţii în legătură cu textul pe care voiau să-l semneze (deşi absolut toţi îl cunoşteau conţinutul de la Europa liberă, de asta şi veniseră); multora să le explic: scrisorile mele către Kohout şi Ceauşescu erau… personale (însă unii au ţinut să le contrasemneze şi pe acelea, câţiva numai pe acelea); să le ascult necazurile, să le cercetez hârtiile cu care îşi susţinuseră cererile oficiale - bieţii oameni: se credeau obligaţi să se justifice în faţa mea; la plecare, să-i "instruiesc": să nu coboare cu liftul, ci pe scări, apoi, după ce vor ieşi din bloc, indiferent în care parte a oraşului aveau de gând să se ducă, să o ia spre dreapta lor - ca să-i pot vedea, de pe fereastră, să mă asigur că, măcar în raza mea vizuală nu sunt arestaţi.

Ce păcat, ce păcat că nu am putut - dar nu am putut! - să scriu mai mult, mai amănunţit despre acele zile. La urma urmei, nici o pagubă: "prezentul" (18 februarie) nu putuse fi perceput atunci, pe loc. Iar trecutul… l-am aflat mult mai târziu:

Discursul lui Ceauşescu (din 17 februarie) fusese bine pregătit militarmente - din ziua de 16. În instituţii, uzine, şcoli, universităţi, cazarme fuseseră organizate şedinţe de informare-demascare; Tovarăşi-de-sus explicaseră maselor largi (funcţionari, muncitori, militari în termen, studenţi, elevi - şi, desigur, profesori) că "un aşa-zis scriitor, duşman al poporului, dar mai ales al ţării", "un agent vândut străinilor" - fără a se preciza care străini anume…- în fine, "unul Goma, denigrează ţara, insultă poporul, jigneşte intelectualitatea noastră, împroaşcă cu noroi în realizări…" Acestea erau rostite de la tribune, însă şoptitori răspândiţi în sală încredinţau taine: "Goma este agent KGB şi vrea să-i aducă iar pe ruşi în România…"

După înformarea de la tribună, tovarăşi-spontani luau cuvântul şi, citind după notiţe, amănunţeau sincer demascarea, înfierarea. În mai multe institute de învăţământ superior din Moldova şoptitorii îmi mai lipiseră o etichetă: sionist; în schimb, în Ardeal, Goma era vândut ungurilor, he-he, de când şi pe câţi arginţi! - dealtfel a publicat în ziare occidentale articole în care cere ca Transilvania să fie predată pe loc Ungariei. Spontanii îmi făceau şi scurta biografie (confecţionată de multă vreme de Ion Brad, Dimos Rendis, Titus Popovici, A. Covaci, I.C. Drăgan şi preluată de Eugen Barbu, Marian Popa, Dan Ciachir, Ulieru, V. C. Tudor şi ceilalţi securişti de la *Săptămîna*), potrivit căreia de fapt mă cheamă Efremovici, deci sânt jidan rus; în 1956 fusesem arestat, nu pentru ceea ce pretindeam cu neruşinare, ci pentru furt şi viol-în-public. Faptul că eram căsătorit şi aveam copil era doar o acoperire, fiind eu un pederast notoriu şi fioros; pe lânga astea fusesem totdeauna turnător, în închisoare eram scandalagiu-de-celulă, printre victimele mele se număra şi Iuliu Maniu, pe care-l bătusem rău de tot; după liberare devenisem securist cu grad - poate chiar colonel, nu se ştie precis; în cadrul Uniunii Scriitorilor deţinusem un post foarte important, "la protocol", eu fiind acela care îi primea pe scriitorii străini, îi trăgea de limbă, îi conducea prin ţară, explicîndu-le cât de multe blocuri şi combinate industriale s-au construit în anii democraţiei populare - drept care căpătasem două case în Bucureşti, o vilă cu piscină la Breaza, aveam două maşini, fumam "numai americane", beam "numai whisky", însă, în ciuda traiului îmbelşugat (asigurat şi de agenţiile de spionaj străine), îmi lăsasem mama să moară la azil…

Rezultatul "campaniei de informare" a fost binişor invers decât cel scontat de Ceauşescu: cei care până atunci habar nu aveau de existenţa mea - şi de a Scrisorilor - aflau acum. A fost să fie aşa: unii dintre participanţii la "demascare", după ce mă înfieraseră bine-bine în şedinţe, mă căutaseră - şi semnaseră… Şi

îmi povestiseră, ruşinaţi, care le fusese "drumul..." Va fi el românul prudent, dar nu totdeauna; va fi el uneori lipsit de curaj - dar nu şi de isteţime - acea inteligenţă care-l îndeamnă să lingă ce-a scuipat (şi invers), să-l trădeze şi pe prieten şi pe stăpân - în cea mai desăvârşită imparţialitate (românească).

Am vorbit de românul din România, cel aflat sub vremi, silit să se descurce, să mintă, să se facă frate cu dracul, să prefere ("să prefere-mai-bine", vorba nevesti-si) să plângă mama altuia decât propria-i capră... Iar acum *nu* vorbesc de "marii-români" din exil, analfabeţi de-acasă, dataţi (altfel spus: pre-istorici), ranchiunoşi, înveninaţi, nesfârşit de proşti de tipul "jurnalistului" René Theo, a publicistului Chintescu, a scriitorului Virgil C. Gheorghiu şi alţi anticomunişti care joacă după fanfara Securităţii dirijată de legionarul ceauşist I.C. Drăgan.

Deci: după ce "opinia publică" a fost pregătită (credea Securitatea - de acea dată se înşela), intrase ea însăşi în acţiune, sub masca... telefonică a Cetăţeanului Indignat: ameninţări, înjurături, "sfaturi", urecheală superioară... Oricum: exceptîndu-l pe primul securist care mă luase repede cu "arginţii lui Iuda" (citat din clasicul Ceauşescu), cu ameninţările - şi căruia îi răspunsesem pre limba lui, băgîndu-l în mă-sa - mai ales cu "profesorii" încercam să... dialoghez. Cu unii nu mergea: ori erau securişti-securişti din beton armat, ori erau chiar profesori, însă, în timp ce îmi telefonau din vreun birou de anchetă al Securităţii, fiind strâns supravegheaţi, foloseau şi ei limba de... piatră-seacă. Cu alţii mă întindeam la vorbă (vorba vine: cât ne îngăduiau robinetarii telefonului). Le explicam ce e cu drepturile-omului pe care le ceream, ce e cu Scrisorile, mai ales cea în care afirmam că "România este ocupată de români" (citatul din scrisoarea către Kohout folosită de Securitate ca probă că, pe de o parte îmi denigram patria şi îmi insultam compatrioţii, pe de alta că "preferam" o ocupaţie rusească a României...); de ce anume îmi fuseseră refuzate cărţile la editurile din ţară - şi, desigur, le spuneam cine este de vină: «Ceauşescu!», ziceam limpede, ca să se audă bine şi bine să se înregistreze.

Presupun că nu toţi telefonătorii-mustrătorii erau băieţi-de-la-Secu. După cum nici toţi care se prezentau ca profesori erau, cu adevărat, însă unii... Îi simţeam, ştiam că profesorii şi învăţătorii fuseseră de totdeauna un fel de activişti extrabugetari ai partidului - şi, consecinţă: ai Securităţii. Şi părinţii mei fuseseră învăţători; şi ei fuseseră obligaţi să bată în porţile oamenilor, să-i lămurească: să dea cotele, să intre la colhoz, să lucreze-cu-drag... Şi ştiu: nu o făceau din convingere; o făceau cu strângere de inimă, ruşinaţi, culpabilizaţi - de frică. Tot de frică (cu inima

strânsă, ruşinaţi) îmi telefonau şi profesorii. Îi simţeam, la receptor, îi citeam ca pe o carte deschisă: asta le era sarcina: să-mi telefoneze, să-mi spună cutare, cutare lucru, să-mi reproşeze cutare "abatere", la eventualele mele replici să dea re-replica - să mă ameninţe. Cei mai "rezonabili" voiau să mă convingă (sau doar executau ordinul de a-mi aduce la cunoştinţă) că, la urma urmei nu sânt eu singurul cetăţean al RSR care are "probleme", nici singurul scriitor căruia nu i se publică scrierile a doua zi după predare, poate că scrierile acelea nu întrunesc cerinţele de calitate artistică, iar dacă mi s-a respins un manuscris, să prezint altul, dacă nu am reuşit la o editură, să încerc la alta… A, nu: ei nu pot crede că mi se respinseseră cărţile din cauza "temei", să zicem: colectivizarea, doar atâţia alţi scriitori publicaseră cărţi-cu-colectivizarea, "de pildă tovarăşul Săraru"… Şi tot de pildă: "tovarăşul nostru Ţoiu…"

Tot de acea pildă: «De ce nu vă prezentaţi la editura Litera?», mă întrebau toţi cei care mi-i dăduseră exemplu pe Săraru-Ţoiu, «acolo se poate publica orice - dacă autorul plăteşte…» Când eram în toane bune, explicam cum stă treaba cu Litera: «Cunoaşteţi proverbul: şi… regulat-cenzurat şi cu banii luaţi…»

Îmi plăcea să cred că, după ce închisese telefonul, telefonătorul se întorcea spre securistul care-l "asista": «Am făcut ce mi-aţi ordonat, aţi constatat: nu se lasă lămurit…» (nu ştiu dacă în sinea lui mă admira pentru ne-lăsare, ori mă înjura, înciudat: cum de fac eu pe nebunul, că nu mă supun Securităţii - când el şi ceilalţi cetăţeni paşnici sunt siliţi să…?)

Securitatea pusese şi pe alţii să mă lămurească - altfel… Începînd din seara zilei de 17, seci în civil sunaseră la *toate* uşile apartamentelelor din blocul nostru, 65 (fără al nostru), şi la *toate* uşile apartamentelor blocurilor din jur, câteva sute. Explicînd locatarilor - nu toţi îmi erau şi vecini - că… vecinul lor, unul Goma, care locuieşte în Blocul Z-21, etajul III, apartamentul 20 este un spion, un trădător, un destrăbălat (organizează orgii, deci tulbură liniştea publică), pe scurt: "un element"! Datoria lor de vecini, cetăţeni paşnici şi locatari corecţi, buni români (şi ne-elemenţi): să ia atitudine - cum?

- Simplu, tovarăşu': te duci la uşa lui Goma, suni şi-i zici: «Ia ascultă, ce se-ntâmplă aici? De ce faci prostii? Nu ţi-e ruşine?, nu mai putem dormi din cauza dumitale, care faci tot felul de… Ori îţi bagi minţile-n cap, ori te evacuăm din apartamentul statutului!» Dacă Goma protestează, dacă pretinde că nu-i adevărat, nu te laşi, nu pleci de la uşă, i-o zici de la obraz, că-i un porc de câine şi-un ticălos, un vânzător de ţară şi o lepră!

Amenință-l că, de nu se potolește și nu încetează cu așa-zisele lui activități, n-o să poată nici să-și cumpere țigări, o să-l linșați, voi, cetățenii pașnici și conștienți!; o să-i bateți copilul; o să-i otrăviți câinele! Puteți intra peste el, în apartament, cârpiți-i câteva, că merită din plin, nu vă temeți că cheamă miliția, miliția noastră are altă treabă decât să păzească pe-un bandit ca Goma. Și mai ales pe nevastă-sa, de ea să vă ocupați, pe ea s-o băgați în boale, că ea-l îndeamnă la rele… Și pe copil puteți să-l speriați că, poate, pentru copil, se potolesc ei - și ce dacă-i mic? Ta-su nu s-a gândit la copil când s-a apucat de prostii? Sunați-i la ușă, mai mulți tovarăși conștienți deodată, intrați peste el, huiduiți-l, amenințați-l, bateți-l - să se-nvețe minte!»…

Rezultatul "instructajului": nul. Nu numai că nici unul dintre vecinii de palier, de bloc, de cartier nu ne-a sunat la ușă, să ne învețe minte, din contra: au început a ne saluta; a ne zâmbi; o ajutau pe Ana Maria când se întorcea cu copilul și cu plasa de cumpărături - chiar se ofereau să le facă ei. În lift, pe palier, au început să ne facă cu ochiul, să-și strângă mâinile una-n alta, în semn că ne urează noroc. Câțiva pe care abia îi știam din vedere ne-au șoptit, mitraliat, în trei-patru secunde: să fim atenți, să nu deschidem ușa, să ne baricadăm, să nu ieșim neînsoțiți, să nu mai scoatem copilul din casă… Ceva mai târziu, în preajma arestării, unii ne-au șoptit în grabă rezumate ale vizitelor securiștilor de la apartament la apartament și sfaturile prețioase, îndemnurile, somațiile de a veni peste noi, să ne-nvețe minte, să ne-arate, ele, largele mase, ce înseamnă mânia bobor'lui…

Din acel moment până când telefonul nostru a murit definitiv, deci vreme de vreo șase săptămâni, o fată (după glas părea… a fi elevă de liceu) mi-a telefonat de câte ori *s-a* putut. Nu și-a spus numele. Mă chema de la telefoane publice (se auzeau zgomotele străzii) și mă ruga, mă implora să am grijă de mine, să fiu atent, să nu mi se întâmple ceva. Zicea că i-e frică pentru mine, însă niciodată nu mi-a spus să încetez, să renunț, să-mi văd de treabă; doar să am grijă, să nu mi se întâmple ceva. Nu am aflat cine era, nu voi ști, probabil, niciodată, sper să nu fi aflat nici Securitatea (care, m-am convins, îi descoperise pe unii care îmi telefonaseră, deși nu-și spuseseră numele).

Nu știu la ce oră începuse discursul televizat al lui Ceaușescu. Dar sigur: în acea zi nu mi-a intrat în casă nici un semnatar - cu o excepția la care voi reveni.

(Vineri 18 februarie - continuare)
Între orele 17 și 20: Telefonul nostru: mort.
Între orele 20 și 24: Telefonul în slujba Securității

poporului: ba "Profesorul Sorin din Craiova", ba "inginerul cutare din Braşov", ba "Popescu", ba "Ionescu" - toţi aceşti bravi mă înjură la repezeală şi închid.
(Jurnal de iarnă)

Am aflat mai târziu că în acea zi (18 februarie), pe la orele 10 (dimineaţa) fusese instalat în jurul blocului nostru barajul alcătuit din miliţieni în uniformă şi securişti în civil; că avuseseră necazuri locatari ai blocului nostru: ieşiseră după cumpărături, la întoarcere li se ceruse buletinele - nu le aveau, deci nu fuseseră lăsaţi să intre…

Şi totuşi, destul de târziu - se întunecase demult - a sunat cineva la uşă. Era prima sonerie din acea zi. Ana Maria m-a sfătuit să nu deschid, să nu mă apropii de uşă… Am rezistat două sonerii, am privit pe vizor. Ciudat: pe palier lumina era stinsă (începînd din acea seară stinsă avea să rămână, cu toate că zilnic un vecin o repara…). Totuşi, la slaba lumină pătrunzînd prin uşa-fereastră dînd pe balcon, am desluşit două siluete: un bărbat cu pălărie şi haină de piele şi o femeie, tot cu manta de piele… Oamenii lor!, mi-am zis şi am luat de pe un raft din antreu o şurubelniţă uriaşă, o adevărată floretă şi un ciocan… Cei de afară mă simţiseră îndărătul uşii:

- Dom' Paul sântem oameni buni, deschideţi!, a şoptit bărbatul cu gura lipită de uşă.

- De azi dimineaţă încercăm să intrăm, a intervenit femeia. Sântem din provincie, din Ploieşti! Deschideţi!

- La ora asta? E prea târziu.

- Dar nu ne puteam întoarce, aşa, a insistat bărbatul. Am venit azi dimineaţă, n-am putut intra, aţi avut miliţieni vărsaţi la poartă…

Mi-am spus că gluma cu "miliţienii vărsaţi" (deosebiţi de "tovarăşii la borcan") nu putea ieşi din gura unui… miliţian ori securist. M-am hotărît să deschid. Ana Maria, înarmată până-n dinţi… cu ciocanul de şniţele, se retrăsese în cameră: dacă voi fi atacat şi voi cădea pe câmpul de luptă, linia a doua să intervină cu vitejie…

Am deschis. Un bărbat negricios, de vreo cincizeci de ani. Râdea! Râdea şi femeia. Erau amândoi încărcaţi cu sacoşe…

- V-am adus ceva provizii, a zis femeia. Am văzut că nu mai puteţi ieşi din casă şi ne-am zis…

I-am lăsat să intre. Au oftat amândoi în acelaşi timp:

- Slavă Domnului! Credeam că nu mai ajungem…

Îmi întinseseră sacoşele, dar am spus că nu avem nevoie de nimic, chiar dacă nu ieşim noi din casă, cumpărăturile ni

le face socrul…

- L-am reperat şi pe dânsul, m-a întrerupt bărbatul. Când doamna a ieşit din bloc, un securist zice către altul: «Uite, aia-i aia-a lu’ Goma, ăla chelu-i ta-su ei…» - noi ne plimbam, de braţ, ca unii de cartier…

Vizitatorii: soţii Nuţă din Ploieşti. El, Marcel Nuţă era ceasornicar. Auzise la Europa liberă scrisoarea către Kohout, apoi cea către Ceauşescu, îi plăcuse mai mult a doua, dar el voia s-o semneze pe prima, acolo unde ziceam că România-i ocupată de români… C-aşa e: nu mai avem nici consolarea că răul ne vine de la ruşi… Azi avuseseră zi liberă, aşa că veniseră la Bucureşti cu trenul de zece, la unsprezece erau aici, pe Aleea Compozitorilor. Au început să întrebe de Blocul Z-21, dar o femeie le-a şoptit: «Dacă-l căutaţi pe Goma, nu vă mai osteniţi, uite ce-i la blocul lui!» - şi le-a arătat barajul. Ei s-au speriat şi au făcut cale-ntoarsă, dar s-au hotărît să se întoarcă - aşa, ca să vadă, să ştie ce se întâmplă. Cum înfăţişarea lor nu bătea la ochi (hainele de piele!) au putut să dea târcoale prin spatele barajului, să tragă cu urechea. Auzeau: «Pe Goma l-au arestat»; «Ba încă nu, acum îl arestează». «Ba nu, l-am văzut când întindea rufele la uscat, pe balcon - el e, ăla cu barbă albă şi ochelari cu ramă groasă, neagră…»

În continuare, soţii Nuţă asistaseră la câteva “îmbrânceli”: nişte români care, desigur, veniseră din provincie, să semneze; doi gazetari străini «unul era sigur american, că era cu o chinezoaică» (într-adevăr, fusese M.C. Browne cu soţia, vietnameză). Asistaseră şi la mutarea barajului - mai larg, mai strâns, din nou mai larg…, la schimbarea gărzii… De la ei am aflat: în parkingul de alături erau trei furgonete cu antene ciudate, mobìle; iar prin spatele blocurilor învecinate staţionau maşini cu radiotelefon… Mai povestise Nuţă că, de multe ori, obosiţi, descurajaţi, voiseră să se întoarcă la ei, la Ploieşti - dar rămăseseră…

- Ca să dăm alarma, dacă vi se-ntâmplă ceva, dacă vă arestează…

Pe după prânz mâncaseră ceva în fugă la restaurantul “Drumeţul”; îi auziseră pe chelneri vorbind în şoaptă că îl arestaseră pe Goma. El se pomenise zicînd tare: «Nu l-au arestat!» un chelner luase poziţie de drepţi: «Aşa e, să trăiţi, tovarăş’ colonel!»

- M-a crezut de la Securitate, că cine să vorbească tare, despre Goma, într-un local, dacă nu era securist…

Când, spre seară, la uşa blocului nu mai rămăsese decât un miliţian în uniformă, crezuse că vor putea intra. Nu li s-a dat voie: nu erau locatari. Au aşteptat să se schimbe miliţianul. Şi,

minune: nu-l schimbase nimeni, venise un civil, îi spusese ceva, milițianul plecase… și o vreme nu rămăsese nimeni de pază. Atunci, ei - care între timp făcuseră cumpărături, cu gândul să le ducă la Ploiești, țâșniseră pe ușa blocului și urcaseră în goană scara până la etajul trei…

- Acum dați-ne repede să semnăm, să nu vină după noi!

Au semnat amândoi. Apoi au cerut voie să se dezbrace de paltoane, să mai rămână un pic, de vorbă…

- De-acu, poa' să ne și aresteze!, a zis Marcel Nuță.

(Vineri 18 februarie - continuare)

O zi plină. M-am pregătit pentru noapte: am proptit în ușa de la intrare masa de scris, am pus la îndemână toate sticlele și borcanele goale din casă ("proiectile"); de asemenea obiectele-arme: ciocanul de șnițele, câteva cuțite, un băț...

Am rămas toată noaptea de veghe, cu lumina aprinsă. Am ațipit câteva minute. Afară permanentă vânzoleală, vădit programată, îndeplinită după plan: mașini circulînd cu mare viteză, cu motoarele urlînd, oprind brusc, scrâșnind din frâne. Fluierături de "semnal", pâstâituri de caralii de închisoare - limbajul articulat al MAI…. Tot felul de camionete cu antene rotitoare…

În cele din urmă s-a făcut ziuă.

(Jurnal de iarnă)

Sâmbătă 19 februarie

Ora 8,30: Telefon - un glas:

- Aș vrea și ei să ader la… - convorbirea este întreruptă.

Ora 9: "Louis" - abia mă întreabă cum mai merge - se taie.

Între orele 9 și 12 multe telefoane (tentative) de adeziune - tăiate, prompt; altele, destul de multe și acestea, de amenințări, înjurături - lăsate să se desfășoare…

Ora 12: Mă duc la Breban. Pe drum sânt urmărit de grupuri de câte 4-5 inși; apoi de câte-unu; mai au (remarcate de mine) 2-3 mașini. Breban mă primește bine. La el se află graficianul Done Stan cu care discută coperta **Buneivestiri**. *După plecarea graficianului, Breban îmi spune că în cursul unei discuții cu Burtică, acesta îl întrebase dacă ar fi dispus să mijlocească o întâlnire cu mine. Breban îi răspunsese afirmativ, adăugînd că știe de la mine cât de mult doream să fiu publicat în România, în română.*

Îl întreb când avusese loc discuția. E ușor încurcat. Spune că nu-și mai aduce aminte; apoi că, probabil săptămâna trecută. Îl întreb de ce nu mi-a comunicat vestea până acum - mă

aşteptam să spună că din cauza telefonului meu... El însă explică: fusese foarte ocupat venise fratele său din Germania, apoi fusese el prins cu cartea...

Ora 13: Jos, lângă Blocul Turn, aşteptînd autobuzul de întoarcere, îl întâlnesc pe Sergiu Manoliu. Încerc să urc la ei, dar doi împielaţi şi-nfălcoşaţi nu ne lasă. Ne sugerează... să ne plimbăm pe stradă dacă avem ceva de comunicat, motivul pazei ar fi nu ştiu ce Congres ţinut alături... Înainte de a lua auto-buzul, telefonez acasă. Aşa, pentru ca Ana Maria să ştie că încă mai exist. Ea îmi spune să trec întâi pe la Doina Tănase, soţia lui Virgil. Iau un taxi din mers - ca să nu mi se bage-n suflet (şi-n simţiri) unul de-al lor. Tot drumul sântem urmăriţi, vizibil, ostentativ, de două Dacii şi de o furgonetă cu peană la pălărie (antenă mobìlă). Ajuns la Doina, las maşina să taxeze, la poartă. Rezolvat cu Doina - care pleacă şi ea, cu copilul, la Paris. Rămas-bun. Spre casă, cu acelaşi taxi, escortaţi de aceeaşi furgonetă. Şoferul taxiului îi înjură cu glas tare, lung, meticulos, cu obidă pe "ăia care beau benzina cu cisternele, pentru căcaturi", în timp ce lor, şoferilor de taxi li se distribuie numai câte 20 litri pe schimb...

Ora 15: M.C.Browne cu soţia.

Ora 16: Bedivan încearcă de patru ori să telefoneze. E tăiat.

Ora 17,30: "Un profesor craiovean" care nu-şi dă numele, nici măcar un "Ionete", mă ceartă, mă dăscăleşte. Zic, după un minut:

- Să verificăm; dacă eşti securist, colegii dumitale or să lase, încontinuare, telefonul ne-tăiat; însă dacă eşti om cinstit... - nu apuc să termin, telefonul se taie: Securiştii, ei, ié foarte dăştepţi...

Între 17,45-20: Telefoane de adeziune (tăiate); telefoane (lăsate) de la "profesori", cu aceleaşi Oficine, Litere, Sărari, Ţoi... Între timp: la ora 18 am (!) la poartă patru "băieţi"; la ora 19: doar doi.

Între 20 şi 20,55: de la Viena zadarnice tentative de a mi se telefona.

Duminică 20 februarie (1977)

Între orele 10-14: Telefoane; felicitări, încurajări, intenţii de a adera (tăiate).

Între 14-16: "Prin Bucureşti, cu lăutarii după mine..." - am fost la "Louis" (tentativă reuşită).

Abia întors, la telefon Sergiu Manoliu, care spune: «Nu e baraj!» - adică la ei, la Blocul Turn; să mă duc, o fi ceva important.

16,30-17,30: din nou în oraş, tot cu-lăutari. Dar la Blocul Turn - totuşi, baraj: doi indivizi, mai bătrâni decât cei de ieri, ai

zice; fraţi mai mari. Mă întorc acasă. Nici telefonul Manoliilor nu merge.

Între 17,30-17,50; Marie-France Ionesco, de la Paris, încearcă în trei rânduri să mă contacteze. Zadarnic.

Ora 20,20: Marie-France, a patra tentativă - reuşită. Până la ora 23: Viena: alte trei tentative - neizbutite.

Luni 21 februarie (1977)

Aseară şi azi dimineaţă: vreo 20 telefoane de adeziune. Trei sferturi dintre ele printre picături, din reveniri, re-re-reveniri românii au învăţat contra-tehnica securiştilor. Au reuşit să-şi transmită, nu doar numele, dar unii chiar adresele!

Unul care nu-şi dă numele (va fi avut de gând să o facă mai încolo) strigă în receptor:

- Comunicaţi-i domnului Goma că toată suflarea românească... - se taie.

Altul:

- Parcă s-a dat la Europa (liberă) că barajul a fost ridicat... probabil cineva care, încrezător în spusele "Europei", venise încoace, să semneze, însă barajul era intact, la poartă...

Obsesii: *ieri (duminică), prin oraş, m-au urmărit numai cupluri de securişti, adică tovi şi toave (sau: tovarăşi cu tovarăşele de viaţă şi de câmp al muncii). Ce perechi! Ce bărbaţi (dârji - dar ce dârzoaice!)*

Apoi: prin faţa blocului nostru s-au perindat, azi, până la ora la care scriu (11): 9 (nouă) şchiopi. De acelaşi picior: dreptul. Ai zice: dansatori din Ansamblul MAI: "Şchiopăţelul". Sau chiar: "Dinamoviţelul".

Ora 11: Telefon:

- De ce nu-l lăsaţi în pace pe Goma, criminalilor, că luptă pentru drepturile... - se taie (drepturile...)

Ora 12,10: Telefon:

- Vreau să mă alătur luptei pentru libertate...- de astă dată, minune: nu se întrerupe, însă cel care telefonează se opreşte singur, derutat (că nu fusese întrerupt), îl aud respirînd agitat: nu-şi spune numele, va fi epuizat rezervele de curaj (parcă-l văd cum pune receptorul la loc, leoarcă de sudoare).

Obsesie: *de trei zile copiii nu se mai joacă prin faţa blocului. Securitatea le-a interzis să se joace. În fapt, Securitatea le-a interzis părinţilor de a poseda copii-care-se-joacă.*

Mare-realizare-mare, tot a Securităţii: linişte în cartier. Culmea: nu se mai bat covoarele! E bună Securitatea la ceva... cum aşa: să nu-şi mai bată românul covorul? Taman când eram pe punctul de a comite un eseu istorico-psihologico-etnografic:

"Covorul (bătut) la români"; sau: "Bătutul (covorului) la român"? sau/şi: "Covoarele la românul bine-bine bătut"? O să-l scriu altă dată.

Deocamdată obsesie: *în apartamentul de sub noi, linişte nefirească. Din noiembrie 1968, de când ne-am mutat nu a fost zi în care să nu răsune, nu doar în apartamentul nostru, dar în toată clădirea, în tot cartierul: urlete, lălăituri, ţipete, răgete. "Vecinii" o ţineau tot într-un chef, tot într-o veselie - şi tot într-o ţigănie. De nenumărate ori locatarii se plânseseră la Miliţie. În zadar: "titularul", un Ionescu Gheorghe (adevărat, acesta, fost securist de rang inferior, probabil gardian ori bătăuş, se bucură de imunitate, reclamanţii au fost sfătuiţi să-şi vadă de treabă, chiar ameninţaţi: dacă vor "prea insista" cu pârile deci: nu reclamaţii...), vor avea necazuri..."cu-legea"...*

(Jurnal de iarnă)

Bătrânul Ionescu (Gheorghe): o gorilă (nu ştiam că fusese securist când făcusem apropierea). Urcă scările blocului în patru labe:

- i-e frică să nu cază accesoru'? ;
- e beat-mort, nu se poate ţine la verticală?
- aşa va fi fost mersul neamului său, din moşi-strămoşi?

Nevastă nu (mai) are: o fi murit, o fi divorţat, o fi ucis-o el, în glumă. Doi feciori, unul însurat… Auzeam distinct, de la noi, ce-i făceau nenorocitei - pe rând, simultan: bărbatul, cumnatul, socrul. La început n-o băteau, doar o îmbătau; nici mai târziu - probabil nu mai avea ea putere să se opună. Frecvent, "vizite", uneori şi alte femei. La început doar lălăiau, se strigau ca de pe celălalt deal - aşa comunicau între ei: răcnind. Apoi se auzeau rugăminţi, implorări - apoi exploda blocul. Mobilă aruncată, spartă, ţipete, urlete, gâfâieli, horcăieli de moarte, răcnete ale femeilor. Finalul - litanie lungă, nesfârşită, a unei femei, un fel de reproşuri - că ce-i făcuse(ră)…

Câteva zile mai târziu (după ce îmi sărise în auz liniştea de mormânt de sub noi), am observat de deasupra uşii apartamentului lui Ionescu un fir suspect ducîndu-se la nişa unde se află tabloul liniilor telefonice. Nu aveam să dau importanţă până când un semnatar (electronist) care locuia într-un bloc asemănător mi-a spus că firul acela, exterior, nu avea rost, liniile telefonice trec prin pereţi… Un rost avea: să facă o derivaţie, să se branşeze pe telefonul meu - şi, din apartamentul 14, al securistului Ionescu, colegii săi activi să, nu doar asculte, ci să-l închidă-deschidă ca pe un robinet, după necesităţile lor securiste. S-a întâmplat ca după plecarea semnatarului priceput în ale telefoa-

nelor, la câteva minute să cobor cu câinele, la plimbare. Am luat-o, ca de obicei, pe scări: am auzit, pe palierul dedesubt, zgomot de paşi precipitaţi, de uşă închisă în grabă. Când am ajuns în dreptul tabloului cu pricina am observat că firul fusese tăiat şi că, de un capăt al lui atârna o bobină de bandă izolantă… Am dedus că semnatarul, coborînd, tăiase firul; eu, tot în coborîre, întrerupsesem repararea lui… Când am re-urcat, firul era gata-reparat…

(Luni 21 februarie - continuare)

Ora 13, 30: A trecut Bedivan. Are paşapoartele, mi le-a arătat. Nu l-am întrebat de ce nu le-a refuzat, doar declarase în repetate rânduri că el vrea să-pună-la-cale-ceva aici, în România... Bine am făcut că n-am zis nimic. Şi paşaportul e un drept. Din păcate, devenit o mare favoare.

Ora 14,15: până la 15,30: Breban.

Ora 16: Dessa.

Atât notasem în legătură cu Dessa Trevisan de la *Times*. Îmi telefonase din oraş, pe când Breban se afla la noi. Îmi spusese că este jurnalistă şi că doreşte să-mi ia un interviu, în care scop mă invita în oraş, la un restaurant. I-am spus că mai bine ar veni ea încoace. A acceptat. I-am atras atenţia că s-ar putea să fie împiedecată de a intra. A răspuns că va încerca - va lua numaidecât un taxi.

Eram convins că va fi oprită, însă voiam să văd cu ochii meu *cum* anume - până atunci (cu excepţia lui Browne, în ziua barajului) *nici un gazetar occidental nu fusese împiedecat direct* să mă contacteze.

Am coborît cu Goofy în lesă; Goofy este o căţeluşă cocker (epagneul) şi, desigur, dintre toţi cockerii din România ea este cel mai puţin… câine: latră numai la păsări şi la pisici, Ana Maria spune că, dacă ne-ar călca hoţii, ar trebui să lătrăm noi, noi, stăpânii s-o apărăm pe dulcea, pe bleaga de Goofy.

Jos, la uşa blocului, am dat de doi "băieţi". Indiferenţi. Mai degrabă domni, nu aveau moacele meseriei (mi-am zis: nu mai ţinusem pasul cu schimbările de cadre din Secu). Spălăţei şi curăţei, însă… surpriză: Goofy s-a zmucit în lesă, cu buzele suflecate, rânjind, mârâind ca o fiară la îmbrăcăţeii-spălăţeii care nu avea nici o treabă cu noi, nu, ei priveau - foarte indiferenţi! - aşa, în depărtare, orizontul Drumului Taberii în general, în special al Aleii Compozitorilor; ca nişte oameni care aşteaptă pe alţi oameni - ca şi ei: în-costume-de-haine…

- Ia te uită!, fac eu, tare, stăpânind-o pe Goofy la jumătate de metru de nădragii bine călcaţi-îndungaţi ai celui mai apropiat

costum(-de-haine). Ce te-a apucat? Lătrai numai la pisici şi la păsări, nu la, asta, cum îi zice: oameni…

"Oamenii" (muncii MAI) au schimbat o privire, au coborît o treaptă - dar Goofy trăgea în lesă, de să se sugrume.

- Goofy dragă, zic, tare, domnii aici-de-faţă nu sunt pisici; nici păsări. Nici măcar miliţieni - ălora nu li-e ruşine să umble în uniformă.

Unul dintre "domni" s-a zburlit la mine:

- Ţine-ţi, domn'e, cânele, de nu vrei să-i ard un picior!

- Care?, zic. Stângul sau dreptul? Să aleagă şi Goofy piciorul de muşcat.

Celălalt, tăcutul i-a făcut cestuilalt semn să nu se întindă la vorbă. Goofy, scoasă din minţi, se zbătea în lesă, horcăia. Am coborît şi eu o treaptă şi m-am aplecat cu urechea la botul ei:

- Ce spui, tu, Goofy? Că domnii sunt băieţi de la Securitate?

- Fii, domn'e, serios, i-a scăpat unuia dintre ei.

- Te sfătuiesc să te bucuri cât timp glumesc, i-am spus. Că, dacă mă apucă seriozitatea şi-i dau drumul din lesă…

- De ce, domn'e, de ce să-i dai? Ce te legi de noi? Ce, n-avem voie să stăm aici, pe scări?

- Nu!, zic. Nu-i voie.

- Că-ţi cere cineva părerea, aruncă celălalt.

- Trebuie să mi-o cereţi. Fiindcă eu sânt locatar, domniile voastre ba. Or Securitatea poporului a dat dispoziţie ca niciun străin să nu se atingă de blocul nostru, nici de scară… Însă dacă sânteţi securiiişti…

- Cine, noooi? Da' de unde!

- Dacă-i pe da-de-unde, atunci nu-i voie să staţi aici. Ce, n-aţi auzit la Europa liberă că aici locuieşte Goma? Ăla care adună semnături? Sau poate aţi venit să semnaţi…

- Lasă-ne, domn'e-n pace!

- Dacă nu sânteţi securişti, vă sfătuiesc să plecaţi de-aici, altfel vă înhaţă Securitatea. Însă dacă sânteţi securiiişti…

Au schimbat iar priviri, apoi au coborît, s-au îndepărtat - dar numai zece paşi. M-am apropiat, cu Goofy, mereu agresivă:

- Sânteţi de la Securitate?, i-am întrebat (ei, ca să scape, au mai făcut vreo zece paşi îndărăt). Sânteţi de la Securitate?, i-am "împins" cu întrebările, până când i-am trecut strada spre parking, unde au dispărut îndărătul (sau înăuntrul) unei furgonete.

Eram mulţumit: făcusem curăţenie în jurul blocului. Însă numai pe o rază de vreo treizeci de metri: în parkingul mare, din faţă (unde dispăruseră "domnii") erau, în afară de furgoneta aceea, câteva Dacii cu zeloşi cititori de ziare. În acea dupăamiază însorită de primăvară timpurie, secureţii-alfabeţii citeau de zor

ziare - cu precădere, *Sportul* - în multe maşini, mari şi mici, din parkingul mare şi cel mic, din stânga. Dar oare câţi alţi tovi nu-şi vor fi desăvârşit alfabetizarea pe lumina şi aerul, nebune, de primăvară bucureşteană? ! Câţi alţi domni în-piei (pluralul singularului) nu s-or fi paşnic plimbînd în cuplu, prin tufişurile patriei de după blocuri… Cu siguranţă, în dreptul restaurantului "Drumeţul" - pe unde se află intrarea obligatorie în cvartalul nostru - aşteaptă alţi băieţi. Dacă jurnalista de la *Times* vine în taxi, aşa cum anunţase (la telefon!), dispozitivul este pregătit, băieţimea vajnică o va opri acolo, lângă restaurant.

Cu Goofy în lesă, m-am îndepărtat de bloc, spre dreapta, până lângă rampa de bătut covoare (România nu are rachete, în schimb are covoare - de bătut, fiidcă bătătorii de covoare sunt prea bătuţi, peste tot de… bătăuşii de meserie). De acolo, peste spinările automobilelor din parkingul-mare, puteam vedea restaurantul; ştiam că voi putea vedea plăcuţa TAXI - dacă nu o vor opri şi mai încolo, cu tot cu maşină…

A, da, iată plăcuţa: TAXI. Intră, face la stânga, mai pluteşte vreo treizeci de metri, apoi la dreapta, pe după ghereta paznicului…

Însă la jumătate distanţă dintre primul cot şi gheretă, TAXI se opreşte. Mă deplasez mai la stânga, să văd - nu văd, aşa că urc pe o bancă. Văd doi indivizi care-i tot arată şoferului - însă înapoia taxiului… Să fie altul, nu al jurnalistei? Nu. Numai cel cu jurnalista este "îndrumat" oriunde, dar aici nu.

Am coborît de pe bancă şi m-am apropiat. Dar nu am făcut zece paşi, că taxiul s-a pus în mişcare… încoace, în ciuda arătării încolo… Să cred că, văzîndu-mă că mă apropii, ăştia de-aici transmiseseră ălora de-acolo să renunţe la indicaţiile-preţioase-de-a-n-curulea? Gândindu-mă că n-ar fi exclusă această explicaţiune, m-am întors spre uşa blocului, să mă aflu la intrare când va sosi taxiul…

Dar, ajuns în faţa blocului, răsucindu-mă, n-am mai văzut taxiul… Ba da; fusese prins în V între un camion (de unde va fi apărut? : din mânecă?) şi o Dacie albastră, dincoace de gheretă. Alţi "domni" politicoşi, binevoitori, arătau cu gesturi mari spre… evident, îndărăt (şi eu care eram convins că numai tovarăşii noştri de veacuri, veniţii pe tanc sovietic, precum Răutu şi ai săi s-au specializat la Moscova în arătatul drumului spre înapoi…)

M-am hotărît să merg până acolo - iar dacă în taxi se află o femeie care nu vorbeşte româneşte să o conduc încoace, sau măcar să aflu de ce anume îi fusese blocată maşina. Însă nici de astă dată nu am făcut mai mult de treizeci de paşi: brusc, camionul s-a săltat pe trotuar, Dacia albastră s-a tras îndărăt, iar taxiul a început să, în sfârşit, vină încoace. Dar eu nu voiam să-l

pierd din ochi, aşa că m-am apropiat de blocul nostru mergînd de-a-ndăratelea…

Când am ajuns, a ajuns şi taxiul. O doamnă scotocea în geantă. M-am apropiat de geamul coborît, am întrebat-o în franţuzeşte dacă este jurnalista de la *Times,* doamna Trevisan… Ea era.

Am deschis portiera, am spus să nu mai aştepte restul, să coboare numaidecât: apăruseră în jur vreo cincisprezece civili - care însă nu se prea grăbeau, totuşi, se apropiau… Am apucat-o pe jurnalistă de mână şi am urcat în fugă scările. Din uşă am întors privirea: cei doi "domni" care treziseră câinele din bleaga de Goofy se aflau lângă taxi, însă văzîndu-mă privindu-i, s-au răsucit în partea opusă. Am înţeles că cel puţin ei doi nu vor alerga după noi, însă cum spun românii: să nu-i crezi nici când îi vezi morţi şi livizi, aşa că ne-am grăbit să urcăm - pe scară nu cu liftul..

Într-adevăr, a spus Dessa Trevisan, fusese oprită de două ori şi cu toate că şoferul nu-i întrebase pe vigilenţi unde este cutare stradă (cunoştea foarte bine cartierul), "binevoitorii" încercaseră să-l convingă că Aleea Compozitorilor se află în partea opusă. Însă, după ce, de sub hainele lor se auziseră ordine în radiotelefon să fie lăsaţi în pace, fuseseră…, până îi prinseseră în sandviş camionul şi Dacia albastră… Un alt ordin de sub haine şi, în fine, ajunseseră unde trebuia…

(Luni 21 februarie - continuare)
Ora 15,45: Breban telefonează:
- Mâine, la 11,15 la tovarăşul Burtică!
"La-tovarăşul-Burtică"… Greul abia acum începe.
(Jurnal de iarnă)

Nu eu îi cerusem lui Burtică să mă primească. Nu aveam ce să-i cer; nici ce să-i comunic. Cu Burtică nu aveam de a face, aşa cum avusesem cu alde Popescu-Dumnezeu, Ghişe, Stroia, Vasile Nicolescu (aceştia "se ocupau" de cultură, de literatură, erau de-*ai mei* - cum *ai mei* fuseseră căpitanul Enoiu, în timpul anchetei de la Interne, în 1956-57, Goiciu şi Istrate la Gherla, Livescu în Lăteşti); Burtică "se ocupase" de alte chestii, dar nu fusese *caraliul meu*. Ştiam, de câteva luni, de la Breban: Burtică, întinzîndu-şi moşia în sectorul ideologic, încerca să facă să i se publice **Bunavestire**, carte amânată, respinsă, dar nimeni nu mă putea convinge (nici chiar Breban, autorul) că Burtică o făcea pentru că ar fi fost convins de valoarea cărţii în chestiune, pentru că l-ar fi durut inima de literatura română ne-publicată, de soarta

scriitorului respins de cenzură - ci pentru că voia să arunce o piatră în fosta grădină a lui Popescu-Dumnezeu al cărui loc, la cârma ideologiei, îl ocupa acum el, Burtică.

Nu-i cunoşteam viaţa-şi-opera şi nu mueam de curiozitate să i-o aflu. Ştiam doar că îşi făcuse ucenicia bolşevică în UTM, în Asociaţia Studenţilor - exact în perioada în care cele două organisme sau organe (sau unul singur: Securitatea) veghease cu vigilenţă revoluţionară la "puritatea tineretului universitar, pentru ca nici un fiu de chiabur, popă, proprietar de moară, de batoză, fiu de deţinut politic ori de «fugar» să nu mai rămână în facultăţi". Burtică fusese unul dintre acei juşti tovarăşi care conduseseră celebrele-sinistrele comisii de exmatriculare, organizaseră terifiantele şedinţe de demascare, deci unul dintre marii vinovaţii ai analfabetizării ţării: din pricina şi a lui sute, mii de tineri (în majoritate zdrobitoare: cei mai capabili şi mai morali - turnătorii îşi plătiseră ne-exmatricularea/reînmatricularea, în 1956-58, cu denunţurile) fuseseră alungaţi din facultăţi, împinşi la ratare, în ciuda zisei zicătorului în şoaptă răşinară că doar raţa nu ratează, oricum, condamnaţi la o altă viaţă decât cea pe care o meritau. La urma urmei activiştii care "se ocupaseră" de elevi, studenţi şi le rupseseră spinările sunt mult mai vinovaţi decât cei care "se ocupaseră" de adulţi ("duşmani de clasă" de toate categoriile): aceştia cosiseră florile, intraseră cu tancul acolo unde nu ar fi trebuit să pătrundă decât cu stropitoarea şi, dacă nu cu dragoste (de unde nu-i, nici Stalin nu cere…), măcar cu înţelegere. Or ei năvăliseră cu ura (de clasă, se-nţelege). Generaţii de tineri fuseseră distruse. Şi nu suferiseră doar cei exmatriculaţi, dar şi rămaşii: aceştia trăiseră luni de zile, ani, cu frica-n sân, aşteptînd, zilnic, *listele* de la aviziere, convocările la UTM - adică la Securitate. Cunosc mulţi studenţi (în fapt: foşti) care nu fuseseră arestaţi ca noi şi nu fuseseră exmatriculaţi imediat după arestarea noastră, dar care, nemaisuportînd *aşteptarea,* abandonaseră facultatea ("de bunăvoia lui", rânjeau securiştii-utemiştii, "dacă nu i-a plăcut cartea…"); cunosc (am cunoscut) şi câţiva sinucişi *de aşteptare*.

Burtică nu-mi spunea nimic bun şi din pricina bunelor sale relaţii cu Adrian Păunescu. Adevărat: Latrian Hăulescu inventase Lălăiala României cu ajutorul lui Popescu-Dumnezeu; acesta îl introdusese la Ceauşescu, beneficiarul curlimbilor păunesciene, însă de atunci multă apă cursese pe Argeş-în-sus, "Dumnezeu" buşise, redevenind un oarecare Popescu, drept care Bardul Bârcii se mutase cu contrabasul pe lângă noul-tovarăş-de-sus-de-tot: Burtică.

Nici Breban nu-l înghiţea pe Păunescu, tocmai de aceea,

zicea el, nu trebuie lăsat singur-singurel ca sfetnic al Burticului. Dacă vrem (explica Breban) să-l împingem pe Burtică să facă ceva bun pentru cultură, în general, pentru scriitorime în special, să nu-l lăsăm pe mâna unui Păunescu, să-l manipulăm noi!

Fiindcă Breban mă întrebase ce cred despre "asta", i-am spus: un activist cu şcoală de UTM nu trebuie subapreciat: poate fi un incult, dar nu un naiv; a ajuns unde a ajuns, călcînd în picioare, turnînd, trădînd, manipulînd. Este o iluzie din partea unui scriitor - chiar dacă acesta vrea să facă şi politică subţire - să creadă că îl poate manipula pe un aparatcik: se va întâmpla contrariul, manipulat va fi scriitorul. Breban mă întrebase de unde ştiu eu asta, ce experienţă a puterii am eu? Niciuna! Nu ştiam, simţeam - nuanţă. Pentru că el mă tot întreba ce cred, încercasem să-i amintesc: spre deosebire de mine, de totdeauna: "duşman", el devenise, în ochii Puterii, un "trădător", pentru interviul de la Paris, din '71. După o vreme Puterea, îi amnistiază pe duşmani, dar nu-i iartă pe trădători - mai ales pe auxiliari. Să fi spus: tovarăşi de drum în loc de auxiliari?, întrebasem cu glas tare, iar Breban, atins, mă pusese la locul meu: nu cunoşteam subiectul, deci, să nu mă bag! Nu mă băgasem, el mă trăsese, întrebîndu-mă ce cred. Însă el nu voia să afle ce cred eu - el voia ca eu să cred ce zicea el…

După ce primisem telefonul de la Breban (Dessa Trevissan se afla încă la mine), notasem că simţeam: greul abia începe…

Îmi era frică - nu neapărat de Burtică, la urma urmei, de nimeni anume. Ci de *clădire* - acum a Comitetului Central, dar înainte…

În acea clădire fusesem dus în noiembrie 1956, după ce fusesem arestat alături, la Universitate. Acolo, în acea *clădire* fusesem închis, interogat, înjurat, bătut, înfometat, umilit. În acea *clădire* fuseseră ucişi oameni - şi nu doi-trei… Într-un fel, acolo, în acea clădire, a Internelor începuse moartea colegului de facultate Ştefan Negrea, bătut numai în cap, în cap, în cap, de căpitanul (pe atunci) Gheorghe Enoiu. Acolo înnebunise Negrea şi, cu "reveniri", se târîse prin închisori, până când, într-o noapte, în 1958, la Gherla, *se spânzurase la orizontală*.

În aceeaşi *clădire,* începînd din 1969, fusesem convocat - în legătură cu cărţile mele. În acea *clădire* căpătasem primele lecţii de putere-pe-spinarea mea, în "discuţiile" (despre cărţile mele, repet) cu Ghişe, cu Brad, cu Dodu Bălan, cu Vasile Nicolescu (suav poet şi traducător avizat din Michaux…), cu Filozoful Stroia (care, la un moment dat, nemulţumit de cuvintele mele - reclamant, nu reclamat! - se năpustise *să mă bată*, noroc cu Laurenţiu Fulga care mă asista, ca la box, cu prosopul…); acolo,

cu însuşiul Dumitru Popescu-Dumnezeu…

Evitam cât puteam să trec prin Piaţa Palatului, ca să nu dau cu ochii de acea *clădire* - a Ministerului de Interne. Reconstituisem, după liberare (şi de afară) locul în care se afla, la primul subsol, celularul zis "La Cosciuge" şi, în unghi (aproape) drept "Garsonierele": în colţul dinspre blocul Romarta, fost Dragomir Niculescu.

Tot acolo fusesem convocat în urmă cu doi ani [1975] "la cabinetul tovarăşului Burtică". Nu avusesem cinstea-de-onoare să dau cu nasul de Tovarăşul Însuşi, doi secretari de-ai lui, Nedelea şi Potra (primul, din vechea gardă: tâmpit, rău, urât; al doilea: frumuşel, deşteptăţel, instruit, bine îmbrăcat şi… care nu credea în nimic, nici măcar în patron - doar în… căţărariera lui) mă luaseră în primire, încercînd să mă îmbrobodească, să mă zăpăcească, anchetîndu-mă încrucişat, doar uniformele lipseau… - să-mi demonstreze (cine le-o ceruse?, nici atunci nu cerusem, eu, audienţă, ci fusesem convocat; şi nu fusesem anunţat de… obiectul convocării) că, în Constituţia RSR *sunt prevăzute* toate drepturile pe care eu, ca un neruşinat, pretind că *nu le am*…

Frică de *clădire* şi de fiinţele dinăuntru. Mai puţin de uniforme - şi anchetatorii erau, uneori, în civil. Ci frică de acel *ceva* pe care tovii, activiştii, elementele-de-nădejde îl învăţaseră în ani, în decenii de şedinţe-instructaje, de acel ceva care te transformă pe tine, solicitant, în solicitat; pe tine, reclamant, în reclamat, pe tine, acuzator, în acuzat.

Avusesem destule ocazii să mă confrunt cu ei. Ştiam că, după ore-ore de vorbe-vorbe, de trăncăneală-hărţuială, de discuţie-prietenească-anchetă-la-sânge, după ceasuri de *prezenţă a absenţei de logică,* de neruşinare, de minciună obraznică, venea un moment de sfârşeală, de istoveală, de resemnare - din partea mea. Semn că eram învins, terminat, întors pe cealaltă parte, ca o clătită. Moment în care mă surprindeam înţelegîndu-l; alăturîndu-mă lui; luîndu-l pe după umeri şi compătimindu-l pe cel aflat până adineauri în faţa mea:

Bietul de el, uite în ce situaţie penibilă îl pun (nefiind de acord cu el, apărîndu-mi nesemnificativul, meschinul meu punct de vedere); cum o să se descurce în viaţa lui nenorocită, săracul, căci şi el, ca tot creştinul, o fi avînd o nevastă, neşte copii, acolo, o soacră acră, un cumnat profitor, o mamă bolnavă, o soră curvă - atunci când va trebui să dea raportul mai-sus? Ce-o să facă, ce-o să spună: are să recunoască cinstit-bolşeviceşte că nu a reuşit să mă convingă pe mine, un nimica, un vierme, un paria, un socialmente inexistent (din moment ce în comunism nu există nici cârteală, nici contestaţie, nici opoziţie), de adevărul-adevărat

al partidului nostru? Care adevăr? - ce contează care, oricum: că negru-i alb şi viţăvercea; că eu, de-un paregzamplu, nu sânt un biet rupt-în-cur, cu pântecele concavìt de-atâta bunăstare-pe-culmi, să mă uit bine la mine: am să constat că-mi ţin destinul în mână! Uite-aşa, eu, singur-singurel, fără ajutorul partidului!

Nenorocitul, prăpăditul, vaidecapullui! Uite-l: a îmbătrânit în şedinţe, a putrezit în rapoarte, a chelit în luări de cuvânt, în două-trei decenii a măcinat miliarde de cuvinte goale (în fapt vreo şaizeci - hai şaizecişişase, repetate), ar avea nevoie să se ducă undeva, în mă-sa, la munte, ori în cristosu mă-si pe-aici, pe la vreun spital de-al lor, pentru o cură a epuizaţilor tovarăşi (pentru că număraseră până la cinci), a astenicilor zilelor noastre, bieţii-activeţii, cei cu buci la fălci, cu curi la cefe, creaturi care, chiar când dorm, rumegă, băşinoşii noştri dragi-tovarăşi-şi-pretini, ce ne-am face făr-de statul la datorie al lor, fără devotamentul lor nesfârşit?, al celor care trag din greu câte 26 ore din 24 la carul minciunii, al minciunii, al minciunii - să nu uităm râgâiala, nu ca expresie, ci ca secreţie, precum gândirea-le.

Ei, da, nu o dată simţisem că mi se rupe inima de mila amărâtului cocoţat pe tronul biroului: din clipă-n clipă ar putea buşi d-acolea, fulgerat de dambla (dacă bagă-n ei în prostie, în disperare, ştiind că mâine or să fie trimişi la munca-de-jos, unde 'provizionarea 'pulaţiei paşnice cunoaşte oarecari serioase dificultăţi - cu totul, dar cu totul trecătoare - de asta înfulecă, se îndoapă, chiar de nu le e foame - fac rezerve…)

Şi, zău, ce inimă voi fi avînd eu să insist, să mă plâng, să solicit - să-l torturez pe tovarăşul nostru cu ale mele probleme "foarte minore", când pe capul lui (pe bucile de la fălcile cefelor) apasă numai probleme "foarte majore" - chiar capitale, ca să punem punctul pe i, măi to'ar'şu'! Vorba *lor*: ce contează *un* (singur) scriitor nepublicat la o masă de 20 milioane de vajnici constructori ai culmilor cele mai înalte al Vienamului, Secorităţii - şi ale altor Tomnai? ! Păi ia să stăm strâmb şi să judecăm just: ca ce chestie m-am trezit tocmai (tomna') eu să fac ce fac - dar cine sânt eu, măi to'ar'şu'? !

Scriitor… Bine-bine, dar n-o să pretind că-s mai mare ca Marin Preda? Păi nu, singur o recunosc - atunci de ce nu recunosc că Preda, cât o fi el de Mărin, nu s-a formalizat când a fost să pună umărul şi să scrie ce-i cerea partidul nostru şi conducerea noastră superioară: ba un articolaş în presa noastră centrală, ba o nuvelă, ca Desfăşurarea, ca Ana Roşculeţ, ba un roman ca Delirul, totul se plăteşte pe lumea asta; cum vin eu, un nimica la pătrat, să pretind? Păi ce reprezint eu - ca să pretind? Ce scriitor sânt eu? Unul fără cărţi, cum bine a zis în Săptămîna noastră

tovarăşul (nostru) Eugen Barbu şi cum a zis după el, la Doamna Candrea, băiatul cuplului Fănuş Neagu-Guţă Băieşu, băieţică ăla simpaticu', de pe la Afumaţii de Ialomiţa, Mircea Dinulescu ori chiar Dinescu… Şi ce mă dau eu mare, că am făcut puşcărie - mai întâi că-n republica noastră nu te lauzi cu aşa ceva; după aceea că ce, numai eu am făcut? Alţii au făcut mult mai multă şi nu se mai formalizează atâta, nu vin cu pretenţii - uite-l pe Doinaş: şi el a făcut, dar acum îşi vede de treaba lui, nu mişcă-n front (că, dac-ar mişca…); sau Paleologu - şi el, cu trebuşoarele lui ne-politice, că s-a săturat de puşcărie… Ori Petrişor - ce să mai vorbim de Noica: păi, mă compar eu cu Noica? Ori cu Ţuţea - he-he! Ori cu Carandino, ori cu Stăniloae - toţi sunt mai grei decât mine, mai scriitori decât mine, dar nu comit ce-am comis eu - cum, ce: asta, cu predarea, la o editură de stat, de-a noastră, a unor cărţi duşmănoase!

De astă dată, la Burtică, nu aveam de apărat problema-foarte-minoră doar a mea, de scriitor-fără-cărţi, de fost puşcăriaş necuminţit, ne-dat pe brazdă, nereeducat în afara Piteştiului, neînsemnata problemă a lui *unu* - în principiu fiindcă ştiam (mai exact: simţeam) că tactica lor, a celor de dincolo de birou va fi aceeaşi; oricare ar fi "problema" solicitantului de mine, a reclamantului care sânt, el, cel-de-dincolo-de-barieră o va minoriza (nu minimaliza), o va transpune într-o tonalitate minoră; şi băşcălioasă; şi îmi va reproşa, mie, că nu fac ce fac toţi ceilalţi, mai buni decât mine şi mai bătrâni şi mai frumoşi şi mai lăptoşi. Păi de ce nu se dedă la asemenea acte alde Doinaş? - doar îi dau o înaltă preţuire…- nu? Nu contează! Ori Paleologu, doar am o părere bună despre dânsul, în fine, mă priveşte… Şi alde căscatul de Petrişor? Cum : vreau să le-arăt lor, foştilor colegi de închisoare că sânt mai breaz decât ei? Că adică ei au făcut închisoarea aceea pe daiboj - iar dacă nu, când au ieşit, erau gata speriaţi de avioane şi de umbra lor şi de-aceea nu mai mişcă-n front? Şi nu doar o va minoriza, "problema". Ci singulariza: el, cel-de-dincolo nu neagă: problema mea poate fi o problemă, dar numai pentru mine, personal, nu pentru întreaga societate socialistă! Nu, to'ar'şu', 'cietatea-şi vede de puşcăria ei - a vrut să spună: de drumul ei mereu tot înainte…

Trebuie să mă mai pregătesc (în sensul de a nu mă mira - nici vorbă să câştig, să înving…) pentru a înfrunta derapajul permanent, tactica lor binecunoscută: tu vorbeşti despre Problema A; ei/el nu te întrerupe, te lasă, le lasă (încât tu, la un moment dat, te opreşti singur, uluit că… te lasă), nu te contrazice, însă când îi vine rândul (când îi dai tu voie să intervină…), el nu răspunde la A, ci vorbeşte, ca şi cum el ar fi început, despre

să zicem, Problema C. Sau despre Problema W…

Încă ceva: simţeam că Burtică va încerca să facă din mine un şi mai *caz* decât eram, decât fusesem făcut în aceşti peste şapte ani, în treacăt fie zis, şi cu ajutorul neprecupeţit al colegilor mei, scriitorii; şi cu complicitatea foştilor mei colegi de puşcărie, muuult mai mari scriitori decât mine, oricum, mult mai bine plasaţi: redactori de reviste, de edituri, în Consiliul Uniunii Scriitorilor, în Birou… Ce vor face ei când are să li se dea ordin să mă excludă din Uniune? Ce întrebare: or să mă excludă! - mimînd neputinţa, întristarea, în fond, fiind foarte mulţumiţi că scăpaseră de un contraexemplu, de un reproş viu. După care, invitînd-mă la closetul Casei Scriitorilor, unde se prefac a crede că nu există microfoane, or să mă asigure, nu numai de simpatia lor, ci şi de dragostea-le nesfârşită (nu: cu un alt slavism: iubirea - căci scriitorul român contemporan, el îşi iubeşte confraţii - vezi-l pe Nichita Stănescu, el liubeşte omenirea toată - băi bătrâne); de solidaritatea lor - da, da, am auzit bine: de solidaritatea lor, românească!

Burtică? Nu va promite (dacă vom ajunge cu aratul intrevederii până acolo) decât fleacuri; şi numai acele fleacuri în legătură cu mine - personalul, cazul - şi va încerca să mă despartă, desprindă de ceilalţi şi de necazurile lor mult mai mari decât ale mele: şi scriitor şi *caz*… Şi nu mă înşelasem. Dar ziua de 21 februarie nu se terminase:

(21 februarie - continuare)

Ora 17: Europa liberă nu transmite vreo ştire care să ne privească.

Ora 18,40: Convorbire telefonică cu Manoliu - tăiată.

Ora 18,50; Vine iar Pantazi. Îl rog să mă înţeleagă: nu-l mai pot primi, sânt obosit. Mă înţelege.

(Jurnal de iarnă)

Nu am notat când anume venise întâia oară I. Pantazi. El nu avea de gând să semneze, ci să-mi ceară un sfat: ce să facă şi cum, ca să plece în Occident, "fără a se compromite", citeşte: fără a-şi pune semnătura pe o hârtie pe care şi-o pun "tot felul de neserioşi". Nu ştiam ce sfaturi să-i dau. El însă rămăsese prima oară vreo 3-4-5 ore; nu deranja pe nimeni, stătea într-un colţ, privea, asculta… După o zi-două iar a venit: poate că de data asta aveam sfatul acela, că el are de recuperat o moştenire, pentru care nu se poate compromite, semnînd - şi iar a stat şi a stat… Nu-mi plăcea, dar nu-l puteam da afară din casă - casa nu-mi mai aparţinea. În acea seară îmi luase inima-n dinţi şi-i spusesem că

nu-l primesc. Pantazi, şi el băiat de bună-familie, nu insitase.

(21 februarie continuare)

(Tot) 18,50: Telefonează Dessa Trevisan (convorbirea nu se întrerupe). Mă întreabă ce cred despre întâlnirea de mâine cu Burtică (nu de la mine ştia). Răspund că nu ştiu, îi voi spune mâine - după...

Ora 19,15: Vasile Paraschiv reuşeşte să strige la telefon:

«Mă aflu în pericol! Atenţie!!»

Ce o fi păţit? - întrebare retorică...

(Jurnal de iarnă)

Am aflat mai târziu: îl hăituiau securiştii. Semnase cu o zi înainte, iar azi (21 februarie) venise din nou la Bucureşti, să aducă documentele care probau că fusese internat în azil psihiatric. În acea seară va scăpa de câini, însă în 23 februarie… (voi ajunge şi atunci…).

21 februarie - continuare)

Între orele 20 şi 23. Tentative de adeziune prin telefon. Două reuşesc, însă numai una întreagă (la cealaltă n-am înţeles prenumele).

Ora 21,10: Abia acum aud la Europa liberă interviul dat de Eugène Ionesco (la ora 18 nu-l putusem asculta). Grozav! Dacă l-au ascultat şi securiştii, vreau să spun: dacă securiştii ascultătoreţi l-au încunoştiinţat pe Burtică, atunci întâlnirea de mâine nu va avea loc. Ceea ce m-ar aranja - dar numai pe mine, cel unu*...*

Ora 22: D-na Manoliul îşi ia rămas bun (convorbirea este tăiată). Deci, mâine la prânz, Manoliii vor fi la Paris. Şi-au atins scopul, visul: Paris.

Marţi 22 februarie [1977]

Ora 11: La Breban. El tocmai dăduse un interviu unui canal de televiziune german. Îmi spune că şeful echipei, aflînd că urma să vin la ora 11, o ştersese ca din puşcă (mai târziu am aflat: venise în România pentru mine, însă neamţ fiind, ceruse autorizaţie de două ori - două refuzuri. Fără Ausweis*, neamţul nu îndrăznise să mă caute).*

Ora 11,15: La C.C., poarta dinspre strada Oneşti.

Breban e salutat cu deferenţă de către ofiţerul de serviciu (de gardă) de la poartă - un tânăr cu privire deschisă care, din câte am înţeles, îi citise toate cărţile. Poate de aceea lui nu-i mai

cere buletinul. Mie, evident, da. Nici o tresărire.

Până pe la 11,45 aşteptăm în anticameră. Înainte de a ne veni nouă rândul, iese "de-acolo" un domn destul de tânăr, cu barbă albă-albă. Nu cred să fie scriitor.

Intrăm. Burtică: îl văd viu pentru întâia oară. Mi se pare mai slab; şi mai puţin bolfos decât în pozele oficiale. Zâmbet afabil, dar uşor crispat. Ne-a ieşit (mai corect: ne-a venit) în întâmpinare cam pe la mijlocul biroului care mi se pare mai lung decât un coridor de puşcărie - iluzie?, act-mâncat, cum i-ar spune cineva…? Dă mâna, întâi cu Breban, întinzînd amândouă mâinile, dreapta pentru mână, stânga pentru umăr (deşi nu-l atinge - cel puţin nu pe al meu).

Sânt, nu atât emoţionat, cât amorţit; de parcă aş fi făcut duba trei zile şi trei nopţi.

După ce ne aşezăm pe cele două scaune din faţa mesei-birou nefiresc de îndepărtate unul de altul, deşi măsuţa rotundă dintre ele nu are un diametru mai mare de un metru - Burtică ne întreabă cu ochii, cu palmele deschise spre noi: De ce m-aţi căutat? *Nu era nevoie să chiar rostească esenţiala întrebare-de-punere-în-condiţie.*

Ar fi trebuit să fiu pregătit de o astfel de mincinoasă întâmpinare - dar nu eram.

Aşadar, fuseserăm (sau: doar eu) primit la cererea noastră, a mea, nu la sugestia lui! Aşa-mi trebuie: sânt prins.

Probabil din acest motiv nu am păstrat cronologia celor discutate. A fost o neîncetată tatonare de ambe părţi (cred că nici lui nu-i era comodă prezenţa mea, deşi stăteam pe scaunul solicitantului) şi o permanentă derapare a lui de fiecare dată când eu (sau întâmplarea) fixam o "problemă de interes general". Aşa cum bănuiam, maniera lui de a dialoga nu era impusă prin schimbarea bruscă, vizibilă a subiectului. Ci prin tăcere. Elocventă, credea el. Prin, apoi, trecerea la cu totul altceva, atunci când îi venea rândul să vorbească.

Eu nu i-am pus întrebări. Întâlnirea era provocată de el, nu de mine. Am dat, uneori, răspunsuri - care ar fi avut nevoie de răspunsuri. Nu le-a dat.

La un moment dat el, din senin, mi-a reproşat că nu făcusem "totul" pentru a fi publicat… Ştiam eu bine ce însemna în limba lor ca un scriitor să facă "totul": să cedeze tuturor *obiecţiilor, sugestiilor cenzurii. I-am răspuns că făcusem* tot *ce depinde de mine, autor - însă nu de autor depinde editarea cărţilor sale. I-am mai spus că mă miră reproşul, doar la cabinetul dumisale fusesem convocat în urmă cu doi ani - fără ca eu să fi cerut. Am spus cam aşa:*

- În naivitatea mea răspunsesem convocării - aici, la C.C., aici,“la tovarăşul Burtică” - crezînd că, în sfârşit cei vinovaţi de atâtea şi atâtea erori şi abuzuri fuseseră trimişi la plimbare, la alfabetizare, că în locul lor voi găsi oameni competenţi, cinstiţi. M-am înşelat: în primul rând, nu dumneavoastră m-aţi primit - cum mi se promisese, ci am fost dat pe mâna unui troglodit şi a unui şmecherete care au încercat să-şi bată joc de mine, recitîndu-mi versete din Constituţie…

Burtică ar fi putut zice ceva - măcar să laude“calitatea” colaboratorilor săi - a tăcut. Aşa că i-am relatat în continuare “intrevederea”, am povestit cum îl întrerupsesem pe şeful de cabinet, Nedelea, din litanie, explicîndu-i că eu cunosc mai bine decât el textul constituţiei - adevărat, el ştia “Constituţia paralelă”, sau “de uz intern”, cea care se aplică pe spinarea cetăţenilor - însă pe mine nu mă interesează hârtiile confidenţiale, secrete, pe astea să le recite nevesti-si şi copiilor, dacă are, deşi mă îndoiesc. După care m-am dus la cuier, mi-am luat paltonul… Însă au sărit să-mi bareze calea amândoi: Nedelea cerîndu-mi socoteală că părăseam aşa *un birou al CC; fercheşul George Potra, încercînd să dreagă ce stricase Nedelea (şeful lui), încercînd să mă convingă că… înţelesesem eu greşit…*

- Ce anume înţelesesem eu greşit?, l-am întrebat pe Burtică. Ba înţelesesem: convocat fusesem la tovarăşul Burtică - nu la cabinetul domniei-sale, la cheremul cabinetarilor. Ce mai înţelesesem “greşit”? Că linia partidului e reprezentată, pe rând, ba de Nedelea, fost, actual, viitor stalinist, ba de Potra, reprezentant al tinerei generaţii?

Bineînţeles Burtică nu mi-a răspuns. Zâmbise în câteva rânduri, “aflînd” (sic) ce se petrecuse în… cabinetul lui, mai ales când îl vorbisem de rău pe Nedelea. Pe mine însă nu mă interesa părerea lui despre propriu-i şef de cabinet (să-i fi fost “şofer”, citeşte: supraveghetor, altfel spus: securist personal?); m-ar fi interesat ce crede Burtică din prezent despre Burtică de acum doi ani… (Şi mai ce?).

A venit vorba despre scrisoarea mea către Kohout (nici atunci, nici mai târziu nu a rostit numele scriitorului ceh - cum ştiu ei să te nege, să te neexiste, să te nefiinţeze, tăcîndu-ţi numele!). A spus că în privinţa «scrisorii acelea, ştii d-ta care…», partidul nu are nici o obiecţie, faptul că mă solidarizasem cu cehii şi slovacii (nu a rostit: “Charta 77”) nu contravenea «poziţiei de totdeauna a partidului nostru», fiindcă… «partidul nostru nu a încetat niciodată să-şi exprime deplina solidaritate cu tovarăşii cehi şi slovaci»…

- Cu care cehi, cu care slovaci?, l-am întrebat. Şi când

anume şi-a exprimat PCR solidaritatea…?

Nu a răspuns. A spus:

- Avem tot timpul probleme în discuţie (!) cu sovieticii.

- Nu am citit nicăiri în presa noastră că am avea, cum spuneţi, "probleme în discuţie" cu sovieticii, am zis.

Am zis - ei şi? Eu am zis, Burtică n-a răspuns - cine să-l oblige? În schimb şi-a văzut de tactica, de metoda lui - schimbarea vorbei:

- E greşită şi defăimătoare scrisoarea aceea - ştii dumneata care, în care pretinzi că România e ocupată de români.

I-am răspuns, eu, răspunzătorul-de-serviciu, cam aşa:

- În timpul ocupaţiei sovietice românii se consolau spunându-şi că toate relele vin de la străini, de la ocupanţi. Străinii au plecat, ocupanţii s-au dus, nu mai există trupe sovietice pe pământul României, dar de douăzeci de ani lucrurile merg tot rău, ba din ce în ce mai rău…

Pentru întâia oară Burtică a dat un simulacru de răspuns, în sensul că ceea ce recita el avea o oarecare legătură cu ceea ce spusesem eu, înainte. A zis:

- Afirmaţie falsă şi defăimătoare. Românii noştri trăiesc infinit mai bine decât acum treizeci de ani: au frigidere, televizoare, mobilă, covoare scumpe…

- Şi motorete!, l-am întrerupt, zâmbind. Şi maşini!

S-a uitat la mine, s-a uitat… De parcă aş fi picat de pe altă planetă. Chiar aşa: dar unde mă trezeam eu: la mine-acasă?, la noi, la scriitori, unde puteam face chiar şi… ironii-pe-seama? Ei, bine, nu!

Dacă m-aş fi aflat într-un timp şi un spaţiu normale i-aş fi atras atenţia tovarăşului că trişează fără clipire: eu îi vorbisem de cei 20 ani de la plecarea ruşilor (1958), nu de cei 30 de când intraseră peste noi, impunîndu-ne rusismul lor. Cu aceasta, în normalitate, ar fi căzut povestea cu frigiderele-covoarele-televizoarele cu care el voia să probeze că românii… nu numai că nu erau ocupaţi de români (aşa cum defăimător pretinsesem), dar trăiau… "infinit mai bine decât acum treizeci de ani"! Eram în biroul lui, la cheremul logicii lui de beton socialist. M-am gândit mai apoi: fiindcă tot mă aflam în acea clădire*: să fi preferat contondenta logică a anchetatorilor în locul paralogicii ăstuia care nu mă atingea nici cu o pălmuţă şi care-mi zicea «dumneata», nu «bă, bandit'le!»? Bineînţeles, nu - mai ales că nu eram obligat să "aleg"… Aşa că am fost nevoit să accept regula jocului (mai ştii: Burtică va fi şi el de bună familie, nu se cade să-l contrariezi la el în casă…). Desigur, l-am mai contrazis - pe ici, pe colo - dar tot în terenul trasat de el).*

După "ironia" cu motoretele, împlântată în nămol ca un obuz..., am spus că falsă este această manieră de a judeca progresul ori... din-contra. Fiindcă dacă nimeni nu contestă că românii de azi au frigidere şi televizoare - pe care nu le aveau acum 30 ani, pentru luminosul motiv că nimeni nu avea aşa ceva în Raiul Socialist, nimeni nu contestă că peste tot în lume - chiar şi în India şi în Pakistan "se trăieşte mai bine decât acum 30 ani". Că, azi, ţăranii, pardon: colectiviştii - au frigider, televizor, mobilă-de-oraş - adevărat. Ei şi? Cu puţinii bani primiţi pe munca lor îşi cumpără, nu ca înainte: pământ, vite, unelte-maşini agricole, ci lucruri... casnice, personale, pentru uzul numai al familiei lor. Au încetat de a mai fi ţărani, însă nu au devenit "cooperatori" (cuvântul şi realitatea cooperativă nu le este străin, ei ştiu ce înseamnă cu adevărat au auzit şi de cooperativă agricolă, din experienţele lui Ion Mihalache), ci s-au prefăcut în navetişti - noua clasă.

Burtică nu m-a contrazis, nu m-a oprit, m-a lăsat să monologhez. Am mai spus: să însemneze că dacă locuitorului satului cutare (nu ţăran, ci locuitor al unei aşezări rurale) şi-a cumpărat maşină - există cazuri... - toţi oamenii trăiesc bine? Dar chiar dacă jumătate din populaţia ţării ar avea maşină, însă nu s-ar bucura de drepturi elementare - s-ar putea spune că... trăieşte mai bine?

Aici Burtică m-a întrerupt, spunînd că România se află într-o situaţie dramatică: dacă nu se industrializează rapid, în următorii zece ani va deveni total dependentă de sovietici, germani, americani; că industrializarea este absolut indispensabilă şi că nu se poate realiza de la o zi la alta - iar pentru asta «se mai sacrifică unele interese individuale»...

M-am declarat de acord cu industralizarea - cine ar fi împotrivă? - dar cu una raţională, ţinînd seama de materiile prime disponibile, nu cu gigantica industrie siderurgică pentru care importăm minereul din India, din Brazilia, din Argentina - şi de piaţa de desfacere: cine să cumpere produse româneşti de proastă calitate? - le dăm celor din "Lumea a treia" care sunt săraci şi nu pot plăti - dar noi românii sântem atât de bogaţi, încât să facem daruri?

Burtică m-a contrazis: ba avem pieţe de desfacere - şi externe şi interne. Apoi m-a asigurat (!) că industria noastră siderurgică merge foarte bine...

- Dar Combinatul de la Galaţi?, am întrebat. Lucrează în pierdere de când a început să funcţionează, se pierd sume astronomice...

- Nu-i adevărat!, mi-a replicat Burtică. Uite, dacă vrei,

mergem împreună la Galaţi, să stăm de vorbă cu oamenii de acolo, să afli adevărul-adevărat!

- Or să spună adevărul-adevărat, oamenii de la Galaţi, de faţă cu vicepreşedintele guvernului!, am trântit-o eu.

Pentru o clipă m-am temut că sărisem peste cal. Până atunci "discuţia" se purtase ca între surzi, dar surzi politicoşi. Însă Burtică a început a râde:

- Dumneata nu crezi în nimic, în nimic?

- Ba da, în multe lucruri, printre care în adevăr!

- Atunci crede ce-ţi spun, fiindcă ăsta-i adevărul! Cel pe care-l spun eu!

A fost rândul meu să râd:

- Dacă nu mă-nşel, preşedintele Ceauşescu a spus în mai multe rânduri că nimeni nu deţine monopolul adevărului.

- Dar nu-i adevărul meu, personal! E adevărul partidului!- şi Burtică şi-a depus palmele pe birou într-un anume fel care voia să dea de înţeles că acest subiect fusese epuizat.

Eu însă m-am pomenit bombănind:

- A-ha, preşedintele a folosit cuvântul nimeni*, adică nici o persoană; nu a spus:* nimic *- dealtfel nici nu ar fi sunat bine în româneşte…*

Burtică s-a încruntat, s-a încruntat şi Breban - probabil nu înţeleseseră ce spun - iar eu nu m-am ostenit să explic.

Apoi a venit vorba despre cărţile mele. Breban a adus-o. La care Burtică a spus că, în cazul meu (şi nu numai) s-au făcut greşeli de ambele părţi*, însă el vrea să repare ce stricaseră alţii (o piatră în grădina lui Popescu-Dumnezeu cel care, oficial, îşi pusese numele la bătaie, atât în interzicerea de a publica, cât şi în prostia monumentală de la Târgul de Carte de la Frankfurt, din 1971, unde se lansase* **Ostinato** *în germană şi în franceză, iar delegaţia română - prin ambasadorul la Bonn, Oancea - părăsise Târgul ca protest împotriva… expunerii unui biet roman al unui biet romancier român…). Burtică s-a declarat: nescriitor, el fiind inginer electronist - eu ştiam că economist, dar ce importanţă! - căruia partidul îi trasase sarcina de a pune ordine în sectorul ideologic.*

A revenit, precizînd (a şi zis: «Precizez…») că el nu promite nimic în chestiunea publicării cărţilor mele. Însă dacă eu doresc (?) să i le prezint, el le va citi şi, dacă le va găsi publicabile, vor fi publicate…

Aici şi Breban şi eu am intervenit: Nu este ciudat şi, la urma urmei, ruşinos, ca un vicepreşedinte al guvernului să se ocupe de treburi mărunte, care ar fi trebuit rezolvate de subalterni, de funcţionari mărunţi, ca şi "problema" aceea?

La care Burtică a răspuns cam aşa:

- Destinul (sau viaţa?) unui om merită măcar o oră (să te ocupi de ea)...

Cum să nu merite (viaţa, destinul), fie şi o oră...?

Apoi a vorbit Breban. Mai ales despre modul în care fusesem tratat de "anumiţi funcţionari"- şi i-a numit: Stroia, Gafiţa, Vasile Nicolescu...

Am intervenit, spunînd că eu văd lucrurile uşor altfel, "anumiţii funcţionarii", chiar cei foarte mari: Ghişe, Nicolescu, Dumitru Popescu - nu ar fi făcut ce făcuseră (ceea ce îmi făcuseră), dacă nu ar fi primit dispoziţii "de sus" să facă - ceea ce şi făcuseră. Am zis:

- Toate dispoziţiile în privinţa mea au plecat de aici, din această clădire.

Nu am rostit numele lui Ceauşescu, autor al dispoziţiilor, dar credeam (credeam eu!) că era limpede. Poate tocmai de aceea Burtică nu a răspuns. Nu a deschis gura.

Breban a reluat atacurile împotriva "funcţionarilor", a "intermediarilor" şi i-a cerut lui Burtică să suprime aceste verigi care, în fapt, sunt filtre - «pentru ca scriitorii să aibă contact direct cu conducerea partidului - ca în '68».

*Burtică n-a reacţionat. Breban a vorbit mai departe, acum despre mine, mai precis despre traducerile din Balzac făcute de soţia mea, traduceri care zăceau de ani de zile în dulapurile editurilor (aici Breban greşise uşor: traducerile nu "zăceau", ci se plimbau de la editura Univers la Cartea Românească, Romul Munteanu, directorul primei "sfătuindu-ne" să ne... mutăm, cu traduceri cu tot, la Marin Preda, care, cică avea loc în planul de editare, Univers neavînd nici de leac...; la o zi (doar o zi!) după ce mutasem manuscrisul la Cartea Românească, Romul Munteanu se grăbise să o anunţe, în scris, pe Ana-Maria: "*din moment ce v-aţi retras manuscrisul - *sublinierea îmi aparţine -, contractul se consideră desfăcut"; aşadar, Romul scăpase de "problema" pusă de Balzac - care nu putea fi publicat, fiindcă era tradus de soţia lui Goma - iar Marin Preda nu-l primea, spusese: «N-ai decât să-l laşi pe-aici, dar nu-l înregistrăm - să-ţi dau eu, la mână, hârtie că nu-l public pe Balzac din pricina dumitale, monşer? Mă cunoşti, eu nu fac asemenea prostii...»)*

Numai că nici nu a apucat Breban să termine fraza, că Burtică a apăsat pe un buton:

- Tovarăşu' Dobrescu? ! (Miu Dobrescu era în acel moment preşedinte al "Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste" - aşa suna, lung, ceea ce mai scurt era: Ministerul Culturii), am vorbit noi, ieri (?) despre traducerea (?!) soţiei lui Paul Goma - o dai

imediat în lucru!

Probabil (sigur!), la telefon, Miu Dobrescu încerca să spună că traducerea aceea ar trebui să mai treacă pe "undeva", unde, dacă nu la cenzură (cea care nu exista...) - însă Burtică i-a tăiat-o:

- N-o mai trimiţi, o dai imediat în lucru! - şi a închis.

Breban a aplaudat, ridicîndu-se în picioare. Eu am spus - de pe scaun:

- Vă mulţumesc pentru ceea ce n-ar fi trebuit să vă mulţumesc.

Burtică nu a înţeles: s-a încruntat. Breban a explicat: treaba asta ar fi trebuit rezolvată de acum doi ani, de alţii, mult mai mici în rang decât el, Burtică.

A venit apoi vorba despre "măsurile" pe care Securitatea le luase împotriva mea. Burtică:

- Este dispoziţia specială a tovarăşului Ceauşescu să nu se ia nici o măsură!

Nu era un răspuns. Am revenit, spunîndu-i că în faţa locuinţei mele există un baraj de securişti, miliţieni care controlează intrările-ieşirile din imobil; că telefonul îmi este, nu doar ascultat, ci tăiat în timpul convorbirilor, alteori scos din uz pentru multă vreme. I-am mai vorbit de ameninţările primite prin acelaşi telefon... Burtică:

- Cunosc eu, personal, oameni care au fost foarte-foarte indignaţi de declaraţiile dumitale. Normal, unii dintre ei şi-au exprimat şi la telefon dezaprobarea...

I-am răspuns că "indignaţii" de la telefon nu-mi erau cunoscuţi, şi, totuşi, ştiau că am un copil - pe care promiteau că-l vor tăia în bucăţele; la fel cunoşteau amănuntul că am o căţea; că nevastă-mea este jidoavcă...

Nu a reacţionat, deşi am silabisit cuvântul din urmă. A vorbit el mai departe.

- Ieri sau alaltăieri, nu mai ţin minte (?) un grup de scriitori s-a prezentat la mine, ca să protesteze vehement, să ia poziţie împotriva dumitale... Şi să ceară să fii pedepsit exemplar!

Nu am întrebat cine erau scriitorii protestatari care ceruseră capul lui Moţoc... Mai târziu aveam să aflu că nu fuseseră puţini şi nu dintre cei mititei: Eugen Barbu, Titus Popovici, Virgil Teodorescu, Dan Zamfirescu, Al. Ivasiuc...

Am revenit la urmăririle pe stradă, la ascultările şi întreruperile telefonului... Burtică a făcut un gest peste birou de parcă ar fi vrut să mă bată pe umăr, liniştitor:

- Astea sunt halucinaţii - şi eu, când eram în post, diplomat, am avut... În fine, aveam tot timpul impresia că sânt urmărit - în realitate, nici vorbă!

Aici a intervenit Breban, spunînd că telefonul meu fusese tăiat în mai multe rânduri, în timp ce vorbea el cu mine. Deasemeni că văzuse şi el barajul de securişti de la poartă.

Burtică a ascultat în tăcere. Fără să-l privească pe Breban - care vorbea. Nici pe mine.

I-am mai spus că, din câte deduc, trei dintre semnatari fuseseră arestaţi: de trei zile nu-mi mai telefonaseră, aşa cum convenisem.

- Dar numai prin telefon se poate lua contact?, a făcut Burtică.

- Sântem în secolul al douăzecilea, plătesc abonamentul telefonului şi sunt în dreptul meu să-l folosesc, am spus.

Burtică a apăsat pe buton (sau poate pe altul?):

- Tovarăşu' Stănescu? (acest Stănescu se ocupa, în C.C. de "sectorul" Securitate). Ia spune: este că nu s-au luat măsuri împotriva celor care... Ştii dumneata...

După chipul lui Burtică am dedus că numitul Stănescu ştia despre ce-cine era vorba. Însă după grimasele lui, eu trebuia să înţeleg că, Doamne fereşte, nu se luase nicio "măsură"...

Eu însă am insistat. Am rostit numele: Feher, Ştefănescu, Bedivan. Burtică le-a repetat în receptor. Trebuia să mai înţeleg - dacă eram băiat de înţeles: Stănescu nega că ar fi avut ştire de aşa ceva... Da, însă eu nu-l vedeam pe acel Stănescu - deci nu-l... credeam. Ei şi? Principalul e să le dea, acum, drumul celor trei.

După ce a pus receptorul în furcă, Burtică:

- Ce ţi-am spus? Nici vorbă să fie arestaţi!

I-am mulţumit astfel:

- Vă mulţumesc pentru liberarea lor.

Burtică nu a priceput, ori s-a prefăcut (în aceeaşi seară, în jurul orei 18 mi-au telefonat toţi trei - fără a fi întrerupţi -, unul din Oradea, altul din Constanţa, al treilea din Bucureşti...)

Spre sfârşit, Burtică a adus vorba despre reportaj... Care reportaj?

- Tovarăşul Breban s-a oferit să scrie nişte reportaje...

- Mi s-a *oferit..., l-a corectat Breban.* Un *reportaj...*

- Unul, zece, cu cât mai multe, cu atât mai bine! M-am gândit - s-a întors spre mine: n-ai vrea să scrii un reportaj-două? De exemplu, cel de la Galaţi, ca să te convingi că te înşeli...

M-am apărat de reportaj cu perfectă stângăcie. Am bălmăjit că nu mă pricep, apoi că singura dată când am fost "în reportaj" s-a întâmplat în timpul inundaţiilor din mai 1970, însă tovarăşul Ghişe mi l-a respins - da, el, personal - zicînd că era "prea negru", "prea demobilizant"... Din fericire, Burtică nu a insistat. Dealtfel se terminase intrevederea. Ne-a condus până la

uşă, ne-a dat mâinile - în felul lui, una pentru mână, cealaltă vizînd umărul…

Întâlnirea durase o oră şi jumătate. Am coborît, stors de vlagă dar nu tensionat. Cu clei în gură în loc de salivă.

Din faţa restaurantului Cina am luat un taxi şi m-am despărţit de Breban. De la poarta CC-ului până la taxi Breban mi-a explicat cât de grozavi sântem noi doi, pentru că fusesem primiţi de însuşi tovarăşul Burtică - timp de o oră şi jumătate!

Eu, bineînţeles, nu realizasem performanţa (noastră).

Ora 15,30: De la Viena, Heidi Dummreicher îmi ia un interviu prin telefon pentru Spiegel.

Ora 15,45: Sonerie la uşă: Deschid: o femeie de vreo cincizeci de ani, corpolentă, cu o blană sintetică; însoţită de un adolescent cu ochelari rotunzi - tipul "adolescentului miop".

- Aici locuieştea familia… (nu mai ţin minte ce nume, altul decât al meu, a rostit)?

- Nu, doamnă. Consultaţi lista locatarilor, răspund şi dau să închid uşa. Însă femeia se opune, dulce. Zice, în şoaptă:

- Dumneavoastră sânteţi… - fusese afirmaţie, nu întrebare, eu însă nu înţeleg (nici de astă dată nu rostise vreun nume) şi spun că nu sânt cutare… Ştiu, zice femeia, dar nu pe acela îl căutăm. Pe dumneavoastră vă căutăm…

- Dacă doriţi să intraţi…, zic şi deschid larg uşa.

- Mi-e frică pentru băiat zice femeia. E elev şi dacă se află că a umblat pe-aici…

Preţ de multe secunde mă privesc amândoi ca pe un animal care, vorba ardeleanului, nu există. Băiatul:

- Mai rezistaţi?

Ridic din umeri, în semn că… n-am încotro.

Mama şi fiul pleacă.

Ora 16: Dessa Trevisan.

Ora 17: Telefonează "un timişorean". Face pe beatul. Mi se adresează: «Bă Paule!», mă întreabă dacă am nevoie de mâncare, ţigări (se taie - să fie un cunoscut, chiar prieten dar care, ca să nu fie reperat, se prezentase ca timişorean şi făcuse pe beatul?, sau cu adevărat beat - se îmbătase în vederea telefonării?).

Ora 18: BBC anunţă că 14 bulgari au difuzat Charta '77.

Tot 18: Europa Liberă: Dessa Trevissan scrisese în Times *că eu am fost invitat - pentru azi - la Burtică, prin Breban.*

Ora 18,40: "Pepita"(soţia - spaniolă - a lui "Louis") mă întreabă cum merge, nu apuc să răspund, telefonul se întrerupe.

Ora 19,10: Prima înjurătură (probabil de aceea e tăiată):

- Dom' Goma! Ia mai du-te-n…

Ora 19,12: A doua:

- Vin la tine, s' te strâng de gât!

Ora 19,14: A treia:

- Futu-ţi femeia şi căţeaua!

Ora 19,15: A patra... Telefonătorul - acelaşi - nu mă slăbeşte; am numărat unsprezece amabilităţi. Câteva: «Bă boule, bă nătărăule, îţi dau un sfat: du-te, mă, dracului, că râd ăia de tine!»; «Bă Paule, am fost colegi, ascultă la mine...»; «Bă, Gumă, tu nu vezi, bă, că ăia de la Europa liberă se râd de tine? Că te-au lăsat din braţe, bă?»

Încep să înţeleg: Tipul este de la serviciile de ascultare telefonică - mai ales din pricina lui "Gumă": aşa îmi spune o singură persoană pe care nu o mai întâlnisem de multă vreme dar care acum câteva zile îmi telefonase, adresîndu-mi-se ca de obicei cu "Gumă"... Şi mai înţeleg: individul este una şi aceeaşi persoană cu "timişoreanul".

Ora 20,51: În cadrul emisiunii "Actualitatea românească" de la Europa liberă o pauză de exact 9 (nouă) minute. Asta se numeşte "umplutură (muzicală)"... În sfârşit! După 9 minute demarează emisiunea. Şi ce ne povesteşte Europa liberă, post american de informaţii politice, culturale, azi 22 februarie 1977? Ba cum sunt crescuţi porcii în China (bine), ba cum stăm cu stilul arhitectonic al Castelului Mogoşoaia (şi mai bine), ba... Încep a înţelege ce nu vreau să înţeleg: şi dacă securistul care mă mitraliase adineauri avea dreptate? Şi avea dreptate, pentru că ştia el ce ştia? Şi ştia, nu ascultînd radioul, ca noi toţi, ştia de la şefii lui că cei-mari ai României se plânseseră la Ambasada Americii din Bucureşti de "calomniile" mele şi ceruseră - în numele bunelor relaţii româno-americane să înceteze... defăimările?, vorba lui Burtică? Bine-bine, românii sunt profesionişti ai protestelor (au învăţat de la chinezi...) dar americanii ce vor fi făcînd cu protestele?

Şi dacă? Şi dacă? "Actualitatea românească" întârziată, scârţâietoare, improvizată - şi teribil de... actuală! - dă de înţeles ceea ce împuţitul se securist ştia deja? Că Europa liberă ne lăsase din braţe?

Ora 21,00: Bedivan, la telefon: Vine, mâine, încoace.

(Jurnal de iarnă)

7

Miercuri 23 februarie

Ora 10,40: Interviu prin telefon - AFP de la Viena.

Ora 11,45: Îmi telefonează Gafiţa - dar e tăiat! Îmi imaginez cât de speriat trebuie să fi fost.

Ora 12: Telefon de la Dessa Trevissan: mâine pleacă la Belgrad (unde Times *are subredacţie pentru Europa Orientală). Îi spun cine sunt ameninţătorii: securiştii de la serviciile de ascultare telefonică. Dessa se miră, Dessa exclamă, Dessa se indignează, dar sunt convins: Dessa* nu *va publica această "descoperire" a mea. Occidentalii printre care sârboaica Dessa (am mirosit-o de la prima adulmecare) - cer ca fiecare ştire să fie verificată, răsverificată şi susţinut cu un dosar de probe - altfel nu-i adevărată!*

Interviu prin telefon: Dan Mircescu de la Vocea Americii.

Ora 13: Gafiţa retelefonează ; de astă dată nu mai suntem întrerupţi, cu siguranţă el s-a informat la sursă dacă are voie sau ba să se converseze cu Goma în legătură cu imprimarea traducerii din Balzac… Şi ce anume îmi comunică? Nu se *găseşte manuscrisul! Îl asigur:* se *găseşte, la ei, la Cartea Românească. El se îndoieşte: nu a fost înregistrat! Îi aduc aminte (era de faţă) că Marin Preda îmi spusese că pot să-l las "pe-acolo", el n-o să-mi dea nimic la mână. Gafiţa nu-şi aminteşte (contrariul ar fi fost de mirare). Mă roagă să caut la mine, poate "din greşeală" îl luasem înapoi. Cu toate că sânt sigur că e la ei, promit că-l voi căuta şi eu, aici, acasă.*

Ora 13,45: Gafiţa mă sună iar: L-am găsit? Nu am ce găsi, manuscrisul e la editură. Nu se poate! (Gafiţa e teribil de speriat). Nu-şi aduce aminte că i-l dădusem lui, în mână. Zice:

- Poate că secretara noastră, Ioana Lungescu l-a pierdut…

Îl întrerup, îi atrag atenţia să nu arunce vina pe alţii. Mă întreabă dacă nu am o copie - nu am, le-am dat pe toate trei, după contract.

- Care contract? Dar n-avem contract!, zice el.

- Dacă nu avem contract, de ce vă mai agitaţi?, fac eu.

Gafiţa e fiert-fiert. Nu ştie ce să facă, să spună. Îi sugerez să recupereze manuscrisul «de acolo de unde l-aţi trimis, chiar fără contract de editare», zic. Se preface că nu înţelege.

- La Securitate, îi indic eu calea.

Gafiţa râde - aş zice: galben, dar la telefon nu se vede, s-ar putea să râdă violet. Îl întreb:

- Ce atâta grabă cu tipărirea lui Balzac? Cum a aşteptat

atâţia ani, mai poate aştepta alţi doi-trei. Şi-apoi n-avem contract…

- *Nu contează contractul!, mă asigură el.* Din moment ce s-a primit dispoziţie de acolo, de sus…

Ei, da; dacă s-a; de acolo, de sus… *Să se descurce, să caute manuscrisul - deşi mai economic ar fi dacă ar recupera exemplarul trimis la Secu…*

Gafiţa mă întrerupe. O să-mi mai telefoneze, să mă ţină la curent cu "cercetările". Pare foarte-foarte îngrijorat.

Ora 15,30: Constat că telefonul nu mai are ton, doar: piu-piu…

Ora 16,20: Telefonul sună, însă când ridic receptorul, mi se întoarce tonul. Desigur şi telefonul şi băieţii de la poartă şi lăutarii-după-mine prin oraş, totul-totul: halucinaţii, vorba lui Burtică.

Ora 20: "Actualitatea românească" de la Europa liberă: rataj complet. Nu le merge magnetofonul, oameni buni! Să fi intrat ruşii în Bavaria? Asta să fie actualitatea-românească de azi?

În sfârşit, se porneşte: Monica Lovinescu, interviu cu Manolii. Foarte bine: i-a primit, i-a acceptat. Să fi reuşit să scoată prin vamă şi scrisoarea către Monica Lovinescu, Ţepeneag, Eugen Ionescu? Nu mai contează: bine că au ajuns la Paris, să-i informeze prin viu grai. Ei sunt primii semnatari ajunşi în Occident.

Bine-bine, dar ce-i cu Europa liberă? Sau voi fi avînd eu halucinaţii, vorba cuiva?

(Jurnal de iarnă)

Halucinaţii… Tot halucinaţii să fi fost, pentru Burtică, răpirea (altfel cum să-i zic?) muncitorului Paraschiv Vasile, din faţa casei mele, operată de băieţi? Citez din scrisoarea pe care acesta avea să mi-o înmâneze peste o lună (în 22 martie 1977):

"La 23 februarie 1977, ora 8 dimineaţa, pe când încercam să intru pe scara blocului Dvs. am fost arestat de trei ofiţeri de Securitate care erau postaţi în faţa blocului şi, deşi se prefăceau că repară ceva la maşină, supravegheau totuşi cu atenţie intrarea (…) Primul era colonel Bică Nicolae, al doilea căpitan Badea Ion, iar pe al treilea nu l-am cunoscut. Toţi trei au pus mâna pe mine şi m-au băgat cu forţa într-o maşină (…) şi m-au dus la Ministerul de Interne din Calea Victoriei. Acolo aceştia m-au predat unui alt colonel de securitate al cărui nume nu-l cunosc şi care mi-a cerut să deschid servieta şi să arăt ce am înăuntru, eu însă am refuzat şi atunci acesta a început să mă înjure şi, instantaneu, m-a lovit peste obraz, încercînd în acelaşi timp să-mi zmulgă servieta din mână, dar eu m-am ţinut bine de ea şi nu a reuşit. Atunci din nou a început să mă lovească şi eu am început să strig tare:

«Nu bate, nu bate!», la care el mi-a replicat, înjurîndu-mă: «Ce-ai căutat la ăla, mă?» şi din nou m-a înjurat şi mi-a cerut să nu mai ţip şi să spun ce am căutat la Goma".

Halucinaţii, apud Burtică. Halucinaţii, în continuare:

"(…) Văzînd că nu reuşeşte să mă convingă, m-a lăsat în paza căpitanului Badea Ion timp de vreo oră, după care colonelul Bică Nicolae a pus mâna pe mine cu brutalitate, m-a lovit cu pumnii în cap şi în ceafă şi m-a scos afară în lovituri şi m-au băgat într-o maşină şi m-au dus la Ploieşti".

După Burtică - halucinaţii. Cu atât mai vârtos, cu cât muncitorul Paraschiv Vasile fusese internat în mai multe rânduri în azile psihiatrice - întâia oară pentru că avusese… nebunia să restituie (să depună, se zice) carnetul de partid, astfel protestînd împotriva politicii reale a partidului la care adersase în 1946. Halucinaţia continuă:

"Aici [la Securitatea din Ploieşti - n.m. P.G.] mi s-a cerut să scot tot ce am în servietă şi în buzunare, la care eu am spus că voi scoate şi voi arăta numai dacă mi se prezintă autorizaţia procurorului pentru percheziţia corporală, conf. art. 104 din Codul de procedură penală, la care ei, *în total cinci la număr* [s.m. P.G.], toţi ofiţeri de securitate mi-au replicat că, dacă nu accept de bunăvoie, voi accepta de nevoie, la care eu am răspuns că nu mă tem de nimic. Atunci un colonel al cărui nume nu-l cunosc a dat ordin să pună toţi mâna pe mine. Au pus toţi cinci mâna pe mine şi am început a mă lupta cu ei toţi, doborînd scaunele, cuierul şi împingînd biroul într-un colţ al camerei".

Halucinaţii, desigur. Mai ales că nu era camera-"birou" cât un coridor de puşcărie în care mă primise Burtică, ci "camera" din localul Securităţii peste care domnea Ion Stănescu (pseudonim al lui Szilagy). Halucinaţii - Burtică nu ştia nimic, Stănescu-Szilagy habar n-avea, în ceea ce-l priveşte pe Ceauşescu… El dăduse ordin să nu i se întâmple nimic - lui Goma, nu şi lui Vasile Paraschiv, fost membru al partidului comunist (doar din 1946), aşa că…

"În acelaşi timp eu strigam cât puteam: «Ajutor! Ajutor!» şi, în cele din urmă, fiind superiori din punct de vedere numeric, au reuşit să-mi scoată tot ce aveam în buzunare, în felul următor: colonelul Jipa mi-a apucat o mână şi mi-a sucit-o la spate. Locotenentul-major Dobre Ticu mi-a apucat cealaltă mână şi a făcut la fel. Ofiţerul care a dat ordin de începere a luptei - şi al cărui nume nu-l cunosc mi-a acoperit gura cu mâinile, ca să nu se audă strigătele mele de «ajutor». Un alt ofiţer pe care deasemeni nu-l cunosc mi-a apucat şi imobilizat picioa-

rele, iar locotenentul Severin m-a buzunărit cum a vrut, scoţîndu-mi şi confiscîndu-mi următoarele documente:

Halucinaţii - iată ce i-au confiscat securiştii lui Paraschiv Vasile:

"1. Cuvântarea Preşedintelui Carter cu ocazia venirii la Casa Albă;
2. Biletul de ieşire din spitalul Voila-Cîmpina, unde fusesem internat în mod forţat de ei, Securitatea din Ploieşti, la 23 decembrie 1976;
3. Copie după foaia de observaţie de la spital;
4. Procesul-verbal de percheziţie de la domiciliul meu, făcut la 12 noiembrie 1976."

Halucinaţiile muncitorului Paraschiv Vasile continuă:

"Colonelul Popa m-a întrebat dacă îl cunosc pe Paul Goma şi dacă am semnat ceva. Am răspuns că îl cunosc personal pe Paul Goma de la data de 20 februarie 1977, dată la care mi-am dat adeziunea deplină la scrisoarea dânsului adresată lui Pavel Kohout şi tovarăşilor săi de la Praga - scrisoare deschisă pe care am semnat-o şi eu. Şi că am mai fost la dânsul a doua zi, la 21 februarie şi că azi, mier- curi 23 februarie ar fi fost a treia oară, dacă Securitatea nu m-ar fi împiedecat să comit acest «delict politic». Colonelul Popa mi-a zis că el îmi dă un «sfat»: să rup orice contact cu Goma. Mi-a spus că dacă întrerup contactul cu Goma îmi anulează diagnosticul de nebun. Am zis că eu acţionez după cum îmi dictează conştiinţa".

Halucinaţii! - şi bietul Burtică (pe când era el diplomat la Roma) avea chestii din astea. Dar nu erau reale - cum să fie reale, la Roma? În orice caz, la Bucureşti: halucinaţia Ceauşescu, ea este teribil de reală; reală, vai şi tovarăşa-i de viaţă, Elena. Reale şi Securitatea şi "justiţia poporului" - dar "independenţa"? Dar "larga democraţie"? Ce să mai vorbim de "culmile (cele mai) măreţe"!

8

Joi 24 februarie

Ora 7,30: Înjurătură - deci telefonul funcţionează! Nu mai am nevoie de cafea, am înjurătura-matinală.

Între 11,30 şi 12,30: în oraş. Am dus şi lăsat la poartă, la CC, pentru Burtică, manuscrisele romanelor **Ostinato** *şi* **În cerc**. *Aşa, ca să nu spună că nu mă ţin de cuvânt. Desigur, nu-mi fac iluzii. Burtică (şi cei din spatele şi din faţa lui) încearcă, nu să repare ce-au stricat, ci să câştige timp. Ei pleacă favoriţi: au de partea lor, timpul. Totuşi, niciodată până acum ei nu au fost puşi*

în situaţia de a câştiga timp... Acţionau sau reacţionau fulgerător, duşmanul presupus era întâi strivit bine-bine şi abia după aceea (o, mult după aceea şi numai dacă erau siliţi) se întrebau dacă au făcut bine. Deşi nu sânt convins că se chiar întrebau - se prefăceau doar.

Ora 12,30: Un fotograf pentru Paris Match. *Fără iluzii: una este fotografierea, cu totul alta publicarea fotografiei.*

Ora 13,10: Gafiţa telefonează: s-a găsit manuscrisul!

- Unde?, întreb, ştiind bine că nu voi afla adevărul.

- În dulapul lui Iacob, răspunde Gafiţa, senin.

- Morţii să trăiască!, zic. Mă întreb unde ar fi fost găsit dacă Iacob ar mai fi în viaţă... În dulapul cărui mort?

Gafiţa se hlizeşte, mă asigură că... în zece zile Balzac va apărea şi mă întreabă când să facă programarea plăţii... Să-i aduc aminte că nu avem contract? La ce bun? Ilegală este ilegalitatea lor.

Bietul Iacob, Dumnezeu să-l ierte... Fusese director administrativ al editurii. Murise de cancer cu câteva luni în urmă. Îl cunoscusem vag, dar mi se păruse un om cumsecade, simpatic, deschis. Fără îndoială manuscrisul Balzac nu avea ce căuta în dulapul lui în care nu erau decât registre contabile. Însă pentru că Iacob tot murise şi nu se putea apăra, trebuia să umble vorba că el, mortul fusese de vină, nu viul Gafiţa care trimisese prea-viei Securităţi, întru cercetare... o traducere din Balzac.

(Jurnal de iarnă)

Bietul Gafiţa, Dumnezeu să-l ierte şi pe el. Fusese director adjunct al Cărţii Româneşti. Avea să moară peste opt zile, în timpul cutremurului. Gafiţa - Dumnezeu să-l ierte, fiindcă eu nu-l.

Era considerat cel mai bun editor. Va fi fost, eu n-am avut prilejul să mă bucur de calităţile sale editoriale. Nici de alte calităţi ale lui. Gafiţa a fost, de când îl ştiam, piaza mea rea.

Din 1954 îmi fusese profesor la Institutul Eminescu - "Fabrica de Scriitori", cum îi spunea Tudor Vianu, şi el profesor acolo (de literatură universală). Gafiţa conducea seminarul de proză unde citisem fragmentul de roman care provocase arestarea mea. Până atunci - în 15 noiembrie 1956 - fusesem studentul favorit al său. Dar la acel seminar, speriat de ceea ce citisem şi mai ales de ceea ce spuseseră despre cele citite câţiva colegi, mai cu seamă Vasile Albu, Gafiţa se grăbise să dea raportul lui Mihai Novicov, pe atunci politruc şi al Universităţii, după ce fusese al "sectorului literar". Fără să ezite, fără să verifice, Novicov pusese mâna pe telefon şi chemase Securitatea.

Înţelesesem încă din timpul anchetei că Gafiţa urma să apară

în proces ca principal martor al acuzării. Nu s-a prezentat la întâia înfăţişare, procesul s-a amânat şi din acest motiv. A lipsit însă şi de la a doua (am avut un proces fără martori ai acuzării - ei şi?) După liberare aveam să aflu că absenţa lui nu fusese întâmplătoare; prin câţiva colegi, mai ales colege (Doina Martescu şi Florenţa Albu, Gloria Barna fiind deja arestată), tata îl rugase, îl implorase să nu se prezinte, imaginîndu-şi că astfel, voi scăpa… Gafiţa, înfrângîndu-şi frica (era cel mai fricos om din câţi cunoscusem) îşi făcuse rost de o călătorie - în URSS! - de fiecare dată.

După liberarea din domiciliu obligatoriu, încurajat de reuşita altor colegi de închisoare, în toamna anului 1964 încercasem să intru clandestin la facultate, fără să declar că fusesem deţinut politic. La Universitate eram cunoscut ca un cal breaz, aşa că mă hotărîsem să mă prezint la examenul de admitere la "Sorbonica", aşa i se spunea Institutului Pedagogic. Cu toate hârtiile necesare sub braţ, mă îndreptam spre Secretariatul Institutului, să-mi depun dosarul, când, la vreo douăzeci de paşi de Raiul Făgăduit dau nas în nas cu Gafiţa!

Dealtfel, amabil; dealtfel, om fin, delicat, prevenitor: la a doua propoziţie mi-a adus aminte de "sacrificiul" pe care-l făcuse (nu era vorbă goală, dar poate că eu, beneficiarul, aş fi vorbit mai bine despre el), neprezentîndu-se la proces. I-am mulţumit, desigur. I-am re-mulţumit. Numai că privirea îi rămăsese lipită de dosarul pe care-l strângeam sub braţ. Mi-a spus:

- Tovarăşe Goma, îţi dau un sfat prietenesc: nu încerca să intri clandestin. Dacă acolo (şi a arătat spre dosar) ai arătat că ai fost deţinut politic, o să fii respins la dosar, n-o să fii acceptat la examenul de admitere, sunt dispoziţii precise. Însă dacă ai de gând să nu pomeneşti nimic despre trecutul dumitale, s-ar putea să reuşeşti la examene, dar fii sigur: în cel mult o săptămână are să se afle şi ai să fii dat afară cu scandal, cu tinichea de coadă… Sper că ai înţeles sfatul prietenesc…

Îl înţelesesem. Avea dreptate - dreptatea lui: chiar dacă nu l-aş fi întâlnit atunci, înainte de înscriere, aş fi dat de el la examenul de admitere; cel mai târziu la primele cursuri - ziceam că aş fi reuşit să intru. Şi chiar dacă nu Gafiţa m-ar fi denunţat la Cadre, s-ar fi găsit alţii - înţelesesem că alţi foşti profesori şi foşti colegi de-ai mei de la Universitate (acum profesori) aveau cursuri la "Sorbonica".

Am făcut stânga-mprejur şi m-am întors acasă la Şercaia, unde mă aşteptau vagoane de descărcat, lângă gară, la pepinieră, puieţi de dezgropat, satele din jurul Făgăraşului aveau nevoie (zic şi eu aşa…) de un trâmbiţaş, să le zîcă ficiorilor ficioreşti şî purtate ş-învârtite la balurile de sâmbăta-seara…

Doi ani mai târziu (1966), sub braţ cu alt dosar - cuprindea un manuscris - m-am dus la Editura pentru literatură. Primul om pe care l-am văzut când am intrat în clădirea fostei Fundaţii Regale: Gafiţa! Era redactor-şef. Amabil, zâmbăreţ - cu ochii la dosarul de sub braţ… M-a sfătuit - prieteneşte:

«Nu-i momentul…»

Timp de vreo două ore am discutat (prieteneşte) - el a monologat, explicîndu-mi de ce anume nu e momentul, de ce să mai aştept cu publicatul… În fapt, explicaţia era:

«Ştii dumneata de ce…»

Nu, nu ştiam de ce nu-i momentul (să public, în sfârşit), dar ştiam că acesta este răspunsul universal, nu doar în literatură, răspuns dovedind: frică şi dispreţ, imbecilitate adâncă şi înaltă isteţime… Am înţeles că nu voi căpăta un răspuns la: «Când va fi momentul acela? », fiindcă oameni ca Gafiţa erau puşi de pază la toate uşile existente, imaginare, ca să "indice": *«Niciodată nu e momentul…»*. Şi nu i-am mai ascultat sfatul: am înregistrat manuscrisul, am primit un bon…

Desigur, mă aşteptam la "urmare": peste câteva luni când am fost convocat la editură pentru "discuţii", cu Gafiţa am discutat… Şi atât am tot discutat cu Gafiţa, încât volumul a apărut - în 22 august 1968! - cu titlul schimbat de el: **Camera de alături** (eu îl botezasem: **Moartea noastră cea de toate zilele** - ce naivitate!) şi uşurat de jumătate din text.

Masochist fiind, în acelaşi an, 1966, predasem aceleiaşi edituri - de unde, alta? -, aceluiaşi Gafiţa (de unde altul?) romanul **Ostinato** (cu titlul **Cealaltă Penelopă, cealaltă Ithacă**). Au urmat ani de "discuţii": cam la trei luni eram convocat pentru modificări - Gafiţa le zicea "ameliorări", prezentîndu-le ca "cerinţe ale editurii"; eu corectam: «ordine ale cenzurii», el re-corecta, însă nu "ordinele" ci denumirea ordonatorului: "Direcţia Presei"…

Într-o bună zi, nu doar m-am înfuriat, ci am făcut una nefăcută: mi-am retras manuscrisul (nimeni nu făcea aşa ceva: la care editură, alta, în concurenţă, avea să se ducă?). Asta şi urmărea Gafiţa: să scape de mine, dar nu prin respingere (a editurii), ci prin retragere-paşnică, din iniţiativa… autorului. După câteva zile, răsfoindu-l, am dat peste ciorna unui raport de lectură pe care Gafiţa îl adresase cenzurii. Nu-l iubeam pe Gafiţa peste poate, dar… Din raportul lui deduceam că cenzura aceea ar fi fost dispusă să aprobe romanul (desigur, cu minore-modificări-substanţiale…), însă el, Gafiţa se simţea "dator să atragă atenţia forurilor asupra, nu doar a romanului, ci a autorului"- căruia îi făcea o scurtă-biografie în care stătea scris: nu numai că fusesem deţinut politic, dar înainte de arestare eram un element turbulent,

agitat, reacţionar; că, după toate semnele - unul dintre ele fiind chiar manuscrisul - nu mă reeducasem; în ceea ce privea romanul propriu-zis, acesta era "provocator", "insinuant", chiar "calomnios la adresa Organelor de Stat"; în fine, Gafiţa descifra: "cadrul acţiunii", adică închisoarea de drept comun, era praf în ochii editorilor, "acţiunea se petrece, în realitate, în penitenciarul Jilava, aşezământ de reeducare politică"…

M-am dus numaidecât la editură. Am pătruns în biroul lui fără să bat în uşă. I-am arătat raportul. Gafiţa s-a îngălbenit, apoi s-a înroşit. A dat să mi-l zmulgă din mână: l-am ferit. A început să zbiere, acuzîndu-mă că… furasem documente oficiale. Am deschis uşa către coridor - ca să se audă - şi am zbierat şi mai tare decât el, făcîndu-l mincinos şi securist, acuzîndu-l că, în cazul meu făcuse pe mai-catolicul decât cenzura - dovadă "cererea" lui de a nu fi publicat…

Rezultatul scandalului nu a fost… publicarea, ci "translarea" cazului Goma cu manuscris cu tot altor gafiţi: Corneliu Leu, Dodu Bălan, Cursaru - care de care mai leu şi mai bălan. Aş putea spune că eu (mai degrabă manuscrisul romanului meu) a schimbat trei directori: îl apucasem pe Bănuţă, îl pe-trecusem pe unul, Marinescu, o luasem de la capăt cu Ioanichie Olteanu…

În 1970 bunul meu prieten şi fost coleg de celulă, Ivasiuc, aflînd că aveam un manuscris ne-predat (**Uşa noastră cea de toate zilele**) m-a invitat să-l încredinţez editurii nou înfiinţate Cartea Românească, al cărei director era Marin Preda; Ivasiuc: adjunct.

Prima persoană de care am dat, la Cartea Românească - unde mă dusesem, sub braţ cu manuscrisul romanului **Uşa**…: Gafiţa!

Mă urmărea, umbră, fatalitatea! Şi chiar dacă **Uşa**… a fost un "caz" mai… fatal (a provocat interzicerea mea totală prin lucrarea prietenului Ivasiuc) decât **Ostinato**, neîndoielnic, Gafiţa îmi purta ghinion. La ceastălaltă editură, sub Gafiţa, nu am putut publica nici **Uşa**…, nici **În Cerc**, doar o traducere din Faulkner (**Is I Lay Dying**), în colaborarea cu Horia Florian Popescu. Însă traducerea a aşteptat, culeasă, un an de zile; apoi - ca din întâmplare - din a doua corectură a dispărut numele meu. Însă obiectul carte nu a ieşit decât abia în vara anului 1972, când eu mă aflam, de două luni, la Paris…

În 1974 soţia mea, traducătoare, încheiase tot cu Cartea Românească un contract pentru două titluri de Balzac: **Memoriile a două tinere căsătorite** şi **Deputatul de Arcis**. Când s-a prezentat cu traducerea primei, Gafiţa i-a dat şi ei un "sfat": să se adreseze editurii Univers al cărei plan de traduceri (după cum numele indică) este mult mai cuprinzător - dar am

povestit Odiseea lui Balzac… Oricum, la întoarcere (la Cartea Românească), dincolo de hotărîrea lui Preda de a nu da nimic "la mână", Gafiţa se credea, în continuare, obligat să ofere explicaţii (de ce nu *se* reglementează situaţia lui… Balzac):

«Nu-i momentul - să aşteptăm să treacă Congresul Sindicatelor»;

«Să vedem rezultatele vizitei lui Sadat - acum nu-i momentul»;

«Nu-i deloc momentul, se apropie 1 Mai, o să vedem, după…»

Obosiţi, descurajaţi, lăsasem manuscrisul în mâinile lui Gafiţa, fără a cere "ceva la mână". Ana-Maria renunţase să mai lucreze la **Deputatul de Arcis** - pentru cine să mai mai fi făcut traducerea? După ce Burtică apăsase pe buton (primul, cronologic), desigur, apăsase la rându-i, pe butonul său, şi Miu Dobrescu. Aşa, din buton în buton "dispoziţia de sus" ajunsese la executant: Gafiţa. Iar Gafiţa ce-mi făcea? Vina pe Iacob (mortul!) 'mi dădea! - nu avea de unde şti că, peste puţin timp, va muri şi el şi, ca orice mort, va avea spate-gros, la rândul său va fi încărcat cu toate păcatele lumii…

Pe când eram convins că Marin Preda este un mare scriitor - mă gândeam numai la **Moromeţii I** - apoi pe când îl admiram pe editorul Preda (va fi fost şi interes în admiraţie), mă întrebam, naiv:

«Cum de un Marin Preda are - şi nu de ieri, de alaltăieri, ci de decenii - un sfetnic precum Gafiţa? Ce anume îl va fi sfetnicind: când este - sau când nu este - momentul? »

Mai târziu, când "Viaţa-ca-o-pr*e*dă" (cum spusese Nina Cassian despre autor, prin ajustarea unui titlu) mi-a devenit editor-respingător, mi-am spus că sfaturile sfetnicului Gafiţa erau făcute pe măsura sfătuitului editor. Dealtfel, Gafiţa nu era primul: mai exista Crohmălniceanu. Uneori, la beţie, lui Preda îi scăpa mărturisirea-reproş: cărţile rele (**Ana Roşculeţ, Desfăşurarea**…) cu care plătise cărţile-bune ar fi ale lui Crohmălniceanu. Dar **Delirul** al cui altul decât autorul va fi fost? Al lui Gafiţa? Mărturisesc: şi eu mi-aş fi dorit un prieten-sfetnic, însă exemplul lui Preda m-a consolat-vindecat: la ce să-mi slujească? Să-mi prefacă deruta, îndoiala, în cedare, în compromis, în falsă plată pentru o imaginară răsplată? Să am apoi pe cine da vina compromisurilor, a cedărilor, a vânzărilor de frate şi de sine - după ce profitasem de *materia* compromisurilor? De regulă, de vină este nevasta:

«E-he, dacă n-ar fi fost ea, să-mi strice viaţa, să-mi ceară tot felul de fleacuri, să mă oblige să fac porcării…»

Însă dacă tot ziceam că viaţa-(este)-ca-o-pradă, de ce Preda nu-şi va fi luat altă nevastă, vreau să zic: una care să *nu-i strice*

viaţa? Sau de ce nu a renunţat la ea, cea stricătoare - *înainte* da a face compromisurile, nu *după*…? Se vede că fiecare îşi are nevasta şi prietenii-consilieri pe care-i merită.

(Joi 24 februarie - continuare)

Între orele 13 şi 18; Telefoane (netăiate!). Printre "corespondenţi": Molnar din Braşov. Acesta, mai întâi, mă judecă: Ce am primit, ce mi-a promis Burtică în schimbul abandonării drepturilor omului? Apoi mi se plânge de D-na Manoliu care nu-i permisese să semneze Scrisoarea, deşi el împrumutase bani ca să vină la Bucureşti.

A mai telefonat "Pepita" (soţia lui "Louis"). Felicitări - anonime - vreo patru. Un ofiţer (?).

O duduie mă întreabă dacă poate semna cu… pseudonim: vrea şi ea un paşaport, dar… Îi atrag atenţia: riscă să primească paşaportul sub pseudonim - convorbirea se întrerupe.

Asediul pare a fi fost ridicat - totuşi. Cineva care a venit adineauri să semneze mi-a spus că nu-l oprise nimeni şi nu observase nimic suspect. Să fi ajuns… butonerìa lui Burtică până la executanţi? Mă îndoiesc. Vreau să spun: a ajuns, dar nu sub forma ordinului de a înceta hărţuiala-represiunea, ci de a căuta alte metode (de represiune-hărţuială). Securitate este stat în stat. Mai exact: Securitatea este Statul - şi viţăvercea, vorba Clasicului. "Liniştea" de acum trebuie interpretată ca pauza dinainte de o altă fază. Pregătesc ei altceva. Ce? Om trăi şi om vedea.

Între 18 şi 20: La "Louis"

Ora 20: Paulina Cătănescu. Şi ea a fost internată de mai multe ori în azile psihiatrice (Cula, Bălăceanca) Motivul? S-a certat cu directoarea fabricii în care lucrează ca inginer chimist. Numai că directoarea este fiica lui Chivu Stoica…

Ora 21,20: Telefon din provincie - o aud pe operatoare:

- Vorbiţi, aici, cu Târgu-Ocna! - apoi: Pentru Bucureşti, cabina patru!

În receptor glasul unui om amărât:

- Dom' Goma, vă rog să luaţi pe listă şi numele unui amărât… - dar se taie!

Amărâtul de amărât, ce o fi păţit după întreruperea convorbirii? Îl vor fi umflat gealaţii chiar de-acolo, din uşa cabinei patru a oficiului telefonic de la Târgu-Ocna…

(Jurnal de iarnă)

Vineri 25 februarie

Ora 9,30: Vizită: Soţii Sandu. Aceştia refuzaseră să-şi dea copiii la şcoală («ca să nu fie îndoctrinaţi»). Consiliul Popular

al Sectorului 4 Bucureşti îi ameninţase cu "decădere din drepturile părinteşti" şi îi chemase în faţa Tribunalului pentru 4 aprilie.

Ora 10: Pantazi (va pleca târziu, după masă).

Ora 12: Un telefon care pute: un "constănţean" îmi propune să ne întâlnim în oraş, că are el să-mi spună două cuvinţele, ca între bărbaţi (desigur, convorbirea nu se întrerupe).

Ora 13,30: Telefon de la Ionescu-Scorniceşti...

Ora 14: Sună telefonul. Ca de obicei în ultima vreme, de cum ridic receptorul, anunţ:

- Telefonul meu e supravegheat de Securitate!

- Nu-i nimic, toată ţara e cu dumnea'... - se taie.

Ora 15,10: Telefon de la Maria Sandu: soţul i-a fost arestat.

Ora 17: Telefon de la Gh. Sandu. Apucă să spună:

- Sânt bine, sănă'...- deci i-au dat drumul.

Ora 18: În sfârşit, Europa liberă se trezeşte din somnul cel de moarte. Era şi timpul. Ce Dumnezeu şi-or fi numărat americanii până acum? Ştiu ce, potrivit bancului-prost (dar adevărat, cel cu mănuşile de box...). Oricum, mai bine mai târziu decât (mai) niciodată.

Ora 18,40: Telefon. Cineva care vrea să adere - dar nu apucă să se prezinte, e tăiat. Revine, cât să zică:

- Cine ne-a întrerupt? Sistemul? Îl bag în piz'... - dar Sistemul i-o taie, că aşa-i sistemul: tăietor-de...

Ora 18,45: De la Europa liberă aflăm: Pungan (consilier special al lui Ceauşescu) l-a asigurat pe Carter că Goma nu este arestat, aşa cum umblase un zvon.

- Ei, acum Jimmylică poate dormi liniştit, a aflat esenţialul: Paulică n-a fost arestat, cum umbla vorba... zice Ana-Maria, căci are umor, nevastă-mea, ce-şi imaginează ei*? !*

Sâmbătă 26 februarie

Ora 10,33: Telefon (al nu ştiu câtelea) de la un bătrân plecat din Oradea acum câteva zilei. Tot nu se descurcă. E gata-condamnat: după atâtea telefoane întrerupte, nu a învăţat să-şi concentreze discursul, să mitralieze în câteva secunde esenţialul.

În cursul dimineţii, vizite; Paulina Cătănescu, din nou Pantazi (deşi n-ar trebui să mă deranjeze: stă în colţul lui şi ascultă, fără să intervină în discuţiile cu semnatarii). Apoi un telefon din Italia, de la Dieter Schlesak. Nu ne-am putut înţelege deloc: băieţii nu ne-au întrerupt, însă au produs (am înţeles: numai în receptorul meu) fâşâituri-sfârâituri - probabil aşa se bruiază mai nou telefoanele... Schlesak a promis că va reveni.

Ora 17: Un individ vrea să discute cu mine în contradictoriu - nu se prezintă ca "profesor", dar cu aceleaşi "argumen-

te: Săraru, Ţoiu, Litera… Vreau să scurtez discuţia, el nu se lasă: că să dezbatem… Zic:

- Fiindcă văd că ai pile la băieţii-cu-tehnica, aranjează o dezbatere la Televiziunea Română…

Individul nu pregătise lecţia asta. Îl aud tăcînd… elocvent, până când colegii lui taie telefonul.

Ora 17,15: Îmi telefonează de la Paris glasul lui Virgil Tănase. Îmi cere un interviu pentru Les Nouvelles Littéraires. *Ciudat, dar aşa e: telefonul nu a fost întrerupt, cu toate că îi transmit: ŞI ÎN ROMÂNIA SE PRACTICĂ INTERNĂRILE ÎN AZILE PSIHIATRICE PENTRU DELICTE DE OPINIE.*

Îi mărturisesc “corespondentului”: 1. Că, acum, telefonul meu nu este, ca de obicei, întrerupt; 2. Că, spre ruşinea mea, nu ştiam (deşi rămăsesem în legătură cu foştii colegi de închisoare şi de domiciliu obligatoriu) că se practică internarea-la-nebuni, ca în Rusia. Îi mai spun ce am aflat: internările sunt decise în virtutea unui Decret (Nr. 15, din martie 1965), deci exact din luna în care crăpase Gheorghiu-Dej. Ceea ce părea de neconceput (anume că Ceauşescu ar fi rupt-o cu legile şi practicile staliniste ale lui Dej) se dovedeşte a fi realitate în cazul criminalului Decret 15 - adevărat, lansat de Dej, dar aplicat de Ceauşescu. Îi mai spun: Veniseră la mine, până în acel moment, 8 persoane, victime ale internărilor-la-nebuni. Adunasem materiale doveditoare: bilete de ieşire din spital, foi de diagnostic etc - de la Paraschiv Vasile, muncitor, de la Braşoveanu Gheorghe, economist (internat de mai multe ori, ultima pentru că ţinuse într-un cerc restrâns o comunicare: “Ştiinţă şi religie”), de la Cătănescu Paulina, inginer chimist - despre care mai vorbisem - şi de la Stoean Păun, inginer mecanic - acesta era ameninţat cu internarea, fiindcă, disperat de şicanele de la serviciu, apăruse în uzină cu, pe piept, ecusonul pe care scria SCLAV.

Ora 17,30: Vizită: Familia Nuţă. Tot atunci: Sandu (Gh.) îmi telefonează, ca să mă anunţe: Fusese chemat la Paşapoarte!

Ora 19,10: Europa Liberă s-a dezmorţit de-a binelea: transmite bomba pe care l-o furnizasem acum două ore, anume: şi în România se practică internările psihiatrice pe motive politice! Aşa, da!

(Jurnal de iarnă)

Duminică 27 februarie

Ora 8: Îmi sună la uşă un hoţ-tânăr. Chiar aşa s-a prezentat. A fost condamnat (pentru furt). Vrea să plece din România: «aici nu se mai poate trăi…» Cu delicateţe, îi explic pentru ce nu-l pot lăsa să semneze Scrisoarea. El înţelege. Dacă ar fi şi

ne-hoţii repede-înţelegători ca hoţul-la-român...

În continuare o mulţime de telefoane de adeziune; de felicitări; de asigurări că...

- Dacă vă arestează, anunţăm străinătatea!;

- O să vă telefonăm zilnic, să ne convingem că nu vi s-a întâmplat nimic rău.

- Am vrea să facem de gardă în jurul blocului...

Ora 17: Maria Sandu telefonează: în clipa în care ieşeau de la mine (pe la 16,30) soţul ei, Gh. Sandu şi pastorul baptist Pavel Niculescu, fuseseră "opriţi"...

Aveam să aflu, la 1 martie, prin Europa liberă, care cita *Le Monde*: Gh. Sandu şi Pavel Niculescu nu fuseseră doar "opriţi", cum mi se spusese la telefon, ci duşi la Securitate cu forţa, pe drum şi acolo insultaţi, umiliţi, bătuţi…

Ora 18: Telefon de la Belgrad. Dessa Trevissan mă întreabă ce se mai întâmplă. Îi spun şi ei povestea cu azilele psihiatrice.

(Nota: telefonul nu poate fi folosit nici de către noi, proprietarii aparatului, plătitorii abonamentului, nici de românii din România. În schimb, din străinătate mi se poate telefona - şi nu se întrerupe!)

Telefonul nostru - mort, în continuare. Gardă puternică la poartă: iar nu funcţionează butonul lui Burtică.

Ora 22,30: În schimb, telefon de la New York: o doamnă care se prezintă: Ioana Mateescu.

Nota: Mai târziu aveam să aflu că, în acea zi - 27 februarie 1977 - luase fiinţă, la Paris, *Comitetul Francez pentru Apărarea drepturilor Omului în România,* din iniţiativa unor tineri francezi care lucraseră în ţara noastră ca sociologi, etnografi, istorici. Comitetul a avut un rol determinant, atât în informarea opiniei publice franceze despre ceea ce se petrecea în România, dar şi în apărarea noastră, acelor aflaţi la cheremul Organelor (mai apoi Comitetul s-a transformat în Ligă afiliată Federaţiei Internaţionale pentru Apărarea Drepturilor Omului).

Luni 28 februarie

Ora 9,30: Ninge. Ninge-plouă. Fleşcăială. Scriu a doua Epistolă către Nicolae...

Ora 10: Telefonul tot mort.

Ora 13,30: Sună telefonul - minune mare! Dar marea minune se explică imediat: un tovarăş securist din popor mă întreabă câţi arginţi am primit («bă, Iudă odioasă!») pe vânza-

rea patriei. Mă mai întreabă întrebătorul extrem de anonim cam pe unde umblu când umblu prin oraş - ca să dea niţel cu maşina peste mine…

La rândul meu îl întreb cum îl cheamă. După o pauză cam foarte lungă, răspunde - surprinzător, nu?:

- Ion.

- A-ha, zic. Şi eu care credeam că ai nume-prenume greu de ţinut mine: Artaxerxes, ori Ceauşescu… Dar dacă te cheamă Ion, totul e în regulă: tot românaş de-al nostru, verde…

Ora 14,20: La noi, doctorul Teodorescu, medic de ţară şi navetist de 17 ani. Zice: «Vrem să trăim ca oamenii, nu ca vitele»

Tot ora 14,20: Telefon din provincie:

- Aici o fată din Bistriţa-Năsăud şi aş vrea…- dar convorbirea se întrerupe, ca să fie păstrat bine-bine secretul de stat în legătură cu vrerea fetei din Bistriţa-Năsăud.

(Ninge. Fleşcăială, afară. Mizerie - nu numai. Filip a devenit nervos, irascibil. Plânge întruna, nemulţumit de toate. Nu pricepe nimic, dar suge ca un burete tensiunea care domneşte de atâta timp în apartamentul 20 de la nr. 10 de pe Aleea Compozitorilor…)

Ora 16,40: Telefon: Ion Miloş - bineînţeles, convorbirea nu se întrerupe (deşi Miloş telefonează din România, nu din străinătate). Tovarăşul nostru drag şi iubit Miloş, devenit cetăţean suedez, îmi propune să colaborez la nu ştiu ce almanah… Îi recomand călduros să ceară în prealabil aprobarea autorităţilor (pe care le cunoaşte bine, de când stă mai mult în România). Apropo de autorităţi, îi spun că el nu le doar cunoaşte, dar se află în strânse relaţii cu ele. Tovarăşul Miloş protestează: că el nu are nici un fel de relaţii cu"aşa-zisele autorităţi" - de parcă n-ar şti toată lumea scriitoricească ce hram poartă Miloş! Ca să scap (oricâte i-am zis - şi nu le ţin minte pe toate - el se agaţă, nu se lasă pierdut, de parcă ar fi frate geamăn cu Vasile Băran, căruia dacă-i zici că e un ticălos, un turnător, un securist, el tot îţi zâmbeşte, tot te asigură de preţuirea lui…), îi spun:

- Regret, dar prietenii dumitale Fănuş, Nichita, Ivasiuc, m-au exlus din… breaslă, deci nu mai sânt scriitor-român (auzisem un zvon potrivit căruia aş fi fost exclus din Uniunea Scriitorilor; nu mi se confirmase - oricum, şase săptămâni mai târziu, pe când eram arestat, mi s-a… înmânat o hârtie: în 13 aprilie Consiliul mă dăduse afară…).

Excedat, îl trimit la plimbare destul de brutal - nenorocitul, încerca, în maniera lui Băran să mă convingă că nu-i adevărat ce spuneam despre el, că el mă preţuieşte (logică de fier!), că el…

Ora 16,50: Telefon din Italia, de la Dieter Schlesak. Convorbirea nu se taie, dar ne auzim foarte-foarte prost. Dieter îmi promite (asta o înţeleg) că mă va chema din nou peste o oră-două. Zbierînd, repetînd, izbuteşte să-mi transmită un chestionar la care va trebui să răspund când mă va chema - nu am înţeles pentru care publicaţie.

Ora 17,40: Dieter din nou. Acum ne auzim ceva mai puţin catastrofal. Dieter insistă asupra... eurocomunismului. Răspund că acum, în acest moment de acţiuni în favoarea drepturilor omului eurocomunismul are prilejul să probeze: este?, nu este - ceea ce pretinde a fi?

Între 17,55-18,30: Rafale de ameninţări, mai ales înjurături. Se întâmplă ca la câteva apeluri să ridice receptorul Ana Maria. E înjurată şi ea - şi ea răspunde - pre limba lor!

Ora 18,30: Plec spre "Louis". De un an şi ceva, poate doi de când îl frecventez, am învăţat să-i "semăn" pe filatori. Numai că în astă seară şi-au făcut treaba (s-au lăsat semănaţi, au intrat în panică, etc) - dar nu am fost pierdut din vedere: au intrat în acţiune "ficşii". Când mai aveam un metru (doar un metru) până la pragul clădirii în care locuieşte "Louis", sentinela aflată în celălalt capăt al imobilului a urlat, aproape cu disperare, ca sentinelele de puşcărie, noaptea:

- Stăăăă'!!!

Am stat. Mai apoi m-am întrebat ce s-ar fi întâmplat dacă m-aş fi prefăcut că n-am auzit-o: ar fi intrat după mine? - poate că da, poate că ba, dar vorba ceea: avusesem mintea de pe urmă. Dar nu sentinela s-a apropiat de mine, ci un miliţian. Jur că nu ştiu de unde a apărut. Poate din pământ. Mi-a cerut buletinul. I l-am dat. Nu l-a cercetat acolo, pe loc, mi-a zis să-l urmez. M-am luat după el până la ghereta sentinelei. Miliţianul i-a făcut semn soldatului să iasă de-acolo. Soldatul a ieşit, în locul lui a intrat miliţianul. Am crezut că vrea să telefoneze - ei bine, nu: miliţianul a intrat în gheretă pentru ca, de acolo, de la adăpostul privirilor duşmanului, să cheme ajutor prin radioul dealtfel atârnat de gât.

Era zloată. Am rămas afară, lângă gheretă, vreo cinci minute bune. Cam mult, gândeam, asta nu se mai cheamă: operativitate...

Simultan, dinspre Calea Dorobanţi şi din capătul opus au apărut două "echipaje". Din cele două maşini s-au ales (sic) trei ofiţeri de Securitate în ţinută de campanie şi au venit încoace. Nu au schimbat nici un cuvânt cu miliţianul; unul dintre ofiţeri i-a cerut prin semne, fără să-l privească, buletinul meu.

Apoi mi s-a adresat politicos, dar ferm, rugîndu-mă să-l

urmez. Am întrebat dacă sânt arestat. Din cap a negat.

De undeva (era să spun: tot din pământ) a răsărit un ostaş; echipat şi el; şi el cu pistol mitralieră în poziţie ameninţătoare. Ofiţerul mi-a repetat: să-l urmez. Am pornit după ofiţer, spre Calea Dorobanţi. Ostaşul cu puşcoace în spatele meu.

Am traversat Calea Dorobanţi şi, în aceeaşi formaţie, ne-am îndreptat spre intrarea în noul corp al Acdemiei de Ştiinţe Economice. Am pătruns în hol. Ofiţerul s-a dus la loja portarului unde se aflau trei femei în halate albastre, tăifăsuind. Le-a spus ceva - n-am înţeles ce - şi femeile au ieşit numaidecât. Nu au căutat din priviri motivul "expulzării" lor, vor fi fost obişnuite; sau or fi fost auxiliare ale organei.

Ofiţerul m-a poftit să intru. Ne-am aşezat pe scaune incomode, cu picioare inegale. A cercetat vreo zece minute buletinul de identitate; alte vreo zece a copiat, trudnic, pe o foaie de hârtie datele din buletin.

În cele din urmă a deschis gura:

- Sânteţi-ăăă… scriitorul? (am încuviinţat din cap). Dar nu v-am citit nici o carte.

- Colegii dumneavoastră de la cenzură sunt de vină, am zis.

- Poate că v-au făcut un bine. Aţi ajuns celebru la occidentali…

Era limpede: ofiţerul (maior) încerca să omoare timpul. Datele din buletin le-ar fi putut copia într-un minut, iar de "conversaţia" cu mine s-ar fi putut lipsi.

- Să ştiţi, nu este voie să se intre după orele op'sprece în clădirile ambasadelor. Ordin!

- Nu în "clădirile ambasadelor" am încercat să intru, ci în locuinţa privată a unui prieten care, cu totul întâmplător lucrează la o ambasadă.

- Ştiu, dar ştiţi: la etajul întâi e ambasada mexicană.

- Şi ieri şi alatăieri la etajul întâi era ambasada mexicană şi nimeni nu m-a oprit…

- Astea-s dispoziţiile - a ridicat din umeri.

Rămăsese cu buletinul meu în mână. Mai corecta câte o literă pe hârtia pe care scosese datele…

- Aţi scris multe cărţi?, a întrebat fără să mă privească.

- Vreo şapte.

- Toate şapte romane?

- Nu. Ultima, publicată… afară este o mărturie despre Gherla.

- Un fel de monografie? Despre oraş?

- Despre închisoarea din oraşul Gherla, am zis. Despre celebra, sinistra închisoare Gherla, unde am fost şi eu închis.

- Ştiu. Şi ce-aţi scris acolo,-n carte?

- Nimica toată: cum eram înfometaţi, bătuţi, schingiuiţi…

- N-am auzit de aşa ceva, a scuturat el din cap, apoi: Ce-i aia Gallimard? (a rostit româneşte, pronunţind şi d*-ul).*

- O editură.

- Asta se găseşte în Franţa.

- În Franţa.

- La Paris.

- La Paris, da…

- Frumos, Parisu'…

Nu am avut timp să vorbim despre frumuseţea Parisului: în faţa lojii, în hol, au apărut doi soldaţi; soldatul care mă adusese a dispărut; după un timp a răsărit un ins în civil care a schimbat câteva cuvinte cu maiorul de lângă mine; apoi încă doi civili; ofiţerul care mă adusese s-a ridicat:

- Vă rog aşteptaţi aici câteva clipe. Dar nu vă atingeţi de telefon.

A ieşit, a dispărut - cu tot cu buletinul meu.

Mărturisesc, la început fusesem ingrijorat: aveam carâmbii ciorapilor plini de "hârtii", la urma urmei, umblam cu arhiva-n ciorapi - dacă mi-ar fi găsit-o la o percheziţie corporală…

Cei doi soldaţi stăteau cu arma la picior, cu ochii lipiţi de mine, prin geamul lojei.

Au mai trecut minute. Toţi civilii dispăruseră.

Au început a ieşi studenţii. Priveau nedumeriţi spre loja păzită dar nu destul de revoltaţi (după gustul meu, al celui din cuşcă). A apărut un alt ofiţer - tot maior. A deschis uşa lojei:

- Vă rog să veniţi!

Am ieşit, dar ofiţerul mi-a spus să rămân pe loc. Am rămas. S-a apropiat de mine, aproape alergînd, un civil - altul - cu haină de piele, dar fără pălărie (de piele…) Probabil din această pricină mi s-a părut mai puţin antipatic. Mi-a întins buletinul:

- Vă rugăm să ne scuzaţi, dar astea-s dispoziţiile; nu se poate pătrunde în clădirile ambasadelor după orele 18.

- Trebuie să fie un ordin recent…

- Vă rugăm să ne scuzaţi, puteţi să…- cu mâinile a făcut un gest din care trebuia să înţeleg că sânt liber.

Am prins curaj. Cum se întâmplă în asemenea împrejurări, am sărit peste cal; am făcut pe indignatul:

- Bine-bine, dar acum ce mă fac?, l-am interpelat. Mă aşteaptă ambasadorul Belgiei, al Olandei, al…- am început să-i număr pe degete. Şi ataşaţii culturali ai… - am trecut cu număratul la cealaltă mână.

- Unde? Acolo? - civilul în piele era îngrijorat. Cum, îi cunoaşteţi pe…? Şi pe…? Personal, vreau să zic?

- Sântem prieteni buni, soţiile noastre la fel, copiii ce să mai vorbim..., am minţit fără să clipesc.

Minciună, dar a prins.

- De intrat nu se poate - e ordin strict - omul era cu adevărat încurcat, desigur, strictul-ordin nu va fi prevăzut derogarea cu... prietenia la toartă a doamnelor, ce să mai spun de a copiilor. De ce nu telefonaţi?, i-a venit ideea salvatoare. Vă întâlniţi în altă parte, unde e permis...

La care eu, cu inima bătînd în burtă, am făcut pe prostul:

- Dar de unde să telefonez? - de parcă asta ar fi fost important.

- De aici, din poartă, nu, nu se poate, dar la subsol sunt telefoane publice, mi-a explicat grăbit, îndatoritor civilul.

Cred că nu doar din obrăznicie am zis:

- Dar n-am fise...

Cu grăbire s-a scotocit, mi-a întins două, apoi m-a condus până la uşa care ducea la subsol - a salutat şi a dispărut. Credeam că e o capcană - nu era...

I-am telefonat lui "Louis" (pe banii Organului); i-am spus că nu pot intra, din cauza pazei de la poartă. L-am rugat să coboare în stradă, să-i dau borcanul cu dulceaţă, promis - într-adevăr, aveam în geantă un borcan cu dulceaţă pentru copiii lui.

Peste cinci minute "Louis" deschidea portiera maşinii - unde? În faţa Academiei Comerciale! Unde aşteptam eu, păzit de la distanţă respectuoasă - de câţiva civili care, când maşina s-a oprit în dreptul meu, ei, băieţi simţiţi, s-au întors cu spatele...

"Louis" m-a dus până acasă, în Drumul Taberii.

(Jurnal de iarnă)

10

Marţi 1 martie (1977)

Ora 9: Depun la cutia poştală a doua Epistolă către Nicolae.

Ora 9,15: Întâlnire cu "Louis" lângă Ateneul Român (dacă aş povesti cum s-a desfăşurat, aş fi acuzat că am copiat - exagerînd - un roman poliţist de proastă calitate).

Ora 10: La noi D-nele Teodorescu şi Dobre.

Ora 13: Un june baptist.

Ora 15,30: Telefon din Italia; Adriana de Armon (?) (Cinci minute înainte Parisul nu reuşise).

Ora 18: Paza considerabil întărită. Acum şi în holul blocului.

În materie de tăiat convorbirile telefonice au căpătat o dexteritate înfricoşătoare.

Ora 18,30: Telefon de junele baptist: reuşeşte să-mi transmită (din 3-4 încercări) că fusese arestat de aici, la ieşirea de la noi, dus la şcoală (e elev) şi "judecat". El însă izbutise să fugă!

Nouă etapă: *Telefonul nu mai sună când sânt chemat. Totuşi, periodic, ridic receptorul din furcă. În 99% cazuri cineva se află... pe fir - câteva secunde reuşeşte să vorbească. În aceste condiţii (şi cu această metodă) mai adun câteva adeziuni prin telefon. Mă schimbă şi Ana Maria la... ridicatul receptorului...*

Ora 20: NĂSTRUŞNICA ÎNTÂMPLARE: ridic receptorul, fără să fi auzit soneria şi... dau peste glasul unui cunoscut: G.[elu] V.[oican Voiculescu]). Îi recomand să spună repede ce are de spus, fiindcă vom fi întrerupţi. G.V. spune că... nu nu avea de spus nimic deosebit, doar aşa, să afle ce mai fac... Minune: nu sântem întrerupţi (oare de ce: nu cumva pentru că G.V. mă vizitase, dar* nu semnase, *şi nici de astă dată nu îşi exprimă dorinţa de a o face?). Profităm de ocazie şi* pălăvrăgim - *o adevărată orgie de pălăvrăgeală după atâtea zile, săptămâni în care mă străduisem să concentrez în 2-3 secunde o informaţie întreagă... Culmea: ne plictisim - de trăncăneală. Ne luăm rămas bun. Închide el (aud declicul), închid şi eu...*

Însă când, în secunda următoare, ridic receptorul, cu intenţia să telefonez la socru-meu... Înainte de a forma numărul (aşteptam tonul), aud, în receptor, glasul aceluiaşi [Gelu Voican].

- Tot tu eşti?, mă întreabă el. Nu ştiu ce se întâmplă: am pus receptorul în furcă, dar mi-a venit fisa înapoi, cu toate că o consumasem; am ridicat din nou receptorul, să telefonez în altă parte, dar uite, tot pe tine te aud...

- Am rămas agăţaţi!, zic. Băieţii de la Secu...

Atunci în receptor aud două glasuri în panică (dintr-o sală cu ecou unde răsuna un aparat pus pe Radio Bucureşti):

- Aoleo, ce-am făcut!

- Am rămas pe derivaţie (să fi spus: variaţie?)!

- Aoleo, ce ne facem? !

Două glasuri: cel văicăreţ, al unui tânăr - se adresa celuilalt cu dumneavoastră; iar "dumneavoastră", vârstnicul... Un glas mai-mult-decât-cunoscut - zic:

- Aaaa! Tu eşti, Ionescule! Ai pizdit-o! Ţi s-a stricat ascultătura!

Împreună cu G.V. fac mişto de secii care nu reuşeau să repare stricăciunea (sau perfecţiunea) de la ascultătoare - şi care se vaietă, se întreabă ce să facă, în continuare...

---

*) Numele întreg a fost completat în ediţiile de după 1989

La un moment dat, "Ionescu":

- 'Nchide telefonu', dom'le!

Mi-au trebuit câteva secunde bune ca să pricep că "Ionescu" mie mi se adresa - ori lui G.V., acelaşi lucru.

- Mie-mi ceri să închid? , zic. A, nu, Ionescule! Ia să rămân şi eu"pe ascultare", să te ascult şi eu pe tine, fără să-ţi cer voie! Iar mâine, când o să mă duc la Burtică (vorbeam şi eu...) o să-i spun cine e "opinia publică indignată" care mă înjură şi mă ameninţă cu moartea: serviciile de ascultare telefonică ale Securităţii!

"Ionescu" m-a mai somat de două ori să închid. I-am dat înainte - ce ocazie! G.V. s-a amestecat şi el. În cele din urmă securistul care pretindea că se numeşte"Ionescu" a zis denezisul:

- DOM' GOMA, TE ROG: ÎNCHIDE TELEFONU'!

Nemaipomenit! Securistul ascultător mă ruga, spunîndu-mi pe nume (şi cu "domnul", nu cu "bă"!) să închid telefonul! Telefonul meu - pe care el, măgarul, îl asculta!

Evident, nu l-am închis. Şi i-am spus că nu-l închid. I-am amintit: el e marele curajos, cel cu ameninţările la adresa mea, a copilului, a nevestei - chiar şi a căţelei; el e "cetăţeanul indignat" care mă lua la trei păzeşte cu trădarea-de-ţară, cu arginţii-lui-Iuda...

În cele din urmă careva - probabil acelaşi "Ionescu", în calitatea lui de şef (!) a găsit soluţia: va fi zmuls nişte fire, pentru că telefonul a murit...

...Până la 20,30: Un ins vizibil (mai corect: auzibil) beat. În primele secunde am crezut că vrea să mă înjure. El însă îi înjură pe seci - convorbirea se taie. Beţivanul revine, zice:

- Vă admir şi vă solicit o fotografie! - (hîc!) -se taie.

Ora 20,35:

- Din partea unor tineri care vă simpatizează... - se taie.

Ora 20,45:

- De la uzinele Electroaparataj sântem, vrem să ştim ce mai faceţi, dacă sânteţi... - se taie.

(Cei de la Electroaparataj - mai multe voci şi nu toate de tineri - mi-au telefonat, printre picăturile... tăieturilor mereu, până la arestare, cel puţin o dată pe zi, întrebîndu-mă cum o mai duc, dacă am nevoie de ceva, încurajîn-du-mă, felicitîndu-mă...)

De la ora 21 telefonul este tăiat cu totul, nu se mai aude în receptor nici măcar fâşâitul curentului electric. (Cu cele două scrisori primite azi s-au făcut 60 de aderenţi)

(Jurnal de iarnă)

În zilele acelea - şi mai ales: în acele seri - am avut doi oameni apropiaţi… prin telefon. Doi inşi care nu au semnat Scrisoarea şi nici nu şi-au manifestat dorinţa de a o face, însă cu ei minute întregi (unitate de timp uriaşă!) stăteam de vorbă - pe aceştia Secii nu-i (mai) tăiau: dacă nu voiau să adere…- apoi le erau chiar utili: ocupau telefonul, împiedecînd să vorbească pe cei care ar fi avut de gând să adere…

Unul dintre ei - l-am pomenit în Jurnal cu câteva zile înainte - se prezentase la telefon: «Ionescu…». Sensibilizat de securistul "Ionescu", l-am repezit. Însă corespondentul mă convinsese că nu-mi mai telefonase, deci nu mă ameninţase, nu mă înjurase… Îl crezusem. După glas: avea un glas gâfâit, sfârşit, de om bolnav şi necăjit. După ce se asigurase că îl voi asculta, în continuare, îmi spusese că el mă admiră; pentru că sânt cinstit; pentru că vreau să fac bine "celor mulţi". Un singur lucru îl "îndurera": că nu înţelegeam "marea inimă" a "tovarăşului nostru Ceauşescu" - pe care el, Ionescu îl cunoştea, fiind şi el originar din Scorniceşti, "satul natal al tovarăşului nostru" (motiv pentru care în Jurnal îl numisem: "Ionescu-Scorniceşti")

Desigur, în timpul primei convorbiri, mă arătasem reţinut: vorbeam cu consătean de-al lui Ceauşescu despre calităţile… consăteanului; dar şi pentru că aveam timp… telefonul rămânea deschis zeci de secunde, minute întregi! După două-trei "discuţii" nu am mai fost suspicios: Ionescu era un om bolnav, pensionat înainte de vreme, avea "probleme cu soţia" (îl părăsise), trebuia să poarte de grijă copiilor - îi auzeam plângînd, dar nu de durere, ci aşa cum plâng copiii, lung, de obidă. Mi-a spus că nu se teme să vorbească la telefon cu mine; că nu se teme să spună, răspicat, că mă preţuieşte, fiindcă apăr "drepturile celor mulţi, ale tuturor cetăţenilor ţării" care suferă din cauza…"aplicării greşite a liniei partidului". Şi ca să *le* dovedească (cui? - nu l-am întrebat), uite că el nu se teme să-mi scrie o scrisoare.

Mi-a scris o carte poştală. Pe care, culmea, am primit-o. Mă felicita "pentru toate" şi îşi exprima "încrederea în dreptatea luptei…" Cu prilejul altui telefon de noapte, pe ocolite, m-a rugat să-l invit acasă la mine. Ceea ce am şi făcut.

A venit. Însoţit de o fetiţă de 4-5 ani, mititică, parcă micşorată şi cu ochi nesfârşit de trişti. Iar Ionescu, pe cât de volubil se arătase la telefon, pe atât de tăcut, timid, retractil, chiar ostil s-a manifestat acasă la mine. Desigur, nu se aştepta să vină în vizită într-o casă plină-stup; îşi va fi imaginat că va sta de vorbă cu mine liniştit, între patru ochi când colo… Rare erau momentele în care să fie la noi doar atâtea persoane câte "locuri pe scaune". Nu de puţine ori rămâneau oameni în antreul îngust,

obişnuiţii casei treceau în camera copilului (fiindcă şi bucătăria era plină). În câteva împrejurări au rămas vizitatori pe palier, pe scări, cei de afară îndemnîndu-i pe cei dinăuntru să nu se întindă la palavre, fiindcă şi ei aveau treabă, veniseră tocmai de la Timişoara, de la Sighet, de la Tulcea… Aşa că bietul Ionescu nu s-a bucurat de primirea aşteptată. S-a întâmplat ca unii vechi-semnatari care continuau să mă viziteze, intrînd în vorbă cu el, să afle că e din Scorniceşti şi să-l ia peste picior… Sărmanul, a plecat, crispat, nefericit, murmurînd că are să mă caute el altădată, când voi fi mai liber.

Un alt prieten de seară - îi ştiu şi numele şi adresa, dar ce contează cum îl cheamă, unde "domicilia"? Pe la orele 8 seara era suficient de beat, ca să aibe curajul să-mi telefoneze. Îmi explicase: treaz, e un laş, însă după ce "topeşte ceva lichid…" După orele 11 era prea-prea, nici să vorbească nu mai putea. Zicea că lui nu i-e frică de nimeni, de nimic, nici de Ceauşescu, nici de Securitate, nici de închisoare - mai fusese. Doar de moarte - «aşa, un pic…»

După cutremur - anticipez - i se prăbuşise un zid al odăii. Încercam să-i văd adăpostul cu doar trei pereţi. Nu se plângea. Glumea. Zicea că are aer… Era bucuros că nu murise "ca alţii, cei mai buni…" Nu avea pe nimeni, de asta simţea nevoia să stea de vorbă cu cineva care să-l asculte, «fără să-mi pună întrebarea tâmpită: *De ce*?». Pentru acea perioadă mă găsise pe mine. Şi, de regulă, securiştii de la ascultări nu-i tăiau vorba, le va fi convenit ca linia să fie ocupată de "Beţiv", un inofensiv din punctul lor de vedere. Mereu mă îndemna să mă duc la el, să topim ceva. Mă întreba: ce anume topesc şi scăzusem în ochii lui: eu nu topeam… «Nici măcar bere? » se mirase, apoi spusese că berea e o porcărie, mai rea chiar decât apa! Apoi îmi promitea că vine el încoace - şi mă întreba dacă am în cămară ceva de topeală… Aceşti doi oameni, la telefon, ajunseseră să mă destindă, să mă odihnească, să mă spele ca un duş înainte de culcare de tensiunea de peste zi… Şi mai era "liceeana", adolescenta care aduce altceva, altceva, prin îngrijorarea, prin tandreţea, prin grija de a nu mi se întâmpla ceva rău…

Miercuri 2 martie

Ora 8: Telefonul, în continuare, mort.

Ora 8,30: Telefonul merge iar - ca apa caldă: cu picătura, controlată de ei.

Ora 10: Telefon de la Paulina Cătănescu. Speriată, îngrozită de urmăritori.

Ora 11,30: Las la poartă, pentru Burtică, o scrisoare. Apoi,

pe Bulevardul Magheru, de 5 ori, de la 5 telefoane publice încerc să telefonez acasă: fără rezultat. Ori nu face apel, ori sună, dar nu răspunde nimeni, fiindcă la ei, la seci, la “derivaţia” lor sună…

Între 15-16,30: Luminiţa Coler şi Emerich Shäffer (între timp, totuşi, prin telefon, câteva semnături).

Ora 19,30: Enric Becescu, orientalistul.

Ora 20: Breban sună la uşă. Deschid. Însă el, care nu era sigur că mă mai găseşte (umbla vorba că aş fi fost arestat), lăsase taxiul la piciorul blocului. Coboară să plătească. Trec două minute, cinci, zece. Sântem neliniştiţi: nu era nevoie de atâta timp pentru a plăti un taxi… Un sfert de oră. Ana Maria coboară să vadă ce se petrece. Se întoarce fără a fi aflat ceva. O jumătate de oră - panică: l-or fi arestat? Să-i telefonăm mamei lui? Nu, să mai aşteptăm, poate că nu-i adevărat. Apoi mama lui Breban e bolnavă de inimă. Dacă fiul nu se întoarce într-o oră, atunci telefonăm. Pe Ana Maria o podideşte râsul:

- Poate că n-ar fi rău să-l fi… reţinut puţin, să vadă şi el cum e… Încerc să mi-l imaginez, furios - pe asta; scos din ţâţâni - de asta…

Egoist, mă gândesc şi eu că n-ar fi rău dacă securiştii l-ar… supăra pe Breban - poate aşa se hotărăşte să se lipească de noi şi de Scrisoare…

Ora 20,40: Breban sună la uşă: ca o floare. Nu, nu se întâmplase nimic, ce să se întâmple: să fie arestat - el? A, nu: plătise taxiul, apoi se gândise să se ducă la cofetărie, să cumpere portocale pentru Filip. Şi cum era coadă…

Joi 3 martie

Ora 10,30: O echipă de “muncitori” cu perforatoare. Sparg asfaltul exact în faţa blocului nostru. Muncitori cam prea spălaţi, cu mâinile prea albe, în costume de oraş, cu pantofi Romarta… mulţi poartă ochelari de intelectuali… Nu-mi dau seama ce-i cu ei. Să fie securişti? Dar securiştii s-ar fi deghizat atât de… puternic, încât ar fi sărit peste cal, devenind şi mai de-recunoscut? Să fie funcţionari, studenţi, profesori obligaţi la muncă voluntară? Numai pentru a face zgomot (înfiorător)?

Ora 11: Un glas de la Braşov - la telefon:

- Aţi făcut foarte mult pentru noi, vă mulţumim în numele tineretului braşovean.

Ora 14,30: Soţii Nuţă din Ploieşti. Şi de astă dată cu sacoşe pline. Marcel Nuţă îmi înmânează o fabulă. Scrisă de el personal despre şi pentru mine.

Între 14,30-18,10: Negoiţescu. Foarte important! *(Ana Maria a plecat la “Louis” la ora 5, s-a întors la 7).*

Ora 20,30: Mavrodineanu şi Sălăgean.
(Azi barajul nu a fost prea eficace. În schimb, telefonul, ca şi până acum: "bolnav").
(Jurnal de iarnă)

Venirea criticului şi istoricului literar Ion Negoiţescu mă surprinsese - în bine, desigur. În sfârşit, un scriitor, unul dintre cei mai respectaţi, mai verticali se decisese să se lipească de noi. Nu mai speram într-o asemenea minune. Mă resemnasem, aproape mă obişnuisem cu nescriitorii, cu necazurile lor, mult mai mari, cu tragediile lor, mai profunde decât ale scriitorilor; obişnuit eram chiar şi cu "aprecierile" deloc măgulitoare pe care unii scriitori de primă mărime le făceau la adresa mea - care, fulgerător, îmi pierdusem talentul (dacă îl avusesem vreodată…). Şi iată-l pe Negoiţescu în casa mea - pentru întâia oară. Nu eram prieteni, însă când ne întâlneam, schimbam cu plăcere câteva cuvinte. Pe când Ţepeneag mai era la Bucureşti şi organiza cenaclul din strada Câmpina, participa şi Negoiţescu: a citit acolo câteva capitole din **Istoria literaturii române** pe care o pregătea. Fusesem la el în două rânduri, prima oară în urmă cu vreo trei ani, ultima de acest Sfânt Ion (7 ianuarie) 1977. Îmi telefonase, invitîndu-ne la onomastică. Mă dusesem singur, Ana Maria rămăsese cu copilul. Deşi eram uşor nedumerit de invitaţie, m-am simţit foarte bine în acea seară. Acolo l-am cunoscut pe Ion Vianu, i-am reîntâlnit pe Doinaş, pe Regman, pe Breban, pe Gelu Ionescu…

Şi iată-l pe Negoiţescu sunînd la uşă: teribil de excitat - şi nu doar pentru că găsise adresa cu dificultate.

- Dragă Paul Goma!, a zis. Am venit şi eu - mă primeşti?

Credeam că întreabă dacă îl primesc în casă - dar bineînţeles! Însă odată înăuntru, cu toate că la mine se aflau mulţi "străini", Negoiţescu a declarat, tare, că se solidarizează cu noi.

După plecarea celorlalţi, Negoiţescu ne-a citit, Anei Mariei şi mie scrisoarea pe care o adusese. Când a terminat, i-am strâns mâna, l-am îmbrăţişast, l-am sărutat (cât m-a costat acest "sărut" - pe care Securitatea îl înregistrase - voi povesti mai încolo).

Mi-am dat seama că textul lui Negoiţescu avea o importanţă capitală: în sfârşit, un adevărat text - concentrat, la obiect - mai bun decât scrisorile-deschise ale mele, ca să nu mai vorbim de Scrisoarea comună (pe care adunasem 75 semnături).

I-am propus să-l trimitem "afară", ca să fie dat publicităţii. Am înţeles: asta era şi dorinţa autorului, numai că avea un singur exemplar. M-am aşezat la maşina de scris şi printre puţinele telefoane, dar multele vizite, l-am dactilografiat.

La ora 17 era gata.

În scris (aşa comunicam în casă, de mulţi ani), am rugat-o pe Ana Maria să facă un drum în oraş, să depună la “cutia poştală” scrisoarea lui Negoiţescu. Ea a plecat numaidecât. Nu eram sigur că va reuşi, mai ales în urma interceptării mele din 28 februarie, de aceea i-am propus lui Negoiţescu să rămână pe loc, până când Ana Maria va anunţa - dacă da sau ba reuşise. După o oră şi zece minute de aşteptare încordată, telefon de la Ana Maria:

- ‘M ajuns! - s-a tăiat convorbirea, dar prea târziu:

Şi mie ‘mi-ajunsese - acum ştiam că scrisoarea se afla în cutie…

Imediat după primirea bunei-veşti, Negoiţescu a plecat. Dar acea zi de 3 martie nu se sfârşise: au venit, la ora 20,30, cei doi Victori - Mavrodineanu şi Sălăgean, cu câte o scrisoare. Grupul nostru începuse a primi altfel de sânge.

11

Vineri 4 martie

Ora 7,30: Careva (parcă Adam), la telefon, propune să constituim un “comitet de acţiune” care să discute cu guvernul.

Ora 9: Cei de la Electroaparataj mă întreabă cum mă simt - nu apuc să răspund, se taie.

Ora 11: “Pierre le Menteur” - ah, românii, cum ştiu să se descurce - atunci când vor (însă după ce s-au descurcat…, nu ştiu ce să facă cu descurcătura). Aşadar, sună telefonul. Ridic receptorul. Un glas bărbătesc, în franţuzeşte:

- Bonjour! Est-ce que je pourrais parler avec M. Goma?

- C’est lui-même, zic - “Franţuzul” are un r *de toată frumuseţea.*

- Je suis le deuxième secrétaire de l’ambassade française, zice“secretarul” (bine că n-a pretins a fi însuşi ambasadorul…).

- Je vous écoute, zic, după o pauză.

- Mon nom este Pierre le Menteur - je répète: Pierre le Menteur. Vous avez compris?

- J’ai compris, îl asigur, abia ţinîndu-mi râsul - şi el se stăpânea cu greu.

- Voilà, je voudrais votre adresse, les chiffres, seulement les chiffres, je n’ai besoin que du numéro de l’appartement et de l’étage! Vous avez compris?

Înţelesesem. I-am spus “les chiffres”. Pentru că mă temeam că “ascultătorii”, auzind nume proprii, vor deduce că este vorba de o adresă, am păstrat până la urmă numele de fată al Anei Maria (Năvodaru) - sub care era înscris apartamentul.

Aveam dreptate. La auzul numelui, s-a tăiat comunicaţia.

Însă "Petrică Mincinosul" n-a venit. Va fi avut de gând să mă viziteze seara, pe întuneric - însă în acea seară, pe întuneric... *Dumnezeu ştie dacă a mai apucat ziua următoare...*

Ora 13,30: Telefon:

- Sântem şase cetăţeni din Timişoara. Cei de la Paşapoarte ne-au trimis la plimbare... - se taie.

- Tot 13,30: Bedivan, pentru ultima dată la noi; are paşapoartele, urmează să plece împreună cu sora sa în Germania. Îmi lasă - în ciuda protestelor mele (şi fără să mă fi avertizat) o valiză plină cu hârtii de-ale lui. Degeaba îi spun, îi repet: nu se face să-mi bage pe gât lucruri de-ale lui, apoi a şi găsit omul şi locul sigure - azi-mâine mă arestează... La prima obiecţie Bedivan zice că de ce să nu se facă, a cărat valiza până aici, aici rămâne; la a doua zice că, dacă mă arestează, să las valiza cuiva de încredere - şi nu care cumva să se piardă documentele lui, că el se supără foarte tare. Îi mărturisesc: prefer să se supere acum şi să-şi ia valiza - gândeşte şi se poartă de parcă n-ar fi avut niciodată de a face cu Securitatea. La care el mi-o întoarce: ba eu n-am avut de a face cu Securitatea!, pleacă fără valiză, fără măcar să spună bună ziua. S-a întâmplat ce prevăzusem: odată cu arestarea mea şi cu alungarea soţiei şi a copilului din apartament, după obicei, Securitatea a confiscat şi valiza cu hârtiile călătorului în Germania...

Privesc pe geam: un tip cu palton l-a luat în urmărire.

Printre mulţi felicitatori, "un colonel de justiţie" (dacă fusese colonel de "justiţie a poporului" din anii 40-50?) care mă... sărută prin telefon, fără să-şi dea numele, dar robinetarii seci taie... sărutul...

Ora 18: Socru-meu, venit cu de-ale mâncării, spune că la poartă se află o Dacie conţinînd trei băieţi.

Ora 18,30: Socialistul Burcete - care n-a văzut nimic la poartă:

- Mie nu mi-e frică de ei - de-aceea nici nu-i văd!

Ora 20: Telefon de la New York, Liga Drepturilor Omului. Mi se citeşte un mesaj din care nu înţeleg aproape nimic: "filtrul fâşâitor".

Ora 21,30: CUTREMUR.

(Am făcut această însemnare - cu majuscule tremurate - pe la orele 23,45, când ne-am întors în casă).

La "Ora Zero" (care, se pare n-a fost exact la 21,30) Ana Maria se afla jos, să o plimbe pe Goofy. Eu tocmai adunasem de pe sfoara din balcon cămăşile uscate şi le puneam pe umeraşe, când am simţit podeaua vibrînd sub tălpi.

Când lampa din tavan a început să se balanseze, am spus, tare:

- Cutremur!!! - şi m-am repezit în camera cealaltă, la copil.

L-am luat pe Filip în braţe (era adormit) şi m-am oprit în cadrul uşii dinspre vestibulul băii. Prin uşa deschisă a camerei copilului, vedeam lampa balansîndu-se foarte tare, aproape atingînd tavanul. Îmi aduc aminte: de acolo, din uşă nu m-am mai putut mişca, nu mai puteam face un sfert de pas. Nu am auzit zgomote, sau nu le-am perceput. Totuşi, parcă ceva ca un vuiet gros, îndepărtat. Oricum, nu am auzit atunci când o lampă, aflată pe dulap, a căzut (am constatat rezultatul după), nici Le Dictionnaire de mots sauvages*, totuşi, obiect greu, nici în bucătărie borcanele căzute peste farfurii (miracol: acestea au fost singurele obiecte căzute, la noi); nici atunci când, la doar doi metri, geamul băii a crăpat mărunt-mărunt.*

În timp ce zgâlţâiturile continuau (cele laterale mă împiedecau să înaintez, cele verticale mă băteau, dureros, în tălpi - ca la Gherla…), m-am întrebat, prosteşte: ce vor fi făcînd băieţii de la poartă?

Din acea clipă (gândul, îngrijorat, la Organ…), un blanc: drumul de acolo, din uşă, în vestibulul băii, în cealaltă cameră, în antreu, pe palier - nu mi-l aduc aminte. Să fi durat zece secunde? Mai mult? Nu am repere de memorie, nu mai ştiu când, cum voi fi deschis uşa de intrare (acum: ieşire…), care, după cutremur, nu se va mai putea închide decât cu greu. Sau poate mai târziu, după ieşirea noastră, a mea, cu Filip în braţe, se va fi înţepenit?

Oricum, pe palier eram… din nou cu picioarele pe pământ (zic şi eu aşa). Lume speriată; în panică. Am început să spun - şi am tot spus, până am ajuns jos:

- Nu vă speriaţi! Nu vă speriaţi! - ce altceva să fi rostit, atunci?

Zgâlţîturile conteniseră. Acum oamenii coborau scara în ordine, fără îmbulzeală; şi fără ţipete. Eu mai spuneam:

- Ţineţi dreapta! Ţineţi dreapta!, fiindcă apăruseră primii locatari care urcau. Când am ajuns pe palierul etajului doi, s-a stins lumina. Atunci au izbucnit primele ţipete - numaidecât stinse, oamenii se calmaseră.

Am continuat să cobor fără dificultăţi, cu copilul în braţe, aşa cum mă prinsese clipa: în doar cămaşă, încălţat cu papuci de casă; copilul - în pijama, însă când îl luasem din pat apucasem şi o pătură. Între parter şi etajul întâi, pe scară, m-am întâlnit cu Ana Maria: urca în goană, să mă anunţe că… era cutremur…

Am ieşit din bloc şi noi şi ne-am îndepărtat de clădiri (Z-urile au câte 11 etaje). Goofy se pierduse - avea să ne

găsească în curând. Ne-am zis că înţelept ar fi să ne îndepărtăm mai mult, să căutăm loc în vreun scuar, parc; însă după ce am făcut vreo sută de metri, Ana Maria mi-a cerut să ne întoarcem, să rămânem prin preajma blocului nostru, bănuind că părinţii ei vor veni în curând, să ne caute, să afle dacă… Ai ei locuiau în Cotroceni…

Ne-am aşezat pe băncile de lângă rampele de bătut covoarele. I-am lăsat Anei Maria copilul, eu am urcat să iau haine groase pentru el - şi pentru noi; am luat, tot de la noi, pilota şi încă o pătură pentru doamna Maican, vecina noastră (care dârdâia de frig, dar fiu-său nu îndrăznea să urce); am făcut vreo trei drumuri (şi pentru ţigări şi pentru ceva de mâncare). Nu se mai auzea nimic, în afară de fâşâitul violent al unei conducte de gaz, rupte, nu se simţea că pământul ar avea de gând să se cutremure iar, însă oamenii nu îndrăzneau să se întoarcă, de tot, cu totul, în locuinţe.

După vreo 40 minute, într-adevăr au venit tatăl şi mătuşa Anei Maria. La ei, în Cotroceni fusese ceva mai serios; căzuseră ţigle, hornuri, stâlpi; înăuntru se răsturnaseră mobile, mai ales bibliotecile. Alergînd (la propriu!) încoace, spre Drumul Taberii, auziseră spunîndu-se că în centrul oraşului ar fi mari distrugeri.

Postul de radio Bucureşti nu mai emitea. Europa liberă îşi vedea de programul ei obişnuit - numai în jurul băncii noastre se auzeau vreo cinci tranzistoare puse pe Europa… Acolo, pe bancă, am ascultat buletinul de ştiri de la orele 22: nimic, nu se aflase de cutremur.

Încolo, dincolo de parkingul mare, spre strada Compozitorilor (noi aflîndu-ne pe Aleea Compozitorilor) conducta spartă vâjâia, şuiera (a fost reparată după vreo oră, în care timp, cu toată pofta - şi nevoia - nimeni dintre noi nu a fumat). Se vorbea că oamenii care au maşini şi-au îmbarcat familiile şi au ieşit la aer liber…

Spre orele 23,30 ne-am hotărît să ne întoarcem în casă. Au plecat spre casa lor şi părinţii Anei Maria.

Am aranjat, în dreptul uşii de intrare - pentru întâia oară, după atâtea săptămâni, descuiată! - lucrurile de primă urgenţă, pe care ar fi urmat să le luăm din mers (după metoda lui Daniil Scavinski…), în caz de recidivă a…

Am adormit îmbrăcaţi (Filip la fel)

Şi am dormit adânc.

(Jurnal de iarnă)

12

Pe când încercam să mă ţin pe picioare, în cadrul uşii, cu copilul în braţe, iar lampa din odaia lui se dădea în scrânciob, mă gândeam la securiştii de la poartă: ce-or fi făcînd?

Când ne-am întors în dreptul blocului, ca să fim găsiţi de părinţii ei, Ana Maria:

- S-a dus dracului!

N-am întrebat-o, pe loc despre ce anume zicea că se dusese dracului. În acel moment nimeni nu se gândea decât la cutremur şi la consecinţele lui. Am dat o scurtă raită prin faţa uşii blocului: băieţii dispăruseră! M-am gândit că doar pentru a nu fi recunoscuţi de oamenii care coborau se vor fi retras mai încolo. Am lărgit cercul căutării: băieţii de la Secu îşi părăsiseră postul! Aveau şi ei, orice am fi crezut noi, duşmanii poporului, case, neveste, copii, lucruşoare!; nici chiar ei, atotputernicii, nu erau mai apăraţi de cutremur decât noi, muritorii de rând… Pe când căutam un loc pe o bancă Ana Maria a repetat:

- S-a dus dracului! Doamne, ce ghinion, ce ghinion!

De astă dată am auzit, am înţeles. Cutremurul, aşa cum îl simţisem noi, cei din Aleea Compozitorilor nu provocase cine ştie ce pagube. Îi auzeam pe oameni vorbind despre farfurii, borcane, lămpi sparte, despre mobile răsturnate, însă nimeni nu păţise nimic - cu excepţia unei bătrâne care-şi scrîntise o gleznă coborînd scările. Să dea Domnul să fie peste tot aşa, ca în Drumul Taberei, adică fără victime… Însă alta era nenorocirea: din cauza cutremurului guvernul va decreta starea de urgenţă - deci, adio, Scrisoare, adio drepturi ale omului, adio semnatari şi semnături!

- Crezi că n-o să se mai poată face nimic… *după*? , am întrebat-o pe Ana Maria, întrebîndu-mă.

Ea a dat din cap: nu, nu se mai putea face nimic. De aceeaşi părere s-a arătat şi un bărbat care se aşezase pe banc lângă noi - îl cunoşteam din vedere, locuia într-un bloc învecinat.

Ceva mai târziu, când socrii mei au venit din oraş cu primele veşti despre dezastrul de acolo, temerile mi s-au accentuat. Iar a doua zi, când am aflat că nu doar zona Capitalei fusese atinsă, ci şi o bună parte a Moldovei de sud şi a Munteniei - eram gata să depun bilanţul. Fiindcă baba nu se piaptănă în timp ce lumea piere.

Spre uimirea (şi nemulţumirea) mea, a doua zi, devreme, au venit oameni: să semneze… Pe primul l-am repezit de-a binelea, eram gata să-l dau afară, chiar strigasem: «Bine, domnule, dar *chiar acum*? » însă când am aflat că omul venea

tocmai de la Timişoara, cutremurul provocase oprirea trenului la vreo sută de kilometri de Bucureşti, el venise, totuşi, cu maşini de ocazie… - l-am lăsat să semneze.

În dimineaţa zilei de 5 martie 1977 au venit pentru semnătură vreo şapte oameni - adevărat, cu toţii din provincie, prinşi de cutremur pe drum. După masă şi în zilele următoare au reapărut bucureştenii…

Sâmbătă 5 martie

Ora 8: În ciuda cutremurului, securiştii supraveghează telefonul (care funcţionează, numai pentru ne-aderenţi), însă tonul vine greu.

Ora 11: Socru-meu la telefon: crede că blocul Scala (unde locuieşte familia Marcu) s-a prăbuşit.

(Afară, în parkingul mic: patru securişti într-o Dacie; trei tovarăşi-devotaţi şi o muiare).

Începînd de la ora 12, telefonul nu mai are ton - chiar mă mir că după cutremur funcţionase - până adineauri.

Zvonuri: clădirile Scala, Casata, Dunărea, cea de lângă Universitate (papetăria?) s-ar fi prăbuşit. Apoi: în cartierul Militari, în Piaţa Rossetti. Apoi: Ploieşti, Buzău, Focşani.

Ora 16: A venit socru-meu. Distrus - nu doar de oboseala umblatului pe jos. Se pare că familia profesorului Marcu (şase persoane); se pare că executorul testamentar al lui Niculiţă, rămas orfan acum câteva luni; «Se pare...», zice socru-meu, eu însă am certitudinea că el are... certitudinea - dar speră într-o minune.

Europa liberă dă amănunte despre cutremur. După atâtea săptămâni de tensiune nu-l realizăm. Poate pentru că în Drumul Taberei post-cutremurul a arătat ca un picnic pe lună.

Ascultăm la radio - Europa, Bucureşti - şi facem eforturi să realizăm. Greu. Privim crăpăturile din pereţii apartamentului nostru: fleac. La noi au căzut, s-au prăbuşit (?) un borcan, un dicţionar, o lampă; s-a spart un geam; pentru noi cutremurul a avut loc departe, pe alt continent - şi pentru că, la ora 21,30, coborînd cu Goofy, am dat cu ochii de doi securişti într-o Dacia - dă-o dracului, de asta le arde lor, acum?

(În cursul nopţii de 5 spre 6 martie am primit, prin Europa liberă - care s-a pus la dispoziţia ascultătorilor - un mesaj de la Ţepeneag pentru fiul său, Tudor. Dar telefonul nostru tot nu funcţionează).

A doua zi aveam să caut - şi, culmea! să găsesc - un telefon public în stare de funcţionare (şi şi mai culmea: fără ca vreun

securist în civil să-mi zmulgă receptorul din mână, cu ură nesfârşită - dar mută - cum mi se mai întâmplase). I-am telefonat lui Tudor Ţepeneag. Mi-a mulţumit şi mi-a spus că până în acel moment primise vreo *treizeci* de telefoane de la necunoscuţi care îi transmiteau mesajul lui taică-său dat mie prin Europa liberă. Timp de vreo zece zile acest post de radio american a devenit post naţional românesc - şi internaţional pentru români… Întrebările şi răspunsurile (dacă mai avea cine să răspundă, în România) nu circulau - prin Europa liberă - numai dinspre străinătate spre noi; nu numai dinspre România spre străinătate, ci şi dinspre România spre… România, via Europa liberă. Am ascultat, eu, zeci, poate sute de mesaje plecate de pildă, de la Braşov, pentru - de pildă - Bucureşti. Dar am auzit şi multe mesaje din Bucureşti pentru… tot Bucureşti!

Duminică 6 martie

Doamne Dumnezeule! Doamne Dumnezeule!!

Am ieşit în oraş pe la 10,30. Am trecut întâi pe la socru-meu: pagube mici, acoperişul distrus acolo unde se prăbuşiseră hornurile, un dulap căzut peste o măsuţă, o bibliotecă răsturnată. Cu autobuzul 37 până dincolo de pod, pe Plevnei. Apoi pe jos.

Am ajuns la Breban. Casa întreagă, dar crăpată rău. Breban nu era acasă. Un unchi de-al său mi-a spus că Breban e plecat la morgă, să recunoască un prieten…

- Nichita?, am întrebat, gândindu-mă la Stănescu.

- Nu, nu Nichita. Altfel parcă… Saşa…

- Ivasiuc?

- Da, Ivasiuc, a zis. Nu-mi vine să cred. Nu cred.

Încerc să răzbat până la "Louis". Numai că întregul imobil a fost evacuat. În stradă, două superbe maşini cu număr diplomatic turtite de hălcile de zidărie căzute de undeva, de sus, de la terasă (devenită ştirbă).

Mă îndrept spre ambasada lui "Louis". Pare şi ea evacuată. Dealtfel e foarte strâns păzită: un ofiţer de Securitate care mă invitase să… circul în faţa fostei locuinţe a lui "Louis", de astă dată urlă - tot să circul…

Pe drum - încolo, încoace - am întâlnit câţiva cunoscuţi, printre ei Grigore Andrei, semnatar.

Umblă zvonuri: ar fi murit actorul Toma Caragiu, poeta Veronica Porumbacu, cântăreaţa Doina Badea…

Ora 15,30: Pe fereastră (m-am întors acasă) văd, oprit în dreptul blocului învecinat un camion: primul sinistrat. Nu-l văd pe om, văd ce i-a rămas: în camionul de 7 tone, 5 muncitori au transportat două fotolii, un covor, o icoană. Atât.

Am observat: oraşul e plină de gură-cască. Pot spune (dar pot spune, într-o asemenea împrejurare? - totuşi, spun) că românaşii au ieşit de pe unde au fost, ca să vază, să-şi arate unul altuia crăpăturile, căscăturile, distrugerile. Şi să râdă! Să hăhăie! Aşa s-or fi protejînd : făcînd pe veselii; şi pe tâmpiţii.

(Aveam să constat în scurt timp că privitorii-veseli constituiau o minoritate neînsemnată. Fără a aştepta "directivele partidului" şi în primul rând înţeleptele Înţeleptului Ceauşescu - din primele momente ale cutremurului, oamenii se aşternuseră pe treabă, puseseră mână să scoată de sub dărâmături pe cei prinşi, să salveze ce se mai putea salva. Atunci românaşii au dovedit - deşi, desigur, nu se gândeau că ei dovedesc ceva cuiva - că sunt solidari, că ştiu să se întrajutoreze, că viaţa de până atunci nu-i prefăcuse în animale - pe scurt; că rămăseseră, în continuare, oameni. Mult huliţii şoferi de taxi din Bucureşti - şi nu doar cei aflaţi în schimb - au condus maşinile cu răniţi la spitale, i-au dus - fără plată! - pe cei prinşi de cutremur departe de casele lor, lăsîndu-se pradă furiei doar atunci când cădeau în pană de benzină (cei 20 litri alocaţi - "Vadra lui Ceauşescu"); mult huliţii medici, asistenţi sanitari, infirmiere, studenţi la medicină şi-au lăsat propriile familii, adesea micşorate de cutremur, casele adesea prăbuşite şi au lucrat zile şi nopţi în şir, până la leşin, până la sublim.

Dar parcă numai ei?

Ora 18,30: Da, Ivasiuc e mort. Se spune: trecea *pe lângă Scala. Şi poetul Baconsky, criticii literari Savin Bratu şi Mihai Gafiţa…*

Luni 7 martie

(Pe supravieţuitori i-a cuprins panica, din cauza criminalului "secret de stat").

Ora 11: Telefon. DAR E TĂIAT DE SECURIŞTI! Îi înjur pe ei, îi înjur pe toţi şefii lor, îmi vărs oful în faţa unui receptor surdo-mut.

Ora 12: Am vorbit, între timp (la telefon - să nu-ţi vină să crezi!) cu Tudor Ţepeneag. Apoi cu Breban - confirmă: Ivasiuc, colonelul Ştefănescu (nu ştiu cine e), soţii Baconsky, soţii Gafiţa, soţii Veronica Porumbacu-Mihail Petroveanu, Savin Bratu - doar dintre scriitori. Reli, chelneriţă la restaurantul Casei Scriitorilor (şi care locuieşte în vecini) îmi spune că sediul Uniunii Scriitorilor, fostul Muzeu Toma Stelian *din Şoseaua Kiseleff e avariat. Clădirea Facultăţii de Medicină (pe care am văzut-o şi eu când am ieşit în oraş), Facultatea de Chimie, de lângă Podul Kogălniceanu.*

Ora 14: Un jurnalist olandez: Julius Huff.

Ora 14,30: M.C. Browne cu soţia. Vin chiar acum de la Belgrad. Îmi transmit salutări de la Milovan Djilas.

Ora 21: Telefonul e supravegheat-tăiat în continuare.

Şi totuşi, şi totuşi: au venit semnatari!

Marţi 8 martie

Dimineaţă plină: patru semnatari.

Ora 15: Constat: "băieţii" (trei) se află la post…

Între 19-20: Dessa Trevissan cu alţi doi gazetari (germani). Sârboaica vorbeşte în franţuzeşte cu românul, apoi le traduce în engleză germanilor…

Ora 20: Continuă telefoanele de ameninţare. Sânt invitat:

- Ieşi, mă, în oraş, să dau cu maşina peste tine!

- Ieşi în oraş, poate-ţi cade o cărămidă-n cap!

Până târziu discuţie lungă cu "Beţivul".

Miercuri 9 martie

Ora 9: Socialistul Burcete (la telefon) propune un apel către socialiştii din străinătate.

Ora 12,30: Interviu TV (Simmons) pentru un canal american (CBS?). A fost legitimat la poartă. Dar a ştiut să se descurce: şi-a făcut loc printre securiştii care-i barau calea lovind cu… camera, în dreapta, în stânga - trăiască americanul!

Ora 16,30: Interviu pentru Newsweek *cu Charles Mitchelmore.*

Ora 17: Jurnalistul olandez Dick Verkijk (care îl însoţise pe premierul Van der Stool la Praga) - interviu.

Ora 19: Panică - prin radio: se prevede un al doilea cutremur!

Joi 10 martie

Ora 8: Se anunţă prin telefon un jurnalist american, Smith.

(Am ajuns să urăsc muzica simfonică - nu mi s-a mai întâmplat din 1953, de la moartea lui Stalin: de 6 zile ne torturează prin radio. Aseară, în timpul interviului cu Verkijk mi s-a făcut rău: timp de vreo 3 secunde am… ieşit din mine, cu o durere din aceea cu sudori de moarte, ţâşnind ca artezienele. O premieră - dar m-a speriat. Mă consolez : tot n-am murit, spre regretul "prietenilor"…)

(Românii au început să ridice capul după 4 martie; ca să cerceteze crăpăturile din pereţi - *acesta a fost un banc prost, dar adevărat).*

Între orele 13,30 şi 15: Canalul TV ABC (Smith). A întârziat

atâta din cauza unei conferinţe de presă a lui Ceauşescu.
*Ora 16: David Eckmann (*Time Magazine*).*

Vineri 11 martie
Ora 8,45: TV canadiană canalul francez. Interviu până la ora 9,30. Între 12-14: Nego cu I. Vianu! *)
(Jurnal de iarnă).

Altă surpriză plăcută. Pe doctorul Vianu îl cunoscusem la Negoiţescu, de Sfântul Ion. Schimbasem câteva cuvinte, atât. Şi iată-l cu o scrisoare! Am dactilografiat-o şi pe a lui I. Vianu, însă, de acea dată nu am mai avut noroc: "Louis" plecase, pentru o vreme [în fapt: fusese expulzat, am aflat mai târziu]. Din cauza defecţiunii "poştaşului" s-au petrecut lucruri neplăcute - asupra cărora voi reveni.

---

*) Introduc aici un text scris… după 30 ani (în aprilie 2008):

INMER -

Institutul Naţional pentru Falsificarea Memoriei.

Caietele INMER ("Institutul Naţional pentru Memoria Exilului Românesc") nr. 11, martie 2008 publică dezbaterea "Psihiatria ca armă de represiune politică folosită de regimul comunist şi reflectarea acestui fenomen în exil". Un titlu neobişnuit de lung, pentru a comunica… altceva decât *adevărul* - după cum voi arăta mai încolo.

Mărturisesc: nu ştiu de unde s-o iau, cum s-o privesc (despre dezbatere vorbesc)…

Pentru a pătrunde "secretul" acestei reuniuni (la 18 octombrie 2007, la Jockey Club, Bucureşti) avînd ca temă folosirea psihiatriei ca armă politico-poliţienească a regimului comunist este imperativ necesar să spun: în cele câteva ceasuri cât au durat dezbaterile dezbătătorilor care se 'zbat - şi ei! - să **rescrie Istoria Contemporană a României** *nu a fost rostit măcar o dată numele celor care au făcut cunoscută, prin Europa liberă, această "practică" şi în România:* al meu, de la Bucureşti şi al lui Virgil Tănase, care, de la Paris, din casa Monicăi Lovinescu, a înregistrat convorbirea noastră telefonică dată spre difuzare în aceeaşi zi.

Cu ce/cine să încep? Nu am încotro: cu deschizătorul dezbaterii, Dinu Zamfirescu, cel care, în 1988, la Paris, împreună cu Mihnea Berindei a pus la cale un putch minabil, fără vreun nobil scop decât acela de a o introduce ca vicepreşedinte al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România pe fata Doinei Cornea, perfect necunoscută în regiment şi strălucind prin absenţă de la manifestările-manifestaţiile noastre - pentru drepturile omului, desigur; cel care a transformat publicaţia Institutului pe care-l conduce în jurnal-de-bord al "liberalilor" (de teapa unor turnători de puşcărie: Quintus, Cîmpeanu, Lăzărescu, bolşevici-de-nădejde: Olteanu, Videanu, Meleşcan, Stolojan, utecişti - şi istorici!- : Ungureanu, Cioroianu, Marius Oprea…;) cel care de curând a impus cenzurarea volumului **Antologia Ruşinii** (iniţiat de Virgil Ierunca), ce trebuia să apară la INMER. Aşadar indispensabilul Dinu Zamfirescu a început prin a comunica:

"Psihiatria ca armă de represiune politică este un subiect pe care trebuie să-l abordăm neapărat, *deoarece, actualmente, opinia publică românească începe să uite* nişte realităţi care au existat până nu foarte de mult" (subl. mea.).

Într-adevăr: "opinia" (publică românească) "actualmente începe să uite", însă preşedintele Institutului Naţional pentru *Memoria Exilului Românesc* liberalul Dinu Zamfirescu veghează pe ziduri şi o readuce în… *Memoria Exilului Românesc* prin… **falsificare** - cu ajutorul conştient al lui Ion Vianu, al lui Gabriel Andreescu şi cu acela abuziv-folosit la publicarea dezbaterilor în Caietul INMER, al lui Vasile Paraschiv (intervenţia sa a fost vădit "curăţată" de pixul cenzurator al preşedintelui - cu acordul principalilor participanţi - de numele odiosului Goma…).

Pentru o mai corectă expunere a faptelor - care alta, decât una cronologică? - voi cita mai întâi din "Jurnalul de Iarnă" din februarie-martie 1971 inclus în volumul meu de mărturii **Culoarea curcubeului** - re-re-repet: cel trimis la topit de Liiceanu, fără ca vreunul dintre prietenii mei de atunci (printre ei: Zamfirescu, Andreescu, Vianu) să se fi măcar mirat, necum protestat… Voi reproduce apoi "adevărul" impus de INMER, de Zamfirescu, de Andreescu, de I. Vianu şi de Paraschiv, cel abuzat-cenzurat de intelectualii de vârf ai României, nemulţumiţi de istoria-cum-a-fost-ea, de aceea au încercat să re-scrie ei cu mâna lor istoria-cum-le-ar-plăcea-lor-să-fi-fost.

Aşadar, citez din **Culoarea curcubeului** (ed. Polirom, 2005, pag. 59, : [sunt citate notaţiile dintre 18 februarie şi 11 martie 1977]

Să vedem cum prezintă INMER ("Memoria Exilului"):

Aşadar preşedintele Zamfirescu Dinu îl introduce pe:

Ion Vianu - care declară:

"Eu am elaborat mai multe studii asupra acestei probleme specifice, deoarece, **fără falsă modestie, am fost primul medic care, în ţară găsindu-mă, am vorbit despre abuzurile politice ale psihiatriei în mod public** şi am făcut-o şi după ce am părăsit România". (subl. îmi aparţine, P.G.)

În curând se vor împlini două decenii de când I. Vianu tot invocă în intervenţiile sale publice - orale, scrise - un articol al său publicat în *Viaţa românească* mult înainte de 1977, în care demascase psihiatria politică. Nu va fi, în sfârşit, momentul ca autorul articolului să-l republice, măcar parţial, pentru ca cititorul să judece pe text ce şi cum anume scria el, mult înainte de 1977, "**fără falsă modestie (…), despre abuzurile politice ale psihiatriei" ?**

"(…) [despre] "această intenţie deliberată [din partea puterii statale] **eu am avut cunoştinţă de ea începînd de la sfârşitul anilor şaizeci"** (…) "În afară de propriile mele mărturii există discursul lui Ceauşescu din 1 octombrie 1968 (…)

"Ca să vă imaginaţi puţin (…) era cazul unui avocat în vârstă, Haralamb Ionescu, de la Braşov, care a venit ["a venit?", singur, din proprie iniţiativă? - în româneşte se spune: "*a fost adus*" - observaţia mea, P.G.] la Spitalul Central după ce făcuse [sic] următoarea acţiune: scrisese Secretarului General al Naţiunilor Unite pentru a-i spune că nu sunt drepturile omului în România (…) Mi s-a cerut atunci să fac parte din comisia de expertiză şi am refuzat. Şi de atunci a început o evoluţie personală despre care nu vreau să vorbesc acuma, pentru că nu este interesul acestei seri să vorbesc despre mine"…

Ba da: interesul acelei seri ar fi fost ca I. Vianu să vorbească despre sine, spunînd *adevărul* despre acel episod. Anume că ştirea despre internările psihiatrice fusese difuzată în 26 februarie (1977), iar el, I. Vianu a apărut abia în 11 martie, însă numai ca să semneze Apelul nostru *pentru a obţine paşaport de emigrare, până atunci refuzat.* Şi nu a făcut-o: adevărul ar fi

contrazis "varianta" sa, eroică şi "fără falsă modestie". Dar nici după acea dată (ne-am mai întâlnit până la 1 aprilie, când am fost arestat: şi după ce am fost liberat) I. Vianu nu s-a manifestat prin vreo declaraţie scrisă ori orală (prin telefon, Mariei-France Ionescu, de pildă) împotriva internărilor psihiatrice. A deschis gura abia după ce a ajuns în Elveţia faţă de jurnalista Nicoleta Franck.

Până la apariţia Caietului INMER nu vedeam importanţa "priorităţii" denunţării psihiatriei politice în România.

În 1977 consemnasem pe foi de hârtie ceea ce, în 1978, la Paris avea să alcătuiască un capitol, "Jurnal de iarnă" al mărturiei editată în 1979, la Seuil, în traducere franceză, sub titlul **Le Tremblement des hommes** (titlul original fiind: **Culoarea curcubeului**). Şi în acea împrejurare mă considerasem un simplu agent purtător de mesaje ale concetăţenilor mei cei fără glas şi fără de putere. Astfel "tratasem" Apelul pentru respectarea drepturilor omului - despre a căror încălcare eram documentat până peste cap; astfel am făcut pe curierul (şi telefonic), atunci când am aflat cumplita veste: *şi în România se practica internarea-la-nebuni-pentru-normalitate-cetăţenească, după modelul sovietic*, ştire aflată de mine abia în 26 februarie 1977 (de la Paraschiv, Cătănescu, Braşoveanu, Stoean Păun…).

Am făcut-o - pentru ca era normal să o fac, oricine în locul meu ar fi făcut la fel, fără a revendica "prioritatea", fără a pretinde recunoştinţă veşnică din parte "opiniei publice". Aşa credeam până la citirea Caietului INMER. Spre surpriza şi durerea mea, iată: există oameni - printre foştii mei prieteni - care intervin acum, după 30 ani, pentru a re-scrie, ei, becisnicii, istoria noastră.

Re-scriitor al Istoriei României, în afară de sinistrul sovietist Roller, l-am avut, recent, pe Tismăneanu - el, apărînd ("cu ghearii şi cu dinţile", vorba unui congener al său) "concepţia sa, academică… cea care, cu binecuvântarea lui Băsescu a falsificat istoria contemporană a României, prin **mutilare** (eliminînd fără opoziţie din partea colegilor din Comisie: Manolescu, Mihăieş, Patapievici, Monica Lovinescu, Zub… perioada 28 iunie 1940-iulie 1941, apoi pe cea dintre martie 1944 şi 1946, pentru a nu-i contraria pe ruşii ocupanţi ai Basarabiei şi Bucovinei, apoi ai României câtă mai rămăsese, în nici un caz ofensa pe evreii auxiliari zeloşi, feroci ai Ocupantului bolşevic) şi prin **falsifi-care,** chiar **inversare a termenilor** - un exemplu din o sută: Raportul său - tipărit în foarte multe exemplare la Humanitas BMW - pretinde că "*Ceauşescu îi alungase din România pe evrei*". Or toată lumea ştie că Ceauşescu avea alte păcate, toate grele, de pe urma cărora pătimiseră numai românii, nu şi evreii - aceştia colaboraseră cu regimul comunist, alcătuind ei înşişi Aparatul de Stat şi de Partid, câtă vreme avuseseră cetăţenia română, însă şi după ce *emigraseră* devenind israelieni, francezi, germani, americani.

Şi iată-i acum pe impotenţii târâie-obielele adunaţi la INMER, profitînd de prezenţa lui Vasile Paraschiv, singurul om cinstit din acea adunătură de impostori, mincinoşi "directori de conştiinţă", încercînd să intre în Istorie prin uşa din dos, frecventată de slugi, de furi şi de tâlhari. (Îmi vine în minte o zicală amărâtă: "Ceauşescu, neizbutind să intre în istorie, vrea să intre în geografie").

Şi în "mărturiile" despre denunţarea psihiatriei în România I. Vianu procedează ca şi în acuzaţiile de antisemitism la adresa mea: deschide gura şi lasă cuvintele să-i curgă pe bărbie, pe pieptii cămăşii, ca dintr-un robinet uitat deschis - fără a ţine seamă de proprietatea lor, de adevărul lor.

Dacă avea cunoştinţă de abuzurile psihiatrice **"începînd de la sfârşitul anilor şaizeci"** de ce nu le-a denunţat de atunci?, iată, eu am mărturisit că

abia în februarie 1977 am aflat despre acestea şi pe dată… am turnat! Pentru cei care umblă pe la *memorie* amintesc: şi atunci domnea teroarea lui Ceauşescu şi a Securităţii.

Apoi: ce înţeles ascunde afirmaţia: "În afară de propriile mele mărturii există discursul lui Ceauşescu din 1 octombrie 1968" ?

Nu am pătruns pâcla groasă a discursului său deslânat, incoerent, îl las aşa, neatins.

Aproape mă obişnuisem cu *absenţa* sa scrobito-somnoliferă în prezidiile conferinţelor, a colocviilor, încă de la prima ediţie a **Amintirilor în dialog** (cu M. Călinescu), unde era evidentă - la amândoi - *autoamnezierea*. De aceea m-a surprins dureros agresivitatea cu care m-a atacat acum câtva timp - tot în INMER - şi scuipîndu-mă cu: "antisemit basarabean"! Atunci dedusesem că, tot dormitînd prin comitete şi comiţii şi prezidii alături de Monumentul Nesimţitorismului Dâmboviţelin, Oişteanu-Oigenştein, căprarul holocaustolog îl alfabetizase pe fiul lui Tudor Vianu şoptindu-i "ultimele ştiri". Din acestea I. Vianu reţinuse doar că sunt "antisemit" şi "basarabean"; din lene, confecţionase grăbit: "**antisemit basarabean**" - şi adormise la loc.

Din Dezbaterea de la INMER reiese ceva mult mai grav: I. Vianu este, nu doar un indiferent (fusese o viaţă întreagă, de aceea dialogase atât de armonios cu un Matei Călinescu), ci a devenit de câţiva ani militant holocaustolog. Or scopul suprem al acestora (care cred fără a cerceta) este *suprimarea memoriei* **celuilalt** *(goi-ul).* Prin *omisiune* a adevărului de toţi ştiut şi prin *fabricare de neadevăruri* - ca aici.

Ce ocazie mai fericită pentru un veninos ca Dinu Zamfirescu de a-şi exercita puterea (sic) prin cenzurarea celor care nu-i împărtăşesc opţiunile (resic), la urma urmei, prin *rescriere a istoriei,* visul oricărui căcănar slugoi, fie el Roller, fie Tismăneanu, fie Marius Oprea (Comisia încredinţată lui de Tăriceanu, avîndu-l ideolog-şef pe securistul sionist "Radu Ioanid" a fost neutralizată de Băsescu prin Tismăneanu, însă "programul" era identic: fără perioada iunie 1940 - 1946 - ca să nu-i supere pe americanii de la Tel Aviv). Îmi arde şi el o copită, scriind:

"Aş sublinia aportul deosebit al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România şi a lui Mihnea Berindei care crede că a fost printre primii care a relevat în Occident acest fenomen. Pe urmă bineînţeles abuzul (…) a fost reflectat şi în emisiunile posturilor de radio Europa liberă şi BBC".

"Pe urmă" au fost hoitarii, profitorii, "primii", falsificatorii memoriei - ca el, ca Vianu, ca Andreescu.

Aşadar, iată cum stăm: "Primul care a demascat psihiatria politică în România" a fost - fără falsă modestie - I. Vianu (dar al doilea?); "printre primii care a relevat în Occident acest fenomen" a fost, cine altul dacă nu Berindei!?

Inmer-iştii refuză să pomenească numele lui Virgil Tănase "corespondentul" meu telefonic şi semnatarul… primului text care relevase fenomenul (în *Les Nouvelles Littéraires*). Nu sunt consemnate nici numele Monicăi Lovinescu şi al lui Virgil Ierunca, în casa cărora se afla instalat Comitetul pentru apărarea drepturilor omului şi unde s-a înregistrat convorbirea noastră - pentru a fi difuzată în aceeaşi zi după două ore, la Europa Liberă (26 februarie 1977). Pentru INMER-ul falsificator al adevărului nu au existat nici Maria Brătianu, nici Marie-France Ionesco, nici Ţepeneag, nici Anne Planche, nici Alain Paruit, nici Matei Cazacu, nici Trifon, nici Doicescu…

Şi, desigur, nici măcar din greşeală nu a fost pomenit numele odiosului "antisemit basarabean": Paul Goma…

(Vineri 11 martie - continuare)

Ora 18: Braşoveanu îmi spune că el prevăzuse cutremurul din 4 martie încă de acum vreo şapte ani.

- De ce nu l-ai anunţat?, îl întreb.

- Am uitat, zice el, spăşit.

Ora 20: Breban vine să mă anunţe că mâine, la ora opt, sântem aşteptaţi la Burtică.

Ora 22: Cobor cu Breban: 3 "băieţi" în hol.

Sâmbătă 12 martie

Între 8 şi 9,15: La Burtică - de astă dată la Palatul Regal… (Dacă până şi clădirea Internelor - de la o vreme sediul CC - şi-a pierdut dinţii de cutremurare…) Nimic nou, dinspre Burtică. Doar atât: cică l-am ofensat pe Ceauşescu. Zic:

- El a dat toate deciziile rele (sic).

- Nu-i adevărat!, mă contrazice Burtică. Din contra (resic): a dat dispoziţie să nu ţi se întâmple nimic (logică!). Îmi propune să scriu reportaje. Refuz. Zic:

- Chiar dacă aş accepta, nu pot ieşi din casă: sânt supravegheat, ameninţat…

L-a înjurat pe Vasile Nicolescu de mamă (?).

A mai zice ceva de "isteria cu (lui) Carter" - etc etc…

Între 19-24: Schäffer.

(Jurnal de iarnă)

IV

R E S P I R A Ţ I E

Jurnalul de iarnă se întrerupe aici.

Nu pentru că ar fi venit primăvara; nu pentru că aş fi hotărît, eu, să-l opresc. Ci pentru că însemnările de la 13 martie până la 1 aprilie 1977 mi-au fost confiscate la arestare.

Practic, nu avusesem timp să le dactilografiez, iar când mă aşezasem la maşina de scris, dactilografiasem altceva, texte ale altora, mai importante decât ale mele. Când, în ultimele zile de libertate am fost ceva mai liber şi am bătut la maşină şi acele însemnări, n-am mai avut prin cine să le trimit afară. Aşa că s-au pierdut pentru totdeauna.

Aveam dreptate să nu ţin jurnal: mai devreme sau mai târziu, tot în mâinile Securităţii ar fi ajuns.

Lipsesc douăzeci de zile. Istovitoare. Douăzeci de zile în care multe s-a petrecut. Numărul semnatarilor a crescut, a crescut - de parcă i-ar fi alungat din urmă cutremurul - ajungînd la 200 în momentul arestării mele. În acel interval au apărut provocatorii: boxeurul Stumpf, "Şoferul", "Ionescu-de-la-Braşov", "Puştiul" - dar şi apărătorii: Ladea, Dâmboviceanu, Cristoaica, Becescu.

Trei săptămâni pline-ochi de întâmplări. În ciuda pazei de la poartă, din ce în ce mai severă; în ciuda cercurilor concentrice din ce în ce mai strânse-largi ale barajelor - securiştii legitimau trecătorii la întâmplare, iar dacă unul se dovedea a fi provincial ori din alt cartier, nici nu-l mai întrebau ce caută pe-acolo, îi propuneau paşaport! - cu condiţia să-şi retragă semnătura… Douăzeci de zile în care, de dimineaţă, de la primele ore, până noapte, târziu, prin camera mea (vreau să spun: apartamentul de două camere, una ocupată de copil) s-au perindat zeci de disperaţi, provocatori, oportunişti, sublimi, vânzători-de-frate, oameni normali (citeşte: "curajoşi"), gazetari, "trimişi-speciali" (de Securitate), trimişi-speciali-neghilimelizaţi (de ziarele şi de canalale de televiziune ale lor), miliţieni în uniforme şi, în fine, Securişti declaraţi.

Douăzeci de zile în care…

V

SUPRAVIEŢUITOAREA

Bătrâna femeie (mai degrabă: îmbătrânita) nu mi-a cerut să-i păstrez secret numele - dealtfel nu mi-a cerut nimic.

M-a vizitat la sfârşitul lunii martie. Venea dintr-un oraş din nordul Ardealului. Era evreică, era comunistă, trecuse prin Auschwitz. În primul deceniu după instaurarea comunismului avusese "importante munci de răspundere" în aparatul de partid. Fusese de curând pensionată înainte de termen - iar acum se afla "de cealaltă parte a gardului de sârmă ghimpată": în apartamentul meu din Aleea Compozitorilor…

Nu venise din proprie iniţiativă; se sfătuise îndelung cu "tovarăşii" înainte de a se hotărî. Se pusese democratic la vot, în urma rezultatului ea luase trenul spre Bucureşti. Venea direct de la gară (un direct-ocolit: câteva ore bune căutase imposibila noastră adresă). A rămas, fumînd, aşezată în unicul fotoliu, privind, ascultînd "cazurile" celorlalţi vizitatori - care semnau ori semnaseră.

Repet: nu era atât o femeie bătrână, cât îngrozitor de îmbătrânită. Scheletică. Bolnavă. Fuma enorm. Nu, nu venise pentru ea, pentru cazul ei - care era departe de a fi unul obişnuit. Nu venise nici în numele grupului-de-tovarăşi, chiar dacă se votase venirea ei. Nu cerea nimic, nu voia paşaport, nu cerea să i se facă dreptate în cutare nedreptate. Prin vot, tovarăşii o trimiseseră să vorbească, nu să solicite.

Şi a vorbit, a vorbit, întreruptă de intrările, ieşirile celorlalţi, telefoanele (sau tentativele unora, intervenţiile altora…). Ascultînd-o, parcă aş fi auzit-o pe Florica Iosub, personajul meu din **Uşa noastră cea de toate zilele**, din **În Cerc**, din **Gardă inversă**; şi de parcă m-aş fi auzit pe mine, narator, în anume pasaje din **Gherla**…

Bineînţeles, ea *crezuse;* şi, bineînţeles, azi, *îşi interzicea să nu mai creadă* - însă…

Mda, da, cedarea Ardealului de Nord, în 1940 fusese primită cu entuziasm de evreii de acolo. Erau evrei-unguri, limba lor maternă era maghiara, limba de cultură: germana (ca şi a ungurilor). Pentru că în cei douăzeci de ani de "ocupaţie valahă", suferiseră, nu atât ca minoritate naţională, persecuţiile-de-stat - care, fie vorba între noi (zicea ea, acum) nici nu existaseră, cât… din cauza prezenţei, ca stăpâni, a "valahilor împuţiţi", necivilizaţi, balcanici şi, oroare!: franţuziţi! Jubilaseră şi ei, la Cedare; şi ei, evreii voiau şi chiar reuşeau să se simtă mari-maghiari…

Nu, nu ştiau ce-i aşteaptă. În fapt, refuzaseră să creadă, în ciuda veştilor, a sfaturilor date de evreii refugiaţi din Polonia, mai întâi spre Ungaria, apoi, cu instinctul fără greş, coborau spre sud, în România, pământ de azil; în ciuda exemplelor date de un număr de evrei unguri care, şi ei simţind ce avea să vină, tot în România se refugiaseră - şi scăpaseră.

De ce ea şi ai ei rămăsese(ră) pe loc? Pentru că, în ciuda veştilor rele venite din Germania, evreii *ştiau*: înainte de venirea la putere a lui Hitler, germanii fuseseră poate cei mai toleranţi dintre europeni; apoi între Ungaria şi România, mai apropiată ca limbă, cultură, atmosferă, era, desigur, Ungaria. În al doilea rând: ei erau comunişti. Să fii comunist în România…- o glumă, românii nu-i luau în serios; apoi o bună parte dintre comuniştii din România erau evrei, unguri, ruşi, bulgari, pe când Ungaria era ţară cu vechi tradiţii, avusese chiar o revoluţie bolşevică, cea a lui Bela Kun, din 1919… O, dacă istoria s-ar scrie cu *dacă*… Dacă Ardealul de Nord n-ar fi fost cedat ungurilor…; dacă evreii din Ardealul de Nord s-ar fi refugiat în România…

- Eu, dragă tovarăşe, a spus ea, sânt o supravieţuitoare de la Auschwitz. Din familia mea - şi ştii că evreii sunt prolifici : numai eu. Ceilalţi tovarăşi cu care m-am consultat înainte de a veni încoace şi ei sunt, fiecare, supravieţuitori, unici, din familiile lor - dar atâtea alte familii au pierit în întregime…

Ştiam. Auzisem. Citisem.

- Aşa că ne înşelasem când, în 1940, redevenisem maghiari - maghiarii nu aveau nevoie de alţi mari-maghiari, iar de noi, evreii, nimeni nu are nevoie. Contează însă *cum anume* au vrut unii să scape de noi. Autorităţile maghiare au vrut să scape de noi, lichidîndu-ne. În parte au reuşit. Dar, ciudat; evreii-unguri supravieţuitori au rămas, în continuare, îndrăgostiţi de unguri şi de Ungaria - bineînţeles, pentru că nu confundă poporul cu regimul de la un moment dat - însă… Însă, după război, când s-au făcut statistici ale "soluţiei finale", supravieţuitori de-ai noştri, evrei unguri au făcut ce au făcut şi au translat cifrele victimelor - şi responsabilitatea - din rubrica Ungaria în rubrica României…

Ştiam, auzisem, citisem: fuseseră translate, cum spusese femeia, nu doar la România, ci şi la Iugoslavia şi la Cehoslovacia… desigur, nu "poporul maghiar" îi masacrase, dar fiecare popor să-şi poarte în spinare regimul de-atunci - or regimul maghiar administra (un eufemism) şi Nordul Ardealului şi Nordul Voivodinei şi Sudul Slovaciei; nu ocupaţii: sârbi, slovaci, români îi "adunaseră" pe evrei şi-i trimiseseră la Auschwitz, ci ocupanţii unguri - care, în treacăt fie spus, îi măcelăriseră, *înainte, în timp, până în aprilie 1945, pe slavi, pe valahi*).

Iar când venise momentul bilanţului, "rubrica Ungaria" îşi freca mâinile: Ungaria (adică ţara, adică şi poporul şi "regimul de atunci") îi lichidase pe evrei "numai" în proporţie de 45%…

- Trebuie să ştii, dragă tovarăşe, un lucru de necrezut: după război au fost consideraţi victime ale românilor, nu numai evreii din Ardealul de Nord, ci şi evrei care nu puseseră în viaţa lor piciorul pe-acolo. Supravieţuitori evrei din Ungaria propriu-zisă au trecut - să zicem: pe linie-de-partid, la sugestia tovarăşilor noştri sovietici - în România, cu mari responsabilităţi şi astfel s-au răzbunat pe românii care… îi trimiseseră la Auschwitz…

Ştiam. Nu din citite - din trăite. Scrisesem eu însumi despre acei evrei maghiari (originari din Ungaria), deveniţi ofiţeri de Securitate în RPR şi care îi snopeau în bătăi pe ţăranii, pe preoţii români din Dobrogea, Muntenia, Moldova pentru acelaşi motiv: «Voi care ne-aţi trimis la Auschwitz!» Mai grav: de când sânt în exil în Franţa am auzit declaraţiile lui Elie Wiesel, americano-francez, evreu ungur, născut în 1925, la Sighet: «Jandarmii români ne-au arestat şi trimis la Auschwitz!» (*în aprilie 1944!*).

- Greşeala cu ungurii am plătit-o scump: ungurii ne-au trimis la cuptoare, la moarte, ceea ce românii lui Antonescu nu au făcut. Am auzit că… "Câinele Roşu" i-a răspuns lui Eichmann, care voia şi evreii din România: "Sunt jidanii mei, fac ce vreau cu ei!" A doua greşeală - şi aici mă delimitez de tovarăşii mei: eu afirm că este greşeala noastră, a evreilor, ei spun că greşeala este a istoriei… De parcă istoria n-ar fi făcută de oameni, adică şi de noi… Uite ce cred eu, dragă tovarăşe: noi, evreii am fost folosiţi ca unelte, încă din 1917; după ce am fost folosiţi, compromişi, uzaţi, am fost, nu numai aruncaţi, dar scoşi ţapi ispăşitori. Totdeauna. Şi în Uniune şi în Cehoslovacia şi în Polonia şi în România - peste tot. Din nefericire, n-am învăţat nimic.

- …Eu sânt prea bătrână, n-aş mai putea fi folosită ca unealtă; nici ca ţap ispăşitor. Dar nu asta contează… Contează că eu nu mai vreau! Nu mai vreau să fiu folosită: m-am înşelat de două ori şi, pentru o singură viaţă e destul!

Apoi:

- Ceea ce am spus - că nu mai vreau - mă priveşte numai pe mine. În asta mă delimitez de tovarăşii mei. Ei cred încă. Le vine greu să recunoască, cinstit, acum, la sfârşitul vieţii, că au trăit, înşelîndu-se pe ei înşişi, înşelînd pe alţii. Eu însă… Desigur, nu pot fi considerată anticomunistă - nu poţi fi *anti*-ceva care nu mai există, dar asta e numai părerea mea, personală, nu şi a tovarăşilor…

Apoi:

- Tovarăşii m-au trimis la dumneata, să-ţi spun - ca să ştii, să

ştie şi alţii, să ştie toată lumea; ceea ce se întâmplă aici, la noi, în Lagăr nu e bine. Nu e bine deloc! Asta m-au delegat tovarăşii să-ţi spun, ca să se ştie: nu e bine!

Înainte de plecare bătrâna (îmbătrânita) evreică mi-a spus că nu are mandat în regulă ca să semneze apelul nostru. Dar se va întoarce, îi va informa pe tovarăşi, le va relata ce auzise, ce văzuse, ce aflase de la semnatarii întâlniţi la mine. Şi dacă tovarăşii vor hotărî că este cazul să semneze, atunci vor desemna un delegat - poate că tot pe ea. Sau poate vor redacta un text de solidarizare, de susţinere a noastră - ea nu poate spune de pe-acum ce anume se va hotărî. Oricum, va reveni, ea sau altcineva din grupul lor într-o săptămână, cel mult două.

Nu ştiu dacă a revenit. Oricum, cât timp am mai rămas liber, nu am primit veste de la ea.

VI

FOŞTII DEŢINUŢI

Unul dintre vizitatori, fost deţinut politic, după ce a semnat, m-a întrebat dacă auzisem de Voştinaru. I-am răspuns că numele îmi era cunoscut, însă nu mi-l aminteam pe purtător, nici dacă îl întâlnisem…

- Nu v-aţi întâlnit niciodată. Ar vrea şi el să semneze, dar nu e sigur că o să-i permiteţi…

- Nu am nici o cădere să permit ori să interzic cuiva să semneze, oricine ar fi acela. Nu sânt decât păstrătorul textului - cine vrea să-l semneze, o face; singura condiţie: să ştie ce semnează, să ia întâi cunoştinţă de text.

- M-am exprimat greşit, am vrut să spun că Voştinaru ar semna, dacă… Vă întreabă dacă se face să semneze. Adică ce credeţi…

- Nimic. Nu am împins pe nimeni să semneze, nici pe Voştinaru nu-l voi îndemna. Dacă este de acord cu Scrisoarea - s-o semneze!

- Voştinaru e jos, lângă restaurantul Drumeţul, mă aşteaptă. Poate să urce şi el? Să vină?

- *Să vină!*, am spus.

Am subliniat spusele, pentru că îmi amintesc bine această discuţie neobişnuită. Era pentru întâia oară când cineva mă întreba, prin intermediar, dacă poate semna… Toţi ceilalţi veneau, semnau - ori nu semnau, cum s-a întâmplat cu vreo patru vizitatori - dar niciunul din aceştia din urmă nu-mi ceruse părerea, mie, înainte de a-şi prezenta "cazul". De aceea răspunsesem că Voştinaru poate veni - nu înţelegeam ce îl poate împiedeca - în afara barajului de securişti, însă acela funcţiona şi pentru intermediari…

Voştinaru nu a venit. Nici în ziua aceea nici în următoarele.

Peste alte câteva zile, un alt fost deţinut politic (participant la răscoala de la Gherla din iulie 1958), după ce a semnat, m-a întrebat dacă semnase şi Voştinaru. I-am răspuns că nu. Proaspătul semnatar s-a arătat mirat: el ştia că semnase. Cum eu tăceam, el a şovăit, s-a scărpinat în cap, l-a înjurat pe Voştinaru şi a plecat.

Peste un timp un necunoscut s-a prezentat: Voştinaru. L-am poftit să intre. Întâmplător, în acel moment eram "liberi", aşa că Ana Maria l-a întrebat (cum făcea cu toţi vizitatorii) dacă doreşte

cafea sau apă minerală - mai ales apă minerală, oamenii simţeau nevoia a trei-patru pahare, după tensiunea acumulată, ca să ajungă la mine. Am răspuns eu, afirmativ. Însă Ana Maria voia să afle din gura acestuia.

Voştinaru s-a uitat la soţia mea, s-a uitat - n-a răspuns. S-a apropiat de mine şi, privind peste umăr, cu neîncredere, spre ea, mi-a şoptit că el are a-mi comunica ceva confidenţial. L-am poftit să o facă.

- Dar doamna?, a obiectat el.

Voştinaru nu-mi plăcuse de cum intrase - acum îmi era antipatic.

- Doamna e soţia mea, i-am comunicat, ritos. Ştie tot ce ştiu eu.

- Ţin foarte mult să vă vorbesc între patru ochi, a zis el. Rugaţi-o pe doamna să treacă la bucătărie.

Asta era prea de tot! M-am prefăcut că nu înţeleg, însă Ana Maria:

- Cum, la bucătărie? Dacă dumneata îţi trimiţi soţia la bucătărie când ai mari-secrete, soţul meu nu o face!

Voştinaru o ţinea pe a lui. Nici măcar nu şi-a cerut scuze, nu a invocat marele-secret al lui. În casă îmi intraseră mulţi oameni ciudaţi, însă nici unul nu-mi trimisese nevasta la bucătărie! Iritat, dar hotărît să termin cu el, am rugat-o pe Ana Maria să ne lase… Pufnind, ea a ieşit. Voştinaru era asudat, asudat. Şi agitat. Şi nesigur - şi agresiv. Ca într-o străfulgerare *l-am simţit*.

- Dumneata ai *fost trimis*, i-am zis. *Te-au trimis să mă sfătuieşti să-mi văd de treabă…*

- Da!, a sărit el, salvat, îl scutisem de introducere. Pentru că dumneata, domnule Goma, iartă-mă, dar ăsta-i adevărul, ai făcut numai doi ani de puşcărie, noi am făcut câte cincisprezece, optsprezece…

- Care, noi?, l-am întrerupt.

- Noi, care… Care nu mai vrem să intrăm iar! Am făcut destulă! Eu nu ştiu ce-i în capul dumitale, dar să ştii că ceea ce faci cu… scrisoarea aia (a rostit cu scârbă cuvântul *scrisoare*) nu duce la nimic! Din contra! O să ne ia Securitatea pe noi, vechii, pe noi o să ne facă responsabili de asta - aşa cum a făcut şi în '56…

Era adevărat, în 1956 Securitatea, ca să dea impresia (cui?) că studenţii nu ar fi fost capabili să se organizeze, să acţioneze singuri, fabricase un lot de "responsabili", foşti deţinuţi politici, în majoritate legionari. "Instigatorii" primiseră condamnări grele (şi la-moarte, comutate apoi), iar studenţii, consideraţi "manipulaţi" - doar până la cinci ani. Era adevărat, însă… Însă acest adevăr nu stătea la locul lui în gura vizitatorului asudat. Ba chiar stătea strâmb.

- Fii liniştit, domnule, i-am spus. Îţi promit: chiar mâine, la Europa liberă o să anunţ că acţiunea noastră nu a fost iniţiată, nici condusă de foşti deţinuţi politici - pe mine mă scot din cauză, dumneata ai spus că am făcut doar doi ani - nu numai că nu este susţinută, dar dezaprobată! Condamnată! Şi, dacă ţii, dau numele dumitale, ca cel care, în numele foştilor deţinuţi politici, ai venit aici, ca să-ţi exprimi…

M-a privit cu ură. Ură cu sudoare. Ură cu spaimă. Cunoşteam această privire. O mai întrezărisem. Ura celor care, cândva, rezistaseră, bine, mult - însă la un moment dat, *cedaseră;* se prăbuşiseră.

- Te rog, pe aici…- i-am arătat uşa:

- Dar n-am venit numai pentru… N-am venit să spun că numai eu… Că noi toţi… Că noi nu sântem de acord!

- Bănuiesc, am zis. Ai venit să-mi spui şi altceva: să mă somezi să… încetez; să mă sfătuieşti să-mi văd de treabă - adevărat, am făcut *numai* doi ani de închisoare, dar niciodată nu i-am cerut vreunui coleg de celulă să nu mai bată-n uşă - ştii ce-i aia…

- Ştiu, dar dumneata nu ştii ce ştiu eu! Şi nici ce ştiu ceilalţi grei. De asta ar fi mai bine s-o laşi moartă cu… Cu aia! Cât mai e timp!

- Că tot sântem în uşă, află: nu mai e timp… s-o las moartă. Îţi promit, îţi dau cuvântul de onoare: la anchetă o să spun, o să jur că Voştinaru nu numai că nu a semnat, dar m-a sfătuit, aşa ca între foşti puşcăriaşi, s-o las moartă… Să nu mai bat în uşă…

Mi s-a părut că, plecînd, m-a înjurat.

Nu am spus, nu voi pune că Voştinaru este - sau a fost în primăvara anului 1977 - omul Securităţii. E uşor să lipeşti pe fruntea colegului de puşcărie, chiar prietenului eticheta: turnător. M-am străduit - şi am reuşit (adevărat, am făcut *numai* doi ani) să rezist, să mă opun acestei epidemii: *turnătorìta.* Fiindcă ştiu: pentru o ceartă la tinetă, pentru o vorbă în doi peri, deţinutul îl încondeiază pe deţinut: turnător. Mai ştiam că, după atâta amar de timp de dependenţă de Securitate, nu era deloc necesar să fii, declarat, omul ei - ca să lucrezi pentru ea. În atâtea împrejurări Securitatea s-a slujit eficace de adversarii săi, folosindu-i împotriva altor adversari (apoi i-a pus să schimbe locurile, rolurile). Pe atâţia i-a prefăcut în unelte ale ei, fără a-i "răsplăti", doar înfricoşîndu-i şi promiţindu-le… că pe ei îi va lăsa în pace, o vreme…

În acea primăvară Voştinaru fusese, nu un turnător ordinar; Voştinaru (şi cum l-o mai fi chemînd), fusese unul din duşmanii înrăiţi ai regimului comunist pe care regimul comunist îi folosise împotriva noastră, a celor grupaţi in jurul unui text care

cerea respectarea drepturilor omului. Metoda nu era nouă şi, din câte constatasem: noi, deţinuţii, o sugerasem gardienilor; noi, victimele îi ajutasem pe călăi (să ne călăiască); fiindcă şi noi eram oameni din carne şi din sânge; fiindcă ne era foame, ne era dor de-acasă; loviturile ne dureau, ne chinuia claustrarea; pentru că fiecare din noi, cei intraţi în închisoare ne spuneam: dacă tot e să suferim, apoi să suferim numai din cauza a ceea ce am făcut noi (sau *se pretinde* că am fi făcut) - nu din pricina altora.

Dacă solidaritatea devenise în închisorile noastre o crimă - pedepsită ca atare - o bună parte din vină o poartă înşişi deţinuţii. O, nu este acuzaţie, fiecare om este *unul,* îşi cunoaşte tărìile, slăbiciunile - mai ales pragul dincolo de care nu poate merge cu tăria. Deci, nu acuzaţie, ci constatare: deţinutul este complicele gardianului - nu doar pentru că ascultă orbeşte de ordinele acestuia (ia să nu asculte!); nici pentru că atunci când un coleg de celulă îşi cere un drept al său - care drept este, aproape totdea-una, al tuturor - refuză să se solidarizeze cu "cel care bate în uşă". Ci pentru că merge mai departe, nu până la a deveni turnător, dar se opreşte pe o treaptă intermediară, mizerabilă: nu are normalul-curaj de a rămâne ceea ce este: deţinut, deci în opoziţie totală cu gardianul, ci îl şantajează pe colegul de celulă, de suferinţă, care a îndrăznit să ceară un drept ("să bată în uşă"): «Ai tu, colegul, prietenul, fratele meu inima aceea să… ceri ceea ce nu se cere, deci să-l provoci pe dom' gardian, să-l înfurii pe dom' căpitan - ca apoi, bestiile, să ne pedepsească pe toţi, nu doar pe tine? Nu-i viaţa de celulă şi aşa grea, să ne-o mai otrăvim noi înşine, *bătînd în uşă, pentru fleacuri*? »

Toţi cei care au făcut închisoare politică cunosc forţa teribilă, rea, paralizantă a deţinuţilor care, pretextînd: «paznicii nu trebuiesc provocaţi», devin ei înşişi paznici, supraveghetori, caralìi.

Din cei 200 semnatari vreo 10 erau foşti deţinuţi politici. Nu îndrăzneam să mă mir cu glas de sărăcia asta faţă de oameni care ar fi avut cele mai multe şi mai serioase motive de a se arăta nemulţumiţi. Fiindcă ştiam: cei care făcuseră multă închisoare nu ieşiseră fără urme şi urmări: obosiţi, înfricoşaţi - să intre iar acolo unde ştiau bine ce se petrece? Atunci, în primăvara lui '77 pusesem cvasiabsenţa foştilor deţinuţi politici pe seama "experienţei" (eufemism pentru: frică).

De acord: frica păzeşte pepenii; de frică omul rămâne în peştera natală, nu iese, nu se arată, nu se manifestă. Cu toate că am păstrat gustul amar al "trădării" atâtor prieteni cu care mă legasem în închisoare, în domiciliu obligatoriu, i-am înţeles: abia scăpaseră; abia se aranjaseră, de bine de rău, cârpindu-şi viaţa

asta nenorocită; unii se căsătoriseră, alţii se re-, unii învăţaseră meserii, câştigau o pâine cinstită (şi amară, dar pâine) - s-o ia de la cap? Prostia o faci o singură dată - dacă nu eşti prost-prost… Mai ales că nu mai erau tineri, nu mai erau sănătoşi (ce frumos scrisese Caraion: "Eram tineri, aveam de unde muri…"), apoi americanii ne uitaseră, nu mai veneau… De acord cu aceştia.

Însă nici o înţelegere pentru *trimişi:* fie ca Pantazi, erou de puşcărie, devenit un oarecare curier, să se planteze ore şi ore, zile de-a rândul (când timpul se măsura cu secunda) în casa mea - adevărat, fără să mă şantajeze prin cuvinte, însă urechile şi privire cu care urmărea ce se petrece, tăcerea lui era un act, o acţiune de complicitate cu Securitatea, care anula toată suferinţa lui din închisoare; la ceilalţi: la ce mai slujise curajul partizanilor, bravura eroilor de front, la ce mai era bună legenda lor, de eroi ai naţiei române? Acum slujea Securităţii, ca Voştinaru, să-mi intre în casă şi să mă someze să termin cu "asta"…

Mă încăpăţânez să repet: Voştinaru nu era omul Securităţii, măcar pentru că declaraţia lui, scrisă, a apărut în dosarul meu (citit la 1 mai 1977), or de regulă "icrele" turnătorilor nu apar în dosare, fiindcă aceştia scriu *note informative* (turnătorìi: denunţuri), nu *declaraţii în anchetă*. În fapt, Voştinaru, deşi servea Securitatea, nu era omul ei - nu era omul nimănui, nenorocitul.

Scria, el cu mâna lui, că eu îl trimisesem pe X, să-l convingă să semneze Scrisoarea; chiar insistasem; chiar îi mărturisisem lui X: "avem nevoie de un om ca Voştinaru", ca să dea… "greutate mişcării". Mai scria că el îmi răspunsese, prin acelaşi X, să-l las în pace, însă eu insistasem. Abia atunci se decisese să vină la mine, "ca să lămurim lucrurile". Eu îl primisem cu bucurie şi speranţă, în genunchi îl rugasem să semneze, spunîndu-i că eu, Goma sânt "în legătură cu forţe puternice din Occident; că "a venit ceasul"; că "în curând vom răsturna regimul iudeobolşevic", după care "îi vom pune la zid" pe toţi comuniştii". El însă îmi explicase: ceea ce încercam să fac era nu doar o prostie, ci o mare eroare, pentru că, iată, regimul se dovedise a fi liberal, democratic şi mai ales patriotic, azi se cântă "Deşteaptă-te, române" şi "Trei culori" şi "Pe-al nostru steag", ca să nu mai vorbim de "Hora Unirii"; şi el, Voştinaru îmi mai spusese că nu voi găsi un singur român care să conteste politica înţeleaptă dusă pe plan intern şi extern de către preşedintele Ceauşescu…

Nu mă mai întind. Declaraţia lui Voştinaru se încheia cu "înfierarea" mea ca "agent al serviciilor străine de spionaj", cu asigurarea că el, Voştinaru, se reeducase (!), că el vrea să uite "erorile de tinereţe" şi că nu are decât un singur vis: să-şi

continuie viaţa în cadrul familiei şi la sânul Patriei, România socialistă…

Un amănunt: în dosar mai figura o hârtie, semnată de procurorul Ştefănescu din care reieşea: întrucât Voştinaru *colaborase cu ancheta,* va apărea în proces ca martor al acuzării în stare de libertate şi nu în calitate de… complice.

Asta-i cu foştii (greii) deţinuţi politici.

VII

SCRIITORII

În aceeaşi perioadă [13-31 martie 1977] am mai primit trei paşnici emisari. Toţi trei scriitori şi foşti deţinuţi politici. Fiecare din altă provincie a ţării - să fi fost aleşi după… hartă?

Primul, cronologic, un domn în vârstă [Teohar Mihadaş - nota din 1990]. De la primele cuvinte îi dădusem de înţeles prin semne să nu vorbească tare, fiindcă la mine în casă totul se ascultă, totul se înregistrează… El nu a înţeles sfatul; ori l-a refuzat:

- Domnule Goma, Securitatea m-a trimis la dumneata. Să te conving să renunţi. Zece zile m-a chinuit, la noi [la Cluj]. Pe mine m-a dat afară din locuinţă; pe soacră-mea din spital; pe copii şi pe ginere i-au ameninţat că or să-şi piardă slujbele dacă eu nu vin la Bucureşti, să te "lămuresc". Mi-au promis că, dacă reuşesc să te descurajez, să te fac să abandonezi povestea cu semnăturile, au să-mi dea o locuinţă mai bună, pensie de la Uniunea Scriitorilor şi au să-mi publice cărţile respinse până acum. Zece zile am zis: «Nu!». În a unsprezecea: «Bine, mă duc, dar nu uitaţi: voi m-aţi trimis!»

A întins mâna:

- Dă-mi Scrisoarea, s-o semnez. Eu, din proprie iniţiativă, n-aş fi făcut atâta amar de drum, din lipsă de bani de drum şi de frică… Însă dacă tot am venit, vreau să semnez!

I-am spus că în situaţia lui, e mai bine să nu semneze.

Era unul din sutele de mii, poate milioanele de români care făcuseră închisoare; apoi se bucurase de "libertatea" fără slujbă, fără venituri, fără locuinţă, cu copiii ameninţaţi că nu vor putea urma studiile, iar dacă le vor termina, vor căpăta "repartiţii de duşmani ai poporului". Mi-a povestit luptele cu cenzura - le cunoşteam, în mare, doar făcusem împreună anticameră la tot felul de mocofani cenzori: Vasile Nicolescu, Brad, Ghişe, Dodu Bălan, Leu, Cursaru…

La plecare mi-a lăsat, cu dedicaţie, trei din cărţile sale totuşi, apărute.

Al doilea scriitor: un minoritar [Tcaciuc, scriitor de limbă ucraineană - nota din 1990]. Îl cunoşteam din vedere. Zicea că şi el a făcut închisoare "ca tot românul"… Mi-a dat de înţeles că, înainte de a veni, discutase cu alţi minoritari de-ai lui, nemulţumiţi cu toţii, de toate. Mi-a spus că se întoarce la el acasă, în Nordul Moldovei, dar în scurt timp va reveni "cu cel puţin o sută de semnături". El nu a semnat, pe loc. Şi nu mi-a cerut să

citească textul Scrisorii, nici o copie pe care să adune semnăturile ucrainenilor. Nu transpira, nu mi-a dat vreo carte a lui, cu dedicaţie. După ce a plecat, mi-am spus că n-o să-l mai văd vreodată. M-am înşelat: după liberare, prin iunie (1977), la televizor: Tcaciuc al meu se afla în primul rând de scaune în sala în care se ţinea Congresul Scriitorilor (cel la care Ceauşescu, după ce a asigurat că în România nu există cenzură, a promis că va desfiinţa… cenzura; Congresul Scriitorilor cel la care scriitorii din redacţiile periodicelor şi editurilor au acceptat fără crâcnire să devină, ei, cenzorii confraţilor lor, să se ajungă la întrecenzurare, ca la un Piteşti Bis).

Al treilea trimis [Aurel Covaci, nota din 1990], fost coleg de facultate. Făcuse o închisoare ciudată: nu vorbea despre ea, până la saţiu, ca noi toţi. O singură dată îi scăpase că fusese şi el la Jilava, însă când l-am întrebat - nevinovat şi dornic de a depăna amintiri de închisoare- pe ce secţie, în care celulă, el s-a fâstâcit, a schimbat vorba… Închisoare urmată de o liberare şi ea ciudată; înainte de termen - dar el nu spunea nici la câţi ani fusese - dacă fusese - condamnat şi, după vreun an de fabrică, fusese angajat la ONT ca ghid pentru străini în România, pentru români în Occident… Adevărat, ştia mai multe limbi, tradusese din rusă, din portugheză, dar nu era singurul care să ştie limbi străine dintre foştii deţinuţi politic.

Nu fusesem prieteni la facultate, după devenisem apropiaţi fiindcă şi el şi soţia sa şi colegă de-a noastră [Stela Pogorilovski, nota din 1990] eram puşcăriaşi, declasaţi (el la o fabrică de şuruburi, ea la o fabrică de ciorapi, eu… la pepiniera şi depozitele de cereale din gara Şercaia…). După ce devenise ONT-ist, o lăsasem mai (foarte) moale cu prietenia. Când ne întâlneam, schimbam câteva cuvinte. De vreo trei ori îl vizitasem cu Ana Maria, amicul îşi cumpărase casă pe strada Grigore Alexandrescu (alături de noul proprietar Titus Popovici, de şi-mai-noul Marin Sorescu), casa în care Titus Popovici mă judecase pentru că făcusem de râs literatura română, publicîndu-mi cărţile în Germania, Franţa, Italia, Suedia, Olanda… Deşi îi invitasem la noi, în Drumul Taberii, nu veniseră - dacă şi noi: locuiam aşa de departe…

Acum, după mutra cu care îl întâmpinasem, colegul înţelesese că vizita lui mă surprindea, însă nu a făcut nici un efort ca să-mi explice *motivul* ei - eram sigur că nu pentru a semna venise… Asuda, era jenat, încurcat, de compătimit. Dar nu am mişcat un deget să-l ajut, să-i întind un colac de salvare, fie şi întrebîndu-l ce caută la mine, *acum*…

Tăceam. Şi fumam. Fuma şi el - însă el nu voia să tacă.

A bâiguit ceva din care ar fi trebuit să înţeleg că el şi cu soţia sa erau îngrijoraţi de soarta mea, umblau zvonuri că aş fi fost arestat - «şi atunci prietenii noştri, ştii tu care» îl trimiseseră pe el să vadă, să verifice… Cum eu tăceam, în continuare, el cususe cu aţă (şi mai albă): că el, ca să-i… deruteze pe securişti, nu venise încoace cu un taxi, ci cu o furgonetă… Nu, nu văzuse pe nimeni de pază la poartă ori prin împrejurimi…

Fiindcă tăceam amândoi (Ana Maria şi cu mine), el s-a interesat - fără interes - de Filip, de sănătatea noastră - apoi vreo jumătate de oră ne-a vorbit el, pe îndelete despre acele ţigarete speciale care te ajută să te laşi de fumat - el le cumpărase din Italia [unde fusese invitat de I.C. Drăgan…], dacă vreau, îmi poate da prospectul, să-mi procur şi eu…

Apoi a plecat. Uşurat că vizita se sfârşise.

VIII

SCRISORILE

În jurul datei de 25 martie, Bunavestire!: cutia poştală a noastră şi-a recăpătat destinaţia! După ani de zile în care nu găzduise decât note de plată, iat-o frecventată şi de scrisori - şi ce scrisori!

Mai întâi două, de la doi semnatari care-şi retrăgeau semnătura: un sas din Sighişoara, pe nume Wagner, după ce mă beştelea în fel şi chip, pentru că îl indusesem în eroare, îl minţisem, îi ascunsesem intenţia de a face spionaj, de a răsturna guvernul şi pe Ceauşescu, îmi cerea să-l şterg de pe listă, altfel vine la Bucureşti să-mi crape capul! În încheiere îmi aducea la cunoştinţă că el a renunţat - de bună voie - la emigrare în Germania Federală, că el vrea din tot sufletul să rămână în RSR, unde se stabiliseră strămoşii săi în urmă cu şase sute de ani şi unde el, Wagner, ţine să muncească cu drag, să trăiască în pace şi să se bucure de toate libertăţile adevăratei democraţii de la noi.

A doua venea de la Iaşi, de la tatăl unui semnatar, Mărănduc. Tăticuţul mă înjura ca pe la ei, de toate celea, mă acuza de… homosexualitate - aşa se explica sucirea capului "copilaşului" (avea 19 ani). Mă avertiza că, dacă nu-l şterg de pe listă pe băiat, o să vină la Bucureşti, să mă-nveţe mine! (Doamne, câţi români de-ai mei ţineau să mă-nveţe minte atunci, în 1977!)

Un mănunchi de scrisori din străinătate: Canada, Statele Unite, Germania, însă toate purtau aceeaşi dată de expediere şi aceeaşi dată de sosire la Bucureşti. Veneau din partea unor organizaţii, asociaţii ale românilor exilaţi, semnate cu nume româneşti (de care nu auzisem încă…), toate îmi cereau să scriu şi să le trimit lor, spre publicare, "materiale" în care să dovedesc (eu!) că Transilvania este a românilor, nu a ungurilor (ceea ce toată lumea o ştia, însă ardelenii ba: ardelenii nu ştiau că Basarabia şi Bucovina de Nord sunt ale românilor, nu ale ruşilor). Mi se explica: ungurii din exil sunt activi, puternici, obraznici, dispun de mijloace de propagandă, aşa că noi, românii, oriunde ne-am afla pe glob, avem o sfântă datorie: să le dăm peste bot!

În timpuri normale nu aş fi refuzat să scriu despre "problema Transilvaniei", creată de ruşi, ca diversiune continentală, acceptată de Bucureşti şi Budapesta, ca diversiune naţională - şi simetrică. Dar nu ca să le dau peste bot ungurilor, ci să spun ceea ce ştiu eu, să depun mărturie. Însă… trei scrisori plecate, ca la un semnal, din trei părţi ale lumii, ajunse la mine la ţanc - şi *când*?

în momentul în care adunam semnături pe un text aflat *deasupra* "problemei Transilvaniei" semnat şi de mulţi unguri - asta începea să miroasă. Chiar să pută. Drept care am pus scrisorile de-o parte şi… le-am uitat.

Noroc cu bravii patrioţi, securiştii: după arestare, m-au întrebat doar aşa, pentru că (nu) venise vorba: de ce nu trimisesem "materialele"? La care am răspuns cam aşa:

«Ardeaţi de nerăbdare să primiţi pe Calea Rahovei, via New York, Ottawa, München, "materiale" semnate cu numele meu în chestiunea Transilvaniei româneşti? »

Mi s-a răspuns:

«Dacă ai fi scris ce ţi s-a cerut, n-ai fi ajuns aici!»

Nostim, nu? Însă eu nu cunoşteam reţeta fericirii prin care… nu ajungi în beciurile Securităţii, între labele securiştilor patrioţi-foc…

Încă o scrisoare semnată de şapte preoţi - chiar aşa începea «Noi, şapte preoţi ortodocşi… Desigur, stilul epistolar al preoţilor - altfel: şapte; şi foarte ortodocşi - mirosea dumnezeeşte a tămâie, colivă, căldăruşă, dar adia drăceşte şi a afurisenie: dacă nu mă potolesc, dacă nu încetez "actele duşmănoase împotriva Patriei şi a Bisericii, mânia lui Dumneze şi a Poporul va cădea - asupra mea, se înţelege…

În fine: o singură zi dar în două tranşe, dimineaţa, după amiaza, am primit cinci scrisori de la cinci "confraţi".

Cel mai violent rechizitoriu mi-l făcea Dumitru Mircea, faimosul autor al nu mai puţin faimosului roman **Pâine albă**, publicat în 1952, Această "operă" împreună cu "capodopera" lui Sadoveanu **Mitrea Cocor** a fost "îndreptar" al prozei realist-socialiste din RPR. […]

Al doilea confrate: Valentin Berbecaru […]

Al treilea: H. Zalis, zelos colaborator al *Săptămînii* Securităţii de sub conducerea plutonierului Eugen Barbu. Scrisoarea lui Zalis începea nesfârşit de inteligent:

"Tocmai m-am întors din Israel…" Zalis fusese pus de superiorii săi să gâdile coarda… ovreiască, să mă ia, dacă nu ca pe unul de-al lui, atunci ca pe unul căsătorit cu o persoană care, azi-mâine, va putea spune că şi ea "tocmai s-a întors din Israel". Deocamdată se întorsese el şi îmi comunica, mie (cu care nu avea decât relaţii de bună-ziua), ceva important; şi grav: "israelienii de origine română urmăresc cu îngrijorare şi cu deplină dezaprobare" acţiunile mele "nesăbuite"; ei, "israelienii de origine română sunt în total dezacord şi condamnă cu hotărîre acţiunile de trădare a patriei", în fine, (acţiunile) "pun în pericol excelentele relaţii dintre Israel şi Republica Socialistă România". Nici

mai mult, nici mai puţin. Trebuie să spun că săptămînistul, eugenbarbistul Zalis, deşi m-a acuzat (dinspre Israel că trădez… România) a fost singurul dintre “confraţi” care nu m-a insultat, nu mi-a contestat talentul, mărginindu-se la a-mi transmite mesajul israelienilor de origine română…

Alecu Popovici - a nu se confunda cu Titus, care nu scria, ca Alecu, piese de teatru pentru copii, ci scenarii de filme pentru copilărìţi - probabil coleg de bancă al lui Zalis la recenta probă epistolară, trăsese cu ochiul la vecin şi… copiase: el gâdila coarda imediat alăturată: “Tocmai m-am întors din Republica Federală, mai precis de la München, unde am întâlnit vechi prieteni care lucrează la Europa liberă”. Erau şi aceia (fără nume) “profund revoltaţi că un scriitor fără talent vorbeşte în numele scriitorilor români”. În ultima parte a scrisorii blândul şi obezul Alecu Popovici mă trata, fără fantezie, de duşman vândut al unei puteri străine şi îmi prezicea “o moarte fizică şi morală” (sic).

Al cincilea: Dan Zamfirescu. Singurul care nu m-a surprins. Era cunoscut, de aceea oamenii se fereau de el, zicînd că este securist; sau doar turnător. Nu ştiu dacă se ocupa şi de… gospodărie, ştiu însă: fostul teolog era pus la treabă totdeauna când partidul avea nevoie de “argumente istorice”. Publicase o carte despre Neagoe Basarab, însă de atunci asuda la ştiinţificizarea tezelor ceauşeşti prin abaterea de la prezent şi realitate, trimiterea în istorie şi în glorie…

Nu cred că Dan Zamfirescu avea nevoie să fie turnător, ca să lucreze pentru Securitate. Ce am aflat după arestare (că fusese coleg cu generalul Pleşiţă şi se vizitau cu doamnele…) nu a făcut decât să confirme ceea ce îmi spusese nasul meu de câine de vânătoare. Colegi vor fi fost cei doi la primară, fiindcă nu cred că Pleşiţă făcuse şi Teologia - ca Plămădeală, Anania, Virgil Cândea, însă mai ştii…

În vara lui 1971 “revoluţia culturală” a lui Ceauşescu fusese salutată doar de trei-patru scriitori (surpriza a venit de la colegul meu de celulă de la Jilava, Nicolae Balotă - dar nu şi de la Petru Popescu…) - printre ei şi Zamfirescu. La scurt timp după ce i se publicase “adeziunea înflăcărată”, s-a întâmplat să dau nas în nas cu el, la Uniunea Scriitorilor. Mi-a întins mâna. Am dus amândouă mâinile la spate. A roşit, nu a zis nimic atunci (mai era de faţă vreo cinci persoane), însă peste câteva minute m-a prins singur:

- De ce nu mi-a dat mâna, domnule Goma?

- Nici un secret: pentru adeziunea la “Tezele din iulie”.

- Ei şi? Scriu ce gândesc, astea-s convingerile mele!

- Nu cred: te-am văzut la Casa Scriitorilor, mâncînd. Cine mănâncă aşa cum mănânci dumneata nu poate avea convingeri.

- Dar cum mănânc?, a întrebat prosteşte Dan Zamfirescu.

- Cum mănâncă chiar şi mâncarea mâncătorii de căcat.

Dan Zamfirescu a plecat ca din puşcă. Atunci. Însă mai apoi, oriunde ne-am fi întâlnit, el mă saluta, primul. La Casa Scriitorilor a încercat de mai multe ori să mă invite la masa lui, să se aşeze la masa mea. Nu a reuşit. Dealtfel nu l-am văzut vreodată stînd la masă cu altcineva în afară de soţia sa.

În scrisoare Dan Zamfirescu mă lua la refec din primele rânduri: scriitor fără talent, veleitar, complexat etc. După o incursiune în istoria glorioasă a României - specialitatea casei - îmi mai ardea o rafală de adjective. Sfârşea, după tipic, cu ameninţări.

Nu, scrisoarea zamfirească nu m-a surprins - ştiam şi "amănuntul": deşi semna "Prof. Gh. V.", el era Dan Zamfirescu, cel care făcuse parte din delegaţia scriitorilor indignaţi de care îmi vorbise Burtică.

Surpriza era alta: dintre toate scrisorile scriitorilor numai a lui Dumitru Mircea era de mână, celelalte, de maşină - fiecare dactilografiată la altă maşină, însă adresa mea, pe plic, bătută la aceeaşi! Aşa stînd lucrurile, nu mai conta că toate plicurile (şi cel "provenit" de la Dumitru Mircea) erau la fel: în culori egal spălăcite prezentau aceeaşi mănăstire Voroneţ…

IX

BRAŢUL (PEDEPSITOR) AL REVOLUŢIEI

În raport cu durata de stea căzătoare a mişcării noastre, Braţul Armat (al Revoluţiei) s-a manifestat destul de târziu. Puşcăriaş condiţionat fiind, mă aşteptam să-l întâlnesc mult mai devreme - vreau să spun : chiar înainte ca noi să-i fi dat motive (de pedepsire). Pentru o "Securitate a Poporului" care vreme de treizeci de ani lovise fără cruţare, drept în faţa ochilor, adică în popor, fără a sta pe gânduri, o şovăială de aproape două luni de zile pare şi acum inexplicabilă.

Puterea nu voia să creadă. Mai aproape: *nu-şi dădea voie să creadă*. Fiindcă era de necrezut: Ce-i apucase pe români să nu se mai supună - pe faţă, fără măcar o furcă, o coasă - o bâtă? ;

Ce-i apucase pe români, doar din 1956 (Revoluţia maghiară) nu se mai… manifestaseră - vorba vine: atunci se mişcaseră numai studenţii şi câţiva militari? ;

Ce-i apucase pe români, doar mişcarea de partizani se… autodizolvase: oamenii ieşiseră din ascunzători şi se predaseră? ;

Ce-i apucase pe Români, doar din 1958, de când ruşii plecaseră din ţară ei erau mulţumiţi că scăpaseră de robie (nu în urma vreunei răscoale, ci pentru că Ocupantul hotărîse să ne dezocupe), deci dispăruse raţiunea de a lupta, fie şi pasiv, pentru libertate;

Ce-i apucase pe români, doar avuseseră timp să constate că ajutorul exterior nu venise, fiindcă nu avusese vreodată de gând să vină: dacă Aliaţii nu mişcaseră un deget pentru polonezii care se bătuseră tot timpul alături de ei, cum să o facă pentru românii care erau totdeauna cu cel mai tare: cu neamţul până la Stalingrad, cu rusul până în Tatra? - îi aşteptam pe "americani" să debarce şi la noi - ei ne-au bombardat ca pe nişte duşmani, în 4 aprilie 1944 omorînd, în jurul Gării de Nord 20.000 oameni, jumătate refugiaţi din Basarabia şi din Bucovina pregătiţi să, plece cu trenul spre vest, în "dispersare"; iar după 1948 ne-au tot promis, prin radio: "Rezistaţi, fraţi români, căci ora liberării voastre se apropie!" - iar noi am rezistat - pe brânci, tremurînd.

Ce-i apucase pe români, ce mai voiau? Doar după 1965 li se restituise (!) mândria-naţională; aveau dreptul (de la miliţie) să afirme că limba română este limbă latină; de la primărie căpătaseră autorizaţie să spună că strămoşii lor sunt dacii *şi* romanii, ba chiar anume cântece patriotice pentru care "înainte" intrau la Canal, acum se cântau la radio şi se dădeau la televi-

ziune? Ce mai voiau, nu se mulţumeau cu "mândria de a fi români"? , cu "independenţa faţă de Rusia"?;

Puterea nu-şi credea ochilor, în primăvara anului 1977 - şi pentru că ştia ea ce ştia: lichidase, nu doar clasele, ci strivise, distrusese, neutralizase, corupsese pătura intelectuală, câtă fusese, or "experienţa dovedise": peste tot, oricând, în Lagăr, intelectualii (mai cu seamă scriitorii) se revoltaseră primii împotriva comunismului de orice "nuanţă" ar fi fost. Or "la noi, în RSR" populaţia era, nu doar paşnică, dar şi fericită şi îl iubea din toată inima pe cel mai Fiu, cel mai Tată, cel mai Far, cel mai Cârmaci…

Pe de altă parte, Puterea, chiar dacă evaluase pericolul unei mişcări pentru drepturile omului, se simţea prinsă în capcana pe care ea însăşi o întinsese occidentalilor: nu pentru că era (sic) un regim liberal, independent, deschis căpătase certificate de bună purtare, covor-roşu, caleaşcă regală, pupături şi diplome - mai cu seamă de la americani? Or, iată: în acel moment preşedinte al Americii era Jimmy Carter, campion al drepturilor omului…

Ce era de făcut cu aceşti încurcă-lume indigeni care se treziseră cerînd *drepturi ale omului*? Dacă sunt lăsaţi în pace, ca să creadă occidentalii că la noii cetăţenii nu sunt reprimaţi doar pentru asemenea "fleac"- se supără tovarăşii din Aparat, mormăie tovarăşii din Lagăr, apoi există riscul contaminării populaţiei întregi; dacă nu (ca să nu mai fie supăraţi tovarăşii din Aparat) atunci să se treacă la acţiune fără întârziere, fiindcă tovarăşii noştri câini de la Securitate nu mai pot fi ţinuţi în lesă…

Fireşte, nu ştiu ce "s-a dezbătut acolo-sus" şi nu voi afla vreodată*). Însă pentru că eram obiectul "dezbaterilor", mi se trimiteau anume semnale pe care eu, băiat deştept, trebuia să le interpretez şi să trag concluzia că "sus" existau musai două tabere: "şoimi" şi "porumbei"; duşmani şi… amici - şi trebuia să fiu convins: "Tovarăşul" este de partea mea, în mare-luptă-mare cu duşmanii dreptăţii, adevărului, independenţei Domniei-Sale. Purtător de cuvânt al Porumbelului Suprem: Burtică, el era pentru-discuţie, împotriva-represiunii (nu sunase el la Stănescu-Securistul, ca să fie liberaţi trei semnatari?); pentru-tratative, ba chiar târguială: Uite, el îmi publică, mie, cărţile până atunci interzise, în schimb, eu o las mai moale, chiar baltă! cu "aşa-zisele" (drepturi ale omului); uite, ei sunt dispuşi să dea paşapoarte tuturor care se plânseseră de "anumite mari dificultăţi trecătoare", cu condiţia ca aceia să nu semneze "aşa-zisul apel", iar cei care îl semnaseră să-şi retragă semnătura. Uite, ei merg mai departe: acordă paşapoarte*) şi celor care nu au cerut: rude,

*) Ba da - cu picătura: şi atât de târziu…

prieteni ai celor care se manifestaseră deschis, "ca să nu creadă lumea că noi ţinem oamenii închişi cu forţa" (sic), "ducă-se unde-or vedea cu ochii, să ne lase pe noi să construim socialismul nostru naţional, în România"... Bineînţeles, paşaport şi pentru mine - "şi pentru doamna şi pentru copilaş - chiar şi socrul, dacă dânsul doreşte, de ce nu, vai de mine!" Însă pentru că spusesem, repetasem că nu vreau să plec din ţară "ne aranjăm pe loc: noi publicăm cărţile dumitale, reţinute (sic) până acum, traducerile soţiei, mai publicăm şi ceva reportaje despre marile-realizări"...

Morcovul promisiunilor simultan cu ciomagul represiunii:

«Păi, cân' te-o lăsa tovarăşu-nostru din braţe şi te-o da pe mâna Securităţii...»

Ca şi cum "tovarăşul-lor" n-ar fi fost şef suprem al Securităţii...

Povestea cu "şoimii şi porumbeii" prinde la occidentali, cu precădere la boii de americani, nu şi la români.

Oricum, judecînd după desfăşurarea evenimentelor, nici una din "partide" nu a avut câştig de cauză (în detrimentul celeilalte) şi a fost firesc, din moment ce Însuşi Tovarăşul a condus operaţiile, de la început până la sfârşit, dovedindu-se când strălucit strateg, când călcător în străchini - strălucit. Despre Strategia celui Mai Strateg dintre Români voi avea prilejul să vorbesc mai încolo, deocamdată primul contact cu Braţul Revoluţiei - pe care, repet: îl cam demultişor aşteptam... -s-a produs...

...Sâmbătă 19 martie 1977

Odată cu lăsarea întunericului încetaseră şi vizitele. Pe Filip îl culcasem şi ne gândeam că, în sfârşit, după atâtea sâmbete ratate vom putea privi la televizor serialul "Kojak". Numai că pe la opt şi jumătate cineva a sunat la uşă. Nu puteam să nu deschid: un bărbat foarte înalt, foarte voinic, îmbrăcat într-o scurtă de miel:

- Să trăiţ', dom'Paul, am venit şi io să semnez!

Puteam refuza? Nu. Adevărat, era târziu, era sâmbătă seara, aveam şi noi nevoie să respirăm după atâtea săptămâni de agitaţie, de tensiune, de nesomn - dar să refuz un semnatar? Adevărat: mutra lui nu era deloc simpatică; nici liniştitoare. Apoi trăsnea a băutură - până atunci nici un vizitator nu venise duhnind a cârciumă, deşi, desigur, unii obişnuiau să se cinstească şi nu se opreau la primul păhărel. L-am lăsat să pătrundă - numai în antreu. I-am spus să aştepte: copilul abia adormise. Am adus, dinăuntru, Scrisoarea. L-am întrebat dacă ştie ce anume semnează...

- Păi io, dom' Paul pentru paşaport viu, că io-s sas din Sibiu şi 'mneavoastră aţi făcut liceul la Gheorghe Lazăr, aşa mi-or spus băieţii, că 'mneavoastră daţi paşapoarte…

Încă un paşaportar!, mi-am zis. Dar şi paşaportul este un drept, nu? L-am rugat să citească mai întâi textul Scrisorii - dar vizitatorul s-a ferit, de parcă hârtia ar fi fost fierbinte:

- Pă io nu de-aia-am venit, să cetesc, io de paşaport! Aşa mi-or spus băieţii, că daţi paşapoarte.

Îmi reproşam că deschisesem. Până atunci nici un vizitator nu-mi ceruse, pe loc - şi înainte de a semna - paşaport.

- N-aţi înţeles ce facem noi. Noi nu dăm paşapoarte…

- Ba daţi!, m-a întrerupt şi m-a apucat de umeri. Vă rog frumos de tot, dom' Paul, daţi-mi paşaport, că io-s sas din Sibiu…

- Lasă-mă să termin ce-am început: nu eu dau paşapoarte, eu…

- Ba daţi! Aţi dat şi la alţii, mi-or spus băieţii - hai, dom' Paul, daţi-mi şi mie un paşaport, că doar aţi făcut liceul la Sibiu…

Inutil să încerc să reproduc "dialogul": Sasul-de-la-Sibiu nu avea nevoie de explicaţii, el voia paşaport! Mă gândeam că o fi un trăznit - mai trecuseră pe la mine vreo doi, numai că ăsta părea a fi un trăznit periculos. Am reluat explicaţiile: eu nu dau paşapoarte, pentru asta să se ducă la Direcţia Paşapoartelor, eu adun semnături pentru…

La un moment dat îmi propune:

- Dom'Paul, hai în casă, să discutăm…

Asta m-a scos din fire: am uitat că era cu aproape jumătate de metru mai înalt şi că avea mâini cât pâinile (le tot ascundea la spate):

- Uite ce e, domnule: în casa mea o să intri după ce te voi invita…

- Pă hai, invită-mă, dom' Paul, zău - să stăm de vorbă…

- Despre ce? De un sfert de oră îţi explic - tot degeaba…

- Hai, dom' Paul, bagă-mă-n lot…

N-am înţeles în ce să-l bag - l-am pus să repete.

- În lot, că m-or scos, şi băieţii zic că poţi orice, hai, zău, dom' Paul, bagă-mă-n lotu' naţional, că m-or scos - pă io l-am bătut şi pe Alexe de la grea, prav l-am făcut! Mă bagi? Bagă-mă, zău…

În sfârşit, ştiam cine era: m-au trecut fiorii:

- A-ha, eşti Horst Stumpf - dar ia stai: ai boxat totdeauna la semigrea, Alexe a fost un greu…

- L-am bătut, de l-am zmintit, dă-l în mumă-sa! - şi Stumpf a pus mâna pe clanţă, a deschis, a intrat, ca la el acasă.

Am încercat să-l reţin - m-a târît după el, fără efort, nici nu-şi va fi dat seama că cineva se atârnase de el. S-a aşezat

în fotoliu:

- Să ştii, dom' Paul că io de-aici nu mă mişc! Nu plec, până nu mă-mpaci cu muierea…

Eram prins. Nu mai puteam scăpa de el. Nenorocitul: va fi aflat de Scrisoare, va fi înţeles ce putea înţelege capul lui de boxeur prost, prostit de milioanele de pumni încasaţi. Şi uite-l la mine, să-i rezolv eu "problemele": lotul, muierea… Adevărat, Stumpf era un boxeur rudimentar, fără gardă, încasa fără să crâcnească, trei reprize; adevărat, deşi bătut, nu-l văzusem niciodată la podea… Dar asta nu mă putea ajuta: chiar eliminat din lotul naţional, Stumpf era… Stumpf, nu mă puteam măsura cu el.

Îl vedeam de aproape: nu mai boxase demult - nici o urmă proaspătă. Dar se citeau pe obrazul lui loviturile cumplite încasate: arcadele, pomeţii, nasul, urechile - dar mai ales ochii - mărturiseau că dincolo, materia aceea fragilă numită creier fusese scuturată ca într-un shaker şi se reaşezase Dumnezeu ştie cum (dacă se mai reaşezase). Ochii, mai ales ochii: fuseseră probabil totdeauna de un albastru spălăcit, acum erau de un albastru mort. Vedeam de aproape ravagiile "nobilului sport" - pe care îl făcusem şi eu, chiar cu o nesfârşită plăcere; şi mândrie…

Mă aşezasem pe colţul patului. Cuprins de frică - îl văzusem boxînd: încasa, încasa şi, uneori lovea, mai mult un gest de apărare, dar îl fulgera pe partener. Cuprins de milă - îl vedeam în faţa mea…

În fotoliu, cu scurta de blană pe el, Stumpf se îmbăta văzînd cu ochii. Slujindu-se de cele vreo cincizeci de cuvinte câte poseda, îşi zicea litania: paşaport, lot, nevastă, la care se adăugase a patra: *să-l angajez*, eu, ca lăcătuş la Uzinele 23 August…

Nu mai încercam să-i explic, să-l fac să înţeleagă; vorbea el, în fine, mormăia: tocmai ieşise din puşcărie unde fusese băgat pentru huliganism: la un restaurant îi dăduse unuia un pumn ("Numai o ştearsă, da' el, că i-am rupt…" - n-a spus ce îi rupsese); când ieşise, constatase că nevasta, chelneriţă, îl părăsise, în lot nu-l mai primeau, slujbă: sufletu'! Să-l ajut, că eu pot orice, aşa îi spuseseră băieţii…

- Care băieţi?, am întrebat din inerţie.

- Băieţii de la Dinamo, a răspuns el.

- A-haaa!, am făcut.

Tocmai atunci a intrat Ana Maria - nu auzise nimic din "discuţia" noastră, credea că e un semnatar obişnuit. I l-am prezentat:

- Horst Stumpf, fost boxeur de categorie semigrea… A venit să-mi ceară paşaport, slujbă, împăcare cu nevasta…

Ana Maria credea că glumesc. Stumpf m-a "ajutat":

- Io nu plec de-aici, până… până… Hai, dom' Paul, că puteţi, aşa mi-or spus băieţii…

- Care băieţi?, l-a oprit Ana Maria şi ea, din instict.

- De la Dinamo, a răspuns Stumpf, docil.

- Ei te-au adus aici?, l-a luat ea din scurt. "Băieţii de la Dinamo"? Cu ce misiune? Să ne faci K.O.? De ce nu vin ei, dulcii băieţei în uniforme cu epoleţi albaştri, de ce te-au trimis pe tine? Crezi că mă sperii? - s-a apropiat de el, ameninţîndu-l cu pumnii ei cât două nuci.

- Io, doamnă, nu ştiu ce to' vorbiţi - Stumpf a început să se ferească.

- Cu maşina te-au adus? Te-au condus până la uşă? Ei au apăsat pe butonul soneriei?

- Ba nu, că n-or urcat…

- Minţi, te-ai dat de gol - în halul în care eşti nu puteai ajunge fără ajutor… Eşti beat-mort - ia spune, pe cine cauţi?

Stumpf era complet năucit, se ferea şi la cel mai neînsemnat gest al Anei Maria. Nu înţelesese întrebarea.

- N-auzi? Pe cine cauţi?

- Pe dom' Paul…

- Dar pe ce nume figurează apartamentul?

- Ce ştiu io, că nu m-am uitat…

- Nici n-aveai nevoie, din moment ce te-au adus băieţii…

- Nu m-o adus nime, io…

- Minţi, Securitatea te-a adus! Aşa-i? Aşa-i?

Ana Maria îşi ieşise din fire, îl apucase pe Stumf de păr şi îl zgâlţâia. Stumpf se apăra lent, ca de o muscă, dar la un moment dat a atins-o la o mână, ea a ţipat. Eu am prins curaj, am deschis gura:

- Te rog să pleci imediat! Spune-le băieţilor de la Dinamo că s-au dat de gol - hai, cară-te! - cum Stumpf dădea din cap, că nu, l-am apucat de revere şi am încercat să-l zmulg din fotoliu: Crezi că dacă eşti de categorie grea… - în clipa următoare m-am pomenit azvârlit pe spate, pe pat.

În fierbinţeala "evenimentelor", am observat că Stumpf îşi apăra capul cu mâinile, chiar când nu era ameninţat direct. A-ha, primise ordin să ne chinuie, fără să ne lovească - am luat ciocanul din antreu:

- Ascultă, nenorocitule, securiştii care te-au adus şi-au bătut joc de tine - crezi că ne impresionezi, fiindcă ai fost boxeur de categorie grea? Vezi ciocanul ăsta? Când ţi-oi arde una-n cap…

- Nuuu! Nu-n cap! Nu! Nu în caaap!! - i-am văzut, printre mâini, ochii sticlind, de spaimă animalică. Să nu daţi în caaap! Să nu daţi în cap… - se prelinsese în genunchi, lângă fotoliu, cu

capul apărat de mâini. Că io nu pot… Nu pot să plec - da' să nu daţi în cap. Nu pot…

- Nu poţi să ieşi din casă?, l-a întrebat Ana Maria. Securiştii ţi-au dat ordin să nu ieşi, orice ţi s-ar întâmpla? Bine, rămâi aici, plecăm noi.

Stumpf s-a trezit. S-a ridicat şi a început să ne roage să nu plecăm. Întindea mâinile după noi, să ne oprească, apoi şi le retrăgea, ca fripte, le ducea la spate. Şi iar le întindea…

- Nu! Nu vă fac nimica, să stăm de vorbă, doamnă! Dom' Paul!

M-am îndreptat spre camera copilului:

- Iau copilul şi ieşim, m-am adresat Anei.

Stumpf a încercat să mă oprească… S-a trezit în mână cu o mânecă a cămăşii mele. Am văzut roşu: era singura mea cămaşă întreagă. I-am ars un pumn din toate puterile în stomac. Nici nu s-a clintit. L-am îmbrâncit - de astă dată am reuşit să-l răstorn pe pat. Până să se ridice, mă întorceam cu copilul în braţe:

- Dă-te la o parte!, am strigat. Dacă te atingi de copil…

- Nu! Nu! - Stumpf s-a retras, speriat, cu mâinile la spate.

Am ieşit pe palier. Bineînţeles becul nu (mai) ardea. Venea ceva lumină prin geam. Din casă, Stumpf ruga, cu glas scăzut, să ne întoarcem… Că el nu poate să iasă, că să discutăm…

- Ce să mai discutăm, o să discuţi cu miliţia!, am spus.

- Hă-hă-hă!, a râs Stumpf. Mi-li-ţi-a!!

- Deci ştii că n-o să vină, dacă o chem. Foarte bine, stai acolo! - şi am închis uşa…

…Dar în secunda următoare uşa a pârâit îngrozitor. Stumpf trăsese pe dinăuntru, de clanţă, fără s-o şi apese… O bucată de vreo jumătate de metru din toc se rupsese ca un chibrit. El părea descumpănit; şi vinovat. A făcut un pas peste prag, dar cu o sprinteneală uluitoare s-a retras în antreu:

- Io nu ies. Să discutăm… - şi s-a dus în cameră.

Am întrebat-o pe Ana ce facem.

- Ce să facem? Stăm aici, pe palier.

- Până când?

- Până mâine dimineaţă. Până la anul.

- E inutil să telefonăm la Miliţie, am spus.

- Din moment ce Dinamo l-a adus… […]

Uşa apartamentului de alături s-a deschis. A ieşit vecinul nostru, Şerb, cu soţia şi încă o pereche - desigur, prieteni. Din cauza întunericului de pe palier ne-a recunoscut abia când s-a deschis uşa liftului. A înţeles că ceva nu era în regulă: uşa noastră ruptă, întredeschisă, eu îmbrăcat într-o cămaşă fără o mânecă… […]

- Să chemăm Miliţia, a spus vecinul, lăsînd liftul să plece.

Deşi i-am spus să nu o facă, Şerb a intrat în apartamentul lui şi a telefonat. Când a avut legătura a spus despre ce era vorba, la adresa… - ajuns aici a desprins receptorul de la ureche şi l-a îndreptat spre mine, să aud răspunsul - acesta:

«Bine…», a spus miliţianul «Venim…» - a izbucnit în râs… […]

În sfârşit, a dat Dumnezeu şi liftul a coborît cu Stumpf, adormit şi cu Şerb… […]

După vreun sfert de oră Şerb a reurcat şi a povestit:

- Am fost adineauri să văd ce se petrece cu Stumpf: rătăcea ca o oaie capie, m-a întrebat dacă n-am văzut nişte băieţi cu o maşină… Îi înjura că îl aduseseră aici. Până la urmă s-a culcat pe o bancă.

A doua zi m-am sfătuit cu cei câţiva semnatari care obişnuiau să treacă pe la mine: Ladea, Cristoaica, Dâmboviceanu. Era limpede: Securitatea avea de gând să trimită şi alţi Stumpfi (în germană: bont, neascuţit - tâmpit). Concluzie: să nu deschid uşa oricui sună. Să privesc, întâi, pe vizor şi numai dacă cel de dincolo prezintă încredere… Am obiectat - unu: de cum cade seara, nu se vede nimic pe palier; doi: de unde să ştiu că cel care sună prezintă ori ba încredere? Apoi: există oameni care vin din provincie, cu trenuri de dupăamiază le spun: «Vino mâine?» Nu se poate… Am zis:

- Ar fi timpul ca oamenii să poată semna şi în altă parte decât la mine. De când s-a dat publicităţii Scrisoarea, numai Becescu a adunat, pe contul lui, patru semnături, toţi ceilalţi au venit aici, numai la mine.

- Semnatarii la Becescu sunt toţi intelectuali, te cunosc, dar majoritatea celorlalţi au auzit la radio doar de Goma, pe Goma vor să-l vadă, la Goma să semneze… - mi s-a obiectat.

- Numai că Goma acela e istovit: de şase săptămâni doarme o oră-două pe noapte, nevastă-sa la fel, iar copilul, chiar de nu pricepe ce se petrece, încasează, suge ca un burete, a devenit nervos, plângăcios…

Cu toţii au fost de acord. Careva a propus: noi, Gomii să ne ducem la socru-meu, pentru un timp, urmînd ca Ladea, Cristoaica, Dâmboviceanu să-i primească pe semnatari…

Nu era o soluţie: dacă în locuinţa lui Goma ar fi fost întâmpinaţi de altcineva decât Goma, oamenii ar fi crezut că aceia sunt oamenii Securităţii… Fără voia lui Goma, Scrisoarea fusese, din păcate, personalizată, oamenii nu mai aderau la un text, ci la o persoană. Însă persoana în chestiune dăduse în genunchi; nu mai avea mult până să cadă în patru labe. Avea nevoie măcar de o zi

şi-o noapte de somn.

Să răspândim Scrisoarea la mai multe adrese? În principiu, da, dar în special Ladea nu avea adresă stabilă în Bucureşti, Dâmboviceanu nu putea găzdui "subcentrul" din cauza unor necazuri în familie - singur Cristoaica s-a oferit, dar el locuia într-un cartier şi mai mărginaş, şi mai greu de găsit decât Drumul Taberii.

Nu mai ţin minte cine a propus soluţia unui orar de primire: două-trei ore dimineaţa, două-trei după amiază. Deşi exista riscul ca oamenii veniţi din provincie, ajungînd în sfârşit pe Aleea Compozitorilor, să nu fie împiedecaţi de securişti, ci de… orar, drept care să se întoarcă dezamăgiţi acasă, am fost silit de starea de proastă funcţionare a organismului meu să o accept. Pe de o parte îmi îngăduia câteva ceasuri de somn, pe de alta mă punea la adăpost de alte agresiuni, fiindcă Ladea, Cristoaica, Dâmboviceanu aveau să mă asiste în "orele de primire". […]

Stumpf a revenit luni 21 martie, dimineaţa, în timpul orelor de primire (dar fără "asistenţi" - aveau şi ei treburi, ori le întârziaseră tramvaiele…). A sunat, a sunat - nu i-am deschis. A revenit după vreo oră. Nu am deschis.

Marţi (sau miercuri?) a venit un ins care nu voia paşaport… - dealtfel nu prea ştia ce vrea. L-am poftit înăuntru. La mine se aflau vreo zece persoane printre care Cristoaica, Ladea, Dâmboviceanu. Vizitatorul zicea că vrea să semneze, pentru că şeful lui de autobază refuza să-i încredinţeze o autobasculantă nouă… Toţi am înţeles ce era de înţeles, drept care l-am îndreptat spre sindicatul lui…

Peste vreo oră (în care se perindaseră câteva valuri de semnatari), mâncam ceva pe fugă, în picioare, în bucătărie, când a venit Ladea să mă anunţe că "şoferul" de adineauri sunase la uşă, Cristoaica, fără să bănuiască, deschisese, dar primul care pătrunsese în antreu fusese… Stumpf! În acel moment Cristoaica şi Dâmboviceanu "discutau" cu boxeurul… Ladea era mai degrabă amuzat: m-a asigurat că intruşii nu vor pune piciorul în cameră - cu condiţia ca eu să nu mă mişc din bucătărie. Nu eram foarte convins că în urma unei înfruntări directe cei trei apărători ai mei ar fi ţinut piept celor doi agresori - dar după vreun sfert de oră Ladea m-a anunţat că Stumpf şi şoferul plecaseră. […]

Stumpf m-a "prins" în ziua de 26 martie, pe la prânz. Plecasem să cumpăr pâine. Încuiasem uşa după mine mă îndreptam spre scară, când de la etajul superior, coborînd câte trei trepte, a apărut Stumpf : desigur, mă pândise, cu ştiinţa pânditorului învăţată de la securişti.

- Ai închis! De ce-ai închis? - au fost primele lui cuvinte.

Ce voia? Unu: să întrăm în casă; doi: să vorbesc la telefon cu unul Duminică, cică director al uzinelor 23 August; trei: să-l bag în lot…

Eu însă nu voiam - nici în casă, nici să-l bag pe el în lot. Voinţa mea era să cobor scara; a lui: să nu mă lase. Am reuşit să-l feintez, să trec de el, să pun piciorul pe prima treaptă - m-a agăţat din zbor, mi-a sfâşiat bluza de piele. Apoi m-a luat în braţe, încercînd să mă ducă pe sus spre uşa apartamentului nostru. M-am încleştat de balustradă. A încercat să-mi desprindă mâinile, trăgînd de ele, lovindu-le - nu a reuşit. A început să mă muşte - însă nu mă putea muşca de amândouă odată, mă ţineam de balustradă când cu una, când cu alta…

Îmi aduc aminte scena, chiar dacă pe mine nu mă vedeam - dar *ne* vedeam…- era din cale-afară de caraghioasă. Mai întâi: eu, agresatul nu scoteam o vorbă, un sunet; apoi: în ciuda disproporţiei de forţe, Uriaşul Stumpf nu izbutea să mă desprindă de balustradă; nici să mă ridice în braţe: fie îi alunecam, fie "mă lăsam greu" - metodă simplă în aparenţă. Iar când namila a început să întindă botul, să mă muşte, am început să râd. Râdeam pe înfundate, chicotit; râs nervos, dar râs.

Nu aveam de gând să cer ajutor - nici măcar să ridic glasul. Nimeni nu mă putea ajuta: era în jurul prânzului, bărbaţii erau la lucru, femeile rămase acasă aveau treabă în bucătării. Şi chiar de ar fi văzut un vecin că vecinul său e agresat ar fi îndrăznit el să înfrunte, măcar cu vorba, pe un trimis al Securităţii, de a-l… corija pe un "scandalagiu politic"? Trebuia să încerc să nu pierd teren, la propriu: să nu mă las apropiat de uşa noastră: ştiam că dacă Ana Maria aude, deschide să-mi vină în ajutor - şi atunci Stumpf intră în casă…

La un moment dat, o vecină a ieşit pe palier cu gunoiul. Stumpf s-a oprit din asalt, s-a mulţumit să mă (men)ţină prizonier, lipit de balustradă. Vecina a fost mirată de "poziţia" noastră, dar nu a spus nimic, a vărsat gunoiul, s-a întors, a intrat la ea - însă numaidecât a reieşit, de astă dată urmată de o bătrână - a redeschis uşa în chiar momentul în care Stumpf, furios că nu-mi putea descleşta mâinile, mă apucase de gât şi mă frânsese, pe spate, peste balustradă…

- Ce-i aici, ce se-ntâmplă?, a întrebat femeia.

- Intră-n casă, babo! s-a răstit Stumpf la ea.

Profitînd de acel moment de neatenţie, i-am scăpat din mâini şi m-am repezit (corect: am dat să mă reped…) pe scări în jos. Şi de astă dată Stumpf m-a prins din zbor. Femeile au prins a ţipa din ce în ce mai ascuţit, excitate, aproape cu plăcere - şi am auzit în jur uşi deschizîndu-se, nu numai la etajul nostru, ci şi la alte

etaje. De undeva, de sus, tot un glas de femeie a întrebat, tare, ce se întâmplă.

- Un golan! Un golaaan!! Vrea să bată pe cineva! - cele două vecine explicau, ţipînd.

Dar Stumpf nu părea impresionat de glasurile care se înteţeau. A început să le “răspundă: fie să-şi ţină gura, să intre în casă, fie să… explice că venise la mine, să-i restitui o datorie (a variat între 1 000 şi 8 000 lei în vreo treizeci de secunde ale “discursului”). Apoi a schimbat: îi făcusem soră-si un copil pe care nu voiam să-l recunosc; apoi că îmi bătusem joc de el - dar nu spunea cum anume…

Cu toate că Stumpf mă ţinea, în continuare, de mâini, începusem a respira uşurat: se aduna lumea, în câteva secunde coborîseră sau urcaseră vreo zece femei, în sfârşit, a apărut doamna Cojocaru, responsabila blocului - a încercat să discute cu Stumpf, dar acesta:

- Da’ tu cine eşti, fă?

Doamna Cojocaru, ca pălmuită, şi-a dus mâinile la obraz. În locul ei a reacţionat “corul” femeilor - ele nu numai că ţipau la Stumpf, dar începuseră să-l înghiontească, să-l lovească peste cap… Stumpf arăta acum ca un Saint-Bernard nimerit într-un coteţ de găini. Nu era obişnuit cu astfel de adversari. Se răsucea într-o parte, în alta, încerca să dea o “replică”, ori să afle cine-l lovise - de mine uitase…

Femeia care ieşise, prima, pe palier, mi-a făcut semn să intru la ea în apartament. Ceea ce am şi făcut, dintr-un salt. Dincolo de uşă se auzea busculadă, apoi glasul femeii care mă găzduise ţipînd că, dacă sparge uşa… Încuiasem şi mă uitam prin vizor: în jurul lui Stumpf erau cel puţin douăzeci de femei - îl hărţuiau, îl pişcau, îl loveau, îl trăgeau de păr, îl somau să plece. Doamna Cojocaru l-a apucat de un rever şi i-a cerut să coboare numai-decât. Stumpf s-a smucit şi a zis:

- Taci, fă!

De astă dată doamna Cojocaru n-a mai pierdut timpul; i-a ars o palmă de a răsunat blocul.

Stumpf însă a început să râdă; apoi a repetat gestul lui Cassius Clay în faţa lui Frazer: şi-a oferit obrajii, pe rând, aplecîndu-se. Însă cineva l-a lovit pe la spate, iar el, furios, s-a rotit cu braţele întinse. Ţipete de durere, de mânie. În clipa următoare boxeurul de categorie (prea) grea a fost literalmente “învelit” de roiul femeilor. Care strigau:

- Derbedule, huliganule! Pleacă de-aici, golane!

Doamna Cojocaru sonoriza o singură întrebare:

- Cine te-a trimis, derbedeule? Cine te-a trimis aici?

Stumpf a reuşit să se descotorosească de femei şi… a început să plângă - chiar să se smiorcăie - că dom' Paul îi promisese că-l bagă în lot, îi dă slujbă, îl împacă cu nevasta - şi uite că nu vrea…, însă doamna Cojocaru o ţinea pe-a ei:

- Cine te-a trimis aici, să faci scandal? Cine te-a trimis, golane?

A urmat o scenă pe care n-am văzut-o, mi s-a relatat: când Stumpf, înmuiat, era gata să părăsească ringul, prin abandon…, doi bărbaţi au apărut dinspre etajul inferior, în capătul scării, au pâstâit, au făcut semne.

Atunci doamna Cojocaru a strigat la ei:

- Voi cine sunteţi? Voi aţi adus aici dihania asta?

Mi s-a spus: cei doi au dispărut numaidecât - însă Stumpf a reînceput "lupta" cu forţe noi. Şi-a adus aminte că mă refugiasem la vecină şi a început să bată în uşă, cerîndu-mi să ies.

În acel moment am auzit glasul Anei Maria - eu n-o vedeam, mi-o acoperea Stumpf:

- Ia să-ţi fac o fotografie! Ţie şi celor care te-au adus…

Stumpf s-a oprit, derutat. Un glas de femeie a strigat de jos:

- Ăştia doi l-au adus! Adineauri i-au făcut semne să nu plece, să stea, să rămână!

Gălăgia era era aşa de mare, încât n-am mai putut desluşi mare lucru. Oricum, Stumpf a dispărut din vizor azvârlindu-se pe scări în jos - mi s-a mai spus că cei doi îl fluieraseră, după care plecaseră toţi trei, alergînd.

Am ieşit cam ruşinat din apartamentul vecin. Femeile mă scoseseră din mâinile lui Stumpf.

X

"I O N E S C U - D I N - B R A Ş O V"

În seara zile de 24 martie, să fi fost orele 21, mi-a sunat cineva la uşă. Am întrebat cine e. Cel de dincolo mi-a spus un nume săsesc - era din Braşov, venise pentru… paşapoarte. Mi-am cerut iertare, dar l-am rugat să treacă a doua zi, pe lumină - i-am spus că Securitatea mi-a trimis bătăuşi, printre care sasul lui, Stumpf… Sasul l-a înjurat (în româneşte) pe Stumpf şi a promis că va veni mâine - deşi nu e sigur: şi-a dat seama că securiştii de la Braşov i-au luat urma.

Exact la mijocul nopţii - sonerie. Am întrebat cine-i, un glas mi-a răspuns că este prietenul sasului din Braşov, apoi m-a întrebat dacă acela venise să semneze…

- Nu cunosc pe nimeni cu numele acesta, am răspuns. Şi nu deschid uşa decât pe lumină, vino mâine!

Cel de dincolo (nu avea nici urmă de accent săsesc) a insistat: că pierde trenul, că mâine trebuie să fie înapoi, la serviciu. Tot explicînd, a început să umble pe la clanţă…

- Dacă forţezi uşa, dovedeşti că nu eşti curat - vino mâine!

A plecat numaidecât. A doua zi, în 25 martie, în cursul dimineţii se aflau la mine, după cum convenisem, Ladea şi Dâmboviceanu.

Sonerie. Un bărbat cu mapă de plastic. L-am primit în antreu. Am revenit cu lista. M-a întrebat dacă sasul din Braşov a semnat…

- A, dumneata ai încercat să forţezi uşa azi-noapte!, am zis.

- Da' n-am forţat nimic, credeam… Vin de la Braşov - să stau noaptea,-n gară?

- N-ai stat în gară… - am arătat hainele proaspăt călcate, obrazul proaspăt ars. Numele? - şi am scos stiloul.

- Numele, de ce?, s-a crispat el, apoi rânjind: Să zicem… Ionescu.

- *Săzicem* fiind prenumele? Sau poate numele? Tragi cu ochiul, să vezi cine a mai semnat - de asta ai venit?

- Păi, da, să văd dacă sasul a semnat…

- Nici măcar nu te ascunzi - puţin îmi pasă, o să avem şi un semnatar securist - Ionescu şi mai cum? Ion?

- Nu. Constantin.

- Şi eu care credeam că Vasile - unde lucrezi?

- Da' de ce?

- Ca să ştiu unde să te caut cu paşaportul.

- Să zicem la… T.A.P.L.

- La chelneri… - chelner erai şi acum cinci ani? Mi-a fost milă de nădragii tăi noi-nouţi pe care i-ai rupt în halta Şercaia, sărind din tren, într-un gard viu, când am început să te fugăresc prin vagoane…

În loc de răspuns, “Ionescu” mi-a zmuls lista şi a vârît-o în buzunarul interior al hainei.

- Te dai de gol ca prostul, i-am spus, râzînd… - am încuiat uşa, el a încercat să-mi zmulgă cheia, i-am dat un brânci, de s-a răsturnat peste sticlele goale din culoar şi, până să se ridice, eu deschisesem uşa spre cameră şi îi chemasem pe Ladea şi pe Dâmboviceanu: Vi-l prezint pe “Ionescu-de-la-Braşov”: mi-a zmuls lista cu semnături.

- Ai făcut tu una ca asta, băieţel?, s-a apropiat Dâmboviceanu râzînd, dar alb ca hârtia de furie, apucîndu-l cu două degete de bărbie. Păi de ce, băiete? Şi cam unde ai pus-o, poţi tu să-i spui lui tăticu?

- O fi înghiţit-o, ca partizanul sovietic carnetul de partid, a intervenit Ladea. Nenea (s-a arătat pe sine) îţi dă un sfat: pune-i-o lui Robert în palmă - şi cât mai repede: eu îl cunosc pe Robert, nu ştie de glumă, a mai pensionat cu gradul III un colonel de Secu…

“Ionescu” arăta ca un arici. Înţelegea că nu are scăpare, dar nu a cedat: că el nu dă lista; că el are nevoie de ea - aşa, de-al dracului. Apoi a început să ne înjure, să ne trateze de “paraziţi” care, în loc să mergem “la ruine” (ca el!), ne ţinem de prostii… […]

În cele din urmă “Ionescu” a scos lista şi a aruncat-o pe jos. Dâmboviceanu l-a rugat foarte, foarte politicos s-o ridice şi să i-o pună în palmă. Securistul de-la-Braşov a rezistat eroic - o vreme. Apoi s-a aplecat, a cules lista şi a depus-o în palma lui Dâmboviceanu.

- Acum îmi daţi voie să plec?, a întrebat, umil.

- Acum, da, i-am spus şi am deschis larg uşa.

A luat-o la goană. Înjurîndu-ne.

În aceeaşi seară a sunat “Sasul de la Braşov”. Nu i-am deschis. Mi-a spus, prin uşă că a venit doar să spună că… nu semnează. I-au luat la anchetă întreaga familie, fata şi cu ginerele au sărit cu gura… Să nu mă supăr că nu semnează…[…]

XI

P Ă M Â N T D E F L O R I

De fiecare dată când fusesem convocat la Burtică acesta îmi propusese să scriu reportaje. Explicîndu-i, neexplicîndu-i motivele, refuzasem. În primul rând, nu mă dusesem la el pentru mine şi pentru problemele mele; în al doilea, chiar dacă el, Burtică, în efortul de a mă singulariza, vorbea numai despre "reintrarea în legalitate" a mea, eu nu acceptam târgul propus de el, anume: să încep cu… începutul: înainte de a-mi apărea cărţile, să scriu reportaje. Burtică mă asigurase că, în materie de reportaj, pot scrie ce vreau eu - se va publica. I-am răspuns: ce vreau eu nu vrea Partidul, aşa că nu are rost să mai discutăm. În timpul ultimei intrevederi (pe care o consemnasem telegrafic), venise vorba despre supravieţuitorii cutremurului, cei care pierduseră totul: copii, părinţi, prieteni, locuinţă… Eu spusesem că este cel puţin nedelicat din partea autorităţilor să nu-i lase pe acei nefericiţi să-şi vină în fire, să-şi plângă morţii:

- De a doua zi i-aţi pus la treabă, le-aţi cerut să îndeplinească, să depăşească planurile!, am spus.

- Credeam că în calitatea dumitale de scriitor cunoşti sufletul oamenilor, a zâmbit Burtică, superior, căinător. Nedelicateţea de care vorbeşti este din contra, grijă faţă de om: vrem să le abatem atenţia de la propria-le durere, muncind, alături de ceilalţi, au să uite.

- Au să uite, dar nu prin decret guvernamental. Nu grija faţă de om a provocat chemările-la-muncă, ci grija faţă de cifre, de planuri, de producţie, nu de producător…

Discuţia a continuat pe acelaşi ton, de harţă. La un moment dat, Burtică:

- De ce n-ai scrie despre *asta*?

- Fiindcă nu s-ar publica.

- Te asigur că se va publica.

Am răspuns că nu, nu voi scrie nimic.

După ce am ieşit de la Palatul Regal, Breban m-a sfătuit să nu pierd ocazia - dacă Burtică a zis că publică un asemenea material, să fiu sigur de publicare, iar dacă îl voi scrie aşa cum îi prezentasem lui Burtică opinia mea despre urmările cutremurului, eventualul text nu avea cum să mă compromită - din contra.

N-am înţeles ce însemna: "din contra"… Oricum, după câteva zile am scris, fără speranţă de publicare, un text: "Pământ de flori".

Ana Maria m-a asigurat că nu va apărea: “aluziile” sunt acuzaţii.

Ladea la fel. Eu însă l-am pus într-un plic şi l-am trimis prin poştă lui Burtică. Zicîndu-mi că, dacă ţine cu orice preţ să arate mai-marilor lui că mă convinsese să încep cu începutul, va apărea numaidecât.

N-a apărut în *România literară* (acolo urma să fie publicat) din săptămâna următoare. Uitasem cu totul de el când, în ziua de 24 martie, socru-meu a venit cu *România literară* proaspătă. Apăruse. Nici o tăietură, nici o modificare, în afară de introducerea *î*-urilor (eu foloseam de mulţi ani vechea ortografie). Iată-l:

PĂMÎNT DE F LORI

Locurile au fost acoperite cu pămînt. Poate de-flori, cum am auzit scăpată o glumă nevinovată, nerăutăcioasă.

Absenţa lor - a lor şi a Lor - este vizibilă. Goluri, goluri. Rîndurile au rămas cu ştirbituri, vizibile pentru noi cei care am pierdut cîteva pahare, o lampă, un televizor.

Însă pentru ei golurile sînt nu doar vizibile. Pentru cei care au rămas numai cu viaţa pe ei golul va mai dura.

Cîndva, curînd, ştirbiturile cu pământ de flori vor fi astupate desigur, cu poduri şi mai frumoase. Cîndva, curînd, se vor astupa golurile cît străzile şi cele cît firul de iarbă, iarba acestei primăveri de sfîrşit de mileniu.

Dar pămîntul de flori de pe ochii aburiţi de durere, de uluire, de ne-pricepere, ai semenilor noştri rămaşi suspendaţi va mai dura. Să nu încercăm să li-l îndepărtăm înainte de a se fi copt: va cădea singur. Să nu încercăm să răzuim pământul de flori de pe viaţa cu care au rămas fraţii şi surorile, prea-grăbindu-ne să pregătim terenul pentru alte poduri, fie ele şi mai frumoase. Ochii lor, aburiţi, au nevoie de un răgaz: să priceapă, să dispereze apoi să lăcrimeze, liberaţi.

Cîndva, mai încolo vor simţi şi ei că golul căscat în jurul lor a dispărut, alungat de noi, cei care am pierdut o vază şi trei borcane. Atunci vor face împreună cu noi pasul, paşii spre locurile pe care vom înălţa poduri şi mai frumoase.

Dar pînă atunci să nu le tulburăm urcuşul spre suprafaţă: nu-i putem ajuta în asta. Să aşteptăm să revină din adâncuri: singuri - în asta nu-i putem ajuta. Să-i lăsăm, au nevoie, au voie, au dreptul la un răgaz, la pămîntul de flori care încă le mai scrîşneşte între pleoapele înălbăstrite.

Încă martie, acest an

Paul Goma

Peste vreo oră [în 24 martie], aflîndu-mă în centrul oraşului, am trecut şi pe la Breban. Când m-a văzut, s-a mohorît:

- Veşti proaste, a spus şi mi-a arătat, pe o măsuţă manuscrisele pe care în urmă cu o lună le dusesem lui Burtică. Ţi le restituie.

Mărturisesc, am primit lovitura în plin. Pe undeva, pe foarte departe, speram că măcar una din cărţi îmi va fi publicată în româneşte. Bunul simţ îmi spunea că aşa ceva nu se poate, cărţile mele nu vor vedea lumina tiparului, dar speranţa nu face casă bună cu logica.

- Parcă spuneaţi că se dactilografiau la CC, am spus.

- Au şi fost dactilografiate. Erau pe drumul cel bun, ajunseseră să fie distribuite la "lectori", apariţia: chestie de zile - ştii că atunci când ei vor, scot o carte de cinci sute de pagini într-o noapte - dar… Ai stricat totul. Nu te-ai ţinut de promisiune.

- Pardon! N-am făcut nici o promisiune!

- Nici Burtică n-a promis că te publică - sunteţi chit!, a încercat Breban să o dea pe glumă.

Am râs şi eu. Galben. Pentru că nu eram chit.

- Dacă aţi văzut că mi-a apărut textul acela în *Romlit*, cum vorbiţi că sântem chit?, l-am întrebat. Şi cum au ajuns manuscrisele aici?

- Mi le-a dat el, ultima oară când l-am văzut - luni…

- Luni? Azi e joi… Dacă aş fi ştiut că mi-a restituit manuscrisele, n-aş mai fi fost de acord cu publicarea textului în *Romlit*…

- Vorbeşti, de parcă aţi fi legaţi prin contract - adineauri ai spus că n-ai făcut nici o promisiune.

Avea dreptate în privinţa pretenţiilor mele ca celălalt să se ţină de cuvânt - care cuvânt? Nu fusese vreo înţelegere, fiecare încercase să-l tragă pe sfoară pe celălalt - în cazul textului, Burtică mă avusese!

- …Vi le-a dat de luni, am continuat. Şi nu mi-aţi spus…

- Telefonul nu-ţi merge, eu am fost foarte ocupat, am jucat tenis cu Ionel Vianu…

Cu oarecare efort am trecut peste tenis (e-he, peste câte altele trecusem eu…):

- Aţi fi putut să mă căutaţi, să-mi spuneţi…

- Cred că m-am înşelat: nu luni mi le-a dat, ieri sau alaltăieri - dar acum ce mai contează?

Din nou avea dreptate. Acum nu mai conta. Fusesem încăpcănat.

Pe de o parte, Agerpres s-a grăbit să difuzez "bomba"

(că Goma nu este persecutat, iată: publică!); pe de alta, în timpul anchetei, “Pămînt de flori” a constituit cap de acuzare - printre multe altele - iar “corpul delict” ataşat la dosar. Motivul? “Îndemn la demobilizare” pentru întâia oară auzeam de un asemenea îndemn…

- I-ai îndemnat pe oamenii-muncii să nu se prezinte la locurile de producţie, să nu lichideze urmările cutremurului, mi-a explicat comandantul Rahovei, Vasile Gheorghe. În loc să lucreze - să plângă!, la asta i-ai îndemnat!

Era în zadar, dar i-am spus comandantului că nu era îndemn, ci solicitarea unui drept: dreptul la plâns!

- Dreptul ăsta mai rămânea de inventat! a izbucnit în hohote colonelul Gheorghe Vasile.

XII

PUŞTIUL

La scurt timp după scrisoarea tatălui lui Mărănduc de la Iaşi (cel care mă acuzase că îi corupsesem copilaşul) mi-a sunat la uşă un adolescent. Îmbrăcat ca vai de capul lui, de parcă ar fi petrecut nopţile prin gări sau prin aresturile Miliţiei: hainele şifonate şi pătate, o cămaşă fără nasturi… Părul, foarte blond, era tuns scurt, acea scurtime specificăinternatului sau altor instituţii… Şi cu nişte ochi de animal bătut şi înfricoşat.

Nu l-am primit în casă; l-am întrebat ce vârstă are. Mi-a răspuns în şoaptă (vorbea numai în şoaptă) că are şaisprezece ani. I-am spus că regret, dar nu-l pot lăsa să semneze: e minor. Puştiul a insistat (voia şi el paşaport), dar nu m-am lăsat convins. I-am explicat că mai avusesem plictiseli cu părinţii unor semnatari minori. Azi-mâine puteau să vină şi părinţii lui să-mi ceară socoteală, să mă oblige să-l şterg pe fiul lor de pe listă… Puştiul a răspuns că nu are pe nimeni, nimeni nu-mi va cere socoteală… Totuşi, nu l-am primit.

Peste vreo oră a sunat din nou. I-am re-explicat ce-i explicasem.

A treia oară l-am văzut pe puşti în faţa uşii mele împreună cu "Şoferul". Îl întrebasem pe adult dacă sunt împreună - el a negat…

În aceeaşi seară, pe palier era întuneric, puştiul a mai făcut o tentativă: m-a rugat - prin uşă - să-l las să semneze, a şi plâns - tot nu l-am primit.

Peste încă o zi, într-un moment de linişte, am auzit un zgomot uşor la uşă. M-am uitat pe vizor: n-am văzut pe nimeni, dar am auzit paşi coborînd precipitaţi. Pe sub uşă mi se vârîse o scrisoare.

Era din partea Puştiului. Scria cine este, cum se numeşte, îşi dădea adresa. Dacă l-aş fi lăsat să semneze, scria el, ar fi fost protejat, Securitatea n-ar fi îndrăznit să se lege de el - însă… În continuare relata ce i se întâmplase după prima vizită; fusese "umflat" din faţa blocului, dus la Miliţia din Piaţa Moghioroş, unde colonelul de Securitate Stanciu îl bătuse, obligîndu-l să-şi retragă… semnătura. Nu-l crezuse că nu semnase. Puştiul dădea o descriere exactă a două metode cunoscute de puşcăriaşi, sub numele de Frânge-Gât şi Frânge-Glezne: prima are drept scop strivirea traheei cu creasta pumnului încleştat de bărbie, a doua a gleznelor, prin imobilizarea tălpilor arestatului şi îmbrâncirea lui

spre spate… I se aplicaseră amândouă. Fusese întrebat dacă se "iubise" cu mine… (nu îndrăznea să scrie cuvântul de ruşine…). El negase, colonelul Stanciu îl bătuse iar, apoi îl obligase să-şi dea pantalonii jos şi voise să-i înfigă ("în popou"), scria puştiul, un baston de circulaţie din lemn. Asta ca să se înveţe minte să se mai "iubească" cu Goma! În final mă implora să-l primesc să semneze, altfel colonelul Stanciu o să-l omoare. Mă ruga, deasemeni, să nu-l mai jignesc, spunînd că este minor, să-l las să intre în casă, ca să-mi poată relata viaţa lui…

Îmi era milă de el, credeam că spune adevărul, dar nu-l puteam primi, am mai spus: era minor; n-am mai spus: în acele zile Negoiţescu fusese ameninţat de Securitate cu un proces de moravuri, dacă nu-şi retrage semnătura.

În după amiaza aceleiaşi zile (23 martie?) a venit pe la mine doctorul Ion Vianu. Redactase scrisoarea adresată mie încă din 2 martie, însă venise cu ea abia în 11 (martie). Fiindcă "poştaşul" plecase (expulzat), fusesem nevoit să improvizez expedierea, aşa că scrisoarea lui a ajuns la Paris târziu - oricum, nu atât de repede ca a lui Nego. După 11 martie doctorul mă vizitase destul de des, când telefonul permitea, se folosea de el… Aşteptam cu sufletul la gură ca Europa liberă să difuzeze scrisoarea lui. Mă simţeam vinovat - şi mă comportam ca atare: mă temeam că Vianu va crede că din neglijenţă sau chiar din rea-voinţă nu trimisesem scrisoarea, altfel cum să interpretez întrebările lui îngrijorate: «Ce s-o fi întâmplat cu scrisoarea mea? N-a ajuns? *Sau poate nici n-a plecat?…*» El ştia prin cine o trimisesem, ştia că acest poştaş improvizat nu promisese că o va transmite numaidecât - însă…

Se crease, aşa credeam, o stare de suspiciune: în câteva rânduri Nego aproape îmi ceruse socoteală pentru neajungerea la destinaţie a scrisorii doctorului. Şi, de parcă această defecţiune tehnică nu ar fi fost suficientă, a intervenit şi episodul Gross!:

Prin 15 sau 16 martie prietena noastră, scriitoarea Luminiţa Coler, îmi adusese un gazetar de la UPI, Richard Gross - care, din nefericire pentru mine nu ştia franţuzeşte şi se afla pentru întâia oară în Balcani, habar n-avea de problemele noastre. Luminiţa a făcut pe translatoarea în/din engleză. A mers neînchipuit de greu: Gross nu pricepea lucruri elementare, *elementele* cu care trebuia să lucreze şi cerea mereu lămuriri. Nu mai întâlnisem un asemenea gazetar care trebuia întâi alfabetizat (de pildă nu ştia ce sunt "internările psihiatrice pe motive politice"; da, parcă auzise ceva, dar nu ţinea minte: unde se întâmplaseră?). I-am atras atenţia Luminiţei că un asemenea ins poate deveni periculos din ignoranţă, nu din rea voinţă, dar…Apoi am întrebat-o daca ea, ca

traducător ştie ce traduce? - niciodată nu fusese interesată de asemenea teme, cum le va traduce? Luminiţa Coler m-a asigurat:

«Sunt fata deşteaptă, mă descurc eu…»

Deşteaptă-fată, numai că nu era suficient să fii deştept, ci să te fi preocupat "problemele". Or Luminiţa avea cu totul alte preocupări în viaţă…De ce mă temeam s-a întâmplat: a doua zi, la Europa liberă s-a citit depeşa lui Gross: am crezut că o să fiu fulgerat de apoplexie. Aşadar Luminiţa îi explicase (se folosise şi de un dicţionar…). Ce înţelesese Gross: "Psihiatrul Ion Vianu, avînd mustrări de conştiinţă că şi el contribuise la internarea unor nevinovaţi în azile psihiatrice, se hotărîse să se alăture «Mişcării Goma»!"

Dumnezeule! Vianu care cu certitudine ascultase Europa liberă unde fusese citit articolul (în aşteptarea scrisorii sale) era convins: gazetarul scrisese… ce îi declarasem eu!

I-am dat numaidecât telefon: mergea! Da, auzise; bineînţeles gazetarul scrisese prostii - cine fusese translator? - deci Vianu bănuia că defecţiunea venea de la traducător. L-am asigurat că interpretul se străduise să-l facă pe gazetar să priceapă - şi iată ce pricepuse! Vianu a acceptat: nu translatorul era de vină, însă mi-a sugerat să dau o desminţire…

A doua zi dimineaţă a venit la mine. Formidabil, cum ştia să se stăpânească, eu, în locul lui… Nici măcar prin aluzii nu a pus la îndoială buna credinţă a mea - dar trebuia dată desminţirea.

Şi totuşi, şi totuşi… Între Vianu şi mine stăruia un zid invizibil, dar palpabil: nu ne lipeam. Aveam structuri diferite, veneam din medii diferite, experienţele noastre nu aveau nimic în comun. Relaţiile dintre noi erau ceremonioase, civilizate - atât. Desigur, pe mine mă lucra şi imaginea de neşters a tatălui său, Tudor Vianu, care-mi fusese profesor de istoria literaturii universale în 1954-55. Fiul era leit tatăl - nu doar asemănare, ci… confuzie. Pentru mine Vianu (tatăl, fiul) reprezenta o lume pe care o văzusem prin geamul gros al unei vitrine…

Aşadar: în dupăamiaza zilei în care primisem scrisoarea de la "Puşti", m-a vizitat Ion Vianu. Era calm, era stăpânit dar… Dar ceva se schimbase, *ceva i se întâmplase lui Ion Vianu*.

Într-adevăr: fiul său în vârstă de opt ani şi jumătate, pe nume Tudor (ca bunicul) fusese agresat, lovit cu cizmele în cap de un individ chiar în faţa locuinţei lor din strada Andrei Mureşanu. Bătăuşul - *un civil cu pantaloni kaki şi cizme militare* - se năpustise asupra copilului, sub pretextul că acesta o bătuse pe fiica lui… Bineînţeles, era o minciună, Tudorel Vianu nu bătuse pe nimeni (fiindcă el… nu bătea pe nimeni), în schimb se alesese cu o bătaie sălbatică, cu ochelarii sparţi - şi cu un şoc. Doctorul Vianu făcuse

ceea ce nu mai făcuse nimeni înaintea lui: *telefonase la Securitate şi ceruse să se deschidă numaidecât anchetă*. Urmarea: într-un sfert de oră se prezentaseră nişte "domni" foarte politicoşi şi foarte ambarasaţi de cele întâmplate. După ce ascultaseră depoziţia lui Vianu, trecuseră alături, la vecin; se întorseseră: doctorul să nu creadă că "vecinul" este "lucrător al Securităţii" - adevărat, nu avusese motiv să-l bată pe copil, dar… oameni suntem, trebuie să ne înţelegem unii pe alţii - vecinul este beţiv, scandalagiu, îşi bate nevasta şi copiii - se vor lua măsuri severe împotriva lui… Cu o condiţie: Vianu să nu mai vorbească despre cele întâmplate şi mai ales să nu se plângă "străinilor", cum ameninţase, la mânie… Numai că doctorul telefonase numaidecât în străinătate, anunţînd ce i se întâmplase fiului său Tudor, lui Negoiţescu (ameninţările cu procesul de moravuri), mie - cu boxeurul Stumpf…

Atunci, pe loc, nu-mi dădeam seama de unde vine aerul… inedit al lui Vianu. Mai târziu, recapitulînd cele petrecute, am înţeles: *pentru prima oară în viaţa sa Ion Vianu fusese lovit (din exterior) direct, brutal*. Necazurile pe care le cunoscuse până atunci fuseseră de ordin general, de natură intelectuală şi chiar moartea tatălui său rămăsese în interiorul familiei - or când şi-a văzut fiul cu ochelarii sparţi, lovit cu cizmele în cap *de un străin*, s-a izbit de necunoscutul numit "societate"… Şi a făcut un salt înapoi, peste câteva generaţii de cărturari, de oameni bine-crescuţi, căzînd în viaţa de toate zilele, cea în care trebuie să-ţi aperi progenitura cu ghearele şi cu dinţii.

Cu acelaşi prilej doctorul mi-a vorbit despre o vizită ciudată: se prezentase la el "un tinerel" care i se plânsese că nu-l lăsasem să semneze, fiindcă era minor. Îi povestise păţaniile cu colonelul Stanciu şi îl rugase să intervină pe lângă mine să fie acceptat pe lista semnatarilor. La rândul meu i-am relatat ce ştiam până atunci. Am admis: îl suspectam că este "trimis" (nu ar fi fost o premieră - cazul Negoiţescu), însă doctorul credea, în continuare, că Puştiul este onest.

Dar în una din ultimele zile ale lunii martie (1977)… Se întunecase, "programul de primire" se încheiase, Ladea şi Cristoaica urmau să doarmă peste noapte la mine…

La un moment dat am auzit dinspre palier şoapte… În vârful picioarelor, Cristoaica şi Ladea s-au apropiat de vizor. Priveau pe rând şi făcea semne spre mine să păstrez linişte… Şoaptele continuau - cel care nu privea lipea urechea de uşă. Dincolo: cineva îl îndemna pe altcineva să facă ceva, acela protesta moale, aproape plângînd. Ladea şi Cristoaica s-au îndepărtat de uşă, continuînd să-mi facă semne să nu vorbesc. Am auzit paşi în dreptul uşii. După o pauză destul de lungă am auzit, distinct, un glas

venind de mai departe, probabil de pe scară - se vorbea în şoaptă:

- Sună, mă! - şi soneria a ţârâit.

Ladea, tot prin semne, mi-a cerut să mă mut din dreptul uşii. M-am executat. Am auzit cum desferecă uşa, o deschide…

- Tot tu eşti, măi băiete? - glasul lui Ladea. Ţi-am mai spus: eşti minor, nu te putem primi să semnezi.

- Vă rog frumos, mă omoară Securitatea dacă nu-s semnat…

- Ne pare rău că nu te putem ajuta, l-am auzit pe Cristoaica. Eşti minor.

Au închis uşa, au baricadat-o. Nu m-am mişcat din locul meu. Am auzit iar şoaptele acelea imperative - şi parcă ameninţări. După un timp Ladea şi Cristoaica au revenit în cameră. Tulburaţi.

- După ce l-am trimis la plimbare, a povestit Ladea, ne-am uitat pe vizor: puştiul nu voia să plece; de câteva ori a întins mâna spre sonerie, dar nu a sunat. Apoi a chemat liftul. În aşteptare… a început să se dea cu capul de pereţi…

- Nu înţeleg, am spus eu. Cum, să se dea cu capul de pereţi?

- Probabil - sigur - pentru că nu l-am lăsat să semneze.

- Atunci să-l chemăm înapoi, nefericitul…

- A, nu!, m-a oprit Ladea. Nefericitul cum îi zici nu se dădea cu capul de pereţi pentru că nu l-am lăsat să semneze, ci pentru că nu l-am lăsat să intre în casă.

- Şi care-i diferenţa?, am întrebat, deşi o bănuiam

- L-a adus cineva. Am auzit noi, prin uşă cum cineva îi zicea: «Suni şi intri, intri cu orice preţ, 'tu-ţi dumnezeii mă-ti!». Puştiul nu se lăsa, se ruga, zicea că nu poate, dar celălalt: «Dacă nu execuţi ordinul, nu mai vezi lumina soarelui!»

- Înseamnă că l-au scos de la umbră, în vederea…, am zis.

- Şi o să se întoarcă la umbră: n-a executat ordinul. Aşadar, a continuat Ladea, puştiul s-a apropiat de uşă, dar nu se hotăra să sune. Atunci individul - nu l-am văzut, era pe scară: i-a strigat să sune. În fine, ce am vorbit cu el, în uşă, ai auzit.

- A coborît cu liftul?, am întrebat.

- Nu. Individul a urcat pe palier, l-a înhăţat şi l-a tras după el, pe scară. Îl înjura, îl ameninţa - n-am mai înţeles bine…

- Ceva cu "porţia", a adăugat Cristoaica. «Acum hai să-ţi primeşti porţia», aşa ceva…

În seara aceea am discutat numai despre Puşti.

Desigur, făcusem bine că nu-l primisem. Era suspectă insistenţa lui, vizita la Vianu, prezenţa alături de "Şofer"…

Oricum, ştia el, bietul, ce-l aşteaptă din partea Securităţii (Poporului!), de se dăduse cu capul de pereţi.

XIII

GOMA II

La 8 martie Dessa Trevissan de la *Times* revenise la mine cu doi jurnalişti germani, un bărbat şi o femeie - am notat în "Jurnal de iarnă".

Din primele clipe Dessa îmi spusese că ar fi venit mai devreme, în jurul prânzului - dacă aş fi fost acasă… I-am răspuns că nu ieşisem din casă de câteva zile…

- Imposibil!, a spus Dessa. Ai fost în oraş.

I-am repetat: din 6 martie nu ieşisem. Am întrebat-o dacă nu cumva telefonase şi răspunsese vreun securist…

- Dar te-am văzut în oraş, cu ochii mei!, a spus Dessa.

- Unde, când?

- În jurul prânzului, pe la unu şi jumătate, în faţa hotelului Athénée Palace.

- Asta-i bună! Prin faţa hotelului n-am mai trecut de… O clipă, să mă uit în Jurnal… Da: de la 1 martie. La ora 9,15 precis. Şi am trecut prin dreptul lui, nu am stat…

- Te-am văzut! Pe trotuarul de lângă statuia lui Eminescu…

- O fi fost cineva care semăna cu mine…

- Şi care să dea interviuri? Pe care să-l cheme Paul Goma?

Eram uluit. Dessa a schimbat câteva cuvinte, în englezeşte, cu ceilalţi gazetari, apoi a tradus în franceză ce spunea una dintre femei:

În jurul prânzului ea (jurnalista germană) se afla într-un grup, în faţa hotelului, când o jurnalistă a spus: «Uite-l pe Goma!» - şi a arătat spre trotuarul din faţa statuii lui Eminescu. Nici unul dintre cei de faţă nu mă cunoştea, însă îmi văzuseră fotografia. Jurnalista care mă "descoperise" trecuse strada, se apropiase de… mine (care mă plimbam, agale…), apoi, după câteva minute se întorsese spunînd că, într-adevăr, Goma era, însă declaraţiile sale (în engleză!) erau ciudate: afirma că "mişcarea" se dezumflase, că guvernul dăduse asigurări ferme că toate problemele în suspensie vor fi rezolvate; apoi adăugase: în urma cutremurului nimeni nu se mai gândea la drepturile omului, devenite fleacuri în urma catastrofei şi că nu se mai înregistraseră semnatari…

Jurnalista care acum relata cele petrecute, auzind (atunci) cele declarate de mine şi-a adus aminte că Dessa Trevissan mă cunoştea, fusese de mai multe ori în casa mea - deci urcase în camera Dessei, mă arătase pe fereastră, întrebînd-o dacă acela este, într-adevăr, Goma. Dessa mă… recunoscuse! Se

hotărîse să coboare, să stea de vorbă cu mine. Mai înainte însă mă strigase de la fereastra hotelului. Eu întorsesem capul şi chiar făcusem semne amicale. Dar când coborîseră în stradă… Goma dispăruse.

Acest lucru li se păruse ciudat. O rugaseră pe jurnalista care îmi… luase interviul adineauri să mai aştepte, să nu-l transmită încă (noroc că la telex era coadă), fiindcă se pare că Goma nu e Goma…

Jurnalistul (singurul bărbat) a intervenit şi el: auzise de la colegi că Goma fusese văzut des în oraş; ba în cutare restaurant frecventat de jurnalişti occidentali, ba în faţa marilor hoteluri, ba pe lângă ruinele cutărui bloc, unde tocmai se filma…

Le-am spus şi eu: în ultimul an câţiva cunoscuţi *mă văzuseră şi chiar schimbaseră cuvinte cu mine* în momente şi în locuri în care fusesem absent. Le-am povestit apoi episodul cu barul Tomis: în unul din articolele din revista securistă *Săptămîna* în care eram făcut cu ou şi cu oţet (deşi din martie 1970 nu mai aveam voie să public, nici să se scrie despre mine), Eugen Barbu afirma că "persecutatul Goma poate fi văzut seară de seară în barul Tomis, în ţinută de cowboy, fluierîndu-l (?) pe contrabasistul Johnny Răducanu şi făcînd scandal"… […]

Astea le-am spus gazetarilor, asigurîndu-i că nu dădusem şi nu voi da interviuri în stradă, rugîndu-i să transmită şi colegilor lor.

După liberare aveam să aflu că Goma II nu se mulţumea să se fâţâie pe stradă şi să-l fluiere pe Răducanu, la Tomis:

- Goma II îi primise pe semnatari în locuinţa sa din Aleea Compozitorilor şi după 4 aprilie - *or Goma I fusese arestat de la 1 aprilie, soţia şi copilul expulzaţi la mama dracului, în Dudeşti*;

- Goma II stătuse de vorbă cu oamenii, prin jurul blocului Z-21din Drumul Taberii şi în staţia de autobuz, *tot timpul cât Goma I fusese arestat;*

- Goma II îl invitase pe un disident în… apartamentul soacrei sale din Mihai Bravu *(de unde socrii se mutaseră în urmă cu trei ani...)* - adevărat, nu la etajul II unde locuiseră cu adevărat, ci la al VI-lea…;

- Goma II *fusese văzut în tot cursul verii 1977, nu numai în Bucureşti, ci şi la Mangalia, la Mamaia; la Sinaia, la Predeal; la Braşov, la Sibiu, Cluj, Timişoara, Arad*… Era sănătos-tun, bine dispus, nega că ar fi fost arestat fie şi pentru un ceas şi recomanda tuturor să fie cuminţi, fiindcă Ceauşescu îi promisese lui personal că lucrurile se vor îndrepta, toată lumea va primi paşapoarte, se va restitui pământul ţăranilor - dar… pssst!, să nu se împrăştie vestea şi să afle ruşii - că ne invadează!

Dacă i-aş fi spus astea lui Burtică, m-ar fi asigurat că am halucinaţii…

XIV

SFÂRŞITUL IERNII

Că lichidarea noastră este aproape am fost sigur în ultima săptămână a lunii martie, când am citit în *Scînteia* că Ion Stănescu fusese cooptat în Secretariatul CC al PCR. Aşadar cel care se ocupa de "problemele securităţii statului" căpătase şi un grad politic şi, desigur, "mijloace".

Nu m-am înşelat: din acea zi nu mi s-au mai trimis provocatori. Vreo două-trei zile a domnit o linişte stranie, răuprevestitoare; continuau să vină semnatari, chiar mai numeroşi, dar ameninţarea plutea în aer. Cristoaica şi Ladea au dormit câteva nopţi la noi. Cristoaica era optimist, excitat, făcea planuri de extindere a mişcării; Ladea, ca şi mine, mirosea focul… Plutea într-o stare de resemnare senină: aşa ne-a fost dat, noi nu putem schimba nimic, să ne lăsăm duşi de val…

Gazetarii se răriseră, aproape dispăruseră prilejurile de a trimite materiale în Occident (aşa se explică prada bogată din momentul arestării). Totuşi, câţiva au pătruns - ca Henri Gallais de la Antenne 2 (trimis de Ţepeneag). La mine se aflau Becescu şi Cristoaica: ni s-au luat interviuri, a filmat uşa ruptă, cămaşa mea; şi ea ruptă…[…] Ultimul gazetar: suedezul Klaas Bergman de la *Dagens Nyheter*. Foarte tânăr, nepermis de tânăr…

În 29 martie Ana Maria s-a mutat "pentru o vreme" cu Filip la prietena noastră Maria Marcu-Anghel (la ea mă gândisem când scrisesem "Pământ de flori": la cutremurul din 4 martie îi muriseră: mama, tata, sora, cumnatul, bunica). Cristoaica trebuise să plece în provincie, am rămas cu Ladea. Beam vin, fumam, trăncăneam despre toate şi despre nimic aşa cum, probabil vorbesc soldaţii în ajunul unui atac din care nu ştiu dacă or să scape cu viaţă. Simţeam amândoi că ne apropiem de deznodământ. Pe la orele zece seara a sunat cineva. Ladea a spus să nu deschidem, oricine ar fi ("oricine" fiind, desigur, Securitatea). Eu totuşi ţineam să văd măcar cine sună. Ladea:

- Nu-mi place cum sună.

Prin uşa baricadată am întrebat cine e. Era cel pe care îl numisem "Ţiganul". I-am deschis. În acel moment Ladea era cu spatele - a zis:

- *A intrat Răul în casă!*

Adevărat, era ameţit de băutură, dar cuvintele lui mi-au băgat un cui în inimă. Nici "Ţiganul" nu era în apele lui: ochii îi erau fugaci, buzele spuzite, limba leneşă. Am făcut prezentările.

Ladea şi-a vârît mâinile în buzunare:

- Nu-mi placi, domnule, cine-oi fi. Nu-mi placi deloc. Nu ştiu cine eşti, nu mă interesează - nu-mi placi!

"Ţiganul" a apelat la ajutorul meu. Ladea nu a fost impresionat:

- Căcat! Nu trăieşti din ce-ai fost, ci din ce eşti în fiecare zi. Eu cred că nici atunci n-ai fost - fiindcă acum nu eşti decât un căcat!

Ca să netezesc asperităţile, i-am oferit un pahar cu vin - Ladea:

- Cu noi nu bei! Ai băut cu cei care te-au adus aici!, era pe punctul de a sări la bătaie.

"Ţiganul" încercase să explice ceva - Ladea i-o tăiase:

- Lasă explicaţiile, tu să răspunzi la întrebarea: *De ce?* [...]

Ladea a rămas cu mine şi în cursul dimineţii de 30 martie. Au venit mulţi semnatari. Spre prânz am plecat spre oraş, urmînd să ne întâlnim, tot în oraş, pe la 15,30, pentru ca la 16 să fim la noi, la "program"...

M-am dus la Maria Marcu unde se aflau Ana Maria şi Filip. Nu mă simţeam în apele mele. Am adormit într-un fotoliu, ca un moş - ceea ce nu mi se mai întâmplase. [...] Când ne-am întors am găsit în faţa uşii, pe palier, chiar pe scări cel puţin cincisprezece persoane. [...]

După vreo oră rămăseseră: Ladea, Dâmboviceanu, Becescu, Dascălu, Tufoi şi Galeriu. Sonerie. Credeam că e vreun semnatar - dau nas în nas cu un miliţian şi doi civili. Miliţianul mi-a explicat că în virtutea cutărui articol este interzisă reunirea a mai mult de trei persoane. [...]

Rămăsesem singur şi caraghios în cameră - uşa deschisă. Mi-am propus să fiu calm; mi-am propus să mă adun. Apoi mi-am propus să închid uşa; s-o încui. Am trecut la fapte. Mergea cam lent, cu eforturi, dar mergeam. Apoi iar mi-am propus (îmi propuneam, cu glas, ziceam: «Trebuie să...») să fiu calm, să văd ce este de făcut. Calm eram însă, ce anume să fac, nu ştiam...

Mecanic, am ridicat receptorul din furcă. L-am repus: era definitiv mort. Mi-am propus să aflu dacă sânt speriat: nu eram. Asta m-a îngrijorat - ar fi trebuit să simt, să trăiesc momentul. Oricum, nu vedeam ce urma să fac după cele petrecute. Pe cine să anunţ de arestarea băieţilor? Pe cine să contactez? Şi *cum*? [...]

Am dat la o parte baricada din uşă, am ieşit. La parter trei indivizi în civil şi un miliţian. Am ajuns în dreptul lor. S-au dat la o parte din uşă fără o vorbă. Deci eu aveam voie să ies - să mă duc dracului, unde-oi vedea cu ochii, să-i las pe ei să construiască socialismul.[...]

31 martie (1977)

În prima parte a zilei am aşteptat să fiu arestat. Nu m-au.

Ana Maria făcuse câteva tentative de a telefona "unde trebuia"… De fiecare dată când se apropia de o cabină telefonică, apărea din pământ un securist:

- Nu încercaţi, doamnă, tot degeaba. Duceţi-vă-acasă şi vedeţi-vă de treabă!

Ea încerca să intre cu forţa, să nu lase receptorul (dacă îl apucase…) - era neutralizată, i se zmulgea telefonul din mână, era îmbrâncită - pardon : invitată să circule…

Şi totuşi, şi totuşi… Cu perseverenţă, cu îndărătnicie (şi cu noroc) Ana Maria a dat, în acea zi de 31 aprilie 1977 un telefon unui personaj oficial american. Americanul - care ştia româneşte - a zis: «Da, da, da…» însă după rezultate, a fost **Nu**.

1 aprilie.

De dimineaţă Ana Maria făcuse cumpărături. Printre altele îmi luase două cămăşi, o pereche de papuci de casă…

În acest timp eu dactilografiasem ultima parte a Jurnalului de iarnă (perioada 13-31 martie).

Şi îl încheiasem astfel :

"Aici se încheie Jurnalul de iarnă. Îl închei, nu pentru că evenimentele s-ar fi epuizat, ci pentru că s-au întors pe cealaltă parte a lor".

Am îmbrăcat o cămaşă nouă:

M-am întins pe pat.

N-am aşteptat mult: fix la 13,30 soneria a sonerìt.

a doua parte

PRIMĂVARA

I

BAGAJUL

M-am îmbrăcat în una din cămăşile noi cumpărate de Ana Maria în această dimineaţă. Îl aştept pe socru-meu care trebuie să vină, trebuie să vină, trebuie - şi nu mai vine.

În sfârşit!, sună la uşă. Ana Maria se află în camera copilului. Mă duc să deschid - privesc mai întâi prin vizor:

Nu e socru-meu. Ci responsabila blocului. I s-o fi întâmplat ceva, are orazul deformat, poate pentru că stă aproape de lentila vizorului.

Deschid. Nu, nu responsabila blocului pătrunde prima. Nici a doua. Nici măcar a treia. Ci nişte civili. Trei. Toţi trei odată, Dumnezeu ştie cum, pentru că în mai puţin de două secunde se află toţi trei dincoace de prag. Înseamnă că au aşteptat în dreptul uşii, folosind aceeaşi metodă ca Stumpf acum câteva zile.

Ca un dop, ca un tampon cei trei, uniţi, mă împing din toate puterile cu burţile, cu piepturile, cu bărbiile, nu cu mâinile. În tăcere; gâfâind. Fusesem din nou păcălit de Păcălitatea Po'r'lui 'Ncitor: m-a luat pe nepregătite, a câştigat un bun metru în antreu. Nu am ce pierde: mă proptesc în ei şi împing din toate puterile - minune: pe cel din mijloc reuşesc să-l disloc şi mă trezesc împreună cu el dincolo de prag. Dar alţi doi civili apar tot din dreapta şi îmi închid calea. Acum o văd iar pe responsabila blocului: lipită de uşa apartamentului vecin; chiar fără lentila deformatoare a vizorului, obrazul i-i schimonosit de groază.

Zic - tot nu mai pot face nimic:

- Legitimaţiile! - mă zbat, sufocat de trupurile celor cinci. Aveţi legitimaţii?

Aproape cu bucurie, aproape cu uşurare civilii scot legitimaţiile, însă după obicei, mi le flutură sub nas şi dau să le vâre la loc.

- A, nu! Nu aşa!, protestez. Să le văd! Daţi-mi-le pe rând!

Unul dintre ei, aflat în dreapta mea, strâns între tocul uşii şi mine îmi întinde cu greutate legitimaţia. Cu greutate o iau, citesc tare:

- Locotenent-colonel Hristenco! Bun, altul!

Hristenco (toţi gâfâie de parc-ar fi în pragul morţii, dar cel mai gâfâicios este grasul cu mutră de rusnac, Hristenco-ul din dreapta mea) zice că e destul, că să intrăm, că gata, bâlciul.

- Bâlci?, zic. Bâlci o să aveţi dacă nu-mi arătaţi legitimaţiile! strig. Maior Ciupercă!, citesc, de parcă aş striga apelul, apoi: Locotenent-colonel Widoni Alfred…- ia stai!, fac. Unul, Widoni Alfred şi încă un nume nemţesc a semnat Scrisoarea - dumneata eşti?

Nu primesc răspuns. Widoni este, sigur, individul cu care se certase Dâmboviceanu, în holul blocului, cu câteva zile în urmă. Încerc să repet întrebarea, dar nu apuc: la semnalul lui Hristenco se opintesc cu toţii şi mă îmbrâncesc înăuntru.

- De ce-mpingi?, de ce-mpingi?!, strig şi la rându-mi, împing la întâmplare, din răsputeri: dezechilibraţi, doi dintre ei se răstoarnă, cad de-a lungul antreului, peste sticle goale.

Hristenco a închis uşa pe dinăuntru. Zice, repetă, gâfâit, horcăit:

- Nu vă lăsaţi provocaţi! Să nu ne lăsăm provocaţi! Să nu…- şi, împreună cu altul mă strânge între burţi ca într-o cătuşă.

- Anaaaa!!, strig din ghearele (moi) ale Poporităţii. A venit să mă aresteze!!

Tovarăşul nostru de veacuri, Hristenco vrea să-mi pună mâna la gură, dar nimereşte alături. Totuşi, sânt împins în camera principală. Ana Maria vine dinspre odaia copilului. Nu pare mirată. Întreabă:

- Aveţi mandat de arestare? Dacă nu - afară!

- Avem!, se grăbeşte Hristenco, fericit că venise această întrebare, nu alta şi dintr-o servietă scoate o foaie de hârtie şi mi-o întinde.

O iau… Dar nu se poate! Pe pat, pe patul meu, cu mâinile pe genunchi stau două femei: responsabila blocului şi încă o bătrânică de la parter - când şi pe unde Dumnezeu intraseră? Amân pentru altă dată răspunsul. Citesc cu glas tare hârtia de la Hristenco. Într-adevăr, este un mandat de arestare.

- Motivele! Acuzaţiile!, cere Ana Maria.

- "Conform articolului…" citesc. Ce? "Trădare? "

- Voi sunteţi trădători, nu el!, strigă Ana Maria la securişti.

- Să nu ne lăsăm provocaţi, tovarăşi! - lansează Hristenco şi încearcă să-mi ia hârtia din mână.

- Eu sânt acuzatul, am dreptul să aflu acuzaţia!

- O să aflaţi, acolo… O să aflaţi după…

- După, când? , sare Ana Maria. Acolo, unde? Întâi îl arestaţi şi după aceea îi comunicaţi motivul? Citeşte mai departe!, mă îndeamnă.

- A doua acuzaţie… Ia te uită, motiv: “Relaţii contra naturii” - ce-i aceea: relaţie contra naturii?

- O să… O să vi se comunice acolo, bâiguie Hristenco, încercînd mereu să ia hârtia.

Nu mai este nevoie să joc teatru faţă de Ana Maria, ea îmi cunoaşte talentele şi defectele, am acum alţi spectatori: femeile.

- “Relaţii contra naturii” vrea să spună: homosexualitate. În limba română: curism. Bravo! Altceva n-aţi găsit? Trădare de patrie şi curism? Să zicem că mi-am trădat ţărişoara, dar pe cine am futut în cur: pe Ceauşescu?

Un muget comun de protest, un răget de groază. Nimeni din cei de faţă nu mai auzise asemenea…

- Nu vă lăsaţi provocaţi, tovarăşi! Nu vă lăsaţi! Să nu ne lăsăm!! - Hristenco zbiară fără întrerupere, încercînd să acopere o nouă “precizare” din partea mea - de astă dată îmi zmulge mandatul de arestare.

- Uite ce e, zic, străduindu-mă să fiu calm. Dă mandatul să-l citesc, altfel nu mă mişc de-aici - încearcă să mă iei cu forţa, ai să vezi ce-o să iasă… Cu martori! - arăt spre femei.

Securiştii şoşotesc o vreme, fără a mă slăbi din ochi. Hristenco îmi restituie hârtia:

- Dar fără provocări, vă rog… - rugăminte în lege. Noi avem ordin… Noi nu cunoaştem amănunte, am primit ordin să vă însoţim…

În clipa aceea uşa se deschide şi intră socru-meu - urmat de un civil, sigur un alt securist rămas de pază, la uşă. Printre capetele lor văd în antreu şi pe palier încă multe alte capete (pătrate).

- Bună ziiiuaaa… salută socru-meu, cântînd, de mirare că nu schiţează şi un pas de dans, de parcă ar fi nimerit la un bal şi se înclină adânc în faţa femeilor aflate pe dunga patului. Uite, dragă, i se adresează fiică-si, am adus ceaşca lui Bunzi (aşa-i spune el lui Filip), aţi uitat-o la Ionel Vianu… Şi altfel voi ce mai faceţi: bine?

Sublim, Năvodaru. *Aşa* or fi supravieţuit ai lui două mii de ani.

- Bine, mersi, tată. Ce să facem - uite, tocmai îl arestează pe Paul.

Sublimă fiica tatălui său (şi nevastă a mea).

- Nu eşti curios să afli de ce e acuzat?, continuă ea.

- Doamnă, vă rog, fără provocări! - Hristenco se interpune cu burta lui, asudoasă.

- Ia dă-te mai aşa, vorbesc cu tata… Îl acuză de trădare de patrie şi de homosexualitate şi de…

- Fără provocări!, urlă Hristenco - prea târziu.

Socru-meu începe să dea din cap, mărunt, ca atunci când i se comunică noutăţi vechi de când lumea:

- Bine, dragă, bine, voi să fiţi sănătoşi - Bunzi ce face?

- Vă rog, fără provocări! Gata! Să mergem! Vă rog să ne însoţiţi - Hristenco mi se adresează cu o privirea aparte, ar vrea să-mi comunice că numai noi doi înţelegem s'tuaţia…

- Mai am ceva de aranjat…, zic şi mă îndrept către antreu.

- N-aveţi voie! N-aveţi voie! - Hristenco e de-a binelea isterizat, i-a molipsit şi pe tovarăşii săi de şaibă.

- Ce n-am voie? Nici nu ştii ce am de gând să fac şi îmi şi interzici? Dă-te la o parte!

Întinsesem mâna spre cuier să iau pardesiul - Hristenco se năpusteşte, nu mă lasă - ajutat de alţi doi. Mă opintesc cu umărul în pieptul lui şi-l lipesc de uşa dulapului; iau pardesiul, mă reîntorc în cameră:

- Îmi interzici să-mi iau pardesiul?

- Nu, dar… fără provocări, vă rog.

- Voi mă provocaţi pe mine: am dreptul la pardesiu?

- Aveţi, dar…

- Dacă am, de ce te-ai repezit cu Nu-i-voie? Răspunde!

Derutat, Hristenco nu ştie ce să spună. Ca să se descurce, le recomandă iar tovarăşilor să nu se lase provocaţi.

- Dar să mă pişam voie? Şi asta-i provocare?

- Vă rog, fără… Şi lăsaţi uşa deschisă.

- Dar nu fac decât să mă piş…, îi explic, dulce.

- Dar lăsaţi uşa deschisă.

- Fii pe pace, nu arunc documentele secrete în closet: se-nfundă.

- Nu-nchideţi uşa!

Chiar de-aş fi vrut, n-aş fi reuşit: Hristenco şi încă unul se proptiseră în ea cu disperare.

- Vreţi să aflaţi cum anume mă piş? Nu folosese metode speciale - uite-aşa… Atenţie, să nu vă stropesc bocancii!

- Vă rog, fără provocări!

Mă uşurez (cu noduri - dar ei nu le simt…) sub privirile vigilente ale Apărătorilor Patriei Socialiste.

- V-a plăcut?, întreb, la urmă.

- Să nu ne lăsăm provocaţi, tova'…! - Hristenco nu se mai poate opri din recomandare.

Ieşind din baie, vreau să intru în camera copilului. Hristenco mi se strecoară pe sub braţul întins, în faţă (un miracol acest

burtos astmatic, de unde găseşte el agilitatea şi mai ales… interspaţiile):

- Vă rog, nu mai avem timp! Sântem aşteptaţi, trebuie să…

- Vreau să-mi iau rămas bun de la copil - şi asta e provocare?

Hristenco se consultă cu ceilalţi, apoi:

- Bine, dar… Nu faceţi altă mişcare.

Filip nu doarme. Priveşte încoace. Sânt sigur: a înţeles. Îl iau în braţe şi mă întorc cu el în camera mare:

- Uită-te, dragul tatii, uită-te bine la ei. Să-i ţii minte dragul tatii, să nu-i uiţi: pe ăsta îl cheamă Hristenco! L-a arestat pe tatăl tău!

- Vă rog, fără provocări! Să nu răspundem, tovarăşi, la… Mă duc cu Filip în faţa lui Widoni, care începe să alerge prin casă:

- Îl vezi pe curajosul ăsta, dragul tatii? Ăsta-i…

- O fi cel care, la telefon, a spus că te spânzură de limbă!, completează Ana Maria.

- Vă rog, fără provocări!, răcneşte neobositul Hristenco.

Mă pregătesc de plecare - sătul de… scenă. Mi-am jucat rolul, le-am făcut praf pe cele două femei (mai ales în scena în care îi arătam copilului pe vinovaţii de arestare…) - acum a venit momentul să cobor.

În lume. În sub-lume - o cunosc, vai…

Ana îmi întinde un prosop, periuţă de dinţi, pastă, săpun. Îmi dă cinci sute de lei…

- Ce să fac, acolo, cu banii?, întreb, resemnat.

- Ia-i, ia-i, însistă socru-meu, clătinînd din cap.

Să fie… În timp ce bag banii în buzunarul pardesiului, îmi aduc aminte de *bagaj.* Unde o fi *bagajul*?

Timp de nouăsprezece ani - din 1958, de cum păşisem afară pe poarta Gherlei - mă pregătisem şi sufleteşte pentru următoarea închisoare. *Bagajul:* haine groase, cămăşi de corp şi izmene groase, ciorapi groşi, de lână, bocanci solizi; *bagajul:* scurtă groasă, îmblănită, căciulă - totul ar fi trebuit să-mi fie la îndemână, la o întinzătură de mână, dacă nu pe mine… Unde mi-i *bagajul*? Scurta: la Breaza; ca şi bocancii; cămăşi, izmene, pulovere - nu mai erau, nu mai aveam, se terminaseră. Doamne, ce greşeală! Şi doar mă jurasem în cumplita iarnă ‘56-’57, la Interne, că “data viitoare” n-o să mă las păcălit, n-or să mă prindă dezbrăcat. Deci dezarmat. Mă jurasem şi mă ţinusem de cuvânt… până anul trecut… Nu mă speria perspectiva anchetei cu bătăile, cu foamea, cu nesomnul, cu umilinţele de tot felul - ci frigul, *spaima de frig*. Dar stai: am un cojocel, mai degrabă vestă de blană, subţirică: are părul tuns; făcută nu pentru închisorile noastre, dar în lipsă de altceva… Mă îmbrac cu ea peste cămaşă;

bluza de piele deasupra; pardesiul. Nu e grav: sântem în 1 aprilie, greul a trecut pentru anul ăsta… Mai încolo, spre toamnă, sper să pot primi scurta de blană şi restul *bagajulu*i…

Responsabila blocului şi bătrânica de la parter plâng, aşezate sărac, pe marginea patului. Socru-meu se străduieşte vizibil să se stăpânească. Reuşeşte. Ana Maria este, firesc, stăpânită. Iar Filip… Îmi place să cred, nădăjduiesc din toată inima că nu simte momentul. Mâine, 2 aprilie, băiatul tatii va avea un an şi cinci luni - cât va avea băiatul tatii când tata se va libera - dacă?

Sânt gata. Nu mai joc teatru, s-a isprăvit cu gălăgia, cu protestele - cu toate. Sânt din nou, după douăzeci de ani - un deţinut. Care ştie, a învăţat pe proprie piele că *opoziţia* trebuie să capete alte forme. Schimbarea (macazului) s-a petrecut probabil în cele câteva secunde de spaimă că fusesem prins fără *bagaj*. Până adineauri am avut-o pe Ana Maria, pe Filip, pe socru-meu, pe Lulu; îi avusesem pe Ladea, pe Nego, pe Vianu, pe Cristoaica, pe Dâmboviceanu, îi avusesem pe cei care-mi intraseră în casă ori îmi telefonaseră (şi pe liceeană…). Îi avusesem pe cei care *nu*-mi intraseră în casă, *nu*-mi telefonaseră, dar se gândiseră să o facă; îi avusesem "dincolo" pe Ţepeneag, pe Monica Lovinescu, pe Marie-France Ionesco, pe Tănase, pe Paruit, pe cei de la Europa liberă, pe gazetari…

Şi iată: negăsirea *bagajului* - care *trebuia* să-mi fie la îndemână - m-a avertizat: *din acel moment aveam să fiu singur*.

Socru-meu îl ţine în braţe pe Filip. Mă apropii, cu prosopul răsucit în mână - singurul şi tristul *bagaj;* se apropie Ana Maria. Ne unim capetele - patru.

Responsabila blocului izbucneşte, sonor, în plâns.

- La revedere, spun - sânt calm şi deja departe.

- *Pe curând*, aşa se spune: *pe curând, pe curând!*, repetă, subliniind, socru-meu.

Mă desprind şi, înainte de a mă îndrepta spre uşă, mă înclin în faţa celor două femei şi le spun:

- Bună ziua. Întind mâna spre clanţă - uşa se deschide, fără s-o ating.

A, da: trebuie să reînvăţ uşile fără clanţă pe dinăuntru.

II

DRUMUL

Ceaţă sură, prăfoasă. Miroase a praf umezit, mă ustură ochii de praf.

Nu am fost atent la "mişcările" securiştilor. Le-am înregistrat fără interes - a, da: ieşisem din casă însoţit de Hristenco şi de Ciupercă; din faţa apartamentului ne-au condus pe scări încă patru: doi în faţă, doi în spate; pe fiecare palier se mai aflau doi-trei (recognoscibili). Din holul blocului careva a vorbit la un radio portativ. Afară ne-au însoţit doar alţi doi - unul în faţă, altul în spate. Am luat-o la stânga, spre parkingul mic. Nici un locuitor adevărat. Doar securişti, printre maşini. Mulţi securişti în maşini parcate.

Ne îndreptăm spre o Dacie alb-murdar(ă). Ciupercă urcă în spate prin stânga. Hristenco îmi deschide portiera spate-dreapta, se aşază şi el alături - mai exact: peste jumătate din mine. Mă scutur de el, îl înghesui puţin pe Ciupercă - trei persoane nu încap comod într-o Dacie. Şoferul, un tip foarte oarecare, întoarce capul. Hristenco îi face semn.

Plecăm. Slalom printre blocuri. Traversăm ce a mai rămas din Ţigănie, ieşim în Şoseaua Ghencea. Apucăm spre oraş cu viteză potrivită. Habar n-am unde mergem - şi nu mă interesează.

Sânt calm. Nu mă gândesc la cea va urma: ancheta, cu ale ei. Nu mă gândesc în urmă: soţia, copilul, casa, cărţile, cărţile mele scrise, cele nescrise, semnatarii… Mă aflu într-o maşină care merge cu viteză potrivită pe Şoseaua Ghencea spre Centru - atât. Nu mă interesează nici însoţitorii. Ştiu: odată ajuns acolo, mă voi despărţi pentru totdeauna de ei, avea dreptate Hristenco: ei *mă duceau* - nimic mai mult.

Din momentul constatării ne-*bagajului* mă mutasem în starea de deţinut. Or un deţinut, dacă ţine să supravieţuiască detenţiei trebuie să economisească mişcările, energia, nervii. Din păcate nu se poate feri din calea timpului ca de un şuvoi de apă - de-ar putea…

Maşina o ia la dreapta, pe Şoseaua Viilor. Ei şi?

Sânt calm. Şi mulţumit. Nu pentru ce aş fi făcut, bine, ci pentru că pot să nu mai fac - orice. În ultimul timp mă surprinsesem dorind să fiu arestat - să mă odihnesc, deşi la anchetă nu te odihneşti tu, băiete. Sânt mulţumit că m-au arestat. Ar fi fost mai rău de ne-ar fi lăsat în pace - ar fi fost semn că puţin le pasă de noi şi de puterea (!) noastră, a neputincioşilor. Şi mai grav ar fi

fost de m-ar fi pus într-un avion şi m-ar fi trimis plocon Occidentului.

Ba da: mulţumit că s-a sfârşit. Din acest moment nu voi mai fi obligat să am iniţiative, idei, soluţii - proposte. De-acum, în spinarea Securităţii soluţiile, iniţiativele, eventual ideile. Eu trec pe ripostă.

Maşina se opreşte la un stop. Şoferul aşteaptă calm schimbarea culorii. Îl văd în retrovizor: nu e calm, fruntea i-i perlată de sudoare. Cei doi tâlhari din dreapta, din stânga gâfâie. Misia nu li se încheiase: urmează să mă predea, cu bon, cu proces-verbal de descărcare…

Coborîm, la stânga, pe Calea Rahovei.

Sânt calm. Dar dintr-o dată vine întrebarea pe care, adineauri nu mi-a chiar pusesem, o atinsesem doar:

- *Şi cu ceilalţi cum rămâne?*

Maşina coboară Calea Rahovei. C e contează unde or să mă ducă : “La Rahova”, “La Curentul”, “La Malmaison”, “La Interne”- şi ce dacă, acum, deasupra este sediul CC, nu-i păcat ca celularele de la subsoluri să rămână de izbelişte?

- *Şi cu ceilalţi cum rămâne?*

Dacă se deciseseră să mă aresteze pe mine, nici celorlalţi nu le va fi uşor. Ba, poate, mai greu.

Calmul pe care mi-l admirasem cu coada ochiului a dispărut fără urmă. Stomacul îmi cade, adânc, inima începe să se zvârcolească, în bucăţi, ca o râmă tăiată cu sapa. Dar nu trebuie să arăt. Îmi ajustez pielea obrazului ca pe o haină câşă - nu trebuie să le arăt o mutră speriată.

Maşina semnalează ocolire la dreapta, deşi nu se vede vreo răspântie. A-ha, imediat după casa avansată este Securitatea de pe Calea Rahovei. Acolo.

Şoferul claxonează. Un subofiţer deschide. Intrăm.

Maşina opreşte la scară. Am ajuns.

III

BUNĂ - ZIUA

Urc scările spre falsul parter al clădirii. Hristenco: în faţă şi uşor în stânga mea. Percep câteva priviri curioase din partea şoferilor grupaţi în fundul curţii - curiozitatea nu li s-o fi tocit, de meserie?

Ofiţerul de serviciu de pe platforma scărilor duce mâna la caschetă. Hristenco îi înmânează o hârtie - nu văd ce anume, stă cu spatele spre mine. Ofiţerul ne lasă să intrăm.

Un hol pătrat. Din dreptul uşii de intrare se deschide un culoar lung, lung, cu uşi, multe, de-o parte, de alta, cu becuri roşii deasupra.

A-ha: birourile de anchetă, îmi spun. Amorţeala, indiferenţa, dorinţa de odihnă - ca şi îngrijorarea gândului la ceilalţi - au dispărut; acum trebuie să fiu atent: să văd, să aud, să înregistrez tot ce văd, tot ce aud, tot ce simt. Trebuie să memorizez, să înmagazinez,

CA SĂ SCRIU DUPĂ CE VOI IEŞI

Pereţii holului: acoperiţi de fotomontaje înrămate, însticlate. Fotografii ale lui Ceauşescu peste tot; peste tot citate din Ceauşescu -şi în coridor: fotomontaje pe şevalete, nu spânzurate.

Hristenco: «Pst! Pst!», pocneşte din degete, apoi îmi face semn să urc scara spre primul etaj. Percep, acolo, mişcare.

La primul etaj: hol asemănător. Şi iar fotomontaje atârnate, fotomontaje pe şevalete. O vitrină cu trofee sportive: cupe, medalii, diplome, toate acordate Asociaţiei Sportive DINAMO.

Hristenco îmi face semn să mă opresc. Rămân în seama unui civil mohorît îmbrăcat într-un costum mohorît. Civilul nu mă priveşte în ochi, deşi mă supraveghează de la un metru şi jumătate.

Hristenco dispare pe coridor, la dreapta. De unde mă aflu nu văd din coridor decât o uşă capitonată cu pluş roşu. Uşă fără bec deasupra.

Paşi. Şoapte. Miros de tutun. Îmi aprind o ţigară, gândindu-mă că va fi ultima. Mohorîtul nu schiţează nici un gest de împotrivire. Fumez, caut din ochi o scrumieră. Una cu picior, nichelată, se află în locul de unde porneşte coridorul.

- Pot să arunc scrumul…? - întreb, arătînd scrumiera.

- Daţi pe jos, zice mohorîtul încet, de parcă mi-ar face confidenţe.

Dinspre coridor se apropie paşi. Se aude o discuţie veselă.

Trei civili apar în hol, dar se opresc brusc, se trag îndărăt - înainte de a se retrage, îşi răsucesc în aşa fel capetele, încât să nu le văd chipurile. Li le-am văzut. Pe purtătorul unuia îl ştiu din vara lui '74, de la aeroport, când împreună cu Virgil Tănase, îl întâmpinasem pe Paul Otchakovski-Laurens, editorul; a doua oară acum doi ani, când ieşeam din biroul lui Traian Iancu, directorul Fondului Literar; a treia: la un stop, în capătul străzii unde locuieşte "Louis". Pe ceilalţi nu cred că i-am mai văzut.

Urcă de la parter un ofiţer în uniformă. Colonel - trei stele mari. Cărunt. Mic de statură, încovoiat, are cocoaşa, nu în dreptul omoplaţilor, ci întreaga spinare i-i o cocoaşă. Obraz frământat, istovit, istovit, istovit. Pantaloni prea scurţi; ciorapi de culoarea pielei, din care pricină pare fără ciorapi; pantofi negri, scâlciaţi. Unul din cei vechi. Cum de o fi rezistat (el, la torturile aplicate de bandiţii, bestiile de noi, anchetaţii lui…)? Nu mai are mult până la pensie. Ori până la cimitir - s-or fi îngropînd şi ei? Nu se volatilizează?

Trece pe lângă noi, târîş, dispare pe coridor.

Doi civili în haine ponosite ies de după uşi capitonate. Vin spre noi. Unul poartă ochelari urâţi, are bărbie mică, urâtă, însă o falsă-bărbie enormă - şi urâtă. Deşi nu e gras. Nici hidos - doar nasol.

- Mergeţi cu noi, rosteşte Urâtul şi porneşte în jos, pe scară.

Din holul de la parter facem la dreapta, pe coridor. Încă de pe scări ochelaristul a început să pâstâie şi să pocnească din degete. Câteva uşi se închid precipitat. Trei inşi, surprinşi, nu au timpul să intre în birouri: rămân pe loc şi se întorc cu faţa la perete… Ia te uită, îmi zic, acum anchetatorii "intră în alarmă", nu anchetaţii, ca în urmă cu douăzeci de ani. Gândul nu mă bucură. Îi recunosc pe cei trei spărieţi; roşcatul, cu nasul în perete, mă fură cu coada ochiului…

Uşile au numere. Descresc. Ne oprim în faţa unei uşi fără număr, dar vine după 8. Deci e 7. Ochelaristul bate în uşă, însă nu intră. Se scurg 3-4-5 secunde până când, dinăuntru, se aude ceva, nu disting ce. Urâtul cu ochelari se dă la o parte şi din cap îmi face semn să intru.

Nu mă aşteptam la asemenea "participare de masă". În încăperea strâmtă, strâmtată de prezenţa a două birouri, a unei mese negre (de anchetat) şi a unui dulap Fichet se află şapte bărbaţi. Cu toţii în costume ponosite, culori mohorâte. Nici măcar o cămaşă, măcar o cravată, măcar o batistă pată de culoare. Pantofii: scâlciaţi.

- Bună ziua, spun şi mă opresc cu căciula în mână, lipită de burtă.

- Făcèţi-vă comod, mă îndeamnă careva şi o mână îmi indică un cuier-pom în colţul dinspre fereastră, în dreapta cum privesc spre stradă - iar eu privesc spre stradă: e Calea Rahovei!

Mă îndrept spre cuier, dezbrac pardesiul, îl atârn - cu ochii pe fereastră. Pe Calea Rahovei trec maşini, camioane, pe trotuarul de vizavi trec, totuşi, oameni. Un soldat îndărătul gardului. Plopi, plopi.

- Luaţi loc.

Nu-i nevoie să mi se arate unde să iau-loc. Cal bătrân, îmi cunosc hamul - şi *locul*: pe scaunul negru, dindărătul măsuţei negre aflată în unghiul opus cuierului. La colţ, cu spatele spre fereastră. De aici nu văd decât parţial uşa - acoperită de dulapul Fichet.

Nu sunt şapte tovarăşi, ci opt. Nici un tânăr printre ei. Nici un bătrân. În costume maron-închis, gri-închis, negru-lustruite de purtare. Pantofi Romarta uzaţi, daţi pe picior, deveniţi comozi. Costumele sunt şi ele pe-purtător, lucite la coate, la genunchi, pantalonii scurtaţi.

Nimeni nu se uită la mine, deşi toţi mă fură cu coada ochiului. Nu vorbesc între ei. Iese unul, intră altul. Ies doi, intră unu. Mai ies doi, intră doi. Iese unu - pauză.

- Pot să fumez?, întreb, după ce am aprins o ţigară.

Careva îmi aduce o scrumieră dreptunghiulară, din aluminiu… Aluminiu special, probabil cel mai uşor - cu aşa ceva nu poţi sparge capul anchetatorului. Dacă ai arunca-o în geam de la un metru, ar atinge sticla cu forţa unui pachet de ţigări, gol.

Mi-am lăsat ceasul acasă, pândesc o mână stângă. Prind: 8,45. A-ha: invers e 14,15. Au lucrat rapid, băieţii: mi-au intrat în casă la 13,30, am ieşit la 13,45, drumul un sfert de oră - şi ceva. Sânt aici de zece minute şi iată-mă *la masa neagră*. Nu cred că e doar 14,15.

Ba da: alt ceas arată: 8,50 - deci 14,20.

Mai ies doi. Intră unu - care se întoarce numaidecât. De fapt, nu se întoarce: deschide uşa biroului şi o lasă aşa.

IV

TE CREZI CRISTOS?

Intră doi.

Unul scurt, îndesat, cap rotund, îndesat, păr dat pe spate, lins, lipit de craniu. Ochi negri-galbeni, ca două cuie. Senzaţie acută de forţă destructivă - stăpânită. Ai zice: o grenadă, una defensivă (prin formă). Costum cafeniu-negrìu, ponosit, foarte ponosit (asta o fi, acum, "salopeta" lor de lucru…) sticlind de ponoseală până şi pe revere. Pantofi galbeni - galben-ţipăt.

Celălalt… În sfârşit, unul care nu poartă costum ponosit. Nu poartă costum, ci un sacou gri-verzui, pantaloni gri, mai deschişi, cravată cu ceva verde. Bărbie asuţită, cu gropiţă. Maxilarul inferior uşor avansat. Cărunt şi creţ… Uşa se închide înceeeeet îndărătul celor doi.

"Grenadă": cu mâinile la spate. "Sacou" are o aţă de spumă albă prinsă de buza de jos. Acesta din urmă se apropie de mine, cu mâinile în buzunare. Da, are spumă la gură. A ajuns lângă mine. Se sprijină cu pumnii de o parte, de alta a scrumierei. Respiră grăbit.

- Am pus laba pă tine, banditule…- spune el încet, totuşi glasul i-a ieşit cu ştirbituri.

Mă uit la el de jos în sus. Trebuie să fie unul mare în grad, colonel sau general - dacă a luat primul cuvântul.

- D'-acu, gata, al nuăstru ieşt'…- după vorbă, "Sacou" trebuie să fie dupe Argeş-în-sus(-în-jos).

Tac. Mă uit la nasturele încheiat al sacoului.

- Crediai că-ţ' poţ' face dă cap… Că te juăci cu nuăi, la infinit…

Tac. Fiindcă ştiu: *trebuie să vină*. Şi ştiu: n-o să mă pot apăra - dar vreau?, nu ştiu, acum nu dezlegarea acestei taine mă frământă. Poate fiindcă *asta* face parte din piesă, iar eu sânt un actor conştiincios, disciplinat, fără iniţiative…

Vine. A venit - gata! O încasez pregătit în nepregătire - o să explic altă dată cum vine asta. Peste urechea stângă - ochelarii îmi zboară, din fericire se opresc tot pe masă - masa cea neagră. Întind, orbeşte, mâna spre locul unde s-au oprit. O altă palmă - cu dosul, peste gură.

- 'Tuţ' cristuăsu' mă-ti dă fa-şis'-hî! Dă ban-di'-hî! Pii ce crediai thu, bă?! Faşist'le-hî! Şi bandit'le-hî!

Încă o palmă. Acum ţiuie stânga - dar tot l-am înregistrat, cum ajung acasă pun pe hârtie transcrierea vorbirii sale de

securist-din-popor - altfel, pasabil analfabet. Ţiuie urechea, ţiuie. Stai, de-abia a început, mă încurajez. Asta-i bună-ziua, până la să-ne-vedem-sănătoşi mai va.

- Dhă ce nu thă uiţ' tu-n uăichii miei, bă?

Mă apucă de barbă. Îşi potriveşte îndelung (deşi cam febril pentru un profesionist) degetele în barba mea - nepermis de lungă, ar fi trebuit să prevăd, să iau măsuri în-vederea… - şi începe să tragă:

- Bohaiule-hî! Io-te-te la thine com arăţ': ca on bo-hai! Fa-şist-hî!

Trage, zmuceşte, apasă, ridică, răsuceşte. Simt că mi-au dat lacrimile de durere - dar ce a vrut să spună, spunîndu-mi: bohai? Buhai?

- Faşist'le! Cu legionarii tăi-hî!

Îmi dă drumul, se îndreaptă spre uşă. Am impresia că are în mână ceva alb. Îmi pun ochelarii; da: smocuri de păr. Din barba mea. Ajunge la uşă, se întoarce. Abia acum observă firele albe, zmulse: le aruncă pe jos, le calcă în picioare, îşi şterge mânile de turul pantalonilor:

- Io-te! Io-te! Ce mizer'-hî! Ce… - ce umbli, bă, cu barba asta? se apropie iar de mine: 'Ce n' te scuăli ăn piciuare, mă? Drepţ'!

Mă ridic de pe scaun. Nu pot sta drept: scaunul a atins peretele cu spătarul, masa nu poate fi împinsă: dulapul Fichet.

Încerc să ies dintre ele prin stânga mea - de astă dată mă prinde cu totul nepregătit - şi dezechilibrat. Mă răstorn peste colţul mesei, apoi cad în patru labe, cu scaunul peste mine. Mi-am pierdut ochelarii.

Mă loveşte cu picioarele în coaste, în burtă. Nu grozav. Suportabil. Icnesc, totuşi, când mă atinge, ascuţit, la subţioară.

- Scual' d-acolia, bă-hî! [după ce am oferit "cheia vorbirii" ne-vorbitorului, am să-l traduc în româna cât de cât normală] Ce, numa' dintr-atâta? Păi stai tu, bandit'le…

Nu trebuie să se jure, ştiu ce urmează. De aceea nici nu mă ridic. Duc o mână la gură, o apropii de ochi: sânge. Un picior în coaste:

- Ce, 'z dete borşu'? Păi stai, bandit'le, să vezi ce mai vine! Ăsta a fost numai aperitivu'!

Mi se pare că aud chicote. Nu sânt foarte sigur, îmi ţiuie urechile. "Sacou" se plimbă între uşă şi locul unde mă aflu eu, pe jos.

- Păi futu-ţi cristosu mă-ti de faşist-hî! De bohai-hî [iertare, mi-a scăpat]. Dă corist - că las' că plăteşti tu pentru toate crimele!

Trebuie să fie scornicesc de-al lui Ceauşesc'. Chiar neam.

A rostit: c*o*rist" (şi Sec*o*ritate) în loc de curist şi 'Curitate.

- Dai tu seama! În faţa poporului! De spi-uă-naj şi de co-rizm - ţi-aducem victimele de le-ai… De le-ai nenorocit, coooristule! Scoal' de-acolea! Ia puneţi-mi-l pă piciuare!

Trei costume dau fuga, mă înşfacă, mă pun "pe piciuare". O mână îmi întinde ochelarii. Mi-i pun… "Sacou" s-a aşezat pe un scaun, lângă uşă. Gâfâie. "Grenadă" zâmbeşte. N-aş vrea să-mi zâmbească de aproape: m-ar doborî cu un dos de palmă, deşi arată a lovi mai degrabă cu capul… Are cam un metru şaizeci înălţime şi tot pe-atâta în lăţime.

- Da' unde te credeai tu, băi bohaiule? În ţara lui Paporă Vodă? 'Tr-un sat fără câni? Răspunde, bă!

Tac. Sacou se îndreptă spre mine, furios. Îmi iau ochelarii, îi strâng cu dichis, îi depun pe masă, îmi duc mâinile la spate. Mi se pare că sânt prea aproape de masă: mă mut lateral, vreun sfert de metru…

- Ce, bă? Ce faci? De ce ţi-ai luat căcaţii de ochelari dupe nas? Şi-ai dus mâinile la spate? Că ce vrei tu să zici prin atitudine? - îmi arde o palmă care mă încovoaie spre dreapta.

Mă dezdoi, mă îndrept, duc iar mâinile la spate.

- S-o fi crezînd Esus Crestos, e-he-he!, îl aud pe Grenadă - nu ştiu de unde-i vine vorbirea lătăreţită, mai degrabă cred că, servil, îl imită pe Sacou (după cum Sacou îl maimuţèşte pe Ceauşescu).

- Auzi, bă? Te crezi Cristos? Păi, futu-ţi cristosu' mă-ti!!

Mă apucă iar de barbă, trage, zmuceşte. O palmă. Un pumn. Încă o palmă. Un picior în fluierul piciorului. Şi iar mă apucă de barbă - mă trage până la uşă, înapoi, până la fereastră. Şi iar spre uşă. Gâfâie, de parcă eu l-aş plimba - de sacou. Îi miroase gura. Mai face un dus-întors, cu mine - mereu avînd mâinile la spate. Mă opreşte în dreptul mesei negre… Îi pute gura. Mă apucă cu o mână de umărul drept, cu stânga îmi umblă pe la barbă… Închid ochii de durere…

- Na, Cris-tos!

Ceva mă fulgeră în gât. Asta li se făcea popilor ortodocşi şi călugărilor: li se strivea traheea cu creasta degetelor încleştate în bărbi, cu palma orientată în sus. "Frânge-Gât" i se spune. Încă o dată şi încă o dată - nu-mi pot stăpâni tusea, îmi lipesc cât pot de mult bărbia de piept, ca să nu-i las pumnului său libertate de manevră… Reuşesc…

- Cristos, ai? 'Z' dau eu ţie Cristos!

Îmi dă drumul de barbă. Mă calcă pe amândouă labele cu un picior apoi îmi dă brânci spre spate. Instinctiv, îndoi genunchii. Cad rău, mă lovesc cu ceafa de parchet, dar "Frânge-Glezne" nu

mi-a frânt gleznele - sau încă nu-mi dau seama… Urlă să mă ridic, să stau drepţi - nu mă mişc, rămân pe-o coastă. Nişte costume mă saltă, dar cum mă lasă, cum "curg" la loc, pe podea. Costumele iar mă ridică, mă susţin… Sacou îmi dă câţiva pumni în stomac, în ficat - mă loveşte şi cu picioarele - sânt convins că un pantof de-al lui a nimerit în ţurloiul unui subaltern, dar acela, dârz continuă să mă (sus)ţină pe picioare, la îndemâna pumnilor supraalternului.

- Ei lasă, coooristule, că te-nvăţăm noi minte! Booohaiule! - şi Sacou iese din birou, urmat de Grenadă.

Costumele poporului mă aşează ca pe un sac pe scaunul negru, mă împing îndărătul mesei negre. Îmi pun ochelarii. În birou au rămas doar trei tovarăşi. Pe masa neagră o mulţime de fire albe: barba mea. Costumele nu sunt atente la mine, deci adun perii grămăjoară, îi frec între degete… Îmi îndrept cămaşa, haina, îmi pipăi barba, să aflu dacă mi-a mai rămas ceva… Ceva, da. Însă când o ating, o mulţime de fire cad pe masă. Greblez cu degetele - dacă aş putea ascunde câteva, să le scot afară, ca probă… Să le scot? Înseamnă că o să ies? Înseamnă. O să le arăt, firele… Cui, cine să mă creadă? Nimeni - mă cred eu.

Mă prefac a-mi ridica pantalonii - şi fără greutate strecor un smoc de fire în buzunarul cojocelului. Buzunarul: de blană albă, barba mea se confundă cu blana mielului…

Costumele n-au băgat de seamă. Scot o ţigară, o aprind.

- Nu-i voie să fumezi!, strigă ochelaristul urât (Urâtul ochelarnic), îmi zmulge ţigara, o striveşte în scrumieră, ia pachetul şi bricheta, le vâră într-un sertar, scrumiera o varsă în coşul de hârtii…

Mă uit la el cu ură. Ei, da, pe ăsta îl urăsc. Uite, pe Sacou (încă) nu - dar am timp… - pe ăsta însă, vedea-l-aş, vorba ceea, mort şi livid.

- Ce te uiţi aşa? Crezi că mă impresionezi?

Ochelaricoidul se uită la mine cu dispreţ. Prin lentile îi văd ochii: albaştri-spălăcit-murdar. El nu mă urăşte - el mă dispreţuieşte. M-o fi urît până acum un ceas, când încă nu mă aflam în labele lui, acum însă e mare-tare: poate să mă dispreţuiască!

- Eşti un gunoi!, îmi comunică el, plimbîndu-se. O scursură a societăţii, o drojdie! Ca pe-o scursură-o să te tratăm!

'Te-n mă-ta, căcănist-major ce eşti! Inima mi-a rămas în sertar, dimpreună cu ţigările - ah, o ţigară… două-patru-şapte fumuri… Numai că javra asta cu-fără bărbie… Lasă, lasă… Te ţin eu minte! Aflu eu până la urmă cum te cheamă, de unde eşti, unde locuieşti, câţi copii ai, cum îi cheamă. Te ţin eu minte, te

scriu, te pun într-o carte!

Uşa se deschide: Sacou şi cu Grenadă.

Mă extrag dintre scaun şi masă, depun ochelarii, duc mâinile la spate. E mai bine aşa. Aşa e bine. Chiar bine de tot. Nu, nu mă cred Cristos, cum a presupus Grenadă. Nici măcar Sisoe, singurul sfânt român, pe măsura românilor. Dar simt că, acum, aici, nu pot face altfel. Singurul mijloc de a mă apăra: oferindu-mă, sfidînd.

Sacou mă trage, loveşte, împinge, loveşte, îmi zmulge barba. Palme, pumni, picioare, Frânge-Gât, Frânge-Glezne, înjurături, bohai, faşist, legionar, c*o*rist. Mă plimbă, de barbă, între fereastră şi uşă. Cad de câteva ori, dar costumele nu degeaba se află la datorie: mă repun pe picioare - pardon: pă piciuare.

- Jădane!, aud la un moment dat - îmi spun că n-am auzit.

Ba am auzit, dar nu ştiu dacă a vrut să pronunţe: j*ă*dane - cum ar spune un jidan, ori el însuşi e jidan şi s-a dat de gol prin pronunţie.

- Ce umbli, bă, cu barba asta dă rrrabin? Dă jă-dan? Dă unde eş’tu, bă, dăn’ Vă-că-reşti?

- Din Târgu-Cucului!, chicoteşte Grenadă.

Chihneşte şi costumul cu ochelari. N-ar fi exclus ca (şi) el să fie jidan - ba nu: j*ă*dan.

- Păi du-te-n pezda mă-ti,-n Ez-ra-el, fă-ţi de cap acolia, nu aciia,-n Rrrromănia noast’, legionarule! Faşistule! Coooristule! Păi noi s-tem stăpâni pă soarta noast’, n-avem nevoie dă străin’, dă uăvrei!

- Olteni baraţi!, chicoteşte Grenadă, fericit(ă).

Nu-i jidan, dă-l în mă-sa, altfel n-ar fi rostit: *pe*zda şi *E*zrael. E un bou d-al nostru, dupe meleaguri mioieritice, vorba lui, nevorbitor securist!

- D-al cui eşti tu, bă; d-al lui Chişinevski? D-a lu’ Paucăr? Jidovitule! Cu socru-tău de-l cheamă Şpilman!

- Fişăr!, propune Grenadă.

- Noi nu facem ură dă rasă! Da’ să nu se bage nime-n ciorba noastră, naţională! - perorează Sacou, iar eu am presimţirea că n-o să mă mai bată şi că, chiar de voi mai rămâne aici, n-o să-l mai văd.

- Ce, noi ne ‘mestecăm în ciorba lor?, completează Grenadă.

- Mie să mi-l băgaţi în fabrìcă pe bohaiu-ăsta, să scotèţ’ untul (uăntu’) din el!, le recomandă Sacou costumelor. Să vază el ce-i aia mănia popuărului!

O fi oltean-oltean, că prea nu-i este în stare să rostească *î*-urile (e-he, Legiunea Gemina, sireaca, ce m*ă*nioasă irea)… Vita asta face să explodeze, să pârţăie “explosivele”: phî!-o-phî!-orului!

- Şez' în pezda mă-ti, acolea, pă scaunu iletric! (nu pot rezista să mă gândesc la transcrierea băşinelii gurii sale…). Ce-mi stai aciia ca on… ca on…

- Ca un coi într-o căldare!, îl salvează Grenadă.

Sacou râde. Râde mărunt, mai degrabă: mic - şi mai aproape: râde îngustat. O fi el mare, însă râde ca un şoarece turtit de o căruţă, uscat acolo, în praf, apoi ţinut-menţinut la verticală. Aş râde şi eu - orizontal - numai că mă doare gâtul, mă doare capul, urechea stângă, pielea obrazului, coastele, pielea capului (m-a tras şi de păr, măgarul!), subţioara…

- Daţi-mi careva şi mie o ţăăăgară!, cere el.

Ce spuneam: nu-i jădan, e doar… ţăăăgan (ar vrea el!).

Grenadă îi oferă numaidecât, îi dă foc de la o brichetă clănţănitoare. Sacou se apropie de mine. Eu îmi scot ochelarii, dau să mă scol…

- Şez',-ăn pezda mă-ti, nu mai face pă Cristuăs!

Rămân în picioare, cu mâinile la spate. Fără ochelari.

Sacou nu e fumător. Pufăie, puf-puf (păf-păf, vorba lui Nichita Stănescu atunci când voia el să pară în faţa gagicilor curajos-foc şi-l "demasca" pe Ştefan Iureş, răcnind pe fereastră spre apartamentul aceluia, rostind ovreieşte un vers de-al poetului realist-socialist, astfel: "Bat un cui: păc-păc-păc!", iar securiştii-tineri din suita Poetului aplaudau de rupeau Geniul Luceafărului Stănesc'). Zice, de astă dată cu ton de reproş amical:

- Ce ne-ai făcut tu, Goma (Guoma), -n perioada asta! Cât rău ne-ai cauzat, cum ţi-ai bătu' joc (juăc) dă ce-i mai svân' pă lume!

- Plăteşte el cu vârf şi-ndesat!, îl asigură Grenadă.

- Pii, un'ei ţara aia după gluob, dă s' te legi tu dă şefu' statului? Dă să-ţ' permiţ' - da' cin'eş' tu, bă? !

- Marele scriitor fără cărţi! (citează Grenadă din gândirea lui Eugen Barbu, anterior citată de Fănuş Neagu, de Băieşu, de Mircea Dinescu).

- Chiar! Pii, ce cărţ' ai tu, la bază, dă să-ţ' permiţ'? Cin' eş' tu? Să-ţ' spui io: uăn căca' cu uăichi!

- Şi cu sprincene!, adaugă Grenadă, vesel.

Sacou râde, destins. Apoi nu mai râde. Caută din ochi o scrumieră. Un costumist i-o aduce. Sacou striveşte ţigara, neîndemânatic.

- Ordin: ras-tuns-frezat! Să vază iel mănia pho-pho-r'lu'!- şi Sacou iese, însoţit de Grenadă.

Costumele - rămase trei - se aşează pe scaune. Şi stau.

Mă aşez pe scaunul negru îndărătul mesei negre, masa mea. Uşa se deschide de o palmă. Un costum se ridică, dispare prin

crăpătură. După un timp uşa se deschide. Se aud şoapte. Al doilea costum se ridică şi el.

Ciocănit în uşă. Costumul cu ochelari se îndreaptă într-acolo. Intră un plutonier, se aşează pe scaunul de lângă uşă. Costumul urât cu ochelari (urâtul cu costum cu ochelari) iese la rându-i.

Plutonierul are spre cincizeci de ani. Cărunt. Nu îmi suportă privirea, deşi nu-şi dezlipeşte ochii de pe mine.

Afară se întunecă.

Plutonierul, cu ochii la mine, se ridică, aprinde lumina.

Afară s-a întunecat.

Mi-e foame, mi-e sete; m-aş pişa; aş fuma.

Dar nu; trebuie să mă învăţ; să reînvăţ.

Afară va fi foarte târziu. Şi întuneric.

V

HÂRTIILE

Mă surprind că nu mă mai interesează ora. Semn rău: înseamnă că o să stau la ei, o să mai stau.

Plutonierul nu are deloc mutră antipatică. O fi un tată bun, un soţ cumsecade, un fiu respectuos, iubitor. Când e liber de la "cazarmă" s-o fi ducînd la ţară, la părinţi, la socri, o fi dînd o mână de ajutor prin gospodărie, o fi stînd de vorbă cu vecinii, cu prietenii din copilărie. Să ştie oare vecinii şi prietenii unde "lucrează"? Probabil da. Dar nu dau importanţă: chiar dacă vreunul îl gândeşte rău, nu i-o spune în faţă. Din frică, din calcul: poate cândva îi va fi de ajutor într-o problemă…

Nu, plutonierul nu mă urăşte. Nici indiferent nu i-s. Îşi face conştiincios slujba, ca militar, execută un ordin - în materie de porcării, e comod, odihnitor să-ţi spui că eşti militar, că execuţi un ordin. Ordinul - restul nu-l priveşte. Am citit undeva (şi mi-a plăcut): un adevărat militar ştie care ordine să *nu* execute. Da, dar ăsta - şi ăştia - nu sunt militari, ci poliţai militarizaţi. La o adică ce i-ai putea reproşa unuia ca el? Nu mă-njură, nu mă bate, nu-mi refuză nimic - nu pentru că nu-i cer eu, dar pentru că nu a primit ordin - să mă bată, să mă-njure, să-mi refuze tot ce-i cer. Ei, când o veni ordinul acela, o să-l execute.

Dacă are în jur de cincizeci de ani, azi-mâine se pensionează. Arată încă în putere, se ţine drept, are privire limpede. Nu e din generaţia gardienilor de celular, nici de arest, nici de închisoare. Acum douăzeci de ani nu va fi fost gardian - când eram eu deţinut. Gardienii "mei" vor fi ieşit de mult la pensie, deşi mai tineri decât ăsta. Tuberculoşi, reumatici, bolnavi de inimă, de nervi… Muncă grea, munca de gardian de celular: ciment jos, ciment sus, ciment în părţi, întuneric, curent, putoare, atenţie încordată şi mai ales schimburile de noapte, mai ales cele de la sfârşit de săptămână… Nu, plutonierul meu (mi l-am şi apropriat - dacă am făcut-o cu Ceauşescu, de ce nu l-aş duce în spinare şi pe ăsta, un oarecare juncan?) nu a cunoscut celularul. O fi fost toată viaţa-i activă de serviciu la porţi, la uşi, pe culoare, prin birourile de anchetă - muncă uşoară, curată…

O fi bătut vreun arestat? După mutră, nu, dar mutra înşeală totdeauna. Dacă o fi primit ordin, o fi bătut, de ce nu? O fi ştiind cine sunt? Nu. La ei secretul-de-stat funcţionează ca ceasul. Curiozitatea firească este adormită, anihilată - prin ordin. Iar ordinul cade numai bine, doar pentru pacea sufletului (sic)

fiecărui criminal a fost el inventat: executantul execută, dar nu ştie (nu vrea să ştie) pe cine… execută, nici din ordinul cui face el ceea ce nu se face. Nu, nu ştie cine sânt. Pentru el: unul din sutele, miile de arestaţi conduşi pe coridoare, păziţi prin birouri, căraţi târîş în celule, după "anchetă". Chiar dacă ar cunoaşte identitate vreunui arestat, s-ar strădui (şi ar reuşi) s-o uite, să şi-o şteargă - ca să aibă pace, pensie grasă, bătrâneţe fericită.

E târziu, dar nu mă interesează ora.

Aşadar: o să mai rămân. Acum anchetatorii or fi punînd la punct ultimele detalii ale anchetei. Dar ce dracu-or fi făcut până acum, fiindcă arestarea, înţelesesem: fusese bine, îndelung pregătită. Să se fi hotărît peste noapte? Posibil. Imposibil. Au ales *momentul:* o vineri (urmată de încă două zile de sărbătoare, deci de inactivitate - deci de tăcere a presei occidentale). Şi data: 1 aprilie! Cacialmaliştii MAI!!

Nu mă interesează ora - nu mai am scăpare. Să mă intereseze! Mai ales că aşa, cam pe când plutonierul aprindea lumina, a trecut pe-aici procurorul, îşi zice: Ştefănescu, dar are accent rusesc. Un Ştefaniuc de pe undeva din Bucovina. Ştefanovescu a zis că îmi aduce la cunoştinţă punerea sub învinuire - aşa ceva. Nu înţeleg de ce nu eram atent la învinuire, nici la gradul de pe epoleţii lui dauriţi de pe uniforma nou-nouţă (o fi păstrînd-o aici, în dulap, o scoate numai cu ocazia punerilor sub învinuire). Dar chiar neatent, am înţeles: voi mai sta la ei, voi mai sta.

Arhiva-din-ciorapi, hârtiile din carâmbii ciorapilor nu mă ard. Ştiu: le-am pierdut - deşi tot acolo (aici) se află. Ultimele două săptămâni din Jurnalul de Iarnă, lista cu semnături; o scrisoare către Ţepeneag, două articole, vreo treizeci de sferturi de coală de hârtie pe care, după Ionescu-de-la-Braşov, semnau oamenii… S-a dus, totul. Fiindcă de aici, din birou n-o să trec fără zdruncin în patul meu din Drumul Taberei. De aici, din birou, o să trec frumuşel în celular - dar între biroul acesta şi celula aceea o să trec prin vama Corpului de Gardă, unde se face percheziţia la sânge - în fine, nu te şi răneşte când ţi se uită Organu-n cur… De ce să le descopere cine ştie ce răcan adormit, furios că îi prelungesc, eu, veghea. Ştiu: de aici nu ies curând; din ciorapi, hârtiile n-or să mai ajungă la destinaţie, ci în dosar…

Sub privirea vigilento-placidă a plutonierului ridic cracii pantalonilor, scot hârtiile din ciorapi. Le pun pe masa-neagră.

Plutonierul priveşte înspre mine, dar nu mişcă. Ochii i se dilată… văzînd cu ochii. Ordonez frumos hârtiile pe categorii. Plutonierul cască gura să spună ceva - nu scoate un cuvânt. Duce mâna la spate, spre perete, caută ceva, desigur, butonul unei sonerii.

Tropa-tropa pe coridor. Dă buzna un locotenent-colonel încătărămat, cu brasardă roşie, cu O. S. Plutonierul, în poziţie de drepţi, cu ochii la mine, îi şopteşte ceva colonelului, cu gura strâmbată. Colonelul face un pas pe coridor, pocneşte din degete. Apare un civil. Apoi încă un civil. Încă doi civili - au umplut biroul, dar nu se apropie de mine…

Se face pârtie. Intră Grenadă. Ia hârtiile, le cercetează…

- De ce nu le-ai predat până acum, banditule?

Aştept lovitura. Peste ceafă. Ştiu: dacă Grenadă mi-ar da o palmă… Măcar ochelarii să-i salvez - îi scot.

- N-auzi? De ce nu le-ai predat, *domnule?*

Grenadă are buze groase, ţigăneşti. Acum i s-au subţiat. Chiar fără ochelari i le văd: când îşi subţiază buzele, face gropiţe în obraji. Mă apucă de barbă. Nu strânge. Mă mângâie:

- De ce, Sfinţia Ta? Mai ai şi altele? De ce, fro-mo-su-le? De ce, puiule - ţi-a pierit piuitul?

Dau din cap, rar, afirmativ. Careva izbucneşte în râs. Zâmbeşte şi Grenadă. Apoi repetă întrebarea. Eu arăt gâtul, imit mişcarea pumnului care-mi stivise traheea - şi ridic din umeri a dezolare.

- Ia ieşiţi voi afar'!, ordonă Grenadă celorlalţi.

Rămânem numai noi doi. Îşi aprinde o ţigară. Îmi suflă fumul în obraz. Îndepărtez fumul cu palma, uitîndu-mă urât la el.

- Ascultă la mine sem-pa-ti-cu-le! - ştii bancu' cu salamu? Nu? Să ţi-l spun? Nu vrei să vorbeşti, părinte rabin - poate nu ştii rom*ă*neşte, de când te-ai dat cu ăştia, cu oltenii baraţi! Las' că te-nvăţăm noi la loc, te băgăm în curs forţat de rom*ă*nească!

Tac.

- Ascultă ce-ţi spune tetea: Aici vorbeşte şi pietrele! Să nu-mi pretinzi că… - ei, ce ţi-a făcut la gât, de nu poţi: buba, puişor?

Mă apucă de barbă, vrea să ridice… - dar ca şi prima oară sfârşeşte prin a mă mângâia. Mă uit la el. Nu mă văd cum mă uit - el vede - şi sare de pe scaun, urlînd:

- Pizda mă-ti, banditule! Ce te uiţia aşa la mine? Las-că vezi tu! O să-ţi dai ochii peste cap de-adevăratelea - acolo, la zid! La zid! La zid!!

Şi iese; cu hârtiile.

Le-am pierdut pentru totdeauna. Acum sânt liber, nu mai am nimic al meu. Decât ochii.

VI

CELULA

- Acum vă dezbrăcaţi, îmi şopteşte plutonierul spelb care mă preluase din birou şi mă adusese aici, la Corpul de Gardă.

Mă dezbrac, depun hainele pe o masă. Şi aştept, gol-puşcă, să examineze fiecare pliu, fiecare cusătură. Tot nu realizez: numai gradele inferioare mi se adresează cu dumneavoastră?

[…]

Ceasul rotund din perete arată miezul nopţii fără opt minute. Minte: la Securitate ceasurile pe care le pot vedea şi arestaţii derutează: arată o cu totul altă oră.

- Acum semnaţi aici… Şi cu banii… Se păstrează aici, când aveţi nevoie de ceva, ieşiţi la raport. Ţigările le puteţi lua, bricheta rămâne la noi - vreţi să fumaţi?

Încuviinţez din cap. Sergentul care îmi cercetează "efectele" doar că nu-mi adulmecă chiloţii. Ce-o fi vrut să spună plutonierul cu ţigările pe care le pot lua (cu mine în celulă)? Cu cumpărăturile? Minte-minte.

- Trebuie să tăiem cataramele de la pantofi. Metal…

Le taie, le pune într-un plic. Când o să mă liberez, o să-mi restituie cataramele. Ei sunt grijulii cu cataramele, cu cheile arestaţilor.

- Regulamentul de celulă îl cunoaşteţi, aţi mai fost pe la noi, dar vi-l mai spunem o dată…

[…]

Îl cunoşteam - pe cel de acum peste douăzeci de ani…

[…]

Păşesc în celula slab luminat. Am un coleg - doarme… Ia te uită: closet! Scap de supliciul oalei de noapte. Sub patul colegului, pe ziare: mere, portocale, suluri de hârtie igienică, pachete de ţigări… Patul meu are *două* cearceafuri… Unde am nimerit? - mai corect: în-*când*?

[…]

VII

Î N J U G

Carnea cu memorie, oasele putrezite de arsura frigului, dar mai ales auzul, pielea: cămaşă de zale neprotectoare, cheamă, suge agresiunile care poate ar fi trecut pe de lături, mirosul despicînd net al-meu-ul de-al-lor, iar glasul se târăşte pe burtă şi încearcă să scobească dintr-o parte în alta muntele de pleavă de praf.

Pielea. Pielea mâinilor devenită peste noapte bătrână şi fragilă ca o frunză de tutun prea uscat; pielea de pe dosul mâinilor cu memoria ei fără greş ducînd de zece ori spre cele zece minuni ale lumii, trandafirii şi sticlos-fragile: unghiile.

Unghiile şi pielea. Pântecul fără apărare şi genunchii expuşi. Sânt o femeie cu rochia zmulsă, ruptă şi azvârlită, lăsată în picioare, pe balustrada balconului etajului nouăsprezece.

Şi bate vântul.

Unde sânt cel de acum douăzeci de ani, din Burta-Pământului, de la Interne? Tânăr, inconştient, avid de nou, ţeapăn la trup, bivol care trage şi în genunchi, degustînd secundele câte una, ca cireşele, hulpav, cu tot cu sâmbure, grăbit, temîndu-se că i se vor lua înapoi, că va fi dat afar' din închisoare, înainte de a o fi cunoscut pre ea…

- Client vechi, vechi cunoştinţe, din cin'şase!, zice Grenadă. Eu te-am năşit, erai un berbec, ce n-am mai văzut, făceai totul, numai să nu scapi de la noi - trebuia să te rad atunci, să te fac om, să nu mai vii!

Carnea şi ochii, oasele şi unghiile uitaseră. Atunci îl înregistraseră pe locotenentul Vasile, dar îl puseseră de-o parte, peste el se depuseseră atâţia alţi 'tenenţi, maiori, căpitani, colonei…

- Erai un ţâşti-bâşti de două'j'de ani atunci, în cin'ci'şase, acu eşti un scârţ-pârţ de patruzeci, dar tot berbec - trebuia să te…

Mi-l aduceam aminte - din '56 - pe locot'-ul Vasile, scund, butucănos, fălcos, umplînd nădragii şi carâmbii cizmelor. Vasile, care voia să mă înveţe marxism în anchetă. Singurul securist care nu mă bătuse cu adevărat, mă plescăise de câteva ori, mă înjurase, mă ameninţase că mă-mpuşcă.

- Şi când te-ai întors din Occident în '73… - de ce n-ai rămas la ai tăi, că dulari aveai? Şi ţi-ai permis obrăznicia cu cărţile reţinute în vamă… Să ne someze el pe *noi*, să ne pună el *nouă* condiţii, că să-i dăm toate cărţile confiscate, că altfel el publică lista lor, la capitalişti! - trebuia să te rad atunci, acu nu te aflai aci!

Mi-e frică de Grenadă, mi-e frică cu coaiele, prin rădăcinile lor urcînd până după urechi, coborînd sub genunchi, acolo unde şpiţul pantofului Romarta poate pătrunde nestingherit, nepedepsit, scurt, definitiv, ca o caià. Mi-e frică de Grenadă atât de galben, încât mă plac aşa, înfricoşat şi aştept lovitura nu ca pe izbăvire, ci ca pe consacrare.

Nu mă mai regret pe cel de acum douăzeci de ani, mă simt bine în pielea celui de patruzeci, sfarogită şi, sper, înţelepţită. Mă incomodează, acesta este cuvântul - Costum-cu-Ochelari: e colonel, îl cheamă Sever Bistran, i-am văzut iscălitura (şi ortografia). Mă irită ceilalţi anchetatori (Goran, Gordan) dar îmi convine Vasile Gheorghe - sau Gheorghe Vasile-Grenadă, colonel plin cu funcţie de general: comandant al Direcţiei Cercetări Penale - sediul: Calea Rahovei. Ceilalţi sunt incomodaţi, iritaţi de prezenţa mea, anchetatul. Grenadă Gheorghe, în schimb… Un golan, o hahaleră; degajat, bancurist, şmecher şi kitsch: chiar de a doua zi (2 aprilie) mi s-a înfăţoşat în costum cafea-puţină-mult-lapte, cravată consistentă, scurtă, cu carouri în cel mai gornist galben şi pantofi de culoarea tomatelor martirizate, cu vrâste violacee. O grenadă defensivă pictată de copii, la grădiniţă; un fel de bursuc încrucişat cu pupăză; un ou de un metru jumătate pe jumătate-un-metru care a slujit de paletă de pictor.

De fiecare dată când îşi aprinde o ţigară, îmi oferă şi mie; când fioros, periculos - ar fi în stare să explodeze! - când băiat-bun stil navetist pe linia Drăgăşani-Vânju Mare (dacă o fi existînd), ţinînd musai să-mi corijezele proastele impresii despre Securitate, măcar să accept că asta de azi e cu totul alta decât cea de acum două'j'de ani. Mă tutuieşte şi îl amuză protestele mele. S-a crăcănat de râs în ziua în care:

- Domnule colonel, vă rog să nu mă mai tutuiţi, măcar pentru faptul că nu vă pot răspunde cu aceeaşi monedă. Eu sânt băiat bine crescut şi nu vă bag în pizda mamii dumneavoastră… - îmi scosesem ochelarii şi îi pusesem pe masă…

Eroare! Punerea (mea) la punct fusese o victorie a lui. M-a pus s-o repet. N-am executat ordinul grenadesc.

Carnea şi măruntaiele cu memoria neatinsă. Pluteam deasupra mea, umbra urmărea fidelă relieful, îmbrăcînd spinări de deal, scobind văi, pâlpâind pe creştete de arbori şi lăsîndu-şi zdrenţele cărnii în spinii gropilor. Privindu-mi-o mă trezeam imitînd-o - trebuia să fac un efort ca să mă desprind de ea, să-mi liniez curgerea.

Carnea şi cerul gurii mele de fost deţinut rearestat încercau să mă trezească la o realitate care împlinise douăzeci de ani, dar

eu refuzam, îmi era uşor să nu. Oasele-roasele de frig scânceau: «Ce faci, Ţepeneag, ce faci!? », dar eu le liniştեam. «Lasă, că mâine; mâine sau cel mai târziu poimâine Ţepeneag are să...» - şi pe măsură ce orele şi zilele şi săptămânile se adunau, pe măsură ce Ţepeneag nu făcea nimic, pe măsură ce condamnarea la moarte se apropia, împopoţonată ca o paparudă de hăhăielile şi cravatele gorniste ale lui Grenadă, eu zburam şi mai lin şi mai desprins de umbra din cale-afară de fidelă josului. [...]

Întrasem în Săptămâna Patimilor, clopotele Patriarhiei de alături sunau, colegul de celulă stătea cu coatele înfipte în marginea patului gol de de-asupra patului meu, eu mă plimbam în celulă în *L*, şapte paşi încolo, şapte încoace, asigurîndu-mă: «Rezist încă unsprezece ani...»

V-a lăsat din braţe Europa, rânjea Goran. Nici un cuvânt...

Ai văzut, Gomiţă, ce prieteni ai la Europa liberă?, făcea Grenadă. Te-au folosit şi te-au aruncarisit...

Bineînţeles nu credeam o iotă din spusele secureşti - dar nu-mi făcea bine să le aud. Nu se poate, îmi spuneam, imposibil să nu fi aflat americanii de arestarea mea, doar înainte de arestare, o dată Lulu, a doua oară Ana Maria vorbiseră cu "corespondentul" - probabil mai vorbiseră după - n-o fi Securitatea atât de dată dracului să taie toate firele, toate canalele de comunicare! Pe Vasile n-o să-l cred nici când l-oi vedea în coşciug - dar dacă de astă dată spunea adevărul? Că Europa liberă nu ştie de arestarea mea? Sau, mai grav: ştie, dar nu transmite ştirea? Eram sigur-sigur-sigur: voi simţi momentul acela.

Şi nu-l simţeam. Şi cădeam în genunchi şi mă simţeam tare, aşa, îndemîndu-mă singur şi croindu-mă peste spinare şi peste coarne cu coada sapei. Cu parul.

Şi ridicîndu-mă. Şi trăgînd.

VIII

FOTO - ROMAN

Stăteam cu spatele la Calea Rahovei, cu plopii ei, stăteam la masa neagră (de ne-brad…), pe scaunul negru şi eram acuzat, cu acte în regulă, de trădare de patrie şi de relaţii impotriva naturii…

"Capul" cu trădarea mergea uns.

[…]

Mi-a fost depus pe masa neagră un fel de dosar. Nu era dosar, ci album. Conţinea fotografii - cu legende… Iată câteva - dacă nu reproduc litera, sigur dau o idee despre "spiritul" lor:

l. Fotografia mă prezintă pe mine ieşind pe uşa blocului, purtînd inseparabila geantă de pânză kaki;

Legenda: "*Data cutare, ora cutare. Goma Paul pleacă de la domiciliul său din Aleea Compozitorilor, nr. 10, Bl. Z-21, apt. 20 în scopul de a preda documente secrete unei puteri străine*".

2. Fotografia: Eu, pe scara autobuzului supraaglomerat, cu capul răsucit spre dreapta;

Legenda: "*Data cutare, ora 15,47. Goma Paul urcă în autobuz (linia, numărul maşinii, al garajului, numele şoferului) la staţia…"*

"Menţiune: Goma Paul nu a urcat în primul mijloc de transport în comun, ca să deruteze organele de urmărire. Urcat în al patrulea. Se uită speriat bănuind că este sub observaţia organelor noastre de urmărire şi avînd conştiinţa încărcată".

[…].

7. Fotografia: Eu, aşteptînd, într-un grup, la un stop. Sânt fotografiat din spate. De cealaltă parte a străzii un bărbat marcat cu *X*.

Legenda: "*Data, ora, locul… Goma Paul se îndreaptă spre agent (X), în vederea predării documentelor secrete*".

[…]

14. Fotografii (cel puţin zece, pe două pagini, din trei unghiuri) Eu îi întind lui "Louis" o sacoşă de plastic în care se disting contururile unor obiecte cilindrice.

Legenda: "*Goma Paul înmânează agentului străin cutare (datele lui "Louis") documentele secrete*".

[…]

17. Fotografie: Eu singur, fotografiat din spate.

Legendă: "*Goma Paul după ce a predat documente secrete unei puteri străine (vezi 13 şi 14) se îndreaptă spre casă*".

[…]

- Ei, ce aveţi de zis?, m-a întrebat trumfător colonelui Bistran.

- În legătură cu calitatea fotografiilor? Cu ortografia legendelor?

- Nu ne interesează părerile despre munca laboratorului, nici despre ortografie (avea rele-amintiri, mereu îi făceam observaţii pe textul procesului verbal). Să recunoaşteţi probele !

- Fotografiile par a fi netrucate, zic.

- Vedeţi?, jubilează Urâtania. Degeaba ne acuzaţi că trucăm…

- E şi greu să trucaţi cu un fotograf ca acela…

- Deci, recunoaşteţi că sunt adevărate.

- Nu recunosc - pot să spun - chestie de nuanţă.

- Scriitorii se joacă cu cuvintele, noi nu.

- Ba Securitatea se joacă cu vorbele - de pildă legendele…

- Care legende? Noi cerem adevărul, nu legende…

- Aşa se cheamă explicaţiile la imagini: fotografii, hărţi…

- Nu vă aflaţi aici să ne daţi lecţii de gramatică!

- Iertare, deformaţie profesională, nu pot suferi ca limba română să fie torturată…

- Aici să nu pronunţaţi cuvântul tortură. La noi nu se torturează!

- La dumneavoastră se trage de barbă.

- La noi nu se bate! Cine v-a tras de barbă? Aţi visat…

- L-am visat pe domnul cu gropiţă în bărbie care m-a bătut în prima zi?

- Care, *domn?* La noi *domnii* sunt la puşcărie - pe scaunul pe care staii *tu*!

- *Dumneavoastră.*

- Nu v-a bătut nimeni…

- *Tovarăşul* care m-a bătut…

- Nu v-a bătut nimeni - puteţi să dovediţi?, mi-o întoarce Bistran.

- O să vină ziua în care *tovarăşul* va trebui să dovedească, nu eu!

- Cui? Faţă de cine? Faţă de americani?

- Faţă de cel care i-a ordonat să mă bată - acum strig: Ceauşescu!

Ca de obicei, când rostesc acest nume, Bistran fuge din birou.

[…]

Grenadă bine dispus, cămaşă proaspătă, cravată coralie, costum aluminiu, pantofi negri din nojiţe împletite:

- Ce e, Gomiţă nu-ţi place fotografu’ nostru? (…) Ia să ne mai uităm o dată la pozele de familie, să vedem ce nu-ţi

convine… A-ha, deşteptu-ăsta a pus virgulă între subiect şi predicat - eu, la liceu…

Prea des aducea Grenadă vorba de liceu, ca să-l fi chiar făcut.

- Pretinzi că fotografiile nu probează nimic…

- Cum nu? Mai ales unde sunt surprins în momentul predării docomentelor secrete.

- Al dracu eşti tu. Acu fie vorba-ntre noi, Paulică: ce-i în sacoşa asta pe care i-o dai ăluia?

- Secretele - scrie la legendă, citiţi, vă rog…

- Lasă, frate! pe mine mă interesează adevărul, nu scrisul din legendă - de ce pizda mamii m-a pus partidu-aici: nu ca să aflu adevărul?

- Bine, facem o probă: în sacoşa pe care am dat-o agentului se aflau trei grenade, un portavion şi…

- Ş-o rachetă intercontinentală! […] Am auzit că-i fuţ' pe băieţi la cap cu cin'te-a bătut, cin' te-a tras de barbă. Ascultă la mine: nu te-a bătut nimeni! Dacă mai persişti în atitudine, schimbăm foaia! […)] Crezi că dacă tovarăşu Ceauşescu ne-a criticat în public pentru abateri din trecut, gata, critica-i reală? Tu crezi că un stat se dă cu mâinile legate la cine se nemereşte? Statu' de-aia stat, să se apere - şi se apără! V-aţi luat-o-n cap de când căcatu de Hruşciov… Sanchi, de-acu puteţi juca tontoroiu', de capu vostru - ei, nu! O societate ca a noastră are datoria să se apere. Păi ce, tu credeai că dacă tovarăşul Ceauşescu a zis, în public…în fine, că aţi înţeles voi pe dos ce-a zis dânsu - noi, gata, ne prefacem în dădacă pentru bandiţi şi spioni? Dacă ai crezut…

- Mărturisesc : aşa am crezut…

- Păi să nu mai crezi, băi…

- … jidanule, legionarule, c*o*ristule…

Transformare subită: Grenadă îşi trage scaunul lângă mine, îmi oferă ţigări.

- Bă Gomiţă, bă, eu ştiu că scriitorii are fantezie, da chiar aşa…

- …să pretindă că Vasile Gheorghe l-a făcut bandit, jidan, legionar, c*o*rist…

- Cân' te-am făcut io bandit?

- Când m-aţi avertizat: «Păi ponem polanu pă tine, bandit'le…»

- Al dracu', dă imitator! Ai dovezi c-am zis? N-ai - deci n-am zis!

[…]

IX

BANDA

Întâmplarea care urmează va fi fost în 14 aprilie…

Eram în celulă, după prânz, când am auzit ce nu mai auzisem de două decenii:

- Nu baaa-teee! Nu baaaa-teeee!!! - răcnetul cuiva încăput în ghearele securiştilor.

Mi s-a făcut piele de găină. Urletul venea… de nu ştiu unde, din celulă nu-ţi dai seama de "izvorul" sunetelor. Numaidecât după urlet: tropote de paşi - dar nu pe coridorul nostru, al celularului - şi numaidecât tropote pe celular. Eram sigur: nu pe celular începuse a se întâmpla-întâmplarea, cu undeva alături, însă în raport cu celula şi coridorul unde mă aflam, la Rahova sunt multe alături… Şi din nou acelaşi glas urlînd:

- Nu bate! Nu ba'…- apoi *celui care striga i se astupase gura*.

Vreo câteva secunde s-au desluşit gemete înfundate; linişte. Apoi tropăituri îndepărtîndu-se.

Colegul de celulă era înspăimântat. Mi-a mărturisit că la ei, la drept-comun, în trei ani, nu auzise aşa ceva.

După o vreme - minute?, secunde? - iarăşi paşi precipitaţi, apoi:

- Nu baaa'… - strigăt iar astupat.

Deci, nu doar eu fusesem bătut, bătaia nu fusese abolită, cum se lăudau bestialiştii - şi pe care eu, desigur, nu-i crezusem. Deci, bătaia pe care o încasasem la arestare: floare la ureche faţă de ale altora.

Dedusesem că acela nu fusese pus "la rangă" (n-ar fi alergat pe coridoare, n-ar fi putut striga, avînd şi căluş). Va fi fost o bătaie ciobănească, la grămadă…

…Dacă deschideam gura, desluşeam gemete înfundate. Şi ritm de lovituri…Omul se va fi năpustit afară din biroul de anchetă, pe coridor, băieţii îl recuperaseră, îl duseseră înapoi - pentru supliment…

[…]

Seara, de cum am intrat în birou l-am întrebat pe Goran:

- Pe cine aţi băgat în fabricaţie în timpul prânzului?

- Cine? Noooi? Eeeeu? - Goran : mirarea întruchipată.

- Aici a fost bătut un om - cine: Dâmboviceanu? Ladea? Cristoaica? Am auzit cum cineva răcnea: «Nu bate!, Nu bate!»

Goran s-a ridicat de la birou, a înşurubat stiloul - era grav:

- Domnu' Goma, eu sânt secretarul organizaţiei de bază pe unitate şi vă declar că nimeni n-a fost bătut la noi!

- Nu sânt surd şi sânt deţinut vechi - de ce ar fi strigat: «Nu bate!»? Fiindcă l-aţi bătut amical pe umăr?

- Afirmaţia e foarte gravă, am datoria s-o raportez - acum trecem la ale noastre…- dar nu putea "lucra", iar după vreun minut: N-aveţi probe!

- Ba am. Şi o să scriu, o să pun pe hârtie tot ce am văzut, tot ce-am auzit, tot ce mi s-a făcut mie, tot ce ştiu că li s-a făcut altora - v-am mai spus de o sută de ori! Numai dacă crăp aici…

[…]

- Ce e, Goma, treci la ameninţări la adresa…? - Grenadă. N-ai auzit nimic, ascultă-mă pe mine!

- Vă ascult şi înregistrez ce aţi spus: că n-am auzit. Ce *n*-a auzit toată închisoarea…

- Toată închisoarea! Cine ştie ce-ai auzit: ceva pe stradă, ori la grădiniţa de copii de-alături…

- A, da. Copiii se jucau de-a «Nu bate! Nu bate!»

- Or fi văzut v'un film din crâncena-'legalitate… Gorane, du-te de te plimbă niţăl, că eu am de vorbit cu prietenul meu Gomiţă…

- Pe Ladea l-aţi bătut?, l-am întrebat. Aţi avut de lucru, nu glumă, Ladea nu şi-a scos ochelarii, n-a făcut pe Cristos…

- Hai, bă Gomiţă, mai schimbă placa, nu te-a bătut nime, la noi nu se bate, domle,-i clar?

- Clar - la proces o să spun tot ce-am auzit…

- Ce-ai auzit, bă? !

- «Nu bate, nu bate» - numai politicii strigă aşa - pe Ladea l-aţi…?

- Pe-onoarea mea, Gomiţă, n-am cunoştinţă de nimic, s-or fi certat băieţii ăştia, ori… Ori f'o bandă de magnetofon, înregistrată…

- Aşa, da: în timpul unui instructaj cu anchetatorii, profesorul Vasile a folosit materialul didactic înregistrat pe viu…

- Să zicem…; rânjeşte Grenadă. Ce-ai auzit tu era o bandă.

- Bandă de magnetofon sau de securişti?

Grenadă m-a străpuns cu ochii lui galbeni:

- Bandă de legionari de-ai tăi! - şi a ieşit, trântind uşa.

X

COMPLOT

[…]

În ziua de 11 aprilie pe la orele 10 dimineaţa a reapărut procurorul Ştefănescu. Cu accentul lui huţul m-a anunţat citind de pe o hârtie că, "în urma cercetărilor, *s-a* hotărît schimbarea încadrării…"

- *S-a* - de la trădare la viol?, am întrebat.

- Încă nu…, m-a asigurat procurorul.

A depus pe masa neagră o hârtie cu antetul Procuraturii, bătută la maşină. Citind-o, am aflat că numitul Goma Paul este acuzat de: a) trădare de patrie (o ştiam), b) complot urmărind răsturnarea orânduirii de stat - democrat-populare, nu mai este nevoie să spun. (…)

Mi-am adunat curajul - aveam nevoie! - şi am spus:

- Complot… Însemnă că nu sânt singur, nu se poate complota privindu-te în oglindă - cu cine am complotat?

- O să aflaţi la momentul oportun, mi-a răspuns.

- Momentul acela oportun are să fie înainte sau după execuţie?

- Şi asta o s-o aflaţi la momentul oportun - nu era uşor să-l tragi de limbă pe procurorul Ştefanov, avea şcoala lui Vâşinski la Moscova.

Mi-a întins stiloul să semnez.

- Îmi cer iertare, domnule procuror, dar aţi omis…, am spus.

- Eu?, s-a speriat el. Ce anume?

- Dacă am înţeles bine, mă acuzaţi de două crime…

- Crime, da, acesta este cuvântul. Dar nu eu vă acuz - *sânteţi acuzat* - aşa este corect.

- *Mă* acuzaţi - aici figurează numele dumneavoastră - de două crime: trădare şi complot. Aţi omis-o pe a treia.

- Seriooos?

- Serios. În ziua de 1 aprilie tot dumneavoastră, sub numele de procurorul Ştefănescu, *m*-aţi acuzat de trădare (este, azi, 11 aprilie) şi de relaţii-împotriva-firii - care nu mai este azi, 11 aprilie. Unde-i? Cer să fiu acuzat şi de homosexualitate !

- Vă imaginaţi că e după dumneavoastră? Povestea aceea… S-a apreciat că nu mai este necesară - vă rog, semnaţi.

- În niciun caz, dacă nu figurează şi relaţiile împotriva naturii-firii… împotriva firii naturii - în acest birou, la 1 aprilie mi-aţi adus la cunoştinţă această acuzaţie! În acest birou am fost bătut şi tratat de curist - cer să se facă cuvenita rectificare!

Procurorul era descumpănit: nu ştia ce să-mi facă: să-mi scoată măselele (cu un piron)? S-a oprit lângă mine, şi-a privit ceasul.

- Semnaţi, vă rog. Avem şi alte treburi…

Am depus stiloul pe hârtie închis, mi-am încrucişat braţele.

- Refuzi să semnezi?, procurorul era uluit. Ştii ce consecinţe…?

- Ce mai contează consecinţele refuzului de a semna, fiindcă nu figurează ce figurase la 1 aprilie: relaţiile împotriva socialismului…

- Vă complicaţi situaţia şi aşa foarte complicată…

- Asta mă priveşte numai pe mine, pe dumneavoastră: complicitatea cu mine, rolul procurorului fiind să-l înfunde, să-l copleşească de acuzaţii pe bandit, nu să omită foarte gravul cap de acuzare…

- Eu v-am uşurat situaţia?, a râs procurorul cu milă. Scoţînd un fleac şi băgînd în loc complotul?

- Băgînd-în-loc, vorba dumneavoastră, complotul v-aţi făcut datoria faţă de boboru-ncitor şi clasa-ncitoare, dar eliminînd curismul la care m-am dedat cu jubilaţie, astfel sabotînd mersul victorios înainte pe culmili…

- Dom' Goma! Semnaţi ori nu semnaţi?

- Nu consimt la complicitatea domniei voastre cu mine, bandit bătrân - şi libidinos…

- Mai vorbim noi! - a luat hârtia şi stiloul şi a dat să iasă…

A dat nas în nas cu Grenadă:

- Ce e, Goma, de ce refuzi să semnezi?

- Dacă ştiţi că refuz, ştiţi şi motivul refuzului - bun, magnetofonul la casa Securităţii Poporului…

- Termină cu goangele! Pune mâna de semnează! Vrei stiloul meu?

- Mulţumesc, la o adică pun deştu', dar deocamdată, ca la Poşta Redacţiei: nu. Fiindcă nu figurează curismul - pardon: c*o*rismul, în pronunţia MAI…

- Dacă insişti, ţi-l băgăm la loc - ha-ha-ha! Dar ascultă-mă pe mine: nu e serios ce faci tu - fiindcă nu-i adevărat…

- Cum să fie adevărat, dacă dumneavoastră cu gura dumneavoastră mi-aţi zugrăvit scena de la tribunal, cu depoziţiile martorilor pe care i-am futut în cur, cu părinţii bietelor victime care…

- Cine, io? 'Pare rău, Gomiţă, n-am spus aşa ceva - ai probe?

- Am.

- Care?

- O să le aflaţi la momentul oportun - citat din procurorul

poporului, Ştefănescu…

- Semnează şi nu mai face pe nebunul, că te pocnesc…

Procurorul chiar ridicase mâna. Zic:

- La proces o să produc şi această probă-mărturie: «Semnează, că te pocnesc…», a spus procurorul…

- Hai, Goma, semnează şi să mergem să servim masa, intervine Grenadă, împăciuitor.

- Serviţi-o singur, mie mi-o serveşte gardianul de pe celular.

- Hai, dom'le, că ţi-o fi foame…

- Mi-e foame, mi-e sete, dar nu recunosc acuzaţiile de pe hârtia aceea - în primul rând; în al doilea: protestez împotriva retragerii acuzaţiei de homosexualitate; în al treilea: nu vreau să fiu acuzat de fals în acte publice!

- Ce fals? Cum îţi permiţi? Un act emanat de la Procuratura noastră Militară…

- Procuratura dumneavoastră Militară nu are dreptul să mă oblige să semnez falsuri!

- Ia stai, măi frate! Despre ce e vorba? - Grenadă, sincer mirat.

- Priviţi data: scrie *1 aprilie 1977*?

- Şi ce-are sula cu prefectura?

- Are: prefectura zice că azi sântem în 11 aprilie, dar sula pretinde că în 1 aprilie…

- Ce mi-i unu, ce mi-i unşpe - greşeală de dactilografă (Grenadă).

- Dactilografa să şi-o corecteze, ca să zic aşa…

- Rahat, corecteze! Hârtia asta-i simplă formalitate!

- Dacă-i atât de simplă, de ce insistaţi atâta s-o semnez?

- Ca să fii în regulă cu actele.

- Asta vreau : să fiu în regulă cu actele - nu să semnez *falsuri!*

- Fals, căcat! Semnează, de să serveşti masa - ai primit pachetul de la familie?

- Primit, dar fără condiţia de a de a semna acte false.

- Nici o condiţie - semnează, dă-o-n pizda mă-si de semnătură, doar nu faci cecuri - ori vrei să recurgem la alte mijloace de constrângere liber-consimţită - ha-ha-ha!?

- Nu ştiam ce-mi lipsea: constrângerea. Constrîngeţi-mă, tovarăşi, cartea pe care o s-o scriu, după ce ies de-aici…

- Schimbă placa, schimbă placa!

- …o să fie rotundă, împlinită, o să pun pe hârtie tot-tot-tot…

- Începe-o de pe-acuma: pune semnătura!

- Şi replica asta o să fie în carte - vă recomand să

n-o uitaţi!

- Dar cum îţi permiţi tu să ameninţi? - procurorul devenise cărămiziu.

- Uite-aşa, îmi permit! Ce, o să cer voie unui falsificator de…?

N-am putut continua: Grenadă mi-a pus mâna pe gură:

- Bă, tu ştii cu cine vorbeşti? Păi dânsu-i tovarăşu' procuror…

- În calitate de procuror mă obligă să…? - Grenadă iar mi-a astupat gura.

- Bă, tu e' nebu'? Bistrane, ia cheamă doctoru', să mi-l calmeze…

- Şi despre chemarea doctorului o să scriu!

Grenadă nu a mai încercat să mă facă să tac. Dintr-o dată cenuşit la obraz a început să se plimbe, fumînd:

- Eşti dilìu - când o să scrii, capsomane: când o să fii îngeraş? Păi tu mergi la zid, banditule, tu iei moartea!

- Fiindcă Securitatea decide pedepsele? N-o să vă fac plăcerea să crăp, o să ies şi o să scriu! O să scriu tot, tot, tot! (…)

- Băga-te-aş în scrisu' mă-ti de bandit!, s-a înfuriat Grenadă. Crezi că nu te putem rade şi fără hârtia aia? Te mai întreb o dată, ultima strigare: semnezi ori ba?

- Ori ba…, răspund.

- Să nu zici că nu ţi-am spus!

L-a apucat pe procuror de braţ şi l-a scos afară. După câteva clipe a ieşit şi Bistran. Am rămas în plata unui subofiţer.

XI

MANIFESTE LEGIONARE

[…]

Bistran mă anchetează. A scris în capul procesului-verbal ÎNTREBARE - şi a formulat-o, după tipicul securist, apoi a scris: RĂSPUNS, a depus stiloul pe hârtie, s-a apucat de dunga biroului cu amândouă mâinile şi s-a aplecat mult în faţă - a întrebat, citind-citînd-recitînd, fără culoare:

- *"Ce legături aveţi cu legionarii din ţară şi din străinătate?"*

Mă mai întrebaseră. Am răspuns ce răspunsesem:

- Nici una - şi am ridicat din umeri, plictisit. Dar Bistran a bătut cu pumnul în masă. S-a plimbat, s-a oprit:

- *Ce materiale legionare aţi introdus şi difuzat în ţară?*

Iată o noutate: *materiale legionare!*

- Niciun fel de…

- Să nu mă-ntrerupi când vorbesc!, s-a răstit.

- Cunosc întrebarea, cunoaşteţi răspunsul…

- Nu-l cunosc! Nu mi l-ai dat - ce materiale legio…

- …nare aţi introdus…

Bistran m-a înşfăcat de ceafă:

- Să nu fi obraznic cu mine, porcule! Banditule! Legionarule! - mi-a dat drumul, s-a dus la locul lui, transpirat.

- Doriţi să mă trageţi de barbă? Să mă trataţi şi de jidan? Avertizaţi-mă, ca să-mi scot ochelarii…

- Să nu…- pauză lungă.Obraznicule! Eu sânt organ de cercetări! Eu pun întrebările, tu răspunzi - răspunde!

- Repet: nu am introdus şi nu am difuzat…

- Şi dacă-ţi aduc probe? Le înghiţi?

- Dacă mă convinge domnul acela cu gropiţă în bărbie, care…

- Ţi le bag pe gură! Şi scriu în proces-verbal că n-ai recunoscut de bunăvoie că ai deţinut manifeste legionare…

- Ce înţelegeţi prin: "manifeste legionare"?

- Ce-ai auzit. Nu ştii ce-i un manifest legionar?

- Nu.

- Minţi ca un porc! Obraznicule, banditule! Îţi dau cinci minute, când mă întorc, dacă nu dai răspunsul corect, îţi pun pielea pe băţ! Legionarule! Gunoiule! - şi a ieşit. […]

Grenadă urmat de vreo cinci anchetatori s-a îndreptat spre mine ca o locomotivă:

- Ce-i astea, mă?- mi-a vârît sub ochi nişte hârtii. Ai căcat-o!

Ai belit-o, acu eşti ras, la zid cu tine! Da' pân-la zid să spui ce-i cu ele! - mi-a depus hârtiile peste mâinile pe care le ţineam pe masă.

Cu acel instinct animalic care nu o dată mi-a semnalat primejdiile, mi-am ferit mâinile şi le-am băgat sub masă. Nu pricepeam decât că *trebuia să-mi feresc mâinile de atingerea cu hârtiile acelea*. Şi, dacă se poate, să nu le privesc - *ca să nu ştiu*.

- Ce te holbezi la mine, futu-ţi dumnezeii mă-ti de legionar! - şi-a făcut vânt să mă lovească. M-am ferit, Grenadă nu m-a atins, dar m-am lovit cu tâmpla dreaptă de perete. Năucit, am dus mâinile acolo…

- Ia mâinile de-acolo, că nu ţi-am făcut nimic! Şi răspunde, criminalule, ce-i cu manifestele astea? De la cine ai tu manifeste legionare? Cum le-ai introdus în ţară? - uită-te la ele, nu la mine! - mi-a apucat mâna stângă şi mi-a apăsat-o în jos, spre masă, spre hârtii…

Acelaşi instinct m-a făcut să răsucesc palma cu căuşul în sus, aşa că n-am atins hârtiile (sau masa, nu mi-am dat seama) decât cu dosul. În continuarea aceleiaşi mişcări mi-am retras mâna şi am ascuns-o lângă cealaltă, sub masă, între genunchi; m-am proptit cu pieptul în dunga mesei şi am urlat:

- Cer expertiza amprentelor! Nu pun mâna pe ele!!

- Ce ceri, mă, de ce nu pui mâna? Te arde? Când le-ai introdus în ţară nu te-a ars?

- Amprentele! Cer expertiză!! - eram înspăimântat şi nici nu făceam legătură între spaima mea şi amprente - ştiam însă că nu nu trebuie să-mi las… amprentele pe hârtiile acelea, că nu… Nu pun mâna, nu pun mâna, nu pun mâna!! - mă înverşunasem mai degrabă asupra mesei negre de care mă lipisem cu pieptul, fiindcă dedesubt, la adăpost, se aflau… amprentele…

Grenadă m-a apucat de păr şi a început să mă izbească de masă cu obrazul - probabil şi de hârtii, nu ştiu: ţineam pleoapele strânse.

- Nu pui mâna? Atunci pune botu', futu-ţi dumnezeii mă-ti de legionar! Na! Na!, Pupă-le, futu-ţi pupătura cui te-a făcut! Na! Na!

La dreptul vorbind, rezultatul nu era cel scontat: chiar dacă la început "pupasem" masa, reuşisem să răsucesc capul spre dreapta şi să-mi înalţ trunchiul, aşa că mai degrabă tâmpla stângă a încasat restul. Apoi Grenadă mi-a smucit capul pe spate, de mi-a trosnit junghietura. Mă ţinea de păr şi îmi vorbea de la zece centimetri, însă îl vedeam prost, tocmai din pricina ochelarilor care, ca prin miracol, nu-mi căzuseră.

- Nu ieşi de-aici decât pentru plutonul de execuţie! Dar nu

scapi uşor, moartea o să fie uşurare pentru tine, banditule! - mi-a dat o scatoalcă peste ceafă, abia atunci ochelarii au zburat, oprindu-se în coasta dulapului.

Fără să-mi dau seama de urmări, am scos mâna dreaptă de sub masă şi am întins-o după ochelari… Grenadă pândea: mi-a prins-o.

- Uite ce-am găsit la tine-acasă! Uite ce-am găsit!

Numai frica de forţa animalului de Grenadă m-a salvat; ştiind cât e de puternic, în secunda în care el mi-a prins mâna, eu m-am apucat (de aceeaşi mână) cu cealaltă, cu stânga, am tras cu disperare spre mine şi în acelaşi timp am împuns cu capul în pieptul (burta) lui Grenadă.

Îl voi fi lovit, dar am scăpat din strânsoare - şi m-am trezit jos, cu masa şi scaunul deasupra. Am văzut un picior - al lui - pregătindu-se să mă lovească - nu a făcut-o. I-am auzit glasul ordonîndu-i lui Bistran să continuie luarea declaraţiei cu "materialele legionare". L-am auzit ieşind. Glasul lui Bistran:

- Ridică-te de-acolo, porcule şi marş la colţ! Nu te ridici de-acolo până nu recunoşti tot!

Eram pierdut. Ce conta că habar n-aveam de manifeste: le "găsiseră" la mine-n casă, Ana Maria semnase după ce scrisese: "ridicate de la locuinţa mea, la percheziţia domiciliară, 1 aprilie 1977". Cum ajunseseră la mine? Nu făceam eforturi să caut în memorie "momentul", ştiam: *nu eram prezent când îmi fuseră introduse* - mai exact; *când, după arestarea mea, fuseseră plasate manifestele*. Asta îmi era de-ajuns, deocamdată. Acum trebuia să ţin de NU, de ne-recunoaştere, trebuia să rezist, să nu mă las cu nici un preţ "convins".

Cu nici un preţ? Dacă or să mă pună la rangă şi or să mă bată până mă cac pe mine, ca la Gherla… Dacă mă bat la coaie, dacă-mi rup oasele, câte unul? - atunci o să zic da, însă o să le atrag atenţia că la proces, o să spun adevărul despre… Ceva-ceva se va fi schimbat la ei, vor fi devenit ceva mai sensibili la ameninţarea cu procesul…

Dar dacă până la proces bestialiştii mă schilodesc în bătaie - o-ho, la aşa ceva se pricep, vor fi avînd şi diplome de tortură… Şi dacă aş "recunoaşte" înainte de a mă face neom? Aştia sunt în stare să mă omoare, după aceea să se ducă acasă să-şi sărute copilaşii pe frunte, să se culce cu nevestele. Apoi eu nu mai sânt tânăr, n-a rămas mai nimic din bivolul de-acum douăzeci de ani şi, de-aş încasa numai un sfert din ce încasasem la 19 noiembrie 1958 în Zarca Gherlei, aş da ortul popii.

Da, dar… Dar nu nimerisem aici din întâmplare, pentru vorbe scăpate la crâşmă. Îmi pavasem cu grijă acest drum spre

această masă neagră şi acest scaun negru. Ştiam la ce mă pot aştepta. Deci nu am dreptul să cedez… înainte de a cunoaşte preţul cedării. Dacă preţul va fi viaţa, atunci… Dar nu am dreptul să anticipez. Trebuie să-mi spun că trebuie *să ţin*, să nu las nici un centimetru, fără luptă… Luptă… mai potrivit: apărare. Or, în cazul de faţă cea mai bună apărare: tăcerea!

Aşa că am tăcut. Şi bine am făcut: *ei* nu s-au mai atins de mine.

[…]

- Să zicem că nu tu le-ai introdus în ţară, nu le-ai difuzat, face Grenadă. Dar de la cine le-ai primit?

Eram în a treia (a patra?) zi de manifeste-legionare. Am tras aer în piept şi am recitat:

- Nu am cunoştinţă de materiale legionare. Pentru prima oară le-am văzut aici, în biroul de anchetă…

- Minţi!, m-a repezit Bistran. Cum le-ai văzut pentru prima oară, când au fost găsite în casă la tine?

- Or fi fost găsite la mine, dar…

- *Au fost*, nu *or fi fost*!

- Ai recunoscut semnătura soţiei, a intervenit Grenadă.

- Semnătura soţiei se află sub următorul text - citez: "Ridicate dela locuinţa mea, la percheziţia domiciliară, 1 aprilie 1977".

- Ce memorie!

- Asta-i meseria mea - să am memorie. Şi arma mea: cu ţinutul-minte mă apăr - şi atac…

- Bine, bine, mai vorbim noi…

- …Însă nicăiri soţia mea nu a recunoscut, sub semnătură, că ea sau eu aveam cunoştinţă de prezenţa acestor materiale în locuinţa noastră ori că ne aparţin…

- Cum să nu-ţi aparţină, dacă erau în casa ta?, se bagă Bistran.

- Aşa, bine. Tot ce se află în casa dumneavoastră vă aparţine? Fiindcă le-aţi cumpărat le-aţi primit ori le-aţi moştenit de la părinţi - toate lucrurile? Şi mobila?

- Aici răspunzi, nu pui întrebări! zbiară Bistran.

- Răspund: nu tot ce se află în casa dumneavoas'…

- Ia lasă, nu mai repeta atâta, că nu eşti la şcoală! - Grenadă şi-a tras un scaun lângă mine. S-o luăm metodic: căcaturile alea de manifeste au fost găsite în casa ta - este?

- De unde să ştiu eu? În lipsa mea au apărut… Ei, unde au fost "descoperite" de organe?

- Ce contează, în casa ta!

- Unde: în dulap? în frigider? în closet - unde?

- Unde… - Grenadă s-a răsucit către un individ cu o pată

cafenie pe falca dreaptă. Unde au fost găsite? Locul, exact!

- În sertar, a răspuns acela.

- În care sertar?, am întrebat.

- Al biroului.

- Biroul are două sertare - în care…?

- Gata!, a strigat Grenadă. Nu tu ne-anchetezi pe noi!

- Am terminat, mulţumesc, am spus. Acum e clar.[…]

- Ce anume nu se lipea? - Bistrane, iei note?

- Ce, vi s-a stricat magnetofonul? Povestea cu socru-meu…, am continuat. El îmi va fi făcut figura…

- Ce, sânteţi certaţi?

- Nu, dar opiniile lui politice…

- Ce opinii? Păi Năvodaru e comunist din 'legalitate…

- Ei şi? Nu ştiţi cântecul: "Camarade, nu fi trist,/ Garda merge înainte / Prin Partidul Comunist…"

- Las-te de… N-o să spui că Năvodaru e legionar…

- Potrivit teoriei Securităţii, într-o casă de jidani comunişti şi de curişti jidoviţi nu se poate să nu se afle niscai manifeste legionare…

- Goma!, a urlat Grenadă. Te-omor!! […]

XII
DULARII
[…]

XIII

14 APRILIE

[…]

Pe la ora nouă a intrat Grenadă. Cămaşă proaspătă, cravată veselă - el însuşi grozav de vesel:

- Ei, Goma, acu' poa' să-ţi faci rugăciunea dupe urmă! Eş' ter-me-nat, sempaticule! - o mai auzisem, de astă dată era chiar vesel. Ia te uită!, a arătat o hârtie. Actul de deces! Deces fără glorie… (…) Trăgèm linie şi făcèm adunarea: eşti pe mâna noastră, ancheta-i pe 'fârşite, ai două capete de acuzare babane, "Europa" se face că plouă, nici un cuvinţel despre tine, Uniunea Scriitorilor te-ai exclus…

- Noutate veche… M-a exclus de acum câteva luni…

- Te înşeli, frumosule! Te-a dat afar' ieri…(…)

- Cine m-a exclus: Hobană?

- Nu băiete, Consiliul te-a exclus - eşti mort şi livid! […]

---

*) Doi dintre membrii Consiliului Uniunii Scriitorilor - organismul care a propus exluderea mea din "breaslă" la 14 aprilie 1977 - au contestat afirmaţiile mele : s-au jurat că ei nu au ştiut de această măsură (că dacă ştiau…), iar N. Manolescu a afirmat că în Arhivele Scriitorilor nu există nici o hârtie care să ateste excluderea mea pe când eram arestat.

Adevărat: "Hârtia" prezentată de Gheorghe Vasile - şi pe care am avut-o în mână, la data de 14 aprilie 1977 nu a mai fost găsită în dosarul meu cercetat şi (parţial) copiat de Stejărel Olaru, pe când era el istoric onest şi împuternicit al meu în acţiunea de dare în judecată a lui Ion Iliescu, a lui Pleşiţă, a lui Gheorghe Enoiu, a lui Vasile Gheorghe şi a celorlalţi securişti - nu după ce a fost cooptat în Parlamentul european în grupul liberalilor, formaţia cunoscută şi peste hotare ca "Partidul Securiştilor Tineri", condus de veterani ca preşedintele de onoare (sic) Mircea Ionescu-Quintus, turnător notoriu, câţiva ani, după 1990 fiind proprietate a securistului om de afaceri Cataramă, Radu Cîmpeanu şi Ion Diaconescu, "absolvenţii" fiind creaturi ca "istoricii" Marius Oprea, Răzvan Ungureanu, Cioroianu, Adormiţei, B. Olteanu şi alţi oameni-noi. În dosarul meu figurează o "hârtie" manuscrisă (reprodusă aici, în secţiunea «Bărbosul» de la pag. 408).

O "Hârtie" dactilografiată este reprodusă în "Memorialul Durerii" realizat de Lucia Hossu-Longin în anul 2000 pentru Televiziune Română.

Ce anume neagă Ana Blandiana, N. Manolescu, Fănuş Neagu? Existenţa "hârtiei" care dovedeşte actul de vânzare-de-frate?

"Hârtia" există. Ca şi fapta.

[Nota din octombrie 2008]

XIV

DĂ-O-N MĂ-SA DE ANCHETĂ !

În ziua de 15 aprilie nu am fost scos la anchetă ca de obicei, în primele ore ale dimineţii… Am fost dus la plimbare (!) şi abia după 11 am fost condus la anchetă.

Plutonierul a rămas cu mine vreun sfert de oră în biroul gol. În sfârşit, a apărut Grenadă. Singur. Şucărit de moarte - doar că nu plângea de ciuda a nu-ştiu-ce… A stat ce-a stat, şi-a comandat o cafea… A sorbit-o zgomotos, fumînd ţigară de la ţigară, a vorbit despre farfurii zburătoare, despre câini de vânătoare, despre otrăvuri… Iar acum despre Ana Maria! Şi despre Filip… - ce copil răuşit şi ce ochişori şi ce perişor blonduleţ… Cât despre doamna…

- Am convorbit cu dânsa în câteva rânduri, mi s-a părut o femeie foarte inteligentă, bine pregătită, poate niţăl cam romanţioasă…

- Aţi arestat-o şi pe ea? Pe copil nu - deocamdată?

- Vezi cum eşti…? - Grenadă a căzut în copilărie: e gata să plângă pentru că îl bănuiesc de una ca asta. Uite, să ştii că pe chestia asta sânt supărat pe tine: în toate scrierile tale ne descrii ca pe nişte fiare, nişte brute - cum să scrii tu aşa ceva despre mine, care am o soţie, am copii, am nepoţi - păi ce-or să zică ei când or să citească calomniile…? De ce vrei tu să scrii că te-am schingiuit, că… te-am tras de barbă, când noi n-avem voie să recurgem la…? Pă tu, care-ai mai trecut pe la noi acu două'j' de ani, cine te-ar fi tratat în '56 cum te tratez eu acum - serveşte o ţigară… Bine, le ai pe ale tale… O fi avut Securitatea păcatele ei, în trecut, acu-i altă socoteală…

- S-a prefăcut lupul în miel.

- Nici chiar aşa, c-ar fi insultă, da' nu se mai bate ca pe timpuri.

- Cum să se bată-ca-pe-timpuri? Se bate-ca-acuma: domnul acela cu gropiţă în bărbie…

- Pretinzi că te-a bătut? Înseamnă c-ai minţit când ai pretins c-ai fost torturat la Interne, la Gherla! Vorbeşti fără probe! - Grenadă se dezmorţise, dar tot mortăcios rămânea. Ziceam de doamna că e romanţioasă - ştii ce m-a frapat la dânsa?

- Accentul ovreiesc…

- Hai, Gomiţă, nu mă mai necăji şi tu…

Suferea că nu-i mai arunc o replică salvatoare, să-l scoată din mortăciunitatea-i fără margini. Ridica mereu ochii la mine, parcă

rugîndu-mă să-l ajut… Mi s-a rupt inima de el, bietul. Am rupt tăcerea:

- Sânteţi necăjit? Trist? Aveţi bubiţă la inimioară? V-au urecheat superiorii fiindcă aţi executat cu prea mult zel primul ordin anulat de al doilea? (Grenadă mă privea cu un ochi recunoscător, cu celălat mefient). Vreţi să fiţi consolat? Mângâiat? Asigurat că: lasă, toate-trec? Vă rog să nu contaţi pe mine…

- Al dracu'! Al dracu' ce eşti tu! Chiar: de ce n-ai intrat tu la noi, să lucrezi ca specialist în… în chestii de astea: psihologie, filozofie… Măcar să fi venit pe la mine când ai avut probleme cu căcaţii ăştia de scriitori care nu-ţi publicau cărţile: Uite, dom- nule sau tovarăşe ce probleme am cu colegii - dacă veneai atunci la mine, acu nu te mai aflai aici…

- Nu colegii: partidul. Ceauşes'…

- Nu!, m-a întrerupt cu violenţă. Nu dânsu', ascultă-mă pe mine, m-am informat, ştiu precis: prietenii, dè, alde Ivansuc, alde Gafiţa…

- Trăiască morţii!

- Le muma-n cur şi ţărâna grea! Ivansuc şi Gafiţa te-au nenorocit, Paulică, ei te-au adus aici! Şi Preda… Că şi legionaru-ăla…

- De asta e în bune relaţii cu Crohmălniceanu… Şi cu Nina Cassian - şi cu prima lui nevastă, Etta…

- Lasă, bă, că nu ştii tu, ascultă-mă pe mine… - iar a scăzut, iar a curs, grămăjoară. Cu ce pierdem noi timpul: cu scri-i-to-rii! În loc să stăm de vorbă despre… despre femei… Ba nu, că tu eşti sfânt, de când ai început a da din gura aia spurcată, nu te mai uitai la nici o gagică, de frică să-nu-ţi băgăm la aşternut v'o mataharită… Şi să ştii că ai o căţeluşă grozavă, Gufi…

- Vă atrag atenţia că e târziu, am ieşit din greva foamei…

- Da, domnule! Scuză-mă, Paulică, m-am luat cu vorba… Păi să te scot după masă, de să mai vorbim…

- Despre?

- Despre una, despre alta…

- Şi ancheta?

- Dă-o-n pizda mă-si de anchetă!

- A, da?, am făcut, uluit. A, da: întrebare: Ce s-a întâmplat? Răspuns: Ce să se întâmple, nimica toată: au început cei de la Europa liberă să…

- Du-l de-aici! Ia-l! Să nu-l mai văd!!

XV

RESPIRARE

Ce se petrecuse în aceste două săptămâni în… era să spun: în afara mea ? Ce se întâmplase cu ceilalţi semnatari şi, vorba mea, meree: ce făcea Ţepeneag? După cum am aflat după şapte luni, Ţepeneag nu stătea cu mâinile-n sân. Nici Virgil Tănase, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Marie-France Ionesco, Maria Brătianu, Alain Paruit…

Apelez la "Cronica evenimentelor" pe care Virgil Ierunca a alcătuit-o şi publicat-o în revista *Limite*:

- *31 martie (1977)*: (deci, pe când mai eram liber): Multor semnatari - printre care Luminiţa Coler, Vlad C. Drăgoescu, Şerban Ştefănescu - li se retrag paşapoartele primite anterior. Drăgoescu este arestat. Un apel al neoprotestanţilor (Pavel Nicolescu) se difuzează la Europa liberă;

- *2 aprilie*: Neoprotestanţii semnatari sunt arestaţi, bătuţi îngrozitor, ameninţaţi cu un proces. La New York asociaţia "Adevărul despre România" animată mai ales de Brutus Coste şi Nicolae Dima manifestă în faţa localului unde se desfăşura un "program" oficial românesc, cerînd încetarea brimadelor la care este supus Paul Goma (brimadelor, nu a arestării - despre care nu se ştia);

- *tot 2 aprilie*: Doctorul Vianu este "demascat" în cel mai pur stil stalinist în amfiteatrul Facultăţii de Medicină din Bucureşti, unde este profesor. "Colegii" în frunte cu rectorul îl huiduie, îl tratează de "bandit", "lepră", "legionar" (şi el!) - şi îl destituie, atât din facultate, cât şi din Spitalul nr. 9;

- *4 aprilie*: De la Paris cineva reuşeşte să stabilească telefonic legătura cu Goma, atât cât să-l audă (pe Goma!) spunînd: «Alo!» după care telefonul se taie. (Bietul Goma: era, de la 1 aprilie, la… Rahova);

- *8 aprilie*: Comitetul psihiatrilor francezi îi telefonează lui Ion Vianu, exprimîndu-şi solidaritatea pentru "cinstea de care a dat dovadă în exercitatea profesiunii sale";

- *8, 9 aprilie (1997)*: Se trezeşte presa din ţară:

Eugen Barbu, care, în ultimii ani mă atacase de multe ori (deşi eu eram interzis de a publica - deci, şi de, eventual, a răspunde…), sub titlul "Necroforii", din *Săptămîna,* regretă că n-am fost pus să sap la degajarea ruinelor provocate de cutremur: "Poate că, tot săpînd, *domnul* Paul Goma ar fi descoperit adevărul cumplit că este un zero şi că nu înseamnă nimic în conştiinţa

românească";

Nicolae Dragoş, fost coleg la "Eminescu" - pe atunci se numea: Răcănel - scria în *Luceafărul:* "Negăsind aderenţă, aprobare în rândurile scriitorilor, Goma a încercat să activeze elementele reacţionare, indivizi stăpâniţi de aversiune faţă de izbânzile orânduirii noastre, elemente care nu au nimic comun cu literatura (…). Asemenea acte şi gesturi necugetate, ostile, avem datoria *să nu le tolerăm* la nesfârşit";

Vasile Băran (coleg de redacţie la *România literară*) în revista *Contemporanul*, prin articolul "O hienă printre ruine"…;

Al. Dobrescu în *Convorbiri literare* - el vorbea despre "netrebnicia (lui P.G.) ca cetăţean al României";

Al. Piru (fostul meu profesor) - la Televiziune…

- *12 aprilie*: Soseşte la Paris - încă neconfirmată - ştirea arestării mele (ştire "plecată" în chiar ziua arestării: 1 aprilie);

- *13 aprilie*: Se confirmă ştirea arestării. Televiziunea franceză o transmite, la condiţional, pe TV1 şi ferm pe Antenne 2 - care preia, parţial, interviul lui H. Gallais.

Tot la 13 aprilie: AFP anunţă că 8 semnatari au fost arestaţi, condamnaţi expeditiv - pentru parazitism! - şi trimişi la muncă forţată;

- "14 aprilie: Ion Negoiţescu se retractează şi publică în *România literară* un articol despre patriotism"- acesta este un citat din Cronologia redactată de Virgil Ierunca, formulare cu care nu am fost şi nu sânt de acord;

Ion Vianu: ameninţat cu un proces de… defăimare a Securităţii!

Ion Ladea şi Gh. Sandu: arestaţi, sunt crunt bătuţi la Securitate;

- *15 aprilie*: "Liga Internaţională pentru Drepturile Omului" cu sediul la New York, prin prof. Brutus Coste protestează pe lângă Ceauşescu, afirmînd că, dacă Goma nu este liberat, va pune această problemă la Conferinţa de la Belgrad.

Mai protestează - în SUA: Mircea Eliade (Universitatea Chicago), Premiul Nobel George Palade (Universitatea Yale), Matei Călinescu şi Nicholas Spulber (Universitatea Indiana), Toma Pavel (Universitatea Otawa).

Cronologia publicată de Virgil Ierunca în *Limite* continuă, dar eu o opresc aici, pentru că *sântem* abia în 15 aprilie…

XVI

CE EŞTI - CE-AI FOST… CE-O SĂ FII…

În acea zi de vineri, 15 aprilie, am apucat prânzul (citeşte: nu l-am pierdut). Am mâncat cu poftă şi parcă nu-mi mai vâram bărbia în piept la fiecare înghiţitură - amintire de la Frânge-Gât. Observînd buna-dispoziţie, colegul de celulă m-a întrebat care-i pricina.

- Cred că Europa a început să dea din undă…, am răspuns.

- Ţi-a spus Vasile?, m-a întrebat.

- Asta-i bună! Am aflat în ciuda lui Vasile! Ba nu: fiindcă el era cătrănit rău, am dedus că eu trebuie să fiu dimpotrivă…

Dupăamiaza a trecut greu: nu am fost scos la anchetă.

A doua zi, sâmbătă, nici o veste: am fost scoşi amândoi la plimbare, în ţarc, am făcut baie, mi-am spălat rufele…

A treia zi, duminică 17 aprilie: zi grea de tot.

A patra, luni, 18: şi mai grea. Mă aşteptam să fiu scos, fie la anchetă, fie… pe poartă.

Începuse a mă supăra inima. Aveam palpitaţii, ameţeam când mă aplecam, poziţia culcat nu-mi convenea, aveam impresia că mi se umflase gâtul pe-la-sub-urechi, mă sufocam… Mai mult ca să mă aflu în treabă, i-am cerut gardianului de serviciu "ceva de inimă". Colegul de celulă se vârîse în colţul cel mai adăpostit şi îmi făcea semne imperative să nu! Să nu, ce? Îmi arăta gura am dedus: să nu iau medicamentul… A venit gardianul, mi-a dat o bulină - a deschis uşa, a rămas până am înghiţit-o. După plecarea lui colegul îmi arăta prin semne că ar trebui să dau afară ce înghiţisem… Înţelesem semnele, dar nu vedeam necesitatea renunţării la medicament…

[…]

Palpitaţii. Cică inima nu doare - pe mine mă durea inima! Pe lângă asta mă îngrijora starea… gâtului - nu atât traheea strivită de Sacou, dar îngroşarea lui (neavînd oglindă, mi-l imaginam mai gros decât capul). Şi picioarele îmi slăbiseră : nu mă mai puteam plimba, iar când stăteam locului, îmi scăpătau genunchii.

Pe la nouă şi jumătate seara m-a luat un plutonier şi m-a condus pe coridoare…

«Vor să mă expulzeze!», mi-am zis şi mi-am zis: «Trebuie să mă opun din toate puterile… câte mi-au mai rămas…»

[…]

Un birou imens. Banchete, fotolii, o hartă mare a României - ca în toate hărţile, Basarabia era astupată oportun de o legendă inutil de mare, urmărind, îndeaproape, în unghiuri, Prutul - ce

şmecheri de trei parale, Românii noştri: după ce sunt jefuiţi, se grăbesc, slugarnic, să şteargă urmele furtului… O masă de conferinţe, cu scaune. Drept în faţa mea, sub portretul lui Ceauşescu (cu eşarfă tricoloră, sceptru, ceas de mână…) un birou masiv. În faţa biroului: o masă rotundă flancată de două fotolii de pluş vişiniu.

Pe scaunul dindărătul biroului: Grenadă. În stânga lui, în picioare, cu mâinile la spate, un ins ponosit în costum maron, ponosit.

- Apropie-te, Goma, - m-a îndemnat Grenadă, solemn.

Am rămas pe loc, în uşă: eram istovit de drum, de urcuş, apoi nu vedeam masa neagră, masa mea - stănogul meu. Şi nu-mi plăcea tonul colonelului. Şi nu-mi plăcea, dar deloc, mutra Ponositului. Ăsta era cu adevărat primejdios.

[…]

Grenadă a bătut apa în piuă, dar fără chef, fără culoare (îl stingherea şi pe el prezenţa Ponositului). Când a început să vorbească de "circumstanţele atenuante" am intervenit şi am spus că acelea nu au ce atenua din moment ce nu recunosc acuzaţiile. Grenadă s-a prefăcut că nu aude, i-a dat înainte…

Se făcuse ora 11 (vedeam bine ceasul lui Grenadă). Îmi era tot mai rău: inima se zvârcolea anapoda, mă sufocam, aveam impresia că are să-mi explodeze gâtul…

- Nu te simţi bine?, s-a îngrijorat Grenadă. Mi-au spus băieţii că ai necazuri cu inima. Ce luai în libertate? Îţi aduce doctorul nostru…

- Nu luam nimic, fiindcă nu aveam nimic - şi ce v-a apucat, brusc, grija de mine? Ce contează: crăp aici, de inimă ori la zid…

- Contează!, a intervenit Ponosilă şi s-a aşezat pe fotoliul alăturat. Ce ai la inimă?

M-am uitat lung, apăsat la el. I-am zis:

- Mă priveşte numai pe mine.

Ponositul s-a încordat în fotoliu, cu mâinile deasupra capului, de parcă l-aş fi agresat. A rămas nemişcat, tăcut, micşorat.

- Nu e chiar aşa, Goma - Grenadă a sunat, a venit lângă mine. Eşti în grija noastră, răspundem de tine. Tre' s' te păstrăm în stare de funcţionare, chiar dacă te trimitem, vorba ta, la zid… Băi-ăăă - s-a adresat ofiţerului de serviciu care intrase, salutase, rămăsese în poziţie de drepţi. Doctoru', trap! - ofiţerul a ridicat din umeri şi şi-a arătat ceasul. Ălălalt, rezerva! Pas alergător!

- N-am nevoie de doctor, am spus. Vreau un pahar cu apă.

- Eşti sigur? Bine, un pahar cu apă - trap!

Am băut apa. Grenadă s-a reaşezat îndărătul biroului:

- Uite de ce te-am chemat, Goma: ne-am dat seama în cursul

cercetărilor că nu eşti chiar dracu-negru, adică ăla de vrei să pari…

- Vă înşelaţi, sânt mult mai rău decât par!, am zis

- …N-ai ascuns nimic din activitatea pe care-ai… În fine, ce ai făcut, totul a fost la lumina zilei, cum spuneai, ai recunoscut în mod cinstit tot ce ţi s-a…

- N-am recunoscut, de pildă, că manifestele legionare pe care Securitatea mi le-a intro'…

- Aşadar! Aşadar!!, m-a acoperit Grenadă, în panică. Aşadar instituţia noastră şi-a făcut o imagine destul de exactă despre Goma, însă, aşa cum spuneţi voi, scriitorii, o imagine exterioară…

- Cu totul şi cu totul exterioară, am zis.

- Mă, tu eşti foarte obraznic!, a ţipat Ponositul, sărind din fotoliu şi oprindu-se deasupra mea, cu pumnii strânşi…

- E cam foarte glumeţ din fire, a încercat Grenadă, însă celălalt:

- Dacă mai scoţi o vorbă, te-te-te… - s-a ridicat şi a început să se plimbe, ştergîndu-şi obrazul cu batista.

Eu m-am ridicat în picioare - m-am adresat lui Grenadă:

- Domnule comandant, nu veţi angaja niciun fel de dialog cu mine - fiindcă *domnul care nu a avut onoarea să-i cunosc numele, nici profesia* (l-am arătat cu degetul mare, peste umăr, deşi Ponosescu se afla acum în dreapta mea) m-a avertizat că, dacă mai scot o vorbă…

- Goma, îţi ordon să stai jos!, a strigat Grenadă.

- Asta, da, fiindcă îmi convine. Dar să nu-mi ordonaţi să vorbesc. Nu deschid gura decât dacă mă puneţi la rangă, cum mi-aţi promis…

- Te punem! La rangă! Banditule! - Ponos' îşi pierduse firea.

Stînd în fotoliu, am desfăcut braţele şi m-am înclinat, adică îl invitam să o facă…

Ponosache s-a repezit şi m-a înhăţat de gulerul hainei - dar în secunda următoare mi-a dat drumul, s-a răsucit şi s-a năpustit afară. Grenadă îşi acoperise obrazul cu palmele. Apoi le-a desprins: cu ochii, cu buzele, cu sprincenele mă întreba, îngrozit ceva în genul: «Ce-ai făcut, nenorocitule!» - apoi iar şi-a prins capul în palme.

Simţeam că deocamdată, fie şi pentru un minut, eu conduc jocul:

- Dar cine-i individul?, am întrebat.

Prin semne, Grenadă m-a implorat să tac. N-am tăcut:

- Oricine-ar fi, nu-i permit - mă-nţelegi?, am derapat în Caragiale, dar Grenadă nu şi-a dat seama. Din momentul ăsta nu mai scot o vorbă, declar greva foamei şi a tăcerii… Uite-aşa!

Grenadă m-a implorat, cu mâinile împreunate, să tac. Apoi a ieşit.

[…]

- Uite, Gomiţă, bătu miezu-nopţii-trecute-fix şi noi n-am aranjat nimica. Ce vreau eu de la tine, pentru uzul meu personal: un fel de portret de-al tău - pe dinăuntru, cum bine i-ai zis…

- Aşteptaţi până la autopsie…

- Ha-ha-ha, auzi la el. 'Topsie! Nu, serios, vreau să ştiu, 's curios: ce fel de om eşti tu, dom'le?

- Parcă vedeaţi prin mine ca prin sticlă…

- Lasă, nene, una-i ce văd io, alta-i ce vezi tu.

- Doriţi un autoportret?

- Asta-i, Paulică! 'Toportret, domnule!

- Gata înrămat? Gata atârnat? - am arătat spre spatele lui… O 'tobiografie-'tocritică…?

Grenadă şi-a îngustat ochii. S-a întins peste birou, să mă bată pe umăr, n-a ajuns, fiind el cam scurticel, vorba basarabeanului.

- Bă, de ce nu te-am cunoscut io-nainte? Află, Paulică - uite, mărturisesc deschis că am învăţat foarte multe de la tine!

- Păcat că n-o să vă folosească la nimic ce-aţi învăţat - când ieşiţi la pensie?

- Mai vorbim noi… Ziceam că ce-ar fi dacă ai pune pe hârtie tot ce crezi despre viaţă, despre tine - pentru uzul meu personal, Paulică!

- Curat personal - de asta s-a deranjat tovarăşul de adineauri: să scriu ceva pentru uzul personal al colonelului Vasile.

- Ce-o să scrii nici nu intră la dosar, din contra…

- Cum: nu intră la dosar, din contra: merge la arhive?

- Mă rog, poate că nu chiar din contra, dar în binele tău - ce, nu vrei să ieşi mai iute de la umbră?

- Cine n-ar vrea. Dar nu oricum.

- A fost vorba că oricum? Nu, domnule, nu-ţi cerem să-ţi faci 'tocritică - las-că nimeni nu te-ar crede. Ci, aşa, să-ţi povesteşti viaţa…

- Citiţi-mi cărţile. O să aflaţi.

- Lasă cărţile, eu vreau ceva pentru mine, personal.

- Cu autograf? Cu dedicaţie - las-că nimeni n-ar crede-o…

- Domle, dacă nu vrei, nu te obligăm. O propunere prietenească.

- Din partea Securităţii? Şi ce zice Securitatea să scriu?

- Ce vrei tu - eşti liber!

- Vreau să scriu, de pildă despre aceste aproape trei săptămâni la Rahova…

- Scrie, domle! Dar s-o iei mai de dincolo - uite, Gomiţă ce m-am gândit: să fie o chestie cu titlul următor: "Ce-am fost, ce sânt, ce voi fi" - ce zici?

- De unde să ştiu ce voi fi - mă aflu în labele Securităţii…

- Adică ce-ai vrea tu să fii…
- Ministru al Securităţii.
- Ai fi în stare - ce zici, eşti de acord?
- Dacă mă obligaţi, nu sânt de acord.
- Vai de mine, nu-i nici o obligaţie! Uite, acum te duci jos şi te odihneşti şi mâine mai stăm de vorbă. Noapte bună, Gomiţă!

XVII

INIMA (NOAPTE ALBĂ)

Nici vorbă de somn; cu atât mai puţin: uşor. M-am zvârcolit mult timp în aşternut. Pe de o parte poziţia culcat, mai ales perna neîndestulătoare îmi provocau sufocări, gât-gros; pe de alta eram îngrijorat de noua găselniţă a Securităţii.

Eram sigur că nu voi face mulţi purici la Rahova. Şi că procesul cu care mă ameninţaseră nu va avea loc. Simţeam, ştiam: *afară* se petrecuse ceva care dăduse planurile Securităţii peste cap, măcar le modificase. Ştiam: voi fi liberat, nu prin achitare, nu prin expirarea condamnării, ci *altfel.* Cum? Când? Superstiţios, îmi propusesem un termen îndepărtat: 11 (unsprezece) luni: mă voi libera la 1 martie 1978. Nu mai speram într-o liberare de azi pe mâine. Oricare ar fi fost acţiunile de afară, Securitatea nu avea de gând să reacţioneze *imediat*. În nici un caz *oricum*, adică fără să ciupească tot ce se putea ciupi înainte de a ceda. Dovada: "propunerea" lui Grenadă.

Cert: dacă nu s-ar fi întâmplat ceva afară - destul de îngrijorător, pentru ca Ceauşescu să sisteze ancheta, însă nu şi să-l determine să mă elibereze imediat - Securitatea n-ar fi avut nevoie de "autoportret cu materialul clientului". Aşa cum pornise la 1 aprilie, cum continuase două săptămâni, Securitatea *mergea la proces,* unul exemplar; *mergea* la cel puţin o condamnare pe viaţă, dacă nu la moarte, chiar dacă ar fi comutat-o. Deci Ceauşescu fusese surprins (de *ceva*), chiar umilit. Or aşa ceva nu se iartă într-un stat în care un singur om concentrează toate responsabilităţile, începînd cu poliţia secretă.

Aşadar, Ceauşescu fusese obligat, încă o dată, să schimbe tactica. Pentru a doua oară greşise, pentru a doua (în cazul nostru) îşi supraapreciase puterea şi isteţimea. Întâia oară: în februarie când, sigur de frica sădită în sufletul nostru în treizeci de ani de teroare, crezuse că flăcăruia nu va deveni foc - şi a devenit; a doua: acum, când, sigur de "braţul armat al revoluţiei", crezuse că va reprima ca până atunci, în tăcere, fără a provoca, în străinătate, proteste.

Eram sigur: nu voi mai fi judecat; deci: liberat - *dar până atunci*?

Până atunci… Eram derutat, tulburat de propunerea lui Grenadă (care evident, executa un ordin, dovadă: prezenţa Ponosituui).

Cum adică: să scriu eu cu mâna mea ce cred (sincer!)

despre… ce am fost, ce sânt, ce voi fi? Astfel de declaraţii, autobiografii, declaraţii scrise de deţinuţi, de reţinuţi era monedă curentă, însă acelea vizau o problemă precisă, ori, în cazul autobiografiilor, avînd scopul de a extrage (nu "zmulge"…) recunoaşterea că… nu întâmplător nefericitul autobiograf fusese pus în situaţia de a-şi scruta viaţa, sufletul…

Auzisem şi despre declaraţiile ("autodemascările") scrise de studenţi în reeducare - dar acelea, sub tortură, erau tot autotortură.

Ce voia Grenadă (deci Ceauşescu)? Mă asigurase că nu are nevoie de o autocritică din partea mea - cine să-l creadă?, el era un executant, nu "strategul", or de la începutul anchetei tot *ce* se întâmpla, *cum* se întâmpla ducea cu gândul la *cineva*, la dirijor.

Nu-mi plăcea perspectiva acestui purgatoriu. Simţeam cu toată carnea o primejdie mai mare decât acuzaţia de spionaj ori de legionarism; atâta timp cât eşti acuzat (pe drept, pe nedrept), condamnat - pe drept, pe nedrept - lucrurile sunt limpezi: tu, acuzat, ai contestat, ai negat acuzaţiile, ai respins "probele", când n-ai mai putut, ai cedat sub tortură şi ai "recunoscut cinstit"- şi chiar dacă la proces (de frică, de lehamite), te-ai recunoscut vinovat, nu are importanţă: ai rămas de cealaltă parte, de partea ta. A victimei. Dar să fii constrâns-de-bună-voie, vorba celuia (sau dirijat discret) să crezi, să scrii despre tine *altceva, contrariul decât ceea ce ai crede despre tine în stare de libertate* - asta ce înseamnă? De unde vine? Tot din Rusia? Ori (şi) din China?

Mă sufocam, mă răsuceam în pat, lac de sudoare. Îmi era frică. De astă dată, nu frică de altul, nu frică de altceva - ci frică de mine însumi - care numai Dumnezeu ştie ce rău pot (să-mi) fac! Mă zvârcoleam în aşternut şi, mental, încercam să fac un pas înapoi, în afara mea, alături de mine, să mă observ, să mă scrutez, să aflu ce s-a întâmplat cu mine, să găsesc o eventuală defecţiune, pasul greşit, scăparea, slăbiciunea - ale mele - pe care Grenadă şi ai lui le observaseră şi care le dăduse ideea diavolească a autobiografierii.

Nu-mi făceam deloc iluzii că Securitatea este cu adevărat interesată de ceea ce cred eu, cu adevărat, despre mine (cel care am fost, cel care sânt…). Securitatea nu pierde timpul cu fleacuri ca *adevărul* - pe ea o interesează "adevărul" ei (de clasă, securist). Presupunînd că Grenadă se va ţine de cuvânt şi mă va lăsa să scriu ce-mi trece prin stilou, ceea ce cred eu despre mine şi despre ale mele, este exclus să nu mă dirijeze, să nu mă împingă *acolo* şi *cum* vrea el (adică Ceauşescu): spre *autocritică*.

Asta era. Asta voia Ceauşescu prin Grenadă. Pe de o parte, să aibă la mână *negru-pe-alb*, pe de alta, cine ştie?, distrugerea, dizolvarea lichidarea - deci: *pedepsirea mea, prin actul scrisului*.

Asta era: prin scris "greşisem" faţă de *ei*, prin scris trebuia să-mi ispăşesc "greşeala". Fiecare pasăre pre scrisul ei piere.

După anume zgomote, după tăceri, după miros, simţeam apropierea dimineţii. Eram istovit. Dacă în acel moment aş fi fost scos la anchetă şi pus să scriu după dictare, nu aş fi avut energia nici cheful să mă opun - aşa credeam.

Abia atunci mi-am adus aminte: noaptea nu-mi fusese bun sfetnic. Nu mă ajutase să găsesc soluţii, acum: ieşirea din, evitarea capcanei.

Aflarea acestui adevăr m-a liniştit. Mi-am spus ce-mi mai spusesem în alte, atâtea împrejurări dificile:

«Vedem noi la faţa locului» - şi m-am prăbuşit în somn.

Aproape numaidecât am fost trezit - era ora cinci.

Îmi era mai bine (mai puţin foarte rău). Mai ales când stăteam în picioare. M-am spălat îndelung, m-am îmbrăcat, mi-am făcut patul, mi-am spus rugăciunea. Mi-am preparat o limonadă cu mult zahăr şi am încercat să-mi stăpânesc pofta de fumat, să amân prima ţigară.[…]

Imediat după ceai am fost scos şi dus la biroul nr. 7, cel obişnuit.

M-a întâmpinat Goran, m-a salutat el primul, m-a poftit să iau loc la masa neagră dar, înainte de a mă aşeza, a schimbat scaunele: mi-a pus unul din lemn curbat pe care-l jinduisem (îl şi visasem) cale de trei săptămâni.

- S-a terminat cu Calu Bălan!, a râs el.

Aşa, da: pe un asemenea scaun să tot stai! Scârba cealaltă: era mai înalt decât gambele mele (mi le-or fi măsurat, porcii, înainte de arestare!) şi avea şi o baghetă de lemn care mă curma sub genunchi. Ca să nu mai vorbesc de spătarul de lemn prea scurt, prea drept şi care îmi făcuse rană la omoplaţi.

Goran m-a anunţat că primise ordin de la Comandant să-mi "creeze toate condiţiile" pentru scris. Iată hârtie, iată stilou, scrumieră, poftim chibrituri… Dacă am nevoie de apă ori de mers-la-toaletă, să spun; dacă vreau mai multă lumină, să spun; dacă simt că am obosit, să spun: o să fiu condus la celulă, să mă odihnesc…

Pe de o parte grija lui Goran faţă de… scrisul meu m-a confortat în convingerea că Securitatea a deschis larg, pentru mine, uşa unei celule speciale, a unei capcane. Pe de alta… nu puteam să nu-i păşesc pragul, să nu mă leg eu singur cu lanţuri, înainte de a-mi fi pus cătuşe la mâini - cu iluzia, eu zic: certitudinea că, astfel, am gura slobodă.

Pe hârtie… Asta era: fiecare pasăre scriitoare pe hârtia ei piere.

M-am aşternut pe lucru. Mai întâi am făcut un plan

amănunţit al… romanului pe care aveam să-l scriu - aici, la Rahova. Mi-a luat vreo două ore. Grenadă a trecut doar cât să… dea mâna cu mine!, să mă întrebe cum mă simt "cu sănătatea" şi dacă nu prefer-mai-bine stiloul lui. A plecat grăbit, repetînd asigurarea că ceea ce voi scrie va fi numai pentru el, personal…

Nu-mi păsa nici de el, nici de calitatea stiloului dat de Goran (desigur, "din dotare"). Găsisem tonul şi începusem a scrie…

…Începînd cu începutul.

XVIII

LUCRARE SCRISĂ LA RAHOVA

Planul, ca de obicei, nu avea să-mi fie de folos, rostul lui fiind doar… încălzirea în vederea maratonului. […]

Nu am putut memoriza ce am scris şi cum. Ţin minte că folosisem pentru prima parte ("Ce am fost…") laitmotivul *ştiu: am simţit.*

De pildă, după ce într-o frază scrisesem unde şi când mă născusem, am trecut la:

"În iunie 1940, când Basarabia a fost ocupată de sovietici, aveam 4 ani şi 8 luni - dar *ştiu: am simţit*".

Apoi: "Nu am izbutit să ne refugiem în ce mai rămăsese din România: sovieticii închiseseră graniţa cu mult înainte de termenul convenit, aşa că noi am rămas de cealaltă parte a Prutului şi am devenit, împotriva voinţei noastre, cetăţeni sovietici - *ştiu: am simţit*".

Apoi: "În 13 ianuarie 1941 tatăl meu a fost arestat şi deportat în Siberia; aveam în acel moment 5 ani şi 3 luni - dar ştiu: *am simţit*".

Şi: "În ultimele zile ale lunii iulie 1941 [am aflat mai târziu: în 14 iulie], în sfârşit, trupele române au intrat în satul nostru şi ne-au liberat; aveam 5 ani şi 8 luni, dar ştiu: *am simţit*" - şi tot aşa, după fiecare reper (auto)biografic.

Când am constatat că sânt leşinat de foame, că mâna îmi amorţise, am cerut să fiu trimis la celulă. Goran s-a declarat de acord, a luat hârtiile, şi-a aruncat ochii peste ele… Am protestat:

- Domnul Comandant şi-a dat cuvântul de onoare că numai domnia sa va citi ce scriu.

Goran m-a privit cu ironie amestecată cu milă:

- He-he-he, dom' Goma, da' nu-i secret de stat!

N-am mai zis nimic - nici o clipă nu-l crezusem pe Grenadă.

Care, după ce am revenit din celulă:

- Bine, Gomiţă, dar nu aşa ne-a fost vorba: ziceam că scrii fără floricele şi tu îmi bagi la fiecare rând chestia cu *ştiutu-şi-simţitu'*… Eu nu ţi-am cerut părerile personale despre ce s-a întâmplat, eu vreau…

L-am lăsat să vorbească, nu l-am întrerupt - am început să mă uit pe pereţi şi să fluier, fals. Grenadă s-a oprit, împiedecat:

- Bine, scrie cum vrei, vedem la urmă…

M-a lăsat în pace cale de vreo 20 pagini. Când am ajuns la episodul cu **Uşa noastră cea de toate zilele**, a reintrat în forţă:

- Chestia asta nu e necesar s-o pui pe hârtie - o ştiu.
- N-a fost vorba să scriu numai despre ce nu ştiţi.
- Da, dar… Vezi tu, măi Gomiţă, cunoşti vorba românească: "Este posibilităţi de se poate şi posibilităţi de nu se poate…" Aşa că nu tot ce crezi tu e şi adevărat.
Am înşurubat stiloul, l-am depus pe hârtie:
- Să ne întoarcem la anchetă: dumneavoastră puneţi întrebări, eu răspund ce vreau, dumneavoastră scrieţi ce vă convine…
Grenadă s-a arătat profund jignit. Dar pentru că o ţineam pe a mea, a catadicsit, pentru întâia oară, să discute *despre*:
- Noi nu-ţi interzicem să crezi ce vrei, dar îţi spunem că te înşeli: n-a fost aşa cum susţii…
- Foarte bine, n-a fost cum susţin eu - cum susţine Securitatea?
- Ei, cum - simplu: căcaţii de scri-i-tori, ei te-au mâncat, alde Ivansuc, Gafiţa, Preda, ăştia te-au lucrat şi-au dat vina pe… Pe ce să ne mai ascundem: pe tovarăşul Ceauşescu…
- Pardon: pe *tovarăşa* Ceauşescu…
- Uite, vezi cum persişti? Păi ce, tu crezi că un şef de stat are timp de fleacuri, de mâncătorìi de-ale voastre?
- Nu era vorba de şeful statului, ci de şefă!
Grenadă s-a oprit, indecis: să mă pocnească? Să iasă din birou? Să o tragă pe glumă? Terenul era periculos - a ales o cale cunoscută lui;
- Eşti de acord că sântem informaţi de tot ce mişcă-n ţara asta…
- …râul, ramul…
- … şi sântem informaţi şi în… problema asta?
- Nu sânt de acord.
Grenadă derutat:
- Dar tu ziceai că nu mai poate omul să tragă o băşină fără să-l audă Securitatea…
- Să ne întoarcem la oaia noastră, am făcut. Pe scurt: am propus editurii Cartea Românească romanul **Uşa noastră cea de toate zilele** la propunerea prietenească a prietenului şi fostului coleg de puşcărie, Ivasiuc, director-adjunct al editurii…
- Bine, cunoaşteam astea…
- Daţi-mi voie. Manuscrisul a fost citit de trei redactori şi de Gafiţa, celălalt adjunct al lui Marin Preda, directorul editurii…
- Las-că şi Preda ăsta… Sântem bine informaţi: cum aude Preda că alt scriitor abordează teme cu ţăranii, cum îl rade!
- Până una-alta, Preda nu m-a ras, a fost de acord ca **Uşa…** să fie trimisă la cenzură. Dar Ivasiuc, în timpul certei cu alt

redactor - ceartă fără legătură cu literatura, nici cu manuscrisul meu - în criză de argumente, i-a aruncat: «Te faci complicele lui Goma la distrugerea editurii, cartea pe care o susţii e o carte cu cheie: personajul Iosub este, de fapt, Nicolae Ceauşescu, iar personajul Florica este Elena Ceau'…»

- Păi, vezi? Ce ţi-am spus? Căcatu' de Ivansuc, el a lansat…

- De acord, el a lansat "decodificarea" fantezistă, dar cine a luat-o de bună, fără să verifice, fără să citească măcar pasajele incriminate, însă m-a pedepsit, interzicîndu-mi să mai public? Elena Cea'…

- Te-nşeli!, a răcnit Grenadă.

- Demonstraţi-mi că mă înşel. Cu probe. Aştept…

- Mă Gomiţă, mă… (Grenadă transpirase abundent în pauza de aşteptare). De ce nu pricepi că nu eşti buricu' pământului - uite, dacă vrei să ştii: tovarăşu' Ceauşescu n-a auzit în viaţa dânsului de tine!

- Din acest motiv l-a sigurat pe Jimmy Carter, prin Pungan, că nu fusesem arestat - în februarie…

- Cine? Când? Care Pungan? Habar n-am cine-i. Ceea ce ştiu - şi trebuie să ştii şi tu: tovarăşu' Ceauşescu n-are niciun amestec în povestea cu **Uşa**…, nici cu ce-ai păţit după aia… Că recunoaştem: interzicerea să publici şi toate mizeriile - alea au fost porcării! Dar să fii sigur că tovarăşu' Ceauşescu n-are niciun amestec…

- Să probeze! Să aducă dovezi că n-are amestec…

- Bă, tu eşti diliu?, a răcnit Grenadă. Cine să probeze? Dânsu'?

- După logica Securităţii, acuzatul trebuie să probeze nevinovăţia.

- Cui, mă, ţie? Ia să-ţi vezi lungu nasului! Care-i şefu-ăla de statde să dea socoteală de ce face - fii om de înţeles, elimină aluziile la…

- Din moment ce numai dumneavoastră citiţi…

- Numa' eu, da' elimină! Ce te costă?

- Eliminînd, mint prin omisiune - deci nu scriu adevărul!

- Lasă, bă, noi cunoaştem chestia, ce s-o mai pui pe hârtie!

- Domnule Comandant, sânteţi sigur că aveţi nevoie de hârtia asta, scrisă de mâna mea, aşa cum vreau eu - m-aţi asigurat că pot scrie ce vreau…

- Da' crezi greşit!

- Daţi-mi replica, tot în scris, pe puncte.

- Da' ce, ne-apucăm de polemici, ce s'tem la voi,

la scri-i-tori? Bine, dom'le, scrie cum te taie mintea, vedem noi…

Am scris cum m-a tăiat mintea - şi am văzut noi…[…]

O altă întâmplare pe care o scrisesem: un colonel de Securitate, pe nume Stanciu (ai fi zis că Stancii intraseră la *ei* cu familia, cu clanul, cu satul, cu ţinutul…), însărcinat cu paza unei expoziţii româneşti de pătlăgele tricolore, la München, cu o lună înainte de sosirea mea acolo [vara anului 1972], "explicase" cazul Goma în felul următor:

«Simplu: Goma e agent de NKVD (colonelul sec nu era la curent cu schimbarea în KGB, el făcuse şcoală la Moscova, sub NKVD…), de asta provoacă tot mereu tovarăşului Ceauşescu probleme. Goma e omul ruşilor care nu suportă independenţa României…»

În legătură cu colegul său Stanciu, Grenadă nu a cedat nimic. M-a pisat vreo două zile, cerîndu-mi să suprim "chestiile alea care ţin mai multe de secretu' de stat decât de viaţa ta personală" - şi, cu lehamite, am renunţat la ele (dar Grenadă nu le-a aruncat la coş: le-a îndoit cu grijă şi le-a pus în buzunar…).

A fost o cedare. Drept, mă simţeam tot mai rău, avusesem primele crize cardiace - dar acestea sunt explicaţii, nu scuze.

"Lucrarea" s-a târît până prin ultimele zile ale lui aprilie. Când mă apucasem de ea, o vedeam mai lungă, mai cuprinzătoare. Dar nu mai aveam energie, apoi Grenadă interve-nea tot mai des, nu doar întru suprimări, dar întru… ghidare… "capitolele" II şi III le-am expediat într-o singură după-amiază, ajuns la "Viitor" - acesta a fost aşa, atât:

"*De ieşit, tot voi ieşi. Deci, voi scrie despre tot ce mi s-a întâmplat, despre tot ce am aflat*".

Eram prea sigur.

La câteva zile după ce am scris aceste cuvinte, ea fost cât pe ce să "ies" de la Rahova cu picioarele înainte.

XIX

CONSEMN X

Îmi ştiam liberarea aproape, mai degrabă în spaţiu decât în timp, însă înotam din greu. Cinci paşi mai alerţi mă făceau să-mi pierd echilibrul şi să mă opresc, în căutare de sprijin. Nu puteam sta culcat decât dacă îmi rezemam ceafa, înalt, de capătul patului; mă sufocam, aveam gâtul gros… Şi nu legate de vreo emoţie: zvârcolituri nebune ale inimii, palpitaţii; şi, din ce în ce mai frecvent, o gheară ascuţită, usturătoare mă aduna ghem, în jurul locului unde, cică, se află inima…

Într-o zi, mergînd la closet, în celulă, nici n-am apucat să mă deschei la pantaloni, că am înţeles: trebuie să mă îndepărtez de acel loc periculos (de căzut) şi să mă prind de ceva. Gheara cunoscută mi-a zgâriat nu doar umărul stâng ci mâna întreagă, piciorul - stângi. Eram lucid, însă nu-mi aduc aminte decât: colegul de celulă voia să cheme doctorul, eu nu-l lăsam…

Nu a fost nevoie ca doctorul să fie anunţat: gardienii care pândeau la vizetă, speriaţi, m-au dus pe sus la cabinetul medical. Acolo am dat de Grenadă. Îl simţeam îngrijorat - după efortul de a fi glumeţ.

Imediat a venit şi doctorul, mi-a făcut o injecţie dureroasă, mi-a luat tensiunea, mi-a pus întrebări… Cu un ac m-a înţepat în degetele mâinii stângi… Am fost dus la celulă.

Nu puteam sta culcat. Am rămas în picioare, ţinîndu-mă de patul de deasupra. Piciorul stâng, mâna stângă erau ca moarte - dar o durere mai mult bănuită, dorită decât resimţită îmi dădea speranţă.

- Să ne faci tu una ca asta, Paulică…, îl auzeam pe Grenadă în spatele meu.

- N-ar strica să vă mor în braţe - v-a intrat morcovul, domnule Comandant?

Era prezent şi celălalt deţinut, colegul, aşa că Grenadă s-a prefăcut că nu aude - a chemat doi gardieni:

- Mergi la spital, pentru analize - avem specialişti foarte buni…

Gardienii m-au luat de subţiori, m-au dus în curte, m-au pus într-o maşină. Pe locul mortului: doctorul, cu o servietă. La volan: colonelul Nedelcu, comandantul arestului.

- Să mâi cu grijă, băi!, i-a recomandat, tovărăşeşte, Grenadă.

Pentru prima oară în viaţa mea de puşcăriaş-sub-trei-dictaturi (Groza, 1944-45; Dej 1949, 1952, 1956; Ceauşescu: 1977)

când eram deplasat la vedere… Mai fusesem dus cu duba (autodubă, dubă-vagon), dar totdeauna cu obloane, volete sau, în cazul celei care ne dusese la proces în 1957, fără geamuri - ce nevoie, dacă pe flancurile ei scria CARNE? Şi iată-mă în aprilie 1977, aşezat confortabil (!) într-un automobil deschis, fără măcar perdele, eu fără cătuşe, fără lanţuri, ne-obligat să stau cu capul-între-genunchi - ca să nu văd şi să nu fiu văzut…

Nu am reţinut data acelei călătorii prin Bucureşti, dar era una din primele zile de primăvară adevărată: arborii explodaseră verde, explodaseră şi rochiile femeilor pe stradă. Culori vii, căldură, praf, mult praf, Bucureştiul, oraş de câmpie era şi mai prăfos ca de obicei: molozul cutremurului din 4 martie. Verdeaţă, praf, rochii colorate, proptele de brad. Nu mai mirosea a răşină, ca în primele zile după cutremur, dar Bucureştiul continua să se sprijine în cârji de stâlpi, traverse, diagonale, stinghii de brad.

Traseul nu-mi era indiferent (mai ales că nu ştiam unde sânt dus), dar totul îmi era indiferent. Vedeam totul, la stopuri aş fi putut bate în geam, să atrag atenţia pietonilor aflaţi la doar un metru de mine. Să le spun, ce? Că sânt arestat? Cine m-ar fi crezut: un arestat transportat în maşină deschisă? Şi, de m-ar fi crezut, ar fi luat-o la fugă - de frică…

La dreptul vorbind, adevăratul moment de frustrare din întreaga detenţie a fost drumul spre şi dinspre spital. Mi se furase dreptul de a fi ceea ce eram: deţinut. Ce departe de plăcerea de a fura cu ochiul lumea liberă printr-o fantă de doi milimetri!; ce departe conştiinţa că eşti ce eşti nu ceea ce pari! Aş fi preferat o dubă sănătoasă, cinstită, compartimentată în "dulapuri" în care stai doar în picioare - fagure cu alveolele căpăcite, în care eşti închis, *în întuneric şi cu ochelari negri*! M-aş fi mulţumit şi cu un GAZ butucănos, tractoros, cu geamuri de celofan gălbui-fumuriu, m-aş fi mulţumit şi cu o POBEDA avînd perdele de culoarea untului…

Or eu eram purtat prin Bucureşti într-o Dacia oarecare, ca altele zece mii care se opreau cuminte la stopuri, al cărui şofer, colonelul Nedelcu făcea bancuri golăneşti spre trecătoare sau spre femeile de la volanul celorlalte automobile. Am coborît, deci, pe Calea Rahovei până la Tribunal, am luat-o la stânga, până la Operetă, apoi pe Calea Victoriei, apoi din nou la dreapta pe Lipscani, pe Doamnei, la stânga - şi am ajuns la Universitate; de aici spre Foişorul de Foc. Dincolo de el am intrat într-o curte de spital de care nu auzisem: Spitalul MAI "Victor Babeş". Bietul Babeş, colaborator al lui Pasteur, cui împrumutase el numele: Atelierului de Reparat Securişti. Aici se căutau bietele organe: istovite, îmbolnăvite, distruse de munca lor grea şi

devotată. Aici, desigur, cele mai solicitate secţii erau psihiatria, cardiologia. Deţinuţii - bandiţii - nu avea ce căuta aici. Pentru dujmanii 'porulu' 'ncitor: bicarbonat, eventual aspirină - asociate cu sirop de ciomag securist. Pentru foarte-grav-bolnavi: infirmeriile închisorilor şi, în cazuri excepţionale, cel de la Jilava (de când se desfiinţase închisoarea Văcăreşti cu al său sinistru spital).

De aceea nu voi fi resimţit bucuria drumului: eram deţinut. Fusesem adus la "Babeş", pentru ce? - pentru o banală criză cardiacă, de regulă consumată în celule, uneori consumată de tot… fără ca securezii să se sinchisească.

Colonelul Nedelcu şi doctorul coborîseră de câteva minute şi intraseră undeva. Rămăsesem în maşină cu un tânăr civil, tăcut. Nu-mi era foarte rău, aş fi dormit acolo, în iz de benzină şi plastic. În poziţie aşezat gât-gros-ul nu mă mai deranja, singura senzaţie dezagreabilă; mâncărimile de la mâna stângă şi de pe piciorul stâng.

Nedelcu şi doctorul au reapărut. Colonelul a deschis portiera:

- Hai, dom' Goma, copăcel - poţi să mergi singur?

Nedelcu: din familia băşcălioşilor, avîndu-l bulibaşă pe Grenadă.

Am coborît, am intrat în clădire. Doctorul îmi spunea, repeta: o să fiu examinat de "general - cea mai mare somitate în materie de inimă".

[…]

Când a intrat "generalul" aerul din cabinet s-a schimbat fulgerător: au dispărut şi medicii tineri şi surorile gureşe - numai Nedelcu, deşi poftit să iasă, i-a şoşotit ceva la ureche - şi a rămas.

"Generalul" avea în jur de 60 de ani, purta mustaţă plină, albă. A schimbat câteva cuvinte cu mine - nu mi le aduc aminte. S-a dus la fereastră, a citit electrocardiograma; s-a aşezat alături, mi-a luat tensiunea… Eram pe jumătate adormit. Am reţinut remarca: «Nu ai leziuni» şi recomandarea: «Să nu te enervezi, chiar cu preţul de a te enerva…» Aici m-am trezit puţin. M-am ridicat în capul oaselor:

- Să nu mă enervez… Uşor de zis, dar eu…

N-am putut continua: Nedelcu s-a repezit cu gesturi de chelner:

- Tovarăşu' general n-are treabă cu… - dar nici el n-a sfârşit, generalulul i-a făcut semn să se ducă "acolo" (lângă uşă).

L-a chemat pe medicul de la Rahova, cel cu servietă:

- Ce tensiune a avut atunci când…? - intrase şi el în joc.

Doctorul Servietă s-a postat cu spatele spre mine şi i-a

şoptit ceva.

- Cââât? , s-a mirat generalul. Douăzeci şi şapte?

Doctorul şi Nedelcu s-a precipitat amândoi, cu perdeaua de cuvinte rostite la întâmplare, doar zgomot să producă - degeaba: auzisem.

- Acum maxima este de douăzeci şi unu, a spus generalul şi iar s-a aşezat lângă mine, m-a întrebat ce boli avusesem, ce boli părinţii, câte ţigări fumez pe zi…

Ţinea în mână o hârtie. Un imprimat-tip cât un sfert de coală obişnuită. O ţinea spre el, dar eu eram obişnuit să citesc de-a-ndoaselea. Am citit esenţialul: acolo unde trebuia să se afle numele “trimisului”, al bolnavului, era scris de mână cu cerneală:

“*Consemn X*”.

În sfârşit! Măcar pe hârtia aceea eram deţinut, mi se recunoştea acest drept. Dreptul la ne-identitate.

Ba nu: deţinuţii - adică cei condamnaţi - poartă un nume.

Ba da: uneori, nici deţinuţii condamnaţi nu au nume.

Ba nu: deţinuţii…

Ba da: îmi era rău şi îmi era bine şi am respirat uşurat când am fost introdus la loc în celulă, în celula mea.

XX

TESTAMENTUL

Într-o dimineaţă, pe când scriam (cu plăcere) la "Ce-am fost…", Goran care mă păzea, desăvârşindu-şi cultura prin lectura şi conspectarea *Sportului*, a fost chemat prin telefon.

S-a întors după vreun ceas. Avea un aer încurcat, parcă temător. Ţinea în mână o hârtie:

- Dom' Goma, scuzaţi că vă deranjez - puteţi spune ce-i asta?

A depus hârtia pe masă şi a rămas în aşteptare. Mi-a fost suficient să arunc o privire. Am împins-o înapoi, spre el:

- Ce să fie: testamentul - şi, crezînd că asta fusese totul, m-am pregătit să mă întorc la scrisul meu.

- Scuzaţi că… Nu vă supăraţi că insist, dar: ce fel de testament? Vreţi să-mi spuneţi două cuvinte despre el?

- Aveţi textul, citiţi-l - testament!

- Bine, dar… Cu ce prilej l-aţi…?

- A, da. L-am redactat pentru cazul în care aş fi arestat…

- Păi, vedeţi? Testamentul se face pentru caz de moarte, nu…

- Dacă mor în închisoare…

- Vai, dom' Goma, da' cum vorbiţi aşa? Om tânăr, în putere…

- Nu contează cum intri la Rahova, contează cum *nu* ieşi…

- Vai, dar astea-s copilării, scuzaţi-mi expresia. Nici n-aţi ajuns la închisoare şi vă faceţi testamentul…

- La închisoare nu se dă hârtie şi toc nici pentru o declaraţie de grevă a foamei - darmite pentru un testament…

- Vă supăraţi dacă vă rog să puneţi pe hârtie…? Să explicaţi cum vine asta - ştiţi foarte bine ce ne intersează.

- Nu ştiu ce vă interesează. Explicaţi-mi!

- He-he-he, dom' Goma, dumneavoastră, scriitor… Păi să scrieţi în ce împrejurări v-aţi făcut testamentul, adică de ce şi după aia cum l-aţi trimis şi cui anume şi prin cine şi cine mai era de faţă…

- Să scriu acum-acum?

- Fiţi amabili, vă rog (Goran, ca toţi de teapa lui nu se înţelegea cu limba română). Mai doriţi apă? Sau ceva de inimă…

A sunat iar telefonul. Goran a plecat din birou.

M-am aşternut pe scris cu o plăcere care mă scotea din pantofii făr' de catarame. Din clipa în care văzusem ciorna testamentului, simţisem că mai câştigasem un punct, un metru până la pragul închisorii.

TESTAMENT

Subsemnatul PAUL GOMA, scriitor, domiciliat în Bucureşti, declar următoarele:

1. Nu am participat şi nu am intenţia să particip la conspiraţii avînd drept scop răsturnarea actualului regim din România;

2. nu am făptuit şi nu am de gând să făptuiesc acte care ar puteafi considerate ca trădare de patrie;

3. Nu am făptuit şi nu am de gând să făptuiesc acte împotriva României ca entitate naţională şi spirituală;

4. Dacă, totuşi, voi fi privat de libertate, arestat şi condamnat oricare ar fi organismele executante, oricare ar fi persoanele cu care voi avea de a face - vreau să se ştie următoarele:

a) mă voi opune prin toate mijloacele arestării mele - pe care o consider de pe acum ilegală;

b) voi refuza să mă supun anchetei, oricare ar fi organismul, persoana care o va conduce;

c) în cazul in care voi fi arestat - oricare ar fi forma detenţiei - voi declara imediat (şi, dacă voi avea posibili-tatea, în scris) greva foamei şi a tăcerii;

d) în cazul în care voi fi judecat, voi contesta legalitatea instrucţiei şi competenţa completului de judecată.

5. dacă după arestarea mea - oricare ar fi forma şi chiar de voi fi pus în libertate după un timp - organele de represiune ori persoane particulare vor spune, vor scrie că m-am supus anchetei, că am recunoscut, că m-am declarat vinovat etc, să se ştie că "mărturisirile" sunt falsuri şi le socotesc de pe acum nule şi neavenite;

6. În cazul în care organele de represiune sau persoane particulare vor produce, în sprijinul acuzaţiilor "probe" (benzi magnetice, fotografii, filme, semnătura mea sau declaraţii "autografe"), să se ştie că sunt falsuri şi le declar de pe acum nule şi neavenite.

7. Dacă voi muri în detenţie (adică după momentul în care voi fi privat de libertate), ori voi suferi un "accident - mortal sau nu suferit de mine sau de un membru al familiei mele - să se ştie că autorii sunt membri ai aparatului de represiune;

8. Dacă voi fi acuzat de fapte de drept-comun (huliganism, parazitism, trafic de valută, furt, atentat la pudoare etc…), să se ştie că sunt minciuni, drept care le declar de pe acum nule şi neavenite;

9. În cazul în care se va afirma că mi-am schimbat opţiunileliterare, politice, etice - ale mele până azi, 21 martie 1976, să

se ştie că sunt minciuni;

10. Această declaraţie-testament să fie dată publicităţii de către martorul meu - a cărui semnătură se află alături de a mea - la patruzeci şi opt de ore de la arestarea mea.

Paul Goma

Bucureşti 21 martie 1976

Aşadar: ştiind din proprie experienţă de ce este în stare Securitatea, cu peste un an în urmă îmi redactasem testamentul şi îl trimisesem la Paris, lui Ţepeneag. La rugămintea mea, acesta îl dăduse la tradus în mai multe limbi, legalizase variantele şi le adresase unor organisme ca ONU, UNESCO, CRUCEA ROŞIE etc., şi unor personalităţi politice ca Jimmy Carter, Kurt Waldheim, Van der Stool… Mai stabilisem cu Ţepeneag următoarele:

- dacă după 3 (trei) săptămâni de la arestare nu sânt pus în libertate, Testamentul să fie dat publicităţii - "aşadar [în acest caz, al arestării la 1 aprilie], în jurul datei de 21 aprilie";

- dacă după 4 (patru) săptămâni de la arestare nu sânt pus în libertate, Ţepeneag va anunţa că am declarat greva foamei - "aşadar, începînd de la 28 aprilie";

- dacă după 5 (cinci) săptămâni de la arestare nu sânt pus în libertate, Ţepeneag va anunţa că am declarat greva foamei totală (şi fără apă) şi greva tăcerii - "aşadar, începînd de la 6 mai";

- dacă după 6 (şase) săptămâni de la arestare Ţepeneag nu primeşte un semn de viaţă *direct* (dar nu explicam ce înţeleg prin asta), înseamnă că am murit în anchetă - "deci în 11 mai va anunţa decesul".

Când Goran a citit explicaţia Testamentului - sânt convins: nu parcursese mai mult de un sfert - a deschis gura ca un peşte pe uscat, apoi s-a năpustit pe uşă afară, uitînd să-mi aducă subofiţer de pază.

După câteva minute s-a întors cu Grenadă. Comandantul era vânăt la obraz şi făcea gropiţe:

- Ce-i asta, sem-pa-ticule? !, a răcnit din prag, bătînd cu palma în hârtie. Ce-i asta?

Nu mă mai impresiona. Ştiam: le intrase morcovul. De aceea n-am răspuns, m-am prefăcut că vreau să-mi continuu… autoportretul.

- De ce nu răspunzi fro-mo-sule? Ce-i asta?

- Dacă aţi citit, aţi aflat. Testamentul meu şi sentinţa de condamnare a Securităţii.

Grenadă a înghiţit în sec. A început să se plimbe. Nu-mi mai

era frică de el. Ba, aşa, pe departe, milă: ce urecheală o să capete, "de sus"!, deşi n-avea vreo vină, executase ordinul - dar eu aveam? Ladea avea? Ceilalţi care trecuseră prin mâinile lui? M-am uitat la el de jos în sus. L-am strivit. Mi-am făcut glasul compătimitor:

- Aţi luat-o prea iute cu "fabricaţia". Aţi pornit ca la suta de metri - aşa vi s-a spus: aveţi o sută de metri. Aţi scăpat din vedere amănuntul: dacă Securitatea nu s-a schimbat de pe timpul lui Dej, în mod sigur s-au schimbat…

- Cine, ce s-a schimbat?

- Oamenii. De pildă, eu. Chiar aţi fost convins că mă dau cu mâinile legate, fără măsuri de apărare?

- Ce apărare? Ce măsuri? - Grenadă nu pricepea, nu accepta ce spuneam.

- Nu v-aţi dat seama că oamenii nu se mai lasă duşi la abator ca vitele?

- Ia lasă-mă cu teoriile! Ce abator, ce vite?

- Am plătit scump plăcerea de a vă ţine companie - cu o tensiune de 27 nu-i de glumă - acum e rândul tensiunii dumneavoastră să se ridice. Vă vine greu? Ei, da, n-aţi fost obişnuiţi - cu greul…

Grenadă tăcea şi-şi mânca buzele. Şi-a aprins o ţigară, a dat foc filtrului, s-a descărcat pe Goran la care a zbierat să iasă afară. S-a plimbat zmucit, înghiţind, ghiolcăit, fumul ţigării următoare. După un timp s-a oprit în dreptul meu. A tăcut ce-a tăcut - apoi, în şoaptă:

- Şi-acu' ce ne făcèm, Gomiţă?

Era sinceră, bestia! Sincer încurcată, sincer îngrijorată.

- Ce *vă* făcèţi - eu am făcut ce am putut…

Grenadă a oftat. S-a plimbat iar. Careva a ciocănit la uşă. A intrat Bistran. I-a şoptit ceva, i-a dat o hârtie, a ieşit. Grenadă rămăsese în uşă. Citea şi-şi mânca buzele.

- Asta era chestia cu 11 mai!, a exclamat într-un târziu, cu năduf.

Nu ştiam despre ce vorbea, deci am tăcut. Mi-a azvârlit hârtia adusă de Bistran… A, da: încă un punct câştigat!

Era o foaie pe care, în timp ce mă ancheta Bistran, scrisesem nume proprii străine (de persoane, de instituţii, de edituri). Apoi, în josul paginii (în timp ce Bistran asuda, arînd din greu la limba română curentă, eu folosisem stiloul rămas în mâna mea şi scrisesem:

"JURNAL DE IARNĂ: 25 ianuarie - 1 aprilie 1977;
JURNAL DE PRIMĂVARĂ: 1 aprilie - 11 mai 1977"

Asta era? Asta era! Foarte bine, asta să fie…

- Ştiai că te liberezi pe 11 mai ! De unde dracu'?

Nu i-am răspuns. Acum îmi dădea mâna să tac. Acum *ştiam* că data de 11 mai 1977 pe care o aşternusem pe hârtie (nu chiar întâmplător, dar din superstiţie, crezînd în 11 şi multiplii: 22, 33, 44, 55 etc.) devenise în ochii lui Grenadă un termen dat, o somaţie formulată.

- 'Re-ai tu al dracu', Goma!, a făcut Grenadă cu obidă. Cu cine ne-am prins noi boii-n jug! De când mama m-a făcut n-am mai întâlnit un animal ca tine!

- Mai bine mai târziu decât mai niciodată, cum spunea un tovarăş, ca să nu vă rămân dator cu zicalele. Vă recomand să nu mă uitaţi, fiindcă nu sânt o excepţie. Ne-am schimbat, domnule colonel, nu mai "colaborăm" cu ancheta, fără condiţii…

Grenadă a făcut din mână semn că nu-l interesează discursul meu. Şi-a tras un scaun lângă al meu:

- Ştiai că te liberezi la 11 mai…, a reluat.

- Sau pe 9 sau pe 7 mai…

- Sau pe pizda mă-ti, futu-ţi cristoşii mă-ti de bandit! - a ţâşnit de pe scaun, gata să mă pocnească. Ştiai de la 1 aprilie! De unde?

- Nu răspund! Secretul meu.

- Poţi să spui, că de-acum… - însă Grenadă şi-a dat seama că nu trebuie să se dea de gol. Bine, dom'le, nu spune - da' de ce n-ai zis, de ce n-ai…? În fine, să ne fi spus de la-nceput, ca să nu…

- Ce să fi spus de la început?

- Că ştiai că te liberezi.

- Pardon! Am spus de sute de ori că mă liberez în curând şi scriu tot prin ce-am trecut. N-am scris negru pe alb - poftim, aici: "Jurnal de primăvară: 1 aprilie - 11 mai"? Şi nu m-aţi crezut…

- Parcă-i de crezut?, a ridicat Grenadă mâinile lui scurte spre tavanul biroului de anchetă nr. 7 de la Rahova.

Era fiert. Dar nu-mi mai era milă de el. La urma urmei ce-o să păţească el, colonelul Vasile Gheorghe (sau/şi reciproca)? O urecheală tovărăşească la ministerul lor? Sau nici atâta - la ei nu se pedepseşte, la ei se critică tovărăşeşte, după porunca a doua a comunistului:"Cine munceşte greşeşte". […]

Grenadă s-a pregătit de plecare. A strâns hârtiile, le-a împăturit, le-a pus în buzunar. Din uşă s-a întors: avea glasul de altădată, băşcălios şi complice:

- Nu, serios, Gomiţă, acu' ce ne făcèm? Ai? Înseamnă că ne-am căcat pe toată munculiţa noastră de trei s'tămâni…

- Nu şi pe a mea: din a mea are să iasă o carte…

Grenadă m-a înjurat de mamă şi a ieşit, trântind uşa.

XXI

DEFILARE DE 1 MAI

Încă din prima zi de nelibertate cerusem avocat. Era o vorbă, acolo, un tic verbal. Ştiam bine că aşa ceva nu este de conceput într-un stat în care justiţia este "a poporului". Dar eu ceream.

O vreme mi s-a răspuns că, pe durata anchetei nu este permis contactul cu persoane străine. Dacă ţin, să fac cerere să mi se acorde un apărător; dacă mă ţine punga, unul plătit…

Prin 10 sau 11 aprilie Grenadă m-a pus să scriu petiţia. După câteva zile mi-a arătat o hârtie din care reieşea că, la cererea familiei, fuseseră acceptaţi doi avocaţi - primul fiind I. Pora. […]

După ce Grenadă însuşi recunoscuse că ancheta a luat sfârşit, mi-am înteţit cererea de a vorbi cu avocatul - şi să-mi văd dosarul. La un moment dat, Grenadă, excedat:

- Ce mă tot fuţ' la cap cu avocatu'? Îţi închipui că o să stai la taclale cu Pora? Că o să te las să conspectezi dosaru? Păi tu nu ştii că la noi avocatu-i procuror adjunct? Că Pora apără interesu' statului, nu al banditului?

- O să-i transmit opinia dumneavoastră despre el…

- Mă doare-n cur! O să i-o transmiţi - când?

- La proces.

- Dacă o să-ţi dea voie completul să deschizi gura…

- O să mi-o iau singur şi-o să spun ce aţi spus despre judecători.

- Fii, mă, serios - ce-am zis de judecători?

- Vă lăudaţi că v-aţi schimbat, dar tot ca pe timpul lui Stalin…

Grenadă m-a privit rău:

- Cu Stalin, las-o moale, nu eşti la voi, la scriitori, unde mâncaţi tot mereu la rahat şi călcaţi în picioare tot ce-i mai sfânt - păi Stalin a fost şi rămâne cel mai mare conducător de popoare, cel mai…

- … mare criminal!, am strecurat.

- De ce? Fiindcă v-a belit pe voi care vă opuneţi mersului înainte al istoriei? Nu v-a belit destul, trebuia să vă lichideze total! Total!

Asta era cealaltă faţă - adevărata - a lui Grenadă şi a celorlalţi securişti. Tot stalinişti, tot legaţi de Moscova rămăseseră.

[…]

În ziua de 1 mai am fost scos din celulă şi dus la… cabinetul medical. Acolo mă aştepta colonelul Vasile.

- Te mai întreb o dată: chiar vrei să-ţi vezi dosarul? Da? Bine, domnule, atunci să-ţi vină dosarul! - a pocnit din degete spre uşă.

A intrat un subofiţer cu un dosar gros, un clasor. Îl purta pe palme, ca pe o tavă. L-a pus în faţa mea, pe masă. Am dat să-l deschid…

- Un bob zăbavă, Gomiţă, fro-mo-sule! Ăsta-i volumu-ntâi! - a pocnit din degete, alt subofiţer, cu un al dosar: Volumu' doi, sem-pa-ti-cu-le! - iar am întins mâinile, Grenadă iar m-a oprit, a pocnit din degete: Volumu' trei, Paulică-Fir-Lalea…- până la: Şapte, să-ţi piară râsu! - a închis uşa, a pocnit palmele, scuturîndu-le de un praf imaginar.

- Numai şapte?, am făcut. Restul pe când? Pe mâine?

- Pe data viitoare. Dosar ai vrut, dosar ai!

- Cu ce-aţi umplut coperţile: cu măsele măcinate?

- Cu dovezi - am dovedit că eşti un bandit!

- Eu am nevoie doar de trei pagini ca să dovedesc: bandiţii sunt ceilalţi…

- De-un paregzamplu, eu? - zâmbea, condescendent.

- De-un paregzamplu.

- Până la alea trei, citeşte-le pe astea trei mii!

[…]

Grenadă, reîntors, m-a găsit citind un roman - şi prost şi rău scris: dosarul meu - în şapte volume. Mă aşteptam la o oglindă. Era. Una deformantă, mutilantă, negatoare. Nu prin "contribuţiile" Securităţii: fatale - ci ale prietenilor, colegilor, apropiaţilor, camarazilor…

Grenadă m-a întrebat, cu ochii pe fereastră:

- Ai auzit zicala: "Nu toţi care ţi se cacă-n cap îţi vrea răul? "

N-am răspuns. Am simţit: Grenadă pregătea ceva, iar acel ceva era în binele meu, aşa mi se… arăta. Am ascultat nemişcat anecdota cu piţigoiul degerat, gata să crape de frig, peste care s-a bălegat o vacă, astfel salvîndu-l de la moarte, cu preţul… neplăcerii…

- Nu-ntrebi cine-i piţigoiul? - a întrebat, nerăbdător.

- Nu, ca să nu-l jignesc spunîndu-i vacă pe domnul care m-a bătut.

- Al dracu, ce-ţi umblă mintea, Gomiţă - de ce n-ai intrat la noi, mă, ai fi ajuns ministru…

- E ministru, vaca…? - dar Grenadă m-a oprit cu degetul la gură, apoi:

- Ne-ai înnebunit la cap cu cine te-a bătut în prima zi de ares-

tare. Ai scris povestea asta în… în fine, chestia pe care-ai scris-o, autobiografia. Dar să ştii: nu toţi care ţi se cacă-n cap îţi vrea răul…

- Ci numai şi numai binele!

Colonelul Vasile nu s-a lăsat demontat. A urmat:

- Ai să constaţi că persoana care… în fine, ce zici tu… Ea o să fie salvarea ta! - aştepta o replică, nu a avut-o, deci, cu efort a mers mai departe: O să-l cunoşti, e un om care… n-am cuvinte, dar să ştii, de zahăr! Bun, drept, bun la inimă…

Abia m-am stăpânit de a-l întreba dacă nu vorbea de Ceauşescu, fiindcă prea avea numai calităţi…

-…Câţiva ani buni a fost în anturajul direct al tovarăşului Ceauşescu, l-a însoţit şi la Helsinski…

- Hel-sin-ki.

- Hel… - pizda mă-si, de Hel… sinski! Acum e ministrul nostru ce părere ai?

Am tăcut, cu… îndârjire. Nedezlipindu-mi ochii din dosar… Grenadă mi l-a luat de sub ochi:

- Ia dă-l în pizda mă-si de dosar, acum nu contează dosaru'!

- Dar ce contează, *acum?*

- Contează că tovarăşul ministru Pleşiţă vrea să aibă o discuţie serioasă cu tine.

- Pleşiţă îl cheamă? Ministrul Pleşiţă a avut cu mine o discuţie la 1 aprilie - dealtfel aţi asistat activ la ea - atunci mi-a *comunicat* tot ce avea de comunicat.

- Uite, Goma, îţi dau un sfat: nu pierde ocazia…

- Câte alte sfaturi mi-aţi dat… Ce ocazie pierd: de a fi iar înjurat, bătut, umilit, tras de barbă…?

- Vrei să ştii părerea mea? - şi-a aranjat uniforma, trăgînd-o de poale. Eu, personal, n-am fost de acord cu… în fine, cu ieşirea dânsului. Ţi-o spun, pentru că şi dânsului i-am spus-o. Io, în viaţa mea nu m-am atins de un deţinut…

- Nici de mine, când mi-au zburat ochelarii… Când voiaţi să-mi puneţi amprentele pe manifestele legionare introduse de securişti la mine-n casă…

- Lasssă, dom'le, aia-i poveste veche… Şi ce, ai dovezi că m-am atins de tine? Ha-ha-ha!

- Ha-ha-ha!, am impresia că mi-a venit rândul să râd, rândul altora să… Să fie trişti…

Pauză. Lungă. Apoi, ca un elev tocilar a turuit:

- Io-ţi aduc la cunoştinţă că tovarăşu' ministru Pleşiţă Nicolae vrea să ducă o discuţie cu tine - cu asta, basta! - şi a ieşit.

Ei, dacă tova' ministru Pleşiţă (Nicolae!) vrea să ducă… În situaţia în care mă aflu pot pentru ca să refuz…? Aşadar, "Sacou"

este ministrul *lor*. Nu-i mai auzisem numele, nu i-l citisem în ziare. Pleşiţă să fie pseudonim? De la: Pl(e)oşniţă? Oricum l-ar chema, nu-mi plăcea perspectiva "discuţiei" cu el. Ce va fi urmărind: să-şi ceară scuze? Ei nu-şi cer scuze decât sub forma: *«Pretinzi că te-am bătut? - trebuia să te-mpuşc!»* - fiindcă aşa au învăţat, de mici (de pe când trebuiau striviţi, ne-lăsaţi să crească, vorba bancului galben), de la profesorii lor de la KGB-NKVD-MVD-Ceka.

Eventualele explicaţii, chiar scuze ale lor nu mă interesează - nu au nici o valoare. Vorbe-vorbe-vorbe. Le-aş primi - în tăcere. Dacă şi-ar cere iertare (ipoteză de lucru…), s-ar putea să le-o dau - ca creştin fricos, dar nu va fi o iertare scriitoricească. Şi nu pentru că aş refuza să le-o dau, ci pentru că nu am căderea să iert, nu intră în… competenţa mea, iertarea.

Deatfel, nici *ei* nu-şi cer iertare; nici scuze - nici nimic. Nu au noţiunea. Ar căpăta-o doar atunci când ar trece ei de cealaltă parte a barierei aici, unde *este* durere, întristare, ameninţare; atunci, ca să scape de pedeapsă, ar aştepta de la noi, ar pretinde, ar soma să li se dea, neîntârziat, iertare! Să aştepte (neîntârziat).

Care să fie motivul… cererii de audienţă (ce-am ajuns…)? Nu, nu motivul - ci *scopul*? Probabil, în urma presiunilor Occidentului, *ei* sunt siliţi să ne dea drumul - fără proces. Dar Ceauşescu e aparatcik, om de partid, nu poate ceda, nu are voie (de la doctrină…) să se lase învins, umilit. Bine, îi va da drumul lui Goma, firma trebuie salvată, Goma va fi pus în libertate - însă nu fără a plăti pentru umilinţă, pentru înfrângere. Cum? Vor fi ştiind ei foarte bine - de la cursurile de la Moscova.

Asta era. Greul de-abia începea. Războiul fusese cum fusese, dar pacea se anunţa tare grea…

Ce-or fi avînd de gând să-mi facă? Sănătatea - la pământ, crizele de inimă nu vin din senin, nu pleacă fără urme. Cu o maximă de 27 oricînd te trezeşti mort, vorba ungurului; ori mai rău: paralizat. Însă nu sănătatea mea trupească îi preocupă (decât ca… pârghie cu care răstoarnă cealaltă sănătate, ne-trupească). Dar ce?

Răspunsul nu poate fi decât acesta: scopul lor este să mă mânjească. Nu ei, nemijlocit - ci să mă facă pe mine, să mă aducă până a mă mânji eu singur - mult mai eficace decât dacă ar face-o ei. Sistemul lor represiv este structurat, nu doar pe pedepsire (cumplită), ci pe "reeducare". Or ce le-au făcut studenţilor de la Piteşti? Tortura, de neimaginat era nu scop, ci mijloc - de a-l aduce pe "bandit" să se tortureze singur, să se scuipe singur, să se mânjească singur cu căcat; şi ce le-a făcut, după '60, deţinuţilor de la Aiud, de la Botoşani, oameni îmbătrâniţi în închisori, a căror speranţă era pe cale să se stingă?

Să fie printre cititorii presei româneşti unul singur care să creadă că Radu Gyr, Nichifor Crainic erau “sinceri” când scriau cu sânge, sudoare, lacrimi, căcat ceea ce scriau? Nici măcar securiştii care i-au “lucrat” ca să ajungă unde au ajuns nu au crezut în sinceritatea victimelor-totale care au fost cei doi. Dar Securitatea, deci partidul avea nevoie de altceva: de *omul distrus* - ca om, ca simbol al unicităţii, deci al rezistenţei la uniformizare. Şi nu lichidîndu-l fizic (l-ar preface în martir!), ci obligîndu-l să se împroaşte singur cu bale, cu scuipaţi, cu noroi; cu păcate, cu căcat(e).

Asta era, asta este. Cei din jurul meu ştiau bine că, până la arestare am avut o “atitudine” care, fără a fi rigidă, sfidătoare, era totuşi una fără compromisuri. Cordoanele de “Miliţie”, ameninţările, chiar pumnii lui Stump nu mi-a modificat-o, deşi nu o singură dată mi-a fost frică; generalul Romeo Popescu nu m-a cumpărat cu… teancul de paşapoarte pentru familia mea şi prietenii şi vecinii şi cine s-ar fi nimerit, cum mi-a promis prin Manolii, după cum Burtică nu m-a cumpărat cu promisiunea de a-mi edita cărţile. Or un asemenea animal-care-nu-există nici nu-trebuie-să-existe! Ori să fie niţel sinucis de tot, de tot…, ori să fie sinucis - nu de tot - ci numai… moral.

Răsfoiesc un dosar, fără să fiu atent. Mă întreb, intens: ce metodă vor fi ales, ca să mă distrugă? compromită? murdărească? - sinucidă?

Tentativa cu “Ce-am fost, ce sânt, ce voi fi” a eşuat, nu a corespuns aşteptărilor partidului şi guvernului… Agitîndu-mi sub nas perspectiva liberării, vor încerca să obţină de la mine, negru pe alb, un embrion, o sugestie, un nimic-exploatabil - de retractare, de regret, de “schimbare de atitudine”, de… cerere de iertare…

Are să-mi fie greu al dracului. Eu sânt singur, sânt izolat, sânt unu, biet om de carne şi de sânge -*ei*: un tanc, o maşină, un agregat - nepăsător la durere, la trecerea timpului, la ruşine. Dinaintea mea se întredeschide poarta închisorii - un pas, un singur pas (“două cuvinte, două cuvinţele scrise…”) şi o să fiu din nou liber.

Liber? Cu adevărat liber? Dar ce este libertatea? - a venit momentul să-mi pun întrebări sforăitoare şi să-mi dau răspunsuri care încep, şcolăreşte: “Libertatea este atuncea când…”

Atuncea-când - ce? Atuncea-când - cum?

“Un cuvânt, un cuvinţel - scris”…

Dacă accept, dacă mă las, *altul* are să păşească pragul închisorii, *altcineva* are să se elibereze - elibereze-se!

Şi dintr-o dată îmi aduc aminte de Testament!

Doamne Dumnezeule, dar asta-i salvarea mea: nu iertarea păcatului - ci absenţa lui! - fie numele Domnului binecuvântat!

XXII

DOSARUL

Ceva mai liniştit, sperînd în eficacitatea (preventivă) a Testamentului, m-am scufundat în dosar. Câte lucruri noi aflam despre mine! - dar şi despre prietenii mei - în raport cu mine…

Aşadar Zeguridadea bobor'lui mă aguza de drădare (de batrie) şi de gomblod - pe coperta fiecărui volum erau trecute numele celor incluşi în "lot" (a se citi pre limba-le: lod…). Numele meu era scris mai maşcat şi figura primul - ca şef-de-lot! În privinţa "următorilor"- stupoare: nici Ladea nici Cristoaica nici Dâmbovi-ceanu. Nici Vianu nici Negoiţescu. Nici Ţepeneag nici Tănase… "Următorii" erau… următorii: Bedivan Nicolae şi Drăgoescu C. Vlad!

Iată motivul pentru care Grenadă refuzase atâta timp să-mi arate dosarul!

[…]

Am ajuns la "rădăcinile" lotului - şi care nu puteau apărea în boxă, alături de principalul vinovat: eu:

"Nazistul Heinrich Böll"- căruia îi adresasem o scrisoare deschisă - "dovezile": nişte tăieturi din ziare;

"Colaboraţionistul Pierre Emmanuel" - şi lui îi adresasem o scrisoare deschisă, dovezile erau tot tăieturi din ziare;

"Misticul înrăit" Mircea Eliade;

"Legionarul" Emil Cioran…

Mai figurau - pe poziţii modeste - Ştefan Baciu, Vintilă Horia, Ion Cuşa, N. Caranica, L. Mămăligă, Dumitru Ţepeneag, Virgil Tănase…

Cu toată gravitate situaţiei, m-am pomenit râzînd:

«Într-un asmenea "lot" merită să mărşăluieşti - până la zid!»

[…]

Câteva observaţii - păstrate în memorie, ca să nu-mi fie furate şi… corectate rapid:

- niciunul din cele şapte volume nu era parafat (…). *Dosarul meu nu avea decât… şnurul, nesigilat*;

- în volumele care mă priveau direct pe mine hârtia care mă învinuia de trădare şi complot (cea pe care refuzasem să o semnez în 11 aprilie) *era… semnată - dar nu de mâna mea*;

- procesele-verbale de anchetă se aflau în trei variante:

a. manuscris, redactat de anchetator, cu semnătura mea în josul fiecărei pagini - şi la sfârşit;

b. acelaşi, dactilografiat pe hârtie obişnuită, la o maşină de

scris obişnuită;

c. acelaşi, dar *aranjat* (scurtat uneori, alteori augumentat, dar consecvent falsificînd originalul - care, şi el…) *era bătut la o maşină de scris cum nu mai văzusem: numai cu majuscule şi foarte-foarte mari; în afară de asta hârtia era de foarte bună calitate - şi albastră.*

Notă: A treia variantă - albastra - *lipsea, în cazul procelor verbale despre legăturile mele cu americanii!*

Nu mi-a fost greu să deduc cui îi erau destinate còpiile albastre, doar cu majuscule scrise: lui Ceauşescu!

[…]

Nota informativă a lui Ivasiuc se afla în dosar în ziua de 1 mai; în 2 mai dispăruse…

[…]

Unul din procesele-verbale redactate de Bistran suferise *o modificare după încheiere, deci după semnătură…*

[…]

În legătură cu cărţile mele nepublicate în România, confiscate: la dosar figurau câteva "referate" aiuritoare, confecţionate de un "redactor" care nu ştia să citească, nu pricepea ce citeşte - semnate:

"Expert literar: lt.-col. Adrian König".

I l-am turnat lui Grenadă:

- Toţi experţii MAI sunt ca literarul König: analfabeţi ?

Grenadă s-a încruntat, a cercetat febril "referatele", a izbucnit:

- Dă-l în măsa de-de-de… tâmpit! - *a zmuls din dosar referatele şi le-a băgat în buzunar.*

[…]

XIII

MINISTRUL

Mă simţeam din ce în ce mai rău. Inima nu mă mai supăra ca înainte, poate urmare a medicamentelor prescrise de generalul de la Babeş, date regulat de medicul arestului, oriunde m-aş fi aflat; în celulă, în biroul lui Grenadă, în vreun birou de anchetă. Însă: picioarele îmi slăbiseră, deveniseră de cârpă: nu mă mai puteam plimba în celulă, iar când ne scotea în ţarc, mă rezemam de un perete, la umbră (soarele îmi făcea rău) şi rămâneam aşa. Apetitul îmi pierise, nu mai mâncam porţia, nu mă atingeam de alimentele trimise de Ana Maria.

Aveam un nou coleg de celulă care nu ştia de "accidentul" cardiac, iar eu nu avusesem energia să i-l povestesc. Mă întrebase dacă totdeauna avusesem urechile roşii, obrazul umflat. Ridicasem din umeri. Mă mai întrebase dacă de la arestare băusem ceaiul, mă sfătuise şi el prin gesturi să-l arunc la closet. Am continuat să-l beau - dealtfel era singurul "aliment". Ce puteau băga în el: bromură? - fusesem totdeauna imun la bromură. Altceva…? Ei, da, altceva, e posibil…

Zilele de "defilare" prin dosar mă laminaseră - nu doar fizic. Observînd cu câtă neruşinare, nesimţire bagă, scot documente dragă-doamne, curajul şi speranţă scăzuseră.

Încercam să mă adun, să mă concentrez, să-mi fac rezerve de puteri pentru viitorul care, iată, se dilatase. Nu izbuteam. O să mai stau la ei, o să mai stau, îmi ziceam…

Ceva-ceva ceva nu era în regulă cu starea de veghea a mea. Înregistram tot mai pe sărite evenimentele, nu-mi mai puteam aduce din memorie fapte de ieri, de azi-dimineaţă, aveam chiar "stopuri": timpul se oprea, eu îl priveam de pe magine şi nu-l puteam ajuta să pornească iar… Mai ales trupul, trupul meu: era o povară, îl purtam din greu, îmi devenise greu, îmi eram greu; şi, ca un balot prost legat din care ieşea, bălăngănindu-se în contra-timp, contrariindu-mi, poticnindu-mi pasul: capul.

Capul, capul. Nu mă durea, nu nimic. Dar aveam senzaţia fizică a unui cap-pântece din care, ca dintr-un ghem fuseseră trase încet, metodic, maţele. Nu durere, ci istovire; nu durere, ci absenţă - îmi lipsea ceva: viscerele trase afară din ţeastă.

În acea stare am fost dus - am zis bine: dus - de doi subofiţeri în biroul lui Grenadă. În 3 sau în 4 mai. Mi-a indicat locul din capătul mesei de consiliu. El a rămas în picioare.

A intrat Sacou. În alt sacou. A trecut pe lângă mine, s-a aşezat îndărătul biroului şi a zis:

- Noroc, Goma.

Nu am răspuns. Dealtfel nu am scos un cuvânt în timpul "intrevederii". Ministrul nu punea întrebări. A vorbit, a vorbit… S-a plimbat, vorbind, a vorbit de pe loc… O dată s-a aşezat lângă mine…

La un moment dat carnea mea amorţită s-a trezit - pe jumătate de spaimă (întreagă). Îmi atârnasem privirea de eşarfa tricoloră de pe pieptul lui Ceauşescu din icoană şi mă rugam să mă ferească de *aceea*: vedeam, simţeam, miroseam primejdia apropiindu-se şi, ca în somn, nu mă puteam apăra, nu mă puteam ridica, să fug, nu puteam măcar urla, ca s-o sperii.

Şi, firesc, am izbucnit în plâns. Cu sughiţuri. Mă apucasem cu amândouă mâinile de tăblia mesei şi hohoteam, scuturat. Plângeam de ruşine, de vinovăţie - cum de putusem să-l iau peste picior, să-l ridiculizez, să-mi bat joc de *el*, un om atât de bun-înţelept-drept care decisese *desistarea*? Desistarea, desis'… Când, cu cine vorbisem despre asta, despre această noţiune care nu stătea bine în gura lui Grenadă - deci cu Grenadă? Dar ce vorbisem, doar refuzasem? A, da: Grenadă mă anunţase că ministrul, om bun-înţelegător îşi va lua inima-n dinţi? Aşa, în dinţi; şi-şi va pune obrazul. Pentru mine. De ce?, întrebasem, Grenadă spusese ceva cu o condamanare la moarte şi cu o comutare şi eu: Ce moarte, că încă nu m-aţi condamnat! Pă nu, da-i ca şi cum, d-aia tova' ministru cere disistare. Ce-i aia desistare?, Grenadă mi-a explicat, ridicînd din umeri, eu n-am înţeles, am zis că nu cer nimic, nu mă recunosc vinovat, apoi nu sânt judecat, ca să fiu condamnat la - şi Grenadă: Lasă, dom'le, că ştim noi, cerem respectuos desistarea, că dânsu-i înţelegător şi drept şi - avea o eşarfă tricoloră uite-aşa!

Un alt plâns, pornit mai târziu a venit alături de primul - gândul: îţi mulţumesc, Doamne-Doamne, că nu-i *aceea*.

Am plâns - până am terminat. Apoi, uşurat, mi-am aşezat braţele pe masă, capul deasupra şi am închis ochii…

Făceam cumplite eforturi ca să joc credibil. A, nu: plânsul fusese sincer, sincer fusese şi somnul care mă fulgerase - dar cum altfel să amân, suprim clipa în care mi se va vârî între degete un stilou şi mi se va strecura o foaie de hârtie sub cot, pe masă?

N-am avut noroc: hârtia albă mi s-a pus în faţă, stiloul (al ministrului) în mână. Două cuvinte de mulţumire, alea le pui la urmă, începi cu cerèrea, adică *Vă rog*, în fine, ştii tu, după aia mulţumeşti pentru *desistare*, eşti un om binecrescut, cere scuze, scrie că regreţi şi că îi mulţumeşti pentru *mărinimie*.

Nu m-am lăsat. Îmi era somn. Nu eram în stare să înţeleg ce mi se cerea. Nu puteam scrie, stiloul nu voia să stea între degete ca lumea. Nu refuzam, nu vorbeam, nu explicam - nu puteam.

Nici ei nu m-au lăsat. Până noaptea, târziu mi-au tot şoptit la ureche, m-au lăudat, mi-au comunicat că sânt cel mai mare scriitor român în viaţă, că romanele mele se vor publica, toate, în cel mult şase luni, că în vârful peniţei stiloului se află liberarea, libertatea - două cuvinte de cerère şi de mulţumire şi de scuză.

N-am scris: nu eram cel-mai-ul. Târziu, după stingere, m-au trimis la celulă. Dimineaţa m-a supărat iar inima, nu am cerut nimic, totuşi gardianul de serviciu m-a dus la cabinet. Ba nu: l-a adus pe medic. Sau nu ştiu, nu mai ştiu, dar ştiu: mi-au făcut o injecţie în braţ şi mi-au dat pastile şi mi-au. Parcă mă simţeam mai bine. Mult mai.

Din nou în biroul lui Grenadă. Ministrul a venit şi el, a plecat, a venit, a plecat - numai eu am rămas. Pe scaun. La masă.

Pe după prânz am început să vorbesc. Să spun că nu vreau. Că nu cerusem *desistare,* nu cerusem pentru că nu fusesem judecat-condamnat. Deci nu aveam de ce mulţumì. Ba da, ce: când primeşti ceva fără să ceri, nu mulţumeşti? Aşa se cade, să fii politicos, *aşa sunt uzanţele între oameni civilizaţi*.

Bine, am zis, îmi cer scuze că l-am injurat pe Ceauşescu - puteam să-l fac de râs în termeni politicoşi, daţi-mi să scriu asta.

Am scris exact ce spusesem.

Grenadă nu s-a supărat pe faţă, a zis: Bună şi asta, o punem de-o parte, să încercăm alta, una mai *adecvată*.

Şi a început târguiala. Între timp ministrul venise cu un exemplar din Balzac tradus de Ana Maria - apăruse. Apoi cu un exemplar din **Bunavestirea** lui Breban - apăruse şi aceasta - i-am cerut s-o văd, s-o pipăi, s-o miros. Pe prima pagină Breban scrisese o lungă dedicaţie Tovarăşului Ministru Nicolae Pleşiţă şi Doamnei Sale Ioana (Maria, Ileana?) - şi încă alte multe cuvinte, toate cu majusculă.

Târziu, târziu am fost coborît la celulă de perechea de subofiţeri (nu chiar aceeaşi, dar cumsecade).

Ministrul mi-a dat voie să iau cu mine şi cartea tradusă de Ana Maria.

XXIV

VINERI 6 MAI

Nu-mi aduc aminte ca în noaptea de 5 spre 6 mai 1977 să fi visat ceva, cu atât mai puţin liberarea. Cred că mi-a fost rău, dar nimic alarmant, probabil mă sufocam, pentru că dimineaţa colegul mi-a spus că horcăisem de moarte.

Imediat după deşteptare inima mi-a dat iar de furcă: bătăi neregulate, dublate, întârziate, zvârcolituri dureroase - şi senzaţia terifiantă de cap-mare. Aveam un cap foarte, prea mare, prea greu, dificil de păstrat pe umeri şi mai ales dirijat în echilibru, la cică, locul lui, prin lumea asta mare, cu drumuri numai serpentine.

Iar a venit doctorul - sau am fost dus - iar injecţie, iar pastile.

Sus, la Grenadă, dus de sub(ţi)ofiţeri. A venit ministrul.

M-au trezit zbierătele Sacoului: urla la Grenadă. Grenadă a zis că doctorul. A venit doctorul şi ministrul a răcnit la doctorul, că ce mi-a făcut, că-l împuşcă pe doctorul, că şi-aşa duşmanii zbiară *că-i tratăm*, ce dracu mi-a dat, de m-a adus în *halul*, că nu-mi pot da drumul *aşa* şi eu am zis să-l lase-n pace pe dom' doctorul, dom' doctorul fusese totdeauna drăguţ cu mine, dom' doctorul îmi dăduse totdeauna medicamente, de ce să-l pedepsească pe dom' doctorul - şi am început să plâng de mila amărâtului în halat alb care stătea cocoşat sub răcnetele lui Sacou şi zicea *da, s' trăiţi, da, s' trăiţi* - ca un tâmpit.

Ministrul a plecat Grenadă m-a dus în alt birou acolo iar mi-a venit să plâng - şi era şi Goran de faţă şi Grenadă mă tot futea la cap cu televizorul că să mă uit la televizor şi eu zicem Nu şi după aceea cu ziarul că să-l citesc şi eu ziceam Nu şi apoi a venit povestea cu hârtiuţa scoasă de Grenadă din buzunar că să mai scriu o dată chestia cu scuzele şi să introduc *frăzulica*:

"Totodată regret din suflet că m-am lăsat antrenat în acţiuni potrivnice statului socialist şi poporului român şi promit solemn că nu voi mai cădea niciodată în această capcană".

Asta era *aceea*. Cum or să-mi dea drumul, fără să obţină ceva la mână? De aceea îmi fusese frică, atunci când plânsesem pentru prima oară. Îl simţeam, ascuţit, pe Vasile hotărît să-mi zmulgă "frăzulica"; hotărît şi cu o răbdare de înger: în faţa mea se adunaseră vreo cincisprezece foi de hârtie pe care eu scrisesem că regret că îl înjurasem pe Ceauşescu, trebuia să-l fac de râs în termeni politicoşi - toate "deocamdată nefolosibile", fiindcă nu conţineau frăzulica.

El zicea Nu-i bună nici asta deocamdată nu e folosibilă o

punem de-o parte să încercăm alta mai bună care să conţină frăzulica şi eu ziceam Bine şi scriam ce mai scrisesem şi Grenadă o lua de la cap şi la un moment dat m-a oprit din scris şi a zis Acum intrudu frăzulica şi mi-a pus peticul de hârtie în faţă şi eu am scris: "Şi acum introduc frăzulica pe care domnul colo'" - iar Vasile m-a înjurat de mamă.

Şi iar am luat-o de la cap.

Şi a dat Dumnezeu şi Vasile, după ce s-a uitat la ceas, a adunat toate hârtiile de pe birou, le-a pus într-o mapă de muşama neagră. A zis ceva cu Bine, mai vedem noi şi m-a întrebat dacă vreau să cobor la celulă să-mi iau bagajul şi eu am zis din inerţie Nu şi Vasile a trimis să-mi aducă bagajul şi să-l pună în *maşină*.

Câţiva m-au coborît în curte, m-au băgat într-o maşină, alături era Grenadă cu mapa neagră strânsă la piept şi Grenadă nu mai spunea bancuri, era foarte trist sau obosit, nu mă mai interesa, mă interesa dacă mă expulzează cu trenul, la graniţă sau cu avionul, la Otopeni şi îmi ziceam că nu scap eu fără frăzulică, or să mi-o zmulgă acolo, în gară sau în vama de la aeroport şi îmi ziceam că ce bine-i când eşti *aşa*, că nu trebuie să joci aşa-ul, să faci-pe, fiindcă chiar aşa-eşti - dar dacă asta o să-i ajute pe ei să-mi zmulgă frăzulica, aşa cum îmi zmulseseră toate maţele din cap, de rămăsesem cu el bun de-aruncat ca o cutie de conserve, goală; şi am avut dreptate, ne-am oprit în altă parte decât gara sau Otopeniul; a-ha, ăsta-i ministerul lor, *aici*.

Am stat foarte multă vreme într-un birou cu un Ceauşescu foarte mare deasupra mea şi după aceea cineva m-a dus într-o sală, într-o hală foarte mare cu foarte multe scaune în jurul unei foarte mari mese şi iar am stat şi, după ce am stat, au intrat trei inşi, pe doi îi cunoşteam, erau Sacou şi Grenadă şi de celălalt Sacou a zis că-i tovarăşu' ministru-plin Coman şi Coman mi-a strâns mâna şi, clipind mereu, deşi nu era soare acolo, mi-a zis că el este foarte fericit că am primit înapoi titlul scump nouă tuturor de tovarăşe, că el îmi strânge mâna tovărăşeşte, că uite ce bun-mărinimos este tovarăşul Ceauşescu, ce bine că m-am gândit să-i cer graţierea, că dânsul numai lui Râmaru nu i-a acordat-o, dar să judec eu dacă Râmaru merita graţierea şi parcă Pleşiţă a intervenit să spună ceva, mai degrabă a intervenit pentru ca ministrul-plin să nu spună altceva şi ministrul-plin a zis Foarte bine, *să vină*! şi o uşă s-a deschis şi au intrat Ana Maria - fără Filip - şi socru-meu, fără Lulu, soră-sa şi Ana Maria a început a striga Ce i-aţi făcut, criminalilor, când l-aţi arestat era om şi-acuma-i cârpă, ce i-aţi făcut? şi eu voiam s-o potolesc, s-o asigur că îi povesesc eu acasă, dar Ana Maria nu se lăsa, striga ceva cu *pupilele* - Ce i-aţi dat? L-aţi drogat, criminalilor! - şi

Coman a zis: *mlaştină* şi socru-meu care era foarte palid şi cu buza tremurîndă a început să se mârâie-hârâie peste masă cu cei trei de dincolo, pe chestia *mlaştinei* şi eu mă simţeam jenat şi am luat cuvântul şi am zis că Securitatea de azi nu mai este ca cea de acum douăzeci de ani, că mi-a dat ţigări de-acasă şi mi-a dat pachet de-acasă şi nu m-a bătut nimeni, nimeni nu mi-a zmuls barba şi Ana Maria a ţipat Uite ce i-aţi făcut! şi eu voiam să-i şoptesc să se stăpânească lasă o să-i povestesc eu totul, dar ea nu se lăsa şi dincolo de mine socru-meu se hârâia-mârâia prin gard cu ministrul-plin pentru un os de *mlaştină* şi Ana Maria m-a luat, m-a ridicat de pe scaun şi Ana Maria mirosea a Filip Ieronim şi careva a zis *acasă* şi într-o maşină Ana Maria mă tot bătea la cap că ce mi-au făcut şi eu ziceam lasssă, lasssă, fiindcă încă nu scăpasem de *aceea*.

RESPIRARE

Avusesem dreptate când îi spusesem lui Grenadă că Europa liberă (nume generic) se porneşte greu, dar şi când se porneşte…

Tot după Cronologia alcătuită de Virgil Ierunca în revista *LIMITE* - ce s-a mai întâmplat:

18 aprilie: Presa occidentală continuă să publice materiale în legătură cu acţiunea noastră şi cu… contraacţiunea Securităţii. Printre ele o excelentă sinteză "Le Mouvement Goma", apărută în revista *L'Express*, sub semnătura lui Emile Guykovaty.

19 aprilie: Lui Sergiu şi Carmen Manoliu care continuă greva foamei pe esplanada Trocadero li se alătură inginerul Mateescu şi trei tineri francezi.

21 aprilie. Prima manifestaţie organizată la Paris împotriva represiunii în România. Iniţiată de "Comitetul Român pentru Libertatea de Circulaţie" de sub conducerea lui C. Stoicănescu se bucură de participarea disidenţilor ruşi Bukovski, Pliuşci, Gorbanevskaia. Convoiul se îndreaptă spre Ambasada RSR.

- Pen-Clubul mă cooptează ca membru asociat.

- "Comitetul Francez pentru Apărarea Drepturilor Omului înRomânia" lansează un *Apel* pentru liberarea mea. Dintre cei circa 600 semnatari; Ionesco, Aragon, Sartre, Calder, Daix, Domenach, Pierre Emmanuel, Fejtö, Garaudy, Le Roy Ladurie, Macciocchi, Maximov, Claude Mauriac, Nekrassov, Pliuşci, Sollers, Tigrid, Todorov ş.a. precum şi românii: Mihnea Berindei, Maria Brătianu, Matei Călinescu, Ioan Cuşa, Mircea Eliade, Virgil Ierunca, Mihai Korne, Monica Lovinescu, George Palade, Alain Paruit, Toma Pavel, Nicholas Spulber, Sanda Stolojan, Andrei Şerban, Virgil Tănase, Emil Turdeanu, D. Ţepeneag ş.a.

26 aprilie: A doua manifestaţie - la Gare de Lyon.

28 aprilie: *Le Quotidien de Paris* consacră o pagină problemelor româneşti - două articole: "Şi în România există disidenţă" şi "Goma pledează pentru memorie", precum şi două texte ale mele: "Prima Scrisoare către Ceauşescu" şi "De ce părăsesc românii România".

29 aprilie: Pen-Clubul american protestează împotriva arestării mele. Semnează: Arthur Miller, Edward Albee, Francine Duplessis-Gray, Kurt Vonnegut, Alain Ginsberg şi Henry Carlisle.

- Editorul suedez René Coeckelberghs trimite Uniunii Scriitorilor Români o telegramă, protestînd împotriva arestării mele.

- Sindicatul Force-Ouvrière strânge semnături pentru liberarea mea.

- Comitetul Adevărul pentru România de la New York prinprofesorul Brutus Coste protestează pe lângă preşedintele SUA Jimmy Carter.

4 mai: A treia manifestaţie la Paris - de la Turnul Eiffel.

5 mai: *Apelul* pentru liberarea mea apare până şi în *L'Humanité* (organul Partidului Comunist Francez…).

6 mai: Apelul apare în *Le Monde*.

6-8 mai: În RFG se desfăşoară un colocviu dedicat apărării drepturilor omului în Ţările de Est, animat de Pavel Tigrid şi de Ilie Păunescu. *9 mai*: A patra şi cea mai spectaculoasă manifestaţie la Paris, în faţa Ambasadei RSR.

Seara, târziu Marie-France Ionesco reuşeşte să mă contacteze prin telefon, la socru-meu, unde… mă liberasem…

RUPTURA

Paris, 7 mai 1978

O coincidenţă ca multe altele: am sfârşit de scris "Primăvara" exact la un an după încheierea ei.

Ciuruit de superstiţii, mă opresc aici;

Rezemat de speranţă, adaug: deocamdată.

Când am început să aştern pe hârtie această cronică a anului 1977, credeam că nu va depăşi 200 pagini. Dar, iată, vorba lui Creangă: "A ieşit atât de lungă, pentru că n-am avut timp s-o fac mai scurtă".

Şi, totuşi, am fost silit să las deoparte multe alte întâmplări, pe altele să le elimin, în manuscris [în vederea traducerii în franceză, n. mea din 2002]

Din nefericire, *întâmplările* nu s-a epuizat în ziua de 6 mai 1977. Au continuat - chiar din 7 mai… Însă mă opresc, deocamdată, aici. Pentru că în 7 mai 1977 a început, pentru mine şi pentru ai mei un alt anotimp.

Anotimp care cere o altă cronică. Şi, de ce nu, un alt cronicar.

[*Paris, 11 decembrie 2002: Această carte a fost culeasă la ordinator de autor, între 15 martie şi 15 aprilie 2002 - pentru a fi difuzată pe internet. Este o variantă cu suprimări impuse doar de oboseala dactilografului autobiograf... P.G.*].

C O D
«B Ă R B O S U L»

D I N D O S A R E L E D E S E C U R I T A T E 1 9 5 7 - 1 9 7 7

I 2217 vol. 3, 8, 10, 11, 12, 13
F. P. 22 639 vol. 1, 5
F. P. 47 310
F. P. 65 596 vol 4, 6

Istoricul Stejărel Olaru de la Institutul Român de Istorie recentă mi-a trimis un număr de pagini din dosarele mele, sugerîndu-mi să-i deconspir (dacă pot) pe informatorii securităţii, cei care erau (sunt) protejaţi de ghilimele.

Am declinat invitaţia: nu ghilimelizaţii (unii foşti pârâcioşi la şcoală, "maturizaţi" ca auxiliari ai securităţii, însă alţii prinşi cu câte ceva, ameninţaţi, şantajaţi, obligaţi să denunţe) - nu ei îmi erau duşmanii de moarte. Scrisesem despre **Piteşti**, ştiam cine este *capul* (un fel de a zice…) care ordonă ciomagului să lovească - dacă nu ciomăgaşul însuşi va fi ciomăgit - ci *securistul*: **insul în uniformă, cel care hăituieşte, hărţuieşte, chinuieşte, umileşte - chiar omoară semeni ai săi, nevinovaţi - pentru plată**.

Am pus pe hârtie, de la început, în mărturiile mele, ceea ce cunoscusem, adunasem (şi adunasem…) din latura criminală a securistului: fiinţa care, dacă nu avea din născare porniri de cruzime, intrînd la *ei*, le-a învăţat; le-a practicat - *şi a primit plată pentru* **asta**.

În **Culoarea curcubeului** depusesem mărturie despre ceea ce îndurasem eu şi familia mea şi prietenii şi simpatizanţii - şi familiile lor - din partea securităţii, doar pentru că cerusem… drepturi ale omului. Ceea ce ni se "dăduse", chiar dacă uneori se petrecuse în pivniţele *lor*, rămăsese totuşi, vizibil (pentru victimele care aveau ochi să vadă, care ţineau minte - pentru a mărturisi cândva).

Or ceea ce arată filele din dosarele mele (selectate, toaletate, traficate de aceeaşi securitate - a avut timp: 15 ani!*)- este subterana mai… subpământică decît Jilava, decît "Submarinul de la Interne", decât minele de plumb din Maramureş.

Oricât s-au străduit criminalii securişti să şteargă urmele faptelor lor, nu doar distrugînd documente - ca cele privind atentatele din Occident împotriva mea, a fiului meu (vorbesc, în continuare, doar de *dosarele mele*); - aşa cum se dovediseră incapabili să aştearnă pe hârtie rapoartele lor de… "activitate", s-au dovedit a fi inapţi, impotenţi când au încercat să falsifice dosarele: analfabeţii care fuseseră atunci când erau ei mari-şi-tari (şi în uniforme), analfabeţi au rămas şi atunci când s-au străduit să pelinizeze "hârtiile".

Se va constata fără efort: Monstruosul Aparat al Terorii - securitatea - era, nu doar crud, nedrept, criminal.

Ci şi grotesc. Pentru cei cu simţul umorului : comic.

Acest text a fost scris în 2005.

1 9 5 7

Primul document (din dosarul **F.P. 47 310**) cuprinde:

“Concluziuni scrise depuse de inculpatul GOMA PAUL” la “Tribunalul Militar Bucureşti, Dosar 93/1957, judecat la 20 Martie 1957”…

…de către apărătorii mei, avocaţii C. Dinescu şi Victoria Radu (sora poetei Florenţei Albu). Concluziunea celor 10 pagini de pledoarie scrisă. “Achitarea”…

*

Al doilea document: “Sentinţa” (“nr 487 din 20 martie 1957”), pronunţată de :

“Tribunalul Militar Bucureşti, compus din:
“Preşedinte, Căpitan de justiţie SITARU VALERIU
“Asesori Populari, Căpitan Voican Ioan,
“Căpitan Tătaru Mihai
“Procuror Militar Locot major just. Diaconescu Nicolae
“Grefier Bozaş Teodor”

După 7 pagini îndesate, concluziunile :

“Pentru aceste motive, tribunalul în unire cu concluziunile Procurorului Militar, cu unanimitate de voturi declară culpabili pe civ. GOMA E. PAUL şi civ. POPESCU FLORIAN HORIA, studenţi în anul III la Facultatea de Filologie din Bucureşti pentru delictul de agitaţie publică, P.P. de art. 327 al 3 C.P.

“Asemenea cu unanimitate de voturi declară ca sînt circumstanţe atenuante în favoarea iculpaţilor.

“În consecinţă,

“T R I B U N A L U L
“În numele Poporului
“H O T A R A S T E

“Cu unanimitate de voturi (…) îi condamnă pe GOMA E. PAUL domiciliat (…) şi pe Popescu Florian Horia (…) la cîte 2 (doi) ani închisoare corecţională pentru delictul de agitaţie publică. (…)

“Cu drept de recurs.

“Dată şi citită în şedinţă publică astăzi 03 luna mai anul 1957.

“Preşedinte, Asesori, Secretar (semnăturile)”

Iată şi recursul:

“Dosar Nr. 1929/957, Deciziunea nr. 1770; şedinţa publică de la 30 august 1957, Tribunalul Militar al Regiunii II-a Militară, colegiul de recurs, compus conform legii din:

“Preşedinte LT. COL. DE JUSTIŢIE DUMITRESCU ŞTEFAN

“JUDECATORI: Maior Petrescu Ioan, Căpitan Lavrov George

“PROCUROR Căpitan SCALATOIU GRIGORE

“Secretar de şedinţă: ZORAPAPEL TATEOS”

Patru pagini mai departe:

“TRIBUNALUL IN NUMELE POPORULUI DECIDE:

“Se resping ca nefondate recursurile (…)”

“Dată şi citită în şedinţă publică astăzi 30 august 1957 la Bucureşti.

“PRESEDINTE Lt.Col. de Justiţie Dumitrescu Ştefan

“JUDECATORI: Maior Petrescu Ion, Capitan Lavrov George

“Secretar şef, Zorapapel Tateos”

[1 9 9 4]

Cu un salt de… 26 ani, iată-ne mutaţi după "revoluţia din 1989". Câte şi ce substanţiale schimbări s-au produs şi în "justiţia" practicată în România!

Procurorul general Vasile Manea-Drăgulin declară…

…"recurs în anulare (actul nu este datat, copiez o însemnare de mână cvasiilizibilă care zice: "13.02.964") împotriva sentinţei nr.487 din 3 mai 1957 a Tribunalului Militar Bucureşti şi [a] deciziei nr. 1770 din 30 august 1957 a Tribunalului Militar (…) - Colegiul de recurs",

…şi cere… rejudecarea cauzei.

Ultima hârtie a episodului "recursului" din 1994:

"Curtea Supremă de Justiţie, minuta deciziei nr. 1967, Dosar nr. 227/1994, în şedinţa publică din 8 decembrie 1994,

"În numele legii decide:

"Admite recursul în anulare (…), casează hotărîrile (…) achită pe inculpaţi".

"Judecători, E. György, E. Vorobciuc, E. Gherguţ"

Când Justiţia poporului achită (după 36 ani)…

Într-un text publicat i-am interzis lui Manea Drăgulin şi alor lui să mă achite. Să aştepte să-i achit eu pe cei de teapa lui.

[1 9 4 1]

Nu, nu este o greşeală a mea (care aveam, atunci, aproape şase ani), ci a Securităţii Poporului - ea, care a fost totdeauna dotată cu o strălucită inteligenţă :

Citez un document din dosarul meu, găsit abia azi, 2 octombrie 2004 - de ziua mea aniversară…

"România
"Preşedinţia Consiliului de Miniştri
"Nr. 2849 c-c/ 941
"Confidenţial-personal București 11 martie 1941

"Domnule Ministru,

"Alăturat avem onoarea a vă trimite, în copie, raportul No.3092/16502-I din 8.III.1941 al Direcţiei Generale a Poliţiei, în legătură cu întâmpinarea d-lui Paul Goma, cu privire la înscrierea D-sale în masonerie, rugîndu-vă să binevoiţi a lua la cunoştinţă de următoarea rezoluţie a Domnului General Antonescu:

"«10.III
"« - La dosar. Toţi se lapădă azi de Satană.
"« - D-lui Ministru de Interne pentru ştiinţă.
"« - Nu poate fi întrebuinţat în situaţii înalte oficiale în regimul care condamnă forţele oculte»
" ss/ GENERAL ANTONESCU

"Primiţi, vă rugăm, asigurarea distinsei noastre consideraţiuni.
"SECRETAR GENERAL,
"O. Vlădescu
"DIRECTOR
"Dr. Aurel Gociman

"Domniei - Sale
"DOMNULUI MINISTRU AL AFACERILOR INTERNE"

Există o rezoluţie, stânga-sus - indescifrabilă.

Există o stampilă: "INTRARE Nr. 329.050, Ziua 14, Luna 05, Anul 1977", aceeaşi mâna scriind în afara cadrului stampilei: "R 170577".

*

Un al doilea document - în fapt precedîndu-l pe cel citat - este un Raport al Poliţiei - care transmite rezultatul verificărilor:

"...se constată existenţa unui document original - conform cu alăturata fotocopie - din care rezultă că Supremul Consiliu Masonic a convocat şedinţa sublimului Aeropag [corect: Areopag] în ziua de 20 octombrie 1933, pentru înălţarea D-lui Paul Goma şi alţii la gradul de «Cavaler KADOS» a III. [două puncte pe diagonala sus-stânga, dreapta-jos] **f** [trei puncte, triunghi isoscel, cu vârful în sus] **fr.** [trei puncte aşezate ca un **L** inversat].

"Este ştiut că în ierarhia masonică sunt 33 grade din care KADOS este al 30-lea şi cel mai mare dintre gradele simbolice, restul gradelor de 31, 32 şi 33 constituind numai distincţiunii de ordin administrativ în organizaţia francmasonică (...)

"Dl. PAUL GOMA recunoaşte ca a trecut prin masonerie câţiva ani, recomandat de decedatul Octavian Goga, cu rol de observator. Din alăturata fotocopie după decretul Supremului Consiliu din 1 Martie 1929 rezultă că paternitatea pe care o revendică Dl. PAUL GOMA în masonerie este exactă. Rămâne de apreciat doar cum se poate interpreta formula «observator» pe care o susţine din moment ce nu mai există posibilitatea verificării, Octavian Goga fiind decedat.

"Dl. PAUL GOMA susţine că, deşi a fost numit membru în Consiliul Lojei prezidat de Valentin Bibescu, nu a fost de nici un folos în misiunea sa, deoarece nu putea lua parte la şedinţele Supremului Consiliu prezidat de JEAN PANGAL, singur în măsură să ia hotărîri valabile. (...)

"Din însăşi recunoaşterea D-lui PAUL GOMA rezultă că nu a fost un simplu profan într-o Loje oarecare - ci membru în Consiliul prezidat de V. Bibescu şi cu uşa deschisă spre Supremul Consiliu prezidat de Jean Pangal. Prin urmare Dl. PAUL GOMA se situează, singur reprezentativ, între cele mai mari căpetenii masonice din ţară. (...)

"DIRECTOR GENERAL
"General de Divizie
"ss/ Leoveanu"

Mă întreb cu amuzament îngrozit (există şi aşa ceva) ce mi s-ar fi întâmplat dacă boii de securişti ar fi descoperit aceste documente în 1956, 1957? Nu bătea căpitanul Gheorghe Enoiu, la mine, ca la fasole (ce eufemism!), în nobilul şi patrioticul scop de a recunoaşte-cinstit că eu sunt acela (deşi nu ţi-s tată eu, vorba bolintineană)?

Mai trăieşte, animalul! - vorbesc de Enoiu, fie-i-ar, cu anticipaţie, ţărâna grea şi strigoii aproape; şi încă bine trăieşte, din pensia-i grasă de securist emerit, criminalul, "Măcelarul", cum îi spuneam noi, studenţii arestaţi în 1956. E vinovat şi de moartea colegului meu de la Filologie, Ştefan Negrea… Această creatură de coşmar (dar ce caligrafie!, nici n-ai fi bănuit că e trasată de aceeaşi mână cu care frângea oase, rupea coaste, ciocănea capete de studenţi: «La cap!, La cap!, La cap!, Dumnezeu' lui de student, să nu mai gândească! La cap!!»), în "dialog" cu un realizator al unui documentar despre atacul furgonetei Băncii Naţionale din 1959, i-a urlat acestuia, în Anul Domnului, 2004, gata-gata să-l facă bucăţele:

«Băăă!!! Aciia io-s anchetatoru', nu tu!»

Anchetatoru' fusese… autorul scenariului acelui film de circulaţie internă MAI, în care componenţii "Grupului Ioanid" interpretaseră rolurile persoanelor care fuseseră înainte de a fi executaţi.

Gheorghe Enoiu, Maşina de Bătut de la Interne… Între doi pumni, un genunchi în coşul pieptului, ar fi urlat - dacă nu aş fi avut norocul să nu fie găsit dosarul "tizului" atunci, în 1956-1957:

«Cronologia, bă? Faci pe studentu', c-adică noi s'tem boi şi nu ştim ce-i aia? Scrie aciia că banditul Paul Goma era, în plus mason? Scrie! Lassă, băi, şmecheria că pe timpul odiosului fascist Antonescu tu aveai şase ani - scrie aciia numele tău?; şi ce-mi umbli cu mişmaşuri că atunci când ai fost primit în masonerie, încă nu te născuseşi - scrie aciia numele tău, clar, nume şi pronume? Ia să recunoşti cinstit, cu gura ta, ca eşti, în plus, mason!»

"Intrarea" documentelor în dosarul meu (nu purtam eu numele, "unic" în România: PAUL GOMA? - da de unde! mai existau vreo douăzeci de Gomi) s-a întâmplat să aibă loc la *14 mai 1977,* adică 8 zile după liberarea mea de la Rahova.

Ce va fi fost în capul securiştilor din prea-frumoasa-lună-mai 1977? Exact aceeaşi substanţă: mucilagiu autentic-garantat - ca şi în al securiştilor din urmă cu 20 ani (1957); ca şi în al securiştilor din 1949, când s-a înfiinţat Spurcata Organă. Mai ştii: chiar băieţii inteligenţi, sensibili care nimereau în ea deveneau - din pricina mediului-înconjurător, din pricina "cerinţelor": analfabeţi; idioţi.

Cine mai avea îndoieli în legătură cu confuziile din capul anchetatorilor care l-au rupt în bătaie pe Caraion, pentru a recunoaşte-cinstit că Ierunca, de la Paris, îi ceruse să-i trimită

"ordinele":

«Păi ce scrie aici, bă: *ordonanţa* (în franceză: "ordonnance"), nu *reţeta* medicamentelor de pretinzi că ai necesitate…!»

Cine se mai îndoieşte că idioţii anchetatori îi cereau unui nefericit să spună ce legături are el cu *Suedia* - că uite, proba: s-au găsit la percheziţie scrisori trimise din Suedia - nu scrie aici, pe stampilă: *SUISSE* ?…

…Acela va fi, în sfârşit, convins de bezna generală din capul Organului, luînd cunoştinţă de cele două "piese din dosarul meu".

Şi când mă gândesc: la urma urmei aş fi putut pretinde că am fost şi eu persecutat de Antonescu - nu?

Aş fi cerut şi eu despăgubiri : le-aş fi cerut lui Oişteanu, lui Shafir să-mi de şi mie "o mică recomandare" să încasez şi eu nişte substanţiale Recuperări! - de ce nu?

Ca… Ca ce? Nu contează.

Însă acum e cam-prea-foarte târziu.

1 9 5 8

"Republica populară Română
"Ministerul Afacerilor Interne
"Regiunea Cluj Biroul «D»
"Nr. 86466 din 26 august 1958 - STRICT SECRET -
S.C. nr. 1060

"Către M.A.I. SERVICIUL «C» Bucureşti

"La ordinul Dvs. nr. 0085732 din 11 august 1958, raportăm că despre deţinutul GOMA PAUL nu posedăm material informativ, însă a fost pedepsit disciplinar după cum urmează:

"- La 29 decembrie 1952 [încercuit, subliniat, trimis cu o săgeată, scris de mână: "În 1956 a fost arestat!"] cu două zile izolare pentru că a făcut agitaţie în cameră în penitenciarul Gherla. [inexact: în 29 decembrie 1957, în camera 12 din Jilava, unde l-am avut coleg în acel moment pe I.D. Sîrbu - nu din Gherla - am fost pedepsit, împreună cu Ion Gănescu, nu la "două zile", ci la muuult mai multe, fiindcă am ieşit binişor după Anul Nou, 1958].

" - La 2 decembrie 1957 cu 2 zile izolare pentru că s-a găsit la el un ac făcut din sârmă.

" - La 21 octombrie 957 cu 6 zile izolare pentru că a făcut gălăgie în cameră.

" - La 23 septembrie 1957 cu 3 zile izolare pentru că nu a respectat programul.

" - La 28 august 1957 cu 2 zile izolare pentru că nu a respectat programul.

" - La 13 iulie 1957 cu 4 zile izolare pentru că nu a respectat programul.

"Toate pedepsele le-a primit în penitenciarul Jilava.

"Seful Directiei Regionale
"Lt. Colonel BREBAN IOSIF

"Seful Biroului «D»
"Căpitan Şerban Ctin"

Raportului de mai sus - dactilografiat, stampilat - i s-a adăugat o "coda" manuscrisă:

"În timpul detenţiei nu a fost semnalat informativ, însă pe linie disciplinară a fost pedepsit în anul *1956* (subliniat de altă mână - n.m.) cu *2 zile izolare pentru că a făcut agitaţie în cameră* (subliniere de mână) ["camera" fiind o celulă din subsolul Ministerului de Interne - nota mea] iar în anul 1957 cu *17 zile izolare pentru nerespectarea de program şi încălcarea regulamentului* (subl. de mână).

Aici, o altă mână a scris cu cerneală:

“Propun, (virgula îi aparţine - observaţia mea) să i se fixeze D.O. pe timp de 24 luni”

Semnează “Lt. maj.” ? - numele rămâne necunoscut, însă data “rezoluţiei” ba: “3.09.956”

Intervine apoi un “De acord” şi o semnătură cu creionul. După care mâna-primă continuă (i se va fi cerut să mai adauge - deci adaugă):

“Întrucît a desfăşurat activitate duşmănoasă împotriva regimului democrat popular din R.P.R, iar în penitenciar a avut o comportare rea, propunem:

“- ca la data expirării pedepsei - 21 noiembrie 1958 - să i se fixeze domiciliu obligatoriu pe timp de 24 luni în com. Lăteşti rn. Feteşti reg. Constanţa.

“Şeful Seviciului «C»

“Colonel, ” (nesemnat)

Se constată “ordinea” în care erau ţinute informaţiile (de acord: doar cele neimportante, ca pedepsele cu izolarea), însă şi cele importante - ca data arestării unui deţinut.

Nota: “Breban Iosif” nu are legătură cu familia scriitorului, dealtfel nici nu-l cheamă “Breban”, acesta fiind un… pseudonim de lucru, o salopetă… Dacă nu a murit, se află şi el în Israel, împreună cu subalternii săi Beiner, Grünberg, Szabo…

*

“Ministerul Afacerilor Interne

“Serviciul «C»

“Nr. 14/0085732 din 6 septembrie 1958 STRICT SECRET

“Se aprobă propunerea [semnătură indescifrabilă] *)

“ R E F E R A T

“cuprinzînd date asupra numitului GOMA PAUL, deţinut în penitenciarul Gherla, care urmează a fi eliberat prin expirarea pedepsei la 21 noiembrie 1958.

Pe aproape jumătate de pagină este rezumată situaţia mea penală. Concluzia:

“Pentru aceste fapte a fost condamnat la 2 ani închisoare corecţională. În prezent se află încarcerat în penitenciarul Gherla

pentru executarea pedepsei care expiră la 21.XI.1958. (…)

"Întrucât a desfăşurat activitate duşmănoasă împotriva regimului democrat-popular din R.P.R., iar în penienciar a avut o comportare rea;

"PROPUNEM:

"Ca la data expirării pedepsei - 21 noiembrie 1958 - să i se fixeze domiciliu obligatoriu pe timp de 24 **) luni în comuna Lăteşti, raionul Feteşti, regiunea Constanţa.

"Seful Serviciului «C»

"Colonel Nedelcu Mihai"

*) Semnătura - indescifrabilă este, s-o vezi şi să n-o crezi!, a generalului Pintilie Gheorghe (sinistrul "Pantiuşa") - de pe documentul următor.

**) Colonelul Nedelcu propune, însă altcineva dispune. "Cineva" care a corectat pe loc, cu un toc cu peniţă fină, ori cu un stilou nou. Este acelaşi care, la începutul documentului de faţă a semnat "se aprobă" (24 luni - dactilografiat), însă a corectat, dezinvolt: "36 luni".

*

Dealtfel, documentul ce urmează este completat pe un formular tipărit.

"Ministerul Afacerilor Interne

"Decizia Nr. 15.157

"În conformitate cu Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 337 din 11 Martie 1954, cu privire la reeducarea foştilor condamnaţi contra-revoluţionari care şi-au ispăşit pedeapsa;

"În scopul prevenirii unor infracţiuni la legile Republicii Populare Romîne;

"Avînd în vedere materialele existente asupra activităţii desfăşurate de… [de mână, completate datele personale ale mele]

"considerat deosebit de periculos pentru securitatea statului:

"MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

"D E C I D E

"Art. 1.- Se fixează D.O. pe timp de 24 luni [corectat: "36" de aceeaşi mână ca în documentul anterior] în com…[rămas necompletat].

"Art. 2.- Serviciul «C» din MAI şi Direcţia Generală a Miliţiei - Direcţia Evidenţei Populaţiei - sînt autorizate să aducă la îndeplinire dispoziţiile de mai sus.

"Dată în Bucureşti la 11 septembrie 1958

"Adjunct al MINISTRULUI AFACERILOR INTERNE

"GENERAL LOCOTENENT

"Pintilie Gheorghe"

Aşadar, cu toate că “în timpul detenţiei nu a fost semnalat informativ”, Cutare (eu) el-acela a fost “considerat deosebit de periculos pentru securitatea statului”. Atât de “periculos”, încât ministrul adjunct augumentează pedeapsa cu D.O. deşi o aprobase pe cea propusă…

Cine să-i fi cerut socoteală lui Pantiuşa?

1 9 6 1

"Ministerul Afacerilor Interne
"Serviciul «C»
"Nr. 17/796530 din 28 oct. 1961 STRICT SECRET
S.C. 91 Ex. nr. 1

[Deasupra antetului a fost pusă o stampilă :

"M.A.I. Cabinet III Nr.24.238 din 31.10.61"]

"R E F E R A T"

"cuprinzînd date asupra numitului GOMA PAUL, căruia îi exprimă [sic] termenul de domiciliu obligatoriu la 21 noiembrie 1961"

"GOMA PAUL (datele, pe 3/4 pagină) (…)

"Cu raportul nr. C. 33/27722 din 23 octombrie 1961 (pe care-l anexăm) *Direcţia regională MAI Bucureşti avizează negativ ridicarea restricţiilor domiciliare la expirarea termenului şi propune să i se prelungească D.O. cu 36 luni, deoarece a fost semnalat că întreţine relaţii cu elemente urmărite prin acţiuni informative* (subl. de mână).

"Faţă de cele de mai sus,

"P R O P U N E M:

" - La data expirării pedepsei - 21 noiembrie 1961 - să i se fixeze domiciliu obligatoriu - în continuare - pe timp de 24 luni.

"Seful Serviciului «C»
"Colonel Nedelcu Mihai"

Două băgări de seamă:

1. Direcţia regională Bucureşti propune o prelungire de 36 luni; Serviciul "C" de doar… 24…

2. Ca şi la documentul anterior, sub antet stă scris: "Se aprobă propunerea" şi semnează… acelaşi semnatar ca în 1958.

*

Acelaşi formular ca cel din 1958, este completat în 2 noiembrie 1961 - fără modificări.

Atât că în "Decizia nr. 16.285" nu e vorba de *prelungire*, ci de… "fixare pe timp de 24 luni".

Singura modificare: de astă dată adjunct al Ministrului Afacerilor Interne nu mai este Pantiuşa ("Pintilie Gheorghe") ci "General maior Negrea Vasile".

*

"Către Procuratura Generală a Republicii Populare Române
"memoriu

"Mă numesc Paul Goma, sînt născut la 2 oct. 1935 în Mana-Orhei URSS, nu am nici o profesie, în schimb domiciliu obligatoriu în com. Lăteşti, raionul Feteşti, reg. Bucureşti.

"În anul 1956 am fost arestat şi condamnat la doi ani închisoare corecţională pentru delictul de agitaţie publică;

"În nov. 1958, după executarea pedepsei, mi s-a fixat domiciliu obligatoriu pentru 36 luni în localitatea în care mă aflu şi acum;

"Prin decizia MAI nr… ? din 2 nov. 1961 mi s-a prelungit restricţia domiciliară cu încă 24 luni - deci până în 1963.

"Nu am de unde cunoaşte criteriile călăuzitoare în ridicarea restricţiei sau a prelungirii ei, doar bănuiesc a fi următoarele:

"1. - gravitatea faptei care a dus la condamnare;

"2. - originea socială şi apartenenţa politică a celui în cauză precum şi a familiei sale;

"3. - comportarea în timpul detenţiei şi a domiciliului obligatoriu.

"Dacă într-adevăr acestea sînt, să le iau pe rând:"

Şi le-am luat pe rând, cale de patru pagini mari, scrise mărunt de mână. Pe la jumătatea memoriului am ajuns la securistul Ion Livescu, cel care ne-a otrăvit existenţa şi aşa otrăvită din Satul-Nou Lăteşti. Pe scurt: l-am turnat eu pe el!

Am luat-o cronologic: cum mă anchetase el la Securitatea din Feteşti, cum mă bătuse, cum mă dăduse afară din spital; cum îmi intra în casă, noaptea, se uita la cărţile mele, câte erau, iar după ce mă întreba dacă le-am citit pe toate (!), îmi spunea că mă ţin de prostii; cum - în decembrie 1960, venind bunica mea paternă Natalia Goma din Basarabia, Livescu nu mi-a dat învoire la părinţi, în Ardeal, să o văd; nici în Gara de Nord, Bucureşti, în ziua cutare, între două trenuri, un ceas-două; cum muzica pe care o făceam era, în ochii lui, tot o "ţinere-de-prostii".

Am încheiat prin a cere o anchetă. Avertizam: dacă nu mi se face dreptate, părăsesc domiciliul obligatoriu şi mă prezint la ei, la MAI, la Bucureşti, cerînd să fiu arestat. În cazul în care nu mă arestează, dar nu deschid ancheta…

…"Voi ruga guvernul sovietic să-mi dea cetăţenie sovietică, la care am dreptul prin bunica"…

Ar fi trebuit să încep cu asta:

Spre sfârşitul anului 1961, în Lăteşti eram în jur de zece

deoişti (prieteni) cărora ne expira termenul. Din imediata mea apropiere: studenţii Horia Florian Popescu, Radu Surdulescu, "piteşteanul" Ştefan Davidescu, maiorul Dinu Vasiliu, elevul (fost, în urmă cu 15 ani) Mircea Stancu… Fireşte, vorbisem despre "termen", dacă nu de când fuseserăm aduşi în Bărăgan, atunci sigur: cu un an încheiat înainte. Cum "climatul" nu era favorabil (multora dintre deoişti li se prelungise, re-prelungise restricţia) hotărîsem ca, în nefericitul caz, să facem contestaţie cu toţii - a, nu o petiţie comună, prea eram terorizaţi de "lot" - dar să redactăm şi să trimitem memorii "în cele patru puncte cardinale" (MAI, Procuratură, Marea Adunare Naţională şi… - am uitat care era al patrulea - ba nu: C.C. al PMR!), în care să dăm vina prelungiri(lor) pe duşmănia faţă de noi a locotenentului Livescu, securistul care se ocupa de noi.

Însă după ce am primit cu toţii prelungirea… Am rămas singurul care s-a ţinut de cuvânt, adică să facă reclamaţie şi să ceară anchetă: *pentru care motiv ni se prelungise d.o.-ul*?

S-a întâmplat ca de Crăciun şi de Anul Nou să vină tata la mine. El m-a sfătuit să nu trimit plângerile prin poştă: vor fi interceptate - le va lua el şi, între două trenuri, la Bucureşti, le va depune la fiecare din cele "patru cardinale", cerînd bon la registratură…

Fac o nouă pauză, cât să observ că memoriul aflat în dosarul meu de securitate nu este exemplarul adresat Securităţii - ci… Procuraturii… Eh, ale secilor găinărìi.

*

Următorul document este… un document. Nu-mi dau seama câtă este imbecilitatea structurală a securistului de tot gradul, câtă întâmplare şi cât… sabotagiu din partea secretarei-arhiviste…

Scrie sus, citeţ: "Copie". Una specială:

Ordinea - presupusă de mine - în care au fost redactate hârtiile va fi fost următoarea:

1. Direcţia regională Bucureşti trimite un anchetator la Lăteşti, să verifice dacă "elementul GOMA" a scris adevărul în memoriul său;

2. Redactează raportul şi îl înaintează Cabinetului ministrului adjunct;

3. Ministrul (generalul Negrea Vasile) îl citeşte şi îl adnotează pe spaţiul alb din stânga paginii - de mână.

4. Documentul este dat la redactilografiat - la "trecere pe curat";

5. Dactilografa… re-dactilografiază - de pe margine - şi comentariile ministrului !;

6. Secretarul/secretara priveşte munca dactilografei, confruntă originalul cu… copia (o găseşte conformă) şi o trimite la arhive… - de unde o dezgroapă Stejărel Olaru, în 2004 şi mi-o dă mie, "elementului".

Iată doc*o*mentul - animalul care nu există. Voi reproduce în caractere italice comentarile ministrului :

" - Copie -

"Ministerul Afacerilor Interne — Strict Secret
"Direcţia regională Bucureşti — S.C. 51
"- Cabinet - " — Exemplar nr. 1
"Nr. Cab./34 din 20.II. 1962

"C ă t r e
"Ministerul Afacerilor Interne
"Cabinetul ministrului adjunct
"Tovarăşului g-ral maior Negrea Vasile"

/*"S.C.*
"Să fie pus în libertate şi lucrat
informativ unde se va stabili.
Adjunct al ministrului Af. Interne,
G-ral maior ss/ Negrea Vasile"/

[Aceasta este decizia finală, ea se pune după citirea întregului document, însă aici se înţelege că generalul Negrea mai întâi a hotărît punerea în libertate a Elementului de mine, abia apoi a luat cunoştinţă şi a comentat raportul subalternilor săi. Evident, ordinea nu a fost viceversică.

Încă o băgare de seamă: cel care face adnotările, pune rezoluţii, acela doar semnează, nu îşi declină funcţia, gradul; aceasta este treaba unui secretar/secretară, ultimul filtru înainte de dactilografierea-finală - n.m. P.G].

"Raportez următoarele:

"În legătură cu cele ordonate de dv. privind memoriului numitului GOMA PAUL, element cu D.O. în comuna Lăteşti, raionul Feteşti, din cercetările întreprinse de către noi, au rezultat următoarele:

"Susnumitul… [urmează scurta-biografie a elementului…] (…)

"…după expirarea pedepsei, i s-a fixat D.O. (…) pe timp de 36 luni, termen care expira la începutul lunei decembrie 1961.

"Pe baza unui raport întocmit de raionul M.A.I. Feteşti la acea dată, susnumitului i s-a prelungit restricţiile [sic] domiciliare cu încă 24 luni.

"Motivele prelungirii D.O. au fost următoarele:

" - La puţin timp după sosirea sa în comuna Lăteşti GOMA PAUL a intrat în legătură cu foşti conducători ai PNŢ - care aveau

deasemenea D.O. - în special MARINO ADRIAN, urmărit prin acţiune informativă de către organele noastre. Din materialele existente la acţiuni, rezultă că MARINO ADRIAN s-a ocupat îndeaproape de îndoctrinarea lui GOMA PAUL cu idei PNŢ-iste *).

"A avut relaţii strînse cu VASILIU CONSTANTIN, urmărit de asemenea în acţiune de verificare. În vara anului 1961 cînd fiica sa VASILIU [DINA, completarea mea, a Elementului] - care este pionieră - a venit în timpul vacanţei la tatăl său - GOMA PAUL a primit sarcină din partea lui VASILIU CONSTANTIN de a determina pe fiica sa să renunţe la calitatea de pioner, sarcină pe care acesta a executat-o cu multă «conştiinciozitate», iar rezultatele au fost cele scontate…**) [atât ghilimele cât şi punctele de suspensie aparţin securoşilor, n. mea].

"- În legătură cu motivele pe care GOMA PAUL le arată în memoriul său şi pe care le consideră că au stat la baza prelungirii făcute şi din discuţia purtată cu acesta, a revenit în mare parte asupra lor [?] dînd în plus câteva aspecte noi.

"Astfel, la puţin timp după sosirea sa în com. Lăteşti, s-a internat în spitalul din Feteşti, pentru a face un tratament.

…necesar în urma bătăii cumplite administrate, la Gherla, în 19 noiembrie 1958, de către comandantul adjunct Istrate şi plutonierul Şomlea - vezi volumul **Gherla - Lăteşti**, Curtea Veche, 2008.

"La 2 zile după internare, din ordinul fostului comandant al raionului de securitate Feteşti, lt.maj. BADICA a fost scos din spital şi adus la sediul raionului, unde a fost audiat [??] asupra unor colegi ai săi de facultate. Ancheta a fost făcută de către lt. maj. BADICA şi cpt. LIVESCU ION.

"În timpul anchetei cpt. LIVESCU ION a înjurat de mai multe ori pe GOMA PAUL, iar lt. maj. BADICA l-a bătut. În plus, lt.maj. BADICA a luat legătura cu conducerea spitalului şi a interzis acestora să-l mai primească pe GOMA PAUL, pentru tratament în spital ***).

" - De unde aceste metode?
" - Să i se atragă atenţia ofiţerului
în legătură cu atitudinea lui.
"Adj. al ministr. Af. Interne,
G-ral maior ss/ Negrea V."

"În cei 3 ani de cînd GOMA PAUL are D.O. în com. Lăteşti cpt. Livescu s-a întîlnit cu acesta de 3-4 ori. În astfel de ocaziuni a făcut afirmaţii faţă de reclamant de genul: «te ţii de prostii? bine!» «l-a ameninţat că o va păţi», însă nu s-a referit niciodată - fapt recunoscut şi de GOMA PAUL [?] în discuţiile purtate cu această ocazie - la preocupările sale (studiul muzicii, cititul literaturii, etc).

"Mai mult, GOMA PAUL a recunoscut că aceste concluzii şi le-a formulat după ce i-au fost prelungite restricţiile domiciliare. ****)

"În concluzie, pe baza discuţiilor purtate cu GOMA PAUL, cu ofiţerul nostru tov. cpt. LIVESCU ION şi a studierii materialelor existente la raionul MAI Feteşti, raportez că memoriul a fost făcut în mod tendenţios, cu scopul de a compromite pe ofiţer. Fac această remarcă bazat pe următoarele considerente:

" - În încheiere discuţiei ce s-a purtat cu GOMA PAUL acesta s-a exprimat că îşi dă seama de faptul că măsura luată nu porneşte de la cpt. LIVESCU Ioan, ci s-a datorat legăturilor pe care el le-a avut cu ceilalţi D.O.-işti, concluzie la care a ajuns după ce şi-a analizat situaţie sa şi a hotărît să rupă legăturile cu aceştia [?]. Acţiunea sa a fost confirmată şi prin sesizările obţinute de noi de la agentură.

"- Pînă în prezent s-a mai încercat de câteva ori compromiterea ofiţerului LIVESCU ION, dar în urma verificărilor făcute de noi, semnalările respective au fost socotite ca neîntemeiate.

"- Cpt. LIVESCU ION este un ofiţer pregătit, disciplinat şi conştiincios, exigent în muncă, fapt ce a atras asupra sa ura elementelor cu D.O.

"Restituim alăturat memoriul în original ["originalul" adresat Procuraturii, nu Securităţii! - n.m.] al celui în cauză.

"Seful Direcţiei Regionale
"Colonel de securitate
"ss/ Iani Nic.

"Pentru conformitate,
"Cpt. Dumitrescu Grigore"*****)

*) "Îndoctrinare ţărănistă"? - în care caz ar fi trebuit indicaţi şi alţii, mult mai mari în grad decât Marino: Emilia Constantinescu-Vaida-Bratu, profesoara mea de armonie-contrapunct-forme-instrumentaţie şi soţul său din D.O.: Alexandru Bratu; Leocuţia; Ghiţă Pop, vecinul meu, ţărănistul de frunte, component al Comisiei trimisă la Moscova, imediat după 23 august 1944, cea care a semnat tot ce i s-a cerut din partea ruşilor…

**) Maiorul de cavalerie Dinu Vasiliu avea prea mult umor ca să ceară ajutor în operaţiunea de despionierare a fiicei sale, Dina. Dealtfel, în 1961 Dina avea 15 ani, nu mai era pionier(ă), din contra, ca să zic aşa. Nu această calitate mă interesa la ea. Ci toate celelalte, ne-legate de/cu cravată roşie.

***) Pentru mai multe detalii, vezi - şi pe internet - textul **Gherla-Lăteşti**.

****) Fireşte, noi, nesecuriştii "ajungem la concluzie *după* ce am analizat situaţia" - nu ca securiştii, care întâi arestează, anchetează, condamnă, abia apoi îşi aduc aminte că săriseră peste

o etapă: “analizarea situaţiei”.

*****) Nu ştiu dacă unul dintre autorii raportului (Colonelul Iani, Căpitanul Dumitrescu) a fost civilul care m-a interogat îndelung în “biroul” Miliţiei din Lăteşti, la vreo două luni după trimiterea memoriului-contestaţie. Ţin minte că miliţianul Anghel (el în persoană) a venit să mă caute şi să mă “conducă” - am reţinut termenul “condus”… la “un tovarăş mare, de sus de tot, de la Bucureşti”.

Că tovarăşul era mare, am înţeles numaidecât: vorbea sever - dar nu răstit; mă ameninţa aproape la fiecare frază rostită că, dacă am minţit - în memoriu - voi fi condamnat pentru calomnie la adresa organelor-de-stat şi re-trimis în închisoare. În schimb… dacă se va dovedi că nu minţisem… nu promitea că va fi pedepsit Livescu, nici că eu voi fi liberat, ci «vom cerceta, vom face o anchetă aprofundată».

Confruntînd imaginea civilului de acum 42 ani cu expresia pe hârtie a raportului, nu găsesc vreo compatibilitate. Cu certitudine: nu civilul cunoscut de mine (evident, nu şi-a spus numele - nici gradul) este autorul cretinăriei. Îţi poţi face o părere despre *scrisul* cuiva, după *oral*. Atunci cine să fi fost acela? O vreme am fost înclinat să cred că era chiar generalul Negrea - însă din adnotări, înţeleg că el afla abia atunci întâmplările. Fie cine va fi fost - oricum, nu colonelul Iani este civilul care mă interogase - ci altcineva.

1 9 6 5

(DOSAR de urmărire informativă I 2217/vol. 3)

Prima Notă informativă (chiar aşa numită) apare la pag. 7 (cifra este scrisă de mână, Stejărel Olaru mi-a trimis filele socotite de el mai importante, deci nu el le-a numerotat).

Redactată de şeful Miliţiei Şercaia plut. Albu Ioan, rezemată pe informaţia primită de la "Agentul «Marcel Ioan»" la 7 martie 1965.

Este interesantă doar în măsura în care Organul nu ştia mare lucru despre mine: doar că eram plecat la serviciu în Braşov [nu eram la serviciu în Braşov, ci în Făgăraş]; că…

"făcuse ceva pe la facultatea din Cluj [sic], pentru care fapt a fost exmatriculat" [resic].

Simpatică este încheierea:

"Nota a fost scrisă de şeful de post după cele relatate de «Agentul Marcel Ioan» pentru faptul că pe agent îl durea mâna şi nu putea scrie"…

*

A doua - tot de la Miliţia Şercaia - este adresată "MAI Serviciul Raional Făgăraş" - la 3 aprilie 1965.

"Obiectul": "investigaţii asupra lui Goma Paul din com. Şercaia, cerute de Dvs. cu ordinul F.N. [?] din 1965"

La "Surse oficiale" sunt identificat (datele).

"De profesiune fotograf" [?] "Înainte de 1952 a locuit în Läteşti raionul Feteşti regiunea Bucureşti" [nu înainte, ci după 1958]. "El a fost cu domiciliu Obligatoriu, Domiciliu Obligatoriu a fost ridicat la 8 martie 1962" (…) "A fost luat în evidenţa elementelor duşmănoase a com. Şercaia pentru faptul că a fost condamnat politic".

La "Agentura şi persoane de încredere":

"Agenţii Vădescu Nicolae şi Marcel Ioan ne informează[,] iar persoana de încredere S.I. ne relatează că Goma Paul nu este originar din Şercaia (…) s-a mutat în satul Vad la nr. 182, unde locuieşte şi la această dată" (…) "În ultimul timp a făcut cerere la Tov. Gheorghe

Gheorghiu-Dej să-i aprobe să urmeze mai departe facultatea şi se spune că i-a fost aprobat, însă fără frecvenţă" (...) "El nu este cunoscut cu legături din partea unor elemente duşmănoase dar mereu pleacă din comună pe la Braşov şi în alte părţi şi cu agentura pe care o avem nu am reuşit să stabilim scopul deplasării lui. În comuna Şercaia a fost văzut mereu singur, nu a fost văzut cu prieteni, el umblă numai singur. Manifestări cu caracter duşmănos din partea acestuia în raza comunei nu cunoaştem, scandaluri, certuri sau alte fapte interzise de lege".

"Rude şi relaţii" :

Tata: "Manifestări duşmănoase nu se cunoaşte. Nu mai lucrează, este pensionar, îngrijind doar de soţia lui care este bolnavă. A fost mereu văzut venind în Şercaia - în urma verificării făcute am stabilit că vine după alimente, la alimentara".

Mama: "(...) are la bază şcoala normală, învăţătoare pensionară. În prezent este bolnavă în pat. Nu se cunoaşte purtări proaste din partea ei".

"Menţiuni: Goma Paul are un aparat de fotografiat, se mai ocupă şi de fotografii pentru diferiţi cetăţeni din satul Vad, la nunţi, etc. Alte nu se mai cunoaşte asupra lui".

Rapoartele miliţianului Albu mi se par a fi... nu doar de-serviciu, dar şi uşor părtinitoare...

*

Pagina 9 (de mână):

"MAI Regiunea Braşov, Secretariat Nr.30572 din 27 V 1965, către MAI, Raionul Făgăraş"

Nu ştiu ce înseamnează "Secretariat" - unul din numele conspirative ale Securităţii? Textul - "Strict secret" :

"Numitul Goma Paul din comuna Vad-Şercaia nr. 182, în momentul de faţă angajat ca sezonier la IGO Făgăraş, cerînd o audienţă regiunii noastre şi fiind primit de Tov. Col. Mihaly, pe cerere sus-numitului a pus următorul ordin rezolutiv:

"«Din discuţiile purtate rezultă că sus-numitul şi-a schimbat atitudinea faţă de regimul nostru. În mod inteligent şi argumentat a susţinut cererea lui pentru a i se aproba continuarea studiilor la Facultatea de Filologie Bucureşti. Este necesar să fie ajutat prin aviz favorabil din partea organelor noastre, pentru a se putea înscrie la facultate şi să fie plasat într-o muncă potrivită studiilor ce va urma. I-am comunicat că din partea organelor noastre nu va fi împiedecat în realizarea dorinţei lui de a învăţa în continuare".

"«25 mai 1965»"

"Şeful Secretariatului, Maior Ionescu Marin"

Textul este - cu excepţia frazei introductive - subliniat, iar unde este vorba de avizul favorabil, marcat cu bare verticale.

Merită să mă opresc aici: în luna martie şi ceva din aprilie 1965 am fost (re-re)arestat şi "depus" chiar la ei, la Braşov, anchetat (în legătură cu "Ela" şi bătut de însuşi comandantul, apoi "data afar'" fără explicaţii, fără scuze. După ce un securist de la Făgăraş mi-a arătat nişte fotografii cu Ela "împlopată" - după expresia lui, în traducere românească (vezi cartea **Ela** - pe internet, dar şi **Bonifacia**…): moartă - am fost convocat la Braşov - prin acelaşi securist. Însă nu am spus tot ce este de spus în legătură cu "audienţa":

După liberarea din aprilie 1965, m-am întâlnit la Făgăraş cu o fostă colegă de liceu, şi cu soţul său, Nelu. Îl cunoşteam şi pe el, de pe cînd era directorul Casei Pionierilor şi împrumuta instrumente muzicale orchestrei Casei de Cultură, în care şi eu suflam în trompetă… Este sigur că în timpul revederii le povestisem - prieteneşte - necazurile (dar nu şi ultima arestare - mai ales că şi ei o cunoşteau pe Ela - pe atunci doar prototipul), sigur răspunsurile negative la cererile mele de reînmatriculare. Fosta mea colegă, auzind, l-a îndemnat pe soţul ei "să facă ceva". Atunci am aflat că Nelu "era la *ei*" - la Braşov. Cred că nu am avut timp să mă mir, să mă indignez: prietenul meu (fostul…) mi-a explicat în câteva cuvinte cum să redactez o cerere de audienţă "la *ei*" - dar să nu spun cine era inspiratorul… Aşa am făcut - fără speranţă. Oricum, de atunci nu l-am mai întâlnit ca să-i mulţumesc pentru sfatul lui, bun…

Celui care mă primise în audienţă la Securitatea din Braşov - m-am prezentat la altă adresa decât cea din care ieşisem cu o lună înainte, pe brânci… - nu ţin minte ce i-am cerut, nici cui m-am adresat. În hârtie este indicat ca "Mihaly", nu-mi aduc aminte decât că acela era în civil, dar îmi aduc aminte: nu m-a bătut; şi nu avea accent unguresc.

Acum mă gândesc că "bunăvoinţa" *lor* s-ar fi putut explica prin faptul că tocmai murise Dej (după ce mi-au dat drumul, aşa mi-am explicat, atunci liberarea…).

Care va fi fost devărul?

Nici *ei* nu-l vor fi cunoscînd.

1 9 6 6

Pag. 12:

"MAI Regiunea Braşov, din 4 ianuarie 1966 către MAI - Dir. III, Bucureşti" - "strict-secret":

"La ordinul Dvs (…) din 1.XII referitor la numitul Goma Paul, raportăm:

"Numitul G.P., în luna noiembrie 1965, pe când era student în anul III la Facultatea de filologie Bucureşti a fost arestat pentru delictul de agitaţie publică. Sus-numitul la sfârşitul lunii octombrie 1956 împreună cu Popescu Florian Horia a întocmit un plan de acţiuni provocatoare în semn de protest împotriva arestării unor elemente contrarevoluţionare din cadrul facultăţii. Ei au hotărît ca în momentul când elementele contrarevoluţionare din rândul studenţimii vor trece la acţiune, ei să sustragă cheile de la uşa intrării principale, să închidă facultatea şi să pună un afiş pe care să fie scris: «Grevă».

"Nereuşindu-le această acţiune cei în cauză au hotărît să întreprindă noi acţiuni provocatoare şi în prima şedinţă de UTM să predea carnetele de membru UTM şi să instige şi alţi studenţi să facă la fel.

"La 13.XI.1956 Goma Paul scrie un fragment cu conţinut contrarevoluţionar pe care-l citeşte în faţa studenţilor. În acest fragment se manifesta duşmănos împotriva URSS şi instiga pe studenţii să întreprindă acţiuni contrarevoluţionare împotriva regimului democrat-popular din RPR.

"Pentru faptele arătate mai sus Tribunalul Militar Bucureşti prin sentinţa nr. 487/20.III.1957 îl condamnă pe Goma Paul la 2 ani închisoare corecţională şi nu 20 cum menţionaţi Dvs. [?]. După liberare a fost încadrat cu D.O. [acesta să fi fost termenul: "încadrat"?, noi spuneam: "încălţat"] pe timp de 36 luni conform Deciziei MAI Nr. 15.157 din 19. IX. 1959 [inexact: 1958] în com. Lăteşti, reg. Dobrogea (…)"

"Locţiitor şef Direcţie Lt. col. Grozescu Aug.

"Şeful Serviciului Lt. col. Ispas Eliade"

Pe lângă inexactităţi - o minciună - prin omisiune: nu este menţionat suplimentul de d.o. de 24 luni - pe care, adevărat, nu l-am făcut în întregime însă nu şterge "condamnarea" iniţială.

*

De aici se sare la pag. 16 - o "Nota":

"Primit. Lt. maj. Achim Victor
"Sursa: «Panait»
"Data: În procesul recrutării - Strict secret" - [fără dată, deduc: în primul trimestru al anului 1966].

"Nota

"Sursa relatează următoarele în legătură cu Paul Goma din anul I al fac. (…) L-a cunoscut în timpul examenului de admitere când au schimbat primele impresii. Apoi la cursuri. Din discuţii sursa a aflat că P.G. mai fusese student (…) dar că se află din nou în anul I, în urma unor conflicte avute prin anul 1956 când a fost arestat şi ţinut la închisoare mai mulţi ani.

"Despre anii petrecuţi la închisoare, relatează sursa, Goma a povestit în nenumărate rânduri.

"Atât sursa cât şi studenţii care îl înconjoară Iovan [sic] Mariana, Vasile Cornel, Moraru, Floriş Ana-Maria, Nişulescu Daria *au aflat de la Paul Goma despre zilele petrecute în aşa numita «cameră albă» sau «neagră». Sursa relatează de asemenea comportarea ciudată a lui P.G.: Apropierea lui de studenţi cărora le povesteşte aspecte din viaţa lui, sau le dă să citească lucrări scrise de el într-o manieră aşa cum spune el format acolo între zidurile închisorii* [subliniat de mână].

"Ciudată a fost atitudinea lui P.G. faţă de studentul Serafim Radu - coleg de grupă, un timp au fost prieteni şi deodată brusc relaţiile s-au schimbat între cei doi creîndu-se anumite conflicte. Nu mai vorbeau, nu se mai salutau. Motivele destul de banale: Goma citindu-le anumite lucrări personale, [Serafim] le-a apreciat negativ.

"*Studenţii pe care Goma caută să-i apropie sunt dintre cei cu înclinaţii literare, el făcînd pe criticul. Goma caută ca prin povestirea anumitor fapte să introducă în sufletul acestor tineri* **ură şi dispreţ**; *să-i facă incapabili de a munci cinstit.*" [subl. de mână, iar "ură şi dispreţ" cu trei linii].

"Aflînd de anumite lucruri din închisoare ca bătaia la care erau supuşi, la zilele petrecute în temniţa întunecoasă, îţi pierzi pur şi simplu raţiunea. (…)

"Deşi sursa nu a citit din lucrările literare ale lui Goma [,] din discuţia avută cu *Nişulescu Daria a aflat că lucrările sunt foarte ciudate, ele fiind produsul unei maniere ce s-a născut din ură şi dispreţ faţă de tot ce s-a făcut în ultimii ani, fără să dea alte amănunte* (subl. de mână).

"Actuala prietenă a lui P.G., Mariana Ivan a relatat sursei despre legăturile lui Goma cu anumiţi oameni de litere din Bucureşti dintre care a numit pe Tito.

"In semestrul I Paul Goma a locuit la cămin. Lipsea tot timpul liber, întorcîndu-se acasă târziu, fără să dea vreo explicaţie. În prezent

locuieşte la gazdă, sursa nu a aflat până în prezent unde locuieşte.
"Panait"

"N.B. Goma Paul a fost condamnat politic. Se vor lua măsuri de lucrarea sa activă
"Lt. maj. Achim Victor"

Fiind opera lui Achim, nu mai intervin - deşi mă mănâncă limba să corectez: nu cu "Tito" (Broz) eram în relaţii (de camaraderie), ci cu femininul… Tita (Chiper). Iar cu George Radu Serafim am întrerupt relaţiile: înţelesesem că individul (încă nu avea 20 ani) era deja turnător…

Oricum, notez: încă din timpul primelor examene ale anului I - deci în ianuarie-februarie 1966 - un coleg de grupă m-a anunţat că mă caută "un coleg «de acolo»". Pentru mine "acolo" era, fireşte, închisoarea (pe dinăuntru…). Am coborît în holul facultăţii; în capul scărilor un individ necunoscut m-a luat pe după cap şi, după ce mi-a reproşat: «Nu mă mai recunoşti, mă Paule!» mi-a şoptit că e de la securitate şi că vrea «să stăm de vorbă, prieteneşte». Luat pe nepregătite, atunci nu am refuzat dialogul - în fapt monologul său.

Am tăcut tot timpul, nu am răspuns la nici o întrebare. Deşi îmi era foarte-foarte frică. Peste câtva timp m-a acostat iar şi mi-a fixat o întâlnire la… Academia Comercială. M-am dus - am scris cum a fost - în **Soldatul câinelui**, în **Bonifacia**, în jurnale, în texte publicistice…

*

Pagina 18: o "Nota din 3.III.1966 - din antetul ei aflu alte amănunte:

"Primit: Lt.maj. Achim V.
"Sursa: «Panait»
"Casa: Steaua
"Data: 2.III.1966
"Întâln. viit.: 10.III. 1966"

"306/1/3.III.1966 Strict secret Ex. nr. 1

"NOTA

"Sursa stînd împreună cu Paul Goma (…) a participat la o discuţie a lui Goma cu un student din anul I de la Franceză. Goma l-a întrebat pe acela dacă i-a adus materialele. Acesta i-a răspuns afirmativ. Sursa crede că ar fi vorba de nişte lucrări literare ale lui Goma.

"Între timp a venit Mariana Ivan. Goma şi cel de la Franceză au găsit momentul potrivit să se scuze, pentru ca să întreţină o discuţie în doi. Doritorul acestei discuţii a fost studentul de la franceză. Sursa a

rămas cu Mariana Ivan.

"În acelaşi timp la cei doi a venit un străin care a stat de vorbă cu Mariana Ivan. Sursa l-a cunoscut personal, dar numele nu i l-a aflat, căci cel care venise nu s-a recomandat. Sursa crede că acesta nu este student.

"Studentul la franceză este mai în vârstă decât Goma. Sursa întrebînd pe Goma de unde îl cunoaşte, acesta i-a răspuns că vine tot de acolo, puşcărie, fără alte amănunte

"Panait"

"NB. Agentul a avut sarcina să urmărească discuţiile ce le poartă Goma Paul, manifestările ce le are în aceste discuţii, relaţiile ce le are, natura acestor relaţii.

"Goma Paul este în evid. op. II, deoarece a fost condamnat pentru activitate duşmănoasă.

"Din relatările agentului studentul de la franceză rezultă că este Petrişor Marcel tot un element fost condamnat politic urmărit în prezent de Serviciul 1 [unu] pentru activitate legionară.

Agentul a primit sarcina să urmărească natura relaţiilor dintre Goma şi Petrişor, dacă ei se întâlnesc la facultate, discuţiile ce le poartă, ce alte legături s-au mai făcut în facultate.

"Lt.maj. Achim Victor"

Ultimul paragraf a fost marcat cu o linie verticală, cineva a scris pe margine: "bine" şi a semnat "Ag" (?)

Aşadar, "locul depunerii icrelor", cum spuneam noi, era "Steaua". Să fi fost o instituţie (cu cameră specială, a Securităţii, cunoscută şi de mine, la Academia Comercială?, şi la Fac. de Chimie?); locuinţa "sursei"? - simpatică distribuţia: turnătorul era: "sursa" - aici, de-a dreptul: "agentul", deşi se presupune că individul era şi el student (să fie chiar el, fostul securist, cel care îmi dădea "sfaturi preţioase" - şi inimoase?), pe când noi, urmăriţii, eram, cum altfel: "elemente"…

*

Pag. 21:

"Primit: Cpt. Blaj P.
"Agent: George Stancu
"Casa: Ştirbei
"Data: 30.VI.1966
"Întâln. viit.: 6.VIII. 1966

"Strict-secret Ex. nr. 1, S.C. 22

"NOTA

"În ziua de 23.VI.1966 la ora 21,30, fiind la cinematograful Luceafărul pentru a viziona filmul «Fantomas» cu un coleg, Bolozan Vasile (anul V stomatologie), lângă mine pe scaun era un individ - care

şi-a pronunţat numele complet şi m-a întrebat dacă-l cunosc. Nu l-am recunoscut şi s-a recomandat: *Paul Goma; mi-a spus că pe vremea când ne-am cunoscut purta mustaţă. Atunci am făcut legătura cu închisoarea Jilava unde am stat împreună. El a afirmat totuşi că nu-i vine să creadă că nu l-am cunoscut şi că unii «se fac că nu [mă] mai cunosc»* (subl de mână).

"Mi-a spus că a făcut 2 ani de închisoare şi că în continuare i s-a prelungit cu încă 4 ani (total 6 ani). În prezent e *student în anul I la Filologie. M-a întrebat despre Ivanşuc [sic] Alex. Saşa, fostul meu coleg este la ambasada americană funcţionar. M-a întrebat şi de alţi colegi cu care am fost închişi (Petcu Remus, Iliescu Paul)*" (subl. de mână).

"S-a arătat mirat că mi s-a aprobat reintrarea la facultate direct în anul IV şi că el a luat-o din anul I.

"George Stancu"

"N.B. Agentul a furnizat pe baza sarcinei şi instructajului făcut a ne semnala elementele pe care le cunoaşte din detenţie şi pe care le întâlneşte şi care ne-a semnalat şi pe Paul Goma.

"Nota va fi dată lt. maj. Achim Victor pentru identificare şi încadrarea informativă a numitului Paul Goma.

"Agentul nu are posibilităţi de a-l întâlni pe Paul Goma pentru care motive nu i-am dat nici sarcină"

"Cpt. Blaj P."

Nu ştiu cine poate fi George Stancu. Oricum, un fost coleg al lui Ivasiuc, la medicină - care însă a fost pe dată reînmatriculat. Probabil-sigur chiar din acest motiv.

1 9 6 7

Pagina 28: un referat - "306/AV/ din 17 februarie 1967" - coincidenţă: atunci a murit tata. Nu ştiu dacă ei cunoşteau "amănuntul", dar era un bun moment de atac pentru ei, hoitarii:

"REFERAT

"Cu propunerea de a se aproba contactarea numitului Goma Paul student în anul II al Fac. de limbă şi literatură română, Universitatea Bucureşti.

"În anii I, II şi III ai Facultăţii de limbă şi literatură română şi Inst. de limbi străine urmează cursurile o serie de elemente care au suferit condamnări politice. Astfel sunt studenţii Petrişor Marcel, urmărit şi în prezent prin acţiune informativă de Serv. I, Michăescu Radu, asupra căruia organele noastre au făcut propunerea de deschidere a dosarului de verificare, Popescu Florin-Horia, Petcu Ristea şi alţii. Deasemenea în evidenţele noastre mai sunt cunoscute şi studentele Doina Sălăjan care în 1967 pentru scrieri cu conţinut duşmănos i s-a ridicat dreptul de autor [?] şi Ana-Maria Năvodaru, semnalată cu unele manifestări duşmănoase. Agentura organelor noastre care a fost dirijată pe lângă aceste elemente nu a reuşit să pătrundă în intimitatea lor pentru a cunoaşte concepţiile politice prezente ale sus-numiţilor, relaţiile lor şi întreaga activitate ce o desfăşoară.

Din aceste motive se impune necesitatea recrutării unui agent cu posibilităţi de informare în rândul acestor elemente (subl. mea)

În acest scop a fost luat în studiu numitul Paul Goma, fost şi el condamnat politic, deoarece în materialele informative rezultă că se află în relaţii de prietenie cu aceste elemente, se vizitează la domiciliu, iar în facultate poartă frecvente discuţii cu ei şi *posedă calităţile necesare unui agent* [subl. mea]".

Scurta-biografie a mea este încheiată cu:

"La 22 X. [inexact: XI.] 1956 a fost arestat împreună cu colegul său Popescu Florin şi condamnat la 2 ani închisoare corecţională pentru agitaţie duşmănoasă cu prilejul evenimentelor din Ungaria. După expirarea celor doi ani de detenţie, i s-a fixat D.O. pentru 36 luni (…) care a mai fost prelungit cu încă 24 luni. (…)

"Din punct de vedere profesional este foarte bine pregătit, fapt oglindit în rezultatele obţinute la examene. Are preocupări literare o serie i-au fost publicate în revistele Luceafărul şi Amfiteatru, iar pentru una din ele a primit premiu la un concurs. (…)

"Contactarea numitului Goma Paul se va efectua prin metoda atragerii treptate de către lt.maj. Achim Victor ajutat de şeful biroului Cpt. Nicolae M. în casa de recrutări «Libertăţii».

"La locul recrutării pe candidat îl voi aduce personal, luîndu-l de la domiciliul său, când după ce îmi voi declara calitatea de ofiţer MAI îi spun că doresc să port unele discuţii cu el. Prima discuţie cu Goma Paul va fi legată de alte probleme decât cele care interesează organele noastre pentru a stabili modul cum reacţionează el la primul contact cu noi. De aceea vom porni discuţia de la aspecte din procesul de învăţământ asupra căruia sus-numitul a adus o serie de observaţii critice într-o oră de seminar condusă de agentul «Aurică».

"Faţă de cele de mai sus propunem:

"A se aproba contactarea numitului Goma Paul student în anul II la Facultatea de limbă şi literatură română în vederea recrutării lui prin atragere treptată.

"Şeful biroului   Căpitan Nicolae Mihai

"Lt.maj. Achim Victor"

Acest document dezvăluie manevrele securităţii de… "atragere treptată", citeşte: de a mă obliga să devin informator. Locul: "casa de recrutări «Libertăţii»" este, presupun, odaia de la Academia Comercială, aflată la parter, cred că a doua (sau a treia?) uşă pe dreapta.

Am scris în mai multe rânduri despre întâia "întâlnire". Nu mă "adusese" organul, fusesem convocat şi mă prezentasem împreună cu Ana-Maria Năvodaru. Ana-Maria rămăsese afară, pe trotuar, privind la ferestre, încercînd să mă… localizeze. Am făcut cum am făcut, m-am apropiat de fereastră şi am făcut semne… A înregistrat.

A mai fost o tentativă - la Facultatea de Chimie de pe Cheiul Dâmboviţei. Şi aceea a eşuat - tot datorită prezenţei Anei-Maria în faţa ferestrelor… Iar despre cea din faţa magazinului Eva am scris, au scris şi ei - neadevărat, iar un şef al lui Achim a scris pe raportul lui, edulcorat, amenajat - că e… exagerat.

Rămâne chestiunea *"agentului Aurică", într-o oră de seminar condusă chiar de el* - ce va fi fost: asistent? conferenţiar?; bărbat, femeie? Nu mă interesează.

1 9 6 8

Între paginile 51 şi 55 se află scrisă de mâna mea o "Justificare biografică", datată: "17 februarie 1968".

Excedat de insistenţele repetate ale Securităţii de a mă… recruta - în ciuda faptului că nu le mai eram util "pe loc" - adică la Universitate: părăsisem facultatea pentru a doua oară, de astă dată definitiv - scrisesem această "Justificare". Nu-mi amintesc dacă o făcusem la îndemnul cuiva (deşi nu este exclus ca Laurenţiu Fulga, mereu, constant binevoitor, să-mi fi sugerat "soluţia"). Oricum, am avut-o alături pe Ana-Maria, cu care paşnic-convieţuiam - ziua, în cămăruţa de la anticarul Sterescu, noaptea ea mergea acasă, nu ne puteam odihni în acelaşi pat, apoi condiţiile de igienă erau acceptabile doar pentru un burlac obişnuit cu internatul, căminul studenţesc, puşcăria, însă nu pentru o jună persoană din mediul urban…

Aşadar: abandonasem facultatea - din pricina securiştilor care m-ar fi vrut "sursă" în Universitate. Dar succesul cel mai… răsunător fusese (în vara anului precedent: 1967) internarea mamei în Căminul-spital de la Domneşti din apropierea Bucureştiului (numai eu ştiu cât de "aproape" era…). Această performanţă nu ar fi fost posibilă (şi acum, după atâţia ani mă înfior la gândul că nu ar fi fost…) datorită intervenţiei lui Năvodaru. Încă nu-mi era socru, pe atunci eram doar "un prieten" al fiicei sale.

Îmi aduc aminte: într-o zi (din primăvara-vara anului 1967), în jurul prânzului mă aflam la Ana-Maria acasă, pe strada Duiliu Zamfirescu. Tatăl ei, ca de obicei, venise pentru prânz. A trecut pe la Ana-Maria, m-a găsit acolo, în câteva cuvinte mi-a spus că ştia de la fiica sa situaţia mamei (bolnavă de scleroză în plăci) şi că va încerca să intervină pentru a fi internată aproape de Bucureşti. În care scop să-i scriu pe o hârtie toate "datele". Am făcut-o cu bucurie - dar cu scepticism. Cine, pe lumea asta, ne mai putea ajuta să ieşim din… mlaştina disperării? Totuşi, în călătoriile săptămânale la Vad, Făgăraş, o asiguram pe mama că în curând va fi internată într-un spital-cămin (contra pensia ei), aproape de mine: o voi putea vizita de două, de trei ori pe săptămână, doar cu un tramvai şi un autobuz - la ducere…

Prin august (1967) demersurile lui Năvodaru au reuşit - am internat-o pe mama la Domneşti (vezi **Gardă inversă**).

Acesta fusese un motiv de "victorie" a mea: internarea mamei într-un spital civilizat devenise o "promisiune-condiţie"

a… colaborării mele cu securitatea; am oftat uşurat, iar la următoarea "convocare" am fost "obraznic" cu ei, spunîndu-le că de-acum nu au cu ce să mă şantajeze: o internasem pe mama…

Porcul de superior al lui Achim (căruia eu îi ziceam "Munteanu" - dar care se numea - aflu acum, din dosar - Nicolae Mihai) m-a luat la bătaie, asigurîndu-mă (!) că ei pot foarte bine s-o dea afară din spital pe mama! Şi că au alte "cârlige" cu care să mă ţină…

Am găsit că unul din "altele" este facultatea - deja în anul II rămăsesem repetent - aşa că, după ce am "dezbătut problema" cu Ana-Maria, am hotărît să abandonez studiile - cu ce altceva ar mai fi putut să mă şantajeze?

"Cu arestarea!", mi-a răspuns căpitanul Nicolae Mihai la următoarea convocare.

Ei, da, cine i-ar fi împiedecat? Oricum, în februarie 1968 eram mult mai stăpân pe mine. În acea stare scrisesem "Justificarea biografică". Ciudat, ne-ciudat: modul de "construcţie" seamănă ca două picături de apă cu «Ce am fost, ce sunt ce voi fi», lucrarea-scrisă-la Rahova peste 9 ani, în aprilie-mai 1977. Începeam - după cum promitea titlul - prin punctarea informaţiilor biografice:

Despre mine, despre părinţi. Prezintă interes doar cele pe care, de atunci, le uitasem:

"Ignat Goma, fratele mai mic al tatei, n. 1912, urmează o şcoală de copii de trupă - fiind şi el orfan de război - muzică militară la Bârlad sau/şi la Focşani. Dispărut în timpul bombardamentului de la 4 aprilie 1944 de la Bucureşti" (…)

"Natalia Goma, bunica mea paternă. Văduvă din primul război. Se află - încă - în Ciocâlteni, raionul Teleneşti, Basarabia. Vârsta: 76 ani. Până de curând a primit de la colhoz ajutor social: 10 (zece) ruble. (…)

"Familia Cuza din Ghermăneşti, Orhei - fraţii şi nepoţii Nadejdei Popescu (mama mea). Consideraţi "culaci", au fost deportaţi în 1944 în Kazahstan. Din 11 persoane câte număra familia, în 195? (după moartea lui Stalin se întorc 5 (bătrânul Eugen Cuza a fost ucis în drum spre Kazahstan de către paznici, cu lovituri de bâtă). După "întoarcere" nu mai sunt primiţi în sat, alungaţi. Bătrâna (soţia lui Eugen) a "locuit" luni de zile într-un copac din fosta pădure Ghermăneşti.

"Dumitru Popescu (frate cu Teodor, tatăl mamei, bunicul meu matern): licenţiat în teologie (România), studiază ingineria în Germania, agronomia în Belgia (…). Alcătuieşte o fermă model, mecanizată. În corespondenţă cu N. Iorga, cu Ionescu-Siseşti, consultat în probleme de specialitate (…) În 1944 împreună cu alţi "culaci", (în jur de 100 persoane) Dumitru Popescu şi soţia sa - belgiancă - a fost închis într-o casă din Teleneşti. Casei i se dă foc. Câţiva izbutesc să sară pe fereastre. Sunt mitraliaţi. Restul ard de vii".

Aici am minţit: tragediile familie Cuza şi a fratelui bunicului s-au întâmplat imediat după prima ocupaţie a Basarabiei, în vara anului 1940 (continuate după iunie 1941, când unchiul meu Ion Cuza, militar, ajungînd acasă şi aflînd ce s-a întâmplat cu soţia şi cu fetiţa, îl omoară cu un hârleţ pe cel care denunţase NKVD-ului locul în care se ascunseseră) şi nu în a doua ocupaţie, cea din 1944 (vezi **Săptămâna Roşie**). De ce am făcut-o ? Nu găsesc o explicaţie valabilă, alta decât inerţia minciunilor-utile, cele care ne-au ajutat să ne strecurăm prin(tre) catastrofe…

Închei “Justificarea biografică” la sfârşitul paginei 4 astfel:

“1968 - Am 33 ani, sunt student în anul II, fac de două ori pe săptămână naveta la Domneşti, mă întreţin singur şi vreau să fiu lăsat în pace.

“Bucureşti, 17 februarie 1968

“Paul Goma”

Încă o minciunică: nu mai eram student…

Ce impresie le va fi făcut securiştilor “Justificarea” mea - chiar dacă nu vorbisem de 1940, totuşi, “mă exprimasem duşmănos” faţă de tovarăşii noştri sovietici…? Nu ştiu.

Şi nu mă interesează.

1 9 6 9

Paginile 61-63 sunt ocupate de un raport:

"Consiliul Securităţii Statului
"DGII - Direcţia I 121/AV/21 mai 1969
"Strict secret Ex. nr. 1

"N O T A R A P O R T

"În toamna anului 1968 cenaclul Uniunii Scriitorilor şi-a început activitatea sub conducerea scriitorului M.R. Paraschivescu, ţinînd şedinţe de lucru săptămânal, vinerea la ora 19, avînd la început ca secretar pe V. Ivănceanu, iar din luna martie a.c. pe Virgil Mazilescu.

"După câteva şedinţe (…) la cenaclu nu a mai venit aproape nici un scriitor cunoscut. Ei motivau neparticiparea prin slaba calitate a lucrărilor citite, nivelul scăzut al discuţiilor şi faptul că vin tot felul de persoane ce nu au nimic comun cu literatura, folosesc acest prilej pentru prezentarea ţinutei vestimentare, crearea de relaţii şi debitarea unor inepţii.

"Au fost cazuri când la unele şedinţe s-a încercat să se ia poziţie critică faţă de modul cum se desfăşoară lucrările, calitatea materialelor (…) Aşa a procedat secretarul cenaclului de la Uzina «23 August» şi un redactor de la Editura pentru literatură. (…) Conducerea cenaclului a respins observaţiile critice afirmînd că acolo nu se prezintă lucrări pentru oamenii de rând (…)".

"Am citat pe larg, pentru a se vedea ce doreau tovarăşii şi ce făceau «persoanele» care nu avea nimic comun cu literatura.

"În seara zilei de 9 mai [1969] (…) a citit Paul Goma, fost condamnat pentru activitate contrarevoluţionară. A prezentat fragmente dintr-un roman al său terminat neprezentat însă nici unei edituri [inexact: fusese, din 1966], care tratează numai aspecte din închisori, în unele satirizînd administraţia [sic] în altele modalităţile de anchetare, de instrucţie etc… Sub pretextul criticării abuzurilor organelor MAI, autorul face subtile analogii [?] între securitate şi siguranţă, prezentînd lucrătorul de securitate ca un tip abrutizat, inuman. Critica sa este când violentă, când foarte subtilă [iar?], însă totdeauna cu intenţia generalizării abuzurilor la nivelul tuturor organelor MAI. Toate fragmentele au avut un conţinut protestatar privind activitatea organelor de stat (securitate, administraţia închisorilor).

"La discuţii primii au fost:

"V. Ivănceanu: s-a arătat sceptic privind apariţia romanului, dar el vede adevăratul realism, elogiind pe autor pentru curajul şi geniul său; asemăna gestul cu al sovieticului Soljeniţîn, evocările lor fiind cotate «eroice». Revine asupra «anchetei» din roman, accentuînd metodele «medievale» antiumane.

"D. Ţepeneag susţine că nu este nevoie să se discute de[spre] apariţia romanului, cunoscută fiind «furia» cenzorului; important este că romanul s-a scris. Face unele speculaţii (...) înţelegînd că scrind realitatea, trebuie să scrii despre securitate.

"Iulian Neacşu a criticat şi elogiat romanul. Îl critică [pe autor] pentru lipsa lui de curaj de a înainta romanul unei edituri [???]

"Toţi văd în opera scriitorului «reabilitarea realismului» prezentînd cazul său similar lui Soljeniţîn, vorbind de securitate mereu la modul ironic.

"În afară de Paul Goma în seara respectivă au mai citit versuri Dana Mohor, Duşan Petrovici şi Vintilă Ivănceanu.

"*Atât cei care au citit, cât şi toţi participanţii la discuţii au fost filmaţi şi înregistraţi de o echipă de televiziune din RFG"* [subliniere de mână şi marcată cu bare verticale pe margine - nota mea şi observaţia: echipa de televiziune era austriacă].

"Discutînd cu conducerea Uniunii Scriitorilor a rezultat că nimeni nu a dat aprobare ca echipa să înregistreze cenaclul, respectivii au fost aduşi de M.R. Paraschivescu. Susnumitul motivează că a avut aprobarea verbală a vicepreşedintelui [şters "Laurenţiu Fulga"].

"Semnificative în ceea ce priveşte influenţa negativă asupra unor tineri care frecventează cenaclul sânt aprecierile dintr-o scrisoare expediată de un student către o tânără din Braşov".

Cum va fi ajuns scrisoarea studentului în mâna organelor? O va fi predat tânăra-din-Braşov? Oricum, nu merită citată. Concluzia:

"Organele noastre au în atenţie în continuare activitatea duşmănoasă ce o desfăşoară unele elemente la Cenaclul Uniunii Scriitorilor.

"Propunem să întocmim un buletin informativ pentru organele de partid.

"DE ACORD, Seful Serviciului maior Năstase Gheorghe

"Lt. major de Securitate Achim V."

Careva - un superior, subliniitorul-şef a scris în dreptul propunerii: "Da".

*

Pagina 65 este ocupată de o "NOTA":

"150/N.M./ 16 iunie 1969 Strict secret Exemplar nr. 1

"Acum o săptămână în redacţie la «România liberă» [corect: literară] fiind de faţă Lucian Raicu, Valeriu Cristea şi Marcel Mihalaş se discuta pe un ton de alarmă ceea ce păţise cu câteva zile înainte Paul Goma. (...) a primit un telefon şi i s-a fixat o întâlnire în vederea unei

discuţii. După cum reeşea din discuţie, fie că Goma ştia că e chemat de cineva de la MAI, fie că bănuia, s-a dus la locul fixat împreună cu nevastă-sa. Acolo s-a îndreptat cineva către el [Achim, precizarea mea] şi când a ajuns în faţa lor, nevasta lui Goma a început să strige «ce ne tot urmăreşti atâta, să se termine, nu mai vreau să fie terorizată» - sau cam aşa ceva [foarte aşa-ceva, nota mea] (…) …m-au întrebat şi pe mine ce cred, le-am spus că poate e o confuzie. Ei erau cam timoraţi, crezînd că e un fel de anchetă printre scriitori.

"Goma n-a avut vreme să mai vorbească cu persoana care-l chemase pentru că a dispărut imediat ce nevastă-sa a început să strige.

"Faptul e cunoscut şi comentat de întreaga redacţie şi de cei care-l cunosc pe Goma.

"«Andrei Aurel»"

Nu ştiu cine poate fi "Andrei Aurel".

*

O notă scrisă de mână:

"(…) Din verificările efectuate rezultă că într-adevăr s-a stat de vorbă cu acesta [cu Paul Goma] de către Lt.maj. Achim Victor, din cadrul Serviciului 2, fiind în prezent în contactare. Unele aspecte sânt însă exagerate. Propun ca nota să fie înaintată la Serviciul II.

"Mr. Flenţiu (?) 1 VII 1969"

*

Iar acum un raport semnat de celebra "Ruxandra", în manu-scris - drept care m-am tot întrebat dacă da sau ba este… Cutare. Iată ce scrie:

"Sursa vă informează [aşa vor fi vorbit sursele? la persoana a treia? sau un securist a scris de mână raportul "sursei"?] că în ziua de 25 mai a.c. Paul Goma a venit la redacţie foarte agitat spunînd că a avut o întâlnire cu un lucrător de la MAI pe care îl cunoştea încă de la facultate şi care-i propusese încă de atunci să îl informeze despre diverse lucruri care se petreceau în anul sau grupa lui. Avusese întâlnire în staţia autobuzului 34 la magazinul Eva. Goma s-a dus cu soţia lui, Ana Maria Năvodaru. Pe la orele 3 la redacţie Goma a povestit că Ana Maria Năvodaru l-a repezit pe respectivul lucrător, chiar l-a şi injurat. Părerea lui era că i-a fost fixată această întâlnire din cauză că romanul «Ostinato» care-l avea predat la Editura pentru literatură, la o discuţie cu M. Gafiţa acesta i-a spus că nu poate să apară fiind duşmănos vorbind despre puşcării, etc. Se pare că la editură există un referat făcut de N. Breban, ulterior acestei întâmplări, referat care recomandă publicarea cărţii [?] După aceste episoade Goma a citit la cenaclul Uniunii Scriitorilor nişte fragmente, deocamdată nu ştiu

care sânt. Goma a crezut că în urma lecturii i-a fost fixată întâlnirea. A venit spunînd în redacţie că el nu poate fi informator, turnător (...) El înţelege asemenea acţiune numai în sensul său pejorativ [spre deosebire de "Ruxandra"], adică spune că x este un criminal un [sau: "nu"?] duşman al ţării etc şi individul înfundă puşcăria. Nu înţelege că nu mahalagismul sau reaua credinţă stau la baza unor asemenea relaţii ci dimpotrivă, posibilitatea şi analiza unor sensuri de a preîntâmpina unele situaţii dificile şi adesea de a ajuta pe cineva. Dimisianu, auzind, spunea că cei care au fost în puşcării îi mai cheamă asemenea foruri şi-i întreabă, avînd ascendent asupra lor [???].

"Apoi în 28 mai Goma a fost la D. Ghişe de la C.C., probabil povestind ce ne-a povestit nouă. Ghişe l-a liniştit, spunînd că nu i se poate întâmpla nimic, fiindcă întâi trebuie să existe motivele care să justifice o asemenea acţiune. Goma conchidea că de acum poate dormi liniştit, fiindcă de când discutase această întâlnire şi o fixare [?] la telefon, nu mai avea linişte.

"Ruxandra
"4 iunie 1969"

Observaţie: semnătura (în fine, pseudosemnătura) nu se mai află, aici, între ghilimele, ca în alte rapoarte. Să fie scrisul chiar al său?

*

Pag. 72-73:

"Consiliul Securităţiii Statului
"DGII Direcţia I

"121/AV/ 17 noiembrie 1969

"NOTA RAPORT

"Cu adresa nr. 240/IA/572205 din 10 noiembrie 1969 Serviciul «C» a cerut aviz pentru Goma Paul care doreşte să facă o călătorie în Italia pentru a participa la al IV-lea Congres Mitteleuropa - Gorizia *ce a avut loc la începutul lunii noiembrie* [subliniat de mână, marcat cu un semn de întrebare pe margine - probabil de mâna generalului Borşan] - şi Austria pentru călătorie de documentare.

Scurtă-biografie - penală, precum şi lectura filmată de la cenaclu.

"Romanul care se intitulează «Ostinato» a fost respins de Direcţia Presei.

"Goma Paul mai este semnalat că a participat la realizarea anchetei iniţiate de Adrian Păunescu [numele Păunescului este şters, de mână] privind filmul «Reconstituirea» a lui Lucian Pintilie.

"A fost contactat de organele noastre pentru atragere la colaborare [asta era expresia consacrată?], dar a refuzat, deconspirînd [sic] faţă de colegii de redacţie acest lucru.

"Faţă de cele de mai sus,

"PROPUNERE

"A se aproba avizare negativă [re-sic : Securitatea aproba… negativ!] a plecării lui Goma Paul în Italia şi în Austria.

"Seful Serviciului Maior Năstase Gh.

"Lt.Maj. de Securitate Achim Victor"

1 9 7 0

Paginile 83-86:

"Consiliul Securităţii Statului

"Nr. 00133548 Strict secret
"Ex. nr. 1
"30 noiembrie 1970

"N O T A

"În anul 1969 scriitorul Paul Goma a prezentat Editurii pentru literatură romanul intitulat «OSTINATO» pentru a fi publicat [inexact: în 1966 am predat romanul sub titlul 'Cealată Ithaca, cealaltă Penelopă', iar spre sfârşitul aceluiaşi an 1966 o altă variantă a aceluiaşi, intitulată: 'Ostinato']

"În cuprinsul romanului este descrisă viaţa deţinuţilor de drept comun şi politic, tratamentul şi mizeriile îndurate de aceştia, abuzurile organelor de securitate reprezentate de unii oameni limitaţi, unii chiar brute de asemenea în roman se mai întâlnesc numeroase expresii triviale, paragrafe obscene care culminează cu o scenă de homosexualism. Din aceste motive cartea nu a putut fi publicată, neprimind viza de la Direcţia Presei, deşi autorul a insistat foarte mult asupra acestui lucru".

Deosebiri între aceste "aprecieri" ale securiştilor şi cele exprimate la radio, într-o emisiunea în duplex Bucureşti-Paris, în 1972, de Zoia Buşulenga, de Virgil Cîndea? Una singură: securiştii nu au pretins că… "muncitorii tipografi s-au opus tipăririi cărţii" - Virgil Cîndea însă: da.

În continuare securistul notator povesteşte viaţa mea, apoi împrejurările în care Dieter Schlesak întâi, apoi Marie-Thérèse Kerschbaumer cunoscuseră textul şi promiseseră o traducere în germană. Despre Schlesak raportează că a scris un comentariu la un post de radio din RFG - "comunicîndu-i autorului (cum: pe calea-undelor?) că: «pare foarte interesantă şi ca ceva care se numeşte învingerea trecutului, aici unic»"…

"La scurt timp după apariţia fragmentului în revista austriacă [*Literatur und Kritik*, iulie-aug 1970, nota mea], scriitorul Dragoş Vrânceanu care are legături cu o serie de scriitori din Italia, a primit o scrisoare de la editura Mondadori prin care se solicită următoarele:

"«Vă rugăm să ne trimiteţi toate datele biografice şi o fotografie a scriitorului Paul Goma deoarece intenţionăm să-i publicăm romanul de scandal care i-a fost interzis în România»

"Aflînd despre toate acestea lucruri, conducerea Uniunii Scriitorilor l-a chemat pe Paul Goma să discute cu el. În discuţii a

negat faptul că a trimis manuscrisul afară [sic], afirmînd că nu ştie cum a ajuns să fie publicat acel fragment în revista vieneză [inexact: am spus că fragmentul fusese tradus după transcrierea benzii sonore înregistrate în timpul şedinţei cenaclului]. El consideră că toată vina o poartă editura care nu i-a publicat romanul. În prezent nu mai doreşte să publice vechea versiune deoarece are una nouă.

"Preşedintele Uniunii Scriitorilor [Zaharia Stancu, nota mea] a cerut noul manuscris şi a desemnat pe criticul Ov. S. Crohmălniceanu şi [pe] directorul editurii Eminescu, Ioanichie Olteanu să-l lectureze [sic] şi să facă un referat în ideea de a publica cartea înainte de a apărea în vreo editură străină. Problema care se pune este aceea că acest roman e posibil să apară în două versiuni [iată care era "problema"!]

Un alt interludiu biografic - apoi:

"Lucrările literare scrise în această perioadă erau caracterizate de studenţi «ca fiind produsul unei maniere ce s-a născut din ură şi dispreţ faţă de tot ce s-a făcut în ultimii ani» [inexact: "caracterizarea" vine din raportul turnătoarei "Ruxandra" - vezi-l mai sus - nota mea].

"În luna decembrie 1969 cu prilejul informării personalului ce lucrează în redacţii în legătură cu întâlnirea de la Moscova a conducătorilor ţărilor socialiste, Paul Goma în cuvântul său a salutat [sic] politica externă a partidului, afirmînd însă următoarele:

"«Nu înţelege de ce există o discrepanţă atât de mare între această politică şi politica internă. Pe plan intern nu putem face nimic şi contrazicem tot ce spunem pe plan extern. Nu mă refer la alte aspecte şi ar fi multe, ci numai la cel literar. Nu poţi să publici. Nu mă refer la atâţia alţii, ci la mine. Am dat un roman şi mi-a fost respins deoarece în el descriu viaţa pe care am trăit-o în puşcărie şi nedreptăţile ce s-au făcut. Anunţ că voi publica acest roman în străinătate dacă în ţară nu pot. Eu am răspuns la chemarea partidului când el a avut nevoie de mine, în august 1968 şi am intrat în rândurile lui, dar partidul nu are încredere în mine».

"Deşi a luat la cunoştinţă de prevederile HCM 957/66, Paul Goma întreţine legături cu străini, a găzduit persoane străine care se aflau temporar în ţara noastră fără să anunţe conducerea Uniunii, a trimis materiale nepublicate în ţară, fapte care contravin legilor RSR.

"Seful unităţii" [anonim]

Cuvintele care mi s-au pus în gură nu sunt ale mele - chiar dacă sensul "discursului" a fost păstrat. Nu pot dovedi ce afirm, dar afirm: Nu am folosit niciodată - de-o pildă - "deoarece". Nu ştiu de ce, dar mi-a fost totdeauna antipatică această deoarece-conjuncţională.

1 9 7 1

Paginile 95-100:

“Cons. Sec. Statului [prescurtările mele], Nr. 00133505, Strict secret, Ex. nr. 1

“15 ianuarie 1971

“N O T A

“În ziua de 6 ianuarie a.c. a sosit în ţara noastră pentru câteva zile cetăţeana austriacă Marie T. Kerschbaumer, traducătoare de limbă română care îşi pregăteşte o teză de doctorat sub îndrumarea profesorului Alex. Graur. Pentru acest motiv susnumita a stat la noi în anul 1970 câteva luni, reuşind să intre în relaţii cu o serie de scriitori români. Fiind în atenţia Direcţiei a III-a, am intreprins o serie de măsuri comune pentru a stabili activitatea ce o desfăşoară M.T. K. în această perioadă.

“Printre altele a rezultat că ea a venit să ceară lămuriri de la scriitorul Paul Goma, element urmărit de organele noastre, privind traducerea unor termeni cuprinşi în romanul său ‘Ostinato’, aducînd în acest sens şi manuscrisul scos din ţară în mod ilegal anul trecut. De asemenea Paul Goma cu acest prilej i-a adus un nou manuscris intitulat ‘Uşa’, respins în iunie 1970 de Direcţia Presei [am mai spus, repet: ‘Uşa’ nu a fost respinsă, pentru că… nu a fost trimisă la cenzură - însă nici editată nu a fost], ca fiind nepublicabilă datorită conţinutului duşmănos pe care îl are, rugînd-o ca să-l scoată şi să-l publice în Austria.

“În ziua de 10 ianuarie a.c. MTK a plecat din ţară. La controlul efectuat la graniţă s-au găsit cele două manuscrise introduse printre filele lucrării de doctorat şi prinse în coperţile acestei lucrări.

“Romanul ‘Ostinato’ (…). Din nota întocmită de Direcţia Presei se desprind următoarele:

“În cuprinsul romanului este descrisă viaţa deţinuţilor de drept comun şi politici [este reprodus pasajul din documentul anterior]. Eroul principal fiind originar dintr-un ţinut cu o minoritate săsească, se pare Sibiu, descrie situaţia acestora imediat după război, când au fost deposedaţi şi deportaţi «în Rusia» [mă aşteptam să fie pus între ghilimele «deportaţi» - m-am înşelat], chiar şi acei care nu au făcut parte din Grupul Etnic german. De asemenea [se copiază pasajul cu ‘expresiiile triviale’, ‘paragrafele obscene’, mai ales cu ‘scena de homosexualitate’, cea care, dacă nu există de loc în roman, în schimb o orifiază-excitează pe Zoe Dumitrescu Buşulenga].

Urmează o pagină şi jumătate în care sunt repetate “aprecie-rile” anterioare. Ceva nou:

"Tot din nota întocmită de Direcţia Presei la 30 iunie 1970 în legătură cu romanul 'Uşa' se arată că s-au transmis editurii următoarele observaţii:

"- În legătură cu munca de partid a Floricăi Iosub, cu activitatea lui Bizim şi a altor activişti, sânt evidenţiate numai abuzurile [această înclinare de a vedea numai negrul mi-o reproşa prietenul S. Damian, nota mea], ilegalităţile, greşelile politice comise de aceştia, cu grave repercursiuni asupra oamenilor. Anchetînd activitatea unui grup legionar, Florica provoacă arestarea unui nevinovat, numai pentru că era căsătorit cu o sârboaică. Acesta va fi reabilitat post-mortem. Întrebată dacă nu regretă această eroare fatală, Florica declară că o regretă 'ca om', dar nu 'ca comunist', deoarece consideră că asemenea greşeli erau inevitabile. În introspecţiile sale, se recunoaşte vinovată de arestarea şi moartea lui Adam, un alt activist, pe care îl acuză [acuzase] pe nedrept de un pseudocomplot legionar, din cauză că acesta îi refuzase dragostea. Încercînd să se justifice faţă de soţul ei, activist şi el, Florica recunoaşte că se face vinovată de moartea a opt oameni, în afară de Adam, dar adaugă: «Ce contează opt oameni faţă de milioanele care au beneficiat?».

"Lucrînd la constituirea unei gospodării agricole, Florica provoacă arestarea unor 'agitatori', vede peste tot 'comploturi chiabureşti' şi trimite la Canal oameni fără nici o vină, printre care şi pe învăţătorul Bălan, tatăl Sofiei. Cu această ocazie este descrisă starea falimentară a unor gospodării colective, în comparaţie cu situaţia bună a 'individualilor'.

"Sofia descrie situaţia învăţătorilor 'din 1948 până mai acum câţiva ani', când era 'calul de bătaie şi sluga tuturor', care îndeplineau o serie de sarcini: colectivizare, alfabetizare, strângerea cotelor etc, care-i 'sufoca şi înjosea'. Deasemenea erau forţaţi să acorde unor activişti 'liceul prin telefon', să le trimită diplome fictive acasă, aşa cum a procedat în cazul Floricăi Iosub.

"Datorită acestui mod unilateral de prezentare [sic], o întreagă perioadă din istoria ţării noastre apare numai în laturile ei cele mai tragice, mai întunecate, mai periferice [rezon!].

"- Un alt aspect politic abordat în roman este acela legat de 'pensionarea' , de eliberarea 'discretă' din funcţii a unor ilegalişti. În cazul Floricăi Iosub a fost vorba de 'comprimarea' unui cadru de rând, socotit la un moment dat 'depăşit, sociologist vulgar'. În altele, ca cel al 'tovarăşului Bizim' sau al lui Culi, despre cadre de conducere care au fost 'debarcate'. Despre Culi aflăm că a fost 'o fiară, un ticălos', 'spaima actorilor şi a scriitorilor şi a plasticienilor'.

"- Într-un fragment din finalul romanului este ironizat modul în care îşi organizau comuniştii viaţa, în închisoare. În clipa în care când constată că au fost închise pe dinafară, Florica reintră în pielea fostei deţinute, începe să organizeze viaţa grupului după principiile deţinuţilor politici: elegerea unui şef de cameră, tragerea la sorţi a paturilor, însărcinarea fiecăreia cu ţinerea unor prelegeri pentru îmbogăţirea cunoştinţelor. Efectul este grotesc, cu evidente

intenţii satirice.

"- Personajele romanului manifestă în dialogurile şi monologurile lor o deosebită preocupare erotică ce ia forme obsesive. Întregul roman abundă în expresii triviale, în scene de un erotism excesiv.

"Romanul nu a primit viză pentru publicare"

Nuanţez: **Uşa noastră cea de toate zilele** nu a fost trimisă la… Cenzura Presei, ci numai raportul-referat al lui Gafiţa - pentru o ipotetică, atunci, "descărcare".

Oricum, din maniera gafiţo-securistă de a prezenta cartea, **Uşa**… pare a fi un bun text…

Pe încă o pagină şi jumătate sunt arătate biografia şi… bibliografia elementului de mine, în fine, la finele paginii 6:

"P R O P U N E M:

"- Avertizarea scriitorului Paul Goma cu participarea conducerii Uniunii scriitorilor, a comitetului de partid de la Uniune, a unor redactori de la Revista 'România literară' unde el îşi desfăşoară activitatea şi a unor scriitori care se bucură de un anumit prestigiu în rândul colegilor săi.

"*De acord*

"Şeful Direcţiei, General Maior Borşan D.

"Şeful Serviciului, Lt. Colonel Năstase Gh."

*

Trec la 22 ianuarie 1971 la Nota cu nr. 00133505. Aceasta face un re-rezumat al "activităţilor" mele. Oarecare interes prezintă pasajul:

"Ulterior, după lectura manuscrisului Ioanichie Olteanu a spus că, indiferent de părerea lui Ov. S. Crohmălniceanu, [ambele nume au fost şterse de mână] el nu va edita cartea până ce autorul nu va face modificările indicate de Direcţia Presei cu prilejul prezentării anterioare.

"Deşi Paul Goma susţine că le-a prezentat o nouă variantă, într-o scrisoare trimisă lui D. Ţepeneag îi relata următoarele:

"«'Băieţii' încearcă (ori se prefac doar), acum, în ceasul al 12-lea să-mi publice 'Ostinato'. N-am zis ba, dar le-am băgat pe gât ultima variantă, cea 'intimă', în care am pus la loc ce mi-au scos şi am mai şi adăugat. Le-am dat termen 31 martie, când expiră contractul»"

(…)

"În seara zilei de 11 ianuarie a.c. Paul Goma a fost anunţat telefonic de la Viena de către un individ că manuscrisele [aflate la M.T. Kerschbaumer - nota mea] i-au fost reţinute la graniţă."(…)

"Şeful direcţiei, general maior Borşan Dumitru"

*

O hârtie din 24 iunie 1971: din cauza proastei fotocopieri nu este integral lizibilă. Am descifrat însă că a fost înregistrată la "Cabinet vicepreşedinte la 1.07 71"

"Consiliul Securităţii Statului
"DGII Direcţia I

"PLAN DE MASURI

"Avînd în vedere situaţia raportată în materialul prezentat în legătură cu scriitorul Paul Goma ne propunem să acţionăm în direcţia prevenirii editării în străinătate a romanelor respective.

"În acest sens vom lua următoarele măsuri:

"1. Paul Goma să fie contactat de către organele noastre, în vederea influenţării lui de a interveni pentru a împiedeca publicarea lucrării sale în străinătate. Contactul să se realizeze prin invitarea lui la sediul direcţiei. Pe un ton politicos îi comunicăm că avem cunoştinţă de acţiunile sale pentru a obţine publicarea romanelor sale în străinătate şi deoarece contravine legii (H/C/M 957/1966) îi cerem să se explice. În funcţie de poziţia pe care o adoptă vom continua discuţia cu el, sfătuindu-l cum să procedeze ca să împiedece apariţia romanului în străinătate sau vom întrerupe această discuţie, comunicîndu-i că vor fi informate organele competente pentru intreprinderea unor măsuri asupra sa.

"2. Concomitent vom sugera conducerii Uniunii Scriitorilor să reia discuţia cu Paul Goma în vederea (…) retragerii romanelor (…). Totodată vom examina cu conducerea Uniunii Scriitorilor posibilitatea *publicării unor fragmente din romanele în cauză în coloanele unor reviste literare* [subl. mea].

"3. Propunem să se comunice ambasadorilor români din Köln şi Roma să facă uz de întreaga lor audienţă la editurile angajate sau care intenţionează să publice romanele lui Paul Goma, pentru a le convinge să renunţe la aceasta.

"În caz extrem să uzeze de bunele oficii ale ministerelor de externe respective, apreciind că intervenţia lor s-ar înscri [sic] în contextul bunelor relaţii dintre ţările noastre [resic].

Ambasadorul de la Viena [Aninoiu, nota mea] să acţioneze în acelaşi sens pe lângă M. T. Kerschbaumer traducătoarea romanului folosindu-se de faptul că aceasta s-a adresat ambasadorului român în legătură cu obiectele reţinute la frontieră în ianuarie a.c. [şantajul - mama securităţii - observaţia mea].

"4. În vederea antrenării mai directe a organelor competente la influenţarea lui Paul Goma în sensul menţionat mai sus, vom trimite o scrisoare anonimă la Uniunea Scriitorilor şi edituri [anonimitatea - tatăl securităţii].

"5. Pentru a ne asigura de perspectiva celorlalte romane la care Paul Goma lucrează în prezent, vom intra în posesia manuscriselor şi

dacă lectura lor va arăta că sunt deasemeni, nepublicabile, le vom confisca în mod secret [Muzica! Muzica!].

“Şeful Direcţiei I, General Maior Dumitru Borşan”

*

“Consiliul Securităţii Statului
“Inspectoratul de Securitate al judeţului Braşov
“Servicul I
112/2/ Strict secret
2 iulie 1971

“NOTA - RAPORT

“Avînd întâlnire cu numitul Hamzea Adrian, acesta mi-a semnalat următoarele:”

Din 6 pagini, jumătate din a 5-a este dedicată *şi* mie.

“Avocatul Jecu Silviu i-a vorbit [lui Hamzea] despre alt coleg de şcoală, respectiv Goma Paul. (…) Acesta a scris 2 romane al căror conţinut se referă la viaţa de închisoare, neadmise pentru publicare la noi în ţară (…) În jurul datei de 1 sept. a.c. romanul respectiv va apare în RFG în limba germană şi Franţa. Pe copertă scrie cam în felul următor un titlu ‘Romanul lui Paul Goma din România lui Ceauşescu’

“(…) În cel de al doilea roman Goma Paul sub acoperirea unor personaje fictive atinge în soţia tovarăşului secretar general al PCR şi acest roman vrea să-l publice în RFG (…)

“Propun ca aceste informaţii să fie exploatate cu atenţie pentru a nu deconspira sursa (…). Urmează în continuare să obţinem şi alte informaţii, convenind cu Hamzea A. să fiu căutat la telefon, iar el să se prezinte «MIRCEA».

“Cpt. Dima Ioan”

Există o “Nota Biroului”, semnată: Maior Faur Ioan, o “Nota Serviciului” semnată “Lt. colonel Urzică Traian” şi la urmă “Nota Inspectorului şef”; semnată: “General maior Bolintineanu I.”, dealtfel o veche cunoştinţă de a mea - din primăvara anului 1965…

Ce/cum să spun: «Bietul Adrian - Dumnezeu să-l ierte»?

*

O Notă-raport cu Nr.00133586 din 7 septembrie 1971 (înregistrată cu Nr. 0013275/ CSS, Cabinet vicepreşedinte), emanînd de la Cons. Sec. Stat., Dir. I - şi care în stânga-sus poartă de mână următoarea rezoluţie-rugăminte - întărită de stampilă:

"Tov. gl. Pacepa [a fost şters numele lui Pacepa, scris altul:
"Tov. Col. Cristian [subliniat]
"Prin Dir. Consulară vom comunica tov. ambasadori rugămintea de a contribui să nu apară un asemenea roman"
"gl. Moşoaica [?] 10.08.71"

"NOTA-RAPORT
"Din informaţiile de care dispunem până în prezent rezultă că romanul lui Paul Goma intitulat 'OSTINATO' va fi totuşi publicat la editurile 'Suhrkamp' în RFG, 'Gallimard' Franţa şi alta în Belgia, neidentificată încă [editura sau limba… belgiană?].
"Scrisoarea pe care Paul Goma a trimis-o editurii din RFG prin care autorul renunţă la publicare a suscitat dezacordul editurii care continuă să acţioneze pentru publicare.
"În acelaşi sens acţionează şi editura franceză care pretinde că ar fi în posesia unei declaraţii a autorului prin care acesta îşi asumă riscurile publicării cărţii în străinătate.
"În cadrul acţiunilor întreprinse pentru a preveni publicarea romanului în străinătate,

"P r o p u n e m :
"- Să se discute cu ambasadorii români în RFG, Franţa, Belgia asupra unor acţiuni pe care le-ar putea întreprinde în ţările respective. Luăm în consideraţie relaţiile pe care aceştia le au cu editurile în cauză, cu personalităţi politice, culturale, financiare [?] din aceste ţări prin intermediul cărora ar putea influenţa în sensul menţionat mai sus.
"Din câte cunoaştem, ambasadorii români respectivi urmează să sosească în ţară pentru concediu.
"Seful Direcţiei I
"General maior D. Borşan"

*

"Ministerul Afacerilor Externe
"Expeditor: Köln, Nr. 40.182, Data 29.09.1971"

Prin tampoane se indică intrările:

"CSS Cabinet preşedinte: la 1 oct. 1971;
"CSS Cabinet vicepreşedinte: la 2 octombrie;
"INTRARE No 122.546 04. 10. 1971"

Iar în partea de jos a paginii la "Lucrarea s-a trimis Tovarăşilor Paul Niculescu-Mizil", un nume şters, apoi "Dumitru Popescu", apoi "Ion Stănescu", alt nume şters, apoi unul care se termină în "…ulea" (Dulea?)

"Vă informăm că romanul lui Paul Goma intitulat 'Ostinato' a apărut cu câteva zile în urmă la editura Suhrkamp din Frankfurt/Main şi nu în editura Fischer cum am fost informaţi anterior. Traducerea: M.T. Kerschbaumer.

"Pe partea interioară asupra copertei după ce se face un foarte scurt rezumat al romanului, se arată că acesta a trebuit să stea multă vreme în sertar, deoarece «potrivit părerii funcţionarilor români competenţi pentru literatură nu venise timpul pentru o răfuială atât de largă cum erau şi practicile stalinismului». În continuare se arată că în România au fost publicate în reviste numai câteva capitole din roman şi că editura Suhrkamp a fost făcută atentă asupra manuscrisului de către cunoscători ai literaturii române care au apreciat că aceasta reprezintă «cel mai important eveniment literar în România după 1944» şi că editura a găsit întemeiate părerea acestora.

"Comparîndu-l cu Marcuse se spune că «Goma arată în 'Ostinato' că teroarea de stat are corespondenţă în dispoziţia noastră a tuturora de a ne lăsa terorizaţi, că nu poate să existe numai un stalinism de stat, ci şi un stalinism sufletesc. Tocmai această idee - se spune în continuare - fereşte cartea de a cădea în tonuri antisovietice sau anticomuniste, în ciuda criticii vehemente împotriva birocraţiei brutale şi a menţinerii absurde pe linie».

"Paul Goma este comparat şi cu Soljeniţyn [sic], arătîndu-se că Goma a fost adeseori numit «un Soljeniţyn [re-sic] român». În acest context se face asociaţia între romanul scriitorului sovietic [!] 'O zi din viaţa lui Ivan Denisovici' şi 'Pavilionul canceroşilor'.

"Editura a trimis pe adresa ambasadorului român un exemplar al volumului împreună cu o scrisoare în care se exprimă părerea că această carte va fi apreciată şi se cere a se interveni pentru ca Paul Goma să poată veni la Târgul de Carte de la Frankfurt (14-19 octombrie a.c.), în care scop editura i-a trimis invitaţiie la care nu a primit nici un răspuns.

"Menţionăm că tovarăşul Meliusz Joszef, vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor, care se află într-o vizită în RFG ne-a informat că la Frankfurt a fost invitat la o masă unde se afla şi editorul şi directorul Târgului de carte. Editorul l-a solicitat să intervină pentru ca Paul Goma să vină la târg. S-ar demonstra, după părerea editorului că prin acest fel de a proceda cursul de democratizare a vieţii interne din România nu a fost întrerupt. Apoi tovarăşul Meliusz ne-a informat că editorul a spus că romanul lui Paul Goma va apare în Franţa (editura Gallimard), Italia (Einaudi) şi într-o editură din Anglia.

"Ambasada apreciază că nu ar fi oportun să se aprobe venirea lui Paul Goma la Târgul de Carte de la Frankfurt, avînd în vedere că prezenţa sa ar fi folosită pentru reclama cărţii într-un mod speculativ. Considerăm acest lucru cu atât mai puţin oportun, cu cât în cadrul Târgului de la Frankfurt va fi prezentat de către editura Rombach volumul tovarăşului Nicolae Ceauşescu [!].

"Totodată ambasada va încerca să-l determine pe directorul Târgului internaţional de carte de la Frankfurt să nu se lase antrenat în

sprijinirea unei reclame zgomotoase a volumului lui Goma, aşa cum intenţionează editura, cerîndu-i să intervină pe lângă editură în sensul arătat mai sus.

"Vom încerca ca şi prin Direcţia Cultural «din MAE vest-german» să intervenim pentru a obţine sprijinul necesar în reducerea la minimum posibil a propagandei în jurul acestei lucrări; subliniind că apariţia acestui volum constituie un act neprietenesc [aşa!] care vine în contradicţie cu atmosfera care s-a statornicit în relaţiile dintre cele două ţări [aşa-aşa!] şi care ar putea avea consecinţe defavorabile asupra încrederii reciproce care trebuie să anime cele două părţi în dezvoltarea acestor relaţii în viitor. Considerăm că în acelaşi scop ar trebui să fie invitat la MAE român şi ambasadorul vest-german la Bucureşti.

"Vă rugăm să dispuneţi a ni se comunica indicaţiile dv.

"Propun, de asemenea, să nu răspund scrisorii editorului, urmînd ca ataşatul cultural al ambasadei să discute direct cu şeful editurii, în situaţia în care şi dv…"

Aici se întrerupe discursul pe hârtie al ambasadorului la Bonn, Oancea şi nu mai ştiu cum, el era atunci bulibaşă în RFG - am în arhivă "docomentele" prin care se adresa editorului, rugîndu-l, ameninţîndu-l ca la ei, la Secu - măcar pentru faptul că ultima frază lizibilă este la prima persoană.

Nu ştiu cine a acoperit, la fotocopiere, finalul. Probabil-sigur, ca să nu se vază numele "diplomaţilor" seci - şi azi aflaţi în serviciul patriei dragi.

S-a observat "stilul"; prin nimic deosebit de al securiştilor-cinstiţi - doar prin faptul că diplomaţii au scris corect numele proprii străine.

*

Mai există o scrisoare către Ambasada RSR din Köln, "Tov. Ambasador", în care se "recomandă" intervenţii pentru ca editura să renunţa la publicare. Nu are antet, nu este datată (probabil în sept. 1971), nu este semnată. Trec peste ea.

*

"Consiliul Securităţii Statului
"121/AV/ 6 octombrie 1971, Strict secret

"NOTA RAPORT

"În ziua de 5 octombrie a.c. a avut loc Plenara lărgită a organizaţiei de partid din cadrul Uniunii Scriitorilor.

"La încheierea lucrăriilor, ca urmare a faptului că unii dintre vorbitori au criticat atitudinea scriitorului Paul Goma, i s-au cerut explicaţii privind scoaterea cărţii sale şi publicarea în străinătate.

În cuvântul său Paul Goma a spus:

“«Mă mir că acum sânt întrebat de această carte. Majorităţii tovarăşilor din prezidiu am trimis, în 1970, un memoriu în care arătam că nu mi se publică. În sală există cel puţin 10 persoane care cunosc conţinutul cărţii ca şi situaţia ei»

“În continuare arată, pe date, când a scris cartea, unde a depus-o, la cine a fost chemat să discute despre ea şi ce i s-a comunicat.

“«Cartea mea a fost anunţată în două planuri editoriale consecutive. În 1969 am publicat un fragment în ‘Viaţa românească’. Editura mi-a cerut ultima dată un referat de la un scriitor cu o puternică personalitate politică. Nu am găsit. În prezent manuscrisul a dispărut. Tov. [aici locul lăsat gol de dactilografă nu a fost completat de mână - presupun: Gafiţa] mi-a spus că este ‘foarte sus’.

“«Eu nu am încălcat nici o lege, trimiţîndu-l afară, căci această lege nu există. Când am trimis cartea, nu exista. Eu am acoperire scrisă că atunci când am trimis-o, cartea urma să apară [în România], fiind anunţată pe coperta cărţii lui [spaţiu necompletat]. Am bătut la toate uşile, mă cunosc şi femeile de serviciu. Timp de 3 ani de zile nu mi s-a spus că nu apare. Mi s-a spus că dacă o mai cioplesc, va putea să apară. Abia în 5 aprilie 1971 am fost anunţat că nu poate fi publicată. Atunci a expirat şi contractul. Mi-am luat manuscrisul sub braţ şi cu asta, basta.

“«Nu am ştiut că e o carte anticomunistă. Dacă ştiam, nu o trimiteam, [fiindcă] există o securitate cu care am mai avut de a face şi precis o să mai am. Împresia mea este că hotărîrea de nepublicare a cărţii n-a venit nici de la Direcţia Presei, nici de la tov. [spaţiu necompletat]. N-ar fi trebuit să spun [să fi fost numele lui Ceauşescu?] Ascultînd Europa liberă mi-am dat seama că nu se vorbeşte despre text, ci [de faptul] că n-a fost publicat aici.

“«La 1 iulie a.c. am fost chemat să protestez (n.n. să ceară editurii ca să nu mai publice cartea) [nota Securităţii]. Dar era dreptul meu [care?- înregistratorul a omis să-l transcrie]. Am fost anchetat, ameninţat că voi fi dat afară de la ‘România literară’, că voi fi arestat. Atunci le-am sugerat să scoată 50 exemplare aici, ca să se afle că a fost publicată. Mi s-a spus că pun condiţii partidului. Tov. [spaţiu necompletat - să fie Z. Stancu?] mi-a schimbat în scrisoarea trimisă ‘sânt nevoit’ cu ‘s-a hotărit’. Neamţul nu a acceptat, spunînd că a cheltuit prea mulţi bani. Povestea se termină la acest microfon.

“«Eu nu-mi fac autocritica. Dacă tov… [spaţiu necompletat, presupun că D. Popescu-Dumnezeu, aflat alături, la prezidiu] îşi găsea 5 minute şi pentru mine, nu ajungeam aici. Nu am încălcat nici o lege. Eu m-am apropiat de partid în august 1968, când el avea nevoie şi de mine, când mi-am dat seama că apără libertatea şi adevărul».

“În continuare prezidiul adunării a arătat că nu este cadrul să se discute această problemă [dar “prezidiul adunării” deschisese focul, acuzîndu-mă că… pusesem în mâna duşmanului o armă] (…)

“Menţionăm că au existat şi scriitori care în cuvântul lor i-au luat apărarea spunînd că nu este vinovat [spaţiu necompletat - îl completez

eu: m-au apărat atunci scriitori cu care nu eram prieten, cu care nu mă vizitam - cu care mă doar salutam: Ion Lăncrănjan, Mihai Ungheanu, Darie Novăceanu, Mihai Novicov, Al. Jar - ei m-au apărat de atacurile încrucişate, ca la anchetă, ale lui Eugen Barbu şi Dinu Săraru]

Nota se sfârşeşte aici - nu-mi dau seama dacă a continuat, oricum, nu există nici încheiere, nici semnătură.

*

Un document provenit la la Ambasada României din Franţa - semnează tovarăşul *vostru* Flitan:

"M.A.E, Paris
"(Intrare la CSS Cabinet vicepreşedinte: 12.X.71;
"INTRARE: 15 10 71)

"1. Ca răspuns la telegramele Dvs. (…) din 21 sept. şi 4 octombrie informez următoarele:

"Tovarăşul Gh. Junescu, secretar III a avut o discuţie cu unul din directorii editurii Gallimard, dl. François Erval, în legătură cu romanul 'Ostinato'. Erval a afirmat că nu întreţine corespondenţă cu scriitorul Paul Goma, dreptul de publicare a fost cumpărat de la editura Suhrkamp. (…) În prezent romanul este în curs de traducere. Erval a evitat să dezvăluie numele traducătorului.

"La remarca [lui Junescu - nota mea] că Paul Goma este departe de a fi un scriitor reprezentativ pentru literatura românească actuală, (…) Erval a menţionat că publicare cărţii respective nu se înscrie în aşa-zisul «program serios» - care aduce din ce în ce mai puţine venituri, ci în cel de «redresare financiară», contînd pe aviditatea publicului pentru «lucrările interzise în ţările de est».

"Din discuţie a reeşit că, în stadiul în care se găseşte pregătirea volumului, editura nu acceptă (…) renunţarea la publicare, pentru că ar pierde suma plătită editurii vest-germane şi pentru că se scontează pe încasări importante din difuzarea volumului pe reţeaua franceză şi internaţională.

"2. În legătură cu acest caz reamintim că *Ambasada a sesizat Direcţia relaţiilor culturale încă din 15 martie a.c. (adresa nr. 429) despre faptul că romanul este depus la editura Gallimard şi am cerut să fim informaţi dacă există avizul Direcţiei Presei, adresă la care nu s-a primit nici un răspuns* [subl. de mână]

"3. În situaţia care s-a creat, sântem de părere că ar fi bine să se discute cu Paul Goma, împreună cu care să se găsească o soluţie de retragere a lucrării de la Gallimard. Începînd cu data de 20 octombrie, François Erval va fi la Târgul internaţional de carte de la Frankfurt/Main.

"ss. C. Flitan"

*

"Consiliul Securităţii Statului U.M. 0755/U
"Nr.311/0014798 din 16 - X - 971 Strict secret, Exemplar nr.1
"C ă t r e, U.M. 0729

"Din datele pe care le deţinem asupra lui Paul Goma (...) vă comunicăm următoarele:

"Cazul tinde să ia amploare crescîndă, prin exploatarea lui propagandistică intensă de către organele de presă şi oficiile de informare duşmane.

"(...) cotidianul de mare tiraj 'Suddeutsche Zeitung' care apare la München a publicat un articol intitulat «Cazul Goma se extinde» (...) rezultă că Suhrkamp a vândut drepturile Europei libere care îl transmite sub lozinca lansată de N. Bernard: «respingerea cenzurii - informare liberă a celor 20 milioane de cetăţeni români».

"Analizînd faptul retragerii demonstrative a standului românesc de la Târgul de Carte din Frankfurt/Main, contramandarea vizitei la târg a tovarăşului ambasador Oancea şi zvonurile care circulă în legătură cu măsurile de represiune ce s-ar fi luat sau urmează să se ia în ţară împotriva lui Paul Goma, organele străine de propagandă au tras concluzia că *guvernul român ar fi fost afectat în mod deosebit de cazul Goma şi de propaganda ce se face pe această temă. Din această cauză au hotărît să-şi intensifice acţiunile de ponegrire a politicii noastre interne, exploatînd cu insistenţă motivul Goma care se pretează la această acţiuni * [marcat pe margine pasajul dintre asteriscuri].

"Pe linia acestei orientări se înscrie şi corespondenţa transmisă din Bucureşti de Jon [sic] Vinocour, corespondent al Associated Press şi intitulată «O vizită la Paul Goma - guvernul român îşi agravează greşelile». (...) Paul Goma ar fi făcut următoarele afirmaţii:

"- Goma nu a dorit ca romanul său să devină un instrument politic internaţional;

"- Guvernul român îşi agravează greşelile încercînd să sugrume cartea, după ce a greşit interzicînd publicarea ei în ţară;

"- Măsurile luate de oficialităţile noastre după apariţia cărţii în RFG realizează efectul contrariu celui dorit şi anume lansarea şi mai mult a romanului;

"- Cartea reprezintă în forme artistice moderne experienţa de viaţă, ca fost deţinut politic a autorului, după revoluţia din Ungaria;

"- Cartea terminată în urmă cu cinci ani a fost scoasă în septembrie 1970 din ţară şi predată editurii Suhrkamp;

"- Sesizate de apariţia romanului în străinătate, autorităţile române ar fi exercitat presiuni asupra autorului de a-şi atrage asentimentul cu privire la traducerea şi publicarea cărţii;

"- Un număr însemnat de scrisori ale lui Goma adresate editurii nu ar fi fost lăsate de cenzura română să plece, datorită conţinutului lor care nu corespundea cu indicaţiile ce i s-ar fi dat lui Goma de către autorităţi;

"- După adoptarea măsurilor de îmbunătăţire a muncii ideologico-ideologice şi cultural educative, numite de Goma în interviu ca proclamarea unei politici culturale rigide, sau o recidivare a stalinismului cultural, autorităţile române l-ar fi determinat să semneze o scrisoare prin care îşi retrăgea acordul de publicare. Faptul că această scrisoare nu a fost redactată [corect: dactilografiată] la maşina obişnuită a lui Goma a dus probabil la ignorarea ei de către destinatarii vest-germani.

"- Diferiţi activişti de partid şi din alte organe [sic] ar fi încercat să-l convingă pe Goma verbal şi în scris că romanul 'Ostinato' este lipsit de valoare artistică, că nu corespunde realităţii socialiste din România, că are un caracter antisovietic şi că poziţia social-politică a lui Goma este mult prea măruntă ca să-şi poată permite să afirme stările de lucruri pe care le afirmă romanul său;

"- Goma s-ar fi plâns că îl aşteaptă excluderea din PCR şi aceasta nu pentru că ar fi reală afirmaţia potrivit căreia, în România, s-ar reîntoarce la putere vechii stalinişti; această afirmaţie nu este fondată întrucât, după Goma, în ţara noastră ar exista o generaţie de tineri stalinişti, preocupaţi în mod deosebit de cariera lor. Pentru aceasta ei practică un oportunism lipsit de scrupule;

"- Cazul Goma este legat de demisia lui Nicolae Breban care a renunţat la funcţia sa în semn de protest împotriva unei evoluţii [nu: involuţii?] interne în sensul întoarcerii la metodele staliniste.

[S-a observat: "traducerea" presei este tot opera securiştilor, deci, atât escamotarea unor afirmaţii, edulcorarea altora, greşeli de limbă germană şi engleză - mai grav: de limbă română]

"În cursul zilei de 21 octombrie a.c. posturile de radio au transmis recenzii ale romanului 'Ostinato' şi prezentări ale autorului în care se fac paralele între literatura lui Dostoievski şi Goma pentru a se sublinia «duritatea» politicii interne a statului nostru. (…)

"Referitor la tipărirea şi publicarea romanului de către editura Suhrkamp din relatările directorului, Dr. Unseld rezultă că editura a primit manuscrisul lui Goma *cu un an în urmă prin M.T. Kerschbaumer* [subliniat de mână] (…) Dr. Unseld susţine că atât înainte cât şi după semnarea contractului a încercat să intre în legătură cu Uniunea Scriitorilor (…) dar neprimind răspuns, a trecut la publicarea romanului care va apare la Gallimard, Franţa, Mondadori, Italia şi Heinemann, RFG [?] El susţine că dacă Paul Goma ar veni la Târgul de carte, s-ar elimina posibilitatea ca presa să facă speculaţii politice în jurul romanului şi nu s-ar face un caz special din tipărirea acestuia. A menţionat că în situaţia în care Goma ar suferi repercursiuni în România ca urmare a tipăririi romanului său, * atunci el personal cât şi editura Suhrkamp va trece la «escaladarea politică» în apărarea autorului şi va începe o campanie de presă în defavoarea ţării noastre*"

[pasajul dintre asteriscuri a fost marcat pe margine, de mână]
"Şeful Unităţii" [semnat de mână, probabil Borşan]

*

"Strict secret, Ex. Nr. 1 - 00124652 - 08.11. 1971

"N O T A

"În urma unor discuţii avute cu legăturile oficiale de la Editura Eminescu şi Univers, cât şi cu diferiţi poeţi şi scriitori, am aflat că retragerea noastră de la Târgul de carte de la Frankfurt a fost socotită o mare greşeală, întrucât în standul românesc rezervat României au fost expuse cărţile lui Paul Goma (Ostinato), apărută [sic] în RFG fără aprobare. Aceştia afirmau că «unui anonim i s-a făcut un serviciu inconmensurabil, deoarece zeci de edituri străine au cerut să-l publice pe Goma, făcîndu-ne un mare deserviciu».

"Un alt comentariu (…) au afirmat că «nici nu se putea o reclamă mai mare unui scriitor anticomunist din lagăr».

"Toate observaţiile erau cu deosebire îndreptate spre lipsa de tact diplomatic de care au dat dovadă cei de la Centrala Cărţii.

"Considerăm utilă informarea la buletin cu datele de mai sus"

Fără semnătură.

*

"Primit: Lt. col Diaconu Ion
"Sursa: «Moldovan Radu»
"15 nov. 1971 Strict secret, Ex. nr. 1

"N O T A

"Cu vreo 3 săptămâni în urmă înainte de Plenara C.C. al P.C.R. consacrată problemelor ideologice, a avut loc o plenară lărgită de partid a Uniunii Scriitorilor, prezidată de tov. Dumitru Popescu, secretar al CC al PCR. La această şedinţă a fost discutat şi cazul scriitorului Paul Goma care, după ce a încercat timp de câţiva ani de zile să-şi publice în ţară un roman, nereuşind, l-a trimis în RFG, unde i s-a tipărit. În momentul de faţă a apărut şi ediţia a II-a şi e pe punctul de a se tipări şi în SUA, Franţa etc.

"Nu ştiu prea mult despre conţinutul cărţii dar schema lui generală e cam următoarea: eroul principal a avut 17 fraţi (sau 18). Pe unii dintre ei (4 sau 5) i-au împuşcat legionarii. Alţii au murit în închisorile regimului nostru [curat, al nostru!]. Se pare că în jurul acestui fapt se leagă - la modul cel mai general - toată acţiunea şi întreaga problematică a romanului [la modul foaaarte general… - observaţia mea].

"Prozatorul Nicolae Velea (altfel printre cel mai nevinovat [sic] personaj din lumea scriitorilor) mi-a relatat câteva aspecte de la această plenară.

"Şedinţa decurgea normal; se discutau problemele literaturii (…) în lumina propunerilor în 17 puncte ale tov. Nicolae Ceauşescu [citeşte: Tezele din iulie]. La un moment dat a intrat cineva în negru - omul în negru - şi a dat un bileţel cuiva din prezidiu care stătea lângă tov. Dumitru Popescu (…). Imediat cursul şedinţei s-a schimbat. Cineva din prezidiu a pus problema transfugilor şi a trădătorilor: Breban, Ţepeneag şi Paul Goma ['Breban' şi 'Ţepeneag' : scrise de mână; numele meu la maşină]. Cei care au vorbit cu mai mult aplomb [?] în această chestiune au fost Eugen Barbu, Corneliu Leu, Ion Lăncrănjan, Nicolae Stoian. Eugen Barbu l-a criticat pe tov. Dumitru Popescu că l-a susţinut pe Breban, l-a propus în C.C., l-a susţinut să meargă la Festivalul de la Cannes. De asemenea Ion Lăncrănjan care însă l-a criticat pe tov. Dumitru Popescu indirect, exprimîndu-se cam aşa: «Cine a fost găgăuţă care l-a vârît în Comitetul Central şi l-a ajutat să plece cu filmul în străinătate?»

"Cam aceiaşi scriitori - şi alţii - [dar nu şi Săraru, cel mai agitat critic al meu, în tandem cu E. Barbu, încât la un moment dat am exclamat: «Dar conlucrează în armonie Securitatea cu Jandarmeria!»] au discutat şi cazul Goma, criticîndu-l aspru. De asemenea câţiva membri ai prezidiului. Dar, cum remarca N. Velea, mult prea puţini faţă de numărul celor care participau. Şi mai nimeni din generaţia tânără a celor sub 40 ani. Sala se dezinteresa vădit de discuţii.

"Paul Goma s-a justificat - pe scurt - cam aşa: câţiva ani de zile a încercat să publice cartea în ţară. A avut nenumărate audienţe la C.C. al PCR, la Secţiile Presă şi propagandă, Literatură şi Artă. Nu i s-a aprobat publicarea. Cum o carte apărută în ţară poate apoi să fie publicată în străinătate, el a cerut să i se tipărească aici numai în 5 exemplare, ca apoi s-o poată trimite în afară. Nu i s-a aprobat nici acest lucru.

"N. Velea spune că atunci când câţiva dintre participanţi - fie din sală, fie din prezidiu - cereau ca Paul Goma să fie exclus din partid apoi deferit justiţiei, participanţii, mai ales cei din jumătatea din fund a sălii făceau lung: murmur, m.m.m. [învăţăm de la «Moldovan» cum se transcrie un murmur]. S-a hotărît ca acest caz să fie discutat şi epuizat în altă şedinţă, când se va pune la vot excluderea. Velea spune însă că mulţi participanţi presupuneau că, văzîndu-se atitudinea sălii, probabil această şedinţă nu se va mai ţine, de teamă că nu se va întocmi [corect: întruni] o majoritate pentru excludere.

"O urmare a cazului Paul Goma la Târgul de carte (…) delegatul nostru a observat că în standul RFG se afla şi cartea lui Paul Goma în germană, ediţia a II-a. S-a prezentat la directorul expoziţiei şi i-a spus că din cauza unei cărţi din standul RFG România îşi retrage participarea. Directorul i-a replicat: «Bine, dar nu trebuie să faceţi asta. Spuneţi care este cartea aceea şi o vom scoate». Delegatul nostru nu i-a spus nimic şi a telefonat la Bucureşti. A doua zi a primit dispoziţii, prin ambasadă, ca standul nostru să rămână totuşi în expoziţie.

"Criticul Nicolae Ciobanu mi-a spus că după toate acestea, şeful statului s-a sesizat şi a dorit să citească romanul lui Paul Goma. După

ce l-a citit, s-ar fi exprimat astfel: «Dacă s-ar fi discutat serios cu autorul şi acesta ar fi făcut unele mici modificări, cartea ar fi putut să apară. Ce ar fi putut să ne facă rău? Ce mare rău ne-a făcut nouă filmul lui Lucian Pintilie?»

"15 nov. 1971 «Radu Moldovan»

"N.B. Paul Goma este în atenţia Serviciului 2, unde se va da o copie de pe notă. Cele semnalate de informator sânt confirmate şi pe alte linii.

"Lt. col. Diaconu Ion"

Povestea cu Ceauşescu, nu doar bunul, dar şi extrem de înţeleptul, cel care nu face "prostii" ca subalternii săi - constituia diversiunea şi ea grosolană, dar crezută de masele largi de români necăjiţi:

«Dac-ar fi ştiut Ceauşescu, nu s-ar fi întâmplat ce s-a-ntâmplat…».

Eu nu o cred; ştiu, de la arestarea din 1977, citindu-mi dosarul adevărat (în fine: nu pelinizat ca cele de după decembrie 1989) că Ceauşescu nu putea citi texte obişnuite, el înţelegea numai literele… - însă doar majusculele.

Ceea ce era departe de a fi cazul cu **Ostinato**.

*

"121/26 noiembrie 1971 Strict secret, Ex. Nr. 1

"N O T A
"cu privire la unele atitudini faţă de publicarea romanului 'Ostinato' de Paul Goma

"Într-o discuţie pe care sursa [«MATEI»] a avut-o cu poetul Marius Vulpe (23.XI.1971), acesta şi-a exprimat revolta faţă de faptul că conducerea de partid şi de stat a luat hotărîrea drastică (după el) de a-i înfometa pe poeţii tineri spre a-i sili să scrie poezii despre şi pentru partid. El s-a arătat foarte interesat de vâlva ce se face în Occident romanului 'Ostinato' de P. Goma, tipărit în RFG, dînd de înţeles că «scăparea de lipsuri şi necazuri» a unui scriitor tânăr de la noi este doar publicarea sa în Occident.

"Într-o altă discuţie (tot la 23.XI.1971), atât Petru Vintilă cât şi Ion Iuga (de faţă fiind şi Rusalin Mureşan) şi-au exprimat admiraţia faţă de «curajul lui Goma» şi faţă de cele «un milion de mărci» pe care desigur le-a câştigat Goma cu romanul său în Occident. «Faţă de sărăcia în care sântem ţinuţi şi la care sântem obligaţi - a spus Ion Iuga - Goma ăsta e un nabab!» Petru Vintilă şi-a exprimat îndoiala că P. Goma îşi va putea încasa banii vreodată, căci pentru asta trebuie să plece în RFG, în Franţa. Or nu i se va permite să plece.

"Romanul lui P. Goma a creat o anume stare de spirit printre scriitori, caracterizată mai ales printr-o nelinişte şi grijă faţă de «măsurile represive» (cum le numeşte Marius Vulpe) pe care conducerea nu putea să le ia [sau: va putea să le ia?] împotriva scriitorilor.

"Mihail Cosma de exemplu, cu care a discutat sursa la 25.XI.1971 a declarat că e «bine infomat» asupra unor «măsuri energice» care urmează să se ia, atât împotriva lui Paul Goma, cât şi împotriva oricărui scriitor care numai dacă ar publica ceva în Occident, dar s-ar împotrivi într-un fel sau altul «tezelor din iulie» - aşa cum s-a întâmplat în unele cazurii. El a citat drept «defetiste" unele pasaje din răspunsurile date de unii scriitori la ancheta revistei 'Luceafărul' întreprinsă recent de A. Păunescu. Printre scriitorii cu răspunsuri «defetiste şi duşmănoase» Cosma i-a citat pe D.R. Popescu, Ion Caraion, L. Fulga, Marin Sorescu. El a pomenit chiar despre un «ecou favorabil tezelor din iulie» pe care aceste răspunsuri l-ar fi stârnit în Occident.

"În general, scriitorii cu care sursa a discutat despre Paul Goma şi romanul său se împart în două tabere pro şi contra publicării romanului său în Occident. Precumpăneşte tabăra celor care sunt de partea lui Goma: Ion Nicolescu (care a spus cu entuziasm: «iată, un scriitor în luptă cu un regim şi-un stat întreg!»), Ion Iuga, Rusalin M., Petru Vintilă, I. Serebreanu (care a declarat că el ar face ca şi Goma, dacă ar avea posibilitatea să-şi trimită volumele de versuri în Occident - respinse aici de edituri) şi alţii îl laudă pe Paul Goma, îi supralicitează [sic] curajul şi-l admiră. Mai puţini au o atitudine critică. Printre aceştia, aşa cum s-a notat mai sus şi Mihai Cosma.

"Marius Vulpe însă este poate cel mai fidel partizan al ideii de-a publica în străinătate cu orice preţ, dintre câţi au discutat cu sursa.

"«MATEI»"

*

"Consiliul Securităţii Statului
"Direcţia I Strict secret, 13 decembrie 1971

"N O T A R A P O R T

"În atenţia organelor noastre se află scriiorii Paul Goma care recent a publicat ilegal în RFG romanul 'Ostinato' şi Leonid Dimov, element cunoscut cu o serie de manifestări şi acţiuni ostile şi Dumitru Ţepeneag care din septembrie 1970 se află în Franţa unde prin articolele ce le publică şi discuţiile ce le poartă se situează de asemenea pe o poziţie ostilă.

"În ziua de 10 decembrie a.c. Leonid Dimov a avut o întâlnire cu cetăţeanca [sic] franceză Micheline Lebarbier care a sosit în ţară cu o bursă din partea Consiliului Culturii (…) în scopul documentării în vederea lucrării de doctorat. Ea a fost trimisă de Ţepeneag D. ca să discute cu Dimov despre posibilitatea scoaterii în mod ilegal a două manuscrise, unul al lui Paul Goma, altul al lui Sorin Titel (…) şi tot cu ajutorul lui Dimov să facă cunoştinţă cu cei doi scriitori.

"Acesta [Ţepeneag] a sfătuit-o să fie foarte atentă, deoarece Paul Goma este în atenţia organelor de securitate. Micheline este hotărîtă să scoată ambele manuscrise şi are în vedere două soluţii:

"- Mai întâi va discuta cu ataşatul cultural de la Ambasada Franţei ca să le scoată prin valiza diplomatică;

"- Dacă acesta nu acceptă, le va lua personal, dar nu va intra în posesia lor decât în ziua plecării (17.XII.1971).

"În seara aceleiaşi zile Leonid Dimov a condus-o la redacţia revistei 'România literară' unde i-a făcut cunoştinţă cu cele două elemente [cum aşa, pluralul masculindru nu este: «Elemenţi!»?].

"Cunoscînd faptul că Paul Goma are manuscrise numai cu conţinut duşmănos, că el este pregătit şi a mai făcut şi alte încercări de a scoate noi materiale pentru a-i fi publicate în străinătate, pentru preîntâmpinarea unei noi acţiuni ilegale organele noastre au intreprins imediat următoarele măsuri:

"-Leonid Dimov şi Paul Goma au fost puşi în filaj.

"-Am fost acasă la Paul Goma să-l invităm pentru a purta o discuţie cu el în scopul avertizării în legătură cu noile acţiuni ilegale pe care le intreprinde, dar nu a răspuns la apelul nostru, deşi se afla în casă. Am luat legătura cu soţia sa telefonic, care ulterior ne-a comunicat că el consideră că este o acţiune ilegală a organelor noastre şi dacă dorim să discutăm cu el, ne invită luni 13 decembrie a.c. la orele 10 la Uniunea Scriitorilor, deoarece la această discuţie doreşte să participe şi vicepreşedintele Laurenţiu Fulga, cu care între timp s-a consultat.

"În discuţiie ce le vom purta cu acest prilej îi vom atrage atenţia asupa următoarelor fapte:

"- Întâlnirea cu Micheline Lebarbier şi intenţia de a scoate din ţară un nou manuscris;

"- întâlnirea cu ziaristul vetsgerman Dern Wolfgang avută în acelaşi scop.

"- întâlnirea şi acordarea ziaristului american John Vinocur [sic] a unui interviu difuzat şi publicat;

"- intenţia de a scoate manuscrisul romanului 'Uşa' prin M.T. Kerschbaumer (oprit de organele noastre la graniţă);

"- Ţine pregătit în pachet [sic] materiale şi a încercat în repetate rânduri să le scoată din ţară venind cu ele la redacţie în acest scop ca să le dea diferitelor persoane care plecau în străinătate.

"- Am luat legătura cu Leonid Dimov şi l-am invitat la biroul de informaţii al MAI, prilej cu care va fi de asemenea avertizat în legătură cu acţiunile pe care le întreprinde.

"Discuţiile vor avea loc în ziua de 13 decembrie a.c. orele 9 şi se vor referi la următoarele fapte:

"- Mijlocirea întâlnirii dintre Micheline Lebarbier şi cei doi scriitori, deşi ştie în ce scop doreşte respectiva să-i cunoască.

"- Mijlocirea întâlnirii dintre John Vinocur [re-sic] şi Paul Goma şi rezultatul acestei întâlniri aranjate de el.

"- A adus de la Paris o serie de comisioane (scrisori) şi cărţi ale unor fugari [sic], deşi cunoştea că nu are voie.

"Deasemenea vom întreprinde şi următoarele măsuri:

"- Propunem ca Micheline Lebarbier să fie scoasă din ţară datorită acţiunilor ilegale pe care le intreprinde. Când se va lua această măsură nu i se va motiva în nici un fel, pentru a nu putea, atunci când va ajunge în Franţa, să intreprindă acţiuni de propagandă [subtil, subtil…]

"- Avînd atâtea exemple când la orice persoană venită din Franţa în numele lui Ţepeneag şi din RFG trimisă de Dieter Schlesak care se adresează lui Dimov sau Paul Goma este bine primită şi solicitată să scoată un manuscris din ţară, *propunem ca un cadru de la U.M.0755 să joace acest rol pentru a intra în posesia materialelor pe care doreşte să le expedieze*, *deoarece luînd măsuri severe de siguranţă este foarte greu să-i facem o percheziţie secretă* [subl. mea]. Această acţiune trebuie întreprinsă până la 19 decembrie, când se reîntoarce Dumitru Ţepeneag.

"- Atunci când Dumitru Ţepeneag se reîntoarce în ţară, pe lângă faptul că va fi luat în filaj încă de la sosire, vom studia şi întreprinde toate măsurile pentru instalarea I.C.O. [microfoane?] la domiciliul său din str. Mecet nr. 29 A.

"- Dirijarea tuturor informatorilor cu posibilităţi pentru a cunoaşte întreaga sa activitate.

"- Organele noastre să poarte o discuţie cu scriitorul Sorin Titel în ideea avertizării sale privind intenţia de a da un manuscris ca să fie scos ilegal din ţară şi în acelaşi timp de atragere a sa la colaborare ţinînd cont de faptul că anul trecut când se afla la Timişoara era folosit ca gazdă casă de întâlniri.

"- Separat de discuţiile purtate cu Leonid Dimov să se discute cu soţia acestuia (a mai fost contactată de organele noastre în iulie a.c., înainte de a pleca în Franţa) deoarece ştim că are mare influenţă asupra sa şi în prezent este speriată de situaţia soţului".

Aici se întrerupe documentul. Nu ştiu câte pagini - peste 3 - cuprindea.

1 9 7 2

"Consiliul Securităţii Statului
Direcţia I 121/AV/ 15.I. 972
Strict secret Ex. nr. 1
Nr. 00133011

"N O T A - R A P O R T

"În prezent, în lumea literară din ţara noastră (nu numai a creatorilor, ci şi a celor care «consumă» literatura creată) se comentează în mod deosebit trădarea lui Nicolae Breban, prin rămânerea sa în RFG, publicarea romanului 'Ostinato' al lui Paul Goma în străinătate fără aprobările necesare şi atitudinea duşmănoasă pe care a avut-o D. Ţepeneag faţă de ţară în perioada cât a stat la Paris.

"Marea majoritate a oamenilor de litere condamnă acţiunile întreprinse de aceste elemente, atât pentru deserviciul pe care l-au adus politicii partidului şi statului nostru, cât şi pentru faptul că aruncă o umbră asupra activităţii creatoare, conform cu indicaţiile date de către partid, ce o desfăşoară «breasla» din care ei fac parte.

"Deşi se comentează că dacă nu ar fi existat «cazul» N. Breban, acţiunile intreprinse de Paul Goma şi D. Ţepeneag nu ar fi avut amploarea pe care o au în prezent, trebuie să analizăm activitatea acestor elemente şi măsurile ce urmează să fie luate asupra lor, prin prisma influenţei dăunătoare pe care o pot avea asupra unor persoane cu concepţii asemănătoare sau dornice de o falsă popularitate.

"Faptul că până în prezent nu au fost luate nici un fel de măsuri asupra lui Paul Goma şi Dumitru Ţepeneag, elemente care au încălcat legea, generează comentarii şi implicit păreri împărţite în două categorii:

"a) «Ei trebuie să fie traşi la răspundere, să nu-şi închipuie că li se permite orice. Chiar şi Maxim Gorki a fost exclus din partid când a încălcat disciplina de partid» [ei, dacă însuşi Maxim Ghiorki a fost… - nota mea];

"b) «Nu trebuie repetată greşeala făcută de sovietici cu scriitorii Sinianski [sic] şi Daniel pe care i-au condamnat făcînd din ei - pentru lumea din Occident - nişte eroi şi deschizîndu-le porţile tuturor editurilor anticomuniste. Nesancţionarea lor este o dovadă elocventă a forţei şi trăiniciei regimului nostru. Sânt foarte puţini aceia care consideră că de teamă nu pot fi luate măsuri».

"Acestea sunt comentariile, dar situaţia se prezintă mult mai complicată, necesitînd o analiză atentă din toate punctele de vedere.

"Faptul că organele noastre nu au intreprins nimic asupra lui Paul Goma şi D. Ţepeneag, iar primul nu a fost sancţionat nici pe linie de partid sau administrativă, apreciem că a avut ca efect adoptarea unei

atitudini de sfidare din partea acestor elemente faţă de noi şi înfăptuirea [sic] unor noi acţiuni ilegale.

"Paul Goma a refuzat recent să se prezinte la o discuţie cu organele noastre, afirmînd că el fiind membru de partid şi membru al Uniunii Scriitorilor, trebuie să purtăm această discuţie la sediul Uniunii Scriitorilor, de faţă cu conducerea acestei instituţii (a fixat şi o oră în acest sens, prezentîndu-se însă cu o oră întârziere). Organele noastre nu au acceptat această soluţie [dacă nu au acceptat "această soluţie", de ce era întârzierea un păcat ? - comentariul meu, inocent].

"- A acordat interviuri unor ziarişti străini (Dern Wolfgang, John Vinocour) ce au fost publicate sau difuzate de Europa liberă.

"- A căutat să scoată ilegal manuscrise (ultima dată în luna decembrie 1971, prin franţuzoaica Micheline Lebarbier).

"- Din date recente rezultă că şi manuscrisul romanului 'Uşa' se află la Marie Thérèse Kerschbaumer, în Austria (persoana care i-a tradus primul roman) şi aşteaptă numai consimţământul lui Goma pentru a încheia contractul de publicare.

"Reîntoarcerea lui Dumitru Ţepeneag după cele declarate şi scrise în perioada când se afla în Franţa este considerată de unele persoane ca un «act de mare curaj» din partea acestuia.

"Imediat ce a sosit, a prezentat un memoriu conducerii Uniunii Scriitorilor unde, după descrierea faptului că i s-a făcut o percheziţie la domiciliu pe motiv că nu s-a întors la termen din străinătate, deşi el solicitase prelungirea vizei, cere textual:

"«Solicit din partea Uniunii Scriitorilor al cărui membru sânt, asistenţă juridică pentru lămurirea situaţiei create în urma percheziţiei motivate prin 'urmărire penală' pentru neîntoarcere la termenul respectiv din străinătate.

"«Consider această percheziţie drept un act de încălcare a legalităţii, un act de provocare, pe care nu mi-l pot explica decât ca o intimidare şi un îndemn la exil»

"Un alt aspect generat de situaţia celor două elemente este şi acela al influenţei pe care o au o serie de străini ce cunosc limba română şi sânt dornici de câştiguri uşoare. Ei caută să obţină prin diverse mijloace manuscrise nepublicate în ţară, în scopul editării lor afară ["act mâncat", ar spune un personaj din Caragiale; securiştii acceptă că… dincolo de raza Braţului Lor cel Lung este "afară", "în libertate" - spre deosebire - şi în opoziţie cu: "înăuntru" - nota mea] pentru a primi diverse sume importante de bani (M.T. Kerschbaumer, M. Lebarbier).

"Problema cea mai importantă care se pune considerăm că este aceea privind posibilitatea ca şi alte elemente din rândul scriitorilor dornici de căpătuială şi de o falsă popularitate, văzînd că nu se întreprinde nimic împotriv a celor care încalcă legea, să încerce scoaterea şi editarea în străinătate a unor manuscrise care să aducă prejudicii statului nostru.

"Până în prezent este cunoscută intenţia lui A.E. Baconski de a publica în Austria romanul 'Liga cerşetorilor' care are un conţinut ostil. Cu prilejul apropiatei plecări în străinătate pentru un an de zile

s-a discutat de către conducerea Uniunii cu el despre această problemă, dar glumind, el a răspuns cu o întrebare:

"«Lui Goma ce i s-a întâmplat?»

"Asemenea intenţii şi-a manifestat şi Ion Nicolescu, element urmărit de organele noastre.

"Bazîndu-ne pe cunoaşterea psihologiei unor asemenea persoane, apreciem [apreciaţi, tovarăşi! - îndemnul meu] că acesta este pericolul cel mai mare, mai ales avînd în vedere faptul că editurile din Occident nu ţin seama de valoarea scriitorului ci de faptul ca el să trimită un material îndreptat împotriva orânduirii noastre socialiste şi elemente care să scrie asemenea materiale se vor găsi, fiind ademeniţi [sic] de falsele succese.

"Înainte de a prezenta propunerile pentru rezolvarea celor două cazuri, considerăm că trebuie întreprinsă o acţiune în care să fie angrenată întreaga reţea informativă a organelor noastre, indiferent de problema în care lucrează, pentru a depista [depistaţi, depistaţi - tot va rămâne ceva ne-de… 'pistat! - parafraza îmi aparţine] elementele cu intenţii de a publica diverse materiale în străinătate; care să fie potrivnice statului nostru, avînd în vedere în primul rând foştii legionari, condamnaţi [ce buni, legionarii-condamnaţi la casa comunistului; ţapi ispăşitori de serviciu - băgare de seamă neoriginală], elementele urmărite sau cele cunoscute cu atitudini anarhice sau manifestări ostile şi care, bineînţeles, au preocupări literare.

"Atât Paul Goma cât şi D. Ţepeneag au încălcat legea şi acţiunile întreprinse de ei pot fi încadrate la infracţiunea de «propagandă împotriva statului socialist» prevăzute şi pedepsite de art. 166 C.P. aliniatul 2 (Activitate duşmănoasă întreprinsă de ei este prezentată detaliat în materialele alăturate).

"Considerăm însă că trebuiesc alese acele măsurii care să nu le creeze avantaje, deoarece din datele ce le deţinem rezultă că doresc să fie arestaţi, fiindcă în actuala conjunctură politică orice sancţiune primită de ei în ţară ar putea contribui la creşterea popularităţii lor în Occident şi se pare că acest lucru îl aşteaptă.

"Avînd în vedere cele raportate mai sus,

"P R O P U N E M:

"A se aproba întreprinderea uneia sau a mai multor măsuri dintre cele menţionate mai jos:

- PAUL GOMA -

"1/ Să fie pus în discuţia organizaţiei de partid pentru excluderea sa, deoarece a încălcat disciplina de partid.-

"2/ Să fie scos din funcţia de redactor de la revista 'România literară'.-

"3/ Să se discute cu forurile competente pentru a nu fi publicat [nu mai aveam voie să public din aprilie 1970 - precizarea mea] şi nici să nu i se mai acorde împrumut de la Fondul Literar.-

"4/ Să fie adus la organele noastre şi avertizat, atrăgîndu-i-se atenţia că la prima încălcare a legii va fi trimis în instanţă [«Umflaţi-l!»];-

"5/ Să punem toate datele necesare la dispoziţia organelor de partid, care să organizeze demascarea sa la un anumit nivel în cadrul redacţiei, a biroului Uniunii, a Comitetului Uniunii etc...);-

"6/ Să se înceapă urmărirea penală a sa «pentru infracţiunea de propagandă împotriva statului socialist», fără a avea ca scop trimiterea în instanţă, ci numai audierea sa, a 2-3 martori şi efectuarea unei percheziţii, ca totuşi să se afle că nu-i permite nimeni să încalce legea.-

"7/ Poate fi analizată şi eventuala publicare a romanului 'Ostinato' avînd în vedere faptul că prin această măsură ar anula definitiv interesul cercurilor din străinătate pentru el; dar trebuie să acceptăm riscul unor speculaţii gazetăreşti în străinătate şi alte lucruri neprevăzute ce ar decurge din această măsură.-

"8/ Să nu se întreprindă nimic asupra sa, ţinîndu-l astfel într-o permanentă stare de încordare.-

"- DUMITRU ŢEPENEAG -

"1/ Să se ia legătura cu organele competente pentru a împiedeca reangajarea sa în funcţia de redactor la editura 'Cartea Românească', post pe care l-a solicitat.-

"2/ Să nu i se permită publicarea nici unui material şi să nu i se aprobe împrumuturi de la Fondul literar.-

"3/ Să fie chemat la organele noastre şi avertizat pentru activitatea duşmănoasă ce a desfăşurat-o în străinătate împotriva României Socialiste.-

"4/ Să se înceapă urmărirea penală asupra sa pentru infracţiunea de «propagandă împotriva statului socialist» prevăzută şi pedepsită de art. 166 C.P. alin. 2, fără însă a urmări trimiterea în instanţă, ci numai anchetarea sa şi crearea unei atmosfere în acest sens..."

Nici acest document nu are final. Judecînd după numerotarea de mână, nici nu a existat aşa ceva.

*

"121/ AV/ 19 ianuarie 1972

"Strict secret. Ex. Unic.

"N O T A

"Ceea ce s-a numit în ultimul timp cazul Goma-Ţepeneag (tipărire peste hotare de texte respinse de editurile româneşti sau declaraţii la posturile de radio străine) a provocat mai puţine comentarii decât era de aşteptat. Aş îndrăzni să cred [îndrăzniţi, tovarăşi surse! - nu este incorect spus, pentru că se spune şi: «tovarăş*i* curve»] că dacă acest caz nu s-ar fi suprapus, în timp, peste cazul N. Breban (caz care trebuie analizat aparte), acţiunile regretabile [?] ale lui Goma şi Ţepeneag ar fi trecut aproape neluate în seamă. Ele au căpătat o relativă amploare numai pentru că s-au petrecut simultan cu trădarea [de trei ori!] lui Breban, adică a unui ins căruia i se acordaseră onoruri şi responsabilităţi politice cu o uşurinţă de-a dreptul condamnabilă. Trădarea lui Breban are un caracter net duşmănos faţă de

regimul socialist din România; acţiunea lui Goma poate părea duşmănoasă la o analiză superficială şi, mai ales, poate deveni efectiv dăunătoare dacă este amplificată din greşeli de apreciere şi de conduită ale organelor interne [ca să vezi cine mă justifică, mă apără, mă cântă - vorba ostaşului Cosaşului!]; pălăvrăgelile lui Ţepeneag nu au nici o importanţă în sine - ele putînd dăuna numai dacă sunt amplificate şi integrate în rezonanţele cazului Breban".

[În ziua de 22 martie 1977, ieşind de la "întrevederea cu Burtică", îi spusesem lui Breban să nu-şi facă iluzii în privinţa "întoarcerii la afaceri" a lui; comuniştii îi persecută pe «duşmani» - ca mine - dar pe «trădători» ca el nu-i uită şi nu-i iartă (aducere aminte a mea - vezi **Culoarea curcubeului**.)]

"Afirmaţiile acestea se cer demonstrate (…) luînd fiecare caz:

"PAUL GOMA

"Cazul lui Goma P. nu poate fi în nici un caz comparat cu cazul Breban. Fără să fac parte dintre admiratorii lui, sânt încredinţat că Goma are vocaţie de scriitor. Primul semn al vocaţiei sale îl constituie faptul că el vrea să fie scriitor, nimic altceva decât scriitor. Incontestabil că tipărirea cărţii sale în străinătate constituie o abatere de la legile ţării şi că ea poate fi speculată de elementele duşmănoase regimului socialist din România. Socotesc însă că acest caz trebuie analizat cu luciditate rece, fără enervările explicabile provocate de contextul în care s-a produs abaterea lui Goma. (…) apariţia cărţii lui în RFG -ar fi avut ecoul pe care l-a avut dacă întâmplarea nu făcea ca ea să coincidă cu trădarea lui Breban. Coincidenţa respectivă i se poate imputa oricui, numai lui Goma, nu! [bunişor avocat, azi-mâine are să spună că sunt fiu al unei singure mame şi că îmi iubesc bunica].

"Cred că o încercare de a înţelege psihologia lui Goma ar fi în măsură să explice acţiunea lui şi eventual să sugereze calea cea justă în fixarea atitudinii faţă de el. Nu trebuie uitat că Goma este un om traumatizat într-o epocă depăşită, dar la o vârstă a lui când orice act se imprimă trainic în pasta moale a unei conştiinţe în formare. Poate că el nu înţelege - sau nu vrea să înţeleagă - că în actuala conjunctură politică denunţarea vehementă a epocii de abuzuri şi ilegalităţi ar dăuna regimului [mai scurt: «Nu e momentul!» - vezi-i pe Gafiţa, pe S. Damian, dar şi pe Monica Lovinescu, pe D.C. Mihăilescu, pe G. Adameşteanu]. (Mărturisesc că eu însumi nu înţeleg bine *de ce ar dăuna* [subl în text], dar vârsta şi experienţa mea mă ajută să accept avertismenul celor în drept, deşi - repet - nu îl înţeleg). El este îndreptăţit să creadă că garanţia cea mai sigură a nerepetării unei asemenea perioade de abuzuri o constituie tocmai denunţarea lor deschiisă, fără rezerve. Cred că din punct de vedere psihologic şi politic Goma are dreptul să urască acea perioadă şi să nu dorească repetarea ei. Nimeni nu-l poate condamna pentru această atitudine care dovedeşte o conştiinţă. Greşeala poate începe de la căile pe care Goma

le-a ales ca să-şi manifeste, ca scriitor, această conştiinţă: trimiterea manuscrisului - respins de Direcţia Presei din ţară - în străinătate.

"Rămâne, totuşi, sub semnul întrebării şi justeţea sau injusteţea măsurii luate de Direcţia Presei. Nu trebuie să se uite că Goma, într-o şedinţă de la Uniunea Scriitorilor, în prezenţa lui Zaharia Stancu [numele a fost şters, de mână, în dactilogramă] şi a tuturor redactorilor revistelor literare a anunţat, cu ani în urmă, hotărîrea lui de a-şi asuma toate riscurile şi de a tipări cartea refuzată peste hotarele ţării. (Personal, am relatat la timp această declaraţie a lui Goma). Dacă el n-ar fi crezut cu tărie în vocaţia sa de scriitor, în datoria lui de a denunţa nişte acte - pe care partidul însuşi le-a condamnat, încredinţîndu-ne pe toţi că nu se vor mai repeta - Goma ar fi putut să-şi asume riscul de a anunţa intenţia şi apoi de a o şi realiza.

"Cred în prezent că Goma este gata să-şi asume şi suferinţa unei sancţiuni. Aş îndrăzni să cred că aproape o şi doreşte. [aici un nume - completat de mână, ca de obicei - a fost şters, au mai rămas «G.» la început şi un «T.» pus desupra ştersăturii] mi-a relatat că, la Uniunea Scriitorilor s-a şi făcut o analiză a cazului Goma, cu participarea acestuia şi cu enunţarea sancţiunilor de care este pasibil). Nu se poate ca el să nu fie conştient de faptul că romanul său nu este o capodoperă - chiar dacă, asemenea oricărui scriitor, îşi socoteşte lucrarea foarte bună. El mai ştie că în actuala conjunctură politică orice sancţiune primită de el în ţară îi măreşte şansele de a tipări orice altă carte în Occident. Neluarea de măsuri împotriva lui îl ţine într-o permanentă alarmă.

"Nu dispun de toate elementele informative pentru o analiză completă a cazului Goma, dar sânt încredinţat că nu trebuie repetată greşeala făcută de sovietici cu scriitorii pe care i-au condamnat, făcînd din ei eroi (…) (Simianski [corectat: Si*n*ianski!, corect: Siniavski] şi Daniel). Mai mult chiar, nu mă îndoiesc că nesancţionarea lui Goma şi tipărirea în România a unei cărţi - ori măcar a unui fragment inofensiv [sic] sub semnătura lui ar pune în derută anumite cercuri de acolo, l-ar discredita. În orice caz, după tipărirea unei cărţi în ţară vor exista mai puţine premize [sic] pentru apariţia alteia peste hotare.

"Nesancţionarea lui Goma va fi o dovadă elocventă a forţei şi trăiniciei regimului nostru. Îndrăznesc să cred că este mai puţin dăunătoare cartea lui Goma - pe care n-am citit-o, dar despre conţinutul căreia am fost informat încă în vremea când a publicat un fragment în 'România literară' - decât recentul volum 'Istoria Românilor' de C.C. Giurescu şi Dinu C. Giurescu (editura Albatros). În acest masiv studiu, în partea care priveşte istoria noastră contemporană surprinde faptul că numele lui Lucreţiu Pătrăşcanu nu este menţionat niciodată; nici în legătură cu Insurecţia Armată de la 23 August 1944, nici în legătură cu activitatea Partidului Comunist Român, nici măcar faptul că a fost cel dintâi ministru comunist din istoria României. Această carte imprimată la trei ani de la reabilitarea lui Pătrăşcanu poate provoca surprindere şi confuzie. Ea s-a tipărit de o editură de stat a cărei producţie se adresează în mod special tinere-

tului; cine a fost interesat ca într-o istorie naţională - cea dintâi după monstruoasa istorie falsificată a lui ROHL [acesta să fie adevăratul nume al lui Roller - în care caz de ce nu-şi va fi ales, de pildă : Rohlereanu?], dacă exceptăm greoaiele şi controversatele tratate întocmite de Academie - numele lui Pătrăşcanu să lipsească, atunci când este înfăţişată epoca în care rolul şi aportul lui nu pot fi contestate? Nu mă îndoiesc că cine va analiza această problemă îşi va da seama cât de primejdioasă, din punct de vedere politic, este această omisiune, care poate arunca o umbră de neîncredere asupra unei hotărîri categorice a partidului [aşa!].

"Pe lângă această gravă greşeală, cea a lui Goma devine aproape de neluat în seamă (Exceptînd bineînţeles încălcarea dispoziţiilor de netrimitere peste hotare a manuscrisului - pe care nu o pot analiza, neavînd textul acestor reglementări normative).

"COSTEA"

Aşa apare pe dactilograma lor, în care numele proprii din text sunt completate de mână, însă cele "conspirative", ale turnătorilor, tot dactilografiate, sunt puse între ghilimele. Or aici, întâi fusese dactilografiat pseudonumele: "CAMIL" - peste acesta a fost scris: "COSTEA".

N-o să-mi bat capul să deduc cine o fi Camil-Costea. Nici măcar pentru că raportul său mi-a fost mai puţin defavorabil decât ale celorlalţi.

Presupun că este - era, în 1972 - o canalie bătrână, un ne-scriitor, probabil vechi activist de partid "în domeniu" (eclipsă spartă de mine:) în presă, cultură, propagandă.

*

O Nota (Nr.00133015 din 21 ianuarie 1971 (anul este greşit, corect: 1972) - tot strict-secretă):

"Referitor la intenţia lui Paul Goma de a publica în RFG un nou roman.

"Din datele de care dispun organele noastre rezultă că măsurile luate de organele de partid, de conducerea Uniunii Scriitorilor şi de organele de securitate pentru a preveni noi acţiuni duşmănoase ale scriitorului Paul Goma nu au avut efectele scontate. Acest fapt rezultă din următoarele:

"1. Sântem în posesia unor informaţii din care rezultă că Paul Goma a scos ilegal dîn străinătate un al doilea manuscris de roman, intitulat 'USA' [sic] care urmează a fi publicat tot de editura 'SURKAMF' [corect: SUHRKAMP]. Traducătoarea este de asemenea aceiaşi [sic-sic] care a tradus şi 'OSTINATO'. Din convorbirile avute de P.G. cu traducătoarea în lunile noiembrie şi decembrie 1971"

rezultă că nu a fost încheiat contractul cu editura". ["convorbirile" fiind… scrisorile interceptate]

"(…) Informaţiile au fost confirmate şi de săptămânalul 'BAYERM KURIER' [sic] din München care, în ultimul număr al anului 1971 [iar 1971?] într-un articol despre 'revoluţia culturală' din România, aminteşte că în acest an va mai apare în RFG un roman al lui P.G. sub titlul 'TOR FÜR JERDENTAG' [sic] (poarta pentru toate zilele [resic]). Romanul este acelaşi pe care autorul l-a intitulat în versiunea română 'UŞA'".

Se repetă: tentativele autorului de a-şi trimite manuscrisele în Occident - apoi:

"- În cursul anului 1971 Paul Goma a luat legătura cu mai mulţi ziarişti străini: Dern Wolfgang şi Schmit din RFG şi John Vinocour - american (…)

"- În decembrie 1971 studenta franceză la Bucureşti Mischeline [sic] Lebarbier a încercat la indicaţia lui D. Ţepeneag aflat atunci la Paris să intre în contact cu Paul Goma pentru a-i scoate un manuscris din ţară în mod ilegal. Ea s-a folosit în acest scop de intermediul lui Leonid Dimov. Organele noastre au avertizat cu această ocazie pe Leonid Dimov, iar Mischeline [resic] Lebarbier a fost chemată în acelaşi scop de un funcţionar al direcţiei de relaţii [ce fel de relaţii?, cu cine?: "eclipsă socialistă"!] din Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste. Din informaţiile noastre Mischeline L. a renunţat la intenţia sa de a scoate manuscrisul lui P.G."

De la vizita Mi*s*chelinei am păstrat amintiri din cele mai plăcute - şi amuzante:

Dimov a avut ideea: să plecăm de la redacţie şi să mergem toţi patru alături, la celebra crâşmă «Jerca» (după numele responsabilului), loc de popas îndelungat al pictorilor, sculptorilor. Ne-a tentat cu vinul fiert cu piper negru al lui Jerca…

Sorin Titel a şters-o pe neobservate, am mers numai noi trei: Dimov, Micheline, eu.

Crâşma era plină-plină-plină. Am găsit un colţ de masă (un fel de a vorbi, mesele pe picior erau rotunde) şi ne-am dedat plăcerilor papiliarnice. Vinul fiert cu piper şi scorţişoară a întrunit sufragiile noastre, ale autohtonilor şi delirurile junei france. Dimov a început să recite versuri din poeţi francezi din secolul XVII-lea; a trecut la poetul român, altfel cotidian, Dimov; apoi la… colinde vechi româneşti - la care mă pricepeam, deci am mormăit şi eu, apoi am cântat din toată inima. Dimov, bătrân subversiv, a tras-o pe cântece liturgice, întâi în româneşte, apoi în ruseşte - în care mă avea complice avizat… Ni s-a alăturat şi Micheline cu la-la-la… Şi alţi consumatori - care, nu ştiu de ce

(ei de ce: de-aceea!) s-au dedat şi ei la "agitaţie mistică", făcîndu-ne cu ochiul - e-he, complicitatea mioritică din negura veacurilor…

La un moment dat am fost siliţi să ne strângem înde noi şi mai şi (eram cu toţii, în paltoane!), ca să-i facem loc unei namile de miliţian - cred că avea doi metri înălţime, un metru diametru, motiv pentru care nici nu i-am văzut epoleţii, deci gradul… Dimov s-a întrerupt, l-a… cercetat de jos în sus (cu privirea - mai degrabă poznaşă decât îngrijorată - a unei raţe care cată spre cer…), apoi a început să mormăie o colindă şcolărească. Miliţienoiul a tresărit, s-a făcut şi mai înalt, abia atunci ne va fi băgat de seamă la poalele… lui. A dat să se răsucească cu spatele: imposibil; a rămas aşa, a băut vin…

Noi am reluat colindele: întâi încet, încetişor, apoi din ce în ce mai tare… Când am dat-o pe liturghie - în ruseşte - miliţianul a răcnit:

«"Doamne-miluieşte", bă, că s'tem în România, nu-n Rusìa!» - şi ne-a tras el un exemplu de "Doamne miluieşte" de cea mai pură… extracţie bas-rusească.

Asistenţa - cu prudenţa ei de veacuri - a rămas asistîndă.

Miliţianul s-a aplecat spre noi - i s-a adresat lui Dimov, cerîndu-i să-i amintească… cutare colindă. Dimov şi cu mine i-am satisfăcut pe dată cererea. S-a luminat, a început şi el s-o cânte, întâi încetişor, apoi tărişor - apoi urlînd-o. Dimov care, se vedea: avea "autoritate", l-a potolit, l-a îndemnat să cânte abia şoptit - dealtfel în tot… «Jerca» se auzea doar clinchet de pahare…

Când miliţianul nostru a fost beat-pulbere (probabil venea dintr-un schimb lung, greu, vinul fiert îl fulgerase), şi răcnea din toate puterile colinde şi răspunsuri bisericeşti - dar numai în româneşte! - noi ne-am strecurat cu greu afară, în ninsoare. Când ne-am îndepărtat, Dimov:

«La proces o să fim martorii acuzării sau instigatorii?»]

"2. Paul Goma adoptă o atitudine sfidătoare faţă de măsurile care au fost luate în legătură cu el. Concomitent pozează în victimă a abuzului şi pretinde respectarea legalităţii. Astfel:

"- A refuzat invitaţiile făcute de organele noastre care-i cereau să se prezinte pentru discuţii. Menţionăm că una din aceste invitaţii i s-a adresat în formă de rugăminte, iar a doua conform procedurii penale în cazul cercetării socrului său".

Pentru întâia oară aflu că organele m-ar fi invitat "conform procedurii penale" în cazul socrului. Lui Petre Năvodaru i se deschisese o anchetă în chestiunea exploziei Centrului de Calcul din Bucureşti, nu pentru că ar fi avut vreo vină (dealtfel, de mulţi

ani nu mai lucra acolo), ci pentru că refuzase - el spunea că încercase, dar nu izbutise… - să-l convingă pe ginerele său "să se lase de prostii". În aprilie-mai 1977 aveam să aflu că fusese anchetat de însuşi "Grenadă", colonelul de veselă amintire Vasile Gheorghe, şeful anchetelor penale din Calea Rahovei. Ancheta a durat multe luni şi s-a soldat cu… darea afară a lui Năvodaru de la directorat-adjunctul Oficiului de Statistică şi trimiterea ca redactor la o revistă economică.

"Paul Goma a apreciat invitaţiile ca fiind ilegale, pretinzînd că, calitatea sa de membru al PCR nu dă dreptul organelor de securitate să-i adreseze asemenea invitaţii. Pentru această bază el a cerut organelor de securitate să respecte legalitatea. Ulterior P.G. a pretins că o discuţie cu organele noastre să aibă loc la Uniunea Scriitorilor şi în prezenţa unor membri din conducerea acesteia. De asemenea, că şi la aceasta s-a prezentat cu jumătate de oră întârziere faţă de ora pe care o fixase el însuşi."

Securitatea poporului minte ca de obicei: la "întâlnire" m-am prezentat cu cinci-zece minute întârziere, însă la Uniune nu era prezent(ă) nici o organă. Fulga zicea că tovarăşii lor de sus nu se lasă deconspiraţi… Apoi ce nevoie de alţi securişti, când îi aveau la faţa locului pe operetistul Traian Iancu, pe fotbalistul farfuriot Hobană…?

"- Interviurile pe care le-a acordat în 1971 unor ziarişti străini [cutare, cutare] reprezintă de asemenea acte de sfidare din partea lui P.G., atît prin modul în care s-a procedat la contactarea acestora, cât şi prin conţinutul interviurilor date.

"x

"Sântem de părere că situaţia ce s-a creat nu poate fi lăsată pe mai departe fără măsuri, deoarece:

"1. În cercurile literare şi cele apropiate acestora "cazul" Goma continuă să reţină atenţia alături de cel al lui D. Ţepeneag şi N. Breban. Marea majoritate condamnă actele lor care aduc deservicii ţării şi umbresc activitatea pozitivă a breslei scriitoriceşti. Unii dintre ei îşi manifestă indignarea pentru că cei în cauză nu sunt traşi la răspundere.

"2. Faptul că nu s-au luat măsuri asupra lui Goma şi Ţepeneag stimulează alţi scriitori la atitudini similare. Problema preocupă pe mai mulţi scriitori dar până în prezent cunoaştem doar intenţia lui I. Nicolescu şi A.E. Baconski [sic] de a publica în occident lucrări neacceptate de editurile noastre.

"3. Publicarea romanului lui P. Goma în RFG a suscitat interesul unor persoane din Occident care cunosc limba română şi care văd în aceasta o sursă importantă de câştig. Este cazul lui M.T. Kerschbaumer

care se preocupă acum de alte romane ale lui Paul Goma. De asemenea franţuzoaica Micheline Lebarbier care a încercat să obţină manuscrise nepublicate la noi de la Paul Goma şi Sorin Titel.

“x

“Din punct de vedere juridic faptele lui Paul Goma constituie infracţiune, prevăzută şi pedepsită de art. 166 al. 2 Cod Penal (propagandă şi acţiuni care pun în pericol securitatea statului). Apreciem însă că aplicarea acestei măsuri ar fi speculată de propaganda reacţionară din străinătate, în acest fel continuînd să aducă deservicii ţării iar Paul Goma ar apărea ca o victimă.

“De aceea considerăm că măsurile ce se vor lua trebuie să urmărească, pe de o parte scoaterea treptată a lui Paul Goma la periferia societăţii [aşa!] şi pe de altă parte prevenirea extinderii influenţelor asupra altor scriitori arivişti şi dornici de înavuţire [aşa şi iar aşa!], precum şi îmbunătăţirea atmosferei din rândurile scriitorilor.

“În acest scop propunem:

“1. Să se analizeze poziţia lui Paul Goma ca membru al PCR. Totodată să fie destituit din funcţia de redactor la revista ‘România literară’. Aceste măsuri să se realizeze într-o atmosferă de subapreciere [aşa! aşa!] a lui ca scriitor. O perioadă de timp să nu mai fie acceptat în funcţii literare sau în alte domenii ale culturii.

“2. Să nu i se mai acorde nici un împrumut de către Fondul Literar şi să fie somat să-şi plătească datoriile (…).

“3. Să începem urmărirea penală asupra lui nu în intenţia de a da curs acţiunii penale, ci pentru a avea posibilitatea ca prin acte procedurale să descurajăm activitatea sa duşmănoasă şi a preveni acţiuni similare din partea altora [aşaaa? aşa!].

“Preşedintele Consiliului Securităţi Statului

“Ion Stănescu”

Încă o dată: ei au greşit anul: 1972, nu 1971 - dealtfel, pe prima pagină există, de mână, o mâzgăleală semnată de Achim (devenit căpitan!), care încearcă se spună că această Notă “a fost prezentată de col. Ioan (?), primvicepreşedinte[lui]” şi pune data: 27 - I - 1972.

*

Trec la 22 ianuarie 1971 la “Nota cu nr. 00133505”. Aceasta face un re-rezumat al “activităţilor” mele. Oarecare interes prezintă pasajul:

“Ulterior, după lectura manuscrisului Ioanichie Olteanu a spus că, indiferent de părerea lui Ov. S. Crohmălniceanu, [ambele nume au fost şterse de mână] el nu va edita cartea până ce autorul nu va face modificările indicate de Direcţia Presei cu prilejul prezentării anterioare.

“Deşi Paul Goma susţine că le-a prezentat o nouă variantă, într-o

scrisoare trimisă lui D. Ţepeneag îi relata următoarele:

"«'Băieţii' încearcă (ori se prefac doar), acum, în ceasul al 12-lea să-mi publice 'Ostinato'. N-am zis ba, dar le-am băgat pe gât ultima variantă, cea 'intimă', în care am pus la loc ce mi-au scos şi am mai şi adăugat. Le-am dat termen 31 martie, când expiră contractul»"

(…)

"În seara zilei de 11 ianuarie a.c. Paul Goma a fost anunţat telefonic de la Viena de către un individ că manuscrisele [aflate la M.T. Kerschbaumer - nota mea] i-au fost reţinute la graniţă."(…)

"Şeful direcţiei, general maior. Borşan Dumitru"

*

"Consiliul Securităţii Statului | Strict secret, Exemplar nr. 1
nr. 100/00133049
"27 februarie 1972

"D O C U M E N T A R

"privind unele măsuri de influenţare întreprinse de organele de securitate asupra unor persoane din rândul scriitorilor cunoscute cu atitudine negativă:

"GOMA PAUL

"A scris o serie de lucrări cu conţinut ostil orânduirii noastre ca 'Ostinato' - 'Uşa' - 'În Cerc' - 'Şapte minus unu'. Dintre acestea Paul Goma a prezentat unele spre publicare dar au fost respinse de edituri.

"(…) Începînd din anul 1969 organele de securitate au informat periodic conducerea de partid şi comitetul PCR Municipal Bucureşti despre activitatea acestuia. Pe baza datelor puse la dispoziţie pe această cale s-au purtat discuţii cu el de către tov. Dumitru Ghişe în iulie 1971 şi de către Colegiul de partid al Municipiului Bucureşti în noiembrie 1971. În momentul în care Paul Goma organiza scoaterea din ţară a unui manuscris prin intermediul unei cetăţene franceze şi în scopul de a-l influenţa să renunţe la ideea sa, organele noastre au încercat să poarte cu el o discuţie. Paul Goma a refuzat însă să răspundă invitaţiei ce i s-a adresat.

"Ţepeneag Dumitru (…)

"Dimov Leonid (…)"

Şi acest document este lipsit de final.

*

"Consiliul Securităţii Statului 121/AV 2 martie 1972

"N O T A R A P O R T

"Scriitorul Paul Goma a primit recent din Franţa o scrisoare de la editorul Claude Gallimard prin care este anunţat că romanul său 'Ostinato' ce a apărut la editura acestuia a fost bine primit de presa franceză. Tot cu acest prilej editorul îl invită pe Paul Goma să facă o călătorie în Franţa, prilej cu care poate să cunoască personal conţinutul cronicilor apărute. El aşteaptă să fie anunţat de data sosirii.

"Faţă de cele de mai sus,

"Propunem a se aproba

"- *Punerea scrisorii în circuit pentru a ajunge la destinaţie*.[s.m.]

"- Aprobarea vizei de călătorie în Franţa a scriitorului Paul Goma şi a soţiei sale în situaţia că va da curs invitaţiei făcută de editorul 'Gallimard'.

"Prin aceasta credem că vom diminua foarte mult efectul propagandei ce s-a făcut în jurul romanului 'Ostinato' şi al autorului său în Occident şi în acelaşi timp vom împiedeca reînceperea unei noi campanii de propagandă pe care cu siguranţă că editura 'Gallimard' o va efectua în situaţia când Paul Goma nu va primi viză pentru o călătorie în Franţa.

"Şeful Direcţiei
"General Maior
"Borşan D."

D O S A R I I

- 29 iunie 1973 - 17 aprilie 1977 -

"Dosarul de urmărire informativă nr. 6201,
privind "Bărbosul"

Ministerul de Interne, Unitatea I/151
Volumul I, 350 file
Deschis la 12.03.1971

Sâmbătă 24 ianuarie 2004

Azi am primit un plic groscior, conţinînd 350 file, trimis tot de Stejărel Olaru în urmă cu trei săptămâni. Expeditorul mă anunţă că nu-mi va putea trimite curând o a treia felie, din motive strict materiale - am dedus că plăteşte din buzunarul său fotocopiile - să tot fii istoric în România! În scrisoarea însoţitoare îmi scrie:

"Chiar dacă sunt istoric, prefer să mă ajut de presă, pentru a ţine în actualitate *astfel de subiecte care, din păcate, încep să nu mai intereseze pe nimeni"* (s. m.); "Pe măsură ce studiez dosarul Dvs. constat (…) că s-a umblat şi cernut/ greblat cu nesimţire, filele fiind amestecate, iar ordinea pierdută în graba cu care au lucrat "băieţii" la sustragerea documentelor. Am citit azi în dosar că aţi fost scos de sub urmărire în anul 1986, dar nu se spune nimic despre încercarea de asasinat (…) asupra Dvs. [în 1982: cartea explosivă; în 1983 tentativa de otrăvire n.m.], iar Serviciul de Informaţii Externe (SIE), moştenitorul DIES afirmă că nu deţine nici un dosar de arhivă pe numele dvs. De parcă Direcţia I ar fi putut să vă urmărească în Occident, fără să fie sprijinit de DIE! Voi încerca (…) să depun o cerere pe numele lui Haiducu…"

"În ce priveşte discuţia noastră despre informatori (…) nu sunt convins de argumentul dvs.: gândiţi-vă la ce presiuni sau

şantaje ar fi putut fi supus un informator ca «Ruxandra»…"

Dar chiar acesta era argumentul meu când am refuzat să-i împărtăşesc bănuielile mele! Nedeclarat: orgoliul meu de… autor, care "crede" în persoanjele sale, făcute de el, numite de el, cu înfăţişarea hotărîtă de el: Ivasiuc, Băran, Titus Popovici, Aurel Covaci… - şi nu acceptă "sugestiile" Securităţii, prin "dosarele" bine-bine fabricate.

Îmi mai trimite o pagină din *Evenimentul zilei* din 2 oct. 2003, cea pe care o aveam (semnată de Mariana Bechir). Promite o alta - despre Achim - peste o lună-două.

Nici aceste documente nu aduc noutăţi, doar numele unor securişti. În schimb, scrisori ale mele trimise lui Ţepeneag, (5 sau 6), lui Cristovici şi Monicăi Lovinescu - între iulie 1973 şi aprilie 1974, precum şi două cereri ale mele, una adresată Ministrului de Interne, alta lui Ceauşescu, cerînd să mi se autorizeze aducerea în ţară a unui aparat Gestetner…

Încă nu ştiu ce voi face cu ele. Sânt tentat să le copiez şi să le introduc în jurnal - unde altundeva să le "difuzez"? Însă când mă gândesc la descifrare… - chiar dacă scrisorile sunt bătute la maşină, atunci (1973-74) o făcusem "economic", la un rând, iar fotocopioza lui St. Olaru le-a înnegrit…

M-am hotărît: le bag în jurnal - traista mea de cerşetor - şi le dau pe internet.

Interesul are să mi se poarte, nu asupra "surselor", a "informatorilor" - la urma urmei şi ei/ele victime, ci asupra Vinovatului Suprem:

S e c u r i t a t e a

1 9 7 3

*

"121/92/75394/ 29 iunie 1973, Strict secret, Ex. nr. 1

"N O T A [din 29 iunie 1973]

"Luni 25 iunie a avut loc o convorbire cu (…) Aurel Dragoş Munteanu [şi aici numele proprii au fost completate cu majuscule, în spaţiile libere lăsate în acest scop în dactilogramă - n.m.] a spus:

"- Cei care-l utilizează şi-l speculează [?] nu au nevoie de un Goma exilat şi domiciliat în străinătate, ci de un Goma stabilit la Bucureşti, care să creieze un «caz Goma», punînd în încurcătură conducerea noastră. Numai aşa merită el investiţiile ce s-au făcut şi publicitatea plătită organizată în jurul numelui său [sic]. Cei care l-au inventat pe Goma [re-sic] au nevoie de un Goma contestatar la Bucureşti, căci [contribuţia securistului la gramatizare - n.m.] de ăia care înjură regimul de pe poziţie [sic] sînt destui şi se mulţumesc cu o leafă modestă.

Mă iubea, mă iubea peste poate ADM-ul, «ciomăgaşul cu papion» - dealtfel a fost răsplătit, după 1990, pentru devotamentul faţă de Organ: Televiziunea, unde a televiziozìs, tare, ce-i şoptea Organul; la ONU - unde făcea ce-i ordona acelaşi Organ.

"Vlaicu Bîrnă a intervenit (…):

"Goma a fost acum câteva zile aici. Venise să-i ceară lui Traian Iancu o adeverinţă sau adresă către autorităţile vamale (…) ca să-i elibereze cărţile confiscate la aeroport. (…) Mulţi scriitori susţin că atât Goma cât şi Ţepeneag sînt suspecţi. Ei cred că activitatea lor în străinătate este sprijinită de autorităţile noastre, nu se ştie în ce scop, probabil pentru a justifica unele măsuri coercitive împotriva scriitorilor. Şi Zaharia Stancu mi-a spus că Goma şi Ţepeneag sunt utilizaţi de Securitate, a precizat Vlaicu Bîrnă".

"B. 2"

"N.B. (…) Atitudinea provocatoare a lui Paul Goma după întoarcerea din străinătate pare să confirme spusele lui Aurel Dragoş Munteanu cu privire la scopul reîntoarcerii lui în ţară.

"- Informatorului i-am trasat sarcina să stabilească [?] şi alte comentarii ce se fac în legătură cu P.G. şi să încerce a-l contacta direct.

"Lt.Col.

"Albescu Mircea".

*

“121/AV/ 3 iulie 1973, Strict secret Ex. nr. 1

“NOTA

“Sursa vă informează că Paul Goma a venit să se intereseze care-i starea lui la România Literară, întrebînd secretara, apoi pe G. Dimisianu. Aflîndu-se în redacţie şi Adrian Marino care l-a întrebat din ce va trăi, P.G. a spus că începînd din luna iulie editura Gallimard îi va vira 1000 fr. fr. lunar în contul drepturilor de autor pentru “UŞA”. Că el nu are intenţia să-i schimbe decât dacă va ajunge la mare ananghie [subliniere de mână]. Că-i va cere lui Fulga, cu care zice că nu a vorbit încă, o hârtie prin care să se arate perioada în care a lucrat la România literară.

“«RUXANDRA»

“N.B. (…) Informatoarea va urmări în continuare comentariile ce le face susnumitul sau alţi scriitori în legătură cu acest element

“Cpt. Achim Victor”

Concluzie - provizorie, ca toate concluziile:

«RUXANDRA» este/era un fel de coleg(ă) de redacţie. Însă nu un scriitor. Dactilografă, secretară, femeie de serviciu, curieră. Numai că acestora nu le dădeam să citească ceea ce comiteam. Getei Gheorghiu, celebrissima dactilografă, îi dădeam să-mi bată la maşină textele, însă ştiu că ea folosea “metoda oarbă”, adică nu citea (şi nu înţelegea) ceea ce dactilografià. Atunci? Cui îi voi fi încredinţat dactilograma **Gherla**? Sau “Ruxandra” o şterpelise de la unul din cei cărora le dădusem să citească?

Nu ştiu *cine* este. Ba ştiu, dar… nu vreau să aflu!

Cât despre Achim… Când mă acostase prima oară - la începutul anului 1966 - era locotenent. Iată-l, după şapte ani, căpitan. La ei se avansează după vechime, nu după merite - care “merite”? Ei, care: merite-în-apărarea-cuceririlor-poporului - ce, e puţin lucru? Să fii semianalfabet, dar să-i terorizezi pe nişte nevinovaţi - pentru că îi urăşti: ei ştiu fiind “ceteţi-cântăreţi”, cum atât de parfumat suna limbajul liturgic din Basarabia în secolul al XIX-lea - prin intermediul altora oarecum-vinovaţi, în fond, victime ale şantajului lor: “sursele”- nu era un Piteşti-mai-dulce - dar şi mai cumplit prin ravagiile sufleteşti pricinuite? Să primeşti bani, bani mulţi - pentru munca de călău şi de belitor şi de căcănar; şi apartament bun; şi slujbe bune pentru nevastă, soră, cumnată; şi şcoală bună pentru copii - orice-am crede noi, “banditii poporului”, ei/ele organili, vorba lui Ceauşescu, aveau

copii! Iar copiii lor nu ştiau ce face "tăticuţul la ei, la cazarmă". Uneori nici chiar nevestele…

Reiese că, la urma urmei, tot noi, victimele eram vinovaţi - de... indiscreţie.

*

"121/AV/ 3 iulie 1973, Strict secret, Ex. nr. 1

"NOTA

"Sursa vă informează că în ziua de 18 iunie *au venit* la redacţia României Literare [sublinierea mea, pentru a evidenţia: "au venit"] Ana Maria şi Paul Goma. Au stat puţin, circa o oră în birou cu Cristina Anastasiu, Sorin Titel, L. Dimov (cu care a şi venit), Ioana Creangă (…) I-a reproşat lui Sorin Titel că nu răspunde la scrisori (…) A spus că la vamă i s-au reţinut ediţiile franceză şi germană ale cărţii, dosarul cu tăieturile de presă, dosarele pe care le mai avea, chiar şi volumul Faulkner, tradus de el în româneşte.

"(…) după părerea mea, experienţa străinătăţii a folosit. Nu pare deloc entuziasmat, nu pare nostalgic şi cred că această «aşezare» de care vorbeşte este poziţie de tatonare, să vadă cum e primit şi ce va mai face. Nici chiar nevasta sa cea guraliv-teribilistă nu mai este aşa. Cred că examenul străinătăţii i-a mai tăiat mofturile şi fasoanele.

"«RUXANDRA»

"N.B. (…) Informatoarea va urmări comentariile ce se fac în prezenţa lui Goma şi când el este plecat, părerea colegilor despre activitatea ce a desfăşurat-o el afară. De asemenea, va urmări să stabilească contacte mai frecvente cu acesta. Sorin Titel şi Leonid Dimov sînt elemente ce se află în atenţia organelor noastre, cunoscuţi cu activitate ostilă. Sînt redactori la revista România Literară. Cristina Anastasiu-Condiescu este legătura apropiată a lui «Grama» şi ea redactor la revista România literară.

"Cpt. Achim Victor"

Chiar trecut prin filtrul gramatizator al redactorului casei (Securităţii, se înţelege), rămâne de neimitat stilul troglodit al trogloditului Achim (cică s-a făcut editor, tolomacacul analfabet-nic!: ce va fi editînd: **Ghidul Securistului Patrihot**?). Oricum "Ruxandra" nu era colegă de birou cu noi - dacă a spus: "a stat în birou cu Cristina…" Atunci cu cine era ea colegă de birou - în afară de Achim?

Pentru prima oară apare "GRAMA" - o bănuiesc pe lumina lumii Achim în găsirea acestui alt "cod" care să mă desemneze.

*

"121/AM 11- 7 -73

"Raport" (din 11-07-73, scris de mână).

"Într-o discuţie pe care am avut-o în ziua de 11-07-73 cu sursa personală [sic] «Lascăr», acesta mi-a relatat că şi-a format tot mai mult impresia că în jurul lui Paul Goma, întors recent din Franţa, se creiază în mod tacit un curent de simpatie, de aprobare a atitudinii şi «curajului» arborat [sic] de acesta, atât în străinătate, cât şi după întoarcerea în ţară. (…)

"Paul Goma frecventează destul de des restaurantul Uniunii Scriitorilor, însoţit în permanenţă cam de aceleaşi persoane: Virgil Mazilescu, Cezar Ivănescu, Gabriel Dimisianu (red. şef. adj la România Literară) (…) ocupînd de obicei câte două mese unite.

"Printre scriitorii aflaţi la alte mese, «Lascăr» a observat priviri «binevoitoare» spre Goma şi chiar manifestări mai deschise. (…) Ion Negoiţescu s-a ridicat de la masa sa, a mers la Goma şi la [sic] îmbrăţişat, iar Catinca Ralea îi trimitea «bezele».

"«Lascăr» era contrariat de lipsa totală de opinie ce există în rândul scriitorilor, care nu i-au [re-sic] atitudine împotriva unui duşman ca Paul Goma, lipsă de opinie manifestată chiar de unele vârfuri scriitoriceşti cu funcţii de conducere în Un. Scriitorilor ca Eugen Jebeleanu, prezent la toate aceste manifestări.

"Lt. Col. [Albescu Mircea]"

*

La 10 iulie 1973 U.M. 0610 către U.M. 0920 Bucureşti:

"Vă facem cunoscut că în atenţia unităţii noastre continuă să se afle «GRAMA» şi «TRAIAN» La 15 iunie a.c. «GRAMA» s-a reîntors în ţară şi i-a comunicat, în Franţa, lui «TRAIAN» că «planul pentru toamnă rămâne neschimbat». La rândul său «TRAIAN» îl anunţă pe un alt scriitor, Virgil Tănase [numele completat de mână pe dactilogramă] că «toamna anului 1973 va fi pentru mulţi decisivă» şi cere insistent manuscrise (…)

"Seful unităţii" [un colonel, indescifrabil].

*

"M.I., Direcţia IX-a către Direcţia I, nr. 942/00233817 din 14 VII 1973 - Strict secret, exemplar unic:

"NOTA

privind filajul ob. «GOM» [iar mi-au schimbat numele de cod?] în ziua de 12.VII.1973 între orele 7,00-0,20 din 13.VII. 1973

"ACTIVITATEA OBIECTIVULUI:

"La ora 13,25 «GOM» a plecat de acasă şi a mers la căminul spital din str. Barbu Delavrancea - ora fiind 14,10 [acolo era internată mama, bolnavă de scleroză în plăci - n.m.]

"La ora 15, 10 a plecat de aici şi a mers acasă, unde a intrat la ora 15,45.

"La ora 18,50 «GOM» şi «GETA» au plecat de acasă, au mers în bd. Ana Ipătescu la revista România Literară, ora fiind 19,10

"De aici au plecat la ora 20,10 şi au mers la Casa Scriitorilor din cal. Victoriei, ora fiind 20,20

"La ora 23,15 «GOM» şi «GETA» au plecat de la Casa Scriitorilor şi au mers acasă, ora fiind 0,20.

"Filajul continuă

"Adjunct şef Direcţie, Colonel Friptu Ioan

"Şeful Serviciului, Maior Ionescu Gheorghe

"Şeful Secţiei, Maior Simonfi Gheorghe"

Noutăţi: Filajul ne dă alte nume de cod - Ana Maria devine "GETA"…

Nu ar fi fost mai economic să ne încredinţeze nouă "cronometrarea" activităţilor duşmănoase? Ce întrebare stupidă! Şi ce făcea ministrul lor (Stănescu? Coman?) cu stocul de ceasuri de mână: le vindea la negru?

Aceeaşi lălăială în Notele următoare (vreo 5 la număr), raportînd filajul din 10, 11, 12, 13, 14, 15 iulie. În zelul lor tovărăşesc, dublat de o imbecilitate structurală, marii-filatori fac "precizări" aiurea, de pildă că Ana (pardon: "GETA") s-a dus "în str. Evoluţiei, la mama ei" - când mama Anei e moartă din 1948, iar de "strada Evoluţiei" nu am auzit.

*

Iată şi o "notă din sursa «MOLDOVAN RADU» - fără interes, altul, decât că individul stătuse cu Pituţ şi cu mine la o masă. Şi că Lt.col. Diaconu Ion care primeşte nota, adaugă în continuarea informaţiei primite de la «MOLDOVAN»:

"N.B. Paul Goma, venit recent din Franţa (…) Am reţinut că a stat izolat şi a scris două cărţi pe care urmează să le publice în Franţa".

O rezoluţie - în capul Notei, de mână:

"Tov. Achim

"Daţi şi tov. Pele să extragă partea cu filmul" [semnătură indescifrabilă şi scris deosebit de al lui Diaconu Ion]

*

Acum spargerea apartamentului:

"Ministerul de Interne, Direcţia I, din 20 iulie 1973, Strict secret, Ex. unic", [aprobată de cineva indescifrabil - semnătură asemănătoare cu a lui Diaconu]

"NOTA RAPORT

"La 16 iulie a.c. «Grama» a plecat împreună cu soţia la mare, în satul «2 mai». Vom folosi absenţa sa din Bucureşti pentru a pătrunde în locuinţă, să controlăm valiza cu care el a fost în iunie 1972 la Paris.

"Cheia de la apartament o mai au două persoane, Năvodaru Petre, socrul lui «GRAMA» şi Kosak Vladimir, o cunoştinţă a familiei.

"Pentru realizarea acţiunii vom proceda astfel:

" - Cu o zi înainte Năvodaru P. va fi pus în filaj ca să putem fi anunţaţi dacă vine la locul unde acţionăm.

"Lui Kosak V., element contactat de noi, i se va fixa o întâlnire în oraş *la o oră după ce vom efectua pătrunderea* [subl. de mână, pe margine o notă - indescifrabilă - n.m.] ca să nu aibă posibilitatea să treacă pe la locul respectiv.

"În apartament pătrunde cpt. ACHIM VICTOR împreună cu unul din ofiţerii Direcţiei a V-a care cunosc amănunte în legătură cu lucrarea.

"Timpul necesar pentru lucru este de maximum 15 minute.

"Afară va aştepta o maşină a filajului care în situaţia când socrul lui «GRAMA» va veni, să fie anunţaţi de dispecerat, iar ei să ne anunţe în interior prin aparatura folosită în acest scop.

"Vecinii nu ridică probleme, fiind plecaţi la serviciu.

"Vom lua legătură cu biroul C.I. din Mangalia ca să verifice dacă obiectivul nu a plecat de pe litoral.

"Pătrunderea se va face dimineaţa în jurul orei 9.

"Vă rugăm să aprobaţi executarea acţiunii împreună cu măsurile propuse.

"Cpt. Achim Victor

"*De acord* / Şeful serviciului Lt. Colonel Nicolae Mihai"

Adăugat de mână:

"În ziua de 23.07. a.c. s-a executat pătrunderea şi controlul valizei. Lucrurile au fost găsite şi scoase în totalitate. Din controlul efectuat a rezultat că nu s-a umblat la acel loc.

"Cpt. Achim"

Nu am idee ce putea/u fi "lucrarea/lucrurile" căutate în valiză. Un manuscris? Nu. Probabil îmi introduseseră în valiză (unde: în mâner? - fiind fabricată în China, singura ei parte rigidă, moale - şi ieftină) un aparat de ascultat… Când mi-l montaseră?

Oricând - la vamă, de pildă.

Căcăcioşii! Se jucau de-a hoţii şi vardiştii - dar ei erau… hoţi (pozitivi)!

*

În 20 iulie 1973 cpt. Oprişor Oniţiu înaintează:

"NOTĂ RAPORT [scris de mână]

"Sursa «URZICEANU» relatează următoarele aspecte în legătură cu comentariile ce se fac după întoarcerea lui Paul Goma în ţară:

"(…) în trecerile pe la România Literară, după ce şi-a manifestat nemulţumirea (…) că a fost scos, a abordat unele aspecte ale «libertăţii de creaţie» la noi, comparativ cu alte ţări. Consideră greşit modul cum forurile conducătoare de la cultură şi artă interpretează documentele de partid referitoare la libertatea de exprimare (…) Nu înţelege de ce (…) numai unii scriitori au dreptul să atace probleme mai dificile din «perioada stalinistă», iar când alţii - printre care şi el - au încercat să facă acelaşi lucru, au fost puşi la index, taxaţi de reacţionari etc. S-a referit la Marin Preda, la Breban şi alţii (…) Nu este de acord cu această «discriminare» (…): unii au voie să scrie despre orice, alţii nici măcar nu sunt publicaţi (…)"

*

"(…) Informatorul, datorită poziţiei sale intransingente [?] în timp ce Goma era în redacţie, nu este în redacţie cu el, iar cele relatate le cunoaşte prin alţi colegi de redacţie

"Cpt. Oprişor Oniţiu"

"De acord" zice un "col." "Biriş"? - la "22.07.73"

*

"121/93/75394/ 25 iulie 1973, Strict secret

"NOTA

"Sursa («B.2») află următoarele:

"Duminică 24 iulie Sergiu Dan cu soţia au fost invitaţi la dejun de Mihai Gafiţa, redactorul şef al editurii Cartea Românească. (…) Gafiţa l-a informat pe Sergiu Dan asupra stadiului în care se află apariţia unei noi ediţii a volumului «Jurnal de noapte» (…)

"…a venit vorba de Paul Goma; Gafiţa a observat:

"- E limpede că nimeni din conducerea de partid nu se gândeşte să ia vreo măsură represivă împotriva lui Goma. A fost la mine, la editură. Mi-a cerut să mă apropii de fereastră ca să-mi arate un individ postat pe trotuar. «Îl vezi? Mă urmăreşte din ziua în care am venit». Apoi m-a întrebat dacă sântem dispuşi să publicăm volumele apărute

în străinătate. I-am răspuns că problema mă depăşeşte".

Ceea ce înseamnă că Sergiu Dan l-a turnat pe Gafiţa. Nostim ar fi fost să avem şi o probă de denunţ al lui Gafiţa, turnîndu-l pe sergiu Dan. Întreturnaţi-vă, tovarăşi scriitori români!

În continuare "B.2." raportează despre candidaţii la preşedinţia Uniunii… Securistul (Lt. Col. Albescu Mircea):

"N.B.: Paul Goma [numele e completat de mână] este lucrat în D.U.I.

"Despre cartea sa «Jurnal de noapte»…"

Este limpede: Boul care a scris de mână numele proprii, în loc să îl numească pe Sergiu Dan, m-a făcut pe mine autor al unui 'Jurnal de noapte' (nu e rău titlul!).

*

"005/002816/104/B/ON/ 26.07.1973"

Cpt. Oprişor înaintează un Raport despre "scriitorii la mare" între 24-25 iulie. Este vorba şi de mine - în treacăt. S-a oprit îndelung la idila Nina Cassian-Dan Ciachir, apoi la Casa Scriitorilor de la Neptun. "Mr. Bojin M. şi cpt. Oprişor Oniţiu, unde, fiind contactaţi de informatorii «Podaru», «Basarabeanu» şi «Vlad» - din mediul creaţiei literare (curat mediu!, curată creaţie literară!] au rezultat următoarele aspecte:

"(…) În '2 Mai' se aflau Paul Goma cu soţia. *Acesta marea majoritate a timpului stă în casă fiind preocupat de definitivarea unor lucrări literare începute în Franţa şi în RFG. Are o comportare foarte suspicioasă, afirmînd că «nici aici nu este lăsat în pace, deoarece de mai multe zile este urmărit chiar şi pe plaje [sic] de ofiţeri de securitate*» [subl. în text].

"Locuieşte la aceiaş [sic] gazdă cu Virgil Tănase, însă nu prea ies [lipseşte un rând - de la fotocopiat] pază la domiciliu, pentru a fi cineva permanent în casă. Cu toate aceste în seara zilei de 24.07.73 Paul Goma şi Tănase Virgil au făcut o vizită la domiciliul lui Dan Laurenţiu, (…) aflat şi el cu soţia la '2 Mai'. În timpul vizitei care a durat cca 2 ore s-a ascultat muzică înregistrată pe bandă, adusă de Paul Goma din străinătate, s-a băut votcă, iar discuţiile au avut loc pe o terasă.

"(…) P. Goma a precizat că în această toamnă intenţionează să predea la Ed. 'Cartea românească' un număr de cinci lucrări literare pe care le are acum în curs de finisare. În funcţie de modul cum acestea vor fi apreciate, cenzurate sau date la tipografie, el va adopta atitudinea corespunzătoare faţă de regimul actual (…)"

Raportul continuă cale de 12 pagini…

*

București, 1 August 1973

Dragă Țepe,

de bine ce-ai lăudat mersul-înainte al poștei, ai deocheat-o: scrisoarea ta expediată în 14 iulie mi-a ajuns în 31. Fii mai reținut al'dat', ca să n-o stârnești…

Să trăiți, dom' general, permitèți-mi să raportez:

[Pe atunci între noi era un joc: Țepeneag avea o manieră căprărească de a dialoga cu prietenii: dînd ordine. Mazilescu, Turcea, Dimov, Tănase, eu îi zicem: "dom' sergent", "dom' plotoner" - aici l-a înălțat în grad, l-am… generalizat]:

Petrecut două săptămâni la marea cea, nu atât Neagră, cât Rece (…) Acolo compătimit cu Virgil Tănase-Țonțu (ce-ar fi să publice sub numele ăsta?). El traducea proze porcografice de Balzac, în răgazuri puneam țara la cale + Dan Laurențiu. Păcat că nu a fost de față Cezar Ivă. (rămas post gurist nunta lui Mazilă). Nu mare pierdere, cântat al'dat și urechii noastre dulci, curagioase cânticele. Cu toate că solist, dat acordul (fără marturi) că viitorul 'propiat ne îngăduie acompaniem - eu, mereu nemulțumit, am propus deplină egalitate: un cvintet: Țonțu, Laurențiu, Cezar, Mihai Ursachi, je.(…)

Aseară văzut Mona, Marie-France. Obosite de-atâta pământ național. Nego povestit chestii cu trestii, greu de urmărit. Torin Sisel vorbit tot timpul despre sine, că el este cel mai mare scrî. rom.! «Mai mare și decât Breb?», întreb. «Mai!» «Și decât Marinpré?» «Și» «Dar decât Țé.Pé.?» Aici a stat ce-a stat (pe loc), apoi a aplicat stratagema: pâra: «Mona, uite că Paul nu mă lasă-n pace…» Țonțu urmărit scena în tăcere superioară: știe că cel-mai și-mai el este. Păcat că lipsit Mazilă Escu: ar fi luat caimacul celmai-ului.

GeoDum întâlnit Breb la Sinaia, pe drum de întoarcere către Creația Scriitoriceație. Breb citea V. Rom din mers. «Ceva interesant?», întreabă Geo. «O proză formidabilă!» răspunde Breb. «Extraordinară!», adaugă. Geo roagă Breb să coboare de pe cal până la nivelu-și, întru citire: un fragment din romanul Brebanului.

Scumpit carnea - ieftinit slănina, untura, zburătorătaniile. Masili largi de cumpărători: «Păi nu-i scumpire reală! Scumpire ar fi fost dacă se scumpea și nu se găsea. Da' se găsește - din belșug. Dacă ținem seama că statul ne mai dă 7 lei pe lună, asta face 84 pe an, 840 pe 10 ani, 8.400 pe 100 ani, cu 2.000 lei mai mult decât o Mobră…»

[De aici scrisoarea e ciuruită de ștersăturile cenzurii - presupun că numai fotocopia păstrată, nu și originalul lăsat să ajungă la Țepeneag. Cuvinte, grupuri sunt complet acoperite de tuș negru. Las la o parte o bună jumătate de pagină]

(…) Să nu crezi că scriitorii sunt cei de pe urmă. Atât doar că sar în ochi. Mai trist e că masele largi de nescriitori își fac planul că ce-or să facă, dreagă cu cei 7 lei pe lună. Nu i-a atins, nimic nu-i atinge - ceea ce e trăsătura națională cu care ne mândrim. Literatura e atuncea

când ea ne distrează niţel - citat din opinia cititorească. Literatura e atunci când e mai frumos ca-n viaţa asta de [ştersătură hotărîtă a "căcat"-ului]. Scriitor e atuncea când ai bani, când efectuezi călătorii peste hotare şi te dă la televizor. Poetul trebuie să fie mereu frumos, mereu înalt, mereu trist - şi să învăţăm din opera lui cum să ne iubim frumos - o adolescentă. Alta: Poietul nostru trebuie să fie corect îmbrăcat şi să citească din poeziile dânsului, mai ales aia cu Mihai Viteazul.

(…)

*

În 6 august este propusă:

"NOTA

"Miercuri 1 august, m-am întâlnit la ora 13 la restaurantul Doina cu Virgil Tănase. După masă, pe la orele 15 urma să se ducă la aeroport să-l primească pe francez [Paul Otchacovski - n.m.]. (…)

"V. Tănase vrea o legătură serioasă cu mine şi de durată (…)

"«DONA ALBA»"

"N.B. Virgil Tănase (…) are relaţii suspecte cu «TRAIAN» şi «GRAMA». Informatoarea va continua contactarea acestui element (…)"

"Cpt. Achim Victor"

*

O Nota-raport scris(ă) de mână, de cpt. Oprişor, fără dată.

"Sursa «PODARU» relatează (…) că Paul Goma era revoltat de faptul că i s-a desfăcut contractul de muncă, nu acceptă explicaţii date de conducătorii revistei, ocazie cu care a stat de vorbă şi cu sursa [ca să vezi!]. (…) Realitatea este că G. Ivaşcu s-a bucurat de coincidenţă, a scăpat astfel de Goma şi să nu mai aibă 'probleme'.

"P. Goma şi când era angajat nu făcea nimica în redacţie şi refuza categoric aproape sistematic să semneze vreun articol pentru a nu vedea «cei de dincolo» că el colaborează cu ăştia. (…) Bravează în erou, dar nu poate fi abordat în amănunt asupra celor ce a făcut prin RFG şi Franţa. Evită să discute despre Ţepeneag. Speră că problema serviciului se va rezolva de la sine, fiind conştient că este un «caz» (…)"

*

"(…) Informatorul are posibilităţi sporadice de a-l contacta în măsura în care esta căutat de obiectiv motiv pentru care nu i s-au trasat sarcini exprese în legătură cu Paul Goma.

"Cpt. Oprişor Oniţiu"

*

"151/AV/22 august 1973, Strict secret ex. nr. 1

"NOTA

"Joi 16 august am avut întâlnire cu Tănase Virgil la 'Doina'. Eu am ajuns mai repede. L-am văzut trecînd spre fond [aşa să fi scris iniţial «DONA ALBA», informatoarea? - Mara Nicoară: iunie 2008-; sau dactilografa a modificat, pentru că nu se cade să vorbeşti de "fund" în Casa Cur*e*lor?] pe P. Goma. A venit V. Tănase la masa mea, i-am fost prezentată lui Goma (…) Am ajuns lângă statuia aviatorilor şi ne-am oprit. Eu (şi V. Tănase propusese mai înainte asta) am spus: «Hai să mergem la Ovidiu». Dar Goma, răutăcios a spus: «Unde, la statuia lui Ovidiu? Mă mir că nu-şi face şi Nicu statuie să şi-o pună la fiecare colţ de stradă, că el e şi poet, e un mare poet» [de la "Mă mir…" până la "mare poet" a fost şters, din fericire, cu o singură linie, iar deasupra a fost scris de mâna… cui?: "Aici, P. Goma a făcut o afirmaţie tendenţioasă la adresa şefului statului"- iar în stânga-sus indicaţia: "Ac. pagină să fie bătută din nou la maşină. De ce nu se respectă ordinul dat?"]. Eu mă jucam cu câinele. Goma a spus că el îl conduce pe V. Tănase.

"V. Tănase ar fi vrut să rămână cu mine, dar se temea de Goma (…)"

"P.S. I-am spus lui Goma că acea primă carte a lui 'Camera de alături' nu mi-a plăcut. A zis că am gust: nici lui.

"«DONA ALBA»"

"N.B. (…) Informatorul a avut sarcina să-l contacteze pe V. Tănase, ca urmare a unui plan de infiltrare, dar din cauza lui P. Goma nu s-a putut efectua."

"Cpt. Achim Victor"

«DONA ALBA» nu este în redacţia *României literare*, ca «Ruxandra», dar frecventează Mogoşoaia; dar comite versuri; dar-însă-totuşi a trăit cu Marin Preda, şi cu dar-Breban şi cudarcu… - se va vedea mai încolo.

[În 2008 am aflat cine era Dona Alba: Mara Nicoară]

Mai există vreo trei-patru documente - repetitive. Unul mai puţin:

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I 150/8 septembrie 1973

"NOTA-RAPORT

"Din supravegherea informativ-operativă asupra scriitorului Paul

Goma au rezultat date certe că acesta desfăşoară acţiuni ostile în mod premeditat, în înţelegere cu Dumitru Ţepeneag aflat încă la Paris.

"Recent i-a comunicat acestuia că în realizarea «planului de toamnă» întâmpină dificultăţi, deoarece scriitorii pe care credea că a reuşit să-i atragă de partea sa acum au o atitudine rezervată şi apreciază că nu va mai obţine materialele promise. Singurul care a rămas de partea lor este scriitorul Virgil Tănase.

"Din materiale verificate (…) Tănase Virgil l-a informat pe Paul Goma că a ascultat la Europa liberă un articol «foarte violent» împotriva a ceea ce se întâmplă în Rusia cu scriitorii, autor, Pierre Emmanuel preşedinte al PEN Clubului francez şi al aşa-zisei [sic] 'Asociaţii pentru libertatea culturii'. El preciza că materialul vizează şi situaţia din celelate ţări socialiste. Ambii apreciază că acest eveniment este o veste bună şi se bucură [apreciem şi noi, ce să facem?].

"În ziua următoare [7 septembrie] P. Goma, în prezenţa soţiei sale a primit [corectat de mână :'imprimat'] pe bandă magnetică o scrisoare către P. Emmanuel, cerîndu-i să o publice în Occident. Pe un ton violent, ce depăşeşte toate manifestările de până acum, P.G pretinde că în ţara noastră nu există libertate de nici un fel; că se încalcă toate documentele ce sînt semnate la diferite conferinţe internaţionale şi unde ne angajăm să respectăm drepturile omului; consideră că poporul român trăieşte în condiţii grele din punct de vedere material (…) (anexăm scrisoarea) (…)

"Şeful direcţiei G-ral maior Dumitru Borşan"

*

"Ministerul de Interne, Unitatea specială F
Nr. 14/00233817 din 14.09.1973 Strict secret, Ex. unic

"Către Direcţia I
la adresa dvs (…) vă trimitem
S i n t e z a
privind filajul ob. «GOM» efectuat în perioada
8-12.09. 1973

"În această perioadă obiectivul «GOM», spre deosebire de alte perioade când a mai fost filat *a avut o activitate mai redusă,* deplasîndu-se de puţine ori de la domiciliu şi *venind în contact cu mai puţine persoane. De asemenea este mai liniştit şi vădeşte mai puţin interes faţă de persoanele din jur* [sublinieri de mână].

"În ziua de 9.09.1973, deşi domiciliul său a fost pus în filaj la ora 15,30, «GOM» nu a apărut în raza posturilor de filaj până la ora 21,00 când posturile au fost suspendate.

"In ziua de 8.09.1973 «GOM» a plecat de la domiciliu la ora 14,00 şi a revenit la ora 16,00, în acest timp mergînd *la căminul-spital nr. 3* din str. Barbu Delavrancea [subl în text]. Restul timpului, atât înainte de a pleca de acasă, cât şi după ce a revenit de la spital, nu a

părăsit domiciliul.

"În ziua de 10.09.1973 «GOM» a plecat de la domiciliu la ora 9,45, avînd următoarea activitate:

"Între orele 10,30 - 10,40 a fost la Uniunea Scriitorilor din şos. Kiseleff. De aici a ieşit împreună cu scriitorul DIMOV şi, în timp ce se deplasau pe şos. Kiseleff (moment fotografiat) s-au întâlnit întâmplător în colţ cu str. Ion Mincu cu obiectivele «NEAMŢU» şi «IUGA» (moment fotografiat) care au făcut obiectul filajului la cererea dvs. în anul 1972 în în acţiunea «OMEGA».

[există, într-adevăr o fotografie: "ANEXA la nr.00116.313 din 14.09.73" cu explicaţiile: "O - OB «GOM»"; "X - scriitorul DIMOV"; "XX - OB «NEAMŢU» - fotografiaţi în ziua de 10.09.1973 pe şos. Kiseleff colţ cu Ion Mincu" - numai că "XX" din fotografie seamănă cu… «IUGA» - să fi încurcat borcanele? - e-he, se pricep şi la aşa ceva, securetii!]

"Cu aceştia a dat mâna şi au discutat circa 2' [după securişti, în cadru ar fi trebuit să fim patru persoane - suntem numai trei…], după care s-au despărţit (…).

"La ora 11,20 «GOM» împreună cu scriitorul DIMOV [este pentru a doua oară când eu sunt: «OB» şi «GOM» - chiar şi «NEAMŢU», iar Dimov este "scriitorul DIMOV"…] au intrat la redacţia revistei 'România literară' din bd. Ana Ipătescu, de unde obiectivul a ieşit singur la ora 12,45.

"Între orele 13,05 - 14,55 «GOM» a fost la adresa cunoscută din şos. Mihai Bravu nr. 68-84 [acolo locuiau bunicii paterni ai Anei Maria].

"Între orele 15,10 - 18,00 obiectivul a vizitat adresa din intr. Constantin Stăniloiu nr. 12, unde locuiesc următoarele persoane:

"CUZA ION, fiul lui Gheorghe şi Olga, născut la 15.04. 1913 în Orhei-URSS, fost profesor, în prezent pensionar. Acesta *în iulie 1971 a făcut obiectul unei investigaţii executate de unitatea noastră pentru Direcţia I 121/AV.* [subliniere în text; Ion Cuza este vărul mamei - vezi **Din Calidor**, vezi **Săptămâna Roşie**].

"GEORGESCU CONSTANŢA (…), fosta soţie legitimă a lui Cuza Ion [a doua - prima fusese împuşcată, împreună cu fiica lor, de NKVD-işti în Basarabia, după ocuparea ei din iunie 1940].

"CUZA OLGA, fiică a celor de mai sus, născută în anul 1942 în URSS; CUZA GHEORGHE, fiu, născut în 1943 în Orhei URSS. Ambii erau în anul 1971 asistenţi la Facultatea de Chimie.

"De la adresa de mai sus «GOM» a plecat la ora 18,00 împreună cu un individ şi o individă [verii mei, de-ai doilea] cu autoturismul (…) condus de individ (…) Au mers cu toţii la domiciliul obiectivului «GOM» (…), au stat între orele 18,25 - 19,00, când au plecat, «GOM» rămânând acasă.

"De menţionat că soţia lui «GOM», după ce s-a despărţit de obiectiv, pe bd. G. Dimitrov, a mers la adresa cunoscută din Calea Victoriei nr. 100.

"În ziua de 11.09.1973 «GOM» a ieşit de la domiciliu la ora

12,40, avînd asupra sa un sac sport şi între orele 13,00 - 14,15 a fost la redacţia revistei 'România literară' (…). De aici a ieşit în timp ce ploua, cu mai multe persoane şi s-a urcat într-un autoturism al cărui număr de circulaţie nu a putut fi stabilit [din pricina ploii?].(…)

"În ziua de 12.09.1973 «GOM» a plecat împreună cu soţia, au mers în centrul oraşului, au călătorit cu vehicule de transport în comun, s-au plimbat pe bd. Magheru, str. N. Golescu, Episcopiei, cal. Victoriei privind în unele locuri la vitrinele magazinelor. În faţa hotelului Athénée Palace s-au întâlnit întâmplător cu un individ cu care au avut o discuţie de aproximativ 1'.

"Între orele 20,15 - 22,05 obiectivul cu soţia au vizionat [!] filmul 'Albă ca Zăpada' la Sala Palatului RSR, după care au revenit la domiciliu.

"Vă trimitem alăturat 2 fotografii, rezultate din filajul ob. «Gom».

"Locţiitor comandant unitate

"Colonel Friptu Ioan [stampila Unităţii Speciale F

"Şeful serviciului, Maior Ionescu Gheorghe"

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I-a - 14.09.73 Strict secret, Ex. 1

"N O T A - R A P O R T

"Din informaţii certe obţinute în ultimul timp rezultă că scriitorul Dumitru Ţepeneag, aflat actualmente la Paris, s-a înţeles cu scriitorul Paul Goma, fost şi el până în luna mai a.c. [corect: iunie] în Franţa, ca acesta după reîntoarcerea în ţară să acţioneze în vederea atragerii unor scriitori dispuşi să trimită pentru publicare în Occident manuscrise respinse de editurile din ţară.

"Paul Goma i-a comunicat lui D. Ţepeneag că a reuşit să atragă în jurul său (…) patru scriitori. A mai apelat la încă şase, unii au o atitudine rezervată, fiindu-le teamă să trimită manuscrise în străinătate. În acelaşi timp Paul Goma i-a sugerat lui D. Ţepeneag ideea formării unor cadre de traducători din rândul studenţilor secţiei române (…)

"(…) în afară de Virgil Tănase, Paul Goma caută să determine pe scriitorii Florin Gabrea, Cezar Ivănescu, Virgil Mazilescu, Daniel Turcea, Mihai Ursachi în vederea trimiterii manuscriselor (…)

"(…) s-a stabilit că D. Ţepeneag, în scopul realizării planurilor, a trimis în ţara noastră ca turist pe Paul Ochakovsky [sic], redactor, şef de secţie la editura 'Flamarian' [resic] din Paris, care la 1 august a.c. a sosit în ţară, fiind întâmpinat la Aeroportul Otopeni de Paul Goma şi Virgil Tănase. Paul Ochakovsky [?] a fost găzduit (…) de către Mona Ionescu Ţepeneag, fiind în permanenţă în compania acesteia, a lui Paul Goma şi Virgil Tănase (…)

"(…) rezultă în mod cert că Paul Goma are în preocuparea sa permanentă iniţierea unor contacte cu tinerii scriitori menţionaţi (…). Foarte recent a întocmit o scrisoare cu conţinut duşmănos orînduirii

noastre sociale şi de stat pe care intenţionează să o expedieze în Franţa lui Pierre Emmanuel, în vederea publicării ei în străinătate. Asupra conţinutului acestei scrisori, Paul Goma s-a consultat cu Virgil Tănase. În scopul definitivării conţinutului, în ziua de 13 septembrie a.c. Paul Goma împreună cu Virgil Mazilescu şi Virgil Tănase s-a întâlnit la domiciliul celui în cauză, unde au discutat mai multe ore.

"Faţă de situaţia operativă existentă din care rezultă preocuparea lui P. Goma de a constitui un grup de elemente ["un grup de elemente", frumos spus] în rândul scriitorilor, nemulţumite pentru faptul că nu li se publică lucrările în ţară, pentru a-i angrena apoi la acţiuni ostile,

"P R O P U N E M:

"Să se acţioneze în direcţia destrămării grupului de tineri pe care Paul Goma este pe cale de a-l constitui. În acest sens apreciem util să se discute cu scriitorii Tănase Virgil, Cezar Ivănescu şi Mazilescu Virgil.

"Şeful Direcţiei I, general-maior Dumitru Borşan"

*

Dragă Ţepe (tot august 1973)

(...) Restul şi mai de jale. Dar poţi să-i acuzi pe copii că nu vor să se joace de-a ce le propui? Dacă păţesc ceva? Dacă află părinţii iubiţi şi-i pedepsesc? Apoi ei se simt foarte bine şi aşa, cu jocurile lor. (...) Ce rost să-i supere pe părinţi? Nu e momentul! E-hei, când or să fie ei mari şi părinţii mici... Vorba lui Traian Iancu: «Ce, ne jucăm de-a Fondul Literar?» la care scriitoricimea răspunde în cor: «Daaa! De-a Fondu'! Numai de-a Fondu'!» (curat Literar).

(...) Aştept să se mai răcorească în Bucureşti, ca să mă joc singur.

(...)

*

Dragă Ţepe 27 sept.1973

(...)

În chiar momentul în care-l tot căutam pe prietenul nostru Vasile [Nicolescu, de la C.C. al PCR], iar secretara lui personală îmi tot răspundea: «Mai reveniţi, trebuie să vină», dânsu' se afla la Paris, la sărbătoarea l'Humanité! Dacă nu frecventam Romlita, muream în neştire, de acolo am aflat - de sub condeiul prietenului meu Marino (!!) că Vasile Poetul era la Paris, cu o expoziţie de carte. N-ai dat de el pe-acolo? Geta Dimi'-ţi transmite cu mult drag:

«Ce mai vrea şi Ţepe-ăla: să ne distrugă editura?»

Eu, încerc să pun adevărurile la locul lor (cronologic):

«Parcă v-o distrusesem eu, în 71, când cu 'Uşa...'»

Geta Făt-Frumoasa din Lacrima-de-Baltă, gingaşă cum o ştii:

«Ia mai du-te şi tu dracului, nu vezi ce prostii spui!?»

(...)

*

Dragă Ţepe sept-oct 1973 ?

(…) Ne bucurăm şi dăm din coadă că un enkavedist "pe faţă" ca misterfulbraitul [Fullbright] cel cu bursele, a luat picioare-n cur. Şi ne bucurăm de Kreisky, de Brandt, de Emmanuel, de Böll (…)

Pentru că tot vorbim de morţi: băgat-ai de seamă că Flacăra cea păunească publică stropi din MRP? Nostalgice chestii - şi noi dormeam, soro…

(…) Ultima bârfă: Petru Popescu a încasat niscai scatoalce. Cea mai violentă copită trebuia să-i fie aplicată de Torin Sisel. Valcristea a dat semnalul. A apărut la bară şi Ungheanu… (…)

Citindu-i articlul, Sorin a luat foc: «Să vezi ce-i fac eu lui PePo! Uite, am scris opt pagini, sâmbătă le luceferesc!» Trece sâmbăta - nici picior de Titel în Luceafărul - el: «A apărut al lui Valeriu, o să se creadă că-i campanie - dar sâmbăta viitoare îl dau!» Cum să nu-l crezi când îţi bagă în ochi foile - numărate: una, două, opt… Numai că vine Cristina cu un ziar în care scrie că Petru Popescu, în calitatea lui de membru al CC al UTM (în delegaţie în America de Sud, dimpreună cu Ivasiuc) a participat la ceva întâlnire de nivel… «Al dracului», cugetă Sorin, «ăsta devine mare şi-mi face rău, pen-c-am scris rău despre el - ce bine că n-am dat articolul…» (…)

Ieri seară, la Madam Candrea, s-a certat cu Mazilă pentru că a zis că Mia, personaj din Ghipsosul lui Breban, nu e reuşit - «Ba e cel mai reuşit din toată literatura română!» striga Sorin Titel din toate rărunchele (…)

*

Dragă Ţepe 2 octombrie 1973

(…) Cel mai supărat pe tine pentru prestaţiunea radio e Dimov. Ţi-l torn fără milă, a ajuns să mă calce pe bătături: umblă pe culoarele redacţiei, la Madam Candrea, pe stradă, preste tot se plânge, boceşte că el moare de foame! Din ce cauză? Din cauză de Traian Iancu. De ce nu-i mai dă bani Iancu? Din cauză de Ţepeneag! 'Ce că l-ai băgat în rahat! 'Ce că nu eu sânt paratrăznetul, ci el…(…)

Nu e singurul care zice că să fie lăsat în pace cu onirismul. Ca să fiu în continuare, rău: toţi oniricoizii tăi cer să fie lăsaţi în pace: adică tu îi publici pe-acolo, dar ei să nu ştie!, ei n-au văzut, n-au auzit, tu i-ai publicat fără a le cere voie!

(…) de pildă Fiul adoptiv al Monei [Sorin Titel]: îi sticlesc dinţii de fericire că ai zis şi de el, mai ales de el, dă din coadă ca un păun - şi, tot rânjind, zice că mai bine-l tăceai; că de ce-l bagi şi pe el în?; că l-ai, până-n gât. În schimb Mazilă nu comentează. «Nu comentez!», decretează el şi ridică un deget. (…)

A ta pedagogie a curajului trebuie supusă unei modificări: nu

puterea exemplului îi va face curajoşi (...) ci faptul că se vor trezi în mijlocul şuvoiului (aruncaţi de tine!) şi, de voie, de nevoie, vor fi obligaţi să înoate. Vor înota - blestemîndu-te, reproşîndu-ţi că i-ai băgat în… Ce zici? Mai ai putere? Şi nervi? Şi timp? Cred că mai ai. Cred că eşti obligat să mai ai.

Eu bolesc - pe dinăuntru, pe dinafară. Mai am şi timp şi putere. Şi draci [subliniere de mână] (…)

Virgil Tănase: consecvent şi entuziast. Acelaşi băiat bun pe care poţi să te rezemi. (…)

*

Document cu antet scris de mână - apoi: "15 - X - 1973.

"Primit Cpt Munteanu Ion". Trimisă la "Tov. Achim"

"Notă

"După revenirea în ţară Paul Goma cultivă pe lângă el o seamă de scriitori tineri (…) V. Tănase, Cezar Ivănescu, uneori Ileana Mălăncioiu, apoi Marius Robescu (accidental parcă). Virgil Tănase este un om tăcut, foarte puţin exteriorizat şi se pare că îl leagă o prietenie strânsă şi atentă de Paul Goma (…) Goma nu este un om care se afişează iute, are un fel de duh morocănos şi este în public foarte atent la ce spune şi nu îmi pare să spună ce gândeşte. Se cenzurează des în public. Rămâne realitatea că atunci când apare la masă de obicei însoţit de Virgil Tănase şi probabil de soţii, masa înfloreşte cu scriitorii pomeniţi, plus alţii care vin şi rămân. Ceea ce se ştie: *Grupul acesta ca şi alţii probabil cultivaţi de Paul Goma sînt indiscutabil nemulţumiţi, vieţuind cu ideea că azi în ţară nu se poate scrie nimic serios, că dacă vrei să te afirmi ca scriitor nu vei putea din pricina stării de lucruri din cultură, a Direcţiei presei şi a oficialităţilor în general*. [subl. de mână]"

«Tudor»

Pe aproape două pagini îndesate acest informator face o analiză pertinentă a culturii - dar se opreşte pe buza… prăpastiei…

*

"151/AV:18 octombrie 1973

"Strict Secret Ex. nr. 1

"N O T A

"Reproduc discuţia avută cu Virgil Tănase miercuri între 14-16 în barul de la 'Muntenia'. Mi-a spus că nu are datorii la Fond, de un an nu mai împrumută, s-a certat cu Traian Iancu. Era foarte la curent cu ce se întâmplă la Mogoşoaia, ştie de vizita verişoarei mele, de audiţia colectivă a postului Europa liberă când a vorbit Ţepeneag, ştia că trăiesc cu Preda şi că acum o săptămână a fost scandal mare între el şi

nevastă-sa din cauza asta.

"V. Tănase are încredere în mine. Ştia de discuţia aprinsă care a urmat după audiţia emisiunii lui Ţepeneag şi m-a întrebat ce au discutat cei prezenţi. Tănase vorbise cu Breban şi se pare că de la el ştia nişte chestii, dar se pare că are şi altă sursă de informaţii (…) I-am spus ce reacţie violentă a avut Breban şi ce indignat a fost că literatura română e reprezentată de un om ca Goma. Tănase mi-a spus că Breban moare de ciudă că nu publică în străinătate şi că n-a reuşit cât a fost acolo să facă asta (…) Cartea lui Breban 'Îngerul de ghips' nu ar fi avut nici un pic de succes în străinătate, pentru că ei sunt sătui de realism, vor cărţi politice (…) A spus Tănase că Preda este un laş, au avut o discuţie la Paris, de faţă fiind Monica Lovinescu, Ierunca Virgil, Preda cu nevastă-sa. Se vorbea despre curaj şi nevasta lui Preda îi reproşa că nu e curajos ca aceşti băieţi şi Preda i-a spus nevesei: «Taci, fă, casa şi copiii nu se ţin cu curajul».

Am asistat la o scenă asemănătoare - sau tot asta? - la Paris, invitaţi şi noi la Sanda Stolojan: într-adevăr, madam Preda îi reproşa bărbatului că nu e curajos - mă arăta pe mine, material didactic: «Io-te la el, Mărine, nu-i mai mare scriitor ca tine, da' stă drept!»; Preda a început s-o lovească cu picioarele, pe sub masă, zicîndu-i: «Taci, fă proasto!», femeia se ferea, se văieta, însă nu tăcea. Am impresia că şi Caraion cu soţia se aflau de faţă - pe lângă Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca; scena s-a re-repetat la Bucureşti, la grădina de vară a restaurantului unde ne invitase Breban după lansarea - ratată - a 'Îngerului de ghips'. Trăia încă Maria, soţia sa; mai erau Mazilescu, Ileana Mălăncioiu, Sanda Târziu (?), Turcea, Robescu, Ilie Constantin. Doamna Preda începuse să se plângă de "Mărin" - care-i laş, fricos, nu se poartă ca un adevărat scriitor - mă dădea mereu exemplu pe mine şi mă poftea să vorbesc eu cu Mărin, să facă şi el ce făceam eu… Preda se afla în celălalt capăt al mesei, rânjea şi o înjura ca în Moromeţii, dar nu o mai putea - atunci - ajunge, s-o cotonogească pe sub masă - ca la Paris, la Stolojani…

"(…) eu i-am spus că sînt o ambiţioasă care vrea neapărat să reuşească şi că m-am săturat să fiu considerată doar o femeie bună pentru pat de ceilalţi, eu care am mare talent şi sunt deşteaptă. Am încercat să reuşesc, trăind cu Breban şi acum cu Preda, dar nu am reuşit nimic, a aflat nevastă-sa (…)

"(Tănase) încă nu a făcut marele scandal pe care îl pregăteşte.(…) Acest memoriu este gândit mai demult de cei din afara ţării (…) Mai au nevoie de un om care să semneze, zicea să semnez eu. (…) I-am spus că nu-s nebună, că am familie şi că cine ştie ce păţesc. Ciorna memoriului este tot timpul modificată de Tănase.

"Primul punct: îmbunătăţirea situaţiei (materiale) a scriitorilor

(…)

"Al doilea: desfiinţarea cenzurii (…)

"(…) I-am spus că la noi e bine, nu ca la chinezi. I-am spus că eu o duc bine, public cărţi, dar el a spus că nu cerem pentru noi personal, ci pentru ceilalţi (…)"

«DONA ALBA»

"N.B. V. Tănase (…) este legătura cea mai apropiată a lui Paul Goma şi Dumitru Ţepeneag. (…) este 'punctul cel mai slab al grupului'; începînd din luna august a.c. în urma unor combinaţii am reuşit infiltrarea informatoarei «DONA ALBA» pe lângă susnumitul (…) Propunem să informăm organele de partid şi ca măsuri imediate următoarele:

"- Mama lui V. Tănase este membră PCR. Să purtăm o discuţie cu ea (…) să-i cerem să ia atitudine (…)

"- Să studiem posibilitatea exmatriculării lui V. Tănase (…)

"În ziua de 19 octombrie a.c. urmează să se întâlnească din nou cu informatoarea. Deoarece este o sursă verificată în repetate rânduri prin toate mijloacele informativ-operative propun să-i dăm un emiţător ca să interceptăm toate discuţiile (…)"

"Cpt. Achim Victor"

Că «DONA ALBA»/Nara Micoară/ era (o fi supravieţuit?) o curvă în toate sensurile posibile - aşa ceva este şi un bărbat turnător, darmite o muiere care vrea să ajungă…;

Însă că Achim (nu cumva Achim îi este prenumele, nu numele?) este, nu doar un bou analfabet, ci o fiinţă diabolică - asta, da surpriză. Vasăzică el a avut iniţiativa de a şantaja pe un "suspect" (aici: Tănase) făcînd presiuni asupra mamei sale: "să studiem posibilitatea exmatriculării" lui V.T. - iar acum pretinde că el nu a dat nici o palmă… Dar există şi palme mai dureroase, mai umilitoare decât cele adevărate: de-o pildă repetatele ameninţări, presiuni asupra cuiva, ca să-l obligi să denunţe; ca cele exercitate şi asupra mea…

*

"Ministerul de Interne
"150/20 octombrie 1973, Strict secret, Ex. Nr. 1

"N O T A:

"Din informaţiile obţinute după întoarcere din străinătate a scriitorului Paul Goma (mai 1973 [iunie 1974!]), rezultă că acesta împreună că Dumitru Ţepeneag au conceput «un plan de acţiune», urmărind să creieze un aşa-zis «grup de rezistenţă», pe de altă parte să provoace un scandal de proporţii în străinătate pe tema «lipsei de

libertăţi» care s-ar manifesta în ţara noastră.

"Şi-au intitulat acţiunea «Planul de toamnă», hotărînd desfăşurarea acestuia după 1 septembrie a.c. Cei doi şi-au împărţit rolurile;

"- Paul Goma să reprezinte un fel de «paratrăznet» polarizînd în jurul său un număr de tineri scriitori 'nemulţumiţi, oprimaţi, nepublicaţi în ţară' (...) el constituind o garanţie că asupra acestora nu se vor lua nici un fel de măsuri atâta timp cât lui nu i se întâmplă nimic.

"-Dumitru Ţepeneag să se ocupe de traducere şi editare în străinătate a lucrărilor [!] persoanelor atrase de Paul Goma în aşa-zisul grup «de rezistenţă» şi să declanşeze prin intermediul radioului şi presei străine o campanie de calomnii la adresa politicii culturale a statul român.

"Pentru realizarea scopului propus, Paul Goma în contactat mai multe persoane (...) Nu a obţinut decât o adeziune formală de a da manuscrise originale. Singurul care a acceptat: V. Tănase (...) În paralel, P.G... a imprimat pe bandă magnetică o scrisoare către Pierre Emmanuel, preşedintele PEN Clubului, poet, membru al Academiei Franceze, preşedintele unor aşa-zise societăţi de ajutorare a scriitorilor din ţările socialiste, rugîndu-l să o publice în presa occidentală. Pe un ton violent ce depăşeşte toate manifestaţiile de până acum Paul Goma pretinde..." [scrisoare este datată 11 septembrie 1973 şi a fost scoasă din ţară de Roselyne Chenu, care mă vizitase, la Bucureşti, sub nasul securiştiilor; textul a fost publicat în volumul **Scrisori întredeschise**, Biblioteca Familia, 1995].

"(...) La rândul său Dumitru Ţepeneag a acordat un interviu redactorei [sic] Monica Lovinescu, care a fost difuzat la Europa liberă în seara de 30 septembrie (...) Întregul interviu este presărat cu calomnii la adresa intelectualilor români şi a politicii partidului nostru în domeniul culturii. A declarat că în viitor tinerii scriitori vor beneficia de sprijinul său, în sensul de a se ocupa de publicarea lucrărilor acestora în străinătate, amintindu-i pe cei contactaţi de către Paul Goma, căruia, cu această ocazie i-a consacrat public rolul de «paratrăznet».

"La data de 20 septembrie a.c. Dumitru Ţepeneag a publicat în ziarul 'Le Monde' un articol intitulat: «Cui îi este frică de schimbări» în care făcînd o paralelă între comunism şi capitalism, debitează calomnii la adresa societăţii socialiste.

"...rezultă că punctul culminant va fi înaintarea unui memoriu (...)"

"Nota" poartă următoarea apostilă:

"26 X 1973. Lucrarea a fost prezentată conducerii Dir. noastre şi tov. general maior Stoica, ordonîndu-se pregătirea unui material pentru conducerea de partid"

Semnează un indescifrabil.

*

Iar acum un text scris de mână, datat: 14 noiembrie 1973, dirijat spre "tov. Achim":

"Raport

"În ziua de 14-11-73 m-am întâlnit cu informatoarea «RUXANDRA» care mi-a înmânat un nou roman al lui Paul Goma, în manuscris, fără titlu. Întrebînd-o de împrejurările în care a ajuns în posesia manuscrisului, informatoarea mi-a relatat că în vara acestui an Paul Goma i-a spus că lucrează la un nou roman şi când va fi gata i-l va da spre lecturare. În seara zilei de 12-11-73 Paul Goma a vizitat-o la redacţie şi i-a pus pe masă manuscrisul, spunîndu-i că il [sic] va lăsa câteva zile. Nu a făcut nici un fel de precizare asupra conţinutului, sau a intenţiilor sale cu privire la acest roman.

"De către noi s-au luat măsuri de copiere a manuscrisului"

Semnează un Lt.Col. - ?

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I — Strict secret Ex. 1
"151/AM 16 noiembrie 1973

"NOTA

"În ziua de 14 noiembrie, prin «RUXANDRA» am intrat în posesia manuscrisului unui nou roman al lui Paul Goma, căruia nu i-a fixat încă un titlu [ba avea un titlu - nepronunţabil de gurile lor: **Gherla** - n.m.].

"După cum i-a spus informatoarei şi după datare (…) (Cachan 19-21 noiembrie 1972, Cachan, februarie 1973; Bucureşti august-octombrie 1973) rezultă că este cea mai recentă lucrare (…) sub forma unui dialog cu o prietenă care pare a fi Marie France Ionesco [??], fiica dramaturgului Eugen Ionesco.

"În această nouă lucrare autorul 'povesteşte' [de ce, ghilimele?] ultimele zile înaintea eliberării sale din penitenciarul Gherla, referindu-se şi la alte perioade şi întâmplări din închisoare, trăite, văzute de el sau auzite de la alţii. Lucrarea are un conţinut duşmănos, plin de ură, aspect ce rezultă atât din descrierea regimului închisorii, cât şi din afirmaţii directe.

"De altfel, cu mici excepţii, romanul este construit din două momente [?] când autorul aflat în detenţie a fost pedepsit corporal [curat corporal!]; descrise în cele mai mici detalii, în mod cu totul eronat [sic], de necrezut [re-sic]. Personalul închisorii - de la director şi până la ultimul gardian - era format numai din călăi, bestii, brute, cretini, inculţi, lipsiţi total de orice sentiment sau însuşire umană, iar comportamentul lor întrece orice imaginaţie.

"Dar Paul Goma nu se limitează la atât, el provoacă, instigă, prin această carte pe foştii deţinuţi să «demaşte» prin ce-au trecut [ia te uită: a nu uita înseamnă 'a demasca' - se întâlnesc secii cu Geta Dimisianu, şi ea mă acuzase că îl 'delaţionez' pe Vasile Nicolescu!], astfel la pagina 6 el spune: [citat] iar la pagina 7 şi 8 [citat]. În roman Paul Goma calomniază în mod direct politica de independenţă… [citat]. În acelaşi mod denigrator Paul Goma calomniază poporul român [citat].

"S-au luat măsuri pentru a stabili intenţiile lui Paul Goma in legătură cu acest roman şi de prevenire a scoaterii lui în străinătate."

*

"151/AV/ 1 decembrie 1973 "Strict secret
Ex. Nr. 1

"NOTA (raportul "RUXANDREI")

"Noua carte, fără titlu, a lui Paul Goma, scrisă - sau începută - în Franţa nu are nici un titlu, fiind povestea întâmplărilor sale din închisoare narate unui ascultător-interlocutor francez spre deosebire de anterioarele sale manuscrise, şi chiar de 'Ostinato', stilul cel mai direct, mai curat, mai normal, mai puţin împăstat. Valoarea sa literară este tot atât de inexistentă, vali[di]tatea [sau vitalitatea?] materialului nu că i-a cerut - sau nu numai că i-a cerut -, dar modalitatea sa de exprimare, de această dată este directă, de jurnal simplu, nud. (…) Mobilul unui asemenea 'Jurnal' (neavînd titlul îl pot intitula după părerea mea 'Jurnal retrospectiv' [?!] i l-a oferit îndemnul ascultătorului".

Autoarea delaţiunii copiază citatele şi interpretările găsite în precedenta Notă - pe care a alimentat-o. Va fi fost ea secretară la *România literară* şi colegă a mea (?) - nu ştie să citească corect, nici să înţeleagă ce a scris autorul - în chestiunea "poeziei de puşcărie" - care poate fi falsă; dar poate fi şi adevărată - eu spusesem aşa: poezia de puşcărie scoasă dintre cele patru ziduri îşi pierde seva, se ofileşte, pare nesemnificativă (pentru un cititor ne-fost-puşcăriaş). Or lumina lumii «RUXANDRA» scrie:

"…după părerea lui P.G. (…) de pildă poeziile lui Radu Gyr sau ale lui Crainic, de după liberare nu mai au valoare, fiind scrise în libertate (autorul uită că aceştia au scris şi înainte de a fi deţinuţi, ignorînd acest fapt, ignoră şi valoarea literară - obiectivă a scrisului celor doi)".

Literata RUXANDRA ignoră şi ceea ce scrisesem eu şi ceea ce zice ea - pe cine voia să epateze: pe securistul său, cel care o mulgea ca pe vacă (fără lapte)? Are neruşinarea - dar de cine să se ruşineze, neruşinata? - să vorbească despre pasajul cu… turnătorii:

"... există şi o explicaţie a informatorilor, colaboratorilor şi turnătorilor în slujba securităţii şi MAI de care foieşte ţara cu foarte mici excepţii, evident, autorul făcînd parte tocmai din aceste excepţii".

"Ruxanda" nu se mărgineşte să toarne, ea, şi să fugă, ci - precum Ivasiuc în notele lui aflate în dosarul meu din 1977 - indică şi alte piste, desemnează alţi "vinovaţi":

"...psihologie care din păcate nu aparţine numai lui Paul Goma ci mai există şi alţi adepţi tot în acest mediu: Dimov sau Ţepeneag. Atitudinea lor faţă de viaţă, de înţelegerea ei aşa cum trebuie nu se poate spune că a fost marcată de anii de detenţie ci dimpotrivă, a fost, după părerea mea, declanşată de această perioadă, făcîndu-i să se manifeste mai clar, mai direct la paravanul claustrării, cu acest preţ [??], ca spirite defetiste nu le pot atribui nici măcar calitatea superioară [sic] de contestatari, de rezistenţi, fiindcă nu le este proprie. Asemenea indivizi [sic] s-ar comporta la fel în oricare orânduire socială (...). De fapt sunt nişte defetişti faţă de ei înşişi [sic-sic], nişte neputincioşi (unii cu talent ca Dimov) nu în a se adapta, ci a înţelege clar că a trăi în societate înseamnă a munci, a munci, că nimeni nu îţi este obligat cu nimic, că de-a lungul secolelor viaţa şi munca au fost împreună şi au dat drepturi ca chiulul, puturoşenia şi blamarea, din cele mai vechi timpuri n-au creat eroi sau dacă au fost eroi de o zi ca baloanele de săpun, ca focurile de paie care se înneacă [sic] în fum.

"Aceasta este părerea mea [a cui altcuiva? - n.m.] încă o dată confirmată şi de paginile citite din Paul Goma împletite cu anumite constatări de viaţă pe care vi le pot exemplifica. De ce Paul Goma n-a luptat ca orice om sănătos, normal, pentru a se reîncadra în muncă la întoarcerea din străinătate [chiar aşa: de ce?]. Insistînd, luptînd, şi-ar fi găsit un loc de muncă, ar fi avut un salariu. Dar ar fi trebuit să muncească efectiv, iar el nu e capabil. Acelaşi lucru cu Ţepeneag şi cu Dimov - care-şi lansează în cele patru vânturi [sic] nedreptăţile lui [ale cui altcuiva, ale partidului şi guvernului?] cu salarizarea, dar nu munceşte de loc, lipseşte cu lunile şi săptămânile, iar când apare beat 'glumind' pe seama celor care-şi fac cinstit datoria [ca cine?; ca «Ruxandra»!].

"După părera mea [sic] oricât s-ar încerca ceva cu aceşti oameni, ei nu vor fi apţi de o muncă cinstită, reală, totdeauna, oricând şi oriunde considerîndu-se la fel de superiori [re-sic] 'vulgului', neînţeleşi, năpăstuiţi, ceea ce este foarte important, după părerea mea, este să nu fie lăsaţi să-şi facă prozeliţi. În momentul pericolului social [sic] al prozelitismului (şi tineretul de teapa lor îi va aclama) devin un pericol social nocivitatea lor depăşind pragul individual devenind o nocivitate socială. Şi cei în drept trebuie să fie foarte atenţi la nuanţele acestor nocivităţi sociale din faza lor incipientă, fiindcă în momentul în care prind rădăcini, orice măsuri, chiar de forţă [ia te uită!] sunt târzii şi îşi pierd eficacitatea.

"«RUXANDRA»

"N.L.[?] Nota cuprinde concluziile informatoarei în urma lecturării [sic] manuscrisului ce i l-a dat Paul Goma. În discuţiile purtate cu sursa am stabilit să-i arate lui Goma că 'maniera' de a scrie, problematica aleasă nu-l ajută în realizarea unei cărţi valoroase. Să-i recomande să încerce abordarea altor subiecte pentru a scrie într-adevăr cărţi valoroase.

"Vom urmări reacţia sa la aceste indicaţii.

"Cpt. Achim Victor"

Recunosc capodopera de analfabetism şi de ură de clasă-rasă:

- "RUXANDRA" se va fi frecat de scriitori, vreme de 30 ani va fi (fost) băgătoare de seamă prin redacţia *Gazetei*, apoi a *României literare,* însă nu a fost redactor: o trădează… stilul - până şi Băran ar fi scris mai bi'… Oare?;

- Dacă aşa stau lucrurile, atunci "RUXANDREI" nu îi "încredinţasem" un exemplar din **Gherla**. În general - vreau să spun: înainte de călătoria în Occident 1972-73, nu oricui dădeam manuscrise.

Să-i iau pe colegi de la "intrare", de la secţia critică: Danei Dumitriu? - da, însă numai până în vara anului 1971, atunci ne certasem pe chestia Revoluţiei Culturale (pe care ea, dacă nu o aproba - ca Petru Popescu, ca Papilian - o justifica, zicînd: «poate că e necesară»…; lui Valeriu Cristea - probabil lui îi dădusem un exemplar; dar nu lui S. Damian, nu lui Raicu, cu ei mă răcisem după directoratul lui Breban, când deveniseră purtători de servietă a tovarăşului Nicolae II; lui Mazilescu - da: însă lui şi Ştefaniei, fie la noi în casă, fie la ei, doar ne frecventam, ca vecini; mai era Iorgulescu - lui nu i-am dat vreodată manuscrise. Trec la "jumătate-direcţie": lui Dimisianu îi voi fi dat, la început - dar nu mai eram prieteni - nu ne certasem: constatasem că mă trădase, în absenţă (postul în redacţie). Ion Horea? - nici vorbă, nu ne adăpam din acelaşi "izvor"; mai era Adi Fianu: ehe, Adi Fianu, boeroaica olteancă jurînd numai pe "onestitatea patriotică" a unui Mihnea Gheorghiu, a unui Alexandru Balaci…: ei nu-i dădusem niciodată manuscrise, nu eram prieteni şi nu aveam încredere în ea… Mai era Vasilescu: nu eram prieteni, deci nu-i încredinţasem **Gherla**; în biroul (fost şi al) meu: Băran, da, era securist, tocmai de aceea nu-i dădusem manuscrisul [dacă şi-l lua singur?]. Cristina: ei şi lui Condiescu îi încredinţasem un exemplar, dar ei ies din discuţie. La fel Titel - mai ales că lui nu-i dădusem niciodată, nimic. În redacţia teatru-arte plastice: Ioanei Creangă? Nu aveam comerţ cu ea. Valentin Silvestru? Nici nu-l salutam, darmite să-i pun pe birou un manuscris. Iar la "externe": deşi eram în excelente relaţii cu Dimov, nu-i dădusem comiteri

de-ale mele, lui nu-i plăcea decât propria poezie; nici vărului meu (de-al câtelea?) Marcel Mihalaş: era deja bolnav, bietul de el. Lui Caraion? Ne detestam cordial. Rămân dactilografele: preferata mea, Geta Gheorghiu, care îmi bătuse la maşină multe cărţi, în mai multe variante, să-i fi dat **Gherla** la re-dactilografiat? Nu-mi aduc aminte şi nu cred.

La "tehnic" nu aveam pe nimeni apropiat. Să fi omis pe cineva? Probabil, însă "RUXANDRA" tot nu intră…

Rămâne varianta… furtului: turnătoarea va fi şterpelit exemplarul încredinţat altcuiva, ori l-a împrumutat de la cineva, "pentru două zile".

Inutil să caut în alte redacţii: "sus", la *Luceafărul,* "jos", la *Viaţa românească*?, la nemţi? Nici vorbă: după scris, Ruxandra este o nescriitoare, o incultă, o semianalfabetă.

Drept care o bag în mă-sa, cu tot cu Achimul ei personal!

*

Acum o surpriză: un informator identificat:

Apare în "Nota 151/AV/ 12 decembrie 1973". Povesteşte - pe 8 pagini dactilografiate, la persoana întâia! - comentate de acelaşi Achim! - cum i-a cunoscut pe Mazilescu, pe Dimov, pe Ţepeneag (a fost de trei ori la Cenaclul din str. Câmpina - şi face lista celor ce participaseră, ce anume citiseră); se ocupă de curentul oniric pe 2-3 pagini…

Dar să o iau de la început - nu de alta, dar măcar stilul este al unui scriitor:

"Acum 5-6 ani (probabil în vara lui 1968) am fost dus de Virgil Mazilescu în casa lui Leonid Dimov care ne-a recitat o seară întreagă. Acolo l-am văzut întâia oară pe Ţepeneag.

"La acea vreme circula (la propriu şi la figurat) în lumea literară dezinvolt şi nu puţini erau cei care îi acordau importanţă ca autor. Există un cerc mai larg de autori care - poate influenţaţi de personalitatea orală a lui D. Ţepeneag - acceptau tacit sau neconştientizat că respectivul este deja o personalitate deşi era oarecum evident că scrierile nu erau pe măsura agitaţiei sale polemice. Exista însă şi tendinţa uşor de observat a lui D. Ţepeneag de a concentra în aşa numitul 'curent oniric' cât mai mulţi autori, indiferent de vârsta sau evoluţia literară (spre exemplu poeţii Virgil Teodorescu sau Ion Gheorghe erau folosiţi ca argument 'pro' nu rareori). Această tendinţă de a capta şi-o motiva uneori D. Ţepeneag spunînd că trebuiesc tulburate apele prea bine aşezate ale literaturii contemporane, că bătrânii nu ne pun piedeci şi că există o mafie a inerţiei faţă de promovarea tinerilor în reviste şi edituri.

"În ceea ce priveşte curentul oniric pe care D. Ţ. căuta chiar să-l

teoretizeze în presă era limpede pentru toţi că era un bluf - oniric (conform celor mai precise caracterologii psihologice) nefiind decât personalitatea creatoare a lui Leonid Dimov. Cum era şi cazul în intenţia de a constitui un asemenea curent fondat doar de o personalitate unică a eşuat. De pierdut nu a pierdut nimeni nimic, însă poate şi în acest fapt s-ar putea găsi o explicaţie pentru evoluţia ulterioară a lui D.Ţ. Spun aceasta pentru că el a consumat atunci o mare energie pentru a-şi stabiliza rolul de conducător al curentului, a abordat fără reţinere pe mulţi dintre autorii de prestigiu care puteau ajuta prin influenţă, căutînd să-i convingă de originalitatea curentului şi (fără îndoială) de propria originalitate. (…) modul în care aborda oamenii:

"- are o mare siguranţă şi degajare indiferent cu cine ar sta de vorbă;

"- de multe ori ştie să se facă simpatic şi să capete încredere fiindcă discută lucruri serioase din domeniul literar cu pasiune;

"- în acelaşi timp păstrează oarecare distanţă politicoasă faţă de cei pe care nu-i întrevede că l-ar putea urma (…) (spre exemplul mie - mai tânăr şi quasinecunoscut - îmi vorbea cu dumneavoastră, oarecum crispat);

"- faţă de amicii buni consuma o mare varietate de strategii afective (…) astfel că aceştia îl consideră un om foarte apropiat, sincer, un bun amic. Principală pare să fie impresia de mare libertate interioară şi exterioară.

"(…) la momentul destrămării curentului trebuie spus că aceasta a provocat şi ruperea relaţiilor dintre Ţepeneag şi Dimov. Era normal: unul (Dimov) nu pierdea nimic refuzînd să se mai joace de-a curentele literare, pe când celălalt rămânea să-şi exhibe crispat două mici volumaşe de proză fără adresă.

"(…) Impresia cea mai puternică mi-a lăsat-o Dimov: are o mare personalitate de creator.

"(…) După ce a plecat a doua oară [la Paris] şi am aflat că acolo se pronunţă neloial faţă de condiţiile adevărate din literatura noastră, mi s-au relevat (…) unele impresii pe care le resimţisem:

"- Disproporţia dintre combativitatea sa din câmpul relaţiilor literare şi înţelegerea reală a destinului său de scriitor (care numai ca reflex al operei create, deci al valorii, devine şi un purtător de cuvânt în rare ocazii). Nimeni nu se poate îndoi de faptul că un om care se consumă în cozerii şi înfluenţă literară nu are vreme (şi implicit - nici vocaţie suficientă) pentru a împlini un destin de scriitor.

"-Faptul că D. Ţ. nu recepta şi nu receptează în mod normal viaţa literară şi scrierea valorilor de la noi (ca dealtfel şi amicul său de curent V. Ivănceanu) avînd un propriu sistem de valorificare grav deformat (nu recunoaşte de exemplu valoarea unui Marin Preda etc).

"La întoarcerea în ţară (…) S. Titel şi V. Mazilescu m-au tot chemat la cenaclul pe care D.Ţ. îl ţinea la el acasă (…)

"Am fost la 3 şedinţe (…). Au citit: Paul Goma (fragment din romanul 'În Cerc'), Ion Negoiţescu 3 capitole din 'Istoria literaturii române' (…), D. Turcea (multe poezii), subsemnatul : poezie, Florin

Gabrea (fragment din ‘Mania Păsărilor’).

“(…) Două fapte care atunci mi s-au părut neclare: O discuţie între Ţepeneag şi Neacşu cu privire la ce s-a întâmplat la o şedinţă a Asociaţiei; Neacşu zicea că Ţepeneag şi Goma n-au avut tact, că trebuiau să-l lase pe el să spună nu ştiu ce şi că din cauza lor n-a mai fost ales. Faptul că proza citită de Goma a fost just receptată, după părerea majorităţii era mediocră, oarecum falsă ca reflecţie interioară a personajelor. Şi mie mi s-a părut la fel. Ţepeneag glumea deseori spunînd că Goma este unul din cei mai realişti scriitori - însă acum chiar el a afirmat că faţă de ‘Ostinato’ acest fragment este mult inferior.

“(…) L-am cunoscut pe Paul Goma la redacţie, prin V. Mazilescu (…). Am descoperit că locuisem un timp în case vecine, pe Alex. [Sandor] Petöffi (eu stăteam la bunica mea). A acceptat să mă considere şi pe mine ca un fel de amic. De altfel nu este un om foarte sociabil în sensul că vrea să se facă simţită distanţa care există între el (cu ‘experienţa” sa de viaţă şi cunoaştere a lumii) şi noi cei tineri care nu ne-am lovit de nimic în viaţă (…) Păstrează o atitudine paternalistă de om care înţelege slăbiciunile celorlalţi dînd mereu a înţelege că el este - printr-un accident al soartei - nevoit să fie un om tare mereu.

“În perioada în care l-am cunoscut era doar un om care debutase tardiv cu un volum de nuvele, imediat însă, la o şedinţă a cenaclului M.R.P. a citit un fragment de roman (din ‘Ostinato’) care prin cele ce conţinea m-a făcut să-mi întreb prietenii amănunte şi astfel am aflat de trecutul lui Goma şi de acest roman nepublicat la noi.

“Poziţia lui (a lui Goma) ulterioară cât timp a fost în ţară : de aşa natură încât nu ne-a făcut să bănuim că ar putea să discute sau să facă ceva neloial faţă de ţară. Dădea vina pe editori că nu-l ajută să-şi publice cartea, spunea că el este scriitor realist, patriot şi că se conformează indicaţiilor de partid - doar unii funcţionari din cultură sunt fricoşi pe degeaba. Necitindu-i cartea (ca de altfel nici acum) am înclinat să-l cred, întrucât îşi susţinea punctul de vedere foarte omeneşte şi convingător.

“Faptul că îi apăruse cartea în străinătate (…) nu părea să-l impresioneze prea mult şi mereu spunea că el e scriitor român şi aici trebuie să-şi publice cărţile. De două-trei ori am fost invitat la el împreună cu alţii. Mi-a făcut impresia unui om foarte muncitor şi pasionat de meseria sa. Odată ne-a părăsit, ducîndu-se în odaia sa pentru a scrie timp de 3 ore în timp ce noi priveam la televizor” (…)

“Aş mai vrea să notez câteva impresii personale:

“- de la întoarcerea în ţară a devenit şi mai rezervat şi mai rece (cel puţin faţă de mine) (…);

- tot timpul am avut impresia că un rol important în evoluţia sa l-a avut soţia sa care îl susţinea integral în ipostaza aceasta de scriitor [un spaţiu, presupun că securiştii au şters un cuvânt: “interzis”?] şi nu rareori era mai violentă decât el la adresa unor personalităţi din cultură care i-ar împiedeca cariera soţului ei;

“- tot timpul m-am gândit că situaţia lui s-ar fi putut soluţiona

într-un fel; însă a suferit influenţe rele: care? nu ştiu.

"În ceea ce priveşte caracterul: un om foarte, foarte dârz, tenace şi obsedat de propria persoană. Deşi are prieteni nu iubeşte pe nimeni şi cred că nici familia nu şi-o iubeşte foarte mult. Nu este gură spartă, bârfitor şi e foarte calculat şi prudent în ceea ce spune. Nu manifestă entuziasme de nici un fel, nu iubeşte băutura şi petrecerile. (…)

"De abia acum îmi dau seama: atât D.Ţepeneag cât şi P. Goma au 'desfiinţat' faţă de prieteni prea mulţi oameni din conducerea culturii noastre pentru ca dreptatea să le aparţină lor. Nu se poate crede în buna credinţă şi în destinul unor scriitori care se rup de propria cultură şi din câte mi s-a spus de aspecte ale politicii ţării.

"E absurdă o declaraţie ca aceea pe care a făcut-o Ţepeneag că mai sunt doar câţiva oameni în literatura noastră pentru care merită el să lupte. E umilitoare pentru cei citaţi care, ca adevăraţi scriitori, nu pot fi dependenţi de lupta unui oarecare ci numai de propria valoare (…)

"O ultimă situaţie îmi întăreşte aceste idei: Leonid Dimov se dezice de D. Ţepeneag, tocmai pentru că vorbeşte aiurea - se pare că de curând) la radio în străinătate. Indiferent de situaţia sa actuală, trecută sau viitoare orice scriitor adevărat îşi găseşte calea numai în propria literatură care trebuie integrată în primul rând literaturii ţării sale".

"N.B.: M.B. este candidat la recrutare pe lângă P. Goma, V. Mazilescu, D. Turcea, D. Ţepeneag, F. Gabrea, elemente cunoscute în evidenţele noastre cu unele manifestări ostile.

"Este prima notă [informaţie] obţinută de la el. Pe lângă problemele cunoscute în material sunt relatate păreri interesante care demonstrează că acest candidat are o serie de calităţi necesare unui informator.

"Voi continua contactarea sa.

"Cpt. Achim Victor"

Ce-a ajuns finul, subtilul poet M. Brăiliţa! Să fie lăudat de Cpt. Achim! - nu-i mai rămânea decât să fie pupat de generalul Borşan!

În teancul de hârtii primite de la Stejărel Olaru aceasta este singura "informare" a lui M. B. Să nu fi continuat? Să nu fi trecut examenul - la Achim? Să-l fi cuprins mustrările de conştiinţă? Sau încă nu am dat eu, în dosar, de… următoarele?

M-aş bucura să nu-i mai întâlnesc proza dactilografiată de tovarăşele de la securitate…

Ce vor fi gândit dactilografele MAI despre scriitorii români - despre cei turnaţi şi despre turnători? Că toţi (intelectualii, mai cu seamă scriitorii) sunt nişte porci şi că, la urma urmei doar ei, "lucrătorii MAI", ele, organele sunt normale - şi morale: ei/ele nu toarnă şi nu sunt turnaţi…

Vreo zece pagini manuscrise (de mâna lui Achim!) fac

bilanţul anului 1973. Sunt redactate, presupun, în decembrie 1973.

Un extemporal poartă titlul:

"Aspectele principale rezultate din «B»

"Corespondenţa purtată de «Bărbosul» se împarte (...):

"a) - Corespondenţă de politeţe purtată cu persoane, majoritatea din ţară, cunoscute ca legături apropiate (...);

"b) - Corespondenţă purtată cu editorii (Gallimard, Suhrkamp) sau cu persoanele care s-au ocupat de traducere (M.T. Kerschbaumer, SCHRIMPFI [??] şi alţii);

"c) - Principala (...) s-a purtat de către obiectiv cu D. Ţepeneag şi Dieter Schlesak, ultimul scriitor român de lb. germană fugit [!!] (...)

"Cu D. Ţepeneag poartă o corespondenţă intensă (...) Conţinutul la o lectură neavizată nu se poate înţelege la ce se referă, în special «Bărbosul» (...)"

*

"N O T A

de analiză a acţiunii «BĂRBOSUL»

"Despre activitatea ostilă desfăşurată de elementul urmărit, conducerea ministerului şi organele de partid au informat (...)

"Punerea în aplicare a aşa-zisului 'plan de toamnă' a fost amânată. (...) nu a reuşit să atragă de partea sa decât pe «TOMIS». Nici «TRAIAN» care se află în Franţa nu a putut să iniţieze acţiuni de 'sprijinire' din exterior. În orice caz, nu a renunţat definitiv la el.

"La 14-XI- a.c. i-a dat informatoarei «RUXANDRA» un manuscris, fără titlu, ca să-l citească (...). Viitorul roman ca şi celelalte scris de obiectiv are un conţinut ostil orânduirii noastre socialiste. «Bărbosul» intenţionează să prezinte mai multe manuscrise la diferite edituri, deşi ştie că nu vor putea fi publicate din cauza conţinutului. (...)

"Cunoscînd faptul că este unul din cele mai periculoase elemente ostile ce-şi desfăşoară activitate în rândul scriitorilor, se impune o urmărire atentă şi cunoaştere a tuturor acţiunilor ce le iniţiază (...).

"Din datele obţinute anterior rezultă că este foarte prudent, nu discută aproape cu nimeni (...) iar puţinele persoane sunt elemente cu concepţii asemănătoare cu ale sale, legate foarte puţin de poporul român.

"Propuneri:

"A) Atenţia organelor noastre să fie concentrate asupra principalelor legături «IVANOV», «ORBAN», «MUNTEANU») şi a celor câţiva tineri care se mai află în anturajul său. La aceste elemente să le cunoaştem în amănunţime activitatea, *să desfăşurăm o activitate de influenţare a lor cu ajutorul reţelei sau direct (avertizare, contactare), să creem impresia că deşi «Bărbosul» îi atrage la activităţi ostile, le cere să acţioneze într-un anumit fel, lui nu-i face nimeni nimic şi tot ei sunt traşi la răspundere* [sublinierea mea şi constatarea: Subtil,

subtil…] (…)

"B) Asupra lui «Bărbosul» să procedăm astfel:

"- Să cunoaştem prin toate mijloacele munca de recrutare (…) realizînd o dirijare a informatorilor de aşa manieră încât să nu se acţioneze direct asupra lui, ci unde merge, acolo să fie din timp un om [o 'sursă', traducerea mea] care să cunoască ce face.

"- *«Ruxandra» şi «Fălticeanu» (...) să urmărească o influenţare a lui în conceperea lucrărilor, subiectele tratate, să-i demonstreze greşelile şi să-l determine să scrie romane cu teme serioase* [sic - marcat pe margine cu o linie verticală].

"Informatoarea «Ruxandra» va urmări şi activitatea unora dintre relaţiile sale (S. Titel, V. Mazilescu, I. Condiescu, L. Dimov) *pentru a stabili modul cum evoluează aceste relaţii şi pentru a interveni pentru destrămarea lor* [subl. mea].

"Informatoarea «Dona Alba» va continua apropierea de «TOMIS», principala legătură a lui «Bărbosul» (…)

"- Un accent deosebit vom pune pe cunoaşterea din timp a întâlnirilor dintre «Bărbosul» şi cetăţeni străini (…) Vom corobora toate datele obţinute prin mijloac ele operativ-informative (S., T.O., FILAJ informativ), pentru a controla aceste întâlniri. (…)

"Cpt. Achim"

"17.12.1973

"Analiza tuturor informaţiilor obţinute cu privire la Paul Goma ne evidenţiază că el îşi va continua activitate ostilă. Pe lângă măsurile pe care le propuneţi cred că trebuie să acţionăm în direcţia "destrămării' cenaclului neoficial (…) de la Virgil Tănase. (…) În termen de două săptămâni prezentaţi propuneri - de exemplu: discutăm noi ori organele de partid cu mama lui Virgil Tănase (care este membră PCR) precum şi cu socrul lui Paul Goma. De asemenea să discutăm cu unii dintre cei care au fost invitaţi şi au participat la şedinţele cenaclului.

"Lt.-col Nicolae Mihai"

*

"N O T Ă
de analiză a acţiunii «BĂRBOSUL»

"«Bărbosul» este unul din cele mai periculoase elemente ostile din rândul scriitorilor. Fost condamnat politic pentru acţiunile duşmănoase iniţiate în rândul studenţilor, a continuat şi după aceea să se situeze pe o poziţie antipatriotică. Avînd şi unele preocupări literare, a reuşit să intre în Uniunea Scriitorilor deşi nu a publicat decât o lucrare fără importanţă şi câteva fragmente de roman. Specialiştii apreciază în unanimitate că este lipsit aproape în totalitate de talent.

"În atenţia unităţii noastre se află din anul 1965, când era semnalat cu o serie de manifestări ostile. La 12-03-1971 i s-a deschis dosar de urmărire informativă prin care s-a urmărit clarificare următoarelor aspecte:

"l. Cunoaşterea din timp a conţinutului lucărilor scrise de obiectiv, prevenirea scoaterii ilegale peste graniţă (…)

"2. Cunoaşterea anturajului ce îl are acest element, măsuri de prevenire a [cuvinte tăiate la fotocopiere] tineri scriitori cu concepţiile sale, cunoaşterea activităţii ce o desfăşoară elementele ce-i împărtăşesc ideile, natura relaţiilor dintre el şi unii cetăţeni străini, cunoaşterea şi prevenirea unor acţiuni ostile iniţiate de obiectiv.

"Măsuri de compromitere a sa în rândul scriitorilor, a relaţiilor din emigraţia reacţionară, destrămarea anturajului ce s-a format în jurul său.

"(…)…consider că este în stare de orice acţiune ostilă şi datele confirmă acest lucru".

Un lung inventar al acţiunilor ostile. Apoi:

"…Principalele legături (V. Tănase, S. Titel, Cezar Ivănescu, V. Mazilescu) sânt în atenţia organelor de securitate (…) Asupra unora dintre ei s-a acţionat în ideea îndepărtării de «Bărbosul», reuşindu-se în bună măsură acest lucru cu S. Titel şi L. Dimov. (…)

"**A. INFORMATIVE**

"a) -Sursa «Ruxandra» în discuţiile ce le va purta cu el îi va explica în ce constă deficienţele cărţilor sale şi de ce nu pot fi ele publicate sfătuindu-l să se orienteze asupra altor teme (…). Tot această sursă va urmări activitatea lui S. Titel, V. Mazilescu, R. [?] Condeescu cunoscute ca legături apropiate ale obiectivului şi care lucrează împreună cu «RUXANDRA».

"- Tot o acţiune de influenţare a lui vom încerca şi cu informatorul «FĂLTICEANU» pentru a-l determina să scrie lucrări cu un conţinut corespunzător, să renunţe la tratarea unor teme care nu sânt importante [sic].

"- Informatoarea «DONA ALBA» va fi dirijată spre «TOMIS» (…)

"- Informatorii «R.A.», «C 1», «Şt. Bărbulescu», «PETRICĂ» vor fi dirijaţi să urmărească manifestările prezente ale obiectivului, conţinutul lucrărilor, legăturile lui şi natura acestor legături.

"- Activitatea acestui element va fi urmărită împreună cu acţiunile lui «TRAIAN», «TOMIS» şi «Munteanu», legăturile apropiate ale sale.

"**B. Tehnico-operative:**

"a) Periodic vom analiza datele obţinute prin [cuvânt ilizibil] 'T.O.' şi 'S.'

"b) Dacă situaţia operativă impune punerea în filaj vom cere fabricarea acestei măsuri [deci "măsură" semnifică şi un instrument de ascultare?] în special atunci când ştim că intră în contact cu cetăţeni…"

Aici se intrerupe opera achimiană (achìmică?).

1 9 7 4

În Nota 371/C.I. de la "DONICI", la 10 ianuarie 1974:

"În cursul lunii noiembrie 1973, discutînd cu scriitorul Paul Goma, am reţinut: La întoarcerea în ţară, pe aeroportul Otopeni [întoarcerea fusese cu trenul; deci: nu Otopeni, ci Gara de Nord - n.m., tardivă…], vama a vrut să-i confişte [nu "a vrut" - ci "a confiscat"] operele lui Willy Brandt. P. Goma a ameninţat că va informa presa occidentală - era în ajunul vizitei conducătorului român în RFG. A doua zi cărţile i-au fost liberate [deci: îi fuseseră confiscate!].

"A încheiat un contract de editare pentru 8 romane cu Editura GALLIWARD [prin repetare se dovedeşte că aşa credea transcriptorul că se scrie GALLIMARD] (…) După cum susţine el, a încheiat, de fapt, un contract pe viaţă cu [cu cine, dacă nu cu…] GALLIWARD".

*

Ministerul de Interne Direcţia I-a, prin 6201/151/AV/ 23 ianuarie 1974, glăsuieşte :

"NOTA RAPORT

"În luna noiembrie i-a prezentat un nou manuscris [**Gherla**] informatoarei «RUXANDRA» (…) Tot în direcţia de a-l determina pe Paul Goma să scrie lucrări cu un conţinut care să nu lezeze interesele statului, s-a acţionat şi prin sursa «FALTICEANU». În luna noiembrie 1973 acesta i-a propus lui Paul Goma să-i aducă tot ce a scris el, din care să-i selecteze fragmente cu conţinut corespunzător şi bine realizate artistic, care ar putea obţine aprobările necesare pentru publicare.

"La începutul lunii ianuarie a.c. «FALTICEANU» [Gafiţa - el s-a născut la Baia, Suceava, dar a făcut liceul "Nicu Gane" din… Fălticeni…] ne informează că P.G. i-a prezentat manuscrisul intitulat 'În Cerc' sau 'Cercul', solicitînd să-i fie publicat la Cartea românească. Cu această ocazie «FALTICEANU» a avansat discuţiile cu P.G. urmînd să sondeze până unde este dispus să meargă el cu modificările ce i se vor cere. (…) P.G. i-a explicat că este dispus să accepte 'orice modificare, chiar să scoată unele capitole sau paragrafe care nu corespund [sic], numai să fie publicat la el în ţară'.

"După ce «Fălticeanu» a lecturat [sic] cartea, P.G. a reafirmat că vrea să facă modificările ce i se propun" (…)

"Raportăm că atitudinea adoptată faţă de editor este diferită de cea arătată în discuţiile cu soţia şi alte persoane. Astfel recent afirma: «I-am spus lui Gafiţa [pardon: «Fălticeanu»] că sânt de acord să scot

un cuvânt-două, însă rămân problemele: vorbesc despre partizanii din munţi [LocotColònul Nicolae Mihai, autorul raportului, a pus între ghilimele "partizanii" - n.m.]; una din eroine este fata unui chiabur din Banat, deportată în Bărăgan; despre şcoala de literatură; aproape nici un personaj nu e o figură 'luminoasă', toţi se suspicionează, toţi au 'păcate', fiecare i-a stricat celuilalt viaţa; apare un copil deportat din eroare împreună cu saşii din România - fiecare capitol are o 'problemă', nu cred că poate fi publicată, deşi eu vreau acest lucru».

"Comportarea actuală a lui P.G. se asemănă cu cea din anii 1969-1970 când a prezentat manuscrisele 'Ostinato' şi 'Uşa'. Şi atunci promitea că va face modificările cerute, iar ulterior venea cu variante în care introdusese amănunte care în nici un mod nu puteau fi date publicităţii. În acelaşi timp cărţile lui erau publicate în RFG şi Franţa şi în publicitatea făcută s-a exploatat faptul că romanele au fost «respinse în România».

"Nu este exclus ca de astă dată P.G. să accepte modificările cerute (…)

"Analizînd situaţia operativă (…) se pot ivi următoarele situaţii:

"a) Cartea să nu fie publicată, P.G. refuzînd să facă modificările cerute (…), Gallimard va putea exploata în publicitate faptul că romanul a fost refuzat, ca în cazurile anterioare.

"b) Manuscrisul să fie publicat (…) Aceasta va atrage următoarele:

"- Nu va mai putea fi editat în Occident decât cu asentimentul editurii care l-a publicat în ţară;

"- Emigraţia reacţionară nu va mai putea folosi în propagandă 'P.G. este scriitor interzis în România' iar editurile Gallimard şi Surkamph [*h*-ul a sărit de la locul său şi s-a aşezat la urmă - n.m.] nu vor mai manifesta acelaşi interes pentru lucrările sale. Chiar el ca persoană va fi dezavuat în Occident, mai ales că este suspicionat ca 'agent al securităţii'.

"- Persoanele care se mai află în anturajul său vor deveni suspicioase şi-l vor acuza de duplicitate.

"- Este posibil ca unii scriitori să se arate nemulţumiţi că este publicat un asemenea element, cu activitate cunoscută în exterior cât şi în ţară, iar ei sunt publicaţi rar sau de loc.

"Anexăm aprecierile surselor «FALTICEANU» şi «RUXANDRA» cu privire la romanul 'În Cerc' care se află în discuţie pentru a fi publicat.

"Şeful Serviciului, Lt. Colonel Nicolae Mihai"

*

O altă opinie (!) despre **În Cerc** - de astă dată a unui specialist - unul care raportează: «Lt. major Romaşcanu Ion» la data de 28 ianuarie 1974. Iată cum începe "specialistul":

"*Din lecturarea unui manuscris al lui Paul Goma am tras concluzia că romanul 'În Cerc' este împărţit în mai multe capitole…*"

- sublinierea îmi aparţine.

Dacă aceasta este concluzia (trasă), că **În Cerc** este împărţit în mai multe capitole - nu doar în unul singur… mă dau bătut de "expertul literar lt. major Romaşcanu"

*

Copiez scrisoarea către ministrul de Interne (nu mai ştiu cine era, nu cred că atunci ştiam):

[28 ianuarie 1974]

Domnului Ministre de Interne
Bucureşti

Domnule Ministru,

Subsemnatul Paul Goma, scriitor, domiciliat în Bucureşti, Aleea Compozitorilor nr. 10, vă rog să binevoiţi a dispune eliberarea, de către Ministerul pe care-l conduceţi, a unei autorizaţii pe a cărei bază să-mi pot aduce, din străinătate, un aparat de multiplicat texte, piese de schimb şi materialele necesare (matriţe, tuş, gravor de matriţe) şi să-l folosesc în scopul multiplicării textelor mele literare.

a. În Codul Penal al R.S.R. (votat de Marea Adunare Naţională la 21 iunie 1968) în vigoare în clipa de faţă, nici un articol nu interzice - direct, indirect - deţinerea şi folosirea unui asemenea aparat de către persoane fizice;

b) Chiar dacă există o lege de uz intern - pe care, deci, nu o cunosc - sunt convins că se referă la altfel de texte decât cele literare;

c. În **Almanahul Auto '74**, la pag. 91, în "Informaţii vamale" se precizează bunurile în folosinţă îndelungată pe care turiştii le pot aduce din străinătate: "televizoare, aparate de radio, casetofoane, aparate de proiecţii, maşini de scris, *copiat*, calculat, *multiplicat* (s.n.)…"

Pe scurt situaţia mea: sunt scriitor de limbă română, am publicat un singur volum de povestiri, în 1968. Primul roman, predat editurii Eminescu în 1967 mi-a fost respins în 1971 pentru "*slabă realizare artistică*" (documentul poate fi consultat); al doilea roman, predat editurii Cartea Românească în primăvara anului 1971, deşi nu a fost publicat, *nu a fost respins*…; al treilea roman, prezentat aceleiaşi edituri în toamna anului 1971 deasemeni nu a fost acceptat - dar nici respins…

Singura explicaţie pe care am primit-o oficial (e drept: verbal) a venit din partea actualului preşedinte al Consiliului Culturii, Dumitru Popescu. De faţă fiind şi adjunctul său, D. Ghişe, în martie 1972, D. Popescu a spus - textual (nu pot probà, pentru că în acel moment nu aveam magnetofon ca să întregistrez "explicaţia"):

«Motivul pentru care cărţile d-tale nu pot să apară în România nu este unul politic, aşa cum, din greşeală, s-a spus până acum; motivul este: *slaba calitate estetică*» (s.n.).

Din moment ce însuşi D. Popescu, în însuşi C.C. al P.C.R. m-a

asigurat că scrierile mele sunt proaste - din punct de vedere estetic (!) - dar neduşmănoase politic, eu, ca autor al acestor scrieri proaste pot, am dreptul să le editez pe cheltuiala mea. Pentru că editura Litera (specializată în editarea de cărţi pe cheltuiala autorului) cere, pentru o singură carte, suma de 40.000 lei (iar eu, în clipa de faţă, sunt autor a opt cărţi nepublicate), singura soluţie este multiplicarea textelor după metoda Gestetner - în care scop mă şi adresez Dvs.

Din câte ştiu - şi ştiu - legile interne şi convenţiile internaţionale nu sunt potrivnice cererii mele, ba aş zice: din contră.

Sunt convins că voi primi o soluţionare pozitivă în termenul legal - mă refer la termenul în care se soluţionează petiţiile.

M-am adresat cu un memoriu-cerere asemănător şi Preşedintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu.

Bucureşti, 28 ianuarie 1974

Paul Goma

*

Acum scrisoarea către Zaharia Stancu, preşedinte al Uniunii Scriitorilor.

Spre deosebire de cea adresată ministrului de Interne, ceastălaltă este “comentată” de destinatar; atât prin sublinieri apăsate, făcute de o mână obişnuită a vedea, într-un text, ironia, ameninţarea voalată, şi… de a mânui condeiul - cât şi prin câte-va cuvinte, însă devenite ininteli-gibile prin fotocopierea “îngustă”. Probabil-sigur cererea a fost citită la Uniunea Scriitorilor - de acolo, în mod firesc, a fost trecută Securităţii, prin Hobană, prin Traian Iancu - avea prin cine anume.

[28 ianuarie 1974]

Domnule Preşedinte

Subsemnatul Paul Goma, membru al Uniunii Scriitorilor vă transmit alăturat copiile a două cereri-memoriu adresate prima Ministrului de Interne (pentru eliberarea unei autorizaţii de aducere din străinătate şi folosire în ţară a unui aparat de multiplicat de tip Gestetner), a doua preşedintelui Consiliului de Stat Nicolae Ceauşescu (reamintindu-i situaţia mea de “scriitor” fără drepturi scriiitoriceşti).

Uniunea Scriitorilor, conducerea ei mai ales, cunoaşte foarte bine (şi exact) situaţia mea. Cunoaşte şi motivele reale ale interdicţiilor de care mă bucur… A încercat în mai multe rânduri să mă apere şi să pledeze în favoarea publicării cărţilor mele. *Dacă pledoaria n-a avut nici un efect* [subliniere, marcare cu bare verticale pe margine şi adăugarea unui semn al exclamării, încercuit - n.m. P.G.], asta se datoreşte nu numai rigidităţii Consiliului Culturii - în frunte cu poetul şi gânditorul D. Popescu -, *ci şi lipsei de convingere cu care a pledat* [subliniere, marcare, semnul exclamării]. Desigur, epistola de faţă nu are drept scop reproşurile; dar *nu mă pot împiedeca să-mi amintesc,*

cu mâhnire, că dacă mă aflu în situaţia de faţă, asta se datoreşte într-o bună parte ***şi conducerii Uniunii*** [subl. identică, iar "şi conducerii Uniunii" dublu subliniată]: calomniatorul devenise secretar al Uniunii şi mână dreaptă a preşedintelui şi, bine înţeles, punerea lui la punct ar fi provocat ireparabiile daune bunului mers înainte - s.a.m.d."

[Trimitere spre Al. Ivasiuc, cel cu "decodificarea" romanului **Uşa noastră cea de toate zilele** predat la Cartea Românească în primele luni ale anului 1971; de notat că această turnare-a-turnătorului Ivasiuc nu a fost… remarcată de subliniitor; a fost de parcă nici nu ar fi fost scrisă pe hârtie].

Aşadar *am cerut eliberarea unei autorizaţii* [sublinierea reglementară, de astă dată însoţită, pe margine de un cuvânt din care nu descifrez decât "rbal", n.m.] pentru aducere şi folosire a unei maşini de multiplicat. La argumentele pe care le-am prezentat Ministrului de Interne, mai adaug unul (nu argument, mai degrabă… - nu ştiu cum să-i spun): *Dl. Laurenţiu Fulga, statornicul meu sfătuitor, m-a sfătuit mai zilele trecute să-mi scot din cap chestia cu şapirograful* [subliniere reglementară]: cum o să obţin eu aprobare, când Uniunea, ea însăşi, nu obţine - şi slavă Domnului, dânsa e instituţie! [şi această băgare de seamă a trecut "neobservată", Z. Stancu - sau însuşi Fulga - s-au întors cu spatele când au trecut prin dreptul ei - n.m.]. Aşa o fi. Iar acum mă gândesc - cu nostalgie - *la fioroasele timpuri staliniste de tristă amintire* [subliniere reglementară - n.m.], când Şcoala de literatură, al cărei student disciplinat am fost şi eu avea un asemenea aparat - cu care scoteam revista *"Anii de Mucenicie"* [sub. regl.]. *Sculă care se află în nişa din biroul lui Hobană, matriţele se află într-un dulap neîncuiat, şapirograful acoperit doar cu o husă…* [subl. regl., cu reglementarele bare verticale şi semne ale mirării; ca supliment, "comentatorul" a şters "se află" - oare de ce?, între timp îl şterpelise Hobană şi îl "transferase" la ei, la Securitate?; i-l predase - cu bon - securistului oficial, Achim cel care îşi învârtea cheile pe deget printre oglinzile holului sediului Uniunii?] Bineînţeles, nimănui nu i-a venit ideea să multiplice manifeste antiguvernamentale. Ce dracu', chiar aşa să se fi schimbat timpurile şi oamenii? [nici această observaţie nu a fost observată de subliniitor - ceea ce mă face să mă gândesc la anchetatorii mei de la Rahova, din 1977 - mai vârtos la maiorul Ghe. Goran: de fiecare dată când începeam să rostesc "necuviinţe" despre Ceauşescu, fie se întorceau cu faţa la perete - "în alarmă, ei, securiştii! -, fie fugeau din biroul de anchetă; e-he, mare e - la prezentul perpetuu - pepenele păzit de românul securist ca şi de românul terorizat de securişti!]

O să aştept răspuns la cereri atât cât prevede legea petiţiilor. *Dacă nu mi se răspunde, o să revin - dar nu tot acolo,* ***nu mai sus, ci mai alături****. Ca să se ştie şi chestia asta.* [ajuns aici, comentatorul "operelor" mele încă nepublicate - răbdare: vine-vine! - a intrat într-o

criză de isterie: nu numai că a subliniat, a re-subliniat, dar pe margine, în locul barelor verticale - 2,3,4 - pixul sau "carioca", pentru a respecta timpul istoric: 1974 - a pornit să ţopăie, la verticală, desenînd acordeoane, altfel cum să le spun, vreo trei, probabil şi un cuvânt, dar care rămâne ilizibil, un semn al mirării - încercuit…]

"*Primăvara de la Gafiţa" s-a cam fâsâit - ca să mă exprim aşa* [subl. reglem.] Nici o veste - şi când mă gândesc că graba era atât de mare (să mă editeze, evident!), încât mă speriasem că n-o să pot face - la timp şi în bune condiţiuni - corecturile. *E-hei, ce timpuri*… [dublu-subliniat, iar pe margine parcă un semn al mirării]

Luîndu-mă cu vorba, am deraiat de (pe) la tonul oficial, petiţionar. Scuze. Dar aşa se întâmplă când eşti foarte singur.

Oricum, tonul din cale-afar' de familiar nu cauzează stimei pe care v-o port.

[aici, capul paragrafului lipseşte: fiind fotocopie, nu-mi dau seama dacă a fost şters-acoperit, "cantitatea" de text care nu mai există este comparabilă - cantitativ - cu "Oricum, tonul" din paragraful de deasupra, n.m.]:

Nu mă pot stăpâni *să-l citez pe şeful Dvs. direct şi poetul, pansatorul şi arătosul D. Popescu* [subliniere, dublată la "pansatorul", la "arătosul" şi, pe margine, de trei bare verticale şi de trei semne de exclamare, încercuite, vorba fiind de Popescu-Dumne-zeu, n.m.]: «Vă asigur de stima mea reciprocă». Încă un citat din… ant*i*citatul: «Femeile ele însuşi…» Mai am - pentru că şi Dânsul posedă.

Cu stimă (dar nu recipropesciană)

Paul Goma

Adăugat de mână - de mine:

P.S. Ministerul de Interne nu mi-a acceptat cererea, motivînd că… M.I. nu e în măsură să acorde o asemenea aprobare, ci Direcţia Vămilor; că, după ce voi aduce aparatul în ţară, M.I. … nu-mi va da aprobare de funcţionare…

Exact ceea ce aştept [sublinere triplă, pe margine bare -, semne de mirare, de exclamare] p.g.

*

Copiez "măsurile" luate ca urmare a cererilor mele de autorizare a unui Gestetner. Prima hârtie pe care o am este datată "29 ianuarie 1974":

"Nota raport

"Din anul 1971 unitatea noastră îl are în lucru pe numitul Paul Goma, scriitor, fost condamnat (…) cunoscut cu activitate ostilă partidului şi statului nostru.

"Încă din 1971 au fost instalate mijloace T.O. la locul de muncă şi din 10 iunie 1973 şi la domiciliu.

"În timpul urmăririi informative, folosind reţeaua informativă şi mijloacele T.O., s-au stabilit următoarele [cale de o pagină şi ceva, pe puncte, "activitatea" mea]

"Avînd în vedere cele de mai sus precum şi pericolul social deosebit pe care-l prezintă activitatea lui P.G., rugăm să aprobaţi continuarea menţinerii şi exploatării mijloacelor T.O. instalate la domiciliul [?] până la clarificarea cazului.

"În ceea ce priveşte postul de la sediul redacţiei «România Literară» vom lua măsuri de scoatere a instalaţiei [vor fi reparat peretele spart?, nu ştiu], întrucât obiectivul merge foarte rar în biroul respectiv şi eficienţa este scăzută."

"Şeful direcţiei, general maior Dumitru Borşan".

*

A doua zi ("30 ianuarie 1974"), alt raport:

"Din materiale verificate rezultă că Paul Goma a făcut cerere prin care solicită organelor M.I. aprobarea de a aduce în ţară un aparat de multiplicat mecanic (şapirograf) pentru a-l folosi în scopuri personale.

"Analizînd baza legală a unei eventuale aprobări am constatat că Decretul 148/2 aprilie 1964 privind regimul multiplicatoarelor şi al materialelor necesar scrisului, prevede următoarele:

"Art.l - Organizaţiile socialiste şi oricare alte organizaţii (…) sânt obligate să le înregistreze la org. de miliţie.

"- Deţinerea sau folosirea de către persoanele fizice a multiplicatoarelor precum şi a materialelor necesare reproducerii diferitelor scrieri, ca: matriţe, litere de cauciuc şi paste, este interzisă.

"Art. 2 - (…)

"În altă ordine de idei H.C.M. 2288/1969 stipulează: «Constituie contravenţie la normele privind regimul multiplicatoarelor, al materialelor necesare reproducerii scrierilor şi al ştampilelor şi al sigiliilor fără stema R.S.R.»

"(…) În art. 7 se prevede că multiplicatoarele (…) deţinute ilegal de persoane fizice se confiscă".

*

Nu ştiu când va fi demarat "planul de măsuri «ETHOS»" - ce culţi, desculţii! - am documentul din "7 martie 1974" care zice:

"Un grup de elemente[!] (Paul Goma, Dumitru Ţepeneag şi Virgil Tănase) [numele proprii sunt scrise în întregime cu majuscule - n.m.], membri ai Uniunii Scriitorilor sau Fondului Literar, prin acţiunile ostile ce le intreprind, urmăresc să creeza o atmosferă necorespunzătoare [!] în rândul oamenilor de litere din ţara noastră. În mod

deosebit din a doua parte a anului 1973 aceştia au încercat să polarizeze în jurul lor scriitori tineri printre care Virgil Mazilescu, Cezar Ivănescu, Daniel Turcea, Florin Gabrea, Mihai Ursachi, o parte dintre ei nemulţumiţi că nu li se publică unele din lucrările prezentate la edituri sau reviste.

“În ziua de 27 februarie 1974 conducerea ministerului a analizat (…). S-au reliefat concluzii cu privire la concepţia de lucru (…) subliniindu-se următoarele:

“a) Activitatea duşmănoasă desfăşurată de susnumiţii este produsul influenţei şi instigărilor ostile [!] din exterior îndeosebi ale grupului de intelectuali reacţionari de la Paris format de Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ion Cuşa, Leonid Mămăligă şi alţii, precum şi de funcţonari ai postului de radio ‘Europa Liberă’.

“Atitudinea lui Paul Goma şi [a lui] Dumitru Ţepeneag nu se bucură de apreciere sau adeziune din partea scriitorilor români ci dimpotrivă sînt repudiaţi, considerînd că sub acest paravan ei îşi ascund de fapt incapacitatea profesională.

“b) *Măsurile informative* [subliniat de mână] de cunoaştere a activităţii lor, trebuiesc luate de aşa manieră încât *să nu dea posibilitatea la declanşarea de campanii publicitare* [subl. de mână] împotriva ţării noastre şi crearea artificială a unor cazuri.

“*În procesul de urmărire să se aibă în vedere descoperirea acelor fapte, comportări ori atitudini care îi compromit în opinia publică, ori dacă comit infracţiuni de drept comun* [s.d.m.], creindu-ne posibilitatea să acţionăm asupra lor şi pe această linie. *Permanent să informăm organele în drept* [s.d.m.] pentru a întreprinde asupra lor măsuri administrative, atunci când situaţia impune acest lucru.

“c) Prin mijloacele muncii informativ-operative *să se stabilească din timp, pentru a fi controlate toate contactele lui P.G., D. Ţ. şi V.T. cu emisari ai emigraţiei reacţionare, ziarişti din Occident, turişti sau funcţionari ai unor ambasade* [s.m.m.], urmînd să precizăm ce alte acţiuni intenţionează să întreprindă, ce procedee vor folosi, în scopul documentării şi contracarării acestei activităţi.

“Vom depista şi controla *căile ilegale prin care aceste elemente trimit în Occident manuscrise* [s.d.m.] cu conţinut necorespunzător *sau furnizează anumite date emigraţiei* [s.d.m..] reacţionare în legătură cu “atmosfera” din rândul oamenilor de litere din ţara noastră, *procedîndu-se la sancţiuni conform legilor în vigoare* [s.d.m.]

“*Să se documenteze, cu probe, întreaga activitate infracţională desfăşurată în ţara noastră şi în străinătate* [s.d.m.] de P.G., D.Ţ., V.T. şi legăturile acestora, astfel încât să fim pregătiţi în orice moment pentru a lua împotriva lor măsurile corespunzătoare.

“Pentru cunoaşterea permanentă a poziţiei şi activităţii lor se va acţiona diversificat, astfel:

“1. **Asupra lui Paul Goma vom proceda astfel:**

“- Prin toate mijloacele muncii de securitate vom stabili activitatea ce o desfăşoară, conţinutul lucrărilor ce le scrie, intenţiile ce

le are cu aceste materiale [!], alte acţiuni ce urmăreşte să le întreprindă în rândul scriitorilor, modul cum va proceda pentru realizarea scopului ce şi-l propune.

" a) (…) b) Informatorii «FALTICEANU» şi «RUXANDRA» vor fi dirijaţi să desfăşoare o acţiune de *influenţare* [s.m.d.] asupra lui P.G. pentru a atenua conţinutul ostil al lucrărilor sale literare în curs de elaborare.

"c) Informatoarea «RUXANDRA» va urmări activitatea unora din *relaţiile lui P.G.* [s.d.m.] (Sorin Titel, V. Mazilescu, I. Condiescu, Leonid Dimov) pentru a se stabili modul *cum evoluează* [s.d.m.], unde şi când putem interveni pentru destrămarea lor.

"d) «DONA ALBA» va continua apropierea de Tănase Virgil, principala legătură a lui P.G., de la care vom afla amănunte privind acţiunile (…)

"e) (…) primeşte valută din Franţa pe baza contractelor cu «GALLIMARD» şi existînd prime sesizări că el foloseşte această valută pentru *cumpărarea unor obiecte de la Magazinul «Comturist»* [s.d.m.] pe care ulterior le vinde la preţ de speculă, vom proceda astfel:

"- Împreună cu alte organe competente vom verifica ce cumpără şi cum foloseşte aceste obiecte.

"- Vom lua măsuri de identificare şi verificare a vânzătorului de la magazinul din str. 30 decembrie nr. 44, de unde P.G. face cumpărături.

"- Vom folosi sursa «S.D.» pentru a afla amănunte în plus despre modul cum întrebuinţează Goma bunurile cumpărate şi care sunt persoanele cărora le vinde.

"- Vom cere informatorilor «RUXANDRA», «M. N.» şi "GEORGESCU» să stabilească dacă Mona Ţepeneag şi Cristina Anastasiu Condeescu, legături apropiate ale lui P.G cumpără sau intermediază vânzarea unor obiecte de provenienţă străină.

"f) Vom avea în vedere să urmărim ce întreprinde obiectivul în legătură cu *intenţia de a-şi procura un şapirograf* [s.d.m.], cunoscînd că urmăreşte să-l obţină ilegal din străinătate sau cu sprijinul unor cunoştinţe. Ne vom deplasa în oraşul Făgăraş pentru a lua măsuri de identificare a persoanelor ce s-au angajat să-i procure şapirograful şi se va întocmi un plan detailat pentru a stabili şi preveni realizarea intenţiilor ce le au".

"2. Asupra lui Dumitru Ţepeneag vom acţiona astfel:

(…) "b) Informatorii «GRADINARU», «B.2.», «C.1» şi «RUXANDRA» vor fi dirijaţi să urmărească (…)

"c) Prin reţeaua informativă (…) se va acţiona asupra lui Alexandru Ionescu, vicar al Patriarhiei, pentru ca acesta să exercite influenţă pozitivă asupra fiicei şi a ginerelui (…)

"**3. În legătură cu Virgil Tănase (…)**

"(…) b) Prin informatorul «PODARU» vom obţine date cu

privire la *natura raporturilor obiectivului cu Paul Goma* [s.d.m.] (…)

"e) În scopul realizării unei pătrunderi mai directe în intimitatea obiectivului, se va efectua o recrutare [s.d.m.] în rândul celor mai apropiate legături ale sale. (…)

"Atenţia organelor noastre va fi concentrată şi asupra principalelor legături (Cezar Ivănescu, Leonid Dimov şi Virgil Mazilescu) şi a celor câţiva tineri din anturajul lor. La aceste elemente să cunoaştem în amănunţime atitudine faţă de Paul Goma, Dumitru Ţepeneag şi Virgil Tănase, să desfăşurăm o acţiune de *influenţare* [s.d.m.] a lor cu ajutorul reţelei sau direct (avertizare, contactare) să le arătăm că aceştia (P.G., D.Ţ., V.T.) îi atrag în activităţi ostile, le cer să acţioneze în acest fel, pentru a-şi atinge scopurile ce le au.

"Avînd în vedere pericolul ce-l reprezintă întâlnirile periodice pe care le organizează Virgil Tănase la domiciliul său cu diverşi scriitori la iniţiativa lui Paul Goma şi Dumitru Ţepeneag, vor fi luate măsuri pentru *destrămarea acestui anturaj* (s.d.m.], acţionîndu-se astfel:

"- Vor fi contactaţi direct sau cu ajutorul reţelei Marius Robescu, Turlea Stelian, Ioana Crăciunescu, Daniel Turcea, Cezar Ivănescu (…) Cu acest prilej vom exercita o activitate de influenţare în ideea renunţării la participarea întâlnirilor (…)

"Cu sprijinul U.M. 0920 vom urmări să stabilim:

"(…) - Care sunt persoanele ce-i sprijină în publicarea unor lucrări la editurile Flammarion şi Gallimard, scopul ce-i determină să facă acest lucru, influenţarea lor să renunţe la acordarea acestui sprijin.

"(…) - Să obţinem date în legătură cu materiale ale acestora ce apar în presa occidentală cât şi ceea ce se scrie despre activitatea lor.

"- Dacă e posibil să se acţioneze pe linia influenţării [!!] persoanelor din Occident care le acordă sprijin celor de mai sus, în acelaşi timp să-i determine să adopte o poziţie neutră sau defavorabilă faţă de aceştia (…)"

Şeful direcţiei, general maior Dumitru Borşan."

*

În "10 aprilie 1974" :

"Nota raport - asupra modului cum s-au realizat până în prezent sarcinile din planul «ETHOS»"

"(…) După întoarcerea de la Paris (2.03.1974), Dumitru Ţepeneag a contactat toţi scriitorii ce se află în anturajul său (…) cu care s-a întreţinut individual sau în grup (…). Ca o concluzie (…) este aceea că Paul Goma şi Virgil Tănase nu se bucură de încrederea celorlalţi (D. Turcea, V. Mazilescu, Sorin Titel etc.), există între ei neînţelegeri care au avut ca rezultat în primul rând refuzul de a semna «platforma program» (un memoriu către conducerea statului) *şi aproape încetarea activităţii cenaclului ce funcţiona la domiciliul lui Virgil Tănase"* [sublinierea mea, P.G.]

"(…) Paul Goma este preocupat de strângerea datelor necesare

scrierii unui roman «despre puşcăria de la Piteşti unde au fost deţinuţi tinerii intelectuali». Din materialele obţinute rezultă că intenţia de a redacta [!] o asemenea carte a discutat-o cu Monica Lovinescu când se afla la Paris, căreia i-a comunicat ulterior că dacă nu va reuşi să se documenteze, va scrie totuşi o carte despre imposibilitatea de a obţine amănunte necesare acestui manuscris.

"- A fost identificată o nouă legătură a obiectivului la care îşi lasă manuscrisele atunci când pleacă de acasă «pentru a nu fi sustrase de securitate»: Wexler Elian (…). S-a intreprins măsuri de (…) atragere la colaborare.

"- A fost identificată (…) persoana din Făgăraş care i-a promis lui Paul Goma că poate să-i confecţioneze un şapirograf la Combinatul chimic [???]: Sofonea Martescu Doina (…)

"- Cunoscînd faptul că socrul lui Paul Goma şi-a construit o vilă la Breaza [nu socrul, ci sora sa - n.m.](…) am cerut la I.J. Prahova amănunte pentru a cunoaşte condiţiile informativ-operative existente în acea localitate (…)

"- Cenaclul organizat de V. Tănase la domiciliul său în ultima perioadă de timp aproape că şi-a încetat activitatea, deoarece au avut loc unele neînţelegeri între participanţi (V. Mazilescu, C. Ivănescu) (…)

" … s-a trecut la contactarea lui «T.G.» redactor la o revistă din Bucureşti (…) în vederea atragerii sale în colaborare.

"O serie de informatori («TOM», «TEODORESCU», «RUXANDRA» etc.) au fost dirijaţi să desfăşoare activitate de influenţare atât direct asupra elementelor urmărite, cât mai ales asupra unor legături ale acestora (V. Mazilescu, I. Negoiţescu etc.) *în scopul destrămării anturajului* [s. mea, P.G.]

"Raportăm că la 7 aprilie a.c. D. Ţepeneag a plecat la Paris (…)

"Şeful Serviciului Lt. Colonel Nicolae Mihai,

"Şeful Direcţiei, General maior Dumitru Borşan"

*

"Ministerul de Interne,
"Inspectoratul Municipiului Bucureşti
"S e c u r i t a t e
"- 122/BM -

"Strict secret
"Exemplarul 2
"4 martie 1974

"N O T A

"Din măsurile T.O. [Tehnica… ascultării, dar nu ştiu cum se citeşte *O.*] intreprinse la domiciliul lui Tănase Virgil, într-o convorbire avută de cel în cauză în seara zilei de 28.02.1974 cu soţia lui Doina şi Paul Goma [de ce Tănase Virgil - dar Paul Goma?, mister] au rezultat o serie de aspecte [curat aspecte! - auditive] făcîndu-se diferite comentarii şi aprecieri cu privire la:

"-existenţa cenaclului literar clandestin ce funcţionează la

domiciliul lui Tănase Virgil; despre persoanele ce participă (…);

"- venirea lui Dumitru Ţepeneag de la Paris (…);

"- evenimentele politice din ţara noastră (…) proferînd ironii la adresa politicii partidului şi statului nostru;

"-intenţii de organizare a unei grupări politice (…), anunţarea conducerii unor partide socialiste din Occident. (De subliniat că multe din discuţiile purtate de cei trei au fost făcute pe un ton ironic şi sub influenţa consumului de băuturi alcoolice).

"(…) Discutînd despre cenaclu, Tănase Doina [şi ea este tratată de Tănase!] îşi exprimă părerea că «aceste întâlniri sunt o pierdere de timp (…) discuţiile nu au aspect literar, sînt simple bârfe, certuri, se jignesc între ei, cum s-a întîmplat rândul trecut cu Virgil Mazilescu care a plecat supărat».

"Paul Goma consideră că gestul lui V. Mazilescu a fost premeditat: urmărea de mai demult să se retragă şi a profitat de neînţelegerile pricinuite de comentarea critică a unor bucăţi literare citite de Florin Gabrea.

"În continuare se ascultă Europa liberă [cu care prilej o ascultă şi băieţii de la Secu, prin TO!], iar telefonic Dan Cristea anunţă că «nu mai vine, deoarece nici ceilalţi obişnuiţi nu pot participa: Mazilescu continuă să rămînă pe poziţia lui imbecilă, Cristina Anastasiu are treburi, Cezar Ivănescu este bolnav - rămâne pe joia viitoare».

"(…) redăm în continuare unele discuţii…[urmează trei pagini de transcriere de pe bandă a unei trăncăneli - n.m.]

"Cei menţionaţi fac diferite afirmaţii în legătură cu «înfiinţarea partidului» lor (…). Paul Goma conchide «putem considera ziua de azi ca zi de naştere a partidului»! (…) Tănase Doina afirmă: «Lasă pe mîine, că e 1 martie - atunci vine şi Ciopolinache, cîinele nostru»… [m-a uns la inimă transcrierea: Doina avea umor, Ciopolino fiind tatăl legal al lui Goofy, căţeluşa noastră - n.m. înlăcrimată] (…)

"Faţă de situaţia nou apărută, propunem:

"- Reţinerea benzii de magnetofon pe care sunt înregistare discuţiile;

"- Raportarea (…) continuarea supravegherii informative semnalate".

*

"I.M.B. Securitate
Primit Cpt. Oprişor O.
Sursa «FALTICEANU»
Nr. 0017/122/6.03.1974

"Strict secret
"Exemplarul Nr. 1

"N O T A

"în legătură cu un memoriu făcut de Paul Goma

"La 22 februarie Paul Goma s-a interesat la editura Cartea românească dacă există noutăţi în legătură cu 'În Cerc' (…).

"Editura a anunţat că a pregătit din punctul să de vedere o discuţie pe care o va face într-un viitor apropiat; de fapt, explică editura, o atare discuţie nu era atunci în cel mai potrivit moment ["Gafiţa Nuimomentul", îl poreclisem - n/m. plină de răutate], întrucât expulzarea lui Soljeniţîn din URSS ridicase într-o privinţă potenţialul de replică al lui Paul Goma şi discuţia s-ar fi desfăşurat avantajos pentru carte. Asupra acestei împrejurări Paul Goma n-a fost informat.

"Însă P.G, el însuşi a arătat că are noutăţi, anume făcuse un memoriu către conducerea superioară şi avusese două discuţii în legătură cu situaţia sa.

"Cam odată cu intensificarea discuţiei despre Soljeniţîn P. G. a alcătuit memoriul amintit, expunînd situaţia sa, imposibilitatea de a tipări în România, faptul că în schimb, statul nu refuză banii care-i vin [de la capitalişti] (…)

Cale de 4 pagini Gafiţa-Fălticeanu povesteşte istoria cu banii; cu Geştetnerul; cu întâlnirea mea cu boii de la C.C.: Nedelea şi Potra, secretarii lui Burtică. Încheie:

"În discuţia la editură i s-a atras atenţia că reluarea memoriului coincidea prea strâns cu cazul Soljeniţîn şi că împrejurarea putea avea caracterul unui act de presiune din partea sa, într-un moment socotit prielnic. Paul Goma n-a negat.

"«FALTICEANU»"

"N.B". al cpt. Oprişor nu interesează.

*

"Primit: Lt.Maj. Moraru Augustin
Sursa. Cand. «TRANDAFIR»
Casa: domiciliul sursei
Data: 17.04.1974

"151/MA/ 17.04.1974/006
"STRICT SECRET
"Ex. 1

"N O T A

"Luni 15 aprilie 1974 restaurantul Athenée Palace: Ioana Crăciunescu, Gelu Colceag, Gabriel Iencec; cam după o oră în urma unei discuţii avute cu Iencec, Colceag a scos pe masă (vrînd să ne citească un fragment) un dosar gros cu coperţi verzi. La întrebarea mea firească, ce-i acolo, mi-a răspuns că este un roman al lui Goma.

"Probabil că figura mea era atât de edificatoare [Trandafire, Trandafire, de ce nu citeşti tu şi neşte cărţi, nu doar *Sportul*? - întrebarea mea - indiferentă] încât imediat m-a întrebat cum de nu-l cunosc pe Goma. Au început să-mi povestească despre el:

"Gelu Colceag: «Este un tip care a fost închis în timpul rebeliunii din Ungaria [aşa să fi zis Colceag: "rebeliune"?, nu: "revoluţie"?], a fost în străinătate şi s-a întors, cărţile lui s-au publicat la Paris.

Soljeniţîn al nostru, un tip formidabil!»

"Ioana C.: «Aici povesteşte cam ce i s-a întâmplat în închisoare, dar exact ce a păţit!»

"G. Iencec: «Povestirea începe cu două zile înainte de a se libera, dar de fiecare dată revine şi-şi aminteşte o altă întâmplare mai veche»

"G. Colceag: «Are mai multe romane. Am citit câteva. Sunt extraordinare! După ce-l termin ţi-l dau şi ţie!!!»

"Ioana C.: «Să vezi ce i s-a întâmplat lui Victor Ştrengaru: Când citea cartea asta, a sunat la uşă cineva şi nu ştia ce să facă; întâi s-a aşezat pe ea, apoi a ascuns-o sub saltea, apoi într-un dulap - şi după aceea a deschis. Ca să-ţi dai sema de tensiunea din roman.»

"G. Iencec (către G. Colceag): «Ţii minte fragmentul ăla cu turnătorii?»

"G. Colceag; «Da. Să vezi cum procedau turnătorii, cum spune cine era şeful (directorul) închisorii de la Gherla - un tip prieten cu Gheorghiu-Dej, cum vorbeau turnătorii direct cu Bucureştiul, ce bătăi mâncau deţinuţii din cauza lor».

"Ioana C. «De ce nu-l luăm şi pe el cu noi?» ("El" fiind eu?!!).

"G. Iencec: Da chiar, ce faci sâmbătă? Dacă n-ai nici un program vii cu noi?»

"G. Colceag: «Sigur, vino şi-ai să-l cunoşti pe Goma! E un tip interesant!»

"S-au mai discutat câteva fragmente din romanele d-lui Goma. S-au mai povestit alte pasaje 'interesante' (!) iar în principiu a rămas să fiu chemat la telefon a doua zi pentru a stabili un contact direct sâmbătă seara.

"În orice caz după întreaga discuţiei am înţeles că toţi trei sunt 'inconştienţi' total, fiind subjugaţi de admiraţia pe care i-o arată acestui 'idol' al lor, dl. Goma!!!"

"«TRANDAFIR»"

"N.L. «Trandafir» ne-a mai furnizat un material despre cei trei semnalaţi în prezenta notă care fac parte din legăturile lui Goma. A avut sarcina să cultive relaţii cu aceştia pentru a stabili poziţia şi atitudinea politică a acestora, sarcină care i-a fost trasată în continuare. A fost instruit să accepte invitaţia la Goma pentru sâmbăta următoare (inclusiv citirea romanului 'Ultima noapte la Gherla'), ocazie când vom putea verifica prin mijloace T.O. sinceritatea şi obiectivitatea acestuia.

"Nota se va exploata la D.U.I. «BARBOSUL»

"Lt. Maj. Moraru Augustin"

Am terminat de copiat ce mi-a trimis St. Olaru a în al doilea plic.

Extrem de obositoare treabă.

Însă, pe măsură ce trăgeam în jug, mi se părea tot mai utilă (treaba: copierea - cu excepţia scrisorilor) - deci plăcută. Multe afirmaţii de ale mele despre acea perioadă - şi următoarele - fuseseră primite cu mefienţă, când nu cu ostilitate. Acum am… docomente.

Numai că… eu însumi am considerat tot ce pleacă de la Securitate ca fals, falsificat, cu intenţii de diversiune.

Înainte, când nu aveam "documente", doream fierbinte să fiu crezut, să nu mi se ia povestirile drept… poveşti.

Acum, când am "acte la mână"… - ce să fac cu ele? Pe de o parte, oamenii care nu mă crezuseră atunci au uitat ce nu-crezuseră; pe de alta: cum să mă folosesc de aceste hârtii, "recolta Secu 2003"? Doar declarasem în atâtea rânduri că nu cred nimic din ce provine de la Securitate.

Dar nu rog pe nimeni să fiu crezut. Cine mă crede - m-a crezut şi fără aceste hârtii; cine nu - pe nu rămâne.

1 9 7 7

Fireşte, deplor "gaura" din dosar: lipsesc trei sferturi din anul 1974, apoi 1975 şi 1976 în întregime (şi primele două luni din 1977).

Ce interesant ar fi să aflu de la sursa… subterană ce gândeau-notau secii în legătură cu **Gherla**, apărută la Gallimard, în 1976, transmisă la Europa liberă în lectura mea, precum şi "măsurile", printre care însărcinarea scriitorilor - colegi ai mei - Ivasiuc, Breban, Bălăiţă, Ţoiu - cu misiunea de a mă încondeia la editorul suedez René Coeckelbergh, care-mi publica chiar **Gherla**; pe lângă Noel Bernard, directorul secţiei române a Europei libere; pe lângă Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca - ei, da…

Nu am documente pentru aceşti aproape trei ani - şi nu voi avea începînd din 1978.

Sper că nu definitiv.

F E B R U A R I E (1977)

Primul document din anul 1977 (**Dosar I 2217, vol 6**) parvenit mie este o NOTA din 25 februarie, din sursa "Petrescu", primită de Maior Indrei Ioan şi clasat la «Problema 'Arte-Cultura'» - "obiect: Virgil Tănase şi soţia sa, Doina". NOTA a fost redactată la Timişoara şi a avut ca sarcină: convorbirile telefonice ale Marietei Ujică cu mama sa - prietenă cu Doina Tănase.

La "Observaţii" se reaminteşte că "Virgil Tănase este scriitor român, aflat la Paris, *aderent la Charta 77*"!(s.m.)

În continuare: "Sursa a primit sarcini de a stabili dacă Andrei Ujică (…) cunoaşte telefonul lui Paul Goma".

M A R T I E

"330/003024/00 / 8 III. 1977
"«Nicuşor» STRICT SECRET Ex. nr. 1
"lt.col. DAVID NICOLAE

"N O T A

"Cu ocazia unei discuţii purtată cu NICU CARANDINO, scriitor şi critic de artă, fost membru al PNT, fost deţinut politic, acesta mi-a spus despre scriitorul român PAUL GOMA următoarele;

"«Cu ani în urmă PAUL GOMA care se deplasa liber în Occident şi-ar fi oferit acolo serviciile sale unor organizaţii străine de spionaj care, bănuindu-l de colaborare cu autorităţile române nu l-au luat în serios. Se pare că CIA i-ar fi spus că el nu poate fi util decât printr-o acţiune care să se desfăşoare nu în Occident, ci în România (…) P. G. ar fi acceptat această propunere care a fost urmată de publicarea mai multor cărţi ale sale în RFG şi Franţa, cărţi extrem de mediocre care n-ar fi văzut niciodată lumina tiparului. Publicarea (…) ar fi oferit americanilor prilejul de a-i pompa bani în Occident şi în România, sub acoperirea drepturilor de autor.

"Şi acum P.G protestează împotriva regimului din România, fiind manevrat - după părerea lui N. Carandino - de americani, care intenţionează să generalizeze acţiunile protestatare din diverse ţări socialiste şi să le aducă în discuţie la Conferinţa de la Belgrad.

"În concluzie pentru N. Carandino scriitorul român Paul Goma este o lichea care nu are nici o valoarea pe plan artistic.

"N.S.: Nicu Carandino se află în atenţia IMB - Securitate unde se va trimite o copie a notei pentru exploatare.

"Lt. col. DAVID NICOLAE"

Ei, da: mie Carandino îmi spunea una, lui "Nicuşor" din-contra. Pot afirma că turnătorul a aranjat eventualele spuse ale lui Carandino - ca să-i fie lui bine? O şi afirm - dar să nu mi se ceară să şi cred ceea ce spun. N-ar fi la prima măgărie - vorbesc de "Nicu" Carandino.

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Direcţia I Ex. 2
"151/AV/00303831 din 11 martie 1977

"Către Direcţia a III-a

"O sursă a unităţii noastre ne semnalează că într-o discuţie avută cu scriitorul PAUL GOMA pe data de 9 martie a.c. ETIENNE DUS-

SART - secretar la Ambasada Belgiei din Bucureşti, aflat în atenţia dv. i-a comunicat acestuia că doreşte să-l vadă cât mai curând posibil. (…)

"Seful direcţiei Seful Serviciului
"General maior DUMITRU BORSAN Col. NICOLAE MIHAI"

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Direcţia I Ex. Nr. 2
"Nr. 00327733 din [lipseşte data] martie 1977

"N O T A

"În ziua de 7 martie a.c. ziaristul american MALCO[L]M BROWN WILD de la 'New York Times' l-a vizitat la domiciliu pe PAUL GOMA căruia i-a luat un interviu. Cu această ocazie P.G. a adus injurii şi calomnii la adresa politicii promovate de conducerea superioară de partid. El a comentat în termeni duşmănoşi actualul dezastru din România [cutremurul din 4 martie - n.m.], insinuînd că aceasta va constitui un pretext şi o justificare a conducerii statului pentru actualul nivel de dezvoltare a ţării, apreciat de el ca mult rămas în urmă. P.G. i-a cerut lui M.B. să-i trimită cât mai mulţi ziarişti pentru a face campanie de presă în Occident.

"De asemenea P.G. a fost vizitat de ziaristul olandez HUF IULIUS FRANCISCUS PERUS ANTONIUS MARIA care de asemenea i-a luat un interviu. P.G. relatează [sic] că este în posesia a 46 semnături pe scrisoarea adresată Conferinţei de la Belgrad, dintre care majoritatea ar fi persoane care reclamă [re-sic] lipsa libertăţii de opinie şi a practicării religiei. A insinuat chiar [sic-sic] că o persoană cu funcţie de conducere [dar nu-i spune numele: Burtică] i-ar fi relatat despre periculozitatea pe care o prezintă secta 'Martorii lui Iehova'.

"Relatează că este ameninţat prin telefon şi crede că viaţa îi este în pericol întrucît şi vecinii ar fi fost incitaţi împotriva lui. Totodată face aprecieri injurioase la adresa politicii promovate de partidul nostru".

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Nr. 00327750 din 11 martie Ex. 1

"N O T A

"Sursa vă informează:

"După o relatare a lui OVID. S. CROHMALNICEANU, de pe la sfârşitul lui februarie crt., la scurtă vreme după ce s-a auzit de scrisoarea lui PAUL GOMA prin care îşi mărturisea aderarea la principiile 'CHARTEI celor 77' [?] de la Praga, în casa lui N. TERTULIAN acesta a fost abordat de HENRI WALD care i-a propus să facă şi ei ceva, să semneze o scrisoare sau un protest colectiv, să găsească o seamă de amatori care să apere libertăţile de opinie, libertatea de expresie, de manifestare, etc.(…) ori să se alăture vocii şi acţiunii lui

P.G., ori să găsească o soluţie proprie, coalizînd un grup de scriitori sau de intelectuali nemulţumiţi care «să se mişte, căci mai toţi occidentalii se miră că peste tot se întâmplă cîte ceva, numai în România nu se petrece nimic». La un asemenea impuls din partea lui H. W., amator de a crea dizidenţă sau poate gelos că iniţiativa (…) o luase altcineva, N.TERTULIAN ar fi replicat că protestatarii cehi au avut motive orişicum mai întemeiate; mulţi fuseseră daţi afară din partid şi din funcţiile ocupate, prieteni de-ai lor se aflau arestaţi poate că abuziv, trupe de ocupaţie se află în Capitala Cehoslovaciei. «Pe cînd noi, ar fi spus TERTULIAN, ce motive aşa de grave am avea, ca membri de partid şi membri ai corpului didactic ce sîntem»? În continuare discuţia s-ar fi purtat pe unele mărunte însă reale nemulţumiri, ca de pildă aceea a soţiei sale GEORGETA HORODINCA, i se tergiversează de peste un an publicarea unui manuscris (…)

"De reţinut că scandalul urmărit de GOMA începe să-şi azvîrle seminţele într-unele minţi amatoare de aventuri ale căror consecinţe aventurierii nu le apreciază cu luciditate. Dimpotrivă [sic]? Şi atari manifestări cine ştie cum pot evolua.

"Aşa, de pildă, în dimineaţa de 3 sau 4 februarie, NINA CASSIAN mi-a spus că la proiectata conferinţă a Uniunii Scriitorilor «foarte mulţi or să spună lucruri teribile. Chiar şi EUGEN BARBU, chiar şi A. PAUNESCU. Uite, o poetă care nici nu ştie să vorbească [sic] IOANA DIACONESCU, totuşi a tocat din guriţă la ultima noastră întîlnire de partid o serie de adevăruri îngrozitoare, despre scriitori care nu au ce mînca şi care nu sînt publicaţi, n-au servicii, n-au unde să locuiască, sînt trataţi ca nişte cîrpe murdare» etc. Socotind că în ultimii 5-6 ani lipsa de respect faţă de scriitori, batjocorirea lor cu asentimentul ofialităţilor (de pildă ceea ce a fost pusă ori lăsată să debiteze la Congresul Culturii actriţa DRAGA OLTEANU), reducerea (…) cantităţii de hîrtie (…) înmulţirea cenzurilor - pe care Nina Cassian le numeşte *vămile pustiului*… (…). ei bine, socotind ansamblul acestor situaţii şi realităţi (…) dacă nu se iau măsuri de remediere, atunci «nu numai incendiul Goma se va extinde, însă vor izbucni şi alte focuri care mocnesc, pentru că dispreţul cu care sîntem de o bună vreme întîmpinaţi a generat o surdă şi cvasigenerală revoltă».

"Am întrebat-o (…) ce atitudine are faţă de manifestările şi acrobaţiile lui GOMA. Mi-a răspuns că (…) ea ar fi gata să semneze alături de GOMA dacă ar şti mai clar ce cuprind protestele lui şi dacă şi alţi scriitori valoroşi îndeosebi dintre cei cunoscuţi în străinătate i-ar însoţi exemplul [ehe, *dacă*-ul la scriitorul român…]. Conform părerii sale «ceva se întâmplă (…) se merge către unele reparaţii în ceasul al doisprezecelea. În cazul în care am dreptate, ceea ce s-a întâmplat cu mine se va întîmpla şi în cazul altor scriitori». «Despre ce e vorba?» m-am interesat. «Am primit pe neaşteptate un telefon de la DUMITRU GHISE care m-a invitat ieri [ca] să se intereseze ce manuscrise am depuse la diferite edituri şi m-a asigurat extrem de politicos (…) că apariţia lor va deveni certitudine, deoarece rolul său în funcţia în care

a fost numit este chiar aceasta: de a rezolva favorabil problemele scriitorilor 'care au probleme şi care au neplăceri'». Ceea ce înclina să creadă Nina Cassian era că Dumitru Ghişe se va ocupa şi de satisfacerea altor scriitori".

Plăcut surprins de Wald. Se confirmă proasta opinie despre Tertulian: el şi ai săi - "ca membri de partid (încă ne-excluşi), ca membri ai corpului didactic (încă ne-des… membrarisìţi) nu aveau motive - motivul lui Tertulian fiind după chipul şi asemănarea caprei-ruseşti: «Care capră?». Deasemeni despre Nina Cassian: ea s-ar, cu dragă inimă, solidariza cu mine, dar mai întâi să vadă "programul", "doleanţele" - pe care le cunoştea foarte bine, doar nu erau secrete, Europa liberă le difuzase, oamenii din jurul ei le comentau…

E-he! Greu să renunţi la *privilegii* - chiar atunci când *privilegiile* îţi sunt ameninţate.

Noi, românii, nu avem o intelighenţie - în locul ei avem o adevărată, zdravănă, bine-alcătuită *privilighenţie*.

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Direcţia a III-a Ex. nr. 1, S.P. 395
"nr. 330/DN/00263500
"din 11.03. 1977

"Către Direcţia I

"Recent SAILLARD CHRISTIAN, ataşat comercial adjunct la ambasada Franţei din Bucureşti a solicitat părerea unei surse a unităţii noastre despre scriitorul român PAUL GOMA - care, după propriile afirmaţii, protestează împotriva regimului din R.S. România şi începe să aibă adepţi în jurul său.

"Sursa - conform instructajului primit [se putea fără "instructaj"? - comentariul meu, duşmănos - P.G.] - i-a spus că PAUL GOMA nu este o personalitate în lumea scriitorilor, că opera lui este fără valoare şi că, în mediocritatea lui, încearcă să se facă remarcat prin ceva. A adăugat că, după părerea sa şi a criticului de artă NICU CARANDINO care a făcut 14 ani de puşcărie şi nu poate fi acuzat de lipsă de obiectivitate [oare?], PAUL GOMA este un escroc luat în braţe de Occident şi o nulitate absolută din punct de vedere literar-artistic.

"SAILLARD a răspuns că sursa nu este singura persoană care i-a spus acest lucru şi că şi ceilalţi colegi de la ambsada franceză au ajuns la aceleaşi concluzii.

"Alăturat anexăm o notă *) privind opinia lui NICU CARANDINO despre PAUL GOMA.

"Locţiitor şef Directie
"colonel STANCU AUREL Seful serviciului
"lt. col. DAVID NICOLAE"

*) "Nota" se află înregistrată la data de 8.III. 1977.

*

"Ministerul de Interne Strict Secret
"U.M.0672/Bucureşti ex. unic
"Nr. 5/00704121 din 11 III 1977

"Către Direcţia I
"Indicativul 151 lt.col. Vavernia
"vă trimitem:

"S I N T E Z A
privind filajul numitei GOMA (NAVODARU) ANA MARIA ("GETA"), domiciliată în Bucureşti [adresa]; efectuat în perioada 19.II.1977 - 28.II.1977.

" În ziua de 19.II.1977

"- Între orele 9,15 -11,35 "GETA" a vizitat adresa nouă din bd. N.Bălcescu 35 etj. 3 apt. 6. la această adresă domiciliază: Anghel Răzvan Ioan, fiul lui Ionel şi Zoe-Lia, medic (…). Căsătorit cu Maria (…). La ora 16,10 "GETA" a plecat de acasă împreună cu tatăl său şi pînă la ora 16,30 s-au plimbat - discutînd (…)

"În ziua de 20.II.1977

"Între orele 8,40 - "GETA" a fost în piaţa Moghioroş unde a făcut mai multe cumpărături alimentare.

"La ora 10,50 a efectuat [aşa!] o convorbire telefonică (…) cu o individă [!] căreia i-a spus să se întâlnească la ora 12 în Parcul Moghioroş.

"La ora 12,00 "GETA" a plecat de acasă împreună cu copilul şi cîinele în parcul Moghioroş unde s-a întîlnit cu o individă cu care s-a plimbat (moment foto) până la 12,45 (…) Individa identificată în persoana numitei STRUTEANU IRINA, fiica lui (…), locuieşte în str. (…)

"La ora 15,30 "GETA" a condus până în str. Drumul Taberei pe ziarista engleză TREVISAN PAVLOVICI DESA (moment foto), care venise la locuinţa acesteia de la ora 14,30.

"- În ziua de 21.II.1977

"(…) La ora 15, 30 "GETA" a condus pînă în str. Dr. Taberii pe numitul BREBAN NICOLAE (cunoscut de dvs.) care a vizitat domiciliul lui "GETA"

"- În ziua de 22.II. 1977

"La ora (…) "GETA". La ora (…) "GETA"…

"(…) în această perioadă filajul s-a executat continuu, atît ziua cît

şi noaptea.(…) În deplasările din jurul domiciliului a plecat de regulă cu copilul, timp în care a fost foarte atentă la persoanele din jurul său.

“Filajul continuă.

“Anexăm un număr de 9 fotografii.

“Locţiitor comandant unitate (indescifrabil)

“Seful serviciului (un “locot. colonel” indescifrabil)”

Raportul are 4 pagini mari şi late.

*

“Ministerul de Interne, Direcţia I Strict secret Ex. 1
“150/AV/00327753 din 12.03. 1977

“N O T A - R A P O R T

“PAUL GOMA locuieşte periodic - în special vara - în localitatea Breaza, pe str. Gării nr. 63, într-o vilă proprietate a mătuşii soţiei sale, LUIZA NAVODARU.

“Pentru a cunoaşte din timp şi preveni eventualele acţiuni duşmănoase ce ar putea să le intreprindă sus-numitul se impune ca una din măsuri, instalarea mijloacelor A.C.M în cele trei încăperi şi bucătăria imobilului respectiv. Există condiţii tehnice asigurate de serviciul de specialitate de la I.J. Prahova, ca postul să fie ascultat la Cîmpina, iar pentru pătrundere avem cheia care a fost încercată şi funcţionează normal. Pentru executarea lucrării se va proceda astfel:

“1/ Acţiunea va fi coordonată de Col. NICOLAE MIHAI, Seful serviciului 5 din cadrul Direcţiei I, care se va afla la telefoanele: B.C.502, interior 2788 şi direct 13.90.95/

“2/ În locuinţă va acţiona o echipă formată din Lt.col. CHIRTAS, Seful serv. «T» de la I.J. Prahova, împreună cu doi ofiţeri din colectivul său, un ofiţer de la Unitatea Specială «T», iar de la Direcţia I - Lt.col DOBRESCU H. şi Mr. ACHIM VICTOR. Pătrunderea se va efectua seara.

“Pentru a uşura acest lucru, vom organiza ca, timp de 15’ curentul să fie întrerupt. Lucrarea se va efectua după camuflarea geamurilor. Ieşirea din obiectiv va fi în funcţie de timpul cînd sînt introduse măsurile speciale, dimineaţa înainte de a se lumina sau în seara următoare, în cazul cînd camuflajul nu dă siguranţă şi se va lucra la lumina zilei.

“3/ Lt. col. Wawernia M. şi Lt. maj. MALUREANU VASILE împreună cu ofiţerul sectorist de la I.J. Prahova se vor afla tot timpul lucrării în preajma vilei, anunţînd dacă se observă din exterior ceva şi asemenea, să sprijine grupa tehnică în situaţia cînd va trebui să părăsească casa în alte condiţii decît cele propuse. Legătura dintre cele două echipe se va realiza prin stornuri, iar cei din interior vor avea legătura cu I.J. Prahova prin radio.

“4/ În ziua cînd se va intra în obiectiv, pentru a preveni plecarea din Bucureşti, vom organiza chemarea la Editura Cartea Românească

a soţiei lui PAUL GOMA şi la editura Univers a lui PETRE NAVODARU. Acest lucru este posibil, deoarece respectivii au lucrări ce urmează să apară la cele două instituţii.

"- Răspunde Cpt. Trifan Viorel

"5/ În afară de PAUL GOMA şi soţia sa vor fi luatî în filaj cu două zile înainte LUIZA NAVODARU şi PETRE NAVODARU (…) pentru a cunoaşte deplasările (…) şi dacă intenţionează sau nu să călătorească la Breaza.

"- Răspunde Lt. maj. Mălureanu Vasile

"6/ Col. SALAPA VASILE şi Cpt. TRIFAN VIOREL vor ţine permanent legătura cu echipele de filaj şi cu ofiţerul care exploatează măsurile T.O. existente, pentru a cunoaşte mişcarea celor patru persoane, ca să poată comunica la timp echipelor de intervenţii (filaj sau grupa operativă de la Breaza).

"7/ În situaţia cînd din aceste persoane va pleca totuşi vreuna spre Breaza, există timpul necesar pentru alarmarea şi scoaterea echipei"

Documentul se sfârşeşte aici. Să fie incomplet? Îndestulător pentru a constata mobilizarea atâtor mijloace, echipe, securişti - în ce scop?

Ce întrebare! În scopul *terorizării nesecuriştilor*.

*

"NOTA 13.III. 77

"Agentia France Presse - Paris (13.III) - «Comitetul francez pentru apărarea drepturilor omului în România» a alertat sâmbata, într-un comunicat publicat la Paris, opinia publică faţă de internările psihiatrice pentru «delict de opinie» al căror obiect sînt în prezent un anumit număr de persoane in România.

"«Comitetul» citează, între altele, în comunicatul său pe scriitorul român Paul Goma care a denunţat într-un interviu difuzat de radioul olandez internarea a trei semnatari [ai scrisorii] şi într-un alt interviu publicat de *Les Nouvelles Litteraires* din 3 martie 1977, alte opt cazuri, între care cel al lui Gheorghe Braşoveanu".

*

"Radio Europa liberă - Paris, 12 III 77) - Un interviu acordat de Paul Goma reţelei de radio şi televiziune americane C.B.S. (relatare Noel Bernard)

"Din Statele Unite ne-a fost transmis un reportaj al reţelei (…) C.B.S.(…) După cîte ştiţi, Paul Goma era activ înaintea acestei tragedii care a lovit România vinerea trecută, adunînd semnături pe o scrisoare adresată celor 35 guverne semnatare ale Acordului de la Helsinki şi în care protesta împotriva faptului că guvernul român nu respectă drepturile omului.

"Dl. Goma spune că regimul din ţară a exploatat catastrofa în scop de propagandă, afirmînd: «clădirile care s-au prăbuşit au fost

aproape toate construite în perioada dintre cele două războaie». El spune că această afirmaţie este atît tragică, cît şi greşită [spusesem: «mincinoasă»]. De asemenea Dl. Goma spune (…) că supravegherea apartamentului şi ameninţările telefonice impotriva vieţii sale continuă. Dl. Goma îşi încheie interviul spunînd că lupta pentru drepturile omului va fi mai puţin urgentă deocamdată decît lupta pentru supravieţuirea naţională.

"NOTA 16.III.77
"Agenţia DPA (RFG) - Alte 98 persoane au semnat scrisoarea adresată celor 35 guverne (…) iniţiată de Paul Goma."

*

"R.S.R. Ministerul de înterne Direcţia III-a Strict secret
"nr.341/IN/00 26313 din 14 martie 1977 Ex.nr. 1, S.P. 395
"Ministerul de Interne, Direcţia I-a

"Vă comunicăm că diplomaţii turci au obţinut de la o altă ambasadă traducerea în engleză a trei scrisori pe care scriitorul PAUL GOMA le-a trimis postului de radio Europa liberă, Conferinţei de la Belgrad şi unui cetăţean ceh KOHUT [sic].

"Diplomaţii s-au interesat asupra valorii artistice a acestuia, afirmînd că acestuia i s-a oferit un paşaport pentru a părăsi ţara, însă ar fi refuzat. Comentau că probabil autorităţile au vrut să-l "expulzeze" ca şi pe TANASE VIRGIL despre care s-a scris pe larg într-un ziar american.

"Menţionăm că din datele ce le deţinem PAUL GOMA nu apare ca vizitator al acestei ambasade sau legătură a diplomaţilor.

"Locţiitor sef directie
"maior Ardeleanu Gheorghe Seful serviciului
"locot.col Dinu Ion"

*

"Ministerul de Interne Strict secret Exemplar l
"Nr. 00327754 din 14 martie 1977

NOTA

"În ziua de 13 martie a.c. PAUL GOMA a fost vizitat de ziaristul american RICHARD GROSS de la UPI căuia i-a acordat un interviu *). I-a relatat despre intrevederea avută cu tov. CORNEL BURTICA unde «s-a repetat discuţia pe care am avut-o prima dată». Despre tov. BURTICA spune că «este un om foarte abil, stil comunist, care nu spune ce vrea de fapt». De data asta i s-a reproşat că l-a ofensat pe şeful statului, la care el ar fi replicat că toate dispoziţiile care au venit asupra sa, care l-au privit pe el şi cărţile sale au venit de la conducere **)? Tovarăşul BURTICA l-a contrazis explicîndu-i că dimpotrivă conducerea superioară de partid a dat dispoziţie să nu se ia măsuri împotriva sa. PAUL GOMA afirmă că nu i-a convenit acest răspuns pentru că de fapt asta este o altă problemă (…)

"Întrebat de RICHARD GROSS cu ce l-a atacat pe preşedinte PAUL GOMA afirmă că «în scrisoarea trimisă [lui] îl invitam să fie consecvent cu declaraţia din 1968 şi să se solidarizeze cu cehii» (…)

"P.G. relatează că a spus tov. C.B. despre internarea oamenilor în spitale ***); conform decretului nr. 12/1965 (…) P.G. afirmă că această lege [prestarea jurământului] «este o lege feudală». (…)

"Înrebat de ce nu este şi el internat, P.G răspunde «fiindcă sînt prea cunoscut», adăugînd că el are protecţia presei. (…)

"În final PAUL GOMA îşi exprimă admiraţia şi stima pentru preşedintele JIMI [grafia Securităţii] iar RICHARD GROSS îi mulţumeşte în numele poporului american"

*) Vezi episodul Gross în **Culoarea curcubeului,** cap. XII, "Puştiul";

**) Eu rostisem numele "Ceauşescu", însă în rapoartele securităţii nu apare.

***) Spitale psihiatrice, desigur.

*

O NOTA cu antetul Directiei I, din 15 martie 1977 face… bilanţul: câte "elemente" au luat legătura direct ("146") prin telefon, prin poştă; câţi - iertare: câte (elemente) sunt din Bucureşti, câte din provincie, ce solicită… Deasemeni o împărţire pe "etnii: 4 evrei, 19 germani, 7 unguri - restul români". Şi încă: pe vârste, pe profesii…

Grea munca de statistician la Securitate - niţică răbdare, voi ajunge şi la aiuritoarele tabele (pe care nu le voi putea copia). Oricum, acest document se încheie astfel:

"Datorită comportamentului şi manifestărilor lor, un număr mare dintre aceste persoane prezintă dereglări psihice, însă în evidenţele organelor sanitare au fost identificate doar 7 dintre ele".

Şi eu care nu ştiam la ce slujeşte o statistică: la tragerea liniei şi constatarea - sănătoasă - că "elementele", toate prezintă dereglări psihice, altfel ar fi "tovarăşi"…

*

Un document de mare importanţă - pentru mine:

Din chiar acel moment, peste un an, în exil, trecut în cartea **Culoarea curcubeului** - ştiam ca atât "scurtele biografii", "aprecierile" (asupra omului, a scriitorului), zvonurile-bârfele toate aceste privindu-mă şi privind familia Anei - avea ca inspirator Securitatea. Acum însa am dovada că Securitatea nu era doar inspiratoare - ci autoare.

Iată un PLAN DE MĂSURI din 17 martie (1977), aprobat de ministrul de Interne Coman - semnătura lui şi stampila stau mărturie:

"Ministerul de Interne Strict secret
"Nr. 00327756 din 17 martie 1977 Exemplar 1

"P L A N D E M Ă S U R I

"În continuarea măsurilor de anihilare şi neutralizare a acţiunilor ostile iniţiate de PAUL GOMA, la instigarea şi cu sprijinul postul de radio Europa liberă şi a altor centre reacţionare din Occident, se vor intreprinde următoarele:

"I. <u>Acţiuni de descurajare, derutare şi intimidare:</u>

"1) Se va iniţia o acţiune permanentă de tracasare prin telefon a lui PAUL GOMA, în scopul de a-l timora şi determina să nu mai răspundă la apeluri.

"Răspunde: Direcţia I

"2) Vor fi selecţionate surse informative şi alte persoane de încredere (D.C., J.G., M.G., K.Z., C.C., F.N., D.M., M.T., F.V., A.E., C.F.; «ADY»), care să-l contacteze pentru a intra în dispute de natură a-i ocupa timpul şi crea o stare de tensiune.

"Răspunde: Direcţia I

"3) În cadrul acţiunii de descurajare va fi instruită şi trimisă o persoană care să accentueze disputa pînă la a-i rupe în mod demonstrativ scrisoarea care o posedă cu semnăturile respective.

"Răspunde: Direcţia I

"4) Se va organiza ca aproape zilnic să primească - din Capitală, din judeţe - scrisori şi anonime cu conţinut de intimidare, descurajare, protest şi ameninţare.

"Răspunde: Direcţia I

"5) Se va acţiona în continuare pentru a i se crea o atmosferă de respingere în bloc, cartier şi localitatea Breaza, unde va locui începînd de la 25 martie a.c.

"Răspunde : Direcţia I

"6) Selecţionarea a 2-3 psihiatri de încredere *) care, eşalonat, îl vor vizita cu diferite pretexte, în scopul de a ne prezenta concluzii cu privire la vulnerabilităţile sale, în funcţie de care vom folosi şi alte măsuri de natură a-l anihila**).

"Răspunde: Direcţia I şi I.M.B. - securitate

"7) Din Bucureşti şi străinătate i se vor da telefoane, în numele unor organe de presă străine care, sub pretextul că doresc să-i ia interviuri, îi vor adresa opinii depreciative şi descurajante.

"Răspunde: Direcţia I şi Serviciul «D» ***)

"8) Prin posibilităţile U.M.0920/F vor fi infuenţaţi unii emigranţi şi membri ai comitetelor asociaţiilor româneşti din Occident ca, prin telefon şi corespondenţă sa dezaprobe acţiunile lui PAUL GOMA****)

"9) Paralel cu acţiunile de descurajare şi intimidare, prin «DONICI», «BALTAG» precum şi prin persoane din emigraţie va fi influenţat să plece în străinătate *****). În cazul în care părăseşte ţara, se vor face propuneri pentru a i se ridica cetăţenia română.

"Răspunde: Direcţia I şi U.M. 0920/F

"Se vor lua măsuri pentru pregătirea condiţiilor de control prin mijloace speciale la Breaza, unde urmează să se mute PAUL GOMA. Postul telefonic din această localitate îi va fi deranjat periodic.

"Răspunde Direcţia I şi Unit. Specială «T»

"11) Asupra persoanelor care au intrat în contact cu PAUL GOMA şi au aderat la acţiunile lui se va acţiona în mod diversificat, în scopul neutralizării şi descurajării altor elemente cu asemenea intenţii.

"Răspunde: Direcţia I şi U.M. 0200 Buc.

"II. <u>Folosirea organelor de presă străine şi a publicaţiilor emigraţiei în vederea compromiterii şi dezavuării lui PAUL GOMA şi acţiunilor sale.</u>

"1) Direcţia I împreună ci Servicul «D» vor pregăti un număr de 10-15 materiale, în conţinutul cărora se vor prezenta aspectele care îl compromit pe PAUL GOMA ce vor fi puse la dispoziţia U/M/0920/F pentru a fi publicate în presa autohtonă şi a emigraţiei române din SUA, Canada, RFG, Franţa, Austria, Suedia, Elveţia. Ulterior se vor lua măsuri ca unele din ziarele în care apar articole să fie trimise postului de radio Europa liberă şi unor personalităţi din emigraţia română. Decupajele [?] acestor articole vor fi trimise şi unor persoane din mediul intelectual din ţară.

"2) Vor fi invitaţi în ţară corespondenţi de presă din SUA, Austria, RFG, Spania, Franţa, Italia, Belgia, Elveţia - relaţii operative ale organelor noastre - care vor fi influenţaţi:

"a) să scrie articole cu conţinut favorabil relităţilor româneşti după producerea cataclismului de la 4 martie;

"b) să ia contact cu unii scriitori şi oameni de cultură români care să dezavueze activitatea acestuia ca fiind străină de preocupările şi interesele intelectualităţii noastre şi, în general, ale

poporului român;

"c) să-l contacteze neoficial pe PAUL GOMA şi ulterior să publice articole favorabile nouă şi denigratoare la adresa lui ******).

"Răspunde: U.M. 0920/F; Serviciul «D» şi Direcţia a III-a

"3) Vor fi influenţate personalităţi, oameni de cultură şi ziarişti din emigraţia română să vină în vizită în România, ocazie cu care, selectiv [?] unii să-l contacteze şi să ia poziţie împotriva lui, iar la întoarcerea în Occident să dezvăluie realitate despre acesta.

"Răspunde: U.M. 0920/F

"III. <u>Măsuri de contracarare a acţiunilor denigratoare ale postului de radio Europa liberă</u>

"1) Selecţionarea unor persoane de încredere şi surse ale organelor noastre care să adreseze scrisori de ripostă şi protest în «cazul GOMA» postului de radio Europa liberă şi să solicite ca acestea să fie difuzate.

"Răspunde: Direcţia I şi Serviciul «D»

"2) Vor fi instruite unele persoane din ţară ca, la anumite inter-vale de timp, să telefoneze postului Europa liberă şi în cadrul dialo-gului pe diferite teme, mai ales cu privire la consecinţele cutremurului, să abordeze şi «cazul GOMA», luînd atitudine împotriva acţiunilor acestuia.

"Răspunde: Direcţia I şi Direcţia a III-a

"3) Vor fi selecţionate şi trimise din ţară în cooperare cu U/M.0920/F un număr de cca 25-30 surse care în contactele ce le vor realiza cu persoane influente autohtone şi din emigraţia română să prezinte situaţia reală în «cazul GOMA».

"Răspunde Direcţia I, Direcţia a II-a, Direcţia a III-a
şi U.M. 0920/F

"4) Prin Unitatea Specială «T» se vor lua măsuri de limitare a numărului cetăţenilor români care încearcă telefonic să intre în dialog cu Europa liberă.

"5) Elaborarea unor date şi versiuni care să fie plasate în cercuri evreeşti influente din S.U.A., Israel şi în ţări occidentale, în sensul că acţiunile de sprijinire a lui PAUL GOMA de către Europa liberă aduc prejudicii intereselor Comunităţii evreeşti din România şi statului Israel.

"Răspunde: Serviciul «D», Direcţia a III-a şi U:M.1920

"IV. <u>Măsuri de compromitere a sa la unele ambasade din Bucureşti</u>

"Prin sursele informative ale Direcţiei a III-a se va acţiona pentru

discreditarea lui PAUL GOMA faţă de diplomaţii străini, îndeosebi cei de la ambasadele SUA, Angliei, RFG şi Franţei şi influenţarea lor pentru a cere guvernelor pe care le reprezintă să nu susţină această campanie.

"1) Pe linia diplomaţilor americani, prin sursele «OVIDIU», «BISTRITEANU», «FLORIAN», «DOBRE», «LUCA» şi «BARBU» se va acţiona pe lîngă diplomaţii TRIPTON JOHN şi CONNELL JAMES, consilieri politici, cadre CIA, cunoscuţi ca fiind preocupaţi să obţină date despre PAUL GOMA - în sensul de a le plasa informaţii care să-l discrediteze, subliniind că acesta nu reprezintă nimic pentru literatura română, fiind o persoană care s-a antrenat într-un joc politic dirijat din străinătate.

"2) Deoarece la ambasada americană se cunoaşte că o funcţionară română a difuzat în rândul diplomaţilor informaţia că PAUL GOMA ar fi agent al unei puteri străine*), prin informatorul «BISTRITEANU» vom susţine această versiune, accentuînd că PAUL GOMA a acceptat acest joc pentru a compromite Conferinţa de la Belgrad *).

"3) În cazul ambasadorului HARRY BARNES, cunoscut că are o influenţă mare asupra conducerii postului Europa liberă, prin informatorii «BARBU», «OVIDIU» şi «GELU BARBU» vom acţiona pentru a-i atrage atenţia că oamenii de cultură români consideră inoportună campania organizată de acest post de radio care poate duce la compromiterea eforturilor ce le-a depus pe linia consolidării relaţiilor româno-americane *)

"4) Pe linia diplomaţilor vest-germani, prin sursele «CRISTEA» se va acţiona pe lângă ambasadorul BALKEN RICHARD, cât şi pe lângă ataşatul cultural LANG HARTMUTH *) în scopul influenţării lor de a informa guvernul de la Bonn asupra inoportunităţii campaniei dusă de Europa liberă, cât şi de unele ziare vest-germane in condiţiile încare poporul român trece prin clipe grele iar GOMA nu reprezintă nimic *).

"Aceleaşi surse îşi vor exprima temerea că antrenarea unor cotidiene vest-germane în «campania GOMA» ar putea duce la înrăutăţirea paşilor [sic] făcuţi în domeniul «reîntregirii familiilor» *)

"Prin informtorul «CRISU» legătură apropiată a consuluilui GUNTHER MANFRED vom căuta să accentuăm ideea că unii cetăţeni români de origină germană se tem că implicarea RFG în problema GOMA [sic] le poate diminua şansele de emigrare.

"5) Pe linia ambasadei engleze se va acţiona prin informartorii «DINU», «HORATIU», «LEON»; «VIOLETA IONESCU», «VLADESCU» şi «ROSU», pentru a face cunoscut diplomaţilor SECONDE REGINALD, ambasador, SHAW MARTIN, consilier, TIM RICHARD, ataşat cultural, că PAUL GOMA nu reprezintă nimic pentru literatura română şi îşi vor exprima surprinderea că unele ziare şi agenţii de informaţie britanice acordă atâta atenţie unui om care prin spiritul de frondă afişat urmăreşte realizarea unor interese personale dubioase.

"6) Pe linia ambasadei Franţei se va continua acţiunea începută

prin informatorul «NICUSOR» care şi-a exprimat părerea faţă de SAILLARD CHRISTIAN, ataşat comercial, că PAUL GOMA nu este o personalitate în lumea scriitorilor şi că în mediocritatea lui încearcă să se facă remarcată prin ceva; «NICUSOR» cât şi informatorii «MARIA STANESCU», legătură apropiată ale ataşatului cultural BOY YVES şi «IOANA PETCU» aflată în bune relaţii cu RICHARD JEAN CLAUDE, prim secretar, vor arăta diplomaţilor respectivi că menţinerea legăturii cu indivizi de teapa lui PAUL GOMA poate să-i îndepărteze de personalităţile cultural-artistice româneşti.

Concomitent cu realizarea acţiunilor prevăzute în prezentul plan, se vor iniţia noi măsuri, în raport de [?] evoluţia situaţiei operative.

"Seful Direcţiei I (gl.m/ D. Borşan - semnătură)

Seful Direcţiei a II-a (gr.mar. ?)

"Seful Serviciului »D» (gral mar. ?)

Seful U.M. 0920/F (gr. m. ?)

De mână:

"De acord, gl. Pleşită"

*

"Primit: Maior ACHIM VICTOR
"Sursa: «DONICI»
"Data: 17.03. 1977 Strict secret

"N O T A

"În seara zilei de 15 martie a.c. la Casa Scriitorilor am stat de vorbă la început cu N. CARANDINO. Mi-a spus că, profitînd de cazul GOMA şi de faptul că o serie dintre cosemnatarii manifestului său au obţinut paşapoarte, securitatea caută să infiltreze agenţi în Occident.

"Ulterior s-a format o masă alcătuită din C. REGMAN, Mircea DINESCU, I. NEGOITESCU, I. OLTEANU şi N. BREBAN. Spre orele 23 a apărut NICHITA STANESCU care i-a invitat pe toţi la masa respectivă acasă la el, unde după puţin timp a apărut şi DAMIAN NECULA. NEGOITESCU a afirmat că a aderat la manifestul lui GOMA. L-am întrebat de ce şi mi-a răspuns: «nu mai puteam să suport». Cei de faţă manifestau o aprobare tracită, căutînd însă să evite discuţia. NICHITA a început să citească din versurile lui. NEGOITESCU i-a cerut să-i dedice una din poeziile citite. NICHITA a refuzat, diplomatic. NEGOITESCU a început să povestească cum a încercat odată [*un rând şi jumătate şters, gros* - n.m.] Primul a plecat BREBAN, apoi subsemnatul.

"A doua zi am fost iar la NICHITA. Am discutat despre GOMA şi NEGOITESCU. Părerile lui se reduc la cuvintele: «GOMA nu mai este român, a căzut cu totul în braţele mafiei evreieşti» [*încă un rând şi peste jumătate şters - ce va fi fost scris, acolo? şi mai ales: când anume a fost şters: nu cumva după 1990, când securitatea a toaletat documentele?*].

“«DONICI»

“N.L. Informatorul a fost instruit să urmărească comentariile ce se fac în rândul scriitorilor privind pe GOMA şi I. NEGOITESCU. Nota va fi exploatată la acest caz.

“Maior ACHIM VICTOR”

*

“Ministerul de Interne, I.M.B, Securitate Strict secret
“înf.: «RADU» - 122/DI/ 18.03. 1977

“N O T A

“M-am întâlnit cu MIRCEA RADU IONESCU care mi-a spus că există un memoriu al lui PAUL GOMA către Fondul Literar prin care acesta cere să i se publice cărţile în România iar sumele realizate să fie date sinistraţilor cu condiţia ca în acele apartamene ce vor fi construite cu aceşti bani să nu intre activişti de partid [corect: “securişti şi activişti” - n.m.] La discuţie era de faţă şi Marin Sorescu. Ambii au avut cuvinte de dezaprobare a lui PAUL GOMA şi a atitudinii lui. Ei doi spunea că dacă unele din cărţile lui PAUL GOMA ar fi puse pe piaţă acesta ar fi «dezumflat».

“În acelaşi timp există pericolul ca la apariţia cărţii lui N. BREBAN (aflată sub tipar la Junimea) (…) critica să-l laude în mod excesiv. Aşa de pildă N. MANOLESCU, în România literară, după cum unii (I. NEGOITESCU de pildă) să trimită articole elogioase despre carte revistelor noastre şi apoi să facă scandal că nu se publică nimic despre carte.

“În momentul de faţă se discută despre ION VIANU şi alăturarea lui la grupul contestatar. Părerea celor cu care am vorbit PETRU VINTILA, Z. ORNEA) este că şi ION VINEA [corect: VIANU] şi alţii vor să profite de situaţie pentru a pleca din ţară. ION VIANU, se spune, are şi rude în străinătate din partea soţiei sale (Elveţia) şi a mamei lui. În ultima vreme a trecut pe numele surorii sale partea sa din vila de la Poiana Ţapului (Zamora). El predase de asemenea Muzeului Literaturii Române toate manuscrisele rămase de la tatăl său TUDOR VIANU pentru o reevaluare a lor. Aceasta mi-a spus-o într-o convorbire [*cuvinte şterse*] telefonică de acum două luni când i-am cerut pentru o [*cuvinte şterse*] ediţie TUDOR VIANU despre teatru material inedit.

“«RADU»”

*

“Ministerul de Interne, Direcţia a III-a Strict secret, ex. nr. 2
“Nr. 3/00220139 - 17 martie 1977

N O T A

“Continuînd să se documenteze în aşa-zisa problemă a “disidenţilor din România” unii diplomaţi acreditaţi la Bucureşti precum şi alţi străini au ajuns la concluzia că cercurile interesate din

exterior amplifică în mod tendenţios cazul scriitorului PAUL GOMA.

"- JUAN PIETRI USLAR, ambasadorul Venezuelei, într-un raport înaintat la Ministerul de Externe de la Caracas (…) a arătat: (…) «dintre cei cinci doar PAUL GOMA este scriitor, dar şi acesta modest. Ceilalţi: total necunoscuţi, doi fiind de origină evrei-germani» (…)

"- ALI REZA BAHRAMI, ambasadorul Iranului (…): «PAUL GOMA nu este şi nu a fost arestat» (…) Ambasadorul Elveţiei: «PAUL GOMA este liber, locuinţa sa nu este păzită şi nici telefonul întrerupt (…)»

"- SAILLARD CHRISTIAN, ataşat comercial la ambasada Franţei (…) Comunicîndu-i se că P.G. din punct de vedere literar este o nulitate, a arătat că atât el cât şi colegii săi au ajuns la aceleaşi concluzii."

"- STEINKE KLAUS, lector vest-german [la Bucureşti] a arătat că PAUL GOMA 'face multă vâlvă, dorind să devină un Soljeniţîn al României (…) Românii au procedat mai inteligent decât ruşii, lăsîndu-l în libertate (…) Nu este un scriitor de valoare, scrierile sale apărute în Occident nu s-au bucurat de prea mult succes'.

"- Unii ziarişti (…) MALCOLM BROWN (…), PETER KENDALL (CBS) şi TREVISAN DESA (THE TIMES) (…) au vizitat la domiciliu pe PAUL GOMA, i-au luat interviuri, ulterior folosite (…) în campania dusă împotriva ţării noastre.

"Prin posibilităţile de care dispunem vom continua discreditarea lui PAUL GOMA faţă de diplomaţi şi alţi străini, acţionînd în acelaşi timp pentru influenţarea lor de a lua atitudine împotriva campaniei desfăşurată de Europa liberă şi unele agenţii de presă din Occident".

*

"Ministerul de Interne Strict secret Exemplar 1
"Nr.00327757 din 18 martie 1977

"N O T A

"Propunem ca organele competent să acţioneze în direcţia determinării unor scriitori să ia atitudine faţă de poziţia agenţiilor de presă din străinătate, în aşa-zisul caz GOMA. În acest sens propunem să se aprobe ca unii ziarişti străini ce ne vizitează ţara să intre în contact cu personalităţi artistice din ţara noastră care să-şi exprime poziţia faţă de campania propagandistică din Occident şi scriitorul PAUL GOMA.

"Pentru contracararea acţiunilor de denigrare a României care se întreprind prin presă şi Europa liberă invocînd lipsa de libertăţi şi drepturi în ţara noastră precum şi cazul GOMA, prin Ministerul de Externe să se dea dispoziţii la unele reprezentanţe în străinătate şi trimişi ai Agerpres pentru a fi combătute în forme adecvate.

"Întrucât din verificările efectuate asupra persoanelor care au venit în contact cu PAUL GOMA sînt unele cărora li-au respins cererile de plecare în străinătate, fără o justificare temeinică, propunem constituirea unor colective mixte din ofiţeri de la unităţile operative

care ["mixte", mixte - dar alcătuite numai din ofiţeri! - n.m.] să se deplaseze în inspectorate pentru a reanaliza toate avizele negative.

"Cererile de plecare temporară să fie soluţionate pe loc, iar în caz de emigrare, să se urgenteze întocmirea formelor necesare, spre a fi înaintate Comisiei guvernamentale."

Câteva buletine informative Agerpres ("pentru uz intern") despre ecoul în Occident al acţiunilor în România: interviuri date de P.G., comentarii, manifestaţii de stradă: 431, 425, 412, 427, 424, 437, 422 ("Ministerul de Externe a declarat că nu are nimic de declarat în această problemă" - discursul lui Ceauşescu din 17 februarie despre "cei care îşi trădează ţara şi o defăimează în fel şi chip"], 438 (" PAUL GOMA a fost invitat la tovarăşul CORNEL BURTICA" - acesta a fost un citat securist din… REUTER…).

*

"Ministerul de Interne — Strict secret, Ex. nr. 1
"Inspectoratul judetean Timiş — 00304.459
"Obiectiv; "COSMA OVIDIU" — Din 18.03.1977

N O T A T.O. Nr. 00454-00483

"Vă informăm ca în data de 5.03.1977 la ora 13,10 DELIA este vizitată de Doamna COIFAN care îi comunică că a vorbit cu ST. AUG. DOINAS din Bucureşti, care sînt bine, teferi, nu au suferit de pe urma cutremurului. (…)

"Apoi Dl. RICU PINTILIE spune că aseară a auzit la radio EUROPA LIBERA că GOMA a trimis un telefon la New York la Comitetul Drepturilor Omului şi spunea că numărul semnatarilor s-a ridicat la 72 şi că printre semnatari sînt BREBAN şi (…) ION NEGOITESCU. Să-i spui asta lui PUIU.

"DELIA: - Da. Tocmai aseară îmi spunea PUIU, cum de nu a semnat-o [cuvinte şterse] NEGO, dar noi nu am mai ascultat radio.

"(…) La ora 18,00 PUIU s-a sculat şi discută cu DELIA care îi spune că în România sunt deja 72 semnatari ai CHARTEI şi că a semnat şi NEGOITESCU. (…)

"OVIDIU: - Ai noştri tot nu renunţă la demagogie! Europa liberă renunţă şi ăştia fac «CINTAREA ROMANIEI» (…) 77 au ajuns cei care au semnat chestia aia a lui GOMA, a semnat şi NEGOITESCU.

(…) "La ora 20,50 vine în vizită dr. IOVA NICK căruia OVIDIU îi spune că azinoapte s-a spus că NEGOITESCU a semnat chestia lui GOMA [sic]. Discută despre boala lui PUIU, iar Dr. IOVA îl consultă [sic-sic].

"OVIDIU: - Dacă mi se face ceva cu cartea «Matei», să-mi blocheze…

"IOVA: - Semnezi! [subliniat de mână]

"OVIDIU: - Nu semnez. Scriu o scrisoare eu, în care descriu situaţia. [subliniat de mână]

"IOVA: - Acum nu poţi, că este stare specială de necesitate [cutremurul? - subliniat]

"OVIDIU: - Peste o săptămâna-două spun [subliniat].

"DELIA: - Tare m-a impresionat Europa liberă cum luat-o de serios şi tot timpul se interesează.

"OVIDIU: - Ai noştri sînt tot aşa de scârboşi! Pretext de demagogie!

"IOVA: - Sînt limitaţi, ce vrei?

"OVIDIU. - Nu vorbea de morţi, ci de soldaţi etc. Lăsaţi-vă dracului cu reclama asta. Acum vă trebuie reclamă că cei buni sînt cei din conducere.

"IOVA: - Nu a fost ton în tot oraşul la telefoane, căci a fost blocată massa ca să nu poată vorbi interurban. Mi-a spus nora de la telefoane, iar abonaţii au fost blocaţi. Compătimesc pe cei care au rămas schilozi la Bucureşti şi jeluiesc pe morţi".

*

Document fără antet - şters? -, completat de mână:

"dos. nr. 130/D.G./20.03. 1977 Strict secret, Ex. 1

Scris de mână:

"051 [sau 151]/ AV+TV
"De ac[est] caz se ocupă IMB - Securitate

"N O T A

"În dupăamiaza zilei de luni, 14.03.1977 pe la orele 17 sursa s-a întâlnit cu MALCIU MIHAI din Bucureşti [adresa, locul de muncă].

"Iată ce a spus atunci MALCIU;

" - «Dragă sursă [sic-tir!], am vorbit la telefon cu PAUL GOMA şi în seara asta îi voi da din nou telefon, spre a-mi fixa ziua cînd îl pot vizita [? - nu se fixau nici zile, nici ore, fiecare venea când putea - dacă putea - n.m.] I-am vorbit şi despre tine, fără să spun numele tău, dar i-am dat câteva detalii despre trecutul pe care l-ai trăit [sic]. Spre a te convinge că spun adevărul, iată adresa lui: Aleea Compozitorilor nr. 10; etaj III, ap. 20, telefon 46.03.32. (…) la ora 6 să vii să asişti cum vorbesc eu cu el la telefon».

"Faţă de insistenţele lui Malciu şi determinat de dorinţa de a afla detalii în legătură cu relaţiile MALCIU-GOMA, sursa a acceptat. (…)

"MALCIU, la telefon: «Nene PAULICA [sic], ţi-am spus că vreau să-ţi fac o vizită - pe unde vine Aleea Compozitorilor?(…) Bine, nene PAULICA, mîine dimineaţă voi fi la mata, cu prietenul nostru comun, despre care ţi-am vorbit şi pe care ţi-l dau acum la telefon».

"Pus în faţa unei situaţii neprevăzute, sursa a luat receptorul:

"- Sursa: «Bună seara, d-le GOMA şi vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez».

"- GOMA: - «Mi s-a spus că vă cunosc. O cunoştinţă nu mă deranjează. Poftiţi pe la mine. Încercaţi să pătrundeţi. Sper să reuşiţi, dacă aveţi noroc».

" - Sursa: (…) «De ce să avem noroc? În mod cert vom ajunge».

" - GOMA: «De ce sînteţi atât de sigur? (…) Vă aştept mâine».

(…) "Între MALCIU şi sursă a rămas stabilit ca a doua zi marţi 15,03 la orele 9 MALCIU să treacă cu o maşină pe la serviciul sursei (…) Sursa nu avea dezlegare pentru vizită la GOMA. (…) Vineri dimineaţa, luînd legătură cu forurile care-i dau indicaţii sursa este informată că deocamdată trebuie împiedecată această vizită la GOMA. (…) Respectînd întocmai sfaturile sursa nu a reuşit să-l abată pe MALCIU de la hotărîre. (…)

"Sursa îl însoţeşte pe MALCIU(…) Ajunşi în faţa blocului lui GOMA cei doi au avut o discuţie aprinsă. MALCIU susţinea să-l însoţească şi sursa, care, conform instrucţiunilor nu putea face vizita. Sursa i-a permis intrarea lui MALCIU la GOMA [cum: recomandîndu-l securiştilor de la uşa blocului?], după ce a obţinut promisiunea că nu va semna nimic, ci va pregăti o vizită a ambilor în cursul săptămânii viitoare (…)

"Sursa i-a reproşat lui MALCIU semnătura depusă, dar el era fericit…"

Bănuiesc cine este "sursa". Îl voi deconspira în episodul următor:

*

"Primit: Colonel Derscanu Gh. Strict secret, Ex.
"Sursa: «PALADE»
"Data: 22.03.1977, orele 13
"130/D.G./

NOTA

"În ziua de 21.03.1977 sursa (…) a urcat, a mai stat puţin în faţa uşii apoi a sunat. Cîinele a lătrat, în cadrul uşii a avut următorul dialog:

(…) "GOMA: «Care este numele Dvs?»

"S. [citeşte: "Sursa": «…» [citeşte: Voştinaru].

"În clipa în care GOMA a auzit numele sursei, a izbucnit în râs, a îmbrăţişat, - sărutînd - pe sursă, într-o efuziune de-a dreptul surprinzătoare şi, învitînd pe sursă în apartament, i-a spus:

"«*Bată-te norocul*! Să te confund cu un securist! (…) Hai, *fă-te comod*. *Draga mea* (se adresă el unei femei care stătea în fotoliu), iată pe sursă. *Ştiam că, până la urmă va veni.* N-ar mai fi fost el, altfel. *Dragă sursă*, [sic-sic], doamna este soţia mea»

"Sărutări de mâini, zîmbete, invitaţie făcută de D-na GOMA la un *coniac*, o cafea, un pahar cu apă rece, etc…- refuzată politicos de sursă".

Mă opresc aici cu acest "raport" întins pe 8 (opt) pagini, cu totul şi cu totul inventat şi îi invit pe cititori să consulte **Culoarea curcubeului**, capitolul VI, "Foştii deţinuţi" - acolo va lua cunoştinţă, dacă nu de adevărul-adevărat, atunci de adevărul parţial al meu - ne-sursă a Securităţii.

Oricum, expresiile, cuvintele pe care "PALADE"-Voştinaru mi le pune în gură aparţin lui şi securistului Derscanu Gh.: "Bată-te norocul", "Fă-te comod", "draga mea"; "coniac". Iar "Dragă sursă" este de un comic uriaş - şi involuntar.

L-am mirosit că este un "trimis", nu din primul moment - ci din al doilea: când l-am văzut cum transpiră…

*

Un BULETIN INFORMATIV "E.L", pornit de la "Ministerul de Interne C.T.O.T.", cu "Nr. 31 din 16-03-1977", înregistrat sub nr. [sau codul?] 328.791 din 21 03 1977. Poartă recomandarea:

"Tov Pleşiţă Nicolae
"Trebuie văzute atent toate cazurile din material,
"T. Coman" [ministrul plin]

*

"În seara zilei de 15.03.1977 Europa liberă a transmis:

"Un comentator, preluînd o ştire din Paris, a relatat: 'Comitetul pentru apărarea drepturilor omului în România' a declarat că scrisoarea iniţială a lui Paul Goma adresată Conferinţei de la Belgrad a fost semnată pîna acum de 125 cetăţeni. Printre ultimii semnatari: psihiatrul ION VIANU şi criticul literar ION NEGOITESCU (…)"

*

"Un comentator, în mod foarte duşmănoas, a afirmat: «Problema drepturilor omului, chiar dacă pentru moment a trecut pe planul al doilea, datorită groaznicului cutremur, rămîne totuşi, una dintre cele mai importante probleme în actualitatea românească pe care ruinele provocate de cutremur nu le va îngropa odată cu victimele omeneşti (…) Acum, când a devenit cunoscută poziţia lui Goma (…) nu este lipsit de interes să analizăm şi viziunea Partidului Comunist Român în această extrem de importantă problemă»"

*

"(…) Pentru aşa zisa exemplificare a celor comentate acelaşi comentator l-a prezentat pe NICOLAE BEDIVAN (…) unul dintre semnatarii scrisorii lui Paul Goma.

"(…) - Bedivan prezintă afirmaţiile maiorului de securitate de la

Constanţa care cu o săptămână în urmă i-a spus: «Dumneata nu ai dreptul la opinie politică» (…) Cînd le-a spus că îl cunoaşte pe Goma, i s-a cerut să retragă tot ce afirmat. (…) i s-a repetat că va primi paşaport după ce îşi retrage declaraţiile de ataşament fată de Goma.

(…)

*

"Ministerul de Interne, Inspectoratul Municipiului Bucureşti
" - Securitate - 00306056 Strict secret, Ex. nr 3
21.03.1977

"N O T A Nr. 001505

"Acţiunile lui PAUL GOMA şi a celorlalţi semnatari ai adeziunii la 'Charta 77' constituie obiectivul unor discuţii în rândul scriitorilor.

"(…) scriitorii MARIN SORESCU şi MIRCEA RADU IACOBAN dezavuează atitudinea lui PAUL GOMA şi îşi exprimă părerea că, dacă cărţile sale ar apare pe piaţă, autorul ar fi 'dezumflat'.

"(…) ION NEGOITESCU a relatat că unii scriitori şi-au exprimat acordul cu conţinutul scrisorii sale, reproşîndu-i doar faptul că i-a adresat-o lui PAUL GOMA. La aceste respectivul [Negoiţescu?] dă explicaţia că «altfel efectul ar fi fost nul». A mai afirmat că IOANICHIE OLTEANU (…) este absolut de acord cu întreg conţinutul scrisorii, iar GEO BOGZA i-ar fi mărturisit că ar semna şi el imediat scrisoarea, dacă PAUL GOMA ar avea ca scriitor vreun credit pentru el.

"(…) Radu CIRNECI a afirmat: deşi o dezaprobă - el rămînînd credincios partidului - recunoaşte că mişcările gen GOMA-NEGOITESCU ar avea meritul de a fi uneori atenţionări la unele măsuri pe linie de creaţie literară care ar împinge mai departe literatura de angajare partinică şi ar lăsa mai puţină iniţiativă artistului. În general, precizează el - astfel de disidenţi însă ne fac numai rău prin intervenţiile lor într-un moment grav de reconstrucţie pentru ţara noastră"

"(…) MIRCEA POPA consideră scrisoarea lui NEGOITESCU «un fleac», exprimîndu-se în termeni depreciativi despre BREBAN şi GOMA" (…)

"CONSTANTIN CALINESCU, bibliotecar la Muncipiul Giurgiu: «Se fac mari greşeli în problema lui PAUL GOMA (…): i se acordă credit. Ce nevoie să fie primit la nivel de secretar al CC un ins fără talent şi operă. Cei care au aderat la poziţia lui sînt un cor al schilozilor, oameni de mâna a cincea. Nici la cehi nu s-a acordat atîta atenţie acestor disidenţi".

"Potrivit unor informaţii consilierul cultural al Cehoslovaciei, Wagner a spus: «românii sunt foarte fricoşi, plini de solicitudine faţă de nişte disidenţi. În Cehoslovacia au fost trei sute, dar nu ne-au speriat".

"Organele noastre urmăresc în continuare starea de spirit existentă în legătură cu 'grupul GOMA' pentru a se lua măsurile ce se impun.

"PENTRU SEFUL SECURITĂŢII MUNICIPIULUI BUCURESTI
"COLONEL Răducă Gheorghe"

A P R I L I E

La 1 aprilie 1977 am fost arestat. Arestat fiind, crezusem că pământul se opreşte din rotit, timpul din… trecut, lumea din lumìt.

Şi nu. Maşina, agregatul numit Securitate nu a dat vreun semn că s-ar fi petrecut ceva - care o privea şi pe ea, doar ea decisese ca eu să fiu… oprit. În hârtiile ajunse până la mine nu am găsit nici un semn că în acea zi s-ar fi întâmplat ceva cu mine. Mă aşteptam să găsesc copia unui mandat de arestare; un proces-verbal de percheziţie; o dare de seamă despre prima întâlnire a mea cu "domnul Pleşiţă", cum i se adresează spărieţii mei concetăţeni care fac pe ziariştii interlocutori ai criminalului analfabet.

"1 aprilie" începe - în dosarul meu purtînd indicativul :

"Dosar I (sau 1?) 2217, vol 7" - cu… situaţii statistice!

Primul "document" poartă sigla Ministerului de Interne, Direcţia I, (din 1 aprilie 1977), titlul "SITUATIE STATISTICA" "privind persoanele ce au intrat în contact cu P.G.", iar în grila frumos, profesionist trasă cu rigla, rubricele cuprind:

"*TOTAL elemente apărute : 192*" lămuresc pe loc: "elemente", carevasăzică "indivizi", cum s-ar spune: - s-a şi spus, o eternitate de decenii : "duşmani", "bandiţi".

În rest, "categoriile" imaginate, categoriile-umane impuse oamenilor de către Ne-oamenii Terorii : "Cu antecedente penale", "Fără antecedente penale"; "Cu antecedente politice…", "PCR", "UTC", "neîncadraţi", "Fără servici", "Pensionari, "În curs de identificare (37)"…

"Anexa 1": "*SITUATIE privind persoanele care au avut tangenţă cu «Bărbosul» (TOTAL: 430)"*, oamenii sunt împărţiţi pe "vîrstă", "naţionalitate", "profesie", "studii"; "în evidenţă Ministerul de Interne" (sau ne-), "foşti condamnaţi", "alte motive" (aici subrubricele sunt: "legionari (7)", "PNL-PNT (11)", "sectanţi (16)". Şi aşa cum pot (şi pot!) securiştii să înghesuie 252 oameni într-o "cameră" de cca 10/7 m. (un "stadion" la Gherla, în 1958), sunt capabili să facă să intre pe aceeaşi pagină, A 4, şi o "situaţie" a "elementelor" - pe "judeţul de reşedinţă", "profile de muncă (I, II, III, RB)" - şi desigur "TOTAL".

"Anexa 2 (Direcţia I-a, No. 170/001684 din 01.04.77" este dedicată unei "*SITUATII - cuprinde date privind persoanele ce au avut tangenţă cu «Bărbosul» şi li s-a aprobat plecarea în străinătate".*

Chiţibuşar fiind, compar această anexă cu cea precedentă: constat că dintre cei care "au avut tangenţă cu «Bărbosul»" "li s-a aprobat plecarea în străinătate într-o "proporţie" şchioapă:

- români: din 337 ("tangenţi") au primit aprobare: 137;
- germani: din 71 - 29;
- maghiari: din 16 - toţi 16!
- "alte naţionalităţi": din 6 - doar 4…

În fine, o "*SCHEMA - legăturile lui PAUL GOMA*" se lătăreţeşte pe două pagini.

În centrul SCHEMEI: "PAUL GOMA - total legături: 288". În stânga, categorii:

- "DIPLOMATI (Belgia, RFG, SUA)";
- "ZIARISTI (Total: 28)…:
- "ELEMENTE REACTIONARE DIN EMIGATIE";
- "ELEMENTE AUTOHTONE (3 legionari, 15 nemulţumiţi că nu au primit paşaport)";

În dreapta:

"1. MASURI LUATE" citeşte: pedepse:

" - l2 persoane încadrate într-o muncă utilă [detaşa-mente de muncă] conform legii 25/1956;

" - 12 persoane puse în dezbaterea colectivelor de muncă [demascate în public];

" - 47 persoane avertizate;

" - 11 persoane influenţate pozitiv [ah, eufemismele securiste!];

" - 14 membri PCR despre care au fost informate organele de partid.

"2. MODALITATI DE LUARE A LEGATURII:

" - 138 - direct

" - 19 - prin telefon

" - 14 - prin corespondenţă

" - 14 - prin intermediari

" - 17 - interceptaţi de organele noastre [aşa este: de organele voastre!]

"3. ANTECEDENTE POLITICE

" - 8 legionari

" - 19 foşti condamnaţi

" - 92 nemulţumiţi că nu au primit paşapoarte"

Iată la ce slujeşte statistica la Casa Terorii.

*

O serie de NOTE şi FIŞE ale "tangenţilor": Gherghişan Ioan, Birman Nicolae, Dulea Pantelimon.

*

În "Buletin de ştiri nr. 145 din 1 aprilie", este transcrisă scrisoarea mea către Fondul literar la 11 martie - transmisă de Europa Liberă. Pentru că nu mai am originalul, o copiez:

"Subsemnatul Paul Goma, membru al Fondului Literar, vă aduc la cunoştinţă că cedez în totalitate drepturile de autor în limba română pentru romanul meu **Ostinato,** în folosul victimelor cutremurului din 4 martie a.c.

"Rog Fondul Literar:

"- să nu-mi reţină datoriile din această carte;

"- să nu perceapă impozite asupra acestor venituri;

"- să deschidă un cont special, să-i zicem «Contul O».

"Ca donator pun următoarele condiţii:

"1. Să pot controla suma de bani cuvenită pentru carte, vărsată în «Contul O»;

"2. Donaţia să fie destinată în întregime construirii de locuinţe; aceste pot fi repartizate numai familiilor de muncitori şi mici funcţionari, în nici un caz celor care lucrează în securitate, în organele de stat şi de partid şi îndeplinesc munci politice. Ca donator îmi rezerv dreptul de a verifica personal îndeplinirea acestei condiţii,

"3. Pentru ca suma destinată sinistraţilor să fie cât mai mare, cer ca tirajul cărţii să fie şi el corespunzător şi să se tragă oricâte ediţii vor fi cerute de cumpărătorul de carte.

"De asemenea cer ca această carte să poată fi vândută în cadrul unor întâlniri ale autorului cu cititorii, cu care ocazie cititorii să poată dona în «Contul O» sume suplimentare.

"Profit de acest prilej pentru a face apel la scriitorii aflaţi în situaţii asemănătoare, să doneze o parte din drepturile de autor sinistraţilor.

"Bucureşti, 11 martie 1977"

«Şi mai ce? N-oi fi dorind şi cheia de la cassa cu bani?» ar fi spus legendarul - şi nemuritorul - Ostap Bender, dacă ar fi ocupat scaunul lui Burtică, de pildă - îl numesc pe el, fiindcă el mi-a reproşat "provocarea", depistînd pe loc "manevra duşmanului": dăruiam drepturile de autor pe o carte ne-aprobată, deci nepublicată, deci vindeam pielea ursului din pădure - deci "forţam mâna partidului nostru" să publice "o carte cu mari probleme".

*

“Buletinul” reproduce câteva scrisori adresat mie de:

Dan Enescu, Fraţii Boboia, Venera Ureche, Victor Sălăgeanu (a venit împreună cu Mavrodineanu), Constantin-Teo Ionescu.

Şi fragmente dintr-un interviu dat de Virgil Tănase postului de radio France International (din 31 martie). Citez:

“Lucrurile contra lui GOMA vor deveni foarte grave. Îmi exprim o anumită [greşeală de traducere: probabil Tănase a folosit “certain” care înseamnă, aici: “cert, indubitabil”] solidaritate cu el. Atunci când am auzit zvonurile că ar fi fost arestat, am vrut, în aceeşi zi, să mă întorc in România. Cert este că va fi ucis.”

*

Tot în “1 aprilie 1977 :

“Miniserul de Interne nr. [necompletat] Strict secret, Ex. nr. 1

“N O T A

“În completare planului de măsuri privind izolarea şi neutralizarea acţiunilor întreprinse de PAUL GOMA şi unele cercuri reacţionare din Occident, se vor realiza următoarele:

1. <u>ACTIUNI DE IZOLARE A LUI PAUL GOMA</u>

“- înlăturarea oricăror posibilităţi ale acestuia de a intra sau menţine legături directe cu persoane din străinătate ori din ţară (cu excepţia rudelor apropiate).

“- interzicerea vizitelor acestuia la ambasade, domiciliul diplomaţilor, a contactelor cu ziarişti ori alţi străini aflaţi în ţara noastră.

“Răspund: Direcţia III-a şi Unitatea Specială «F»

“- măsuri de documentare concretă a activităţii lui PAUL GOMA, în vederea începerii urmăririi penale.

“- blocare telefonului acestuia şi preluarea de către organele de securitate a convorbirilor cu persoane care încearcă să intre în contact cu el şi totodată exploatarea acestor convorbiri în interes operativ.

“Răspund: Unitatea Specială «T» şi Direcţia I-a

“2. <u>ACTIUNI PENTRU NEUTRALIZAREA PERSOANELOR CARE AU INTRAT IN CONTACT ORI INTENTIONEAZA SA IA LEGATURA CU PAUL GOMA</u>.

“- instruirea ofiţerilor din Direcţia I-a care s-au deplasat la inspectoratele judeţene ale Ministerului de Interne pe raza cărora au fost identificate persoane ce au intrat în legătură cu PAUL GOMA, pentru analiza şi soluţionarea operativă a fiecărui caz şi depsitarea altor

persoane pretabile la acţiuni asemănătoare [eterna "potenţialitate" a nesecuristului de a deveni duşman!]

"- instruirea şi trimiterea de ofiţeri şi în celelalte inspectorate judeţene, pentru a impulsiona [aşa!, impulsionaţi, tovarăşi!] munca informativă şi a depista în fază incipentă persoane cu intenţii de a intra în legătură cu PAUL GOMA.

"Răspund: Direcţia I-a şi Direcţia a II-a

"- analiza tuturor cazurilor în care persoanele au intrat în contact cu PAUL GOMA, punerea acestora în dezbaterea colectivelor de muncă şi aplicarea, după caz, a prevederilor legale asupra celor ce au comis fapte ce impun urmăriri penale.

"Răspund: Direcţia I, a II-a şi a III-a

"- interzicerea accesului în sediile misiunilor diplomatice din Bucureşti a tuturor persoanelor ce au intrat în contact cu PAUL GOMA ori sunt semnate că intenţionează să intre în legătură cu acesta [eh, tot potenţialitatea!…]

"Răspunde Direcţia III-a

"- control total al corespondenţei cu persoane din RF. Germania, Statele Unite ale Americii, Anglia şi Franţa [dar din Guatemala, Indonezia, Filipine, Mexic? - întrebare cu totul… nevinovată…]

"Răspunde Unitatea Specială «T»

"- blocarea tuturor convorbirilor telefonice cu posturile Europa liberă şi Vocea Americii [dar cu BBC?, dar cu Deutsche Welle?…]

"- blocarea oricăror convorbiri telefonice cu străinătatea ale persoanelor ce au intrat în contact ori intenţionează să ia legătură cu PAUL GOMA.

"Răspunde Unitatea Special« «T»

3. <u>MASURI</u> <u>DE</u> <u>INFLUENTARE</u>

"- trimiterea de scrisori către unele personalităţi politice, culturale, ştiinţifice din Occident, unele partide comuniste şi secretariatul Conferinţei (…) de la Belgrad prin care să fie demascată acţiunea lui PAUL GOMA şi a adepţilor săi.

"- publicarea continuă a unor articole demascatoare în presa occidentală

"Răspund: U.M. 0920 şi Serviciul «D»
[altfel numit:"DEZINFORMAŢII"?]

"4. Se constituie un colectiv de informare compus din ofiţeri de la Direcţia I şi C.I.D. ["Comitetul de Informare Dezinformatoare"?]

Raportarea situaţiei operative se va efectiua zilnic din 3 în 3 ore.

"5. Pentru coordonarea şi asigurarea executării măsurilor propuse se constituie un comandament în componenţa prevăzută în anexă.

"Seful Direcţiei I-a, general-maior DUMITRU BORŞAN"

“A N E X A

“1.	______________________________	şef comandant
“2. General-mr.	BORŞAN DUMITRU	şef Direcţia I-a
“3. General-mr.	MACRI EMIL	şef Direcţia II-a
“4. General-mr.	MOGA GHEORGHE	şef Direcţia III-a
“5. General-mr.	GHERGUT DUMITRU	şef Direcţia IV-a
“6. General-mr.	BOLÎNU GHEORGHE	şef U.M. 0920/ F
“7. Colonel	VASILE GHEORGHE	şef Direcţia VI
“8. General-mr.	DIACONESCU OVIDIU	şef C.T.O.T.
“9. General-mr.	GRIGORE GHEORGHE	şef Unit. Specială «F»
“10. General-mr.	ILIE GHEORGHE	şef Unit. Specială «D»
“11. Lt. colonel	BRESTOIU HORIA	şef C.I.D.”

Aceasta este componenţa “Comandamentului”.

Pe poziţia întâia - linie necompletată - este… Oare cine poate fi CEL al cărui NUME nu trebuie să apară în acte, probînd fără tăgadă ordonarea şi conducerea TERORII:

NICOLAE CEAUŞESCU.

Împotriva cărui pericol, a cărei ameninţări a fiinţei naţionale s-a mobilizat elita armată alcătuită din Securitate, condusă de comandantul şi al ei - suprem - Ceauşescu? Cine era duşmanul ţării, vânzătorul ei “pe treizeci de arginţi”?

Un oarecare ins, “scriitor fără cărţi”, vorba lui Eugen Barbu - dar şi a lui Mircea Dinescu. O muscă, un vierme, un nimica pe care cizma securistului o/îl putea strivi oricând, fără efort, fără a da cuiva sama.

De ce “înnebunise”, nu doar scriitorimea şi mai grav: securimea? De ce îi era frică Aparatului?

De cuvânt - iată, mi-a scăpat vorba-mare.

Ca să apere, ce? Dar se poate să nu se ştie ce apăra Securitatea întreagă, cu Ceauşescu în frunte, cu liota de generali după el?

Patria Română!

Iată de ce după 1989 securiştii - de la Pleşiţă la Goran, şi la Achim declară fără să clipească: ei apărau Patria - deci acţiunea lor era patriotică - deci ei, găinarii, analfabeţii, criminalii antiromâni erau… patrioţi!

Iar gazetarii care angajează “dialoguri” în presa scrisă şi la televiziune cu astfel de creaturi li se adresează cu “Domnule” (Pleşiţă, Brucan, Măgureanu) şi se uită în gura lor, astfel *i*educîndu-i pe nefericiţii români să-i creadă - «Dacă s-a dat la televizor…» tot pe ei, tot pe cei care ne-au călărit şi ne-au martirizat şi înainte de decembrie 1989 - de la 23 august 1944…

*

Am ajuns în 2 aprilie.

Cu ce se ocupa - în 2 aprilie - "Comandamentul Suprem?"

"Ministerul de Interne nr. 0068.249 din 2 aprilie 1977 -

"Strict secret

"R A P O R T

"Potrivit planului de măsuri aprobat, organele de securitate au acţionat pentru neutralizare şi contracararea elementelor care (...) etc.

"În ziua de 1 aprilie a.c. orele 12,47 PAUL GOMA a fost reţinut [place eufemisul?], în prezent aflîndu-se în anchetă. La percheziţia efectuată au fost găsite materiale cu caracter fascist, scrisori de la legionari şi alte elemente reacţionare din străinătate [vezi **Culoarea curcubeului**, cap. XI. "Manifeste legionare"]

"(...) Asupra a 59 persoane din cele 192 care au semnat scrisoarea sau au aderat la acţiunea lui PAUL GOMA au fost întreprinse măsuri adecvate [curat "adecvate - dar umflaţi-le!"]

"(...) În cadrul măsurilor de izolare şi de prevenire a noi aderări la acţiunea lui PAUL GOMA, în ziua de 1 aprilie au fost interceptate în vecinătatea imobilului în care acesta locuieşte 13 persoane; au fost preluate [place eufemismul?] convorbiri telefonice (...); au fost reţinute [şi ele, săracele...] din circuitul poştal 10 scrisori interne, în care expeditorii îşi exprimau adeziunea faţă de acţiunea lui PAUL GOMA, iar alte două din străinătate prin care se elogia atitudinea acestuia.

"Organele de securitate continuă măsurile conform indicaţiilor primite.

"M I N I S T R U

"Teodor Coman"

Pentru prima oară întâlnesc la sfârşitul unui document următoarele indicaţii:

"redactat: Gh. S.
"dactilo : Z. E.
"r.d. 00655/159
"4 ex."

Dactilografa (Z.E.) o fi nevasta unui colonel - sau chiar general-maior! - şi nu prezintă interes.

Dar redactorul? Să fi fost un tovarăş de şaibă a lui Mircea Horia Simionescu - însă unul mult mai bine plătit, doar lucra la Secu', nu la amărâta de cultură...?

*

"Ministerul de Interne nr. 0069.252 din 3 aprilie 1977

"R A P O R T

[acest raport a fost fotocopiat defectuos, se înţeleg-deduc câteva cuvinte printre care "elementele trădătoare, "Europa liberă", "legionaro-fasciste" "VLAD GEORGESCU, arestat în ziua de 29 martie a.c."; "spionaj"; probabil despre mine: "legionarii VIRGIL IERUNCA, CIORAN, PIERRE EMANUEL [sic]","materiale fasciste"; "DRAGOESCU VLAD" [în anchetă] ; "medicul VIANU IONEL (...) adunarea salariaţilor a hotărît excluderea din rândul cadrelor didactice şi deferirea organelor de cercetare penală [?] pentru ofensă adusă autorităţii" [curat ofensă - dar care autoritate?]

Finalul este lizibil:

"În cadrul personalului diplomatic al Ambasadei SUA Bucureşti se constată o stare de tensiune şi nemulţumire pentru unele articole documentare apărute în presa noastră despre situaţia politică şi economică din America precum şi despre cronicile făcute filmului american 'Paravanul' transmis pe micul ecran în ziua de 30 martie.

"Ambasadorul H. BARNES şi ataşatul de presă LEVY JOEL pretind că acestea «ar constitui o propagandă antiamericană, în replică la propaganda desfăşurată în exterior în legătură cu drepturile omului».

"Organele Ministerului de Interne continuă măsurile ordonate.

"M I N I S T R U

"Teodor Coman"

În 2 şi în 3 aprilie (şi în zilele următoare) mi-au fost luate interogatorii, iar rezultatele lor: compuneri pe care nu le mai recunosc ("documentele" din dosar sunt "treceri pe curat" - cu corecturi substanţiale - ale adevăratelor procese-verbale, măcar semnate şi de mine) şi despre care am scris şi am dat exemple în **Lăteşti**, continuarea neterminată a **Gherlei**. Aşadar, nu le voi copia decât dacă găsesc vreun pasaj original în sensul invenţiei, al contrafacerii flagrante.

*

În 4 aprilie: o altă NOTA - şi aceasta năclăită la fotocopiat din care pot fi deduse, pe sărite "legionarismul tatălui lui Vlad Georgescu", legionarismul-fascismul "documentelor" confiscate după arestarea mea, precum şi un paragraf, în principiu consacrat lui Ion Negoiţescu..."cunoscut ca..." Ca ce? Ca cum? Cale de trei rânduri dactilo avem parte de o ştersătură - linie groasă, sigur aplicată pe o fotocopie, la rându-i fotocopiată. Din nou: când şi cine a şters... homosexualitatea lui Negoiţescu? Cumva Mihai Pelin? Bine, dar sergentul-major Pelin avea ca sarcină ştergerea păcatelor de informatorìe ale lui Ivasiuc, ale lui V.C. Tudor, ale

lui I.C. Drăgan, ale lui Titus Popovici, ale lui Aurel Dragoş Munteanu - cu care bietul Nego nu avea nimic comun.

Ultimele 3 pagini sunt descifrabile. Aflăm:

"Prin posibilităţi externe [am înţeles, am dedus traducerea…] a fost organizată o emisiune interviu la televiziunea belgiană în cadrul căreia s-a subliniat netemeinicia afirmaţiilor lui PAUL GOMA privind lipsa de libertăţi culturale ale scriitorilor din România. În urma acţiunilor întreprinse, persoane influente din emigraţia română au trimis scrisori unor personalităţi politice şi din domeniul culturii din SUA, Canada, Anglia, Italia, prin care se prezintă realităţile cu privire la libertăţile şi drepturile omului în ţara noastră (…)

"În vederea prevenirii şi neutralizării activităţii persoanelor care au semnat «scrisoarea» (…), organele Ministerului de interne au efectuat cercetări în cazul a 149 persoane (…) Din totalul acestora, 131 au avut legături directe cu «cazul Goma». În urma muncii de influenţare întreprinse, 35 persoane s-au desolidarizat (…), unele manifestîndu-şi dorinţa de a demasca public pe GOMA PAUL. (…) În 4 cazuri s-au luat măsuri de siguranţă prin internarea în clinici de specialitate, persoanele respective manifestînd tulburări neuropsihice [pe româneşte: «Cine loveşte în Blandiana dă în democraţie» sau: «Cine cere drepturi, acela e "nebun-neuropsihiatric"!, cum mă trata anchetatorul Bistran]"

*

"Buletinul de ştiri Special nr. 45" din 12 aprilie (intrat în 12.04), se dă seama de scrisoarea mea din 23 martie 1977 adresată lui Cornel Burtică;

"Stimate Domnule Cornel Burtică,

"Cu nelinişte constat neconcodanţa între atitudinea şi procedeele conducerii superioare, pe de o parte, pe de alta atitudinea şi mai ales procedeele executanţilor, securitatea. Nu slujeşte nimănui, nici chiar ei, securităţii, această mobilizare grotescă de mijloace materiale şi umane. Pentru ce?

"Pentru a astupa gura celor care cer aplicarea constituţiei R.S. România, aplicarea legilor ţării şi a acordurilor internaţionale la care ţara noastră a aderat?

"Concluzia se impune: securitatea nu vrea ca legile ţării să fie puse în practică. Oare nu se găseşte nimeni ca să o cheme la ordine? Dacă s-au iniţiat comisii de control obştesc în scopul de a supraveghea calitatea produselor vândute şi comportarea personalului distribuitor, pentru ce nu se acceptă supravegherea, controlul modului în care legile ţării sunt aplicate? Cui îi foloseşte această atitudine reacţionară? Da, am spus: reacţionară. Securitatea este, de departe, cea mai reacţionară instituţie ca manieră de a gândi şi a acţiona. Este inadmisibil ca poliţia secretă a unui stat să împiedece prin toate mijloacele - şi are mijloace - aplicare prevederilor constituţiei acelui stat. Este inadmi-

sibil ca cetăţenii care cer aplicarea legilor ţării să fie consideraţi şi trataţi ca duşmani. Duşmani, reacţionari sunt cei care împiedecă aplicarea legilor existente.

"Cu stimă,

"Paul Goma

"Bucureşti, 23 martie 1977"

Nu există, în acest lot, vreun "document oficial" (vreau să spun: dactilografiat, semnat, cu stampila reglementar aplicată) cum era hârtia arătată - cu jubilaţie - în plină anchetă de colonelul Vasile Gheorghe, în jurul datei de 14 aprilie 1977. Ci doar o "NOTĂ-RAPORT" scrisă de mână - de mâna lui Achim, înregistrată (?) sub:

"151/A.V/ 9-04-1977"

"N O T Ă - R A P O R T

"Azi a avut loc şedinţa Comitetului Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti în care principalul punct al ordini [!] de zi a fost pregătirea alegerii viitoarelor organe.

"Cu această ocazie s-a pus în discuţie şi problema excluderii lui Paul Goma din Uniunea Scriitorilor.

[propoziţiune ştearsă, înlocuită cu: "iar la punctul diverse s-a pus în discuţie PAUL GOMA]

"Au fost prezenţi şase din cei nouă membri ai Comitetului. A [!] lipsit NINA CASSIAN, EUGEN JEBELEANU şi MARIN PREDA, deşi au fost anunţaţi şi se găsesc la Bucureşti. Au mai participat Virgil Teodorescu, preşedintele Uniunii, Dumitru Ghişe, vicepreşedinte la C.C.E.S., Vasile Nicolescu, Directorul Direcţiei culturale din C.C.E.S. şi I. BUCUROIU, activistul secţiei care răspunde de Uniune.

"Cînd s-a discutat "Cazul Goma", tov. George Macovescu, secretarul Asociaţiei, a făcut o scurtă informare în care a arătat pe scurt activitatea infracţională a lui GOMA PAUL.

"La acelaş [!] lucru s-a referit şi Dumitru Ghişe.

"Propunerea excluderii a fost votată în unanimitate ~~conform articolului~~ [două cuvinte şterse] fiind acuzat că a încălcat articolul 9 din Statutul Uniunii.

"În încheierea discuţiilor Fănuş Neagu, membru al Comitetului, a propus ca procesul verbal prin care s-a luat această hotărîre să fie semnat şi de cei trei membri care au lipsit de la această şedinţă. Propunerea a fost aprobată."

Nota-raport nu este semnată, însă scrisul este al lui Achim - actualul editor!

*

O "NOTA NR. 00 1619 din 9 april. 1977" provenită de la "Municipiu" ("Colonel Răducă Gheorghe") dă seama de "unele păreri", vorba lui Răducă, ceea ce se traduce prin: unele păreri-necritice la adresa lui Goma:

"Prof. universitar MIRCEA MANCAS (…) referindu-se la mesele rotunde transmise în ultimele zile remarca «sărăcia de idei mai ales a participanţilor români, nu există un discernămînt în atacul la adresa fascismului, băgîndu-se în aceeaşi oală (…) acţiunile fasciste (…) şi unele acţiuni de altă natură promovate de aguvernul american cum este campania în jurul aşa-ziselor 'drepturi ale omului'; (…) ai impresia că fasciştii militează pentru drepturile omului»".

"(…) CONSTANTIN PRUT : «neexistînd acoperire suficientă pentru unele idei dezbătute, riscăm să apărem simpli executanţi ai unor directive»; «acţiunea trebuie făcută cu oameni documentaţi, cu simţul nuanţelor, nu de lozincari». (…)

"În legătură cu PAUL GOMA (…):

"(…) auzind că ar fi fost arestat, scriitorul DAN MUSATESCU: «Măsură salutară şi singura dreaptă».

"(…) NICOLAE MORARU [celebrul-sinistrul "Nikalai Mararu", komisar al literaturii peste un deceniu] s-a întrebat: «Cum de a fost posibil ca un neisprăvit să ajungă să săvârşească aceste fapte reprobabile», a considerat că: «aşa trebuie să se procedeze cu toţi de teapa lui GOMA».

"(…) ION LOTREANU: «GOMA ar trebui pus la zid: nu ar trebui să i se tolereze ieşirile incompatibile cu calitatea de cetăţean român. Altfel vor apare tot mai mulţi gomişti (…)»

" (…) scriitorul MIRCEA POPA: «ştiu din surse diplomatice că PAUL GOMA e susţinut şi sprijinit de Occident, că nimic nu i se poate întâmpla, nici lui, nici celor care aderă la poziţia sa, pe faţă»

"Scriitorul ALEXANDRU MONCIU SUDINSCHI este de părere că: «GOMA are dreptate, este singura cale de a obţine mai multă libertate în cultură». Totodată nu consideră că «GOMA insultă guvernul, el îşi spune părerea despre adevărurile pe care guvernul le cunoaşte».

"MIRCEA POPA, RADU CONSTANTIN şi ALEXANDRU MONCIU SUDINSCHI sînt cunoscuti că au făcut comentarii tendenţioase şi cu alte prilejuri. Aceştia se află în atenţia noastră, asupra lor luîndu-se măsuri de influenţare pozitivă" [curat pozitivă, să trăiţi, tov'colonel!]

*

"NOTA nr. 00 168 din 9 aprilie:

"(…) Discutînd despre modul în care s-a desfăşurat punerea în dezbatere publică în cadrul Institutului medico-farmaceutic Bucureşti a medicului ION VIANU, asistentul MIHAI BALACESCU relata: «în sală s-a creat o atmosferă de spectacol regizat [subliniere de mână],

după reţete încechite, cu invective în loc de idei, oamenii întrecîndu-se în violenţe de limbaj, spre a fi puşi într-o postură ridicolă de cuvîntul rectorului care a fost deosebit de împăciuitorist [Cine? cum - împăciuitorist?]. Din toată şedinţa cel care a ieşit avantajat a lăsat impresia a fi ION VIANU care tot timpul a fost demn, nu a retractat nimic şi a refuzat să răspundă la o întrebare esenţială cu privire la adevărul asupra existenţei unor internaţi politici în spitale psihiatrice, spunînd că se află în cercetarea unor organe care i-au impus discreţia asupra acestui punct, de unde s-a dedus de toţi participanţii că este în afara posibilităţilor de a fi atins grav de şedinţa respectivă, care a rămas astfel inutilă iar el a devenit un fel de beneficiar al atitudinii sale"

Admirabil, Ion Vianu!

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I 170/329 321 din 12 aprilie 1977

"R A P O R T

"Conform ordinului şi **instructajului primit în ziua de 31.03. 1977** [subl. mea], m-am deplasat la Inspectoratul judeţean Mureş, executînd următoarele sarcini:

"Am prezentat (…) ordinele primite, instructajului tovarăşului secretar al C.C. P.C.R, ION STANESCU, al tovarăşului ministru TEODOR COMAN, primul adj. ministru General maior PLESITA NICOLAE şi precizările ordonate de tov. general maior DUMITRU BORSAN.

"(…) În ceea ce priveşte cele 6 persoane care au intrat în contact cu PAUL GOMA, în conformitate cu sarcinile primite, au fost rezolvate după cum urmează:

"1. Familia MORARIU ROMULUS MIHAI (…) membru al sectei «Adventişi de ziua a 7-a» (…) au cerut emigrarea în RFG (…) Paşapoartele se găseau la inspectoratul judeţean Mureş, lucru comunicat familiei înainte de declanşarea acţiunii ordonate de conducere partidului [sublinierea îmi aparţine - ca şi observaţia că în continuare, este şters un rând: vorbea despre natura "acţiunii ordonate"?] În acest caz s-a hotărît (…) prelucrarea cazului în colectivul de muncă (…) demascarea pentru acţiunea duşmănoasă fată de ţara noastră şi înmânarea ulterioară a paşapoartelor pentru părăsirea ţării [subl. mea]

"Aceeaşi măsură a fost luată şi cu fiica sa, MORARIU MELANIA, elevă la Liceul de muzică şi artă plastică (…) La Liceu a fost prelucrată, (…) şedinţa a fost organizată de comitetul judeţean U.T.C., hotărînd excluderea.

"După măsurile de prelucrare, le-au fost înmânate paşapoartele (…) de către inspectorul şef al M.I. Mureş, cu care ocazie MORARIU ROMULUS MIHAI s-a desolidarizat de acţiunea lui GOMA, întocmind în acest sens o scrisoare în numele familiei sale" [dacă acesta era preţul paşaportului…]

"2. WAGNER MARTINI din Sighişoara (…) În urma măsurilor

de influenţare, la 21.03. 1977 adresează o scrisoare lui PAUL GOMA, prin care se desolidarizare. (…) s-a discutat cu el pentru încadrarea în muncă, influenţarea pentru renunţare la plecare definitivă (…)

"3. CHENDER VIRGIL din Sighişoara. (…) susnumitul a fost internat în 1976 în spitalul din Târnăveni [rând şters - ce putea fi şters, dacă nu: "psihiatria"?]

"(…) În perioada cînd mă aflam în misiune la Inspectoratul judeţean Mureş, am primit ordinul transmis de tov. Lt.Colonel NATALETU DUMITRU să mă deplase la Harghita - pentru a-i informa cu ordinele din 31.03.1977. (…)

"Colonel BECHERU GHEORGHE"

*

"Ministerul de Interne   Strict secret
"- Unitatea Militară 0672 - Bucureşti   Exemplar unic
"Nr. 5/00704 121 din 12.03. 1977

[în "INTRARE - sub nr. 00307.336 din 13 04 1977: deasemeni indicaţia : "In două zile să mi se raporteze cine sînt persoanele nou apărute" - semnătură indescifrabilă]

*

"N O T A
"privind filajul obiectivului «Geta» efectuat în zilele de
02 - 09 aprilie 1977

"02. 04. 1977

" Activitatea obiectivului s-a rezumat la plimbarea prin parcul Moghioroş cu copilul şi căţelul, de la orele 8,40' pînă la orele 10,30' şi la orele 16,10' pînă la orele 16,40' a făcut cumpărături de la Complexul 'Drumeţul'.

"03. 04. 1977.

"Obiectivul «Geta» a plecat de acasă la orele 7,40' cu copilul şi căţelul, a mers în Piaţa Moghioroş unde a făcut cumpărături pînă la orele 8,40'.

"Între orele 10,00' - 11,50' şi 18,30' - 19,50' a fost vizitată de tatăl ei.

"04. 04. 1977.

"La orele 7,00 «GETA» a plecat de acasă cu copilul şi căţelul; a mers în parcul Moghioroş unde a stat pe bancă 2 ore, iar copilul se juca la leagăne [ei, da!].

"De la orele 11,50' la orele 13,05' [trecute fix…] a fost vizitată de tatăl ei.

[*lipseşte o pagină : a doua* - copiez pag. 3]:

'De la adresă [?] au plecat şi au mers la «NELU», orele fiind 19,35'.

"La orele 21,00 «GETA» a ieşit cu «NELU» şi cu un taxi au mers

acasă la «GETA», unde a rămas şi noaptea.

[*Decriptare: "GETA" este Ana; "NELU": Năvodaru, tatăl ei şi socrul meu.*]

"16. 04. 1977.

"«GETA» împreună cu «NELU», copilul şi căţelul, avînd şi nişte bagaje au plecat la orele 16,30' cu o maşină şi au mers acasă la «NELU».

"La orele 18,15' «GETA» a plecat de la «NELU» şi a mers acasă. Aici a stat pînă la orele 19,15', timp în care a încărcat un camion cu mobilă personală şi a transportat-o la locuinţa lui «NELU».

"07. 04. 1977.

"«GETA» a plecat de la «NELU» la orele 12,00 împreună cu copilul, mătuşa ei şi cu autobuzul 33 au călătorit pînă la staţia Traian, unde au coborît şi pe jos au mers în str. Turturele şi au intrat la nr. 21 (locuinţa lui «GETA»), orele fiind 12,55'.

["locuinţa lui «GETA»" fiind, în realitatea locuinţa în care, după arestarea mea, Ana şi copilul au fost obligaţi - *domiciliu obligatoriu* - să se mute. Cunoşteam numele străzii, nu însă şi numărul. Vezi, pentru amănunte: **Soldatul câinelui**]

"De aici au plecat la orele 14,10' şi cu autobuzul au revenit acasă la «NELU», orele fiind 15,00. (…)

"Între orele 19,30' şi 19,35' «GETA» a mers în str. Dr. Staicovici nr. 40, la avocatul PORA.

"De aici cînd a plecat s-a întîlnit cu «NELU» şi împreună au mers la cofetărie, după care au revenit acasă la «NELU», orele fiind 20,55'.

"08. 04. 1977.

"Între orele 10, 20' - 12,25' «GETA» a fost la judecătoria sectorului 1. Aici a aşteptat în biroul preşedintelui (dar acesta lipsea), între timp a venit N. BREBAN şi cu acesta au plecat, s-au plimbat, discutînd foarte agitaţi,…"

[lipsesc pagina-paginile următoare; păcat: un roman miliţist atât de palpitant… Cu ce se ocupa securitatea cea Patriotică - şi Vigilintă; cu căcaturi - căcănarii, haznalicolii, latrinişti!]

*

"M.I., Inspectoratul Cluj Strict secret, Ex. 1, nr. 163/0027 331 din 11.04. Intrat la 12.04.1977

"Către Ministerul de Interne, Direcţia I-a, Bucureşti

"La ordinul dv. telefonic, alăturat vă înaintăm un dosar cuprinzînd fişele numiţilor: Oprea Vasile, Hidassi Ana, Stein Richard Hanes, Farkas Victor, Drăguţ Vasile, Tăutu Valentin, Pintilie Gheorghe, Mihalcea Mihai, Salomon Rudolf, Mihai Augustin, Mihăiescu Gheorghe, Ambrus Istvan, Lazăr Alexandru care au luat sau intenţionau să i-a [sic] legătura cu PAUL GOMA.

“Seful Inspectoratului General Maior CONSTANTIN IOAN
“Seful Serviciului Cpt. VELEA EUGEN”

*

“M. I., Serviciul «D» Nr. 0027 166 din 11 IV, 1977, Strict secret, Intrat nr. 00307.037 din 12 04 1977

“Către DIRECTIA I-a

“Vă trimitem alăturat, spre punere în aplicare, lucrarea nr. 0027 166 (şi nota anexă) elaborată în conformitate cu prevederile planului de măsuri aprobat de conducerea ministerului (nr; 00327.758 din 18.03. 1977) vizînd anihilarea actiunilor ostile ale lui PAUL GOMA.

“Lucrarea a fost aprobată de tovarăşul general colonel NICOLAE DOICARU, prim adjunct al ministrului de interne.

“Seful Serviciului general maior Ilie Mihai”

O mulţime de adnotări, adresări - manuscrise, din păcate nu pot desluşi decât un grad-nume: “col. Nastase”. Tot din păcate nu există “lucrarea” - fiind Direcţia D(ezinformaţie) presupun o “scurtă biografie” folosită în presa din România de Piru, Buşulenga, Eugen Barbu, V.C. Tudor, C. Dobrescu, V. Băran şi alţi bărani - nici “nota anexă”.

Şi acest “document” este o copie după copie, judecînd după starea notaţiilor de mână. Totuşi: pe pagină următoare este foto-copiată un fel de fişă de bibliotecă (de arhivă?), iar în dreptul indicativului “S5” - în total opt - a fost scris de mână la rubrica “Data” : “05.05.77”, adică peste peste aproape 4 săptămâni, ceea ce ar putea fi data restituirii a ceva. Ce? Pelin să ştie.

*

O hârtie fără antet, fără dată, fără semnătură:

“N O T A

“privind rudele şi legăturile apropiate ale lui PAUL GOMA

“A) RUDE:

“1. NAVODARU PETRE - socru, pensionar. În atenţia Direcţiei I

“2. NAVODARU LUIZA - sora socrului (mătuşă) pensionară. În atenţia Direcţiei I

b) RELATII APROPIATE

I. IN TARA: Ladea, Negoitescu, Vianu, Drăgoescu, Dâmboviceanu, Petrişor, Mazilescu, Breban, Szasz, Condiescu Ion şi Cristina - cu toţii “în atenţia Direcţiei I”

*

"Ministerul de Intrene, Serviciul «D» Strict secret Ex. nr 1
"Nr. 0037.166 din o8 04 1977

"APROB, [semnat] N. Doicaru

"N O T A

"În conformitate cu prevederile planului de măsuri aprobat de conducere ministerului la 18.03.1977, cu nr. 00327758; vizînd anihilarea şi neutralizarea acţiunilor ostile iniţiate de PAUL GOMA (…) supunem spre aprobare difuzarea datelor şi versiunilor din nota anexă.

"Acţiunea vizează acreditarea ideii că sprijinirea lui PAUL GOMA de către Europa liberă poate să aducă prejudicii intereselor comunităţii evreieşti din România şi statului Israel în raporturile bilaterale cu România.

"Propunem ca aceste date şi versiuni să fie plasate prin posibilităţile U.M. 0920, Direcţiei a III-a, I.MB. - securitate, Direcţiei a I-a şi Serviciului «D» unor cercuri evreieşti influente în U.S.A, Israel şi alte ţări occidentale.

"Seful serviciului general-maior Ilie Mihai"

Judecînd după numerotarea generală, NOTA promisă a existat, însă îi lipseşte prima pagină (adică "107"). Iată:

"…din ţară şi din exterior (…) printre semnatarii aşa-zisului «apel» figurează un număr considerabil de elemente legionare (…).

"- Complicitatea lui GOMA cu elementele legionare din emigraţie este pe deplin dovedită şi prin faptul că individul a adus din străinătate numeroase manifeste legionare, destinate difuzării pe teritoriul României [*Nota mea: cele pe care nu voiam să-mi pun amprentele - re-vezi cap. "*Manifeste legionare*" din* **Culoarea**...]

"II. - Avînd în vedere cele de mai sus, autorităţile româneşti competente apreciază că este în primul rând în interesul cercurilor evreieşti internaţionale şi chiar ale statului Israel să intreprindă măsuri pentru a pune stavilă sprijinului acordat de grupul de redactori evrei de la Europa liberă elementelor legionaro fasciste, cum sînt PAUL GOMA şi acoliţii săi, indiferent de forma în care se manifestă acestea.

"- Acest lucru (…) este bine cunoscut că guvernul român a avut (…) o atitudine principială faţă de problemele complicate rezultate din conflictul arabo-israelian.

"În acest context, vor fi reamintite următoarele fapte:

"- menţinerea relaţiilor diplomatice în 1967, iar în 1969 chiar ridicarea la nivel de ambasadă ; (…)

"- tratramentul generos de care se bucură minoritatea evreiască în ţara noastră, asigurîndu-li-se [sic] drepturi şi libertăţi ce nu le-au fost acordate de alte state;

"- solicitudinea de care a dat dovadă guvernul român în cursul anilor faţă de problema emigrării evreilor din R.S. România.

"- Folosirea influenţei şi autorităţii cercurilor internaţionale evreieşti şi ale statului Israel în direcţia încetării atacurilor deşănţate lansate de către postul Europa liberă îndeosebi pe tema «cazului GOMA», ar fi apreciată de autorităţile române ca o manifestare a dorinţei factorilor amintiţi de a menţine, în continuare, aceleaşi bune relaţii şi de a a conlucra şi în viitor cu ţara noastră, în diverse domenii, inclusiv în cel umanitar" [sic].

Israelul, avînd alte precepte, alte interese decât "umanitarul", în cazul meu a fost mai... catolic decât papa: din 1971 ("revoluţia culturală") stewardesele de pe ELAL cereau călătorilor înainte de aterizarea la Bucureşti: «Persoanele care deţin cărţi de Paul Goma să le predea la bord». Cineva a întrebat: «Şi cărţi de Soljeniţîn?» «Am spus: cărţi de Paul Goma!».

După liberare (6 mai 1977), aflînd că diplomaţii israelieni de la Bucureşti se comportaseră (în cazul meu) ca diplomaţii americani: blocaseră ştirea arestării mele o eternitate de două săptămâni - m-am răzbunat în felul meu: am telefonat la ambasadă, m-am prezentat (mă ştiau!) şi am întrebat ce formalităţi sunt necesare pentru a obţine azil politic în Israel?

Panică: după şoşoteli, consultări, corespondentul mi-a explicat: «Nu ştiu dacă ştiţi, dar Israelul se află în momentul de faţă într-o situaţie extrem de delicată...» - am băgat de seamă: «Ştiu: delicata situaţie durează din 1948»; că el/ei pot să intervină pe lângă suedezi, francezi, să mi se dea azil, dar să-i înţeleg - nu-i aşa că-i înţeleg?, «doar soţia dvs., Ana este evreică de-a noastră», la care eu: «Ana este evreică de-a mea, nu de-a voastră - Şalom!» - şi am închis telefonul.

*

"Primit: Maior ACHIM VICTOR Strict secret, ex. nr. 2
"Sursa «PETRESCU»
"Data: 13 aprilie 2004.

"N O T A

"IOSEFINI, directorul Circului a fost în audienţă la tov. C. BURTICA pentru a-i cere sprijinul (...). Cu prilejul audienţei, IOSEFINI şi-a exprimat indignarea faţă de acţiunea iresponsabilă a lui PAUL GOMA, cerînd permisiunea să ia poziţie într-un interviu la un post de radio străin, la care tov. C. BURTICA i-a spus că e liber să intreprindă orice îi dictează conştiinţa sa de patriot român [sic].

"IOSEFINI m-a consultat şi mi-a cerut concursul pentru punerea la punct a acestui interviu pe care urmează să-l dea la Londra, la BBC. (...) Il cunoaşte pe un mare impresar, BILLY SMART, care lucrează printre altele cu televiziunea engleză şi cu BBC (...). L-am ajutat, făcîndu-i un punctaj. În legătură cu cazul GOMA ar urma să răspundă

următoarele:

"1. Nu există o mişcare disidentă în România (…)

"2. GOMA este un caz singular, un accident fortuit în existenţa socială a ţării noastre (…)

"3. Personajul este un ins cu structură de nevropat, profesional un scriitor ratat, fără audienţă (…) a scris două cărţi de scandal tipărite în străinătate şi ruşinos aplaudate ca opere de valoare (…)

"4. Nu există în România o problemă a drepturilor omului, problema a fost demult rezolvată de regimul socialist.

"5. Acţiunea iniţiată de GOMA nu a găsit ecou în masa poporului, nici adeziune a breslei scriitoriceşti (…).

"6. În condiţiile în care toţi scriitorii sînt alături de regim, GOMA deplînge starea şi situaţia lor, tocmai el care trăieşte din stipendii în valută primite sub formă de aşa-zise drepturi de autor.

"7. Poporul român care de 2000 ani… [etc etc]

"«PETRESCU»

"N.L. După întoarcerea lui IOSEFINI sursa va urmări dacă a acordat interviu (…)

"Maior ACHIM VICTOR"

*

"Ministerul de Interne, primit L.col. Banciu Ioan, sursa «Păstorul», 14 martie 1977 [nu ştiu cum s-a rătăcit aici, numerotarea generală fiind cursivă].

"NOTA INFORMATIVA

"Într-o discuţie cu PAVEL BARBATEI secretar general al Uniunii Baptiste a spus sursei că a avut o scurtă convorbire cu IOSIF ŢON.

"BARBATEI l-a întrebat pe TON dacă este în legătură cu PAUL GOMA şi acesta a declarat că nu, întrucît TON este prieten foarte bun cu poetul ION [corect: IOAN] ALEXANDRU, care la rândul său a fost prieten bun cu PAUL GOMA şi care l-a sfătuit pe TON să nu se apropie de GOMA, pentru că din punct de vedere creştin PAUL GOMA este anti-creştin, iar din punct de vedere al ideilor sale, este de neacceptat de către oamenii cuminţi. (…)

"«Păstorul»

"Lt. colonel Banciu Ioan"

Ţon îşi apăra oile - dar po*i*etul Ion Alexandru (de cum a început a-l ţârcovnicì pe Ceauşescu, şi-a schimbat şi prenumele în *Ioan* - şi renumele): ce apăra el ?

*

"M.I., Inspectoratul BUCURESTI - Securitate - Strict secret,
Exemplar nr. 2 din 12 aprilie 1977

"N O T A NR. 00 1652

"Au fost obţinute noi informaţii privind comentariile ce se fac în legătură cu acţiunile şi situaţia actuală a lui PAUL GOMA şi ION

NEGOITESCU. Astfel, în rîndul redactorilor revistei 'România literară' se comentează faptul că PAUL GOMA este reţinut de organele de stat apreciindu-se ca un lucru normal, după activitatea ostilă desfăşurată de acesta (…) Unele comentarii se fac şi în cadrul Oficiului PTTR 66 Bucureşti. IONESCU IOANA, femeie de serviciu, a locuit în acelaşi imobil cu PAUL GOMA a relatat că locuinţa acestuia este permanent supravegheată de securitate şi că orice persoană care intră în bloc este legitimată, întrebată unde merge, însoţită până la uşa apartamentului. A mai afirmat că PAUL GOMA a fost bătut de un individ, fiind scăpat de vecini.

"(…) POPESCU LAURA, oficiantă, susţinînd pe IONESCU IOANA a adăugat că «muncitorii asistă zilnic la asemenea scene şi comentează nefavorabil măsurile luate de organele de stat».

"Referindu-se la acţiunea lui PAUL GOMA, medicul TILICA DUMITRU de la spitalul «Vadu Lat» judeţul Ilfov, într-o discuţie cu unii colegi a apreciat ca «normală şi justă» poziţia lui PAUL GOMA. (…) «este momentul ca cineva să arate realităţile din ţara românească»; şi că «îl admiră pentru curajul său».

"Deasemenea PASCAL CORNEL, fotograf la Combinatul Casa Scînteii şi-a exprimat acordul cu acţiunea lui PAUL GOMA pretinzînd că «acesta luptă tocmai pentru drepturile omului pe care noi nu le avem în ţară: libertatea de exprimare, libertatea de gîndire, libertatea de a-ţi alege nestingherit societatea în care vrei să trăieşti.

"Persoanele sus-menţionate se află în atenţia noastră urmînd a se lua măsurile ce se impun. Informaţia privind pe medicul TILICA DUMITRU va fi transmisă pentru măsuri la inspectoratul judeţului Ilfov [de mână, pe margine a scris "Măsuri" şi în dreptul lui Pascal Cornel].

"Colonel Răducă Gheorghe"

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I, Nr. 150/00306885 din 16 aprilie 1977, Strict secret

"Către Direcţia de cercetări penale a M.I.

"La cererea dv. vă comunicăm că în perioada 10 februarie - 6 aprilie 1977 postul de radio Europa Liberă a difuzat în cadrul emisiunilor sale un număr de 76 materiale reprezentînd interviuri acordate unor agenţii de presă occidentale de către fostul scriitor PAUL GOMA sau alte materiale aparţinînd acestuia, precum şi alte comentarii în legătură cu acţiunile duşmănoase ale susnumitului (…) Redăm mai jos extrase semnificative din materialele difuzate:

"10 februarie: Scrisoarea deschisă adresată de PAUL GOMA dramaturgului cehoslovac PAVEL KOHOUT (…): «noi, românii ne aflăm sub ocupaţie românească, la urma urmelor mai dureroasă, mai eficace decât una străină… Peste tot sărăcie, haos economic, demagogie, nesiguranţă, teroare, ciomag, căluş, corupţie…»

"16 februarie. Articolul intitulat 'Autor redus la tăcere într-o ţară oocupată' semnat de VIKTOR MAIER, publicat la 12 februarie 1977 în *Frankfurter Allgemeine Zeitung* în care, pe un ton duşmănos ţării

noastre «descrie» condiţiile grele în care trăieşte şi îşi desfăşoara activitatea PAUL GOMA (…).

"15 februarie: Presa din RFG şi Elveţia despre PAUL GOMA în sprijinul intelectualilor cehi. Ziarele *Die Welt, Süddeutsche Zeitung, Tages Zeitung* folosesc drept moto aspectele cele mai duşmănoase: «pretutindeni haos, sărăcie, demagogie, teroare», «trăim cu toţii sub acelaşi jug»… şi altele, comentînd în mod denaturat, ireal, situaţia intelectualilor şi a oamenilor muncii din România.

"15 februarie. Este transmis articolul semnat de OLAF JIHLAU (*Suddeutsche Zeitung*), în care GOMA afirmă: «ar fi frumos dacă toţi românii şi-ar cere drepturile…» şi: «în România 20 milioane de cetăţeni se simt deţinuţi politici».

"28 februarie: (…) a articolul lui PETER OSNOS (*Washington Post*), GOMA: «…regimul român nu este liberal…»

"28 februarie, interviu acordat postului Europa liberă în care, în mod profund duşmănos afirmă că «românii sînt lipsiţi de drepturi, sînt aproape nişte sclavi, fără libertate de mişcare».

"3 martie - un interviu săptămânalului *Der Spiegel* : «Lipsuri în aprovizionare a populaţiei, mizerie generală, întrega atmosferă, legile rămân literă moartă, adeseori sînt răstălmăcite, li se dă o interpretare contrară…»

17 martie: în interviu PAUL GOMA vorbeşte de un semnatar, inginerul Stoean, care a refuzat să semneze angajamentul faţă de regim şi s-a prezentat la uzină cu inscripţia pe piept: «SCLAV».(…)

21 martie - televiziunea olandeză (…)

22 martie - interviu în *Frankfurter Rundschau* - citat: «Românii sunt sclavi în proprie ţară»

"12 martie - interviu unei retele americane: «Regimul a exploatat catastrofa de la 4 martie. Ajutoarele din străinătate : folosite de către marii activişti, nesinistraţi, nu de bieţii oameni care au pierdut totul în cutremur» (…)"

*

"Buletinul de ştiri - Special nr. 61 din 18 04 1977 reproduce scrisoarea lui Ion Ladea adresată lui Paul Goma - citită la Europa liberă la 17 martie 1977".

*

"Buletinul de ştiri Special nr. 62 din 18 04 1977 prezintă comentariul lui Noel Bernard din seara zilei de 14 aprilie:

"«La scurt timp după ce Paul Goma a adresat lui Pavel Kohout, scrisoarea cunoscută, conducere P.C.R. a luat o iniţiativă chibzuită, sănătoasă. D. Cornel Burtică l-a însărcinat pe D. Nicolae Breban să ia legătura cu Paul Goma (…) A urmat un episod bizar, tragicomic: D. Breban a încercat să-l viziteze pe D. Goma la el acasă, dar a fost împiedecat de securitate să intre în apartamentul lui Paul Goma! S-a dus în oraş şi a încercat să-i telefoneze lui Paul Goma, dar convorbirea a fost întreruptă (…). Astfel D. Breban a fost obligat să apeleze la D.

Burtică pentru ca acesta să dea ordin să i se permită să-i transmită lui Paul Goma mesajul său. Fapt este că D. Paul Goma a fost primit de două ori de D. Burtică. Dialogul era promiţător. (…)

"Potrivit unor informaţii, D. Burtică i-ar fi spus D-lui Goma că dacă s-ar fi limitat la sprijinirea semnatarilor Chartei 77 din Cehoslovacia nu ar fi existat nici o problemă. Este, de altfel şi sensul interviului acordat de D. Nicolae Breban televiziunii vest-germane. Ori, după cum se ştie, D. Goma nu s-a oprit aici. El a cerut respectarea drepturilor omului nu numai în Cehoslovacia, dar şi în România. (…) "Din nefericire, regimul de la Bucureşti a optat pentru metoda dură (…)."Reprezenta oare Paul Goma descris de Eugen Barbu drept «un scriitor fără talent şi care nu înseamnă nimic în conştiinţa românească» - un pericol care ameninţa regimul D-lui Ceauşescu? (…) Era necesară campania absurdă de denigrare a Occidentului? (…)

"*Libération* de la Paris scrie azi că autorităţile române au trecut la arestări, la internări în clinici psihiatrice şi la deportări impotriva semnatarilor apelului lui Paul Goma. «Amploarea acestei mişcări a surprins autorităţile care credeau că în câteva vechi formule naţionaliste vor putea obţine sprijinul poporului. România lui Ceauşescu poate fi pusă pe picior de egalitate cu Cehoslovacia lui Husak şi cu Rusia lui Brejnev în ce priveşte capitolul drepturilor omului»

"Radu Gorun a prezentat la Europa liberă 'Revista presei occidentale':

"*Libération*: 'Paul Goma a fost arestat?'

*

"Buletinul de ştiri - Special, nr. 68 din 17 aprilie: Radio Europa liberă transmite:

"Autorităţile de la Bucureşti au refuzat viza de intrare jurnalistului MALCOLM BROWN de la *New York Times*.

"Noel Bernard prezintă scrisoarea unui arhitect care nu-şi dă numele. Vorbeşte de 'arhitectura sub Ceauşescu'. Despre Goma:

"«În sfârşit, românii au un exemplu de urmat, un simbol al curajului şi al cinstei. Mulţi, foarte mulţi români îl iubesc pe PAUL GOMA şi-l vor urma, în ciuda faptul că el nu dispune nici de radio, nici de ziare, nici de TV. Dar el reprezintă gândurile noastre spuse şi nespuse [mai ales!], dorinţele şi speranţele noastre. (…) doresc să-i aduc la cunoştinţă că nu e singur, că va avea din ce în ce mai mulţi români alături şi orice s-ar întâmpla, cineva îi va lua locul, căci începutul a fost făcut. Românii şi-au găsit adevăratul curaj şi sper că nu îl vor pierde curând, că vor şti să-i dea sensurile adevărate, constructive (…)"

Frumos spus. Numai că spusele acestui "un arhitect" au exact aceeaşi valoare de adevăr ca şi criticile, insultele unor nefericiţi obligaţi de securitate să dea declaraţii împotriva mea.

Eh, anonimatul la român! El - anonimatul - îl împiedecă să stea pe două picioare (când nu nevasta este de vină…).

D O S A R I 2217 vol. 10

*

"Ministerul de Interne; nr. 068.214 din 20 aprilie 1977 Secret

"N O T A

"În ziua de 7 aprilie a.c. MUNTEANU C. NECULAI, în vârstă de 36 ani, din Bucureşti, redactor la revista *Cinema* a acostat o sursă a organelor de securitate, pe care a confundat-o cu un diplomat american şi i-a înmânat trei scrisori cu conţinut ostil, adresate preşedintelui R.S. România, preşedintelui S.U.A. şi lui GOMA PAUL. Cu acest prilej a solicitat ca scrisorile să fie înmânate ambasadorului SUA la Bucureşti, spre a le inainta Departamentului de Stat, 'adăugînd astfel încă o probă la dosarul despre felul cum sînt respectate drepturile omului în România'.

"În timpul cercetărilor M. N. a declarat că a trimis scrisori şi ziarelor *Neuer Züricher Zeitung, Washington Post* şi Europei libere. (…) M. N. a fost avertizat, prilej cu care a dat o declaraţie, regretînd faptele comise, angajîndu-se ca în viitor să nu se mai antreneze în acţiuni dăunătoare statului român. Totodată, în 19 aprilie a.c. a transmis o telegramă şi a telefonat postului de radio Europa liberă, solicitînd să nu i se mai difuzeze scrisorile. I s-a răspuns că s-a luat act de dorinţa sa şi se va acţiona ca atare.

"Organele de securitate întreprind în continuare măsuri pentru cunoaşterea atitudinii sale după avertizare."

*

"Ministerul de Interne, nr. 0099.338/ 20 aprilie 1977 Strict secret

"N O T A

"Din informaţiile care le deţinem rezultă că cetăţenii patriei noastre apreciază favorabil fermitatea cu care se acţionează (…) Oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul ţării îşi manifestă profunda indignare fată de faptele lui GOMA PAUL (…) Mai mulţi scriitori, oameni de artă şi cultură din Capitală, din Cluj-Napoca, Iaşi, Braşov, Timişoara şi-au exprimat adeziunea în legătură cu excluderea lui GOMA PAUL din rândurile membrilor Uniunii Scriitorilor, considerîndu-l «o mediocritate care a umbrit breasla scriitorilor, instrument dirijat din afară » (…)

"…poetul VICTOR TULBURE apreciază că «vocea cea mai anarhică şi primejdioasă în cercul trădătorilor de ţară este aceea a lui GOMA [4-5 cuvinte şterse], care a adunat în jurul lui [aproape un rând şters].

"Scriitorii FANUS TEODORU [?], HAJDU ZOLTAN, MIHAI BENIUC, ARNOLD HAUSER, TRAIAN IANCU, STEFAN TCACIUC şi alţii, înfierînd atitudinea acestor trădători ş-au manifestat totodată nedumerirea că «ticăloşia lor nu a fost mai demult sancţionată».

"(…) a rezultat că 427 persoane au susţinut acţiunea lui GOMA PAUL din care, pînă la 1 aprilie, data arestării sale, un număr de 232, iar după această dată, 195.

Urmează o amănunţire a "studiului": "elemente recidiviste", "elemente aparţinînd unor organizaţii politice reacţionare - din care 5 legionari"; după ocupaţie, după vârstă…

O altă NOTA din 22 aprilie 1977 care împarte aderenţii pe profesii, pe vârste. Rezultat:

"Ca urmare a măsurilor luate 171 persoane au declarat că se desolidarizează de GOMA PAUL, 64 au declara că nu sunt de acord cu atitudinea acestuia, dar doresc să-şi rezolve pe căi legale problemele (…), 8 nu recunosc că au încercat să ia legătură cu sus-numitul, iar 98 continuă să se situeze pe poziţie ostilă orânduirii noastre socialiste. Mai sînt în curs de soluţionare 64 cazuri din care 49 persoane nu sînt identificate".

Un raport - în manuscris - redactat, semnat de Cpt. Ilie Nicolae, datat: 22 04 1977.

Tovarăşul căpitan (în 1977 - de atunci o fi ajuns mareşal!) povesteşte ce s-a dat la Noel Bernard aseară.

Totodată s-a citit la microfon "o declaraţie" (în fapt TESTAMENTUL, vezi cap. XX din **Culoarea curcubeului**)

După un comentariu al lui Emil Georgescu - despre temeiurile juridice ale arestării mele, este difuzată o ştire:

- "La 21 aprilie (seara, notează notatorul Ilie) un grup de români şi francezi au demonstrat în faţa ambasadei române din Paris, pentru eliberarea lui Paul Goma şi pentru respectarea drepturilor omului în România. Doi reprezentanţi ai demonstranţilor au fost primiţi de al 2-lea secretar al ambasadei, care a spus că nu cunoaşte cine este acest Paul Goma."

*

Un document comico-tragic. Iată-l, copiat integral:

"150/22 aprilie 1977
"SE APROBA

"NOTA

"cu ofiţerii şi subofiţerii de la Circumscripţia 21 miliţie care au acţionat cu răspundere şi conştiinciozitate în cazul «BARBOSUL» şi care propunem să fie stimulaţi material din fondul C.I.S.

"Nr.crt. Numele, prenumele	Gradul funcţia	[completat de mână]			
"1. POPESCU IOAN	Colonel,	3m. stofă	942		
	Seful circ.	mapă piele	285	=	1227

“2. NASTASE GHEORGHE	Maior	ceas	600		
	loct.şef circ	mapă piele	285	=	885
“3.APOSTOL RADU	Colonel	radio	740		
	şef birou	servietă	125	=	865
“4.STANOIAIA ION	Serg. maj.	ceas	600		
		curea ceas	10		
		portvizit	63	=	673
“5.SERBAN DRAGHIA	Serg.maj.	ceas	600		
	agent ordine	curea ceas	10		
		portvizit	63	=	673
“6.ABABEI PETRE	Serg.maj.	ceas	600		
	agent ordine	curea ceas	10		
		portvizit	63	=	673

“Seful Serviciului 4.996
“Colonel NICOLAE MIHAI”

Deci patriotismul, la ei, la Secu, nu era gratuit. Patriotismul lor - al căcănarilor-belitorilor-latriniştilor era plătit. Fireşte, nu vom afla cât primiseră şefii - începînd cu acest Nicolae Mihai, sfârşind cu Pleşiţă, Stănescu, Coman. Presupun că, pe lângă una-curea-ceas+portvizit, căpătaseră şi altceva; altcâtva.

*

O scrisoare. Una căreia îi reţinusem “tonul” - mai degrabă: mirosul de tămâie al afuriseniei - şi numele semnatarilor. O aminteam în **Culoarea curcubeului** la cap. VIII, “Scrisorile”. O am în faţă: să fie exemplarul trimis mie şi confiscat? Să fie “exemplarul-mamă”, cel conceput (sic) din îndemnul şi sub supravegherea securistului responsabil cu “credinţa” (după 1986 devenit habotnic, chiar editor de cărţi sfinte)? Nu-mi dau seama - tot fotocopie.
Re-reproduc :

“Sîntem un grup de preoţi ortodocşi din protopopiatul Reghin, judeţul Mureş. Am aflat de existenţa d-voastră, nu din vreo operă literară nemuritoare ci din ştiri difuzate pe posturi de radio str*e*ine [un securist semianalfabet folosind: «str*e*ine»? - nu: tot un preot “cu pregătire”, o faţă bisericească avînd studii “dinainte” , de la Sibii este autorul-dactilograful scrisorii] (…) de interesele neamului nostru, de activitatea Dvs. de defăimare a solidarităţii admirabile a poporului nostru în jurul Conducătorilor săi [pluralul o va fi incluzînd şi pe Elena cu acelaşi nume - boticellizată de pictorul-cu-limba Başin Sălaşa?] şi a muncii eroice de construire a vieţii noi, tot mai luminoasă şi mai fericită pe seama tuturor cetăţenilor Patrie noastre [uf!, am ajuns la capătul acestei prea-frumoase expresii a limbii de lemn popeşti - de la

popă, nu de la Popescu].

"Nu ne pricepem la exprimări meşteşugite, de aceea spunem simplu că sîntem profund indignaţi (…) În numele cui luptaţi, pentru cucerirea căror drepturi şi libertăţi, cine V-a autorizat să vă erijaţi în purtător de cuvînt al «nemulţumiţilor» din Patria noastră? (…) solidaritatea de neclintit a întregului nostru popor în jurul Conducătorilor (…) [aici mi se vorbeşte despre mulţimea bisericilor construite, reparate, restaurate - dar, Doamne-fereşte să se sufle o vorbă despre Biserica Enei, rămasă intactă după cutremur, iar a doua zi distrusă de buldozere din ordinul "Conducătoresei"]. Noi, întregul popor alcătuim ceea ce spunea Mircea lui Baiazid, «un zid» care nu se va lăsa surpat de nici o năpastă şi căruia puţin îi pasă de lătratul unuia ca Dvs., căruia, de n-am fi preoţi, i-am spune cu cuvintele unui poet că-l «vom scuipa şi-l vom lovi cu pietre».

"Nu ştim Domnule Goma, în ce măsură sînteţi fiu al acestui pământ frământat cu lacrimile, sudoarea şi sângele strămoşilor noştri" [se îndoiesc de 'măsura-în-care'… părinţeii potenţial-scuipăcioşi-lapidatori, în timp ce li se prelinge în barbă şi pe sutană mierea-fierea ortodoxă - chiar aşa: de ce până atunci nu mă trăsese de urechi nici un greco-catolic?: nu avea hârtie?, cerneală? - nu avea securitatea?]

"La noi, Domnule Goma, sînt şi azi codri verzi de brad [ia auzi !] (…) La noi, azi este belşug, linişte, hărnicie, cinste pentru toţi cei cinstiţi, la noi «nu poate fi loc pentru activităţi duşmănoase, potrivnice, defăimătoare ale realităţilor minunate create de popor, sub oblăduirea Conducătorilor săi»" (…) [ai zice: un citat din inenarabila Mara Nicoară, conjudeţeneasa Sfinţiilor lor].

"Reghin, 23 martie 1977

"Pr. Gheorghe Pop, Reghin

"Pr. Mihai Ciobanu - protopop - Reghin

"Pr. Nicolae Dinu (Dima?) Breaza"

Fiecare nume - iscălitură - de mâna fiecăruia.

*

"M.I., Direcţia a III-a - 350/S.I - «SOFIA", nr. 47118/15/IV. 1977, "Strict secret exemplar unic 20.IV.1977

"N O T A

"În legătură cu grupul «disidenţilor» în legătură cu Paul Goma, sursa a înregistrat atitudine diverse (…) circulă opinia comună că n-ar fi inteligent (afirmaţie făcută şi de Luminţa Coller personal sursei) şi că aceasta ar explica tonul deplasat al «scrisorii» şi declaraţiile şi lipsa de discernămînt în ce priveşte selecţionarea semnatarilor (…)

"Pe de altă parte circulă opinia că unele măsuri intreprinse pentru a stăvili «protestul Goma» pun autorităţile într-o lumină proastă (…)

"«SOFIA»"

*

"127/DN/22.04. 1977 Nr. 14405/0052 Strict secret Ex. nr.1

"NOTA INFORMATIVA

"Sursa informează: (...) fiind la un curs de perfecţionare la Bucureşti a discutat cu Popa Teodora, medic la Bolintin-Vale, verişoară cu sursa, despre PAUL GOMA. A relatat următoarele (...) s-a mai întâlnit cu el la aniversarea a 10 ani de la terminarea liceului [la care "împricinatul" nu a participat...], cînd PAUL GOMA a venit direct din închisoare şi i-a propus să-şi lase familia să să-l însoţească, întrucît un taxi îl aşteaptă (...)"

"«Loreley»"

Întreaga relatare curge aşa: Paul Goma o iubea cu foc pe Dora Sofonea (numele ei de fată) şi, "direct de la închisoare" s-a prezentat la festivitate, i-a cerut Dorei să-l însoţească, fiindcă, nu-i aşa, taxiul aştepta...

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I, Strict secret Ex. nr. 1

"151/AV/ 00327768 din 28 aprilie 1977

"N O T A"

"Viitoarea conferinţă a scriitorilor (...) a fost foarte slab pregătită, dezbaterile nefiind la nivelul forului, vorbitorii în majoritate nereprezentativ (...) tribuna: loc de proferare de insulte. N. MANOLESCU, DANA DUMITRIU, C. NISIPEANU şi-au exprimat nemulţumirea pentru tonul «violent, neprincipial, suburban» adoptat de (...) CEZAR IVANESCU, ANGELA MARINESCU, RADU THEODORU. (...) au absentat EUGEN BARBU, ION CARAION, ADRIAN PAUNESCU, AUREL BARANGA (...) au refuzat să fie aleşi în Comitetul asociaţiei: PAUL EVERAC, IOANICHIE OLTEANU, PAUL ANGHEL, ST. AUG. DOINAS.

"O impresie neplăcută a lăsat-o ANGELA MARINESCU : «sîntem un popor oportunist, ca şi scriitorii care nu luptă pentru drepturile lor». Intr-o discuţie ulterioară cu soţul său, poetul MATEI GAVRIL, cu care nu se află în relaţii bune, îi reproşa că a făcut o greşeală gravă pe care trebuie s-o explice sau s-o desmintă. El lăsa să se înţeleagă că susnumita a fost influenţată să facă aceste afirmaţii de EUGEN JEBELEANU căruia «...îi convine să te vîre pe tine şi să te facă victimă, pentru că el este prea puternic şi nu-i pasă de chestia asta». La fel şi lui GEO DUMITRESCU...» cerîndu-i să scrie un articol în Luceafărul prin care să lămurească lucrurile [eu nu am înţeles cine-ce-cum-cu-cine, dar nu doar pentru că securistul este un dobitoc şi nu pricepe ce vrea - sau chiar din contra - Angela Marinescu...]

"(...) Organele noastre continuă măsurile de cunoaştere (...)

pentru a preveni unele eventualer acţiuni necorespunzătoare.
"Seful Serviciului Colonel NICOLAE MIHAI"

*

"M. I., Inspect. Bucureşti - securitate din 28/29 apr. 1977
"N O T A NR. 001752

"Din informaţiile obţinute (…) PAUL GOMA este privit ca unealtă a cercurilor ostile din exterior. Sunt şi păreri că măsurile ar fi o urmare a intervenţiei URSS.

"Scriitorul RADU COSASU apreciază că Occidentul a exagerat în problema drepturilor omului şi era pe punctul de a se crea «premisele unui nou război rece», din cauză că «nu a fost ascultat H. Kissinger de a nu se discuta aceasta înainte de încheierea convenţiei de dezarmare» [pe lângă ce catastrofă trecusem noi, care nu ascultasem de sfaturile înţelepte ale lui… H. Cosaşu !].

"(…) frezorul FLORESCU VASILE: «bine ar fi ca toţi care doresc să plece să li se dea drumul, pentru că încurcă lucrurile» şi că «aşa s-a întâmplat cu evreii cărora le-am dat drumul numai după ce ne-au făcut atmosferă peste hotare». Acum vine să ne creeze greutăţi un GOMA care numai român nu este».

"(…) Nedumeriţi că nu s-au luat măsuri împotriva lui GOMA «care-şi permite insulte la adresa politicii statului» s-au arătat scriitorii VINICIU GAFITA şi PAUL DANIEL, ultimul exprimînd părerea că «GOMA a recurs la acţiune pentru a se afirma prin scandal, deoarece prin scris nu reuşea».

"Apariţia materialelor demascatoare sînt interpretate şi ca presiuni din partea URSS prin ambasador [care materiale? demascînd ce, pe cine?]. Asemenea opinii au exprimat criticul literar ADRIAN MARINO, inginerul SUSTER DAN TARASCU, RUXANDRA, redactor şi alţii.

"(…) pe poziţii duşmănoase: ION CHIRILA, redactor la *Sportul* (…) «el are ca salariu mai puţin decât ajutorul de şomer diin SUA», iar scriitorul D. CALIMACHI: «acţiunea lui GOMA a avut mult succes, strîngînd peste 500 semnături».

"Scriitorul ION IUGA, vorbind despre GOMA: «un lucru este cert: dreptul inalienabil al scriitorului la libertatea de gîndire şi expresie - nu este respectat» ; «toate teoriile umaniste, democratice şi socialiste devin, in această situaţie nule, fiindcă libertatea este un lucru care se acordă individului şi nu se teoretizează. Lipsa libertăţii de expresie este cu atât mai acută în cazul scriitorilor cu cât, practic, nu există scriitor mare care să nu fie umanist şi să lupte pentru fericirea omului»; «opt din semnatarii scrisorii lui GOMA au fost destituiţi din funcţiile lor şi transformaţi în muncitori necalificaţi la o fabrică unde sint duşi şi de unde sînt luaţi în fiecare zi cu o maşină pentru că au îndrăznit să-şi susţină ideile».

"DRAGHESCU NICOLAE redactor şef la editura Academiei: «GOMA acţionează în sens pozitiv; dacă n-ar fi oameni ca el, n-am

avea nici măcar această mică libertate»; «ai noştri (autorităţile) nu ţin seama că se apropie Conferinţa de la Belgrad».

"Ironizînd campania de presă, inginerul DUVAZ ION de la Institutul oncologic: «afirmaţiile din presă sînt puerile, nu conving.»

"Colonel Răducă Gheorghe"

*

"I.M.B. SECURITATE, Inf. «OVIDIU», Casa «CISMIGIU,
data: 29 aprilie 1977 Strict secret, Exemplar nr 1

"N O T A

"În urma unor discuţii cu dl avocat PORA ION, am aflat că el se va ocupa de apărare cazului GOMA PAUL care a fost arestat de curînd. Personal, dl. PORA nu îl cunoaşte pe PAUL GOMA, ci numai pe soţia acestuia, care l-a solicitat în cazul respectiv. Paul Goma, ne-a relatat dl PORA este încă în cercetări, aşa că dosarul nefiind definitivat, nu cunoaşte motivele exacte ale acuzării.

"Dl PORA crede că editarea în străinătate a cărţilor nu se datorează calităţilor literare, ci unor împrejurăr. I-a citit o carte editată în România, **Camera de alături** care după părea lui este o tâmpenie, dar şi dovada faptului [*un rând şters*] şi care niciodată nu va avea succes la public (…) Din relatarea dlui PORA, PAUL GOMA a primit paşaport, dar el nu intenţionează să fugă şi chiar a refuzat să plece. (…)

"(…) ideile şi opiniile lui [Goma] nu sunt împotriva politicii guvernului şi statului nostru, ci împotriva interpretării şi aplicării drepturilor individuale. Dl PORA [*două rânduri şterse*] care nu cunoaşte adevăratul sens al cuvântului «libertate». (…)

"Dl. PORA punea problema cum a fost posibil ca să apară la PAUL GOMA asemenea manifeste negative [citeşte: *legionare*] (…) Pe soţia lui GOMA dl. PORA a caracterizat-o [*3-4 cuvinte şterse*] după arestarea lui GOMA a fost mutată din str. Compozitorilor. (…)

"Din punct de vedere al agitaţie create în jurul lui GOMA, asupra ideilor şi opiniilor sale nu se încadrează în nici o literă de lege a Codului penal român. Poate fi incriminat oral prin şedinţe publice etc, dar nu poate fi băgat în închisoare, neexistînd cap de acuzare.

"Deşi nu-l cunoaşte personal, dl. PORA apreciază [*un rând şters*] motiv pentru care eventual ar putea să-l invoce în apărarea la proces.

"«OVIDIU»

"N.B.

"«OVIDIU» a fost dirijat pe lîngă avocatul PORA pentru a cunoaşte atitudinea acestuia în procesul în care îl apără pe PAUL GOMA. A fost instruit să (…) stabilească noi date şi modalităţi pe care le va folosi în apărarea lui GOMA, îndeosebi după ce va studia dosarul capetelor de acuzare.

"Colonel Cepraga Constantin"

*

- O NOTA cuprinzînd fişele a 19 "persoane membri ai PCR (…) care au susţinut acţiunile ostile ale lui P.G.":
- Un TABEL "cuprinzînd probele de scris ale persoanelor [208] din acţiunea «BARBOSUL» ce vor fi trimise la «S»"

*

"Inf. «PAUL CRISAN", primit. Lt.col. Aronescu T-tin Data 08/04. 1977, NIHOR 0090958/05.05.77, Strict secret

"N O T A

"Sursa a avut la Budapesta, în ziua de 5 aprilie a.c. o convorbire cu Nagy Bela, conf. univ. originar din Sălaj. Acesta l-a întrebat ce se întâmplă în România (…) în legătură cu «acţiunea dizidentului Paul Goma, scriitor care se bucură în străinătate de o adevărată celebritate?» Sursa a început să râdă, spunîndu-i: Să fim serioşi, Paul Goma [*un rând şi ceva şters*] un instrument al cercurilor reacţionare (…) Nagy a răspuns că nu este aşa, Goma are o mulţime de aderenţi (…) Sursa a spus că Goma nu prezintă valoare (…).

"Aceeaşi întrebarea i-a fost pusă sursei de prietenul său medicul Flamm (…)

"Lt. col Aronescu C-tin"

M A I

Am dat de două documente (nu am pus cuvântul între ghilimele) fără antet, fără număr, datate de mână (“4-V-1977” şi “6 V 77”). Sunt dactilografiate la o maşină de scris a cărei “producţie” era destinată doar persoanei căreia nu i se scrie numele (!): Ceauşescu.

Primul începe cu : “DOMNULE PRESEDINTE”, vorbeşte în numele meu, dar nu este semnat de mine şi nu mi-l recunosc; al doilea poartă în cap: “DECLARATIE” - nici pe aceasta nu o recunosc.

Să ne înţelegem: nu vreau să afirm că niciodată nu am scris “aşa ceva”. Nu numai că am scris “aşa ceva”, dar am trecut aşaceva-ul în cartea **Culoarea curcubeului, ‘77**, apărută în traducere franceză la începutul anului 1979, la editura Seuil din Paris, sub titlul: **Le tremblement des Hommes**. În 1990, în ediţia Humanitas, în 1993, în ediţia Familia, în 2003 în ediţia Flux-Chişinău. În cap. XXIV, intitulat “Vineri 6 mai” se află aceeaşi “frăzulică” - am ţinut-o minte în februarie-martie 1978 când am scris cartea de mărturii, o ţin minte şi acum - e proaspătă rana de aproape treizeci de ani - o re-re-reproduc aici:

“*Totodată regret din suflet că m-am lăsat antrenat în acţiuni potrivnice statului socialist şi poporului român şi promit solemn că nu voi mai cădea niciodată în această capcană”*.

Or în nici unul din “documentele” atribuite mie, nu se găseşte “frăzulica”.

Ciudată soartă a avut (de frăzulică vorbesc). De parcă nu ar fi avut nici o semnificaţie; de parcă colonelul Gheorghe Vasile, Pleşiţă, civilii ponosiţi şi anonimi nu s-ar fi dat de ceasul morţii (mele!), să mă stoarcă, să mi-o zmulgă (de “frăzulică” vorbesc, în continuare); de parcă nu ar fi fost destul de umilitoare acea ultimă săptămână de la Rahova, câinii securezi care m-au atacat (C.T. Popescu în *Adevărul* din 1995) au ignorat-o, deşi apăruse în două ediţii - folosind varianta confidenţială (vreau să spun: dată de la mână la mână), aseptizată-otrăvită a Securităţii.

De ce? Nu eu trebuie să răspund la această întrebare.

*

Fără antet, "copie -, Strict secret, Ex. nr. 2, F.N. 0054"
Număr de înregistrare scris de mână: "00308.540/05.05.77"

"NOTA INFORMATIVA

În ziua de 26 aprilie 1977 (...) căpitanul de cursă lungă PORUMBARU CONSTANTIN din Constanţa, fost comandant al vasului 'Mangalia' (...) a povestit că, în urmă cu două săptămâni a venit la Bucureşti pentru a lua legătura cu PAUL GOMA (...) La intrarea în imobil a fost oprit de trei agenţi de securitate (...), împiedecat să urce pe scări. În timp ce se zbătea să scape din mâinile lor, [ei] l-ar fi ameninţat că dacă încape pe mâinile lor, în 6 luni de închisoare va fi mort. Doi au plecat să aducă o maşină, PORUMBARU a fugit pe scări, a sunat la uşa lui PAUL GOMA, i-a răspuns fără să deschidă, soţia acestuia care i-a spus că PAUL GOMA este arestat (...). PORUMBARU (...) i-a strigat prin uşă numele şi funcţia, spunîndu-i să-l treacă şi pe el ca semnatar al scrisorii. În acest moment a fost luat de organele securităţii şi dus cu maşina la un sediu al acestor organe, în Drumul Taberei.

"Colonel OLARU CONSTANTIN
"27 aprilie 1977"

*

"M.I., U.M. 0672/ Bucureşti — Strict secret, ex. unic
"Nr. 5/00704 121 din 05.V. 1977 — Intrare în 06.05. 1977
"Către DIRECTIA I
"vă trimitem

"S I N T E Z A
privind aspecte reieşite din filajul ob. «GETA» efectuat în perioada 22-24.04.1977 şi 26.04 02.05. 1977

"ACTIVITATEA OBIECTIVULUI:

"Şi în această perioadă «GETA» a continuat să locuiască la părinţii să în str. Carol Davila nr. 22.

"În general a avut o activitate redusă, rezumîndu-se la plimbări cu copilul, la diferite cumpărături alimentare, sau a vizitării locuinţei sale din str. Turturele 21 şi a locuinţei avocatului PORA din str. Dr. Staicovici 40.

"Au rezultat totuşi cîteva aspecte după cum urmează:

"- În ziua de 22.04.1977

"A plecat de acasă la ora 8,15 şi, după ce a făcut mai multe cumpărături alimentare de la diverse magazine din centrul oraşului, a mers în piaţa Amzei unde s-a întâlnit cu o individă cu care a discutat cca. 15' (moment foto). Individa (...) se numeşte MAYER LIDIA (...) a funcţionat ca profesoară de istorie (...) pînă în 1973, cînd a fost pusă în cadru disponibil deoarece a solicitat emigrarea în RFG. (...) La data

de 19.III. 1977 l-a vizitat pe PAUL GOMA şi a semnat «carta» acestuia.(…)

"La ora 13,45 a condus pînă la poartă în str. C. Davila nr. 22 o individă (fotografiată) PANAITESCU FIEA (?) (…)

"- <u>În ziua de 23.04.1977</u>

"La ora 8,35 a mers în str. Coralilor nr. 18 - Peco - Îmbuteliere - de unde a ridicat o butelie pe care cu un taxi a dus-o în str. Turturele 21. De aici a plecat la 10,20 cu diferite mijloace de transport în comun, a revenit în str. C. Davila 22.

"<u>În ziua de 26.04.1977</u>

"Între orele 11,30 - 14,00 a fost la locuinţa din str. Turturele 21.

" <u>În ziua de 27.04.1977</u>

"La ora 19,45 «GETA» a plecat de acasă, pe jos şi foarte grăbită a mers la locuinţa avocatului PORA (…)

"Menţiune: la cîteva minute după intrarea ob. «GETA» de la locuinţa avocatului Pora a ieşit un individ care a chemat foarte grăbit (făcînd semne cu mâna) o individă şi un individ care se găseau în auto Chrysller nr. 83 R.R. 5 cu simbol B (parcat în apropiere) şi cu toţii au intrat la adresă. Aceştia au plecat de la locuinţa lui Pora la ora 21,30 şi care, conform înţelegerii urmează să fie identificaţi de dvs.

"La ora 21,35 «GETA» a plecat de la această adresă iar în apropiere de str. C. Davila s-a întâlnit cu tatăl său (ob. «NELU») - care venea în întâmpinarea ei şi împreună au mers în str. C. Davila.

"<u>-În ziua de 28.04.1977</u>

"La ora 18,20 «GETA» a plecat din str. C. Davila şi a mers la tutungeria (…) La ieşire s-a întâlnit întâmplător cu o individă care era cu un copil cu care a discutat circa 10' (foto)? (…)

Menţionăm că această individă a mers la sectorist căruia i-a relatat discuţia cu ob. «GETA» din care redăm următoarele:

"«Vreau să vă spun o chestie nostimă. Într-o zi m-am întâlnit cu o fostă colegă de liceu care, deşi m-a văzut, am observat că mă evită. Mi-a spus că este căsătorită cu PAUL GOMA care în prezent este arestat pentru nişte probleme politice, motiv pentru care m-a evitat, fiindcă nu vrea să mă bage şi pe mine în aceste chestiuni. V-am relatat acest lucru pentru că nu aş vrea ca securitatea să piardă timpul după mine»"

"<u>-În ziua de 29. 04. 1977</u>

"Între orele 10,20 - 14,00 a fost în str. Turturele.

"- <u>În ziua de 30.04.1977</u>

"Între orele 13, - 13,20 a fost la I.S.J. Ilfov - securitate - din calea Rahovei, unde a lăsat două sacoşe pline cu diferite alimente.

"- <u>În ziua de 02.05.1977</u>
"Între orele 12,20 - 14,10 a fost în str. Turturele nr. 21.
"Filajul continuă. Anexăm trei fotografii".

Semnat indescifrabil.

*

"Buletin Europa liberă din 8 mai 1977.

"În cadrul emisiunii 'Teze şi antiteze la Paris' din seara zilei de 7 mai MONICA LOVINESCU a prezentat fragmente din «Jurnalul de iarnă» al lui Paul Goma."

*

"<u>Buletin de ştiri nr. 180</u>: 4 mai 1977

"Agenţia UPI a transmis de la corespondentul său din Belgrad:

"- …Regimul comunist al preşedintelui Ceauşescu şi-a intensificat propaganda împotriva Occidentului, luînd o serie de măsuri împotriva disidenţilor.

"- România a iniţiat o campanie împotriva SUA, a şomajului, crimelor, violenţei, a sistemului capitalist în general.

"- Despre GOMA s-a anunţat că a fost arestat la începutul lunii…"

Numeroase adnotări, completări de mână, chiar peste textul dactilografiat, din care se înţelege doar : "Tov. Borşan" şi "f. bine, trebuie întreţinută…"

*

"Primit: Maior Achim Victor 151/AV/ 12.05.1977
"Sursa: «PETRESCU» Strict secret

"N O T A

"Se vorbeşte că amânarea Conferinţei Naţionale a Scriitorilor a fost determinată de faptul că nu a fost găsit un înlocuitor al lui VIRGIL TEODORESCU. (…)

"Lumea scriitorilor a primit cu satisfacţie excluderea din Uniunea Scriitorilor şi arestarea lui PAUL GOMA (căruia am auzit i se spune în derâdere «GUMA»). Eliberarea lui e considerată ca o manevră tactică de mare abilitate. PAUL GOMA nu se bucură de simpatia scriitorilor. Comentînd vestea transmisă de Europa liberă EUGEN TEODORU şi VICTOR TULBURE îl înjurau pe GOMA (…)

"«PETRESCU» (…)
"Maior ACHIM VICTOR"

*

"<u>BULETIN</u> <u>E.L</u>. 13 mai 1977

"În cadrul 'Programului politic ION MAGUREANU şi NOEL BERNARD au făcut următoarele comentarii:

"ION MAGUREANU : (…) În articolul său din *Le Monde* pe care vi l-am prezentat ieri, MANUEL LUCBERT spunea, fără ocol că eliberarea lui Paul Goma este cel de al patrulea mare eveniment care împlineşte ziua de 9 mai (…)".

*

"M.I., U.M. 0920/F nr. F.604/0050583 din 11 mai 1977

"Strict secret, ex. nr. 1

"Către U.M. 0610 Bucureşti

"Vă informăm următoarele:

"În dimineaţa zilei de 10 mai 1977 au fost găsite în perimetrul uzinelor 'Timpuri Noi' şi fabricii 'Flacăra Roşie', pe străzile Bella Breiner, Călugăreni, Mirăslău mai multe fiţuici cu conţinut ostil orînduirii noastre socialiste (anexă un exemplar).

"Conţinutul lor se referă la cazul lui PAUL GOMA. Ele sunt adresate 'statului român' şi pretind 'respectarea Constituţiei ţării şi a Actului Final de la Heslinki privind drepturile omului'.

"Din informaţiile obţinute rezultă că aceste fiţuici au fost ridicate de mai mulţi muncitori aflaţi în drum spre fabrica 'Flacăra Rosie'.

"Nu deţinem date că astfel de fiţuici s-ar mai fi difuzat şi în alte sectoare ale capitalei sau în provincie

"Seful Unităţii" - indescifrabil.

Nota este adresată: "Tov. Col. Nicolae M."

În Anexă sunt prezentate două afişete scrise cu majuscule din care se poate citi (pe ici, pe colo - securiştii au aplicat tampoane peste text):

"RESPECTATI CONSTITUTIA TARII PRIVIND ACTUL FINAL DE LA HELSINKI

"VREM LIBERTATE [*rînduri ilizibile*]

"PRESEDINTE - PAUL GOMA [?]"

"CATRE STATUL ROMAN : CEREM ELIBERAREA DE URGENTA A LUI PAUL GOMA SI A CELOR ARESTATI

"CEREM DREPTURILE OMULUI

"RESPECTATI CONSTITUTIA [*cuvînt ilizibil*] PRIVIND ACTUL FINAL DELA HELSINKI

"VREM DREPTATE"

*

Raport de filaj din 13 V 1977

"(…) În această perioadă [3-6 mai] ob. «GETA» a continuat să locuiască la tatăl ei, în str. Carol Davila 22, iar locuinţa din str. Turturele 21 a vizitat-o de mai multe ori, aşa cum a fost în ziua de 4.05 (…) şi în 05.05. (…)

"În ziua de 4.05.1977

Intre orele 10,50-12,00 în str. Carol Davila nr. 22 a venit numitul VINEA CONSTANTIN din Bd. Ilie Pintilie nr. 37, ap. 5 (adresă vizitată de ob. «NELU», care a discutat în curtea imobilului cu ob. «GETA» şi «NELU».

"În ziua de 6.05.1977

"Intre orele 10,50-13.00 «GETA» a vizitat mai multe magazine din centrul oraşului, printre care Romarta Copiilor unde s-a întâlnit cu numita MAYER LIDIA din str. Stirbei Vodă nr. 26 (cunoscută din filajul anterior) cu care timp de o oră s-a plimbat discutînd pe mai multe străzi şi în grădina Cişmigiu.

"*La orele 18,30 «GETA» cu «NELU» au mers la Ministerul de Interne, de unde au ieşit la orele 19,25 împreună cu ob. «Gigi» şi cu autoturismul Dacia 1300 nr. 2 - B - 202 - au mers în str. Carol Davila nr. 22.* [subl. mea, pentru a marca momentul liberării mele - când filatorii mi-au schimbat numele de cod…]

"(…) Filajul continuă (…)"

*

Un raport dă seama de reacţiile occidentalilor:

"Onorabilul Jonathan B. Bingham din New York - In Camera reprezentanţilor, miercuri, 4 mai 1977:

"«D-le preşedinte, deoarece fac parte dintre cei care au sprijiinit continuu îmbunătăţirea relaţiilor cu România sînt îngrijorat de recentele ştiri din presă cu privire la acţiunile guvernului român împotriva autorului [scriitorului] Paul Goma şi a suporterilor scrisorii sale deschise adresată participanţilor la Conferinţa de la Belgrad. Dl. Goma ale cărui romane au fost publicate în Vest a trimis apelul la începutul lui februarie protestînd împotriva neglijării de către guvernul ţării sale a drepturilor omului şi a libertăţilor garantate de Constituţia României şi de acordurie de la Helsinki. După LONDON TIMES, scrisoarea a cîştigat sprijinul a peste 200 de români…

"Ca urmare Dl. Goma a fost în permanenţă hărtuit şi i s-a impus domiciliu forţat. Agenţia ASSOCIATED PRESS anunţă că scriitorul a fost arestat la începutul lui aprilie (…); alţi 8 semnatari au fost internaţi forţat în tabere de muncă; 16 baptişti au fost arestaţi în aceiaşi perioadă; cîteva ambasade occidentale din Bucureşti au fost

înconjurate iar vizitatorii opriţi, percheziţionaţi şi deseori li s-a interzis accesul.

"(...) În lumina acestor fapte consider că este important să publicăm textul integral al scrisorii lui Paul Goma împreună cu o scrisoare de protest împotriva hărţuielilor la care a fost supus Goma, scrisoarea adresată preşedintelui Carter de Roger N. Baldwin, distinsul preşedinte de onoare al Ligii internaţionale pentru drepturile omului.

"(Urmează textul scrisorii lui Paul Goma)»"

"4 apr. 1977

"Liga internatonală a drepturilor omului, NY.

"Presedintelui, Casa Albă, Washington, DC

"«Stimate D-le Preşedinte,

"Liga internatională pentru drepturile omului este foarte îngrijorată în ceea ce priveşte siguranţa scriitorului român Paul Goma; a soţiei sale Ana Maria şi a fiului său (...)

"Agenţiile ASSOCIATED PRESS (29 martie) UNITED PRESS INTERNATIONAL şi FRANCE PRESSE a anunţat că apartamentul lui Goma a fost violat de 3 ori, pe 10, 25, 26 martie de un fost boxer, Horst Stumpf care l-a intimidat şi bruscat pe Goma.

"Pentru a verifica aceste date i-am telefonat lui Goma pe 30 martie, dar ni s-a răspuns că nu răspunde nimeni la apel. Am încercat din nou pe 31 martie. De astă dată Goma a răspuns, dar recepţia era foarte slabă. Cînd i s-a spus că la apelul de ieri nu a răspuns, el a spus batjocoritor că «telefonul meu a fost bolnav». Reprezentantul nostru l-a întrebat despre starea sănătăţii şi a răspuns «foarte bine. Este mai bine acum». În tot timpul convorbirii, nesatisfăcătooare din punct de vedere tehnic, Goma părea foarte îngrijorat. Îi lipsea vitalitatea de care dăduse dovadă în convorbirea noastră anterioară, din 4 martie. A mulţumit pentru «tot ceea ce faceţi pentru noi» şi a încheiat rugîndu-ne ca Liga să-i mai telefoneze cam peste o săptămână.

"Profund îngrijoraţi de ştirile cu privire la acţiunile represive împotriva lui Paul Goma, apelăm la Dvs., D-le Preşedinte, pentru a da glas interesului purtat de mulţi americani faţă de soarta acestui curajos apărător al drepturilor omului. Este convingerea noastră că, dată fiind semnificaţia creditelor şi ajutorului american acordate guvernului român, exprimarea îngrijorării dvs. ar putea fi de mare importanţă. Cu mult respect, al dvs...»"

*

"M.I., C.T.O.T. - Unitatea Specială «S», nr. 00404201 din 16 mai 1977 Strict secret, ex. nr. 1

"DIRECTIA I - TOV. GENERAL MAIOR DUMITRU TABACARU

"Alăturat vă înaintăm pentru stricta dvs. informare un material provenit dintr-o sursă a Unităţii Speciale «S» privind pe PAUL GOMA.

"*Rugăm ca acest material să nu fie multiplicat şi nici să se facă uz de el la întocmirea diferitelor lucrări* [subl. mea, atrăgînd atenţia

asupra: "*să nu se facă uz de el* la întocmirea diferitelor lucrări*"*].
"Colonel Marinescu Constantin"

Nu există "materialul". Ce va fi recomandat?

*

"M.I. Direcţia I la 17 mai:

"NOTA

"La data de 26 aprilie 1977 (…) Europa liberă a transmis ştirea că P.E.N. Clubul Francez a admis ca membru asociat în această organizaţie pe PAUL GOMA, ca urmare a cererii depuse de susnumitul la 21 iunie 1974.

"Menţionăm că primirea lui PAUL GOMA s-a realizat după ce acesta fusese reţinut de organele de securitate şi exclus din Uniunea Scriitorilor, deşi solicitase înscrierea din 1974. Primirea lui PAUL GOMA în PEN Clubul Francez a fost comentată ca un semn de solidaritate cu acţiunile intreprinse de el.

"PEN (Asociaţia internatională a scriitorilor, poeţilor, eseiştilor şi editorilor) are secţii în fiecare ţară inclusiv Franţa.

"Primirea s-a realizat în virtutea uneia din prevederile statutului conform căreia PEN Clubul Francez poate primi ca membri «scriitori care doresc să stabilească relaţii personale între ei şi confraţii lor străini, să faciliteze în orice mod circulaţia operelor de spirit [?] şi schimburile literare».

"Membrii PEN Clubului sînt obligaţi să respecte o serie de principii dintre care menţionăm pe acele conform cărora «au dreptul să se opună oricărei restricţii de exprimare în propria sa ţară sau în comunitatea sa».

"Seful direcţiei, general maior DUMITRU TABACARU"

*

"Primit: Maior ACHIM VICTOR, Sursa personală [?] T.I. din 16.05.1977 151/AV/ 17.05.1977, Strict secret ex. 1

"NOTA

"Sursa arată că I.T. stînd de vorbă cu NICHITA STANESCU în ziua de duminică 15 mai 1977 orele 11, despre vizita făcută de el la domiciliu de PAUL GOMA cu soţia în zilele trecute a spus:

"«Eu i-am dat telefon la socrul lui GOMA, să vie la mine. A venit cu soţia. Era de faţă şi N. BREBAN. Voiam să aflu direct, de la el, poziţia lui în ultima vreme. L-am întrebat dacă el vrea să rămînă în afara obştei scriitoriceşti din România ori să facă parte din obşte. De la început i-am spus: 'Să ştii că eu m-am despărţit de tine politic; nu vezi că nici un scriitor român nu-ţi întinde mîna?'… El stătea cu nasul în jos, că-i foarte ascuţit şi greu de descifrat. [subliniat de cineva care a scris: "da"]

"- «Dar tu m-ai atacat în Flacăra lui Păunescu!», zice GOMA.

"- «Eu am scris un articol în care am spus că 'nimeni nu-şi pîrăşte pe concetăţenii săi la străini!'... Şi am adăugat: 'Te-am atacat prea puţin şi la un mod mai delicat; meritai mult mai mult şi pe faţă!'»

"- «Aici evreii sînt persecutaţi. Eu sînt făcută de jidoavcă. Copilul e făcut de jidan. Stăm toţi trei într-o cameră. Nu avem telefon!»

"- «Cum sînt persecutaţi evreii? Se poate? Recent ţi-a apărut cartea, traducerea din Balzac!», zice NICHITA [?].

"- «E drept că banii ne-au venit la vreme», adaugă soţia.

"- «Eu plec în Israel!» zice ea.

"- «Stai, măi femeie!», intervine GOMA.

"Si NICHITA adaugă: «eu cred... că GOMA pregăteşte ceva acuma nou. Vrea ca soţia lui să se ducă în Israel şi el de aici, din ţară, să spună... evreii sînt persecutaţi!»

"BREBAN i-a spus: «Pe mine de ce m-ai făcut... aşa şi aşa... la postul ăla de radio? Ce crezi, că sînt eu, chiar aşa? Eu ţi-am dat o mînă de ajutor şi ţie şi partidului, adică ţi s-a mai dat, cum să zic - o şansă?! Şi tu n-ai primit-o! Să vorbeşti aşa de BURTICA!»

"NICHITA adaugă că toate pornesc şi îl dirijează soţia lui. «Eu voiam să-i cunosc direct părerea lui, poziţia din ultima vreme».

"Mi-a spus că acum, cînd a fost arestat, numai două zile au fost mai dure, restul s-au purtat bine cu el. Că doctorul i-a dat toată atenţia. Că a făcut o boală de inimă. Că i-a notat pe fişa «X» cum se obişnuieşte, fără a-i pune numele - toate vizitele şi că a fost îngrijit. Că acum doreşte să se odihnească, fiind bolnav de inimă. A durat vreo oră! Si la despărţire i-am spus că: «eu mă despart politic de el», fiindcă nu are nici o idee! Ce vrea el? Nimeni nu ştie" (...)

"T.I.

"N.L. Din măsurile speciale se cunoaşte că PAUL GOMA l-a vizitat pe NICHITA STANESCU în urma unor discuţii telefonice.

"T.I. a fost trimis să stabilească conţinutul acestor discuţii. Vom verifica şi prin sursa «DONICI», prieten bun cu NICHITA STANESCU dacă acestea au fost problemele discutate.

"Maior ACHIM VICTOR"

Textul de mai sus prezintă trei "straturi" - cronologic, de la coadă la cap:

3. Varianta aşternută pe hârtie de securistul Achim;

2. Varianta povestită de informatorul «I.T». lui Achim;

1. Varianta povestită de Nichita Stănescu în prezenţa lui «I.T.»

Iat-o şi pe a mea:

După eliberarea din 6 mai 1977 am fost în mai multe rânduri la Nichita Stănescu (în Piaţa Amzei). Niciodată - ne cunoşteam din 1965 - nici când el venea la noi, nici când noi ne duceam la ei (pe atunci era cu Gabriela Melinescu) - nu m-a "urecheat", nu m-a "certat" - deci nici în vara anului 1997 nu a făcut-o. Nichita Stănescu s-a purtat, cu mine şi cu soţia mea -

oricât de beat ar fi fost - cu o perfectă civilitate; putea fi gălăgios, invadator, monopolizator al discuţiei, chiar plictisitor, dar niciodată agresiv, grosolan. Povestea cu "despărţitul politic" (de mine) a fost aşa:

La un moment dat (altă dată, nu atunci) - din motive obscure pentru alţii, nu pentru mine - Nichita a deschis larg fereastra şi a început a urla spre dreapta, unde, într-o aripă a imobilului locuia poetul realist-socialist Ştefan Iureş:

- Iureş! Iureş!! Cum scriai tu: "Bat un cui: P*ă*c! P*ă*c! P*ă*c!"? - apoi după o pauză: Iureş! Iureş! Să ştii că eu am alte opţiuni politice decât prietenul meu Goma!

Acesta a fost singurul "acces antisemit" manifestat în prezenţa mea.

Aşadar: "varianta" prelucrată de Achim este mincinoasă:

- Nichita nu m-a "certat" pentru "opţiunile politice";

- Dacă Nichita ar fi scris (m-ar fi atacat, în timpul arestării) în Flacăra lui Păunescu, o aflu acum, în octombrie 2004, când am dat peste "documentul" cu pricina. Despre ceea ce scria Nichita la gazetă… Toată lumea ştia: Nichita scria orice - numai să-i fie bine plătită "contribuţia". Am asistat în mai multe rânduri la convorbiri telefonice în care Poetul i se adresa celuilalt: «Bine bătrâne, scrie-*l* tu, mă semnezi şi-mi trimiţi banii…» - era vorba de un articol, fiindcă ce era în versuri *se* scria după dictare de către una din multele şi splendidele "secretare";

- Niciodată nu a fost vorba în întâlnirile noastre despre evreica de Ana, despre Israel - în care ea ar fi zis că pleacă (iar eu aş fi intervenit - sub pana troglodituluі maior Achim - cu: «Stăi, măi femeie!»).

Nichita Stănescu avea alte slăbiciuni - omeneşti. Nu acelea zugrăvite de un turnător, deformate până la nerecunoaştere de un bou de securist: actualul editor Achim.

*

Într-o NOTA din 17 mai 1977 în care este relatată re-în-cercarea ziaristei Dessa Trevisan de la *The Times* de a relua contact cu mine şi nereuşind - interesantă rămâne rezoluţia pusă de - probabil - Dumitru Tăbăcaru - la "19.05.77":

"Tov. Col Năstase

"Dacă venind iar în ţară continuă aceeaşi atitudine aici şi în ceea ce scrie, să propunem considerarea ei oficial ca indezirabilă".

*

"M.I., IMB, SECURITATE Nr. 001855 din 18 mai 1977

"NOTA

"Cazul GOMA continuă să constituie obiectul unor comentarii (…) HORIA TECUCEANU : «eliberarea lui PAUL GOMA este semnul (…) că statul nu-şi mai poate îngădui metode tari: conjunctura europeană se va manifesta în viitor prin accentuarea discuţiillor despre drepturile omului care se spune ar fi violent încălcate la noi»; «noul preşedinte american, fervent apărător al drepturilor (…) va începe o cruciadă pentru această cauză»

"Scriitorul CONSTANTIN CLONARU; «nu înţeleg nimic din jocul de-a popreala şi eliberarea, semn că oficialii vor să salveze aparenţele, însă făcînd tot felul de gafe politice»

"EUGEN JEBELEANU: «s-a greşit cu măsurile împotriva lui GOMA: i s-a dat prilejul să scrie o carte despre noua detenţie» [o, paşă, cât de înţelept eşti matale! - dar parcă erai pentru arestarea aceluiaşi?]. Opinie împărtăşită de TEODOR BALS, AUREL MARTIN, TEODOR VIRGOLICI.

"Pictorul C. PILIUTA, după ce a condamnat pe GOMA, a apreciat că «se dă prea multă importanţă măsurilor administrative aplicate de statul nostru şi cel mai bun lucru ar fi expulzarea lui Goma»

"Poetul ION NICOLESCU îl consideră pe GOMA «un erou», spunînd că s-a bucurat cînd a fost arestat, astfel va atrage simpatii largi.

"NICOLAE MINEI, şef adjunct la Magazin istoric consideră actiunea lui Goma «nesăbuită, de proastă calitate dar dacă mi s-ar impune să iau atitudine publică de înfierare, aş pregeta» (…)

"Colonel Răducă Gheorghe"

*

"M. I., Inspectoratul Timişoara, Serviciul I/A

"N O T A 20.05.1977

- privind măsurile intreprinse pe linia prevenirii unor activităţi duşmănoase -

"În perioada 01.01 - 15.05 1977 s-au intreprins: (…)

"<u>1.</u> <u>AVERTIZAREA</u>:

"La ARTA-CULTURA : 1; la SANATATE ; 2 (aderenţi la acţiunile duşmănoase ale lui PAUL GOMA (…)

"2. <u>DESTRAMARI</u> <u>ANTURAJE</u>

"LA A-C: 2; la S: 2. (…)

"Se exemplifică cu cazul criticului literar OVIDIU COTRUS, fost legionar condamnat, lucrat prin D.U.I. care are un anturaj de 15-20 persoane (…) intenţionînd să iniţieze o acţiune protestară [!] de genul GOMA. (…) influenţat prin informatorii «PAS SEPTIMIU» şi «PETRESCU» (…) a intrat în panică a devenit prudent, izolat (…)

"3. INFLUENTARI POZITIVE:
LA A-C: 5; la S: 2. (…)
"4. AMENZI (…)
"10.PREVENIREA ALTOR FENOMENE NEGATIVE"…

Au lucrat, tovarăşii patrioţi la destrămări, la influenţări - drept care vor fi primit fiecare - pe lângă călduroasa, tovărăşeasca strângere de mână, în faţa gazetei de perete), câte o curea de ceas.

*

"BULETIN EUROPA LIBERA nr. 123 din 21 mai 1977
"MONICA LOVINESCU: «"Scriitorul la avangarda poliţiei", aşa îi numea un eseist francez pe acei condeieri din regimurile comuniste care jucau rolul de câini de fugărire pe lângă securitate, denunţîndu-şi confraţii, înfierîndu-i public» (…)
"«Am fost ispitiţi să trecem sub tăcere acele articole care ne-au căzut sub ochi în care PAUL GOMA era arătat ca duşmanul numărul unu al unei societăţi care…» (…)
"MONICA LOVINESCU prezintă apoi tendenţios fragmente din articolele apărute în reviste şi ziare din ţară semnate de EUGEN BARBU, NICOLAE DRAGOS şi ALEXANDRU DOBRESCU".

*

"Buletin Europa liberă nr. 123 din 21 mai 1977
"Virgil Ierunca: «Unul şi cu unul fac doi»:
"(…) două cazuri triste: pe prima pagină a *Scînteii* proza circumstanţială a doi poeţi autentici, MARIN SORESCU şi IOAN ALEXANDRU (…) A fost deajuns ca partidul comunist să decreteze o stare de urgenţă neostalinistă, pentru ca MARIN SORESCU, IOAN ALEXANDRU să publice pe, prima pagină a *Scînteii* articole pe care numai poligrafii gata la toate: NICOLAE DRAGOS, RADU CIRNECI, NICOLAE STOIAN le-ar fi putut semna. Grav este că în 1977 lucrurile nu se petrec ca în vreme stalinismului integral, când la o somaţie a partidului aveai de ales între închisoare şi academie."

Ce vor fi scris - în prea-frumoasa lună mai, '77,- poeţii Sorescu şi Ioan Alexandru? Nu ştiu. Dar ştiu că îndemnul prietenului meu *Ion* Alexandru dat unui român de a nu se lipi de Goma, că e anti-creştin (spre deosebire de el, devenitul *Ioan*, lingătorul lui Brâncoveanu-Ceauşescu) era adevărat.

*

Un fel de telegramă :

"din iasi nr 794 480 24 05 1977 18 50 m i insp judetzean iasi catre m i directzia 1-a bucuresti

"raportam ca din discutziile purtate recent de numitzii ciobanu laurentziu redactor la revista "luceafarul" bucuresti, ursache [sic] mihai, baboi stelian si mircea radu iacoban (…) cu privire la goma paul:

"- baboi stelian: "goma este un om capabil, a trimis la viena spre publicare unele din lucrarile sale din care au fost traduse la paris, ele tratind libertatzile de gindire ale omului in modul realist, lucru ce nu poate fi realizat la noi in tzara, in sensul ca asemenea idei nu pot fi publicate nefiind conforme cu cerintzele cenzurii".

"-ursache [re-sic] mihai: "goma este o personalitate care a avut curajul sa scrie despre realitătile existente la noi in tzara si fiind arestat pentru actziunile sale insă sint edificatoare recunoasterile scrierilor sale in strainatate prin faptul ca mai multzi scriitori din frantza au luat pozitzie intervenind pentru eliberarea sa. cu prima ocazie voi scrie situatzia mai reala decit a vazut-o goma, in sensul ca nu sint libertatzi de gindire in creatzie si faptul ca nu am serviciu."

"ciobanu laurentziu: goma este o personalitate şi ceea ce afirma goma este o realitate. goma este victima situatziei actuale care a vrut sa arate lumii realitatea despre "libertatzile din romania".

"-mircea radu iacoban: "goma are dreptate, treburile acestea nu trebuiesc comentate, trebuie mare prudentza" (…) [?]

"colonel ionescu dumitru"

*

"M.I. Insp. judetean Prahova 15596/R.S/00127/ 10.05.1977

"N O T A - Paul Goma

"Sursa a aflat, la Uniunea Scriitorilor, de la Ion Sofia Manolescu (că Paul Goma e «basarabean, după mamă ucrainean, după tată grec)». (…) Aurelian Popescu i-a comunicat sursei că într-o discuţie cu ing. dr. N. Debie, Paul Goma e ploieştean, că înainte avea doi bunici străbunici greci de origine au purtat acelaşi nume: Paul Goma şi au fost negustori. (…)

"Sandu"

*

"M.I. nr. 00327778 din 31 mai 1977

"N O T A R A P O R T

"Punerea în libertate a lui PAUL GOMA (…)

"«Pescuitor de avantaje, amator de celebritate aventuroasă, doar-doar va ajunge scriitor în România» (Fănuş Neagu).

"NICOLAE BREBAN: «…a intins prea mult coarda…»"

*

"M.I., - U.M. 0920/F din 31.05.1977

"Către U.M. 0610 Bucureşti

"Vă facem cunoscut că ziarul olandez TROUW a publicat recent articolul "Trimiteţi o scrisoare" în care se afirmă că la începutul lunii aprilie au fost arestaţi PAUL GOMA împreună cu alţi disidenti.

"Autorul articolului solicită cititorilor ca în vederea ajutorării celor arestaţi să trimită pe adresa conducătorilor statului nostru scrisori cerînd eliberarea acestora.

"Seful unităţii, Col ..." indescifrabil

I U N I E

"151/AV/ 4. 06 - 1977 [manuscris]
"NOTA - RAPORT

"Legătura oficială H.I. [Hobană Ion?] mi-a relatat următoarele:
"În ziua de 3-06-a.c. a venit la Uniunea Scriitorilor ziaristul olandez DICK VERKIJK, reporter special al radioteleviziunii olandeze. Cînd şi-a anunţat sosirea, a comunicat că vrea să discute despre Conferinţa Scriitorilor. Acesta a fost principalul subiect al conversaţiei, însă susnumitul a mai pus următoarele întrebări:
"- Nu li se pare că conţinutul telegramei adresat conducerii are un ton prea servil?
"- De ce a fost exclus din Uniunea Scriitorilor Paul Goma?
"- Cum a fost el ajutat de către Uniune?
"- Indicarea de către conducerea superioară de partid a unei direcţii către care să se îndrepte creatorii de literatură nu înseamnă o îngustare a posibilităţilor acestora de a scrie o literatură valoroasă?"

Semnează ACHIM. Superiorul (N. Mihai?) întreabă:

"Ce răspunsuri a primit?"

Cum aşa: Securitatea nu mai avea încredere nici chiar în securistul Hobană Ion?
Şi în dosarul pe luna iunie 1977 există 12 tabele cu aderenţii, cu prietenii, cu editurile din Occident…
Câtă muncă - pentru ce?
Deasemenea 9 declaraţii ale unor semnatari care anunţă greva foamei pentru a emigra.

*

Un Raport straniu prin faptul că a fost emis în aprilie (1977) însă a intrat (unde?) abia în 06.06.77 - sub numărul 00311.560:

"Recent, MENDELSOHN MEL, secretar executiv al PEN (…) a trimis din SUA lui HORIA LOVINESCU scriitor, director al Teatrului Nottara, membru al PCR un material în conţinutul căruia îi mulţumeşte pentru scrisoarea trimisă în legătură cu PAUL GOMA, solicitînd să transmită în continuare oricea date pe care le are despre cel în cauză.
"Cu acelaşi prilej expeditorul a mai trimis lui HORIA LOVINESCU copia unei scrisori cu conţinut defăimător la adresa României, trimisă preşedintelui USA de către ROGER BALDWIN de la Liga

internaţională pentru drepturile omului.

"Din verificările efectuate rezultă că la 18 februarie 1977 Uniunea Scriitorilor din România a primit oficial din partea Asociaţiei internaţionale a scriitorilor (...) o telegramă de protest împotriva arestării lui PAUL GOMA şi a altor intelectuali. Ca urmare, conducerea Uniunii Scriitorilor din România a redactat şi expediat la 25 martie 1977 o notă în care se menţiona că protestul nu are obiect, deoarece se bazează pe informaţii false, *PAUL GOMA nefiind arestat la acea dată* [subl mea].

Pentru a nu fi angajată în astfel de corespondenţă [!] Uniunea Scriitorilor, conducerea acestei asociaţii a solicitat lui HORIA LOVINESCU să semneze adresa în cauză, avînd în vedere că deţine funcţia de vicepreşedinte al secţiei române a PEN. Pentru acest motiv secretarul executiv al PEN din SUA i s-a adresat recent lui HORIA LOVINESCU solicitînd noi informaţii.

"Întrucît elementele reacţionare din Occident folosesc Asociaţia PEN în scopuri ostile considerăm inoportună menţinerea unor astfel de legături prin corespondenţă.

"M I N I S T R U
TEODOR COMAN"

"Au fost informaţi membri [sic] B. Ex. al M.I. cpt. Alb [?]"

*

"M.I., - U.M. 0647 - Bucureşti - Nr. 12B/25 Dosar nr.00407 403 din 10 Iunie 1977

"Către Direcţia I-a, Tov. general Tăbăcaru

"Vă trimitem alăturat două materiale în original expediate din Olanda către IONESCU CONSTANTIN THEO şi DIMBOVICEANU R. care conţin cîte un manifest cu conţinut duşmănoas. Persoanele respective sînt în acţiunea «BARBOSUL»

"Comandantul Unităţii" - indescifrabil.

În dosar există un singur "manifest": "Ultima scrisoare a lui Paul Goma înainte de arestare" - text cunoscut sub titlul "TESTAMENTUL" reprodus în **Culoarea curcubeului,** în capitolul XX.

*

Un formular completat, emis de U.M. 0610 la 17 iunie către Unitatea specială "S", pentru a trimite - lui Achim - informaţii despre relaţiile cu străinii ale lui GOMA PAUL... Prezintă interes numai pentru că indică adresa la care fusesem mutaţi după liberarea de la Rahova - iat-o:

Aleea Siretului nr. 1 A, Bloc A 39, scara B, etajul I, apart. 79.

*

Un document - l-am subliniat, ca să atrag atenţia asupra importanţei lui:

" Ministerul de Interne Strict secret
"Direcţia I-a şi Serviciul «D» ex. nr. 1
"Nr. 0027230 din 23 5 1977 [completată de mână, data a fost ştearsă] Intrare Nr. 00312626 din 23 06 1977
"APROB,

"N O T A R A P O R T
cu propuneri de **plasare a unor date şi versiuni de dezinformare** [subl. mea] vizînd contracararea speculaţiilor ce se fac pe seama arestării lui PAUL GOMA

"Deţinem date verificate potrivit cărora în rîndul unor cercuri diplomatice din Bucureşti şi îndeosebi în presa occidentală şi la postul de radio Europa liberă se comentează tendenţios arestarea şi eliberarea lui P. GOMA.

"Dat fiind faptul că cercurile reacţionare externe sînt interesate în continuare să alimenteze şi să amplifice denigrarea României, folosind pretextul punerii în libertate a lui P. GOMA pentru a se deda la noi speculaţii şi calomnii considerăm oportună **organizarea unor acţiuni de ripostă, care să se desfăşoare pe mai multe planuri, vizînd crearea de confuzie, derută şi neîncredere în rândul iniţiatorilor şi colportorilor de zvonuri, în cazul lui PAUL GOMA** [subl. mea].

"În acest context propunem să se aprobe plasarea unor date şi versiuni contradictorii care să producă o asemenea confuzie, încît să ducă la anihilarea speculaţiilor tendenţioase ale cercurilor reacţionare.

"În acest scop, surse de încredere şi cu posibilităţi în rîndul cercurilor intelectuale româneşti şi ale corpului diplomatic acreditat la Bucureşti, precum şi în unele cercuri politice din străinătate (prin intermediul U.M. 0920-U) vor fi instruite **să plaseze, în mod diversificat şi nuanţat, următoarele date şi versiuni de dezinformare** [subl. mea]:

"1. - PAUL GOMA nu a fost cercetat şi arestat de organele de securitate [subl. în text]. În argumentarea acestei variante stau următoarele fapte şi considerente:

"a. - La data şi mult timp după anunţarea arestării sale de către Europa liberă PAUL GOMA "purta" convorbiri telefonice cu cetăţeni din ţară şi din străinătate, aşa cum a relevat presa străină şi a confirmat postul de radio Europa liberă.

"b. - Datorită atmosferei create în jurul său de către postul de radio Europa liberă şi de unele organe de presă occidentale, P. GOMA şi-a arogat un rol de mijlocitor al unor elemente declasate, promiţîndu-le rezolvarea favorabilă a cererilor acestora, mai ales pentru obţinerea de paşapoarte şi dreptul de emigrare. Cum el nu putea satis-

face asemenea «cereri», a fost ameninţat şi chiar molestat la domiciliul să de elemente iresponsabile [ca Horst Stumf, bătăuş angajat al Abatorului securităţii de pe Calea Rahovei…]. Pentru a scăpa şi a se pune la adăpost de eventualele agresiuni, familia lui Paul GOMA a cerut organelor de stat să-i acorde protecţie. În acest sens i s-a dat o locuinţă nouă, asigurîndu-i-se condiţii de convieţuire [!] normală. În această nouă situaţie, numai foarte puţine persoane au cunoscut misterul «dispariţiei» familiei GOMA.

"Se va sugera că acest secret a trebuit să fie bine păstrat întrucît au existat unele informaţii că un element aventurist profera ameninţări grave la adresa integrităţii corporale a lui PAUL GOMA. Acesta a trebui să fie depistat şi pus în situaţia de a nu produce acte iresponsabile.

"2. <u>PAUL GOMA ar fi fost cercetat de organele de stat pentru comiterea unor infracţiuni de drept comun</u> [subl. în text]. In această variantă se va afirma că PAUL GOMA a fost prins făcînd trafic de valută şi comercializînd [!] droguri obţinute din Occident pe căi ilicite. Cum faptele care au făcut obiectul cercetării sale penale au căzut sub incidenţa recentului decret al Consiliului de Stat privind amnistierea unor infracţiuni şi graţierea unor pedepse, a fost pus în libertate, încetînd urmărirea penală.

"3. - <u>PAUL GOMA a căzut victima propriei sale maşinaţiuni</u>. [subl. în text] Văzînd că nu are nici o şansă să se impună pe arena scrisului, datorită mediocrităţii talentului său, pentru a-şi face reclamă şi a atrage atenţia opiniei publice asupra numelui său, a încercat să însceneze o acţiune de diversiune politică care să-l proiecteze pe ecranul [sic] vieţii politice internaţionale ca «disident» politic, «apărător al drepturilor omului», dedîndu-se la cele mai odioase mijloace pentru a calomnia România. Cum era şi firesc, au fost luate măsuri de cercetare din partea organelor de stat pentru a fi tras la răspundere conform legii.

"La o cercetare atentă a mobilurilor şi mai ales a comportării sale, **organele de stat au constatat că au de a face cu un element dezaxat, cu un om care prezintă simptome caracteristice paranoicului, fapt ce a condus la concluzia că la PAUL GOMA există o doză de iresponsabilitate** [subl. mea]. În asemenea situaţie s-a hotărît încetarea cercetării penale pentru a-i da posibilitatea să urmeze un tratament medical corespunzător, fiind dat familiei, în răspundere şi supraveghere. Acest lucru poate fi constatat şi dovedit prin vizitele frecvente pe care PAUL GOMA le face în această perioadă medicilor, precum şi prin consumul mare de tranchilizante pe care le ia.

"Pentru susţinerea ideilor acreditate în versiunile prezentate spre aprobare, apreciem necesar să se continuie acţiunea de demascare în presa externă şi a emigraţiei române a activităţii ostile a lui P. GOMA pentru a se demonstra tuturor [aşa!] că încercările de a crea diversiunea politico-ideologică în România, sub orice pretext şi în orice conjunctură nu pot avea nici o şansă de reuşită fiind condamnate şi anihiliate cu toată tăria [aşa! aşa!! aşa!!!]

"Seful Directiei I-a
"general-maior
"Tăbăcaru Dumitru

Pentru şeful Serviciului «D»
colonel
"Neda Octavian"

*

Din "NOTA M.I. Direcţia I-a din 25 iunie 1977 se reţin pasajele:

"*Au fost puse la dispoziţia redactorului şef* al revistei *Săptamîna* [a lui Eugen Barbu - nota mea] *date necesare pentru întocmirea şi publicarea unui număr de 15 materiale cu caracter demascator* [s.m.] la adresa activităţii tendenţioase ţării noastre noastre desfăşurată de Europa liberă şi unele persoane din ţară ca PAUL GOMA, VIRGIL TANASE, NICOLAE BREBAN, CEZAR IVANESCU, DAN DESLIU, care prin atitudinea şi acţiunile lor se făceau ecoul intenţiilor ostile ale acestui post de radio.

"În general publicarea acestor materiale a avut efecte pozitive, concurînd alte măsuri, la accentuarea curentului de opinie împotriva postului de radio Europa liberă şi a persoanelor vizate.

"La adresa acestor materiale au fost formulate şi aprecieri negative - unele dintre ele justificînd persoana celui care le-a publicat şi modalitatea de realizare a lor [?]. (…)

"De asemenea vom acţiona pe linia de determina [?] să întocmească şi să publice materiale demascatoare (…) şi unele persoane a căror activitate luare de atitudine datorită antecedentelor lor politice ori penale sau poziţiei prezente să fie de natură a surprinde şi deruta. (…)

"Menţionăm în acest sens materialele publicate în *Flacăra* şi presa locală din Cluj, Timişoara şi Iaşi, cu privire la emigraţie şi situaţia din Occident prin viziunea celor repatriaţi; articolul publicat în februarie a.c. în revista *Contemporanul* de compozitorul DORU POPOVICI, prin care autorul demasca Europa liberă; articolul apărut în revista *Cinema* în luna aprilie a.c. sub semnătura lui NICOLAE MUNTEANU - redactor la această publicaţie, în care se lua atitudine faţă de viaţa în Occident [acelaşi Occident de unde, în curând, NECULAI C. MUNTEANU, cel cu «…şi s-auzim de bine…» vă va vorbi - viceversa].

"(…) sursa «Artur» a semnalat că are nevoie de redactori şi colaboratori din ţară. (…) unul din obiectivele sale: de a coopta persoane din rândul scriitorilor, ziariştilor, artiştilor din România, îndeosebi din următoarele categorii:

"- persoane care au avut un renume politic sau cultural în regimul socialist: AUREL BARANGA, EUGEN BARBU, CONSTANTIN CHIRITA;

"- intelectuali foşti condamnaţi;

"- tineri membri ai Uniunii Scriitorilor care pot fi corupţi prin flatare sau bani.

"(…) Prin aceeaşi sursă s-a stabilit [?] interesul Europei libere

pentru VICTOR MARTINEZ [?], DUMITRU CIUREZU, GRIGORE POPA şi HORIA NITULESCU de a crea din ei «cazuri», pentru că nu au mai fost publicaţi în ultimii ani. Au fost luate măsuri de contracarare. (…)

" Sef Serviciu, Colonel NICOLAE MIHAI"

I U L I E

*

"151/TV. 06.07 1977

"Notă - raport [manuscris]

"Sursa oficială «B.C.» [Biblioteca Centrală, nota mea] ne-a relatat următoarele:

"În ziua de 6.07. 1977 Paul Goma s-a prezentat la directoarea Bibliotecii Centrale de Stat aducînd cu el şi cartea de muncă ce-i fusese solicitată în vederea angajării. Cu această ocazie Paul Goma i-a arătat o invitaţie din Franţa, afirmînd: «faţă cu această situaţie cred că nu mai este cazul să vă încurc». (…) a mai spus că nu intenţionează să rămână în străinătate deoarece… «dorul de ţară te apucă, prietenul meu Ţepeneag sufere din cauza asta». «Mi-e frică», a continuat Goma «că dacă plec, autorităţile române îmi vor retrage cetăţenia, cum au făcut cu Ţepeneag» (…)

"În continuare Paul Goma a afirmat că nu vrea să creeze greutăţi directoarei. (…)"

Semnează un căpitan.

*

"151/AV. 6- 07 - 1977

"NOTĂ - RAPORT [manuscris]

"Verificînd motivul pentru care Paul Goma îl vizitează în ultimul timp pe NICHITA STANESCU, am luat legătura cu sursa «DONICI» şi persoana oficială C.C. care mi-au relatat următoarele:

" - Nichita Stănescu a dorit de la început să-i explice că deşi nimeni nu-i împărtăşeşte ideile politice, scriitorii nu-l alungă şi dacă va înţelege realitatea de la noi, aceştia se vor bucura.

"De atunci vine mereu, atît de des, încît a început să-l plictisească fiind [?] de fiecare dată se repetă mereu acelaş lucru ca şi cînd nu ar înţelege nimic din ce i s-a spus. În urmă cu două săptămâni cînd a venit, Nichita a rugat secretara să citească 'Blestemul' publicat în *Flacăra*, poem în care erau înfieraţi trădătorii de ţară. Goma a ascultat, s-a ridicat furios şi a întrebat dacă pentru el a făcut asta [?] şi, nerăspunzîndu-i-se nimic, a plecat. Nicihita credea că după acest incident nu va mai veni, cu toate acestea a apărut din nou. Acelaş lucru se întîmplă şi cu Nicolae Breban. În urmă cu cîteva zile a mers la Nichita şi [s-]a plîns vreo două ore pentru faptul că a fost criticat.

"Prietenii lui Nichita urmăresc să-l găsească odată treaz, ca să poată discuta cu el să-i interzică să se mai întâlnească cu cei doi deoarece starea sănătăţii lui, starea psihică sunt foarte proaste şi discuţiile cu Goma şi Breban mai rău îl tulbură decît să-i creeze o stare optimistă". "Achim"

*

“MINISTERUL DE INTERNE
“DIRECTIA cercetări penale 6 iulie 1977
“Ex. nr. ?

“N O T A
- privind discuţiile purtate cu PAUL GOMA -

“În ziua de 5 iulie 1977, între orele 13,30 - 14,50 tov. prim adjunct al ministrului, General locotenent Nicolae Pleşiţă a primit în audienţă, la cererea sa, pe GOMA PAUL.

“Scopul audienţei a fost acela de a arăta tovarăşului General-locotenent Nicolae Pleşiţă o scrisoare a PENCLUB Paris [*nu de a-i arăta“o scrisoare”, ci de a-i cere* **originalele reţinute de securitate***, atât al scrisorii de cooptare, cât şi al invitaţiei*] adresată lui GOMA PAUL, prin care, după ce îi comunică cooptarea sa ca membru al acestei organizaţii, îl invită să facă o vizită, dacă e posibil, împreună cu soţia, toate cheltuielile fiind suportate de PENCLUB

“În discuţii GOMA PAUL a arătat că îl preocupă foarte intens plecarea definitivă din ţară, apreciind că în urma ultimei Plenare a C.C. al P.C.R. posibilitatea sa de a scrie în limba română i-ar fi fost închisă pentru viitor [*corect: de* **a publica** *în limba română, în România, nu de* **a scrie** - *doar scrisesem şi până atunci*].

“În sprijinul dorinţei sale de a pleca definitiv din ţară a invocat următoarele considerente:

“- Degrevarea socrului său NAVODARU PETRE de sarcina întreţinerii familiei sale pentru care a constituit şi constituie o povară.

“- Insistenţele soţiei sale în acest sens.

“- Teama că, în urma Plenarei (…) nu întrevede perspectiva ca într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat să mai poată scrie şi să fie publicat în ţară.

“A mai arătat că îşi dă seama că caracterul şi modul lui de a fi au făcut ca singur să se excludă din rândurile scriitorilor români care nu-l văd cu ochi buni, situaţie ce este agravată şi de faptul că el nu poate contrapune scrieri de calitate, ceea ce îl plasează în rândul scriitorilor mediocri [aşa!]. A mai afirmat că nu s-a decis încă dacă să depună cerere pentru aprobarea plecării temporare sau definitive din ţară.

“Din discuţii s-a desprins în mod pregnant [?] că GOMA PAUL este încă nehotărît în ceea ce priveşte plecarea definitivă din ţară, întrucît experienţa din perioada cît a stat în străinătate i-a permis să tragă concluzia că nu poate scrie decît în limba română, pentru că în oricare altă limbă i-ar fi traduse scrierile nu se poate asigura un conţinut fidel.

“I s-a recomandat să gîndească temeinic la ceea ce vrea să facă pentru a nu regreta ulterior, iar cît priveşte scrisoarea PENCLUB-ului să dea un răspuns de mulţumire cu menţiunea că va da curs invitaţiei într-un viitor nu prea îndepărtat.

“Seful direcţie a VI-a
“Colonel Gh. Vasile” [altfelzisul “Grenadă” din **Culoarea**…]

*

Două rapoarte (scrise de mână) redactate:

“Cpt. Trifan ?” unul din “8.07.1977” celălalt din “12.07 1977” în care mi se povesteşte varianta securistă a vieţii mele de la Biblioteca Centrală de Stat (Casele Brătianu). Informaţiile provin de la “sursa personală” a cpt. Trifan - care într-o “N.B” propune “instalarea de mijloace T.O. (A.S.T.) la numărul de telefon al B.C., deoarece este posibil să fie căutat [P.G.] acolo de diverse persoane…” - cum aşa: “acolo” nu erau instalate “mijloace”?

*

“151/AV 18 - 07 - 1977

NOTĂ - RAPORT

“Într-o discuţie anterioară purtată cu CONSTANTIN CHIRITA, secretarul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, l-am rugat să stabilească motivul pentru care prietenul său NICHITA STANESCU este frecvent vizitat de PAUL GOMA. Azi m-a chemat şi mi-a relatat:

“La 10.07. a.c. NICHITA STANESCU a fost toată ziua invitatul său la el acasă. În discuţii printre altele (…) C. CHIRITA l-a rugat prieteneşte pe [?] să întrerupă orice legătură cu el; deoarece este un om lipsit de caracter care oricînd poate spune diferite lucruri şi susţine că le-ar fi auzit de la Nichita, că nu poţi avea nici un fel de încredere într-un asemenea individ, că la starea fizică prezentă a lui Nichita nu are nevoie de oameni care să-i prezinte tot felul de lucruri sumbre văzute prin ochii unui duşman al regimului nostru aşa cum procedează Goma chiar şi cu Breban.

“Nichita Stănescu, fără să dea amănunte, a recunoscut că întradevăr Goma nu este prea optimist, dar şi el este de părere că ar trebui să i se publice cel puţin una din cărţi în România. A promis că, în scurt timp va întrerupe orice legătură cu acest element. (…)

“Achim Victor”

*

“Ministerul de Interne Direcţia I Strict secret
“151/AV/ din 27.07. 1977 Ex. ?

“P L A N D E M A S U R I

“Din analiza situaţiei operative prezente în acţiunea «BARBOSUL» se impun următoarele:

“- Lansarea unor versiunii care să ducă la compromiterea obiectivului faţă de principalele legături, faţă de funcţionarii unor

ambasade din Bucureşti, ziarişti străini acreditaţi în ţara noastră, cercuri ale emigraţiei reacţionare şi postul de radio Europa Liberă, în rândul oamenilor de cultură din ţară şi din străinătate. Aceste măsuri urmăresc să afecteze totodată şi cercurile ziaristice şi editoriale din Occident, interesate din punct de vedere comercial şi politic în cazul sus-numitului.

"In acest scop propunem:

"1. Acţiunile să aibă la bază ideea că întreaga activitate a lui PAUL GOMA este dirijată de organele de securitate pentru a depista elementele aventuriere din rîndul intelectualilor români sau alte categorii de oameni ai muncii care ar putea deteriora unitatea acestora în jurul partidului şi să afecteze prestigiul internaţional al României.

"In susţinerea acestei versiuni vor fi folosite ca argumente:

"- atunci cînd ne-am edificat asupra problemelor ce ne interesau, «BARBOSUL» a fost scos din acţiune «prin arestare», dar de fapt a avut domiciliul necunoscut;

"- a fost mutat din locuinţa sa, cunoscută de toată lumea, dîndu-i-se o singură cameră ca, după aceea să primească de fapt trei camere la bloc, în loc de două cîte avea la început;

"- acum are serviciu, fiind însă plătit în plus cu o sumă mult mai mare de bani faţă de colegii săi;

"- cei care l-au crezut şi au aderat la acţiunea lui au suferit multe necazuri, numai iniţiatorul este răsplătit;

"- în timpul acţiunii a făcut tot felul de declaraţii provocatoare, de care însă imediat a uitat definitiv;

"- deşi unii dintre «gomişti» caută să continue acţiunea, el nu mai dă nici un semn de viaţă, trădîndu-i:

"- după ce s-au rezolvat sarcinile în ţară, se pare că va pleca, misiunea sa principală fiind rezervată de fapt pentru străinătate, respectiv cercul intelectualilor de la Paris şi postul de radio Europa liberă la care, prin orice mijloace, trebuie să ajungă şi să fie angajat.

"Ideea, în ansamblul ei, este verosimilă, avînd în vedere opiniile exprimate deja de mulţi oameni de cultură sau chiar personaje din anturajul lui PAUL GOMA, că modul cum se procedează cu el nu se poate explica decît prin existenţa unor interese politice speciale.

"Pentru realizarea celor propuse vom acţiona succesiv în două etape: la început se va crea atmosfera corespunzătoare [sic] în rândul oamenilor de cultură din ţară şi în următoarea etapă aceasta să-şi producă ecoul în cercurile similare din străinătate.

"In cursul desfăşurării acestor etape acţiunile noastre se vor succeda şi interfera în raport de efectul celor intreprinse anterior. În timp, ne propunem ca întreaga acţiune să se realizeze în cursul sezonului estival, scontînd în mod deosebit pe următorii factori:

"- Efervescenţa din rîndul scriitorilor români ocazionată de evenimentele petrecute în viaţa literară, în acest an, face ca ei să fie preocupaţi mai mult de activitatea scriitoricească, mai receptivi la informaţiile asupra colegilor lor, care circulă şi pe care le difuzează cu

multă rapiditate.

"- Plecarea în străinătate a multor scriitori români, inclusiv din cercurile apropiate lui GOMA şi care au relaţii utile în rîndul emigraţiei culturale româneşti. Aceştia vor prelua versiunea din ţară şi o vor transmite în străinătate, la care vor fi stimulaţi de măsurile noastre.

" - Voiajul lui GOMA în Franţa pe care îl va efectua la invitaţia PEN-Clubului francez şi pentru care urmează să depună cerere de plecare. Vom organiza ca voiajul să aibă loc în momentul cînd versiunea noastră a fost deja recepţionată în rîndul scriitorilor din ţară, iar ecoul său s-a făcut simţit şi în străinătate.

"- Circulaţia turistică din sezonul estival, cînd vom putea folosi prezenţa în ţară a unor persoane din străinătate cu posibilităţi în cadrul acţiunii menţionate.

"- Vom urmări venirea unor emigranţi români cu influenţă în Occident şi care, în ţară, vor avea contacte cu persoane capabile să susţină versiunea noastră.

"- Cercurile ziariştilor străini aflaţia la Bucureşti în mod permanent sau cu diferite ocazii. Avem în vedere interesul lor manifestat în mod curent faţă de viaţa literară din ţara noastră şi în special pe cei ce caută cu precădere amănunte despre PAUL GOMA.

"Acţiunea propusă va fi realizată prin folosirea unor surse ale organelor de securitate, selecţionate în mod special, precum şi alte mijloace. Instructajul surselor va fi făcut de maniera unor «confidenţe scăpate» de ofiţerul de legătură, într-un context anume, astfel încît să înţeleagă sensul voit al instructajului, dar nu şi faptul că este o acţiune organizată.

"Sursele vor fi folosite într-o succesiune care va fi determinată de mediile în care se va acţiona, precum şi în funcţie de efectul produs de măsurile luate anterior. Pentru a stabii o asemenea succesiune a acţiunilor, se vor asigura măsuri de cunoaştere prmanentă a efectului produs.

"In mod concret, versiunea va fi lansată în următoarea ordine:

"<u>În</u> <u>ţară</u>:

"- În anumite cercuri din conducerea Uniunii Scriitorilor. Urmărim astfel ca persoanele respective, transmiţînd versiunea în cercuri tot mai largi, să-i asigure autoritatea ca, fiind aflată de la surse competente, la care au acces prin poziţia lor oficială. Avem în vedere anumiţi membri ai conducerii Uniunii despre care cunoaştem că difuzează cu uşurinţă unele informaţii la care au acces prin funcţia pe care o ocupă.

"- In mediul unor scriitori de prestigiu care s-au manifestat indignaţi de faptul că autorităţile nu iau măsuri împotriva lui PAUL GOMA. Scontăm pe faptul că versiunea va stimula difuzarea acesteia în cercuri mai largi.

"- In rîndul foştilor aderenţi ai lui PAUL GOMA sau a familiilor celor plecaţi în străinătate. Avem în vedere printre alţii pe TOPOLSCHI EUGENIA, bunica lui MANOLIU SERGIU, principala

legătură; DUMITRIU VILI ce urmează să plece în străinătate; GOMOIU MISU şi VELICU CORNELIU.

"- In cercurile unor femei care frecventează lumea scriitoricească. Cunoscînd curiozitatea acestora faţă de diferite evenimente din viaţa particulară a scriitorilor şi obişnuinţa de a le discuta şi chiar exagera, apreciem [apreciaţi, apreciaţi, tovarăşi!] că versiunea noastră va vehicula cu uşurinţă în asemenea cercuri.

"<u>In străinătate:</u>

"- In rîndul emigraţiei de la Paris şi a celei legionare din R.F. a Germaniei care se preocupă de viaţa literară din ţara noastră şi mai ales de faptele care contravin politicii oficiale culturale a statului nostru. Mai avem, de asemenea, în vedere suspiciunea permanentă a acestora faţă de cetăţenii români care se bucură de audienţă în cercurile occidentale.

"- In rîndurile vîrfurilor culturale franceze care au manifestat interes pentru "cazul GOMA". Luăm în consideraţie faptul că aceste persoane manifestă simpatie faţă de politica internaţională a României şi îndeosebi a modului inteligent în care rezolvă anumite dificultăţi în relaţiile cu unele ţări. Aflînd versiunea noastră, ne aşteptăm la o reacţie defavorabilă lui GOMA.

"- In mediile de presă şi editoriale din Occident, în special din ţările unde s-a făcut publicitate referitor la GOMA. In acest scop vom acţiona pentru ca versiunea să fie recepţionată de ziariştii străini de la Bucureşti. Deasemeni vom continua publicarea unor ştiri nefavorabile lui GOMA, ca scriitor şi ca cetăţean, în publicaţii occdentale, astfel încît ea să fie preluată de anumite cotidiene cu influenţă.

"- La organele de poliţie şi siguranţă din anumite ţări occidentale. Prevedem că, luînd cunoştinţă de versiunea noastră, aceste organe să iniţieze acţiuni de suspectare a lui GOMA şi a celor care-l susţin în ţările respective.

<u>"Măsuri de compromitere a sa la unele ambasade din Bucureşti</u>

"Prin sursele informative ale Direcţiei a II-a se va acţiona pentru discreditarea lui PAUL GOMA faţă de diplomaţii străini, îndeosebi cei de la ambasada S.U.A. Angliei, R.F. Germaniei şi Franţei.

"1/ Pe linia diplomaţilor americani vom folosi sursele «OVIDIU», «BISTRITEANU», «FLORIAN», «DOBRE», «LUCA» şi «BARBU» ce vor fi dirijate pe lîngă diplomaţii TRIPTON JOHN şi CONNEL JAMES, consilieri politici, cadre C.I.A. cunoscuţi ca fiind preocupaţi să obţină date despre PAUL GOMA.

"2/ Pe linia diplomaţilor vest-germani, prin sursele «CRISTINA» şi «BARBULESCU», se va acţiona pe lîngă ambasadorul BALKAN RICHARD, cît şi pe lîngă ataşatul cultural LANG HARTMAN.

"3/ Pe linia ambasadei engleze se va acţiona prin informatorii «DINU», «HORATIU», «LEON», «VIOLETA IONESCU», «VLADESCU» şi «ROSU», legături ale diplomaţilor SECONDE REGINALD, ambasador; SHAW MARTIN, consilier, TIM

RICHARD, ataşat cultural.

"4/ Pe linia ambasadei Franţei, se va continua acţiunea începută prin informatorul «NICUSOR" care şi-a exprimat părerea faţă de SAILLARD CHRISTIAN, ataşat comercial, că PAUL GOMA nu este o personalitate în lumea scriitorilor şi că, în mediocritatea lui, încearcă să se facă remarcat prin ceva, «NICUSOR» cît şi informatorii «MARIA STANESCU», legături apropiate ale ataşatului cultural DON YVES şi «IOANA PETCU», aflată în relaţii bune cu RICHARD JEAN CLAUDE, prim secretar, va arăta diplomaţilor respectivi că menţinerea legăturii cu indivizi de teapa lui PAUL GOMA, poate să-i îndepărteze de personalităţile cultural-artistice româneşti.

"Concomitent cu realizarea acţiunilor prevăzute în prezentul plan, se vor iniţia noi măsuri, în raport cu evoluţia situaţiei operative".

A U G U S T

"M. I. Directia I. 151/H.V/ 00312323 din 4 august 1977

"Inspectoratul județean al Ministerului de Interne
- Seful securității

"Urmare la adresa noastră nr.00312323 din 7 iunie a.c., luaţi măsuri ca în termen de 3 zile să ne raportaţi în scris situaţia operativă prezentă a persoaneler care au aderat sau au intenţia să semneze scrisoarea trimisă de PAUL GOMA Conferinţei de la Belgrad.

"Asupra acestor persoane şi a elementelor care intenţionează să se angreneze în activităţi ostile pentru aşa-zisa «apărare a drepturilor omului» sau în legătură cu Conferinţa de la Belgrad, asiguraţi măsuri informativ-operative permanente, pentru a cunoaşte din timp şi preveni orice intenţie de a se organiza ori a acţiona individual.

Bilunar şi ori decîte ori situaţia operativă impune, raportaţi în scris situaţia acestor categorii de persoane şi eficienţa măsurilor întreprinse asupra lor.

"Seful Direcţiei
"General maior
"DUMITRU TABACARU

Seful Serviciului
Colonel NICOLAE MIHAI"

Urmare a ordinului de mai sus au răspuns - după formula:

"La ordinul dvs… nr… din 4 august şi urmare la adresa cu numărul de mai sus din 7 iunie referitoare la situaţia operativă prezentă a persoanelor care au semnat sau intenţionează să semneze scrisoarea trimisă de PAUL GOMA Conferinţei de la Belgrad, raportăm următoarele:"

În amănunt, cu "Fişe de persoane" (de câte 3-4-5-6 pagini); de "Tabele Nominale cu persoanele identificate că au aderat ori au comentat favorabil acţiunea lui PAUL GOMA".

Le amintesc - în ordinea cronologică a înregistrării lor la Ministerul de Interne arătînd (la trei dintre judeţe, "tabloul de vânătoare" al "persoanelor identificate că au aderat sau au comentat favorabil acţiunea lui PAUL GOMA…), precum şi numele şi gradul raportorilor:

- Judeţul Covasna (semnează Colonel BANCHES IOAN);
- Dîmboviţa (coloneii ALDEA PETRE şi BULEANDRĂ C-TIN);
- Bihor (maiorii ŢINCA OVIDIU şi SĂLĂGEAN IOAN);
- Iaşi (colonelul SIMIONESCU /?/ DUMITRU şi Lt. col. POPESCU CORNELIU);

- Alba (colonel DUMITRESCU DUMITRU şi Lt. col. ROTARIU IULIAN);
- Bistriţa-Năsăud (colonel MUŞUROIA GHEORGHE şi Lt.col. MÎNZAT IOAN);
- Mureş (general maior RISTEA GHEORGHE şi Lt. col. BĂŢAGA Tiberiu);
- Maramureş (col. GHEORGHE LUNGU şi Lt.col. AUREL ZETEA);
- Dolj (coloneii ALEXIE ŞTEFAN şi MIHAI VIRGIL);
- Vaslui (lt.col. HOTNOG PARASCHIV şi maior COJOCARU VASILE);
- Vrancea (coloneii STOICA PETRICĂ şi SAVIN DĂNILĂ);
- Harghita (colonel SÎNGEORZAN DUMITRU şi maior SUCIU MIHĂILĂ);
- Vîlcea (General maior ANDREESCU GH., Lt.col. RIZEA C-TIN);
- Caraş-Severin (General …? IOAN, Col. DAVID);
- Sibiu (Lt.col ANDRE MIHAIL, Lt. col. DANCILĂ NICOLAE);
- Timiş - 64 persoane arestate, ameninţate, agresate, şantajate, obligate să-şi retragă semnătura (Col. MORTO…? AURELIAN, Lt. col. IANCULESCU ANTONIE);
- Satu Mare (col. HONTĂU ION, maior BOŞCA DINU);
- Sălaj (Col. PUŞCAŞ ILIE, Col. MELLAS ANDREI);
- Galaţi (Lt. col. FLORESCU GHEORGHE, Lt. col. CÎRLAN HORAŢIU);
- Buzău (col. CHIVU ION, maior CĂLINESCU GH.);
- Brăila (col.BĂLAN ION, Lt. col. RUXANDA VALERIAN);
- Constanţa (Colonel BURLACU VICTOR, Lt.col. VIŞINOIU GHEORGHE);
- Botoşani (Lt.col. ILIE RADU, maior CRĂCIUN MIHAI);
- Bacău (General maior DIUMITRU RADU, Lt. col. PROTEASA EMIL);
- Mehedinţi (Col. PÎRVULESCU MIRCEA, Col. VIŞAN GRIGORE);
- Ilfov (col. M. VOICU, col D. TOADER);
- Teleorman (col. OLTEANU ALECSE);
- Tulcea (col. IOAN COSTICĂ, lt. col SPĂTARU ANDREI);
- Suceava : 11 persoane cu familiile lor (col. C. RANGU, col. V. STĂNESCU);
- Braşov (General maior ŞERBAN DUMITRU, col. NICULICIOIU VICTOR);
- Argeş (col. MINCU GHEORGHE, Lt.col. STANDU ION);
- Arad (col. COSER /?/ IOAN, maior GAFENCU DUMITRU);
- Neamţ (col. AUREL MIHALCEA, Lt.col. STANCIU VASILE);
- Olt (col. RAŢIU GHEORGHE, col. SZABO STEFAN);
- Cluj : 28 persoane arestate, chinuite, obligate "să se dezică de

P.G. Aici nu apar şefii cei mari, doar cei care s-au ocupat de "elemente" - apar la rubrica : "Cine îl are în lucru" - curat lucru! - iată-i, în ordinea tabelului" pe "lucrătorii din securitate":

- Cpt. POP VASILE, Turda;
- Cpt. IANCO, Turda;
- Lt.maj. DOBRIŢESCU, Cluj-Napoca
- ? BENE D-tru, Huedin
- Lt. CĂBULEA IOAN, Cluj
- Lt. TRIPON TEOFIL, Cluj
- Lt. MEDAN ? I., Cluj
- ? STEFANESCU C-tin, Cluj
- Cpt. POP VASILE, Turda
- Cpt. BUCŞE EMIL, Cluj
- Lt. ARDELEANU IOAN, Cluj,
- Cpt. MOCEANU, Cluj,
- Mr. HURLUI I., Gherla
- Mr. BUF IOAN, Cluj
- Mr. ABRUDAN, Cluj
- Lt. col. CHIRILA…

Care erau crimele "persoanelor cu manifestări ostile"?

Exemplu: "T.V., din Cîmpia Turzii", la "Motivele luării în lucru" stă scris: "A aderat telefonic la P.G."; la "Cine îl are în lucru" : Lt. maj. Dobriţescu; la "Măsuri luate" : Pus în discuţia Cons. ped. al şcolii; la "Situaţia prezentă": S-a dezis de P.G. Urmează a se lua măsuri pe linie profesională.

Fiecare "persoană semnalată cu manifestări ostile în legătură cu drepturile omului şi cu PAUL GOMA" - şi au fost mii - a avut dreptul la o astfel de "evidenţă-cazier judiciar".

Însă celor opt rubrici nu li s-a adăugat una: "motivele nemulţumirii".

Securitatea - după modelul Cekăi, MVD-ului, NKVD-ului, KGB-ului - nu a avut vreodată nevoie de *motive,* de temeiuri, pentru a "apăra patria socialistă" - doar de *pretexte pentru a teroriza întreaga populaţie.*

Iată un document aflat în dosarul meu, la luna august 1977 - fără antet, fără dată, fără semnătură - fără trimitere, fără primire - probabil era ataşat vreunui ordin trimis Inspectoratelor. Îl copiez cu fidelitate:

"T A B E L
cu persoanele care au luat legătură cu PAUL GOMA

"Jud. ALBA
"1. STEFANESCU

"Jud. ARAD

"2. CRISAN TEODOR	tîmplar
"3. FLOREA CORNEL	
"4. IGRET ION	muncitor necalificat
"5. KAUFFMAN ROSE-MARIA	
"6. PANCU EMIL	neîncadrat în muncă
"7. RITVOI MIHAI	medic
"8. RITVOI ANA	soţie
"9. SALAJAN GHEORGHE	medic veterinar
"10. STOIAN VIOREL	muncitor
"11. SUTEU MIRCEA	muncitor
"12. TOADER ION	pensionar
"13. TOADER MARIA	soţie - soră medicală
"14. VIRSAN GHEORGE	

"Jud. ARGES

"15. DUMITRACHE EMIL	student în Bucureşti
"16. SCHWARTZ MATEI HEINZ	şef secţie, traducător

"Jud. BIHOR

"17. BALEANU ION	
"18. CHIS EUGEN RASCANU	fost avocat, pensionar
"19. COPIL TRAIAN	strungar
"20. CURPEN EMIL	instrumentist
"21. FAUR PETRU	tehnician fără serviciu
"22. GREAVU DAN	electrician
"23. OLAH ADRIAN	operator mase plastice
"24. STANCIU ION	economist
"25. ZALECKY ISTVAN	lăcătuş
"26. ZALECKY	soţia

"Jud. BACAU

"27. GAVRILA VASILE	electrician
"28. STANCA VASILE	fochist cazane

"Jud. BRASOV

"29. MOLNAR ARCADIE	economist pensionar
"30. ROMAN	turnător matriţe
"31. POALELUNGI CIPRIAN	fără ocupaţie
"32. ATANASIU MARIN	

"Jud. CLUJ

"33. ANDRUS ISTVAN	electrician
"34. BADILA RADU	scriitor
"35. LAZAR ALEXANDRU	electrician
"36. PRECUP VASILE	muncitor
"37. STEIN RICHARD HANNES	cercetător
"38. STEIN GABRIELA	soţie, programator
"39. SOLOMON RUDOLF	
"40. TAUTU VALENTIN	profesor

"Jud. CARAS-SEVERIN

"41. COSMA GHEORGHE	pensionar - optician
"42. IONESCU ION	muncitor
"43. RADICI ZOE	pensionată medical
"44. SILVIAN LUCRETIA	neîncadrată în muncă
"45. URBANEK DIETER	

"Jud. CONSTANTA

"46. BEDIVAN NICOLAE	economist
"47. DUMITRESCU SILVESTRU	proprietar atelier reparaţii radio
"48. DUMITRU CONSTANTIN	profesor biologie
"49. FILIP VASILE	fotograf
"50. FILIP GHEORGHE	scriitor
"51. PUIU CRISTEL	inginer agronom

"Jud. DIMBOVITA

"52. STANESCU VIRGILIU	muncitor

"Jud. HUNEDOARA

"53. BAN ILIE	instalator maşini compresoare
"54. GAGA AUREL	resp. circulaţie CFR
"55. IVANOV STEFAN	inginer şef district CFR

"Jud. IASI

"56. CISLARU ION	
"57. MARANDUC VASILE-VALERIU	elev liceu
"58. MIHAI FLORIN	elev liceu

"Jud. ILFOV

"59. DIMBOVICEANU ALEX. ROBERT	jurisconsult
"60. LADEA ION	medic
"61. SANDU GHEORGHE	tehnician constructor
"62. SANDU MARIA	soţie, casnică
"63. TURIGA VASILE	funcţionar

"Jud. MURES

"64. MORARIU ROMULUS MIHAI	profesor de muzică

"65. MORARIU HILDA GEORGINA soţie
"66. MORARIU ROMULUS TEOFIL fiu
"67. MORARIU MELANIA GEORGINA fiică
"68. WAGNER MARTIN neîncadrat în muncă

"<u>Jud.</u> <u>MEHEDINTI</u>
"69. DULEA PANTELIMON medic

"<u>Jud.</u> <u>NEAMT</u>
"70. COSTAS ALEXANDRU inginer chimist

"<u>Jud.</u> <u>PRAHOVA</u>
"71. CONDREA EUGEN
"72. NUTA MARCEL ceasornicar
"73. NUTA ELENA soţie, casnică
"74. PARASCHIV VASILE mecanic aparte măsură
"75. PISICA CONSTANTIN-DORIN lăcătuş
"76. TEODORESCU ION medic
"77. TEODORESCU GERTRUDE soţie, casnică
"48. VLADU MARIN contabil, pensionar

"<u>Jud.</u> <u>SIBIU</u>
"79. HAUPT MARTIN electrician
"80. BUSSNER
"81. TEILER FRIEDERIC
"82. BACH EDGAR-MARIU-ADALBERT
maistru construcţii
"83. BACH HERMAN-MONIKA-GHIZELA - soţie - asistentă medicală
"84. BRANDT HERMANN economist
"85. BRANDT WALTRAUB soţie, pensionară
"86. CESCHAN GEORG muncitor
"87. CESCHAN HERTA-SCHENE soţie, casnică
"88. DEMIZAN BARBU-ADRIAN inginer chimist
"89. DEMIAN LUCIA soţie, biochimistă
"90. HOLZ FRANCISC inginer mecanic
"91. HOLZ ISOLDE soţie, asistentă med.
"92. KERKER FRANCISC muncitor necalificat
"93. KERKER ANNELIESE-LORIS soţie, muncitoare necalificată
"94. KIRALY MATE TIBERIU balerin Opera
"95. KIRALY BARBARA ANTONIA soţie, profesoară de limbă română
"96. PORTSCHELLER HERTA laborantă
"97. PORTSCHELLER ION soţ, medic
"98. RUSU OVIDIU medic veterinar
"99. RUSU CORNELIA soţie, învăţătoare
"100. REISZ MATEI mecanic auto

“101. REISZ ECATERINA soţie, casnică
“102. SNITEL MIHAI
“103. SOIMOSIN TIBERIU
“104. SOIMOSIN STELA soţie
“105. SEBOC IOSIF
“106. SEBOC HELGA soţie
“107. SCHULER FRIEDRICH ANA
“108. TELL CONRAD

“Jud. VILCEA
“109. BASARAB CONSTANTIN fotograf
“110. BASARAB ROZALIA soţie

“Jud. VRANCEA
“111. MANOLE IONEL

“B U C U R E S T I
“112. ANGHEL RAZVAN medic
“113. ANGHEL MARIA medic
“114. ALEXANDRESCU SORIN student
“115. ANDREI GRIGORE desenator
“116. ANDREI RODICA soţie, casnică
“117. ANDREI VALERIA
“118. BENDU MIHAELA elevă
“119. BURCETE NICOLAE croitor, pensionar
“120. BADEA MARIA profesoară
“121. BECESCU ENRIC profesor - fără serviciu
“122. BABOIA CRISTIAN profesor
“123. BABOIA PAVEL pictor
“124. BABOIA CORNELIU desenator tehnic
“125. BABOIA HORIA pictor
“126. BARBU IOANA
“127. CALINI inginer
“128. CATANESCU PAULINA inginer, pensionară
“129. CRISTOAICA GABRIEL inginer
“130. CONSTANTIN PAUL muncitor
“131. CIOBOTARU VASILE tehnician
“132. CORNASANU CORNELIU tehnician
“133. CARUNTU DUMITRU
“134. DOBRE OCTAVIAN arhitect
“135. DOBRE LILI soţie, casnică
“136. DUMITRESCU COSTEL FLORIN
“137. DRAGOESCU VLAD vopsitor [?]
“138. DUMITRU MIHAI vopsitor
“139. ENESCU DAN GHEORGHE muncitor
“140. FLORESCU GRIGORE desenator
“141. GALERIU ION inginer
“142. GHEORGHIU VALENTIN

"143. GARABETE DANIEL corist
"144. HORVAT CONSTANTIN profesor de sport
"145. HAIDUC PAVEL elev
"146. IONESCU VLADIMIR DOMINIC oficiant PTT
"147. IONESCU CONSTANTIN DUMITRU
"148. ILIE SORIN
"149. IORGA ANA filolog
"150. IONESCU DAN
"151. KONCSEK KAROLY pensionar
"152. KONSCEK ELISABETA casnică
"153. KONCSEK BRIGITTE contabilă
"154. LONGINESCU KRAL [GRAL] pictor
"155. LIXANDREANU IONEL
"156. MAVRODINEANU MIRCEA VICTOR actor
"157. MATEESCU EUGENIA funcţionară
"158. MULLER STELIAN şofer
"159. MALCIU MIHAI
"160. MAYER LIVIA [LIDIA] profesoară
"161. MIHAIL J. IOAN electrician
"162. MIHAIL soţie
"163. NICULESCU ION pensionar
"164. NICOLAESCU V. MARIN muncitor
"165. NICOLAU GHEORGHE inginer
"166. NICOLESCU PAVEL laborant
"167. PREDOIANU MAGDALENA studentă
"168. PETRESCU DAN proiectant
"169. PAUN STOIAN inginer constr.
"170. POZDERCA ANA actriţă
"171. PETRESCU tehnician
"172. RIPEANU VIOLETE IRENE ingineră [sic]
"173. SANDESCU DANIEL elev
"174. STERIU PAUL fără serviciu
"175. STERIU RODICA soţie
"176. STANCU DANIELA funcţionară
"177. SINESCU CONSTANTIN DORIN funcţionar
"178. STOIAN VASILE electrician
"179. STEFAN VASILE
"180. STEFAN PETRE SERBAN
"181. SCHUSTER GHEORGHE şofer
"182. TREMEL GHEORGHE jurist
"183. TREMMEL IOANA soţie, merceolog
"184. TECULESCU DAN BUJOR medic
"185. URECHIA GRIGORE GHEORGHE traducător
"186. VIANU ION medic
"188. VELICU CORNELIU MIRCEA şofer
"189. VASILESCU OVIDIU
"190. VASILIU GHEORGHE
"191. ZAPE FRANCISC

"192. ZAPE ELENA

Aici se încheie "Tabelul" Securităţii.

Îi cunosc pe aproape toţi - unii au reuşit să pătrundă până la noi, în Aleea Compozitorilor - pe alţii doar de la (scurtul) telefon, în fine, altora nu le cunosc decât numele (aderaseră prin un membru al familie, un prieten).

Lisesc însă mulţi - în afară de noi, primii semnatari ai Scrisorii :

- RADU NEGRESCU - SUTU - şi colegii săi de lot: IOSIF NIŢĂ, RADU NEGRESCU, RAYMOND PĂUNESCU, NICOLAE WINDIS şi ION MARINESCU.

[torţionarii:Col. STANCIU şi Col. CHIRIAC - i-au anchetat şi bătut cu sălbăticie în mai multe rânduri la sediul Securităţii din str. Beldiman, în iunie 1977. Păunescu a fost scos pe targă, inconştient. Judectorul Liviu GIURGIU şi Procurorul Victor ZEICESCU - i-au condamnat pe data de 5 iulie 1977, la 1 an de muncă forţat la Canal. Col. MATEI şi Col. RADULESCU - au anchetat de mai multe ori, după metoda „securiştilor buni", fără bătaie. Maiorul CÂRNARU şi Colonelul-procuror BÂRCĂ - i-au torturat pentru a înceta greva foamei, în locuinţa lui Radu Negrescu din Aleea Compozitorilor, cartierul Drumul Taberei din Bucureşti, apoi la sediul Securităţii din Calea Rahovei. Radu Negrescu, ca gazdă, a fost bătut până la pierderea cunoştinţei şi lovit cu bastonul de cauciuc peste testicule. Col. MAXIM din Medgidia - i-a anchetat cu cruzime la Canal în special, în timpul grevei foamei, în septembrie 1977, încercînd si ne determina să înceteze greva].

- DANA şi ARA SISMANIAN - şi cei din grupul lor;
- LUMINITA COLLER - scriitoarea;
- EMERICH SCHAFFER - actorul;
- GHEORGHE BRASOVEANU - implicat şi în SLOMR…

Au mai existat aderenţi - declarîndu-se ca atare în scrisori adresate Europei libere - ca minerii din Valea Jiului răzvrătiţi în august 1977.

*

Fără antet, fără număr, fără semnătură:

"N O T A

"La 21 iunie 1974 PAUL GOMA a trimis printr-un prieten, o cerere PEN Clubului Francez prin care solicită să fie admis ca membru asociat în această organizaţie.

"In cursul lunii aprilie 1977 PEN Clubului Francez a aprobat cererea lui PAUL GOMA.

"Primirea lui PAUL GOMA ca membru al PEN Clubului Francez s-a realizat după ce a fost exclus din Uiunea Scriitorilor şi era în cercetări după atitudinea lui ostilă.

"La intervenţia numitei MARIE FRANCE IONESCO fiica scriitorului de origine româna EUGEN IONESCU în iulie a.c. PEN Clubul Francez i-a trimis lui PAUL GOMA o invitaţie de a efectua o călătorie în Franţa împreună cu soţia, acordîndu-i în acest scop o suma de 3.000 franci.

"Pe data de 15 august a.c. PAUL GOMA a solicitat conducerii Bibliotecii Centrale de Stat recomandarea necesară efectuării eacestei călătorii.

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Nr.00327774 din 27 august 1977

"N O T A...

Este reprodusă NOTA anterioară la altă maşină de scris.

*

"NOTA - RAPORT [manuscris]

"Relaţia personală «B.I.» în ziua de 29.08.1977 ne-a relatat următoarele:

"Paul Goma s-a prezentat în dimineaţa zilei de 29.08.1977 la directoarea B.C.S. prin intermediul şefei sale de serviciu cu rugămintea de a fi primit în audienţă.

"După ce a fost primit a mulţumit pentru zilele de concediu acordat, solicitînd în acelaşi timp să i se răspundă la cererea de plecare în străinătate [depusă anterior]. După ce directoarea a explicat că este nevoie de avizul Comitetului Oamenilor Muncii în acest sens, Paul Goma a afirmat că în acest caz este nevoit să-şi dea demisia din postul pe care îl deţine, menţionînd că a fost un tâmpit că s-a angajat «în condiţiile în care s-a angajat».

Semnează cineva al cărui scris este cel al "Tabelelor".

S E P T E M B R I E

*

"M. I. Inspect. Jud. NEAMŢ Strict secret
"Nr.I/AP/ 006.855 din l sept. 1977 Ex. nr. 1
"Către Ministerul de Interne, Direcţia I - Bucureşti
"La ordinul dv. nr. 151/MV 00312322 din 4 august 1977 cu privire la persoanele care au aderat la concepţiile lui PAUL GOMA raportăm:
"- La data de 31 august 1977 informatorul «Udrea» ne sesizează: (…) numitul DEDIU NICOLAE din Piatra Neamţ, în etate de 74 ani (…) a spus: «Paul Goma a afirmat că drepturile omului nu sunt respectate, iar *ca urmare a acţiunilor lui, ar fi fost emisă o lege prin care se arată că statul nu mai are nimic cu foştii legionari* [sublinierea şi interogaţia mea] (…)
"Seful inspectoratului
"Colonel BOBU Ioan Seful serviciului
"Lt. col Brădeanu Marian"

Rapoarte redactate în aceiaşi termeni au mai fost primite de la Bihor (Lt. col. Sima Traian, Mr. Sălăgeanu Ioan), Arad (col. Coser Ioan, Lt.col. Gafencu Dumitru), Ialomiţa (Lt. col Bunta Florian, lt col. Pleşea C-tin), Botoşani (Col. Hulubaş Constantin, Lt. col. Brînzei D.), Constanţa (Col. Cînepescu Constantin), Hunedoara (Col. Simon Gheorghe, Lt. col. Petrescu C-tin)…

*

"UM. 0920 - Buletin de ştiri nr.308, 7 septembrie 1977
"Agenţia UPI, citînd «prieteni ai lui PAUL GOMA din Israel» a transmis la 6 septembrie a.c. urmtoarele:
"«…Campania drepturilor omului (…) s-a încheiat prin arestarea (…) lui PAUL GOMA şi expulzarea adepţilor acestuia. Preşedintele Ceauşescu a fost atât de furios (…) încât GOMA a fost închis mai bine de o lună - eliberîndu-se paşapoarte la aproape 200 din adepţi. (…) Preşedintele Ceauşescu şi subordonaţii săi au fost mai neliniştiţi din cauza persoanelor care au semnat documentul scriitorului, datorită posibilei răspîndiri în masă a nesupunerii pe care o asemenea mişcare poate să o creeze (…)
"«Semnatarii numesc paşapoartele *paşapoarte Goma*.
"GOMA a fost arestat imediat după ce a declarat Agenţiei UPI că autorităţile au internat mai mulţi cetăţeni în instituţii psihiatrice ca deţinuţi politici, o practică - credea GOMA - pînă atunci limitată la

Uniunea Sovietică. Conform declaraţiei sale au existat patru asemenea instituţii pentru deţinuţii politici: două la Bucureşti, două în provincie.

"«Diplomaţii occidentali afirmă că ei cunosc despre arestarea a aproximativ 100 persoane care au fost internate, pentru scurt timp, în astfel de instituţii»"

*

"M.I., Inspect. Municipiului Bucureşti - securitate Strict secret
"132/B.V.7.09. 1977 ex.nr. 1

"R A P O R T

"La data de 6.19.a.c. am avut o discuţie cu BUHOIU ARISTIDE (…) care mi-a relatat: In perioada 1-3 septembrie a făcut o vizită în ţară ION MILOS, scriitor şi publicist din Suedia.

"Acesta a relatat că în Suedia, în localitatea MALMO, în editura KIEKEN-GARD a apărut un volum de poezii dedicat lui PAUL GOMA [*semnat de René Coeckelberghs, editor el însuşi, mi-a scos, în traducere suedeză* **Gherla***; după această "gafă" Uniunea Scriitorilor din România l-a declarat* persona non grata*, iar prietenii săi: Nichita Stănescu, Sorescu, Fănuş Neagu, Breban - au rupt-o cu el* - nota mea].

"(…) MIRCEA RADU IACOBAN a afirmat în discuţia cu BUHOIU:

"«PAUL GOMA poate dispare ca individ, sămânţa aruncată de el a prins şi dă roade, în sensul că o serie de elemente îşi manifestă intenţiile şi nemulţumirile în mod deschis, că acest lucru se va amplifica în viitor»

"Mr. BURULEAN VASILE"

*

"M.I. Direcţia I - din 10 septembrie 1977 Strict secret

"N O T A

"După măsurile întreprinse asupra lui PAUL GOMA, din activitatea sa se desprind următoarele aspecte mai deosebite:

"- A început să lipsească nemotivat de la serviciu (…).

"- A ameninţat conducerea instituţiei că dacă nu i se dă recomandare pentru a efectua o călătorie în străinătate îşi dă demisia, deoarece a fost angajat fără voia lui şi în condiţiunile ştiute.

"În discuţiile purtate cu socrul său (24.06.1977) arăta că: «… în perioada cît am fost arestat, s-au făcut abuzuri; avertizîndu-se [corect: arestînd] oameni nevinovaţi printre care şi baptişti ale căror principii nu contravin politicii statului…»

"La i iulie 1977 discutînd cu soţia despre cuvîntarea lui TITUS POPOVICI [la Congresul Scriitorilor], spunea: «… la noi libertatea ţi se impune, ţi se indică o anume libertate, aceea de a munci pentru cauza socialismului, în timp ce adevărata libertate a omului nu este respectată [corect: "este călcată în picioare"].

(…) "- Discutînd cu soţia, aceasta îi relatează unele aspecte din

Valea Jiului [corect: ultimele informaţii despre greva din Valea Jiului, ca şi despre reprimarea ei sălbatică la care participase "prietenul" meu Pleşiţă] (…) PAUL GOMA rîzînd, afirmă: «… mai le trage cîte o copită…» [cine? cui? - nu funcţiona corect Ascultătura seacă]. (…)

*

"Buletin de ştiri nr. 269 *NU CIRCULA Rugăm a se restitui în 48 ore*

"22 septembrie 1977

"1/. In cadrul emisiunii 'Actualitatea românească' s-au transmis:

"«La sfârşitul săptămânii trecute a avut loc la Paris, la iniţiativa disdenţilor ruşi, o reuniune pe pe tema libertăţilor individuale.

"«EUGEN IONESCU a prezentat un apel al Comitetului francez pentru apărarea drepturilor omului în România în care sunt semnalate cazurile cele mai flagrante de represiune împotriva disidenţilor români. EUGEN IONESCU insistă asupra cazului lui PAUL GOMA (…) care se află, împreună cu familia sa, sub supravegherea organelor Securităţii. Autorităţile continuă să-i refuze paşaportul pentru Franţa, unde PEN Clubul francez l-a invitat (…)

"«Comitetul francez pentru apărarea drepturilor omului în România şi-a exprimat neliniştea, atît pentru persoanele ameninţate cu internarea psihiatrică, din cauza unor delicte de opinie VASILE PARASCHIV, PAULINA CATANESCU şi STOIAN PAUN… de la care nu am primit nici o ştire - cît şi pentru soarta celor care au semnat scrisoarea lui PAUL GOMA.

"«MIHAI GERGEL, NICOLAE DASCALU, fraţii BOBOIA, MATEI REICH, FRANCISC KERKER, IOSIF WINTER şi DUMITRU BLAJ au fost maltrataţi, torturaţi (…).

"«Comitetul francez a luat în evidenţa sa şi cazul celor cinci tineri. IOSIF NITA, RADU NEGRESCU, RAYMOND PAUNESCU, NICOLAE VINDIS şi al muncitorului ION MARINESCU, daţi afară din slujbă în mod abuziv şi condamnaţi la un an de muncă obligatorie la Canalul Dunăre - Marea Neagră, pentru că au lansat un apel participanţilor la Conferinţa de la Belgrad. Comitetul atrage atenţia opiniei publice şi asupra celor nouă persoane care, la începutul lui Iulie, cerînd să plece din România, au fost condamnate la un an de muncă obligatorie, în condiţiile cele mai insalubre, pe Insula Mare a Brăilei: CRISTIAN IONESCU, CORNEL URDAREANU, CORNEL MUNTEANU, ADRIAN MUTICA, ADRIAN SINCA, CONSTANTIN HULDUBAN, MIHAI CALIN GERMAN, LIVIU BURETIU şi CRISTIAN ONUTIU.

"Printre personalităţile care au semnat protestul, amintim: EUGEN IONESCU şi MIRCEA ELIAD [să fie doar o "greşeală de dactilografie"?].

"Membrii PEN Clubului francez îşi vor continua acţiunea pînă cînd PAUL GOMA împreună cu familia vor fi liberi (…)".

*

"M.I. Serviciul de paşapoarte al municipiului Bucureşti Nr. 0453808 din 24.09.1977 Strict secret

"R A P O R T

"In ziua de 23 septembrie s-a prezentat la secţia 16 miliţie PAUL GOMA pentru a depune cereri de viză pentru o călătorie temporară în străinătate împreună cu soţia şi copilul.

"Deoarece solicitantul cerea viză pentru 12 luni, (…) i s-a comunicat că aceste cereri se depun la sediul Serviciului de paşa-poarte al miliţiei municipiului Bucureşti.

"PAUL GOMA s-a prezentat astăzi la sediul Serviciului de paşapoarte unde a depus cererile de viză pentru o călătorie temporară pe timp de 12 luni împreună cu soţia şi copilul, în Franţa, Anglia, R.F. Germania, Benelux şi Italia.

"După primirea numărului de înregistrare, deşi ofiţerul de la ghişeu i-a menţionat că nu este în atributul [?] său poarte discuţii cu publicul, decît în cadrul strict legat de cererile de viză, PAUL GOMA a făcut următoarele afirmaţii:

"Cunoaşte că termenul legal de soluţionare a cererilor de viză este de 60 zile, dar atenţionează [!] Ministerul de Interne că dacă nu va primi paşaportul pînă la data de 1 octombrie a.c., el declară greva foamei, despre acest fapt avînd cunoştinţă presa şi relaţiile [?] sale din străinătate.

"Această ameninţare nu este adresată organelor de paşapoarte, deoarece cunoaşte că nu ele vor hotărî cazul său. Va proceda aşa, deoarece invitaţia PEN Clubului Francez expediată cu circa trei luni în urmă i-a fost oprită de cenzură [spusesem: «Securitate»], iar lui în mod intenţionat i s-a trimis o xerocopie, care nu poate folosi. A primit originalul numai după trei luni de zile în urma scandalurilor făcute şi a discuţiilor avute cu tovarăşul General-locot NICOLAE PLESITA.

"Neavînd originalul invitaţiei nu a putut face copiile legaliza-toare la Notariat, astfel nu a putut depune cererile de viză şi paşaport. Va declara greva foamei dacă nu va primi paşapoartele pînă la 1 octombrie, deoarece el consideră la cererile sale de viză şi vechimea timpului [ce frumos spus…] cît nu i s-a dat originalul invitaţiei.

"In plus va face aceste proteste şi pentru că legislaţia privind regimul paşapoartelor este proastă, la fel cum sînt şi alte legi în România, deoarece nu permite tuturor cetăţenilor să posede paşaportul asupra lor şi să plece în străinătate cînd doresc. Lupta lui este împo-triva acestor legi. Este convins că nu va primi vize şi paşaport şi consideră că primirea cererilor este numai o mascaradă a organelor de securitate, dar nu va abandona lupta (…)

"Doreşte să călătorească temporar în străinătate, în scop de documentare şi pentru a lua legătura cu colegi scriitori contemporani. Declară că este român şi nu va rămâne definitiv în străinătate. Se va

reîntoarce în ţară numai atunci cînd se va schimba guvernul şi actuala ordine de stat [spusesem: «când va cădea guvernul»].

"Cunoaşte că pe ofiţer nu-l interesază afirmaţiile sale. I le spune pentru că el le va raporta (…)

"Ştie că organele de paşapoarte lucrează cu personal redus, de aceea ar fi bine ca să fie luaţi cei 10-15 ofiţeri de securitate care se ţin tot timpul după el şi daţi să lucreze la paşapoarte, unde ar aduce mai mult aport [e-he-he!, cât de mult aport ar aduce - ei…].

"La plecare a lăsat un număr de telefon la care să fie anunţat dacă s-a raportat conducerii Ministerului de Interne [spusesem: «Securităţii»] cele afirmate de el.

"Vă raportăm datele de mai sus pentru a dispune

"Sef birou, Maior Barna Aurel"

*

"D E C L A R A T I E" - copie, 24.09.77

"Subsemnatul PAUL GOMA declar următoarele:

"În ziua de 23 septembrie 1977; la orele 16 m-am prezentat la Miliţia Militari pentru a depune actele necesare obţinerii unui paşaport.

"La ghişeu am ajuns la 17,30. Funcţionarul a alcătuit dosarele apoi a obiectat că pentru 190 zile cât cerusem, trebuie să mă prezint la "Centru". Am spus că în acest caz, solicit mai puţin: 60 zile. L-am rugat să corecteze domnia sa. Mi-a spus că nu are dreptul, aşa că am corectat eu: '60 zile'. După ce a verificat toate actele, ne-a dat ultimele formulare de completat. În acelaşi moment mi-a şoptit să vin într-un birou alăturat.

"În acel birou funcţionarul de la ghişeu mi-a spus că nu-mi poate primi actele, să le predau la 'Centru' pe str. Nicolae Iorga. Am întrebat dacă asta înseamnă refuz (neprimirea actelor). M-a asigurat că nu. Mi-a spus că îmi va da înapoi actele cu care să mă prezint la dl. maior ZDRENGHEA în cursul zilei de sâmbătă 24 septembrie.

"Mi-am luat actele, am salutat şi am plecat.

"Azi, 24 septembrie, în jurul orei 8,30 m-am prezentat la 'Centru'. Un domn tânăr mi-a spus că dl. comandant ZDRENGHEA este ocupat şi că l-a însărcinat pe d-sa să rezolve cazul.

"Am trecut într-un birou. A verificat actele, mi-a eliberat numere de registratură. Până să vină numerele (de la registratură) i-am spus [am repetat ceea ce spusesem funcţionarului de la Miliţia Militari]. Menţionez: am spus că declar greva foamei dacă nu mi se eliberează paşapoartele, fără să mai adaug ceva.

"(…) l-am întrebat pe dl. locţiitor pentru ce nu mi se primiseră actele cu o zi în urmă.

"Mi-a răspuns ceva din care n-am înţeles absolut nimic. (…) În continuare i-am spus că ieri soţia mea s-a prezentat începînd din cursul dimineţii ca să se înscrie pe lista solicitanţilor (nr. 4) şi că: de la orele 13 a stat acolo, la miliţie; la orele 16 am venit şi eu, cu copilul - pentru ora 17. Am spus: a răcit copilul, socrul, nevasta, socrul. Am

spus în continuare că sistemul de primire al actelor este reprobabil (am spus: «inadmisibil»]: cozi uriaşe, refuz de a primi actele etc.

"Dl. locţiitor a spus: «Astea sînt legile».

"Eu: «Legile sunt proaste!»

Am continuat să explic de ce consider că legislaţia paşapoartelor este proastă: Obţinerea unui paşaport este atât de dificilă, presupune atât timp pierdut şi nervi distruşi, încât mulţi dintre cei care, în sfârşit, îl obţin, de spaimă că, întorşi în ţară şi dorind să călătorească din nou, vor trebui să reediteze odiseea ghişeelor luni, ani de zile - iau hotărîrea de a nu se mai întoarce.

"(…) Nu am rostit vreun cuvânt de genul: luptă, acţiune, presă străină, ofensivă… Nu am spus că voi rămâne în Occident, nici că nu voi rămâne. Ci aproximativ: «Voi sta 6 luni, un an doi - până va cădea guvernul». Am mai spus [propunerea să-i transfere la ghişee pe securiştii care se ţin după mine] (…)

"Dl. locţiitor, în a doua parte a monologului meu a părut speriat şi dornic să scape de mine. La plecare, din uşă am întrebat: «Cu cine am avut onoarea?» Mi-a răspuns: «Nu văd la ce v-ar folosi». Am zis: «Aşa, ca să vă pun într-o carte»

"Şi am plecat, dînd bună ziua.

"Aceasta îmi este declaraţia, pe care o semnez.

"Paul Goma

"24 septembrie 1977"

Fără a contesta… semiautenticitatea declaraţiei (fiind o copie, nu originalul, manuscris, al meu, *ei* au putut opera modificări, edulcorări, atenuări, au eliminat anume formulări mai… abrupte, mai ales introducînd formulele lor birocracatico-căcăcioase.

Nu-mi dau seama cînd, cu ce prilej am redactat această "Declaraţie". După formulele introductivă şi de încheiere, securitatea a ţinut să dea impresia că mi s-a luat la ei, într-un fel de anchetă. Nu-mi aduc aminte ca în septembrie să mă mai fi răpit, dus la ei, simulînd o re-arestare.

Mai degrabă am scris "Declaraţia" acasă şi, fie le-am dus-o eu, la Ministerul de Interne (cunoşteam drumul şi obiceiurile casei) şi am predat-o, fie am trimis-o prin poştă - mai uşor şi mai ieftin. Înclin mai degrabă spre o reclamaţie decât spre o declaraţie-de-bună-voie.

Neavînd originalul manuscris, rămân la supoziţii.

Nota, aprilie 2008:

Într-un interviu maiorul Zdrenghea a confirmat cele povestite de mine, adăugînd amănunte pe care eu nu aveam cum să le cunosc.

*

"M. I. [antet necompletat] Strict secret

De mână a fost scris:

"Prezentul raport a fost prezentat tov. Gl lt. Vlad care a ordonat modificarea.

"Celelate două exemplare au fost distruse de mine.

"25.09.1977

Semnat indescifrabil

"R A P O R T

"Ca urmare a cererii sale prin care a solicitat clemenţă Preşedintelui Republicii Socialiste România [vezi **Culoarea curcubeului,** cap. XXIV, 'Vineri, 6 mai'], susţinînd că regretă faptele comise şi se angajează să nu mai întreprindă acţiuni potrivnice politicii partidului şi statului nostru, PAUL GOMA a fost pus în libertate la 6 mai a.c.

"În cadrul complexului de măsuri care vizau reîntegrarea sa în viaţa socială, la 10 iunie a.c. a fost încadrat la Biblioteca Centrală de Stat pe un post corespunzător pregătirii şi preocupărilor sale literare, fiindu-i repartizat totodată un apartament cu trei camere.

"Timp de aproape două luni a avut o comportare normală, evitînd contactul cu persoane din vechiul anturaj, deşi faţă de membrii familiei şi unii prieteni intimi a continuat să profere [!] aşa zisa lipsă a libertăţilor din ţara noastră.

"Concomitent cu aceasta, prin legăturile sale de la Paris a solicita să fie invitat în Franţa în care sens în luna iulie [corect: sfârşitul lunii mai] a primit de la PEN Clubul Francez o invitaţie pe timp de trei luni.

"Ulterior a continuat legăturile cu emigraţia reacţionară prin MARIE FRANCE IONESCU şi interpretînd greşit clemenţa acordată a început să adopte o atitudine provocatoare, lăsînd să înţeleagă că este pregătit pentru a reîncepe acţiuni ostile.

"În acest sens a început să lipsească nemotivat de la serviciu, ameninţînd cu demisia în cazul în care nu i se acordă recomandarea pentru obţinerea paşaportului, a comentat cu membrii familiei eventuala rămînere definitivă în străinătate şi zilnic a audiat [sic] emisiunile transmise de Europa liberă.

"La 8 septembrie a.c. PAUL GOMA i-a cerut lui MARIE FRANCE IONESCU să anunţe prin Europa liberă că autorităţile române îl împiedecă să părăsească ţara şi că este hotărît să declare «greva foamei» [de ce: între ghilimele greva-foamei?] dacă până la 1 octombrie nu i se va aproba plecarea (…) Pe această bază Europa liberă a transmis la 20 septembrie a.c. o emisiune referitaore la acest caz prin care, în termeni calomniatori erau denigrate drepturile şi libertăţile omului în România.

"La 24 septembrie a.c. PAUL GOMA a depus actele (…) Cu această ocazie a adoptat o atitudine duşmănoasă afirmînd că se va

reîntoarce în ţară numai atunci «când se va schimba guvernul şi actuala ordine de stat». Totodată a ameninţat că va face «greva foamei» [hotărît: primitivi, securiştii încearcă să ia în deriziune tot ce prezintă o ameninţare pentru ei].

Aici Securitatea Poporului Român - aia, patriotica - continuă… trifurcat, producînd trei variante ale propunerilor, pe 3 pagini numerotate: " - 3 - " - astfel:

Prima pagină trei:

A

"Faţă de cele raportate

"P R O P U N E M:

"Cercetarea lui PAUL GOMA sub stare de arest în vederea tragerii sale la răspundere penală pentru faptele comise atît înainte cît şi după clemenţa acordată. Prin această măsură se previne continuarea acţiunilor sale ostile, precum şi descurajarea altor persoane pretabile să comită fapte similare.

"În acelaşi timp măsura arestării va avea ca efect declanşarea unei campanii duşmănoase în presa occidentală şi la postul de radio Europa liberă; cercurile ostile din străinătate sînt pretabile [?] să organizeze acţiuni de protest în faţa reprezentanţelor diplomatice ale ţării noastre din Occident. Sub influenţa acestor acţiuni se vor găsi şi cetăţeni români care să se solidarizeze tacit sau în cercuri restrînse cu cel în cauză şi să iniţieze acţiuni izolate, ascunse, împotriva regimului.

"M I N I S T R U

"TEODOR COMAN"

A doua pagină trei:

B

"Faţă de cele raportate

"P R O P U N E M:

"Aprobarea cererii lui PAUL GOMA de a pleca împreună cu soţia în Occident.

"Odată ajuns în străinătate va face declaraţii denigratoare şi calomnioase care vor fi exploatate de Europa liberă şi alte organe de presă. Aceste declaraţii vor avea efect numai pentru o perioadă limitată de timp. Declaraţiile sale pot fi exploatate de către cercurile interesate în slăbirea poziţiei statului nostru la Conferinţa de la Belgrad.

"Comentarea de către Europa liberă a plecării lui PAUL GOMA în Occident poate stimula pe unii cetăţeni români să insiste pentru a obţine emigrarea.

"În acelaşi timp, cunoscîndu-se modul deja nuanţat [curat nuanţat] în care a fost tratat PAUL GOMA în ţara noastră, plecarea lui

în străinătate este de natură să creeze confuzie atît în ţară cît şi în exterior la persoane care au privit cu suspiciune acţiunile sale. O asemenea versiune este deja creată şi poate fi accentuată prin acţiuni ale organelor Ministerului de Interne.

"M I N I S T R U

"TEODOR COMAN"

A treia pagină trei:

C

"Faţă de cele raportate

P R O P U N E M:

"Prin mijloace specifice [extrem de specifice!] să fie determinat PAUL GOMA să adopte o poziţie conformă cu angajamentul luat, pînă la expirarea termenului legal (60 zile), în cadrul căruia i se va da un răspuns în legătură cu cererea de plecare în străinătate.

"M I N I S T R U

"TEODOR COMAN"

*

"Ministerul de Interne Strict secret

"Nr. 00327839 din 29 septembrie 1977

"SE APROBA

"*Exemplar semnat trimis pe 7. XII la Cabinetul tov. Gral. mar. N. Pleşiţă.*

"*Cpt*. ?

"P L A N D E M A S U R I

"Analiza situaţiei operative prezente în acţiunea «BARBOSUL» impune lansarea unor versiuni care să ducă la compromiterea obiectivului faţă de principalele legături în rândul oamenilor de cultură, ziarişti, cercuri ale emigraţiei reacţionare şi postul de radio Europa liberă. Aceste măsuri urmează să afecteze totodată şi cercurile ziaristice şi editoriale din Occident, interesate din punct de vedere comercial şi politic, în cazul susnumitului.

"În acest scop, propunem:

"Acţiunile să aibă la bază ideea că întreaga activitate a lui PAUL GOMA a fost iniţiată de organele de securitate, pentru a depista elementele duşmănoase şi aventuriere, din rândul intelectualilor români sau alte categorii de oameni.

"În susţinerea acestei versiuni vor fi folosite ca argumente:

"- atunci cînd organele de securitate şi-au atins scopul, pentru a nu da amploare prea mare acestui caz, s-a încetat întreaga acţiune;

- a fost mutat din locuinţa sa, cunoscută de toată lumea,

dîndu-i-se o singură cameră ca, după aceea să primească de fapt, trei camere la bloc, în loc de două cîte avea la început;

"- acum are serviciu, fiind plătit în plus cu o sumă mai mare de bani faţă de colegii săi;

"- cei care l-au crezut şi au aderat la acţiunea lui au suferit multe necazuri, numai iniţiatorul este răsplătit;

"- reţinerea lui s-a făcut pentru a «acoperi colaborarea» sa cu organele de securitate;

"- în timpul acţiunii a făcut tot felul de declaraţii provocatoare, de care însă imediat a uitat definitiv;

"- deşi unii dintre cei care au semnat scrisoarea alături de el caută să continue acţiunea, dar el nu mai dă nici un semn de viaţă, trădîndu-i.

"- după ce s-au rezolvat sarcinile în ţară se pare că va pleca, misiunea lui principală fiind rezervată de fapt pentru străinătate, respectiv cercul intelectualilor de la Paris şi postul de radio Europa liberă la care, prin orice mijloace, trebuie să ajungă şi să fie angajat.

Ideea, în ansamblul ei, este verosimilă, avînd în vedere opiniile exprimate deja de mai mulţi oameni de cultură sau chiar de personaje din anturajul lui PAUL GOMA, că modul cum se procedează cu el nu se poate explica decât prin existenţa unor interese politice speciale.

"Pentru realizarea celor propuse vom acţiona succesiv în două etape. La început, se va crea atmosfera corespunzătoare în rândul oamenilor de cultură din ţară şi, în următoarea etapă, acesta să-şi producă ecoul în cercurile similare din străinătate.

"Acţiunea propusă va fi realizată prin folosirea unor surse ale organelor de securitate, selectate în mod special, precum şi alte mijloace. *Instructajul surselor va fi făcut de maniera unor «confidenţe scăpate» de ofiţerii de legătură într-un context anume, astfel încât să înţeleagă sensul voit al instructajului, dar nu şi faptul că este o acţiunea organizată* [subl. mea]. (…)

"În mod concret versiunea va fi lansată în următoarea ordine:

"<u>1/ In ţară :</u>

"- În anumite cercuri din conducerea Uniunii Scriitorilor. Urmărind astfel ca persoanele respective, transmiţînd versiunea în cercuri cît mai largi, să-i asigure autoritatea ca, fiind aflată din surse competente, la care au acces prin poziţia lor oficială. Avem în vedere anumiţi membri ai conducerii Uniunii (FANUS NEAGU, GEO DUMITRESCU, IOANICHIE OLTEANU, MIRCEA DINESCU, despre care cunoaştem că difuzează cu uşurinţă unele informaţii la care au acces prin funcţia ce o ocupă. Vom folosi sursele «DONICI», «LASCAR», «RUXANDRA», «ARTUR».

"In mediul unor scriitori cu prestigiu (GEO BOGZA, AL. ROSETTI, CORNELIU LEU, RADU IACOBAN, DUMITRU RADU POPESCU, TITUS POPOVICI, care s-au manifestat indignaţi de faptul că autorităţile nu iau măsuri împotriva lui PAUL GOMA. Scontăm pe faptul că versiunea va stimula difuzarea acesteia în

cercuri mai largi.

"In rândul foştilor aderenţi ai lui PAUL GOMA sau a familiilor celor plecaţi în străinătate. Avem în vedere printre alţii pe TOPOLSCHI EUGENIA, bunica lui MANOLIU SERGIU, DUMITRU VILI, ce urmează să plece în străinătate, GOMOIU MISU şi VELICU CORNELIU.

"2. Măsuri de compromitere a sa la unele ambasade din Bucureşti.

"Prin sursele informative ale Directiei a III-a, se va acţiona pentru discreditarea lui PAUL GOMA faţă de diplomaţii străini, îndeosebi cei de la Ambasadele SUA, ANGLIEI, R.F. GERMANIEI şi FRANTEI.

"1. Pe linia diplomaţilor americani vor fi folosite sursele «OVIDIU», «BISTRITEANU», «FLORIN», «DOBRE», «LUCA» şi «BARBU» ce vor fi dirijate pe lîngă diplomaţii TRIPTON JOHN şi CONNEL JAMES, consilieri politici, cadre C.I.A.„ cunoscuţi ca fiind preocupaţi să obţină date despre PAUL GOMA?

"2. Pe linia diplomaţilor vest-germani, prin sursele «CRISTEA» şi «BARBULESCU» se va acţiona pe lîngă ambasadorul BALKEN RICHARD cît şi pe lîngă ataşatul cultural LANG HARTMUTH.

"3. Pe linia ambasadei engleze se va acaţiona prin informatorii «DINU», «HORATIU», «LEON», «VIOLETA IONESCU», «VLADESCU» şi «ROSU», legături ale diplomaţilor SECONDE REGINALD, ambasador, SHAW MARTIN, consilier, TIM RICHARD, aşaşat cultural.

"4. Pe linia ambasadei Franţei se va continua acţiunea începută prin informatorul «NICUSOR», care şi-a exprimat părerea faţă de SAILLARD CHRISTIAN, ataşat cultural, că PAUL GOMA nu este o personalitate în lumea scriitorilor şi că, în mediocritatea lui, încearcă să se facă remarcat prin ceva; «NICUSOR» cît şi informatorii «MARIA STANESCU", legătură apropiată a ataşatului cultural BOY YVES şi «IOANA PETCU», aflată în relaţii bune cu RICHARD JEAN CLAUDE, prim secretar, vor arăta diplomaţilor respectivi că menţinerea legăturii cu indivizi de teapa lui PAUL GOMA poate să-i îndepărteze de personalităţile cultural-artistice româneşti.

"3. In străinătate

"- In rîndul emigraţiei de la Paris şi a celei legionare din R.F. a Germaniei care se ocupă de viaţa literară din ţara noastră şi mai ales de faptele care contravin politicii oficiale culturale a statului nostru. Mai avem, de asemenea în vedere suspiciunea permanentă a acestora faţă de cetăţenii români care se bucură de audienţă în cercurile occidentale. Sarcina va fi realizată de sursele «ARTUR», «COMAN», «BOGDAN», «NEAGOE» şi prin U.M.0902/F. *)

"- In rîndul vîrfurilor culturale franceze care au manifestat interes pentru "cazul GOMA". Luăm în consideraţie faptul că aceste persoane manifestă simpatie faţă de politica internaţională a României

şi îndeosebi a modului inteligent în care rezolvă anumite dificultăţi în relaţiile cu unele ţări. Aflînd versiunea noastră, ne aşteptăm la o reacţie defavorabilă lui GOMA.

"- In mediile de presă şi editoriale din Occident, în special din ţările unde s-a făcut publicitate referitor la GOMA. In acest scop vom acţiona pentru ca versiunea să fie recepţionată de ziariştii străini la Bucureşti sau veniţi temporar la Bucureşti (DESSA TREVISAN, MALCOM BRAUN [?] VICTOR MAIER, EMANUEL LUNDBERT [?], MAURICE MASCHIND [? - grafierea numelor - unor, totuşi, jurnalişti - rămâne cu totul deficitară].

"Deasemenea vom continua publicarea unor ştiri favorabile [a vrut să spună… *de*-favorabile] lui GOMA, ca scriitor şi cetăţean, în publicaţiile occidentale, prin posibilităţile U/M.0920 şi serviciul «D», astfel încît ea să fie preluată de anumite cotidiene cu influenţă.

"Seful Direcţiei I	Seful Direcţiei a II-a	Seful U.M.0920
"General maior	General locot.	
"TABACARU DUMITRU	MOGA GHEORGHE	

"Seful Serviciului «D» [Dezinformaţii]
"General maior
"BORSAN DUMITRU"

*) Unul din semnele indubitabile ale traficării documenelor (altfel spus: "pelinizarea" lor): faptul că nu se vorbeşte despre "emigraţia legionară de la Madrid", nici de cea de la Roma (cu agenţie la Londra).

Motivul? La Roma lucra din toată inima I.C. Drăgan, "prètinul lui Ceauşescu" flancat de fidelii săi locotenenţi Mihai Pelin şi Traian Filip…

Acest "Plan de măsuri" a mai fost emis - în 27.07. 1977, cu uşoare modificări.

O C T O M B R I E

Datat - de mână -: **10 X - 77** un "Tabel cuprinzînd persoanele care au semnat «scrisoarea deschisă»"

Acesta o ia de la început - pe oraşe-judeţe: la "nr. 1. GOMA PAUL" la "nr. 2. GOMA ANA-MARIA"… şi am impresia că este cel mai complet (sau cel mai puţin incomplet): există şi Braşoveanu şi Coller Luminiţa (dar nu Schäffer, actorul, cu toate că veniseră împreună - el să nu fi semnat? - posibil).

Un alt "Tabel (din 12.oct. 1977) cu persoanele din judeţe care au întreprins acţiuni contrarii intereselor R.S. România pentru alte motive" - sunt repertoriaţi 66 de… acţionari.

Încă un "Tabel anexă" la precedentul;

Altul: "persoane care au întreprins acţiuni (…) pentru a obţine aprobarea plecării din ţară" (193);

Altele - care de care mai "cuprinzătoare" şi mai inutilă.

*

"Primit: Lt. Stănciulescu Mihai
"Sursa : «Ionescu»
"Data: 4.10.1977 Nr. 0020/868

"N O T A
cu privire la unele ecouri din lumea literară

"În urma indicaţiilor primite am avut o convorbire cu ing. NICULAE FRINCULESCU, director tehnic la Editura Uniunii Scriitorilor. Din cele relatate de el reies două puncte de vedere diametral opuse asupra unor probleme de actualitate.

"1.) Cu privirea la apariţia romanului lui NICOLAE BREBAN, pornindu-se de la punctul de vedere exprimat de TITUS POPOVICI se interpretează apariţia romanului său ca o recompensă pentru medierea sa, presupusă, în cazul PAUL GOMA. In acest context este amintit faptul că MIRCEA RADU IACOBAN, directorul editurii ieşene «Junimea» care a publicat cartea lui BREBAN este căsătorit cu fiica preşedintelui Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă.

"2.) Cu privire la PAUL GOMA, sînt scriitori care cred că el a acţionat cu aprobarea unor foruri [Securitatea - nota mea, P.G.], pentru a vedea cine i se alătură. Aşa se explică - afirmă ei - că cei din aceeaşi breaslă l-au evitat, el nereuşind să adune o adeziune de oarecare suprafaţă. Această părere este alimentată de afirmaţii precum că ar avea în curs de lecturare [aşa!] la o editură un roman. În plus, se subliniază că numai aşa se poate explica cum atitudinea sa reprobabilă

nu a avut pentru el urmări corespunzătoare faptelor comise.

"Totodată este amintit că un critic literar se pare NEGOITESCU care a avut o atitudine condamnabilă [asa!] în acest caz, căsătorindu-se de curînd, a primit imediat paşapoarte pentru o vizită în Franţa, ceea ce este interpretat ca o dovadă în sensul celor mai sus expuse.

"«Ionescu»"

*

"Ministerul de Interne
"Serviciul de paşapoarte din munciip. Bucureşti SECRET
"Nr. II/2/0470135 din 18 octombrie 1977

"R A P O R T
asupra convorbirii avute cu PAUL GOMA
în ziua de 18 octombrie 1977

"Azi, data de mai sus, la orele 9,35; s-a prezentat la sediul Serviciului de paşapoarte al Capitalei Paul Goma, solicitînd să fie primit de conducerea serviciului.

"Am raportat tov. colonel Sidea Nicolae care a ordonat să-l primesc.

"L-am întâmpinat la poartă, m-am prezentat. S-a declarat nemulţumit că nu este primit de şeful serviciului, dar a acceptat să-l primesc în urma explicaţiei că şeful serviciului este ocupat cu o altă audienţă.

"In timp ce mergeam spre camera de audienţă a declarat că nu intră înăuntru [dar afară - intră?] deoarece nu vrea să fie înregistrat pe bandă de magnetofon. În această situaţie l-am rugat să ia loc în holul dela intrarea în camera de audienţă şi l-am invitat să-şi spună doleanţele. A declarat sec:

"«Vreau paşaport!»

"I-am explicat că termenul legal de soluţionare este de 60 zile şi că dînsul a depus actele la data de 24 septembrie a.c.

"A replicat că aceasta este metoda organelor de securitate care foloseşte arma timpului împotriva sa, pînă trece Conferinţa de la Belgrad.

"I-am răspuns că soluţionare cererii sale nu este condiţionată de Conferinţa de la Belgrad, ci numai de condiţiile legislaţiei de paşapoarte şi vize că spiritul şi litera documentelor (...) România respectîndu-şi angajamentele sale internaţionale cu rigurozitate.

"A remarcat la modul ironic: «Toţi transpirăm [spusesem: 'asudăm'] la respectarea angajamentelor internaţionale, în frunte cu şeful statului, la respectarea angajamentelor internationale», iar apoi a întrebat: «De ce este aşa de bine păzită 'Crucea Roşie' care îşi are lucrările la Sala Palatului?»

"La replica sa ironică i-am reproşat că nu este suficient documentat asupra eforturilor ţării noastre pe linia înfăptuirii politicii

sale externe, iar în ce priveşte măsurile de la Sala Palatului i-am spus că pretutindeni în lume reuniunile internaţionale sînt protejate de ţara gazdă, conform protocoalelor încheiate, dîndu-i cîteva exemple în acest sens din ţările occidentale europene şi Statele Unite.

"M-a întrebat de ce îi spun: tovarăşe.

"I-am răspuns că folosesc acest termen pentru că îl tratez ca pe orice solicitant de paşaport şi viză care se adresează în mod oficial organului nostru, după reguli deontologice [curat deontololo'] care funcţionează cu constanţă, fără exceptie.

"În încheierea convorbirii a spus că va reveni după răspuns vineri 21 octombrie a.c. orele 9,00 şi a rugat să informez pe şefii mei ierarhici despre cererea sa de paşaport, menţionînd: «Ştiu că nu dumneavoastră îmi soluţionaţi cererea».

"Discuţia a durat 7 minute, după care l-am condus afară din incinta serviciului.

"Maior

"Zdrenghea Victor"

*

La 20 octombrie 1977 se repetă "Planul de măsuri" de la sfârşitul lunii septembrie.

Sub antet "gl Pleşiţă" cere: "Rog a se aproba"

La "APROB", semnează Teodor Coman

Deasemeni, în final, toţi cei indicaţi semnează.

Pasajul introductiv uşor modificat-actualizat:

"Dat fiind situaţia [sic] operativă actuală din acţiunea «BARBOSUL» şi perspectiva plecării obiectivului în străinătate, vom relua mai ofensiv şi sistematic acţiunea de compromitere a acestuia faţă de persoanele care îl susţin în Occident.

"In acest scop propunem:

"Relansarea unor versiuni din care să rezulte că *«BARBOSUL» a lucrat şi lucrează în folosul unor servicii de informaţii străine iar în ultima vreme şi ca agent al organelor de securitate din România* [subliniat de mână]."

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I — Strict secret

"151/AV /00324860 22 octombrie 1977 — Ex. nr. 1

N O T A

privind măsurile întreprinse împreună cu Serviciul «D» [Dezinformaţie, n.m.] pentru neutralizarea obiectivului «BARBOSUL».

“Acţiunile intreprinse de acest element constituind un pericol social, pe lîngă măsurile de cunoaştere a activităţii sale şi prevenirea comiterii unor fapte infracţionale, au fost rezolvate şi sarcina de lansare a unor versiuni care să ducă la compromiterea obiectivului faţă de principalele legături în rîndul oamenilor de cultură, ziarişti, cercuri ale emigraţiei reacţionare şi postul de radio Europa liberă. Aceste măsuri au urmărit să afecteze totodată şi cercurile ziaristice şi editoriale din Occident interesate din punct de vedere comercial şi politic în cazul sus-numitului.

“In acest scop, pînă în prezent s-au realizat următoarele:

“- «BARBOSUL» a lucrat şi lucrează în folosul unor servicii de informaţii străine iar în ultima vreme şi ca agent al organelor de securitate din România.

“In acest mod este privit de majoritatea oamenilor de artă şi cultură, motiv pentru care aceştia nu au aderat la acţiunea susţinută de el şi în discuţii individuale, în scrisorile ce i-au fost adresate. In repetate rînduri PAUL GOMA s-a plîns unor legături (NICOLAE BREBAN, VIRGIL MAZILESCU, N. STANESCU) că este acuzat că ar fi agent provocator.

“Dintre scriitorii care în mod frecvent susţin această idee: FANUS NEAGU,DAN ZAMFIRESCU, MIRCEA MICU, M.N. RUSU, NICHITA STANESCU şi mulţi alţii.

“Pentru lansarea acestor versiuni au fost folosite sursele; «RUXANDRA», «NEAGOE», «LASCAR», «COSTEA», «COMAN», «BOGDAN», «ION POPA», «ARTHUR». La ultimii patru s-a exploatat şi faptul că au efectuat sau efectuează călătorii în străinătate, au legături cu unele elemente din emigraţia reacţionară sau angajaţi ai postului Europa liberă. (…)

“Susţinerea ideii menţionate s-a făcut cu un material publicat în ziarul [corect: ‘foaia parohială’] *Învierea*, difuzat în colonia română din SUA. În cadrul articolului au fost demascate acţiunile intreprinse în ţară de PAUL GOMA şi care este adevăratul scop urmărit de acesta.

“În ţară, cu ajutorul unor personalităţi literare [pluralul este singularul Eugen Barbu - n.m.] au fost publicate mai multe articole în revista *Săptămîna* prin care opinia publică a fost informată cu toate datele (…).

“Poetul NICHITA STANESCU într-un interviu acordat revistei *Flacăra* şi ulterior într-o poezie publicată a făcut referiri directe la activitatea de trădare desfăşurată de sus-numitul, condamnînd asemenea acţiuni.

“Prin aceste măsuri s-a realizat izolarea lui PAUL GOMA de oamenii de artă şi cultură români şi informarea cercurilor culturale din străinătate cu adevărul despre acest element.

“Maior

“ACHIM VICTOR”

*

"Primită [indescifrabil] Strict secret
"Sursa: «LEONARD» Ex. unic
"Data : 23.X. 1977
[acestea sunt scrise de mână]

"Europa liberă: Apelul adresat de «Grupul GOMA» din Austria

"N. Bernard: Din partea unui grup de semnatari ai documentului GOMA 77, care se află în momentul de faţă la Viena - unde au alcătuit un comitet pentru apărarea drepturilor omului în România - am primit pe bandă următoarea comunicare (…):

"«Adresat tuturor militanţilor pentru respectarea drepturilor omului din întreaga lume, 5 septembrie 1977.

"«Noi, semnatari ai Documentului Goma '77, constituind Grupul Goma din Austria, ne declarăm solidari cu cei 7 disidenţi români condamnaţi la cîte un an de muncă forţată la Medgidia, Canalul Dunăre - Marea Neagră şi cu cei 5 disidenţi români condamnaţi la cîte un an muncă forţată în Insula Mare a Brăilei.

"«Condamnarea lor în baza legii 25/1976 o considerăm abuzivă, făcîndu-se uz de această lege numai pentru că cei care şi-au manifestat public protestul pentru nerespectarea drepturilor omului în România şi a Constituţiei ţării. Securitatea română sub patronajul guvernului de la Bucureşti a impus justiţiei judecarea în baza acestei legi a semnatarilor Documentului Goma '77, pentru prima dată de la votarea ei, în zilele de 2, 3 ,4 aprilie 1977. Între aceştia se numără Grigore Andrei, Simion Găină, Dumitru Willi Mihai, Serban Stefănescu, Horvath Constantin, Cristian Baboia - toţi aflîndu-se astăzi în afara graniţelor ţării. Permisiunea de plecare acordată acestora s-a făcut însă fără altă hotărîre judecătorească care să anuleze sentinţa de condamnare, cum ar fi fost legal. Rezultă clar că autorităţile române nu au făcut decît să însceneze procese în baza legii 25/1976 semnatarilor Documentului Goma '77; condamnîndu-i la muncă forţată pentru delictul de opinie.

"(…) «Pe adresa Grupului Goma 77 din Austria au sosit din România scrisori de adeziune din partea lui Nicolae Popescu şi a soţiei Ecaterina, domiciliaţi în Jimbolia (…) In luna martie 1977, în urma depunerii cererii de plecare definitivă, Nicolae Popescu a fost chemat la organele de securitate şi forţat să dea declaraţii în sensul că ascultă posturi de radio străine. A fost întrebat dacă îl cunoaşte pe Paul Goma şi i s-a impus să-şi retragă cererea de plecare (…)

"«O altă scrisoare, datată 18 iulie 1977, primită de la Florina Nicoleta Petrovan - iată textul ei: 'Adeziune. Subsemnata Florina Nicoleta Petrovan, domiciliată în Bucureşti (…) născută la (…) Ploieşti, de profesie arhitect diplomat din 1975, rog să fiu înscrisă în rîndurile militanţilor pentru drepturile omului, mişcare progresistă şi democratică începută în România sub iniţiativa domnului Paul Goma. Doresc ca această adeziune (…) să fie difuzată prin Europa liberă'.

"«O altă scrisoare: 'Subsemnaţii Ioniţă Romulus, profesor de educaţie fizică, împreună cu soţia mea, Ioniţă Maria, pictoriţă, domiciliaţi în Bucureşti (…) dorim să ne declarăm solidari cu cei cei care luptă pentru drepturile omului în România. Aderăm la apelul scriitorului Paul Goma adresat în luna februarie ţărilor partcipante la Conferinţa de la Belgrad (…) Sîntem profund indignaţi de faptul că nu putem lua legătura cu scriitorul Paul Goma care este sub supraveghere strictă şi ne manifestăm dezaprobarea faţă de regimul impus de autorităţile române scriitorului. Dorim să i se acorde domnului Paul Goma posibilităţi de liberă comunicare (…) Faptul că scriitorul rămîne în tăcere demonstrează că libertăţile fundamentale ale omului sînt încălcate în mod grosolan. Cu stimă, Ioniţă Romulus, Ioniţă Maria, 25 august 1977, Bucureşti'»"

*

O Notă manuscrisă, redactată şi semnată de Achim:

"001607/151/A.V./ 26 - X 1977

"N O T Ă

"După ce s-a terminat audienţa, Paul Goma împreună cu socrul său au plecat spre casă cu un taxi. Pe drum lăsa impresia că nu se simte bine, a coborît din maşină şi a urcat în casă sprijinit de P. NAVODARU şi soţia.

"La domiciliul său se mai găsea şi Luiza Năvodaru. Amîndoi au povestit cum au decurs discuţiile, amintind că i s-a spus că în curînd va primi paşapoartele. Nu i s-a dat ziua cu certitudine, dar i s-a spus că în curînd şi totul la modul serios şi convingător. Întreaga familie s-a arătat bucuroasă de acest lucru. După plecarea rudelor a venit în vizită la el Virgil Mazilescu căruia i-a povestit că în curînd va primi paşaportul şi redat amănunte asupra modului cum a decurs audienţa şi discuţiile purtate.

"La ora 19,26 a mers la socrul său unde a fost chemat la telefon de MARIA BRĂTIANU şi D. ŢEPENEAG de la Paris. Şi lor le-a relatat că a fost în audienţă la M.I. şi a primit asigurări că în curînd i se va elibera paşaportul. I-a anunţat că a încetat greva foamei şi le-a mulţumit pentru sprijin. Le-a cerut să-l sune din două în două zile pentru amănunte s-au [sic] să-i anunţe dacă a intervenit ceva. S-a interesat dacă îi apare romanul «Cercul» [corect: **În cerc**] şi cînd anume şi le-a comunicat că nu se simte bine cu sănătatea?

"I-a avertizat că s-ar putea să nu vină de fiecare dată la telefon, dar socrul său le va comunica noutăţile atunci cînd lipseşte el.

"Alte aspecte deosebite nu au mai apărut.

"Achim"

N O I E M B R I E

*

"M.I. Direcţia I Strict secret
"151/AV/00327876 din 11 noiembrie 1977 Ex. 1
[de mână]:
"- informaţii privind manevrele lui Goma în vederea plecării - inclusiv eventuala plecare spectaculoasă pe aeroport
"- măsuri pentru a cunoaşte ecouri după plecarea lui

"N O T A

"In ultimul timp «cazul GOMA» a început să devină din nou subiectul unor comentarii în presă sau la diferite posturi de radio din Occident. Majoritatea comunicărilor se referă la cererea sa (… de paşaport).

"Asemenea ştiri au transmis agenţiile 'France Presse', 'Reuter' şi postul 'Vocea Americii'. Un redactor de la acest post a telefonat Ambasadei Franţei din Bucureşti, interesîndu-se dacă PAUL GOMA a solicitat viza pentru intrarea în Franţa. (…) Postul de radio 'Europa liberă' se ocupă în mod special de acest caz (…).

"Deoarece la 24 noiembrie a.c. expiră cele 60 zile de cînd sus-numitul a depus actele (…), toate comentariile se referă la această dată cînd trebuie ca PAUL GOMA să primească răspuns şi ameninţă că în cazul că nu i se aprobă plecarea vor începe campanii de denigrare [chiar aşa: «Vom începe campanii de denigrare!»] a politicii ţării noastre şi de sprijinire a rezolvării cererii solicitate de sus-numitul. (…)

"În afară de măsurile aprobate, ne propunem ca pînă la plecarea sa din ţară (…):

"1. (…) Prin discuţii directe sau cu ajutorul unor surse îi vom determina să înţeleagă că PAUL GOMA este «colaborator al organelor de securitate» (…)

"2. Prin legăturile oficiale şi personale vom determina pe NICHITA STANESCU ca înainte de plecarea lui PAUL GOMA să aibă o întîlnire cu el (…) să-i atragă atenţia asupra afirmaţiilor ce le va face (…) în străinătate referitor la oamenii de artă şi cultură [asta era grija securităţii?: "onoarea şi cinci chile de mastică" a oamenilor de artă şi cultură?]

"Răspunde: Maior ACHIM VICTOR

"3. Vom pregăti documentele necesare pentru ridicarea cetăţeniei în situaţia cînd PAUL GOMA se angrenează în acţiuni potrivnice politicii statului român după plecarea din ţară.

"4. Va fi luat în lucru prin dosar de urmărire informativă

scriitorul VIRGIL MAZILESCU, legătură apropiată a obiectivului, element cunoscut cu manifestări ostile.

"Termen: 30.11.1977
"Răspunde: Maior ACHIM VICTOR

"Seful Serviciului
"Colonel NICOLAE MIHAI"

*

[scrisă de mână]
"M. I. , Direcţia I-a, 151/MV/15 nov. 1997

"N O T A
cu principalele activităţi ale lui PAUL GOMA
în ziua de 15 nov. 1977

"Între orele 9,35 - 11,10 PAUL GOMA a vizitat domiciliul lui «DONICI». S-a întreţinut cu soţia, «DONICI» fiind plecat în oraş. În cursul zilei de mâine se va efectua întîlnirea sursei «DONICI» pentru a stabili motivul vizitei lui PAUL GOMA şi ce a discutat acesta cu soţia informatorului. (…)

Acest "DONICI" a mai apărut ca informator, însă îl credeam un vulgar trăgător cu urechea pe la Madam Candrea (restaurantul scriitorilor). Nu-mi dădea prin cap că… îi făceam vizite la domiciliu.

Cine Dumnezu să fie "DONICI"? Dacă este o *ea*, adică o "DONIŢĂ"? Nu se poate: are nevastă. Dar dacă nevasta e de fapt bărbat? - şi fandacsia-i gata…?

"Din discuţii a rezultat că în cursul zilei de mîine PAUL GOMA intenţionează să solicite teelefonic o audienţă la tovarăşul Gral. locot. PLESITA NICOLAE. (…)

"Soţia lui PAUL GOMA, în afară de plimbările cotidiene, a cumpărăturilor, a mers la Policlinica cu plată nr. 3 Eforie (9,35 - 10,30), la domiciliul tatălui său (11,30 - 12,30) şi la familia MAZILESCU (18,55-20,20).

"Cpt." - indescifrabil

*

"Direcţia I-a /151/M.I. 17.XI. 1977 [scrisă de mână]

"N O T A
"privind activitatea «Bărbosului» în 16. noiembrie 1977

"În cursul dimineţii obiectivul a vizitat timp de o jumătate de oră adresa din str. Paşcani 13 - cunoscută. Între orele 16,30 şi 17,30 a

primit vizita socrului său.

"Soţia obiectivului (...) a vizitat în cinci rânduri familia Mazilescu Virgil.

"După audienţa avută la conducerea Ministerului de Interne obiectivul a revenit la domiciliu unde a purtat o serie de discuţii cu soţia şi socrul său afirmînd următoarele:

"«Am cerut materialele [corect: manuscrisele] confiscate, dar mi-au spus că nu mi le dau, conţin lucruri duşmănoase… Aş fi vrut să le am, deşi se găsesc şi la Gallimard».

"«După ce merg la Vasile [Gheorghe, zis 'Grenadă', şeful Securităţii Rahova - n.m.], trec să ridic paşaportul [corect: paşapoartele]. Să faceţi bagajele. Bagajele să fie pregătite.

"Incitat de soţia sa să facă scandal şi să ceară dosarul cu materialele de presă [corect: dosarul cu tăieturile de presă] confiscate, obiectivul a menţionat: «Nu fac scandal. Nu am vizele pe paşaport, nici biletele de avion - nu sunt urcat în avion, cum să fac scandal? Cred că plecăm duminică cu avionul, o să primesc vizele repede».

"Soţia obiectivului [frumos titlu pentru un de roman militié: 'Soţia obiectivului'] a remarcat: «Nu-i nimic dacă nu-ţi dau manuscrisele, le găseşti cînd ne întoarcem».

"Raportăm că în cursul dupăamiezii a telefonat Mari [sic] France Ionesco [în schimb: Ionesco!] care a întrebat «ce face Paul?» şi socrul a răspuns că «este chemat la Ministerul de Interne». În jurul orelor 21,00 a revenit Mari-France Ionescu [a obosit, raportorul!], cu care ocazie socrul obiectivului [!] i-a comunicat că mîine va primi paşaportul. Aceasta a precizat că în 17 noiembrie a.c. în jurul orelor 19,00 va telefona din nou, «să vadă dacă l-a primit».

"cpt. Munteanu Ioan"

*

"330/00312/00 / 1744 XI. 1977 Strict secret
"«ALDEA» Ex. nr. 1
"col. DUMITRIU CTIN

"N O T A

"În ziua de 18.11.a.c la orele 13,00, în urma chemării [prin telefon, nota mea], s-a prezentat la ambasadă PAUL GOMA şi a fost primit de consilierul BROUST care ţine locul ambasadorului, de faţă fiind şi HAMONIEUX [?] responsabilul cu vizele.

"Discuţia cu GOMA a durat 30 minute, lui GOMA PAUL i s-a acordat viză pentru 12 luni şi i s-a comunicat că viza este dată în mod excepţional (…)

"Neparticipînd la întîlnire, nu pot preciza discuţia în amănunt (…)

"BROUST a afirmat că Goma pare bolnav

"Col DUMITRIU CTIN"

Eu, "participant la discuţie…" pot preciza…:

Mă suprinsese telefonul de la Ambasada Franţei: nu o frecventasem, singura dată cînd intrasem la Biblioteca Franceză (prin noiembrie 1971, să-mi văd **Ostinato** - **La cellule des libérables** - apărută la Gallimard), fusesem… ofensat de moarte: bibliotecarul, cu un teanc de cărţi noi în braţe, văzîndu-mă (mă recunoscuse după fotografia de pe clapa copertei), începuse să tremure şi să strige că el nu mă cunoaşte [?]; că el nu are cartea de care vorbesc [?? nici nu apucasem să deschid gura] - şi că mă pofteşte să plec!;

În al doilea rând nu aveam ce căuta la francezi, pentru că nu aveam paşapoartele (aşa credeam atunci, că viza se dă după ce prezinţi paşaportul).

De astă dată un funcţionar îmbrăcat în negru (va fi fost în doliu) ne-a condus într-un birou în care mai erau două-trei persoane. În timp ce Broust [abia acum îi aflu numele] îmi punea întrebări indiferente, ceilalţi ne dădeau târcoale, ne priveau ciudat, ne cercetau, se consultau între ei în şoaptă - ne-au şi fotografiat… L-am întrebat pe funcţionarul care mă primise ce înseamnă asta? Să ne dezbrăcăm, ca să ne examineze peste tot, *să se convingă că suntem noi, nu alţii*?

Au izbucnit cu toţii în râs, s-a luminat la faţă şi posomorâtul Broust - care a spus:

«Vrem să ne convingem că nu v-au schimbat cu altul - înţelegeţi…»

Ca să nu creadă că nu-mi plac romanele poliţiste, am încuviinţat repede, cu toate că nici azi nu ştiu dacă era glumă sau nu.

Apoi, ridicîndu-se în picioare, a deschis un sertar al biroului şi mi-a întins paşapoartele cu foile (fişele?) vizelor în ele.

M-am mirat (după ce le-am luat şi, după ce m-am convins că erau scrise numele noastre, al Anei, al copilului - la ea - şi al meu, le-am băgat grăbit în buzunarul interior al pardesiului):

«Stiam că paşapoartele le dau autorităţile locului…», am observat eu.

La acestea Broust a răspuns:

«În cazul dumneavoastră noi am făcut o excepţie, iar ele [autorităţile româneşti] au făcut o excepţie…»

Am ieşit din clădire, însă nune venea să ieşim şi pe poartă: eram sigur-sigur că şi de astă data haidamacii lui Pleşiţă au să mă răpească (vezi **Soldatul Câinelui**), au să mă ducă pe sus la Rahova, unde "Sacou" are să-mi zmulgă paşapoartele…

N-am să cred, însă de acea dată nu am fost răpit, deci nu mi s-au zmuls paşapoartele…

În “documentele” acestea care ar proveni din dosarele mele de securitate raportul despre vizita la ambasada Franţei este ultimul - vreau să spun: Stejărel Olaru nu a găsit altele - de pildă despre despre ziua de 19 noiembrie - o sâmbătă, cea în care a avut loc în Bucureşti, la Ambasada Egiptului, un atentat al palestinienilor, motiv pentru care Pleşiţă a întârziat aproape două ore la întâlnirea cerută de mine - re-vezi **Soldatul câinelui**…

Fie că mijloacele lor de ascultare nu erau atât de perfecţionate, fie că rapoartele scrise nu pomenesc chiar toate întâmplările ascultate, completez eu, obiectiv-duşmănos:

Ajuns acasă, am discutat îndelung - şi tare, ca să *se* audă…- despre paşapoarte:

Întâi cu Ana. “Planul” era copt, acum venise momentul să-l aplicăm - sau să nu-l…:

…Dacă Securitatea îmi va cere să-mi iau angajamentul - în scris, «să te-avem la mână» - că, odată în Occident nu voi face nici o declaraţie “duşmănoasă” - eu să refuz. Şi, ca dovadă a hotărîrii noastre (în afară de mine mai era Ana; mai era Filip - refuz şi în numele lor? cu “asentimentul” lor?): *nu ţineam să avem paşapoartele cu orice preţ*. Acesta era motivul pentru care îi cerusem audienţă lui Pleşiţă - o făcusem înainte de a avea paşapoartele în mână. Despre acest “plan” ştiau şi Petre şi Lulu. Şi erau de acord.

Mai rămânea ceva de făcut - până mâine seară, la Pleşiţă: scrisoarea în care urma să spun că, întrucât nu accept tăcerea impusă din România pentru Occident - renunţ la paşapoarte - iar aici mă şi vedeam, dat în genunchi, pe Golgotha Securităţii, întinzînd chinuitorului-şef al meu paşapoartele - *paşapoartele*! - dimpreună cu scrisoarea de… dezangajament.

A doua zi, seara - sâmbătă 19 noiembrie (1977) - aşa am făcut. Mărturisesc: ducîndu-mă la Minister, ca la Abator, mă simţeam mai bine; cu adevărat bine: nu mai aveam ameţeli, nu-mi mai tremurau picioarele, nu-mi mai bătea înima în gât, nu mai gâfâiam - eram mândru, nu atât de mine, cât de ai mei: Ana, Petre, Luiza. Ce familie minunată aveam! Fiindcă ştiam prea bine, din jur, de la aderenţii noştri ce povară, ce piatră de moară poate fi “familia” pentru un ins care vrea să stea drept, în picioare. Familia - şi nu doar în comunitatea noastră românească a fost vreme de decenii, sub comunism, pârghia şantajului exercitat de reprezentanţii Terorii de Stat şi de Partid. De aceea familia - chiar destrămată, spartă sub loviturilor de berbece ale mizeriei inerente comunismului biruitor, redevenea *clan*: nu permitea unei oi să o ia razna, de una singură, să se răzleţească:

o aducea înapoi - la-sânul, la-caldul; la turmă…

Ne consultasem şi în seara de 18 şi în dupăamiaza de 19 noiembrie. Rămăsese stabilit:

Dacă mi se cere un astfel de angajament, renunţ la paşapoarte - «O să ne descurcăm noi, cum ne-am încurcat şi până acum…», râdea - galben - socru-meu, Năvodaru.

Ce s-a întâmplat în acea seară, în audienţă la Pleşiţă - am povestit în **Soldatul câinelui**. Şi în alte părţi-cărţi.

Între timp - întretimpul duminicii 20 noiembrie 1977 - am plecat.

Să fi fost sigur, atunci, că plecăm pentru totdeauna? Că nu ne vom întoarce vreodată?

Atunci dacă eram sigur de ceva: că "cel mult în trei ani - ne întoarcem"; că ori se rupe samarul, ori crapă măgarul; iar din moment ce «cade guvernul» (cu tot cu securitatea), nimeni, nimic nu ne va împiedeca să ne întoarcem la casa noastră, în ţara noastră.

Ei bine: a crăpat măgarul, a căzut guvernul - securitatea a rămas.

După 15 ani "de la revoluţie" *), constatăm că singură securitatea a câştigat războiul.

Război pierdut de ceea ce se cheamă "popor" - prin neprezentare, cum se spune în sport. Poporul român nu a fost prezent "în revoluţia de la 1989", cum nu fusese prezent înainte de 1989 - decât, ca de obicei, prin numărul de victime - nu puţine.

Poporul român a… rezistat terorii comuniste, în sensul că a îndurat-fără-crâcnire teroarea. Fără a se opune - aşa cum reacţionau toţi vecinii noştri; fără măcar a striga de durere;

Război pierdut de "opoziţia democratică". Reprezentanţii ei, mulţi adevăraţi martiri ai închisorilor, fiind ieşiţi din popor(ul român), au rezistat după chipul şi asemănarea poporului român: au îndurat - şi nu au crâcnit. Iar când *alţii* au răsturnat guvernul Ceauşescu, ei "oamenii politici" au strălucit prin absenţă; au strălucit prin absenţa minimei inteligenţe a celui care, chiar dacă nu trudeşte, nu consimte la sacrificii pentru a provoca un eveniment, măcar are reflexul de "a sări pe ocazie", de a profita… "Opoziţia democratică" a noastră a pierdut "prin neprezentare" (tot un termen din sport) - vezi-l pe Coposu, cel care nu voia - mă rog frumos - să ia puterea, atunci când era momentul, atunci când ar fi fost posibil, când era obligat să o facă. Faptul că îl avea în spate pe Măgureanu, deci securitatea, care şi pe el îl zdrobise, prefăcîndu-l în păpuşă de cârpă - nu-l scuză pe el, pe Coposu -

*) Acum - în 2009 - s-au făcut 20 ani de la "revoluţie"…

nici pe Diaconescu, nici pe ceilalţi "martiri ţărănişti", după cum nu-i scuză pe "liberalii" Cîmpeanu, Quintus & Comp.

La 1989 securitatea a câştigat "la mustaţă". O eternitate de o săptămână tremurase, dârdâise, se căcase pe ea, de frică, arăta - şi puţea - ca Adrian Păunescu "la grilă", sub huiduieli şi scuipaţi, *ştiind* că îi era rezervată soarta "felinarelor de la Budapesta, 1956"; că venise momentul răs-plăţii.

Şi momentul n-a venit. La ne-venire au contribuit din plin, hotărîtor "fruntaşii opoziţiei"; cei care, galantoni, făceau plecăciunea: «Dar vă rog, domnule locotenent, după dumnea-voastră, domnule sergent - oricum, noi nu vrem puterea…»;

Şi a contribuit - şi cum!- un scriitor, numit Augustin Buzura, cel care, în plină efervescenţă revoluţionară (la noi, la români, "revoluţia" nu începe în momentul violent al răsturnării tiraniei - ci, aşa, cam la două-trei săptămâni după, potrivit poeziei lui Coşbuc: sunt greu românii de pornit, dar când pornesc…), şi-a ridicat glasul, cerînd prin infamul articol din *România literară*: "Fără violenţă!" - lozinca-implorare a securităţii, cea care ne violentase 40 ani de ani, iar acum cerea de la victimă să nu fie… violentă faţă de călău, bietul, care are nevastă bolnavă şi fată curvă - iar el sufere de rinichi…

Atunci - pe la mijlocul lui ianuarie 1990 - securitatea a ridicat iar capul. Şi nu l-a mai aplecat. În faţa cărei inexistente "ameninţări"?

În 20 noiembrie 1977, plecînd din ţară, credeam că mă voi întoarce azi-mâine. Când va cădea guvernul…

Deşi ieşisem din ghearele securităţii, nu realizam că ea, securitatea este guvernul; că Gheorghiu, Dej, Ceauşescu fuseseră doar "beneficiarii" puterii, nu hotărîtorii ei. Că, indiferent de numele unor miniştri "de interne",Teohari, Drăghici, Coman; de "adjuncţii" care de care mai criminal: "Pantiuşa", Nicolschi, Pleşiţă; aşa cum puterea politică era "a partidului", puterea poliţienească era "a securităţii" - însă aceasta din urmă era cea dintâi: în comunism nu puterea politică face şi desface lumea - ci puterea poliţienească:

Teroarea pură.

Prima "Notă" de după plecarea noastră:

"M.I. U.M. 0920 Pentru uz intern, ex. nr. 2
"21 noiembrie 1977

[două trimiteri: "Tov. Col. Năstase", semnat Nicolae Mihai şi "Tov. Tăbăcaru - la dvs" - semnat indescifrabil]

"N O T A

"In cadrul buletinelor de ştiri din seara zilei de 20 noiembrie a.c. postul de radio Europa liberă a transmis următoarea informaţie:

"«Scriitorul român PAUL GOMA, militant pentru respectarea drepturilor omului, a sosit azi la Paris cu un paşaport turistic valabil pe un an, fiind însoţit de soţia şi copilul său»

"«GOMA a refuzat să răspundă la întrebările ce i s-au pus la sosire pe aeroportul Orly, [sublinierea aceasta, ca şi cea din întreg pasajul următor este de mâna celui care făcuse trimiterea "Tov. Tăbăcaru - n.m.] însă în trecut el a declarat corespondenţilor occidentali că nu doreşte să părăsească definitiv România.

"«El a spus că va ţine o conferinţă de presă în cursul săptămînii. Agenţia Reuter, citînd surse româneşti din exil relatează că lui PAUL GOMA i s-a acordat viza în vederea unui tratament medical. PAUL GOMA a făcut de cîteva ori greva foamei în acest an, în semn de protest împotriva intimidărilor la care a fost supus din partea miliţiei [ce bună miliţia la casa securităţii…]

*

"Insp. jud. Timiş al M.I. - COPIE - Strict secret
"Nr.24445/0061 Ex. nr. 1
"Sursa: «PETRESCU»
"Primit: Mr. INDREI IOAN - Problema «Arte-Cultură»
"22- XI - 77

"N O T A

"Discutînd cu ANDREI UJICA şi LIVIU[S] CIOCARLIE vestea plecării la Paris a lui PAUL GOMA, au adus vorba în treacăt despre «svonul» care circulă în Bucureşti pe seama acestuia şi anume că PAUL GOMA «ar fi omul securităţii». [subliniat de mână].

"La acest «test» ANDREI UJICA a spus că asta e reacţia denigratoare a porcilor de scriitori, cărora le e ciudă că ei n-au avut curajul «moral» [ghilimelele aparţin redactorului securist] al lui PAUL GOMA.

"LIVIU[S] CIOCARLIE a spus că «este vorba de un zvon lansat

de securitate, cu scopul de a-l compromite pe PAUL GOMA, aşa cum în trecut K.G.B.-ul lansase zvonul că SOLJENITIN ar fi fost agentul lor».

"ANDREI UJICA s-a raliat în final opiniei lui LIVIU CIOCARLIE, amintindu-şi că acelaşi zvon circula şi pe seama lui VIRGIL TANASE şi a lui TEPENEAG DUMITRU. (…)

"Ambii comentau că probabil GOMA nu se va mai întoarce în ţară, că aşa cum a declarat la sosire la Paris, că va ţine o conferinţă de presă. Ori dacă va apuca să facă declaraţii ostile faţă de regim, înseamnă că nu se va mai întoarce în ţară, sau nu i se va mai permite să se întoarcă.

"ION NEGOITESCU însă a revenit în ţară, după o călătorie de 4 luni în Occident (Franţa, R.F.G., Olanda, Anglia, Spania, Tunis, Maroc, Italia, Grecia şi Turcia) [în doar 4 luni? atâtea ţări? - îndoielnică informaţia seacă], în care timp nu a făcut nici un fel de declaraţii.

"LIVIU[S] CIOCARLIE se întreabă de ce a mai revenit, întrucît nu are nici familie, nici bunuri, căci în vest nu vede ce l-ar ţine legat de ţară.

"22.11.1977 ss. «PETRESCU»

"Observaţii conform notei originale.

"ss. Maior INDREI IOAN"

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I-a Strict secret
"151/T.V./ 22.XI. 1977 Ex. unic

"N O T Ă [manuscris]

"In seara zilei de 21.XI.1977 ANA MARIA NAVODARU a sunat de la Paris pe tatăl său PETRE NAVODARU şi i-a comunicat faptul că ei au ajuns cu bine în Franţa, Paul urmează să se interneze pentru cca 10 zile într-un spital. A menţionat că va reveni cu un telefon sîmbătă 26.XI.1977.

*

"Postul de radio Europa liberă, în emisiunea de la ora 18,00 a anunţat că Paul Goma va face declaraţii presei franceze joi dimineaţa într-o sală din cartierul latin. A anunţat că PAUL GOMA a sosit în Franţa la invitaţia ramurii franceze a PEN Clubului, cu viză turistică pe o perioadă de 365 zile.

*

"În seara zilei de 22.XI.1977 orele 19,10 un ziarist străin, cu puternic accent american, a dat un telefon lui PETRE NAVODARU (care nu se afla acasă - a răspuns LUIZA NAVODARU), afirmînd că este prieten cu KLAUS BERGMAN (ziarist suedez aflat în atenţia noastră) şi că doreşte foarte mult să discute cu Dl. Năvodaru. A menţionat că va mai reveni cu un telefon mai tirziu.

"Au fost luate măsuri de identificare a ziaristului respectiv şi de cum… [câteva cuvinte acoperite de o rezoluţie a lui Tăbăcaru] timpul vizitei în ţara noastră. Vom raporta de urmare.

"Cpt. VIOREL TRIFAN

"23.XI.1977; Au fost luate măsuri informative şi de filaj, dar elementul respectiv nu am mai revenit [ai dracu', elemenţii-duşmănoşi, cum nu mai revin ei…]

"Cpt. Viorel Trifan"

Adnotarea generalului Tăbăcaru: indescifrabilă.

*

O notă-raport - manuscris(ă) - nu are antet, doar:

"Intrare nr. 00 236/ 14, din 23 nov. 1977"

"NOTA-RAPORT
cuprinzînd comentarii făcute la postul de radio Europa liberă
în ziua de 23.XI. 1977

"În cursul dimineţii…" [o pagină şi jumătate de ştiri externe, apoi]:

"În cadrul unui buletin de ştiri s-a anunţat că MONICA LOVINESCU a fost victima unui atac, în cursul zilei de vineri [18 noiembrie - nota mea], orele 17,30. Evenimentele s-au desfăşurat astfel:

"Monica, întorcîndu-se de la cumpărături, în grădina din faţa casei a fost acostată de doi tineri. Unul dintre aceştia s-a adresat într-o franceză puţin stricată: «Dvs. sînteţi doamna Monica?» Respectiva [Respectiva Lovinescu, nu?] a răspuns în româneşte: da. Atunci tînărul a spus că are să-i predea un mesaj, dar nu poate în stradă, ci în casă. Monica le-a răspuns, tot în româneşte că nu-i poate primi în casă, deoarece nu-i cunoaşte. În acel moment a fost lovită în cap cu un obiect tare, respectiva [!] trezindu-se la spital din ameţeala provocată de lovitură [contribuţia securitătii - receptoarea emisiunilor Europei libere: singularizarea pluralului: Monica Lovinescu a primit mai multe lovituri, nu doar în cap, ci şi în obraz, şi în piept…]. Se făcea remarca că cei doi tineri n-au intenţionat să o jefuiască, dovadă fiind faptul că sacoşa cu cumpărături şi geanta cu bani nu i-au fost luate.

"Comentatorii pun această întâmplare pe seama faptului că Monica [sic] a acţionat foarte mult în Comitetul pentru apărarea drepturilor omului în România şi că a ţinut foarte mult ca Paul Goma să fie liber, pentru a-şi desfăşura activitatea iniţiată de el în România.

"Despre Paul Goma postul a făcut doar menţiunea că în cursul zilei de 24. XI. 1977 va avea o conferinţă de presă în Cartierul Latin., fără să precizeze cine va participa sau ora la care se va ţine (…)"

*

"Unitatea Specială «R», Biroul 2

N O T A

despre informaţiile transmise la Europa liberă în cadrul buletinului de ştiri de la ora 20,00 în ziua de 24.11.1977, referitoare la PAUL GOMA

"În conferinţa de presă ţinută astăzi la Paris PAUL GOMA l-a definit pe preşedintele CEAUSESCU un disident ["adică cel care abandonează linia dreaptă şi comunitatea din care face parte", completasem]; precizînd că el a înşelat aşteptările poporului român.

"El a ţinut să precizeze că nu a dezertat, a venit în Franţa, sperînd să fie folositor compatrioţilor săi, să poată amplifica strigătele lor de revoltă, de disperare.

Scriitorul român a continuat explicînd că miliţia [iar miliţia, ţolul sub care se ascunde securitatea!] a reacţionat cu desebită brutalitate împotriva militanţilor pentru drepturile omului şi împotriva oricăruia exprimă, chiar cel mai neînsemnat dezacord cu regimul. Autorităţile sînt deosebit de severe cu oamenii simpli pe care îi consideră fără apărare şi pentru care GOMA vrea să vorbească.

"El nu a precizat cînd intenţionează să se înapoieze în România, dar vrea să se înapoieze.

"GOMA a sosit la Paris duminică. Sîmbătă, înainte de plecarea în Franţa, a fost convocat de adjunctul ministrului de interne [«şeful Securităţii, generalul»… precizasem] Nicolae Pleşiţă care i-a cerut ca în Franţa să nu insulte România şi poporul Român. GOMA a promis că nu va formula nici o insultă ["la adresa României şi a poporului român»], însă Pleşiţă i-a cerut să nu critice regimul şi guvernul, el nu şi-a luat nici un angajament şi s-a declarat dispus să restituie paşapoartele. Pleşiţă nu le-a acceptat şi i-a urat lui Goma drum bun. Adjunctul ministrului de interne [nu folosisem niciodată acest apelativ, doar: "generalul Pleşiţă", "şeful securităţii, Pleşiţă"]; în conversaţia de sîmbătă l-a numit pe GOMA cu diminutivul Paulică, vorbindu-i în mod călduros şi prietenos, deşi l-a insultat şi bătut la începutul acestui an cînd GOMA a fost în închisoare [am folosit tot timpul: "arestat" şi "în sediul securităţii de pe Calea Rahovei"]. Se ştie că arestarea a urmat sprijinului pe care GOMA l-a acordat chartei 77. [nu acesta a fost motivul arestării - dealtfel Burtică spusese că dacă aş fi rămas doar la sprijinirea Chartei… - ci "agitaţia printre cetăţenii români"].

"Răspunzînd unor întrebări asupra Cehoslovaciei GOMA a definit charta 77 «o splendidă şi tristă utopie». În ce priveşte regimul din ţară el nu s-a schimbat în actualele circumstanţe. Toţi speră într-o retragere a lui CEAUSESCU [este pentru întâia oară - cel puţin în aceste file din dosarul meu - când securistul transcriptor transcripţionează numele care nu se scrie !] şi venirea la putere a unui alt preşedinte care ar putea face ca aerul să fie respirabil - aşa cum făcuse CEAUSESCU în primii ani ai cîrmuirii sale.

"Azi, a spus GOMA, CEAUSESCU se află într-o situaţie dificilă, iar represiunea este singura sa resursă. CEAUSESCU este un dezident

[sic] faţă de poporul român a cărui viaţă este foarte grea. Preşedintele şi soţia sa intervin în orice situaţie şi au creat, după spusele lui GOMA, ceea ce poate fi calificat un regim de ceauşism naţional [spusesem: «naţional-ceauşism»]. GOMA a spus că milioane de români şi-au pierdut încrederea în CEAUSESCU, apoi a declarat: «Mă îndoiesc chiar de sinceritatea preşedintelui din faimosul său discurs de la balcon, cînd a condamnat intervenţia din Cehoslovacia» [spusesem : «invadarea Cehoslovaciei de către Armata Roşie»].

"El a relevat apoi că predecesorul lui CEAUSESCU, Gh. Gheorghiu-Dej [a se observa diferenţa de grafie - la majuscule vor fi avînd dreptul numai cei în viaţă?] iniţiase politica urmărind îndepărtarea României de Uniunea Sovietică, iar CEAUSESCU pur si simplu a continuat această politică. Numai cei care nu au cetăţenia română (spusesem: «numai americanii»] continuă să-l considere pe CEAUSESCU micul DAVID în luptă cu GOLIAT. [nu, nu doar cei vii au dreptul la majuscule]. Românii însă spun că această politică nu este decît praf în ochi. [«în ochii occidentalilor» spusesem].

"Intrebat despre greva minerilor care a avut loc la începutul lunii august, GOMA a răspuns că circa 4 000 de familii au fost forţate să părăsească Valea Jiului.

"Conferinţa de presă de azi a fost organizată de Comitetul pentru Drepturile Omului în România.

"GOMA a mulţumit comitetului şi deasemeni presei.

"Extras şi datilografiat de:

"Lt. Col. Reuţ Nic."

*

"00 423043

Strict secret

"25.XI. 1977

"*International Herald Tribune* din 25 noiembrie 1977, cotidian politic al S.U.A. publică pe prima pagină articolul "Goma relatează despre înăbuşirea grevei minerilor din România" în care se arată:

"Autorul român Paul Goma a relatat astăzi că peste 4 000 de mineri şi familiile lor au fost expulzaţi din Valea Jiului şi trimişi în comunele lor, ca urmare a unei revolte ce a avut în august împotriva represiunii şi condiţiilor de muncă. [paragraf marcat pe margine cu două linii verticale].

"Dl Goma care a sosit la Paris sâmbăta [duminica] trecută împreună cu familia, cu o viză turistică de un an, a mai declarat în conferinţa de presă:

"- «Am fost bătut de ministrul adjunct al afacerilor interne Nicolae Pleşiţă la comandamentul miliţiei» [declarasem: «la sediul securităţii din Calea Rahovei», o oră după ce a fost arestat, la 1 aprilie.

"- Soţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu, Elena, a început persecuţia d-lui Goma în 1970, cînd s-a răspîndit zvonul fals că dl. Goma a scris un roman în care era unul din personajele principale.

"- Doamna Ceauşescu este de asemeni răspunzătoare pentru demolarea Bisericii Enei din Bucureşti, de curînd restaurată.

"- Alegerea D-lui Carter ca preşedinte al Statelor Unite a devenit decisivă pentru mişcare, pentru drepturi umane în România, deoarece mulţi cetăţeni români au apelat direct la preşedintele Carter, cu scrisori. Domnul Goma nu a recurs la aceasta.

"- O ziaristă de origine română din Paris care a militat pentru eliberarea D-lui Goma din închisoare, a fost bătută vinerea trecută, în ajunul [?] sosirii d-lui Goma în Franţa, aparent un avertisment al poliţiei [«politice» spusesem, adăugînd: «securitatea»] că dl. Goma trebuie să fie discret peste graniţă.

"Dl. Goma, în prima sa conferinţă de presă de cînd a sosit la Paris, obosit şi surmenat (…) a declarat:

"«Oamenii simpli sînt cel mai rău trataţi în România, deoarece politicienii ['activiştii' spusesem] cred că ei n-au cui să se plângă de acest tratament».

"Dl. Goma, vorbind de greva minerilor - care, în concordanţă cu surse diplomatice neconfirmate [bîneînţeles că erau 'neconfirmate', fiindcă occidentalii solicitau 'confirmare' de la… Ministerul de Externe din România! - iar acela răspundea că nu cunoaşte subiectul] a avut loc pe 1-2 august, a relatat că minerii au fost bătuţi şi torturaţi în cele mai primitive moduri. Pe gît li s-a turnat spirt metilic [propoziţiune subliniată de un securist mirato-indignat de asemenea barbarităţi securiste]. La începutul lui septembrie 4 000 de familii de mineri au fost expulzate din Valea Jiului. Oamenii au fost trimişi în satele din care au venit şi unde soarta lor este pecetluită, deoarece nimeni nu mai ştie nimic de ei. Dl. Goma a spus că ei ar putea fi persecutaţi de autorităţile locale fără ca un grup pentru drepturile umane să poată interveni. Privitori la violarea drepturilor umane Dl. Goma a spus:

"«Muncitorii sunt victimele principale. Am verificat informaţiile potrivit cărora lagăre de muncă au fost înfiinţate [spusesem: 'redeschise'] lîngă Marea Neagră [spusesem: 'pe traseul canalului Dunăre-Marea Neagră'], iar internările psihiatrice pentru ofense politice [spusesem: 'acuzaţii'] au fost reactivate.

"Dl Goma a spus că guvernul român a început o politică de constrîngere a dizidenţilor [spusesem: «contestatarilor»] să emigreze, dar majoritatea rămîne, în ciuda presiunilor [corect: «persecuţiilor»].

"Despre arestare sa de la 1 aprilie, arată Dl. Goma - după o jumătate de oră de formalităţi, doi oameni purtînd haine civile au intrat la el [spusesem, aproximativ: «în birou erau deja vreo şase inşi, cînd au intrat doi - şi ei în civil…»]. Unul care părea şeful l-a lovit şi l-a tras de barbă, insultîndu-l [am spus: «înjurîndu-mă»]; numindu-l 'evreu', 'pederast' şi 'fascist' [«tratîndu-mă de jidan, curist, legionar» - iar Alain Paruit a tradus corect în franceză : 'youpin', 'pédale'…] «Nu mi-a pus întrebări, mi-a spus numai: 'Am pus mîna pe tine!' Aceasta a fost doar o glumă faţă de ce a urmat. L-am văzut patru săptămâni mai târziu [ca să respectăm amănuntele: şase] cînd am fost liberat şi am

aflat că se numeşte Pleşiţă.

"«Înainte de a pleca, deşi era ocupat cu demonstraţiile […de forţă, altfel spusesem: «cu atentatul palestinian vizînd ambasada Egiptului şi împotriva vizitei lui Sadat în Israel»], m-a chemat, m-a numit Paulică, mi-a urat drum bun şi a transmis complimente soţiei mele Ana…

"«Mi-a cerut să jur că nu-mi voi înjura patria şi poporul, i-am răspuns că bineînţeles, nu o voi face. Apoi mi-a cerut să nu insult regimul - i-am răspuns că nu pot face o asemenea promisiune.

"In legătura cu d-na Ceauşescu, dl. Goma a spus: «Ea mi-a pecetluit soarta în 1970, după zvonul că ar fi un personaj dintr-un roman al meu. Din ordinul ei personal Biserica Enei din Bucureşti a fost demolată, deşi abia cu un an în urmă fusese restaurată.»

"Dl. Goma a declarat: «Înainte de plecarea în România poliţia m-a avertizat [spusesem: 'Generalul de securitate Pleşiţă mă ameninţase'] : 'Braţul revoluţiei este lung şi mă va găsi oriunde m-aş ascunde'».

"«Cu 12 ore înainte de plecare mi-au declarat [corect: «m-a avertizat», la singular] : dacă nu devin discret voi primi un semn - de cum ajung la Paris. Semnul a fost: D-na Monica Lovinescu a fost asaltată spusesem: 'atacată'] de doi tineri [?] în apropierea casei sale din Paris».

"Un articol asemănător este publicat în cotidianul politic englez *Guardian* nr. 40. 836 din 25 noiembrie 1977 (…)"

"În afara datelor de mai sus, *Le Figaro*, cotidian politic francez din 25 noiembrie publică următoarele:

"«Românii pleacă pentru că… în România se trăieşte prost, în nesiguranţă, fără drepturi, fără viitor. Românii rămîn pentru totdeauna în străinătate pentru că nu au certitudine că, odată întorşi, vor mai avea dreptul să iasă. Ei pleacă, pentru că România socialistă nu are nevoie de oameni, ci de roboţi» [am impresia că spusesem: 'sclavi', dar se poate să mă înşel].

"După reluarea acestui citat din **Dosarul Goma,** ziarul aminteşte că Goma fusese acuzat de «complot, iar complicii să erau… Pierre Emmanuel, Eugène Ionesco, Mircea Eliade şi scriitorul emigrat D. Ţepeneag.

"După ce a combătut 'mitul micului David luptînd împotriva uriaşului Goliath', răspîndit în Occident în legătură cu România, Paul Goma a lansat un apel în favoarea disidenţilor închişi în lagăre şi în azile psihiatrice în România"

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"Nr. 00327886 din 25 noiembrie 1977 Exemplar 1

"N O T A
privind pe PAUL GOMA

"Cercurile reacţionare din străinătate şi ale emigraţiei intelectuale, îndeosebi aceleia concentrate în jurul postul de radio Europa liberă şi-au intensificat în ultimul timp, prin diferite mijloace, acţiunile ostile orînduirii sociale şi de stat din ţara noastră. În acest scop se folosesc de elemente descompuse, aventuriere pe care au reuşit să le influenţeze şi să le atragă în asemenea activităţi, unul dintre aceştia fiind PAUL GOMA".

Odată pornit tancul limbii de lemn bolşevice, nu se mai poate opri: înaintează, clănţănind din şenile: pe o pagină şi ceva îmi face scurta-biografie - desigur, cu minciunile şi calificativele de rigoare. La propunerea "elementelor legionare" [Cuşa, Cioran, Mămăligă, Ierunca, Monica Lovinescu şi… Noel Bernard!] m-am aşternut pe confecţionat "fiţuici", "materiale de propagandă duşmănoasă…

"Menţionăm câteva din acestea:

" - Articolul 'Cenzură-autocenzură-paraliteratură", publicat la 29 septembrie 1972 în revista vest-germană *Die Zeit*;

"- Interviul acordat transfugului DIETER SCHLESAK, apărut în revista *Merkur* în numărul din 26.12.1972 în care, printre altele preconiza instaurarea în ţara noastră a unei aşa-zise «democraţii occidentale»;

"- Scrisoarea deschisă adresată lui PIERRE EMANUEL [sic] din Paris, director al unui organism finanţat de C.I.A., intitulat «Asociaţia pentru libertatea intelectuală»;

"- Interviurile acordate la peste 16 ziarişti din Occident în intervalul 30.01 - 1.04. 1977.

"(…) Începînd din anul 1973 PAUL GOMA a trecut făţiş la acţiuni de calomniere a orînduirii noastre socialiste, redactînd o serie de materiale cu conţinut duşmănos (…)

"(…) La 26 ianuarie a redactat şi multiplicat un material în care, sub pretextul că s-ar adresa grupului cehoslovac, se dedă la calomnii grave privind orînduirea noastră socialistă. Materialul l-a înmânat ataşatului cultural LANG al ambsadei R.F.G. [iar Langul cu pricina l-a înmânat securităţii…].

"(…) articole profund duşmănoase ca:

"«Nemulţumiţii care mulţumesc», «Cine sapă groapa altuia», «Cazul Bedivan» şi altele, cerînd să se întreprindă acţiuni din afară

împotriva ţării noastre [chiar aşa?]

"(…) A contactat neoficial mai mulţi corespondenţi de presă străini cărora le-a acordat interviuri în care-şi face cunoscute acţiunile de trădare [?].

"(…) Procedînd în acest mod (…) PAUL GOMA a reuşit să obţină asentimentul unor elemente declasate, printre care şi foşti condamnaţi [politic] ce au semnat direct sau prin corespondenţă apelul lansat de sus-numitul pentru «respectarea drepturilor omului în ţara noastră» (…)

"(…) După ce a ajuns la Paris (…) a adus o serie de injurii şi calomnii la adresa orînduirii noastre socialiste şi a unor personalităţi politice din România. (…)

"Faptele săvîrşite de PAUL GOMA constituie infracţiune de propagandă împotriva orînduirii socialiste, prevăzută şi pedepsită de art. 166 Cod Penal. De asemenea reprezintă o încălcare a Legii 24/1971, care stipulează în art. 19 că:

"«Cel care (…) trădează interesele poporului, acţionează împotriva unităţii, suverantităţii şi independenţei statului *sau săvîrşesc orice alte acte duşmănoase sau de natură a ştirbi bunul renume al României* [subl. mea] devine nedemn de a purta înaltul titlu de cetăţean român.

"(…) În consecinţă considerăm necesar:

"1. Să i se ridice cetăţenia română lui GOMA PAUL în conformitate cu Legea 24/1971, art. 19 litera a.

"2. În cazul că GOMA PAUL se va înapoia în ţară pînă la definitivarea măsurii propuse la punctul anterior, propunem a se aproba începerea urmăririi penale, în vederea tragerii sale la răspundere pentru săvîrşirea infracţiunii de propagandă împotriva orînduirii sicialiste, conform art. 166 al. 2 Cod Penal".

Aici se termină, abrupt, Nota. Fără semnătură.

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I — Strict secret
"Nr.00326867 din 26 noiembrie 1977 — Ex. nr. 3

"N O T A

"Plecarea temporară la Paris a lui PAUL GOMA cu familia la 20 noiembrie a.c. a fost controversată în mediul creaţiei.

"(…)… au fost formulate opinii favorabile aprobării plecării (…) de către DRAGOS VICOL, NISTOR IONEL, cercetător la Institul de etnografie şi alţii [sic].

"(…) Se prezice o «devalorizare» rapidă (…) Nici ca om de litere nu i se prevede un succes în viitor, întrucît odată plecat din ţară încetează de a mai fi un scriitor «de scandal»: EUGEN BARBU, ION LOTREANU, FANUS NEAGU, studenta ALINA ZUBCOV [eeei, dacă aşa zice studenta ALINA…]

"Graficianul ION DOGAR-MARINESCU - unul din simpatizanţii lui PAUL GOMA pe timpul cît acesta se afla în ţară, care însă

nu a aderat la acţiunea sa, aflînd de plecarea lui GOMA, a spus că el nu va mai reprezenta nimic şi tot ce va spune acolo va stîrni repulsie.

"După Conferinţa de presă ţinută de P.G. (…) a sporit numărul celor care discută pe acestă temă. Scriitorul COSTANTIN CHIRITA afirmă că dacă era de presupus că va ataca securitate, era greu de prevăzut că va critica direct conducerea ţării. ION CRETU şi IOSIF SOCACIU, redactori la Agerpres au afirmat că este o minciună sfruntată şi calomnie ceea ce susţiune GOMA referitor la incidentul [?] cu primul adjunct al Ministerului de Interne.

"(…) În acelaşi timp au fost exprimate mai multe opinii conform cărora ar trebui reluate articolele în presă care să combată acţiunea lui PAUL GOMA. (…)"

"Seful Direcţiei

"General-maior TABACARU DUMITRU"

*

"N O T A

"Comentariul postului de radio Europa liberă din 27 noiembrie 1977

"Povestea vorbei [corect: vorbii] de Virgil Ierunca

Pe cinci pagini se întinde cronica la volumul **Dossier Goma**, îngrijit de Virgil Tănase, apărut sub direcţia lui Dumitru Ţepeneag, la editura pariziană Albatros, cea care scotea şi revista condusă de acelaşi D. Ţepeneag: *Les Cahiers de l'Est*.

Interesat fiind, spun: este o splendidă cronică la un foarte bun volum - realizat într-un timp record.

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I — Strict secret

"Nr. 00327887 din 27 noiembrie 1977

"N O T A

"Postul de radio Europa liberă (…) din 26 noiembrie 1977 a făcut o trecere în revistă a relatărilor de presă privind conferinţa ţinută joi, la Paris de «militantul drepturilor, omului scriitorul PAUL GOMA».

"(…) cu excepţia ziarului *L'Humanité,* organul Partidului Comunist Francez, toate ziarele importante au publicat vineri lungi dări de seamă despre această conferinţă în care «cunoscutul militant român pentru drepturile omului» a denunţat în faţa corespondenţilor presei mondiale politica regimului de la Bucureşti.

"Ziarul *Le Figaro* începe prin a cita cuvintele lui GOMA : «românii pleacă din ţara lor, deoarece acolo se trăieşte rău, deoarece nu există suficientă siguranţă şi nu au nici un viitor. Ei rămîn definitiv în străinătate, deoarece nu ştiu dacă atunci cînd se întorc, vor mai avea

dreptul să plece din nou. (…)

" (…) *Le Quotidien de Paris*: "potrivit declaraţiilor scriitorului român, măsurile de represiune a autorităţilor s-au accentuat mai ales împotriva muncitorilor. Internările în clinici psihiatrice pentru delicte politice se înmulţesc în ultimul timp. (…) cei care gîndesc altfel nu au dreptul să aibă slujbă. În acest context, GOMA a vorbit de o listă care cuprinde nume de muncitori, ingineri, mineri, medici a căror soartă, a spus el, îl preocupă şi-l nelinişteşte. (…) GOMA şi-a exprimat intenţia de a lua contact cu liderii sindicalişti (…)

"(…) *Le Matin* publică un articol intitulat: «PAUL GOMA spune ce are pe suflet». Subtitlu: «Scriitorul denunţă "Naţional-Ceauşismul'».

"(…) *Libération*: «una din caracteristicele mişcării de disidentă din România, adeziunea unui mare număr de muncitori, constituind cvasimajoritatea».

"Ziarul *France Soir* relatează cum «GOMA a fost tratat de jidan, fascist, pederast» (…) are viză turistică de un an, dar va avea răgazul să mediteze la ameninţarea: «Braţul revoluţiei este foarte lung, te poate atinge oriunde te vei ascunde».

"(…) *Le Monde* - se opreşte la afirmaţia lui Goma «represiunea în România este mai plină de imaginaţie decît în Rusia, în Cehoslovacia; ruşii şi cehii sunt lipsiţie de 'subtilitatea balcanică'».

"Ziarul *New York Times* publică o relatare de la Paris în care subliniază: «în conferinţa de presă, atacul cel mai violent dezlănţuit de GOMA a fost cel împotriva poliţiei secrete din România».

"*Neue Deutsche Zeitung* şi *Die Welt* relevă declaraţiile lui GOMA care se referă la bătaia pe care a primit-o de la adjunctul ministrului de interne, Nicolae Pleşiţă; *Frankfurter Allgemeine Zeitung* publică articolul lui Viktor Mayer: «Un român intransigent» . Cîteva pasaje:

"«GOMA este un român patriot. El aparţine acelui grup de tineri intelectuali care, în ciuda persecuţiilor suferite în trecut, au aderat la Partidul Comunist în august 1968, cînd sovieticii au invadat Cehoslovacia. Ei au cerut sprijinul lui Ceauşescu - ca în 1968. Ceauşescu putea atunci să continuie calea unui dialog liber şi spontan între popor şi conducere. În loc de asta, el a ales calea birocraţiei apăsătoare şi constrîngătoare. Plecarea lui GOMA - care s-a raliat lui Ceauşescu într-un moment de euforie patriotică - simbolizează schimbarea de atitudine a regimului»."

*

"Ministerul de Interne — Strict secret
"- 331.11.079 3101/I.M. — Data 29. XI. 1977

"N O T A

"La data de 29 noiembrie a.c. am primit de la sursa «MIHAI» panglica de la maşina de scris a secretarei consilierului BROUSTE JEAN, însărcinatul cu afecerile ad-interim al Franţei conţinînd un raport «FOARTE CONFIDENTIAL» adresat centralei MAE de la

Paris. Redăm mai jos conţinutul integral tradus în limba română:

"nr.170 I/22noiembrie 1977 <u>FOARTE</u> <u>CONFIDENTIAL</u>

"Excelenţei sale,
d-lui LOUIS GUIRENGAUD
Ministrul Afacerilor Externe -
Direcţia Europa de Est - Paris

"Dl. PAUL GOMA şi soţia sa au fost la ambasadă la 18. 11. 1977 pentru obţinerea vizei ca invitaţi speciali ai PEN Clubului francez.

"In cursul formalităţilor el a confirmat că autorităţile române s-au străduit să obţină de la el renunţarea la cetăţenia română, lucru pe care acesta l-a refuzat, motivînd că doreşte să se întoarcă în România (…)

"În perioada detenţiei de la 1 aprilie a.c. a fost intens cercetat şi supus la interogatorii care au durat în general 15-16 ore în condiţii inumane şi lipsit de orice fel de igienă corporală [ce Dumnezeu va fi scris francezul, fiindcă românache e obsedat de «igiena corporală»?]. În final şi-a pierdut cunoştinţa de mai multe ori, revenindu-şi cu mare greutate, după care din nou a fost supus anchetelor.

"Soţia sa este convinsă ca a fost drogat. Autorităţile l-au eliberat în urma declarării grevei foamei de către întreaga familie.

"În efect [aşa au tradus cunoscătorii de franceză de la Secu francezul: «en effet» - şi nu: «efectiv, într-adevăr»] el anunţase cu mai bine de 2 ani în urmă că în caz de arestare, va proceda astfel, ca să pună în mişcare eliberarea sa după maximum 6 săptămâni (…)

"La ieşirea din închisoare a fost totalmente [!] epuizat şi foarte afectat psihic. A fost în mod constant în continuare [bravo, franţuzule sec!] hărţuit de autorităţi şi înconjurat [?] de o atmosferă defăimătoare. (…)

"Soţia sa a fost mai afectată de situaţie, dar în prezent este restabilit (…)

"Dl. PAUL GOMA apreciază [evaluează] la cca 1 000 persoane semnatarii «Scrisorii deschise adresată Conferinţei de la Belgrad», şi la cca 1 500 minerii care au aderat, după greva din august (…)"

Hoţii de români, marii spioni! Cum au şterpelit ei panglica maşinii de scris a secretarei ambasadei france! Lăsată… special în maşină, la îndemâna sursei «MIHAI» de către proştii de occidentali, care nu ştiu ce-i acela secret!

Şi nu ştiu că fraierii de francezi vor fi lăsat intenţionat maşina de scris cu panglica în ea - ca s-o găsească deştepţii de români…

*

"Ministerul de Interne, Direcţia I Strict secret
"Nr. 151/A.V./ 001603/ 29 noiembrie 1977 Ex. nr. 1

"N O T A

"Sursa vă informează că citind noua variantă a cărţii ultime scrise de PAUL GOMA (titlul primei variante era «În cerc», noua formă n-are titlu) a observat o concizie a materialului şi o restructurare din punct de vedere al compoziţiei…" - etc etc.

Cale de patru pagini compacte «RUXANDRA», nu o vulgară turnătoare, ci şi critic literar, analizează-rezumă **În cerc**, trăgînd concluzia că nu merita să se ocupe de această carte.

*

"Ministerul de Interne Strict secret
"C.T.O.T - Unitatea Specială «S» Ex. nr. 1
"Nr. 00423187 din 30 nov 1977

"Către
Direcţia I, Tov. General Maior TABACARU DUMITRU
PERSONAL

"La cererea Dvs, vă trimitem alăturat următoarele publicaţii provenite din Occident, în paginile cărora sînt inserate articole cu conţinut necorespunzător [cum altfel?]:

" - INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE din 25 noiembrie 1977;

" - SIEBENBURGISCE ZEITUNG nr. 18 din 15 noiembrie 1977;

" - DE TELEGRAAF nr. 28.981 diin 25 noiembrie 1977;

" - TIMES nr. 60170 din 25 noiembrie 1977.

Publicaţiile de mai sus au fost reţinute din circuit [dacă posedă conţinut necorespunzător!] de către Comitetul de Stat pentru presă şi tipărituri, datorită conţinutului articolelor ale căror traducerri le anexăm.

"Comandantul Unităţii
"General maior Bucur Nicolae"

D E C E M B R I E

"Ministerul de Interne, Direcţia I — Strict secret
"Nr. 00326123/ 19 din 2 decembrie 1977 — Ex. nr. 2

"<u>N O T A</u>
cu comentariile făcute de postul de radio Europa liberă în ziua de 2 decembrie 1977; despre «conferinţa de presă» a lui PAUL GOMA

"La ora 19,10 Europa liberă (…)
"Conferinţa de presă a lui PAUL GOMA de săptămâna trecută a avut loc la «KNAK» [corect: FNAC]; una din cele mai mari şi moderne librării, situată în cartierul Mont Parnase [Montparnasse] (…)
"Deşi obosit şi bolnav, PAUL GOMA a dat dovadă timp de două ore cît a durat conferinţa de ceea ce se poate numi o prezenţă. (…) De o modestie autentică, atunci când era silit să vorbească despre sine, trecea la tonul grav, de o nobleţe uşor rănită [?] cînd vorbea despre suferinţele celor rămaşi în ţară. (…) Nu şi-a pierdut nici umorul specific, de o oralitate aluzivă, cu formule frapante care au dezlănţuit nu o dată rîsul asistenţei. (…)

Cale de 6 pagini - pe fondul înregistrării sonore de la conferinţa de presă.

*

"134/SN/ 2.12.1977 — Strict secret
"dos. nr. 0019772/00175 — Ex. nr. 1
"Sursa «VINTILA» - casa - domic. sursei

"<u>N O T A</u>

"In mai multe rînduri cu prilejul vizitelor făcute sursei de către I. MARINACHE, acesta a relatat că faptul cel mai senzaţional: «conferinţa de presă» pe care PAUL GOMA a ţinut-o la Paris.
"MARINACHE a insistat asupra proporţilor pe care «conferinţa de presă» le-a luat [sic], toate agenţiile din Europa şi SUA, marile ziare şi-au trimis reprezentanţii - cărora PAUL GOMA le-a relatat cu lux de amănunte ceea ce a pătimit el aici, în ţară, bătaia primită de la un ministru adjunct care, înaintea plecării, l-a luat cu «PAULICA», spre a-i cere angajamentul că nu va ataca ţara şi poporul. Acest angajament a fost luat, dar cînd a venit vorba că nu va critica «partidul şi guvernul» nu a mai fost de acord. Faptul că a aruncat vina dărîmării bisericii Enei pe seama partidului [corect: pe seama Elenei Ceauşescu], dar mai ales «accidentul» provocat MONICAI LOVINESCU, care a

venit desfigurată la conferinţă, după agresiunea din plină stradă au impresionat şi mai puternic pe reprezentanţii opiniei publice mondiale - a spus MARINACHE. El a adăugat că «accidentul» a fost urmarea ameninţărilor ministrului adjunct, care i-a spus lui GOMA: «Dealtfel vei avea un semn că revoluţia este încă în marş, îndată ce vei lua atitudine împotriva noastră». Agresiunea asupra MONICAI LOVINESCU a fost acest «prim pas».

"MARINACHE a pus întrebarea: «Cum de i s-a dat paşaport (…) lui Goma, soţiei, copilului? A putut cineva să creadă că el nu va vorbi, îndată ce a ajuns acolo? Or, aici, în ţară GOMA nu mai reprezintă nimic (…), acum a fost făcut, din nou, erou naţional - a spus MARINACHE. El crede că această greşeală (de a i se da drumul în străinătate) urmăreşte să-l îndepărteze de ţară, iar după cîteva «declaraţii duşmănoase», să-i retragă cetăţenia. Prin aceasta «pericolul GOMA» a fost anihiliat în interior, dar amplificat în exterior.

"Sursa «VINTILA»"

"N.L.

"ION MARINACHE, fost membru în conducerea PNT şi condamnat, este lucrat prin D.U.I. de către IMB.-Securitate la problema «Foste partide burgheze» (…)"

"Col. SLANICEANU N."

Fiindcă a mai apărut în dosarul meu, câteva cuvinte despre Ion Marinache:

În decembrie 1956 eram pe secţia "Cosciuge", la Interne, singur în celulă - unde nu prea zăboveam, fiind mereu la izolare. A fost adus un "coleg": un domn *slăbit* -: fusese mai plin la obraz, acum îi atârnau, urât, pieile. Deşi nu mai văzusem oameni de la arestare (22 noiembrie), am ştiut: aşa arată oamenii în vârstă după o perioadă de închisoare: *slăbiţi*.

M-am bucurat mult de compania lui - se părea că şi el de a mea. Am aflat că făcuse mulţi ani de închisoare, ca fruntaş ţărănist "şi ca nepot al lui Mihalache", adăuga el; că fusese liberat în urmă cu un an-doi, însă "cu Ungaria" îl re-arestaseră. De la el am aflat - şi am văzut - că "a doua oară" (arestarea, detenţia) e mult mai grea decât prima-oară.

Am rămas împreună câteva săptămâni. A fost afectat când am fost scos şi mutat.

De atunci - ianuarie-februarie 1957 - nu l-am mai întâlnit, deşi auzeam din când în când de el.

Nu l-am văzut nici după închisoare şi D.O.

Şi iată-l "muls" de icre de cine ştie ce turnător murdar - mai ştii: poate chiar "fruntaş ţărănist" de-al lui…

*

"Ministerul de Interne - IMB - Securitate Strict secret
"Nr. 002525 din 3 dec. 1977 Exemplar nr. 2

"N O T A

"Plecarea lui PAUL GOMA din ţară şi interviul acordat postului de radio Europa liberă [care interviu?: conferinţa de presă?] constituie subiectul unor comentarii în mediul literar şi artistic, exprimîndu-se dezaprobare şi indignare faţă de atitudine acestuia.

"În acest sens scriitorul EUGEN BARBU şi-a exprimat mîhnirea ["mîhnirea - la Eugen Barbu"!] că «în urmă cu cîtva timp cînd, personal încercase să-l radă pe GOMA într-un serial în care demonstra nulitatea sa valorică, lui nu i s-a dat voie, în timp ce GOMA a continuat să-şi facă mendrele şi să transmită în străinătate toate murdăriile». Totodată şi-a manifestat indignarea faţă de conţinutul înterviului acordat Europei libere [iar interviul!]. Opinează că «poliţele trebuie plătite de cei care au admis ca lucrurile să ajungă aici şi mai ales de cei care l-au creat caz, respectiv vechea conducere a C.C.E.S»

"Criticul de artă RADU BOGDAN este surprins de «coincidenţa dintre sosirea la Paris a lui GOMA şi faptul că MONICA LOVINESCU a fost maltratată pe stradă de nişte necunoscuţi, ceea ce i-a permis lui PAUL GOMA să ia în braţe acest incident, să-l pună pe seama autorităţilor româneşti şi să facă o conferinţă de presă în care să împroaşte cu noroi pe însuşi, cel care [scrie - este dactilografiat - aşa: '…pe însuşi / virgulă / cel care…'] în ultima instanţă a manifestat un act de clemenţă, dîndu-i drumul cu toate riscurile ce le asuma [?] un astfel de gest». Totodată aprecia ca «odios interviul dat agenţiilor de presă străine» şi consideră că «ar fi o mare prostie dacă va fi lăsat să se întoarcă în ţară».

"Manifestîndu-şi dezaprobarea faţă de acţiunile lui GOMA, poetul VIRGIL CARIANOPOL îl califică pe acesta ca fiind «o mare lichea».

"Muzicianul DORU POPOVICI şi-a arătat satisfacţia că «în sfârşit s-a eliminat din viaţa literară un individ ca GOMA» şi că «e genial faptul că l-am lăsat să plece - adevărat, cam tîrziu, dar acum se va dezumfla».

"Poetul ADRIAN BELDEANU (…): «o neruşinare din partea lui GOMA să declare că se va întoarce în ţară (…) Cea mai mare prostie ar fi să i se aprobe reîntoarcerea în numele libertăţii de a-şi ponegri propria ţară».

"GEORGE PAUN, secretarul cenaclului literar 'George Bacovia' opinează că «se fac acte de generozitate cu cine nu merită, în timp ce adevăraţii militanţi a muncii literare sînt puţin apreciaţi».

"Scriitorul ZIGU ORNEA, şef de redacţie la editura Minerva este de părere că «după interviul dat de PAUL GOMA soarta acestuia este pecetluită şi am fi fraieri dacă îl vom mai primi în ţară. Atitudinea lui

GOMA este a unui nebun, ori provocator, iar ce face el ţine o săptămână, apoi se termină, va intra în uitare».

"Desconsiderare şi dispreţ faţă de persoana lui PAUL GOMA a exprimat şi TEODOR VIRGOLICI, critic şi istoric literar, redactor şef al editurii Minerva.

"Organele noastre au în continuare în atenţie starea de spirit existentă în acest mediu.

"Seful Securităţii
"Colonel Dănescu Gheorghe"

*

Antetul scris de mână:

"IMB. sec. 122/ON/0042/00876
"Mr. Oprişan Oniţiu 5. 12. 1977
"Inf. «Alexandru»

"N O T A

"Cu ocazia înmînării premiilor literare, sursa a avut o conversaţie cu CONSTANTIN NOICA. Arătîndu-se bucuros de faptul că se află printre laureaţi, C. NOICA i-a relatat incidentul pe care l-a avut la frontieră în urmă cu o săptămînă, cînd, plecînd la Paris a fost oprit la graniţă deoarece la controlul vamal i s-au găsit multe colete conţinînd manuscrise, benzi de magnetofon, cărţi vechi şi altele care au atras atenţia vameşului ca fiind neobişnuite. Relata cu umor faptul că încercînd să explice că este aşteptat la Paris la un congres internaţional, ofiţerul care l-a controlat l-a întrebat dacă este academician sau membru de partid, iar la răspunsul său negativ, a replicat că neavînd aceste calităţi, nu are ce căuta la un congres. Un alt ofiţer, cu un grad superior, interesîndu-se telefonic la Bucureşti, i-a comunicat că nu există nici o oprelişte şi că poate pleca cu trenul următor. Dar întrucît pierduse vagonul de dormit direct pentru Paris, el s-a întors la Bucureşti, urmînd a să rezolve chestiunea plecării ulterior, astfel avînd putinţa să să participe la primirea premiului ce i s-a decernat.

"(…) există aprecierea că incidentul trebuia în cazul lui NOICA să fie evitat, întrucît se naşte fatal comparaţia că [sic] Paul Goma a plecat fără dificultăţi iar un om de ţinuta şi valoarea lui Noica este împiedecat să se manifeste la un congres internaţional, unde ar fi contribuit notabil la creşterea prestigiului cultural al ţării.

"De menţionat că s-a simţit solidarizarea scriitorilor cu NOICA prin prelungitele şi demonstrativele aplauze ce au urmat înmînării premiului său.

"5 dec. 1977"

*

AGERPRES din 5 decembrie 1977 preia şi transcrie emisiunea de la Europa liberă despre lungul articol din săptămânalul francez *Le Point* din 29 noiembrie 1977.

*

“IMB. sec. Mr. Oprişor 122/ON/ 00124
“Inf. «NEAGOE» 30 37 / 6.12. 1977

“N O T A

“Sîmbătă, cu ocazia înmînării premiilor Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, l-am văzut pe Constantin Noica destul de abătut, reţinut şi bucuros doar de îndelungile aplauze cu care a fost omagiat, minute în şir, cînd a primit premiul.

“Am căpătat explicaţia acestei atitudini abătute de la Alexandru Paleologu care mi-a spus: incidentul de la graniţă (…). *Considera, ca dealtfel şi alţi scrtiitori că nu este normal ca faţă de Noica să se adopte o astfel de atitudine cînd ştiut era unanim că el se ducea acolo ca să cîştige de partea noastră nişte oameni de marcă, să contracareze efectele conferinţei de presă a lui Paul Goma sau propaganda lui Bălan la Europa liberă* [subliniere cu creionul, marcare pe margine]

“S-a pierdut astfel un timp preţios şi s-a demobilizat inutil un om, pe lîngă faptul că desigur se şi ştia la ora aceasta în Occident de incidentul avut la graniţă şi exploatat în defavoarea noastră”.

*

- Còpii după radiograme raportînd “situaţia persoanelor ce au aderat la scrisoarea lui Paul Goma” din :

Vîlcea, Timiş (două rapoarte), Suceava, Botoşani, Buzău, Vrancea, Ialomiţa, Dîmboviţa, Satu Mare, Sălaj, Sibiu (trei rapoarte), Mureş, Neamţ, Olt, Harghita, Iaşi, Cluj, Bistriţa-Năsăud, Bacău, Brăila, Bihor, Braşov, Arad, Maramureş, Alba, Tulcea, Mehedinţi (două rapoarte - toate datate : “8 decembrie 1977”:

- Un “Tabel nominal - cu persoane cunoscute în acţiunea GOMA PAUL, care au ridicat probleme pe linie de paşapoarte şi vize, domiciliaţi în Bucureşti” - cuprinde 89 “cazuri”.

*

O “NOTA din 10 decembrie 1977” în care sunt repetate opiniile confraţilor mei, “scriitori şi oameni de cultură” indignaţi de ceea ce mărturisisem la conferinţa de presă :

Eugen Barbu, Fănuş Neagu, Ion Lotreanu, Doru Popovici;

Graficianul Ion Dogar-Marinescu;

Studenta Hydassi Ana (ei, da!, ea însăşi!) şi profesorul Tăutu Valentin - din Cluj;

Radu Rădescu - student (de unde concluziunea: studenţimea română conştientă luase poziţie contra denigratorului patriei)

Maria Panaitescu, profesoară ("cea mai sigură cale de a fi compromis Goma este de a-l lăsa să vorbească sau să scrie, fapt ce relevă suficient, nu numai incoerenţa, dar mai ales nebunia patologică a acestuia»);

Gheorghe Radu, doctor : «nu încape nici un dubiu, după felul în care se prezintă, individul are un paranoism ca la carte, detectabil imediat»;

Zigu Ornea, Adrian Beldeanu, Leon Kalustian, Alexandru Tocilescu, regizor: «un pigmeu folosit ca rotiţă fără nici o importanţă de acest angrenaj tendenţios de propagandă»;

Nelu Oancea, redactor la editura Eminescu: «Goma îşi arogă titluri şi calităţi pe care nu le-a avut. Îşi permite să vorbească în numele scriitorilor români, neprimind nici o împuternicire în acest sens» [ehei, dacă aveam o împuternicire - în acest sens…];

Marin Preda şi Dan Zamfirescu: «Goma lucrează pe ruble, e recrutat de ruşi cu mai mulţi ani în urmă»;

Abăluţă Constantin: « Este omul securităţii şi nu ar fi exclus să fie trimis cu anumite misiuni»;

Preoţii greco-catolici (îi lăudasem mai devreme - *mea culpa*) Chindriş Gheorghe, Coman Gheorghe, Pop Dumitru: «a lucrat şi aici, lucrează şi acolo…»

Aceştia - şi alţii şi alţii - au avut "atitudini pozitive", vorba securităţii.

Sunt consemnaţi şi cei cu "luări de poziţie negative" (citeşte: nu l-au porcăit pe Goma la comandă);

Robert Dîmboviceanu - unul dintre primii semnatari (vezi **Culoarea curcubeului**);

Holz Francisc, Sedlak Paul, Domokos Alexandru, Maxim Ion, Moineagu Vasile;

"Comentarii negative [citeşte: ne-necritice] au făcut unele elemente cu antecedente penale (…) Astfel preotul Crişan Constantin, fost legionar, un alt preot, Şerb Ionel din judeţul Arad…"

*

Un buletin "Europa liberă" Nr. 314 din 10 decembrie :

"PAUL GOMA şi un grup de foşti disidenti sovietici care trăiesc acum în Franţa vor participa mâine (n.n. - astăzi) la o dezbatere asupra vieţii în Europa răsăriteană. Întrunirea are loc în oraşul Bordeaux, sub lozinca «Pentru libertatea voastră şi a noastră» (…) organizată de comitetul francez care îi sprijină pe deţinuţii din închisoarea Vladimir de lîngă Moscova precum şi de Universitatea Bordeaux şi Federaţia anarhistă locală. «Comitetul Vladimir» este reprezentat de poeta VADIM DULLONE ["poetul" este poetul - dacă-l cheamă Vadim şi nu Vadima; numele: Delauney - strămoşii rusului erau francezi].

"Printre ceilalţi care participă se află matematicianul ucrainean LEONID PLIUSCI, TATIANA KODOROVICI [Hodorovici] ALEXANDER GALICI, VLADIMIR MAKSIMON [Maximov] (…)

"Alături de PAUL GOMA va participa şi un alt scriitor român care trăieşte în Franţa, DUMITRU TEPENEAG".

*

Din "NOTA din 14 decembrie" ("exemplar refăcut") care face un bilanţ al "măsurilor" împotriva semnatarilor, merită atenţie două informaţii:

"CERNAVODEANU DAN, istoric, fost condamnat a firmat că în cazul în care i se va refuza eliberarea paşaportului, va declanşa o acţiune internaţională de proporţii mai mari decît cea a lui PAUL GOMA"

Şi finalul:

"Avînd în vedere contextul internaţional, rezultatele reuniunii de la Belgrad, intensificarea propagandei duşmănoase desfăşurată împotriva ţării noastre, vom continua să controlăm îndeaproape atitudinea persoanelor suspecte în conformitate cu planul de măsuri «RIPOSTA II»"

*

Inspectoratul de securitate Cluj (la 13 decembrie 1977) trimite la centru un raport asupra comentariilor provocate de plecarea lui P.G. în Franţa:

"(…) Într-o discuţie purtată de BAJOR ANDREI, scriitor, pensionar şi BEKE GYORGY, redactor al revistei *A Het*, referindu-se

la «Cazul Paul Goma», cei doi ajung la concluzia că acesta este un «provocator», că ar fi omul securităţii - argumente:

"«Toată lumea ştie că GOMA a fost bătut - dar nimeni nu l-a văzut bătut [cugetare adâncă, de adevărat husar…]; a fost închis şi i s-a dat ‘domiciliu forţat’ la Sinaia» (!) [semnul exclamării aparţine securităţii] ; «…el avea voie să vorbească despre drepturile omului, pe cînd naţionalităţile conlocuitoare nu au» [altă profundă, pustnică - de la puszta - cugetare] ; «adică GOMA care a făcut atîtea poate pleca în străinătate, iar ei maghiarii de aici nu pot pleca decît cu invitaţii prin Uniunea Scriitorilor» [dacă ei, maghiarii nu ‘fac şi ei, atâtea…’].

"Cei doi au insinuat că prin «cazul GOMA» s-ar fi urmărit cauzarea unor prejudicii morale maghiarilor din România. (…)

"TOTH SANDOR, TAMAS GASPAR MIKLOS, MAROSI PETER, SZILAGY ISTVAN, KABAI BELA, TELEKY ERNEST, fost conte [!], NEMES ISTVAN avocat, ERDOS TIBOR, pictor - toţi aceşti îl critică pe *GOMA, «element exaltat, care are multe la activ, chiar şi în perioada anului 1956*» [sublinierea mea şi mirarea: ungurii să vorbească aşa de un neungur care se solidarizase cu ungurii în 1956? - înseamnă că avea dreptate securistul român de la Cluj când spunea ce spunea despre “revoluţionarii unguri din Ardeal care vor un singur lucru: Ardealul!?”]

"Menţionăm că organele noastre vor acţiona şi în viitor pentru discreditarea lui PAUL GOMA, în cercurile elementelor naţionaliste (…) alimentîndu-le ideea că acesta ar fi un «provocator» care ar urmări prin incitările sale să cauzeze prejudicii situaţiei maghiarilor din România” [evreilor le pricinuisem cauzări, ungurilor le cauzasem pricinări - dar românilor?]

"Seful Inspectoratului, General-Maior CONSTANTIN IOANA”

*

“M.I. Maramures   Strict secret
“Sursa «LUMEI VASILE»   Ex. unic.
“00325835/ 16. 12. 1977

“NOTA - EXTRAS

"… PETRE ROMOSAN (…) A pomenit în mai multe rînduri de PAUL GOMA (susţine chiar că ştie o serie de amănunte despre el) şi se pare că deţine o serie de informaţii despre cazul GOMA şi NEGOITESCU (un critic literar contemporan) şi că din cauza lui GOMA şi NEGOITESCU ar fi fost interpelat de securitate. Se laudă chiar că a avut de suferit de pe urma acestor relaţii în sensul că i s-ar fi impus domiciliu forţat undeva într-un sat din Munţii Orăştiei (?). [semnul mirării aparţine securiştilor]. (…)

“ss «Vasile Lumei»”.

*

Într-o "Notă" a Ministerului de Interne se povesteşte cum…

"…în ziua de 19 decembrie 1977, în prezenţa tovarăşului ministru TEODOR COMAN şi a prim-adjunctului ministrului tovarăşul general locotenent NICOLAE PLESITA a avut loc *analiza eficienţei măsurilor întreprinse de unităţile informativ-operative pentru neutralizare elementelor denigratoare* (…) [subl. mea]

"(…) Adepţii lui Paul Goma să fie urmăriţi atent, să se organizeze un control permanent (…) *să se caute în activitatea lor infracţiuni de drept comun şi să se aplice măsurile legale pe linie de miliţie* [subl. mea] (…)

"D.O. [?]

"Seful Serviciului 8

"Lt. colonel NATALETU DUMITRU"

Acesta este ultimul document din cele încredinţate de Stejărel Olaru.

Mă opresc aici. Deocamdată.

A D D E N D A

INFORMARE
privind unele materiale apărute în presa din Occident în lectura/ cu scriitorul Paul Goma, în perioada 1971-1977

Presa din ţările capitaliste a acordat, începînd cu anul 1971, o atenţie deosebită scriitorului Paul Goma, publicând interviuri şi declaraţii acordate de el unor agenţii de presă şi redactori de la diverse cotidiene şi periodice din Occident, scrisori adresate de el unor foruri şi personalităţi din ţară şi străinătate şi expediate în paralel şi unor redacţii din Occident, recenzii asupra cărţilor sale apărute în străinătate şi mai ales numeroase comentarii.

Perioade de maximă concentrare a acestor materiale au fost:

- octombrie 1971 - decembrie 1972, în legătură cu apariţia romanului "Ostinato" în R.F.G. şi "punerea în discuţie a extinderii [excluderii] sale din partid şi Uniunea scriitorilor" şi

- aprilie 1976, pornind de la "solidarizarea cu Dumitru Ţepeneag" şi îndeosebi cu semnatarii cehi ai "Chartei 77" - şi continuând şi astăzi.

Redăm principalele afirmaţii cuprinse în aceste materiale:

A. - <u>În interviurile şi declaraţiile acordate de Paul Goma în scrisorile adresate de el unor foruri şi personalităţi din ţară şi străinătate:</u>

a) În perioada octombrie 1971- decembrie 1972 (interviuri cu Associated Prese - octombrie 1971; Christian Schmidt Häner [Häuer] - "Suddeutsche Zeitung" - 20 noiembrie 1971; Sanda Stolojan - "Journal de Geneve" - 18 noiembrie 1971; Dieter Schlesak - "Merk" [Merkur] decembrie 1972; Gilles Lebouge [Lapouge]- "Le Figaro" - 19 noiembrie 1972; Claude Bonnefoy - "La Quinzaine littéraire" - 16-31 decembrie 1972) :

- Luptă pentru "un socialism uman, libertate absolută de opinii, abolirea cenzurii, dreptul la critică" pentru "respectarea Constituţiei" care prevede toate aceste drepturi şi libertăţi.

- "Nicolae Ceauşescu a adus un suflu nou, a favorizat un entuziasm naţionalist", dar "noua conducere de partid a încercat în zadar să introducă norme noi, infecţia interioară se menţine".

- "O generaţie mai tânără de stalinişti, care nu se interesează decît de cariera lor", "scriitori activişti care au acces la conducerea de partid, spun minciuni gogonate" în ambele sensuri: de la conducere către scriitori şi invers - "pentru a nu-şi pierde fotoliul".

- "Literatura este supusă unei cenzuri foarte dure", arbitrare şi neoneste (spre deosebire de acea din trecut, "onestă" în felul ei, pentru că nu se temea să spună ce este permis şi ce nu"). "În speranţa de a fi publicaţi, scriitorii ajung să sugereze cenzurii noi reduceri, interdicţii

posibile în viitor".

- Ca urmare a cenzurii şi mai ales a "autocenzurii", s-a născut o veritabilă paraliteratură: una "pseudocurajoasă" care atacă răul secular şi una "amabilă", care nu spune nimic.

- Nu el poartă răspunderea pentru "scandalul provocat în jurul romanului Ostinato" publicat în R.F.G., ci "cei care au hotărît să nu îl publice, făcându-i apoi o publicitate gratuită", prin însuşi scandalul provocat.

b) În ultimul an (Scrisori adresate Uniunii scriitorilor în legătură cu D. Ţepeneag - iunie 1976; lui Pavel Kohut în legătură cu Charta 77 - februarie a.c.; participanţilor la viitoarea Conferinţă de la Belgrad - februarie a.c.; tovarăşului Nicolae Ceauşescu - martie a.c.; interviuri şi declaraţii acordate redacţiilor "Tribune de Genève" - februarie; "International Herald Tribune", Malcolm Brown - februarie; "Le Monde", Manuel Lucbert - februarie; "The Times", Dessa Trevisan - februarie; "Der Spiegel" - februarie; "Les Nouvelles littéraires", Virgil Tănase - martie; "Frankfurter Allgemeine Zeitung", Dieter Schlesak - martie; "Tages Anzeiger" - martie; U.P.I. - martie; "Frankfurter Rundschau", Harry Schleicher - martie; "Dagens Nyheter", Klaas Bergman - aprilie, articol pentru "Cahiers de l'Est", oct. 1976)

- Uniunea scriitorilor "a făcut din el un ţap ispăşitor şi o sperietoare". Această "prefectură a poliţiei literare îl prezintă drept un poluant [corect: poluator], dar aceasta nu o împiedică să accepte bucuros devizele poluate ale capitalismului. Dimpotrivă, i se spune "discret" să mai aducă".

- "Situaţia din România este aceeaşi cu cea din Cehoslovacia. Aceeaşi Biafră (capitala Moscova)". Cehi, polonezi, germani de răsărit şi bulgari se află sub ocupaţie rusească, "noi românii sub ocupaţia noastră românească, infinit mai dureroasă şi mai eficientă". "Românii sînt sclavi în propria lor ţară", "20 de milioane de deţinuţi politici în civil".

- "Cei doi C (dl. şi d-na Ceauşescu) au aruncat, cu trei c: ciomag, căluş şi corupţie, pe cetăţenii români cu mii de ani în urmă în evoluţia lor istorică".

- "Nicolae Ceauşescu ar putea trimite o scrisoare de solidarizare cu Carta 77, dovedind că este consecvent declaraţiilor din 1968, că luptă pentru socialism, democraţie şi umanism".

- "Primirea la Cornel Burtică este o manevră abilă în vederea Conferinţei de la Belgrad".

- "Oficialităţile se tem nu numai de răbufniri dincolo de atitudinea apatică, de expectativă, ci şi de bacilul dorului de Occident" - aşa se explică "arestările", "internările în spitale de psihiatrie", "supravegherea poliţienească".

- "Mişcarea pe care o conduce nu are program politic", "nu se gîndeşte la revoltă, ci la aplicarea legilor naţionale şi a hotărîrilor internaţionale semnate de guvern".

- Arme ca "cuvîntul, condeiul, conştiinţa" fac "posibilă lupta împotriva înjosirii programatice a omului" de aceea intenţionează "să continue critica publică chiar cu riscul de a fi închis".

- "Presa occidentală poate să exercite o anunită influenţă care să permită continuarea acţiunii".

- "Mesajele primite din partea compatrioţilor care trăiesc în străinătate" arată că "sînt pregătiţi să facă tot ce este posibil să ajute".

- Dacă va fi arestat, va considera aceasta o ilegalitate, se va opune interogatoriilor şi va face greva foamei, iar dacă va muri în închisoare sau familia va suferi vreun "accident" răspunderea o vor purta funcţionarii aparatului de oprimare".

- Românii nu au structură de răzvrătiţi, ci de "slugi clevetitoare". "Relaţiile dintre supuşi şi stăpîni - străini sau nu - continuă tradiţia seculară de sabotare a istoriei, apărare pasivă, mici înţelegeri" de "frate cu dracu pînă treci puntea"; "Românul sabotează muncind în bătaie de joc, denigrează, insultă în spate pe stăpân, dar imediat ce stăpînul apare, arborează o expresie de mare satisfacţie, mergând pînă la mulţumiri. Nu putem depăşi stadiul prerevoltei, poate pentru că nu am ieşit din preistorie".

B. - <u>Recenzii asupra cărţilor sale apărute în străinătate</u>:

a) **Ostinato** - editura Suhrkamp, 1971 (lb. germană) respectiv "**Celula Liberabililor**" - editura Gallimard, l972 (lb.franceză).

- "Personalitatea autorului şi subiectul romanului care redă experienţa sa din lumea concentraţionară îl apropie de Soljeniţîn.

- Cartea nu condamnă sistemul social-politic ci numai abuzurile şi erorile sale, "o parte din crimele şi arbitrariul denunţate public în mai multe rînduri de secretarul general al P.C.R."

- În carte, "libertatea nu este decît deschiderea spre închisoare". "Trecutul vizează evident prezentul".

- "Cenzura nu s-a înşelat. Ea nu-l condamnă, pe Goma pentru căutări estetice, ci pentru justificarea regimului printr-o metaforă a absurdului. Domnul Ceauşescu s-a recunoscut oare în portretul Marelui Inchizitor?"

- Structura complicată a romanului, procedeele stilistice "produc într-o ţară comunistă efectul unei îndrăzneli inadmisibile", atrag acuzaţia de "formalism". "Calităţile literare" îl apropie de Joyce, Queneau şi Dostoievsky.

b) **Au fost patru** [?] editura Gallimard, 1974 - traducerea în limba franceza a romanului **"Uşa"**

- Romanul este o variaţie pe tema stalinismului...

- Trecutul este mereu prezent, a construit "o societate închisă ca simbol al unei situaţii sociale actuale".

- Florica reprezintă "un tip de comunist propriu contextului românesc".

- "Ar fi caricaturizat pe şeful de stat şi pe soţia sa".

c) **Gherla**, editura Gallimard 1976 (lb. franceză):

- Este o "chintesenţă a întregii literaturi a gulagului".

- "Gulagul românesc apare mai crud, mai sîngeros, mai kafkian decît cel al lui Stalin".

- Goma "a spus negru pe alb" ceea ce alţi scriitori din România au spus "într-un stil abuziv" [corect: aluziv].

ANEXA I

Declaraţii, interviuri acordate de Paul Goma unor agenţii de presă si ziarişti din Occident; Scrisori adresate unor foruri şi persoane din tară şi din străinătate parvenite [tăiat cu o linie] în Occident şi [tăiat cu o linie] reproduse în presă [prin intermediul unei săgeţi, topica a fost schimbată astfel: *Scrisori adresate unor foruri şi persoane din ţară şi din străinătate reproduse în presa din Occident]*.

*1) Interviu acordat agenţiei Associated Press în octombrie 1971, [subl. de mână] în legătură cu transmiterea la postul de radio "Europa liberă", a romanului "***Ostinato***", reprodus în* [scris de mână] *Suddeutsche Zeitung* nr. 253/23 octombrie 1971, cotidian politic din R.F.G.; *Die Welt* nr. 246/22 octombrie 1971, cotidian politic din R.F.G.; *International Herald Tribune* nr. 27. 609/21 oct. 1971, coti-dian politici din S.U.A., *Figaro* nr. 8442/5 octombrie 1971, cotidian politic din Franţa [numele ziarelor sunt aduse şi inserate aici din josul paginii, prin intermediul unei săgeţi].

"Este absurd. Ascult propria mea carte la radio iar eu n-am văzut niciodată un exemplar din ea. Cartea a devenit un instrument politic internaţional, ceea ce n-a fost intenţia mea. Dar guvernul îşi complică greşelile dacă vrea să distrugă cartea. *Nepermiţîndu-se publicarea ei aici, a fost deja o eroare. Dar să facă caz deoarece a fost publicată în Vest este una şi mai mare care va garanta succesul cărţii...* [bifat cu semnul 'văzut'] *Am scris cinci scrisori editurii germane.* [bifat cu sem-nul văzut] În prima am rugat să nu se facă un caz politic; am cerut apoi amînarea termenului de apariţie, pe urmă eliminarea unor pasaje. Am fost nevoit să renunţ chiar la publicare. *Dar nici una din aceste scrisori nu au fost expediată...* [bifat cu semnul văzut - o săgeată indică inse-rarea după propoziţia: *Am scris cinci scrisori editurii germane*].

Un activist de partid mi-a spus mai întîi că despre asemenea lucruri se poate vorbi numai cînd eşti o persoană destul de importantă ca să ţii discursuri... Mai tîrziu mi s-a spus că romanul nu are valoare literară şi este antisovietic. Iar aici am o scrisoare oficială în care mi se reproşează că romanul nu corespunde realităţilor noastre socialiste...

Nu că au revenit vechii stalinişti, ci realitatea e mult mai gravă: există o generaţie de tineri de stalinişti, care se interesează doar de cariera lor, de nimic altceva."

2) Interviu acordat lui Christian Schmidt Häner, [corect: Häuer] de la *"Süddeutsche Zeitung", (no. 278. din 20/21 noiembrie 1971 - al ziarului)* [adăugat de mână]

Întrebare: Care credeţi că este motivul că "Ostinato" nu a apărut, pînă acum în România?

Goma: Am spus-o şi mai de mult: din cauza funcţionarilor care sînt nu numai fricoşi, limitaţi, ci şi prea zeloşi. Ei au dat un consemn

potrivit căruia *nu tot ceea ce se spune de sus,* [subliniat de mână] de la tribună, poate fi scris. Aceasta se referă de exemplu şi la unele abuzuri şi greşeli despre care Ceauşescu a vorbit de mai multe ori de la tribună, dar care nu pot fi abordate de scriitori. În afară de aceasta, am tratat subiecte care - cu toate că nu sînt chiar tabu - sînt foarte dificile. Acestea sînt închisoarea, abuzul de putere, dogmatismul şi alte fenomene care s-au manifestat în epoca stalinistă. În sfîrşit mai există un motiv: prisma funcţionarilor culturali - am scris un roman fără a urma un anumit procedeu: eroul romanului nu a ieşit reeducat din închisoare...

Î[ntrebare]: După apariţia cărţii aţi fost supus - potrivit unor relatări din Occident - unei anumite presiuni?...

G[oma]: Această presiune s-a manifestat prin neprimirea cores-pondeţei - de la 1 septembrie nu am mai primit nici o scrisoare şi mi s-a comunicat că nici scrisorile mele nu au ajuns la destinaţie. Alte exemple: exemplare care mi-au fost trimise, conform informaţiilor, din R.F.G., nu le-am primit. Telefonul meu s-a întrerupt dintr-o dată în mod ciudat. S-a făcut şi încercarea de a mă exclude din partid. Dar această încercare nu s-a putut realiza, participarea la respectiva adunare a Uniunii scriitorilor cînd să fiu discutat într-o altă adunare, deoarece nu se puteau pronunţa asupra comportării sau nevinovăţiei mele decît după luarea la cunoştinţă a întregului caz... Au circulat şi zvonuri că voi fi îndepărtat din redacţie. Am fost ameninţat direct de oficialităţi că trebuie să părăsesc redacţia. Dar m-au liniştit asigurările date de Uniunea scriitorilor şi directorul publicaţiei, astfel încît lucrez mai departe.

I: Vă mai aşteptaţi la represalii în viitor?

G: Nu.

I: În aceste zile la Bucureşti C.C. al P.C.R. a discutat îmbunătăţirea activităţii ideologice şi de educare socialistă a maselor. Conducerea de partid română a iniţiat în iulie nişte măsuri care în Occident au fost parţial apreciate ca o rigidizare a politicii culturale. Cum se răsfrîng aceste măsuri asupra scriitorilor, asupra situaţiei artei în România?

G: Se pare că recenta plenară a anunţat o îmblînzire *a tezelor din iulie, - mai ales în domeniul artei.* [bifat cu semnul văzut] În ceea ce priveşte educarea şi conştiinţa socialistă - acesta este un alt domeniu. Noi vorbim acum numai despre artă, în speţă despre literatură - şi aici pare să existe o oarecare pondere. În iulie scriitorii *au intrat în panică. Aveau sentimentul unei situaţii fără ieşire* [subliniat de mână] chiar de adîncă durere, pentru că abia ne desprinsesem de perioada stalinistă... Recent evoluţia ameninţătoare pare *să se fi diminuat* [subliniat de mână] sau activiştii culturali au fost mai *struniţi, fiindcă de frica răspunderii, săriseră peste cal* [bifat cu semnul văzut] şi se arătau mai catolici decît papa. Asigurările care ni se dau că nu va fi o reîntoarcere la anii 1952 nu ajung. Sînt necesare fapte şi anume ca volumele care au fost oprite să poată apărea, mai ales cele din literatura universală, a căror înlăturare a fost făcută fără nici o chibzuinţă. Acum este propa-

gată din nou noţiunea de "realism socialist". Poate ar fi bine ca în practică literatura realistă curajoasă să fie tratată după cum se afirmă".

("Süddeutsche Zeitung", nr. 278. din 20/21 noiembrie 1971). [tăiat de mână]

3) Interviu acordat Sandei Stolojan apărut în *cotidianul elveţian* [adăugat de mână] *"Journal de Genève"* no 271 din 18/19 noiembrie 1972 - [adăugat de mână, următorul cuvînt de după *1972* fiind şters total]

"S.S.: Paul Goma, după părerea dumneavoastră cenzura a evoluat faţă de epoca stalinistă?

P.G.: Desigur. Cenzura de ieri era "onestă" în felul ei: ea nu se temea să spună ce era permis şi ce nu. *Astăzi nu există o linie netă: cenzura pretinde că tabuurile nu mai există,* [bifat cu semnul văzut] că scriitorii pot scrie despre orice... dar nu... oricum... Conducătorii politici îi încurajează în zadar pe scriitori să abordeze în cărţile lor "punctele nevralgice" ale trecutului stalinist: Cenzura veghează ca aceste puncte să nu ajungă la cititor...

S.S.: Deci cenzorii, ei înşişi, au evoluat?

P.G.; Da, bineînţeles, cenzorii de ieri erau semianalfabeţi care interziceau pur şi simplu ceea ce nu ştiau sau nu înţelegeau. [bifat cu semnul văzut: unul mult mai mare decât precedentele] Cei de astăzi sînt toţi intelectuali rafinaţi, diplomaţi universitari. Printre ei se afla nenumăraţi scriitori, sau mai bine zis foşti scriitori (nu poţi rămîne scriitor cenzurîndu-ţi confraţii), sau mai bine... viitori autori.

Autocenzura.

S.S.: Paul Goma, aţi pomenit de mai multe ori în cursul discuţiei *pericolul autocenzurii. Nu este ea una din victoriile cele mai periculoase ale cenzurii?* [subliniat de mână]

P.G.: *Din nefericire da. Cenzura durează de atîta timp* [subliniat de mână] şi a apelat la mijloace *atît de radicale, încît scriitorul*, [subliniat de mână] în consecinţă, se simte supus interdicţiilor încă din prima fază a redactării cărţii. Dintr-un anumit punct de vedere autocenzura poate fi mai degrabă un reflex general uman, decît o reacţie a scriitorului, reflex creat după o domnie îndelungată şi sistematică a cenzurii. Singurul neajuns este că ea îl distruge pe scriitor: într-o bună zi depăşind "faza" în care gîndeşte adevărat, va prefera minciuna; el va ajunge să nu mai gîndească... ceea ce gîndeşte cu adevărat.

S.S.: Nu rezultă prin autocenzură o oarecare lipsă de curaj la scriitorii români?

P.G.: Ei au fost atîta timp cenzuraţi, încît în fond s-au obişnuit cu… autocenzura. Acest sentiment uman este natural, dar... *trist. Pentru că nu numai că nu încearcă să replice* [subliniat de mână] cenzurii, să-i reducă exigenţele, ci din contră: în speranţa de a fi publicaţi ei ajung să sugereze *cenzurii noi reduceri, interdicţii posibile în viitor.* [subliniat de mână]

Din această complezenţă s-a născut o veritabilă para-literatură: cea "curajoasă", trebuie spus: pseudocurajoasă, fiindcă nu atacă decît răul secundar, minor sau inexistent, trecînd sub tăcere problemele reale mai dureroase. Pe lîngă această para-literatură oficială, *mai există literatura "amabilă" care nu spune nimic despre nimic.* [bifat cu semnul văzut] Aceste două orientări sînt copiii iubiţi ai cenzurii.

S.S.: Nu vă simţiţi în pericol? Cum aţi scăpat pînă acum de autocenzură ?

P.G.: Dacă "Ostinato" nu ar fi fost refuzat sistematic, dacă n-ar fi încercat să-mi smulgă modificări, cred că aş fi cedat autocenzurii. Dar ştiţi bine, acţiunea produce reacţiunea: dacă nu aş fi fost cenzurat cu atîta insistenţă şi brutalitate, probabil că n-aş fi încercat să scap de autocenzură. Iată-mă constrîns să mulţumesc cenzurii că m-a ajutat să mă detaşez în parte cel puţin de tutela sa…

Romanul interzis.

S.S.: De ce a fost interzisă "Uşa" în România? Despre ce este vorba?

P.G.: "Uşa" este primul volum dintr-un ciclu cuprinzînd patru romane: "În cerc", "7-1" şi "Gardă inversă" care completează ciclul intitulat "Alba". Îmi propun să arăt că oameni care au trăit mult timp într-un climat bîntuit de pericolul închisorii au o psihologie de deţinut, sînt "pregătiţi" pentru o detenţiune reală: astfel pregătiţi, din momentul în care se vor afla într-un spaţiu închis, se vor simţi în stare de detenţie. La fel în "Uşa", patru femei se află într-un castel [traducătorul a confundat *chateau* cu *chalet*: cabană] la munte. Camera în care se află este închisă deodată printr-o *poartă dublă fără ca ele să ştie de ce* [subliniat de mână]: din clipa în care constată că *uşa este ferecată aceste femei au o mentalitate de deţinute mergînd pînă la a-şi stabili un "program de celulă'", a alege un "şef de celulă".* [subliniat de mână]

S.S.: *Dar de ce interdicţia?* [subliniat de mână]

P.G.: *Nu ştiu, nu mi s-a răspuns niciodată deschis,* [subliniat de mână] precis şi rezonabil. În realitate "Uşa" a fost respinsă în linişte. Am fost acuzat de pornografie, de "prezentare eronată a realităţii", de "calitate artistică scăzută"...

S.S.: Deci pentru a reveni la literatura română actuală, cum trebuie situată mişcarea onirică *despre care s-a vorbit atît?* [subliniat de mână] Este o literatura de evaziune?

P.G.: Nu. Adevăratul "evazionism" îl constituie para-literatura despre care v-am vorbit şi nu mişcarea onirică atacată din toate părţile de cenzură sub pretext de evazionism. Cea mai bună dovadă că oniricii nu sînt evazionişti esta furia cenzurii împotriva lor. Cenzura a înţeles foarte bine că visul oniricilor nu este un vis, un spaţiu de refugiu, o evaziune din realitate. El este un vis real, un coşmar al unei perioade trecute - stalinismul - ai cărui copii "veghează" ca astăzi să nu mai transpire nimic despre ceea ce a fost ieri.

Credeţi-mă, oniricii nu evadează. Ei trec pur şi simplu într-o altă

realitate, fiindcă la noi stalinismul şi toate consecinţele lui n-au fost un vis, ci o realitate de coşmar. Notaţi: aceasta este interpretarea mea; s-ar putea ca oniricii să nu subscrie.

Rolul scriitorului.

S.S.: În definitiv, care ar trebui că fie după dvs. rolul scriitorului într-un astfel de regim?

P.G.: Scriitorul este un martor. Cu alte cuvinte, el trebuie să spună adevărul, chiar dacă acesta face rău. În România - din fericire mai mult ca în altă parte - cititorul este un fel de coautor. Pînă acum acest coautor a fost înşelat, stropit cu apă de flori. Dar el este răbdător şi aşteaptă mereu. *Aşteaptă ca scriitorul să se reabiliteze faţă de el însuşi şi în ochii cititorului lui, lucru pe care nu-l va putea face dacă va colabora cu cenzura. El trebuie deci să reziste, iar dacă nu poate învinge, trebuie să o ignore, pentru a scăpa de autocenzură".* [în dreptul paragrafului italizat apar o grămadă de semne ilizibile, din cauza fotocopiei]

(Journal de Gèneve nr, 271 din 18-19 noiembrie 1972, cotidian politic din Elveţia. Interviul realizat sub titlul "Cenzura în ţările de răsărit") [tăiat de mână atît orizontal cît şi vertical]

4) Interviu acordat lui Dieter Schlesak, [apare un insert deasupra căruia este scris de mână ceva ilizibil] apărut în *revista vest germane no 296 din dec 1972* [adăugat de mână] "Merkur". [ceea ce este scris după "Merkur" este ilizibil din cauza puternicei ştersături de mână]

"Dieter Schlesak: După părerea mea, romanele tale fac parte din acea literatură a unei perioade istorice de tranziţie, care a început în ţările socialiste o dată cu combaterea oficială a practicilor staliniste. S-a deschis o nouă perioadă în literatura socialistă, foarte critică şi plină de conflicte, în acelaşi timp *însă plină de posibilităţi.* [subliniat de mână haotic, cu o linie care se întinde oblic pe 2 rânduri] Forţa motrice o constituie traumatismul recentului trecut şi, aşa cum remarca Georg Lukács, pe vremuri atras de stalinism, "purcederea hotărâtă la dezlegarea prezentului" se poate face numai "prin elucidarea perioadei staliniste, antecedent moral-uman al fiecăruia care acţionează în realitatea prezentă". Literatura română se află deci în pragul reconstruirii realităţii. În ce cred astăzi foştii stalinişti, care au crezut pe vremuri în realismul socialist?

Paul Goma: Într-un realism fără anexa "socialist". Desigur doar termenul, cuvîntul de groază le inspiră teamă, nimic altceva. Autorii români, chiar şi foştii stalinişti, înlătură cu curaj această sperietoare de ciori care se intitula "realism socialist". Ei resping termenul, fără însă a dezaproba concomitent şi sistemul politic... [subliniat de mână cu aceeaşi linie care se desfăşoară oblic pe 2 rânduri]

D.S.: Dar cum poţi aproba prezentul "sistem" şi respinge noţiunile de "socialism" şi "marxism". Asta ar însemna să te autoneutralizezi.

P.G.: Autorii români sînt realişti şi vor să-şi spună cuvîntul ca

realişti. Nerealişti sînt cei care cer autorilor să fie "realişti". Aceste persoane cer un lucru şi vor altul. În ochii lor adevărul nu are voie să fie altceva, decît o realitate aprobată de ei. *Literatura* [deasupra cuvântului apare un semn ilizibil din cauza proastei calităţi a fotocopiei] adevărata realistă este *interzisă,* [deasupra cuvântului apare un alt semn ilizibil] textele critice sînt amputate pe masa de cenzură, permisă este doar fuga de realitate: texte proaste, declaraţii false. Cei care se tem deci de realism nu sînt autorii, ci cenzura. Este un lucru lesne de înţeles. Dacă s-ar permite o literatură dîrză [?] a prezentării realităţii interioare şi exterioare şi a punctelor de convergenţă ale acestora două, cenzorii ar trebui să se întoarcă la meseriile lor de bază, în premisa că mai ştiu şi altceva decît "să conducă" şi "să dirijeze cultura".

D.S.: N-ar putea fi bătuţi aceşti "dirijori" cu propria lor armă? În mod cert autorii sînt mai inteligenţi şi-şi cunosc mai bine meseria. N-ar putea lua cît mai des legătura directă cu conducerea, căci ea constituie în această perioadă de trecere forţa motrice pozitivă, fiind din punct de vedere politic cel puţin "înstrăinată".

P.G.: Acei autori, care prin poziţia lor politică *au acces la conducerea de partid, sînt scriitorii activişti, care pentru a nu-şi pierde fotoliul* [subliniat de mână şi bifat cu semnul văzut] (fotoliul fiind, după cum bine se ştie, cel mai preţios instrument de lucru al scriitorului!), spun minciuni gogonate, minciunile lor vizînd ambele sensuri. Ei mint conducerea politică cam astfel: "Autorii noştri n-au nici un de greutăţi, ci din contră... prea stimate tovarăşe C[eauşescu]., în numele tuturor autorilor vă mulţumesc cu adîncă recunaştinţă..." Iar autorilor, care aşteaptă rezultatul unor asemenea întîlniri, li se anunţă fericita veste: "Conducerea superioară de partid va pune în curînd în discuţie problema pe care am ridicat-o, analizînd-o, acţionînd în consecinţă", sau "Conducerea superioară de partid este de părere că nu este acum momentul oportun pentru a se ridica această problemă - de exemplu problema cenzurii. Să mai aşteptăm, condiţiile nu sînt coapte." Cînd, cu ocazia unor astfel de convorbiri, Nicolae Ceauşescu l-a întrebat pe preşedintele Uniunii scriitorilor, care sînt "problemele spinoase" ale autorilor, acesta a răspuns prompt: "Scriitorii români nu au decît o singură problemă: Ei ar dori o casă a scriitorilor, undeva pe litoralul Mării Negre". După o pauză neobişnuit de lungă, Ceauşescu a răspuns: "Mă bucur că scriitorii noştri nu au decît probleme de acest gen. Problema să fie soluţionată urgent!" Astăzi scriitorii români au în Mangalia Nord, pe frumosul litoral, o "casă a scriitorilor" după toate regulile artei.

D.S.: Adică *depolitizare, reducere la privilegii.* [pasajul italizat pare încadrat între 2 paranteze pătrate. Calitatea fotocopiei nu permite descifrarea semnelor] Realitatea este deci realitatea creată artificial de Mijlocitori: o poezie a minciunii.

P.G.: In ochii cenzorilor, autorii şi publicul sînt lipsiţi de importanţă, căci potentaţii acestora sînt convinşi că numai ei - prin restricţii şi dirijarea literaturii pe o "cale permisă" - au creat literatura. Cenzorii se văd în textele apărute ca într-o oglinda şi îşi spun: "Ia priveşte, cine

creează în realitate literatura? Nu artiştii, aceste creaturi nenorocite, care în fond nu scriu altceva decît ceea ce le dictez EU." Din fericire autorii nu au *aceeaşi* [cuvântul pare să fie subliniat] părere despre "utilitatea" cenzurii. În ceea ce priveşte lenta distrugere a barierelor cenzurii, sînt mai curînd optimist...

D.S.: Se pare că birocraţia ar dori să împiedice prelucrarea unui traumatism vechi, dar încă nevindecat şi să rămână la o stăpînire timidă, venită din amintiri deoarece se teme că aspectele neostaliniste ale societăţii, pe care ea le încorporează, ar putea fi descoperite. Vezi vreo şansă de autosalvare? [reapar liniile isterice trasate oblic cu mâna, fără extremităţi clare]

P.G.: Nu există nimic ce nu poate fi schimbat, trebuie doar găsită maneta prin care această pseudorealitate să fie scoasă din ţîţîni, şi mai ales curajul de a *manevra* [cuvânt tăiat cu o linie oblică] această manetă şi de a prelua toată responsabilitatea.

D.S.: Şi care ar fi această manetă, cel puţin deocamdată?

P.G.: Scrisul...

D.S.: În toamnă, a apărut la editura Suhrkamp noul tău roman "Uşa", o carte mai subţire ca "Ostinato", dar înconjurată de asemenea de aureola unui scandal. Unul din foştii tăi prieteni a lansat zvonul că romanul ar fi un roman codificat...

P.G.: Hai să enumerăm cîteva "chei" (mai potrivite) pentru "Uşa". De exemplu: oamenii, care au trăit multă vreme în condiţiile închistării [corect: închisorii], redevin deţinuţi o dată cu primele semne care arată că o uşă stă să se închidă pe dinăuntru. Sau o altă cheie: absenţa închisorilor nu este suficientă spre a-i face pe oameni liberi. Nu am folosit modele pentru personajele mele, *dacă cineva vrea să se regăsească în roman - cu atît mai rău pentru el. Cenzurii însă, i-a revenit, prin această calomnie, un cadou regesc,* ***astfel a avea*** *"un argument"* [cuvintele subliniate se vor inversate prin intermediul unui semn grafic scris de mână; pasajul subliniat a fost marcat cu o linie verticală]

D.S.: Prin fragmentele din "Ostinato" citite în cercul literar al lui M. R. Paraschivescu, precum şi prin interviul tău împotriva cenzurii publicat într-un almanah, nu prea te-ai *făcut* [scris de mână şi inserat în text] îndrăgit. "Ostinato" a fost interzis. "Uşa" de asemenea... [întregul paragraf a fost marcat cu o linie verticală în stânga căreia a fost scris de mână şi încercuit un *X*].

P.G.: Au existat o mulţime de pretexte pentru această interzicere. În primul rînd: pornografia... "Femeile acestea sînt cam lesbiene" (aceasta se referă la personajele din "Uşa"), *mi-a explicat profesorul de logică Dumitru Ghişe, secretarul cultural al C.C.* [bifat cu semnul văzut] La întrebarea unui publicist francez al O.R.T.F.-ului, într-un dialog direct Paris - Bucureşti intitulat: "De ce Goma este interzis în Romania?" fosta mea profesoară de literatură, *doamna Zoe Dumitrescu-Buşulen***g***a [g-ul a fost adăugat ulterior, de mână, în locul* **c***-ului iniţial] a dat un răspuns clar: "Cartea lui Goma este pornografica, există de pildă acolo un pederast"...* [bifat cu semnul văzut]

D.S.: Care a fost adevărata cauză pentru care “Ostinato” a fost interzis: campania de calomnii, “Uşa”, sau, după cum ar dori să creadă Occidentul, înăspririle neostaliniste din România? [paragraful a fost marcat cu o linie verticală]

P.G.: Calomniile n-au făcut decît să accelereze interzicerea lui “Ostinato”. Cenzorii noştri nu sînt decît culegători profesionişti de cuvinte, ei se tem de orice cuvînt (chiar şi de propriile lor cuvinte). Pînă în mai 1970, nu au îndrăznit să interzică “Ostinato”, n-au făcut decît să se lege de cuvinte şi să disece frazele. Atunci “prietenul” le-a servit un “argument autentic”... în sensul că Goma nu scrie numai o literatură incomodă, el insultă şi pe conducătorul de partid şi de stat - deci însuşi partidul! Pînă atunci cenzorii s-au mulţumit să-mi reproşeze o simpatie pro-nazistă, pentru că nu am făcut din sasul transilvănean din “Ostinato” un Hitler în miniatură. Sau, m-au acuzat de antisovietism, referitor la “marele inchizitor”, apoi de prosovietism - un colonel al securităţii statului care m-a urmărit într-o misiune secretă, a informat occidentul neştiutor despre activitatea de spionaj a lui Goma în favoarea Uniunii Sovietice... *În sfîrşit,* **Du***mitru* **Po***pescu* [doar prima silabă a fiecăruia dintre cele 2 cuvinte este subliniată de mână] *actualul ministru al culturii a furnizat o a patra versiune:* [bifat cu semnul văzut] interzicerea cărţii nu a fost făcută din considerente politice, ci din considerente pur literare: “Ostinato” ar fi pur şi simplu un roman slab.

D.S.: Adevăratul motor al cenzurii pare a fi un mecanism diabolic de neîncredere şi nesiguranţă Este compensată aceasta nesiguranţă printr-un supracontrol?

P.G.: Mai bine zis ea se continua pînă în maşina de scris a autorului. Rezultatul este autocenzura - cel mai rău şi cel mai tragic fenomen. Dar după fiecare catastrofă, care presupune şi mutaţii biologice, în acest post-stalinism a încolţit o sămînţă din care răsare un nou tip de om.

D.S.: *Deci, noua conducere de partid a încercat în zadar să introducă norme noi, infecţia interioară se menţine?* [bifat cu semnul văzut]

P.G.: Pentru a stîrpi într-adevăr stalinismul, nu ajung normele noi, chiar dacă acestea au un caracter antistalinist. *Stalinismul a pătruns în sufletul poporului datorită fricii care a durat ani de-a rîndul.* [bifat cu semnul văzut]

Frica [subliniere îngroşată] trebuie stîrpită, nu numai din sufletele celor stăpîniţi, ci mai ales din sufletele acelora care ocupă posturi importante. Pentru ca să nu le mai fie teamă să facă, ceea ce pretind că fac...[pe spaţiul rămas liber, cineva a desenat două linii orizontale paralele]

Această frică, încă “cultivată” stă la baza unui mecanism de înlănţuiri diabolice: redactorii, lectorii, directorii de editură trebuie să răspundă cu “capul” de atitudinea lor politică corectă faţă de manuscrisele propuse pentru tipar.

D.S.: Deci, o structură care, în această societate socialistă prin

structură, interzice o literatură cu adevărat socialistă? Căci, eu cred că şi operele tale fac parte din ea.

P.G.: Mai mult: "Adevărata poziţie politică" îşi schimbă zi de zi nuanţele. Ceea ce este astăzi "bine" poate fi mîine mai puţin bine sau complet "greşit".

Redactorii nu au certitudinea că aprecierile lor pozitive nu vor fi luate mîine drept "lipsă de vigilenţă" sau drept "complicitate". Dar cine vrea să gireze cu capul pentru sine însuşi, nemaivorbind pentru altul?

D.S.: Această "închisoare din cap", [subliniere îngroşată] o temă din "Ostinato", este tema principală din *UŞA* [cuvântul "UŞA" a fost adăugat de mână peste un alt cuvânt - ilizibil din cauza ştersăturii pronunţate]

P.G.: În "Ostinato" nelibertatea a fost închisoarea propriu-zisă, palpabilă. În "Uşa" este închisoarea dinăuntrul oamenilor, traumatismul suferit îi obligă să-şi construiască benevol o închisoare.

D.S.: Şi ce înseamnă asta referitor la acţiunea cărţii?

P.G.: Patru femei observă deodată că sînt închise într-o cabana pe munte. Nimeni nu ştie cum. Din acest moment ele îşi însuşesc psihologia unui deţinut şi acţionează ca atare: trag la sorţi paturile, aleg un paznic al celulei [corect: şef de cameră/celulă], stabilesc "program pentru omorîrea timpului", un "regulament de funcţionare" ş.a.m.d. - ca într-o celulă adevărată. Numai o singură persoană, o fată de 15 ani se opune "detenţiei".

D.S.: Ce repercursiuni are această psihologie de închisoare asupra femeilor?

P.G.: Încăperea închisă trezeşte sexualitatea. Ele îşi povestesc diferite "aventuri" erotice, unele reale, altele născocite.

D.S: Deci de aici apare pornografia.

P.G.: De aici. A doua componentă a "detenţiei" este esenţială. Celula declanşează spovedanii - spovedanii în sensul recunoaşterii greşelilor. Astfel activista Iosub îşi purifică [?] pentru prima oară în viaţa ei amintirile: ea povesteşte cum a "activat" la colectivizarea obligatorie a agriculturii române.

D.S.: Pentru cenzură aceasta a constituit desigur un motiv, de a te învinui de "falsificarea realităţii obiective".

P.G.: Exact. Celelalte două femei cunosc numai evenimentele sistemului stalinist, ele nu au fost niciodată într-o închisoare propriu-zisă.

D.S.: Şi fata? Ea este doar fiica unui înalt activist? Poate ea să reziste pentru că a trăit într-un mediu asigurat?

P.G.: Numai în parte. În primul rînd se opune, pentru că este tînără. Oamenii tineri nu acceptă prin natura lor forme de viaţă premortale, ca ce exemplu, detenţia.

D.S.: *Deci tineretul care respinge stalinisnul sufletesc.* [bifat cu semnul văzut]

P.G.: Printre altele şi asta. Dar eu am vrut să spun, că copii [sic!ţ] foştilor înalţi activişti au cea mai puternică alergie împotriva stalismului. Pe de o parte sub presiunea interzicerilor paterne "de a evita

plebea şi de a rămîne în propriile cercuri” ei află adevărul de la prietenii lor, de la colegii de şcoală, din “afară”; pot deci compara, ceea ce este “real” cu ceea ce nu prea se spune. Pe de altă parte se adaugă posibilităţile de informare de acasă, unde pe baza unei poziţii politice şi sociale aparte pot afla direct de la “sursă”, dar şi din presa străină şi din călătorii, lucruri care rămîn ascunse muritorilor de rînd.

D.S.: Salvarea vine deci de la copiii elitei?

P.G.: Nu tocmai asta, dar oamenilor le vine mai uşor cînd află că bunul Dumnezeu nu bate cu bîta ci... cu copiii.

D.S.: Investigaţii de conştiinţă antistalinistă?

P.G.: Stalinismul a trecut, rămîn doar rănile deschise. Stalinismul a fost dramatic, desigur, dar poststalinismul este tragic... convalescenţa se dovedeşte a fi o adevărata boală.

D.S.: Cînd crezi că va fi posibilă adevărata convalescenţă?

P.G.: În aproximativ l0-15 ani: oamenii ar trebui măcar să uite că sînt bolnavi. Sîngele otrăvit, celulele distruse se regenerează relativ repede. Dar nu psihicul amputat, cu atît mai puţin conştiinţa, sentimentele. S-ar putea ca şi urmaşii celor răniţi să moştenească dramatismul. Speranţa noastră crede numai în acei oameni tineri, dar şi maturi, copiii protipendadei, dar şi ai muritorilor de rînd care s-au opus “detenţiei” şi se opun în continuare. Închisoarea şi libertatea sînt în noi înşine, nu în afara noastră. Important este şi faptul că există oameni (şi nu sînt puţini) care rămîn benevol mai departe în detenţiune. Pentru a putea elibera un om, trebuie înlăturată şi sursa propriei detenţii. Pentru a distruge teama, trebuie înlăturate motivele [corect: cauzele] ei.

D.S.: Datorită “interpretării amicale” [“amicul” fiind Alexandru Ivasiuc] a “Uşii”, o carte unde sînt atinse tocmai aceste teme, ai scris o scrisoare lui Ceauşescu, probabil în speranţa că acest om, care a contribuit cel mai mult la înlăturarea urmărilor stalinismului intern şi extern, va spune un cuvînt în cazul tău.

P.G.: Eu m-am adresat lui, mai ales fiindcă în această afacere calomnioasă a fost implicat şi numele său, dar şi pentru că la noi el este “cea mai înaltă instanţă”. Pentru aceasta am fost exclus din partid, şi nu în cadrul adunării generale a organizaţiei de partid, căci aceasta s-a opus, ci am fost “lichidat” fără zgomot. La 15 martie mi-au comunicat patru autori şi trei activişti că nu am fost niciodată primit în partid.

[pe spaţiul liber rămas în stânga paginii au fost notate de mână o serie de semne, cuvinte, cifre, ilizibile, din nefericire, din cauza proastei calităţi a fotocopiei]

D.S.: - Răspunsul pozitiv la scrisoarea ta a fost deci paşaportul pentru plecarea în Occident. Se spera că astfel vor scăpa da tine?

P.G.: Îmi pare nespus de rău, însă această bucurie nu le-o pot face. În orice caz sînt pregătit pentru orice “întîmplare” imaginabilă, de exemplu că vameşii vor găsi *în bagajele mele un pacheţel cu stupefiante.* [bifat cu semnul văzut] Acest lucru ar rezolva unele probleme, pentru cei ce nu mă aşteaptă acasă cu flori, dar categoric nu pe cea mai importantă.

D.S.: Şi anume?

P.G.: Că în curînd voi pleca acasă pentru a-mi scrie cărţile...

D.S.: Turiştii din Răsărit veniţi în Occident sînt cuprinşi de o boală ciudată, pe care eu aş numi-o "nevroză occidentală".

P.G.: Dacă prin "boala" înţelegi acea stare de nelinişte, ce se declanşează aparent fără nici o motivaţie, nemulţumirea surdă, trebuie să ştii că am fost şi eu contaminat. Probabil că voi fi vindecat abia atunci cînd voi fi din nou acasă, în România.

D.S.: Care sînt cauzele acestei nevroze care nu se ameliorează nici după mai mulţi ani?

P.G.: În cazul meu există o explicaţie foarte simplă: am plecat din ţară pentru prima oară mult prea tîrziu. Primul voiaj în străinătate l-am făcut la 37 de ani. Doi prieteni bucureşteni mi-au spus la Paris: "este mult prea tîrziu". Aceasta nu are nici o legătură cu "insuccesul" din Vest, căci ştim că aici nu umblă cîinii cu colagi în coadă; dezamăgirea este de altă natură: am sperat să pot comunica, să mă înţeleg aici…

D.S.: Cu cine?

P.G.: În primul rînd cu oamenii, dar şi cu aerul, natura, zgomotele, miresmele.

D.S.: Asta înseamnă că simţurile se blochează?

P.G.: Nu ştiu dacă simţurile se "blochează" sau dacă nu cumva oamenii, lumina, aerul, florile de aici sînt ocupate în altă direcţie, astfel că ele nu mai ajung pînă la noi.

D.S.: Este adevărat, nu au timp. Aceasta a fost şi prima mea impresie de care nu am reuşit să scap încă.

P.G.: Poate că motivarea se află în acest "prea tîrziu". Maturitatea nu poate decît să dăuneze simţurilor. Omul doreşte să modeleze realitatea înconjurătoare, mai exact vrea să posede mediul înconjurător şi adesea acesta se supune. Şocul poate proveni deci şi de la faptul că această realitate occidentală nu corespunde imaginilor pe care ni le creasem noi despre Occident; nici oamenii, nici florile, nici pomii. Bineînţeles că nici aici lumina şi florile nu sînt în esenţă altfel decît în România. Dar conştiinţa noastră care se transformă aici ne obligă să vedem şi natura altfel, deoarece trebuie să o vedem altfel.

D.S.: Nu este comparaţia o altă explicaţie pentru nevroza occidentală?

P.G.: Categoric. În această situaţie păgubaşul nu este realitatea, ci eu, care m-am lăsat prins de această comparaţie.

D.S.: La fel li s-a întîmplat şi deţinuţilor din cărţile tale. Este aceasta "libertatea deţinutului" - a deţinutului fericit odinioară?

P.G.: Pe care din punct de vedere geografic o încerc asupra propriei mele persoane. Aştept cu nerăbdare să mă întorc în "celula" mea, acolo unde nu mai am nimic de pierdut. Liber eşti atunci cînd aştepţi realizarea libertăţii, cînd îţi mai poţi imagina libertatea.

D.S.: Consecinţa cea mai pozitivă a stalinismului poate fi considerată [aici apare un cuvânt tăiat cu 4 x-uri] aceea că a obligat oamenii să-şi imagineze, dincolo de graniţa ţării, paradisul, nelimitate spaţii ale libertăţii, ţări fictive. Utopii, psihologic reale pentru milioane. Aceasta

a creat însă posibilitatea de a te bucura: lipsa de libertate concretă creează o infinitate de libertăţi interioare. Acest lucru l-ai redat exact in "Ostinato". Eroilor tăi le era teamă de "afară".

P.G.: Ei aveau presentimentul comparaţiei, al confruntării nefericite în care, în mod firesc, fantezia este zdrobită. În cartea mea "Paza inversă" [corect: "Gardă inversă] vreau să compar libertatea cu libertatea. În "Ostinato" am făcut aceasta, însă vag, în "Uşa" am încercat să-mi explic detenţiunea interioară, în "Cercul" am vrut să demonstrez că detenţiunile interioare duc la pietrificare, iar în "7-1" că nici măcar moartea fizică, momentul agoniei nu-l eliberează pe deţinut de sufletul său închistat. S-ar putea crede că libertatea reală s-ar putea transforma în celulă grea pentru cei care ce au trăit permanent în starea de detenţiune.

D.S.: Cel ce nu mai aşteaptă nimic, nu poate fi liber. Acţiunea tuturor romanelor tale se petrece într-un spaţiu închis. Este oare celula trucul [corect: secretul, taina] pentru posibila tinereţe ? Ce ar fi dacă în "Paza inversă" ţi-ai plasa eroul într-un pustiu: într-un pustiu care tocmai prin golul infinit să se transforme într-o închisoare, într-un loc al speranţelor zadarnice? *Sau, în stilul lui Beckett, într-un coş de gunoi* ***pe*** [adăugat de mână] *care* ***îl*** [adăugat de mână] *care înconjoară fără sfîrşit, al timpului gol, distrus.* [ultimile două rânduri sunt bifate cu un văzut deasupra căruia a fost scris un X… strâmb]

P.G.: Eşti de părere să-mi plasez eroul în... libertate? Nu, eu nu cred: adevărata libertate este o închisoare. Eroul meu din "Paza inversă" se va întoarce răvăşit, zdrobit de comparaţia dintre libertatea imaginată şi cea reală. Dar el nu este la capătul puterilor. Va căuta în continuare libertatea pe care a visat-o în afara fiinţei sale, dincolo de zidurile închisorii şi ale graniţei ţării.

Şi cred că în cele din urmă o va găsi totuşi.

D.S.: După această călătorie a trebuit deci să constaţi că libertatea nu este numai lipsa închisorii Ne aflăm în faţa problemei dificile: nu li se cuvin mulţumiri paznicilor noştri pentru că ne-au pus în libertate tradus faslificator, corect: că ne-au privat de libertate]pentru o perioadă de timp?

P.G.: Eu am exprimat acest lucru încă în anul 1968 într-un interviu puternic atacat.

D.S.: Un lucru îmi este clar: există două libertăţi şi presiuni de sistem în Răsărit şi Occident. Ca principiu, libertatea din Occident nu este şi libertatea proprietăţii, a schimbului, a iniţiativei întreprinzătoare şi a aprecierilor morale rezultate din aceasta? Construcţia unei realităţi conform legilor pieţii, ale timpului, conform logicii posibilităţilor de cumpărare, sau de schimb? Blocarea, chiar privarea simţurilor şi cu aceasta a lumii exterioare, a "ritmului" care contravine ritmului nostru, îşi are originea în aceste "libertăţi".

Călătorii, care sînt orbiţi de această faţadă strălucitoare a valorilor de reclamă, constată şocaţi că în locul "substanţei" aşteptate ţin în mână un ambalaj frumos. Mai tîrziu obiectele frumoase şi sterile nu-ţi mai fac plăcere, iar aceasta face parte din nevroza occidentală. Oare nu

ar trebui avertizaţi oamenii din Răsărit să *nu-şi distrugă iluziile pentru a pune mâna să facă ceva din ţara lor,* [ulterior, un securist “cult” a modificat topica prin intermediul unor săgeţi şi adaosuri de cuvinte, în cele din urmă rezultând: *să pună mâna să facă ceva din ţara lor, pentru a nu-şi distruge iluziile*] în loc să aştepte şi să trăiască în provizorat?

P.G.: Eu nu sînt de părere că distrugerea iluziilor ar putea fi un medicament împotriva lenei sau a blazării. Tu afirmi indirect că, de exemplu, un surplus de mărfuri ar fi lipsit de importanţă, ba chiar dăunător. Aceasta pentru că voi aici v-aţi săturat şi nu mai cumpăraţi mărfuri, ci preţuri. Nouă ne lipseşte strictul necesar, alimente, îmbrăcăminte - şi “deservire”. Pentru a putea refuza ceva, trebuie mai întîi să-l cunosc, să-l am. Eu nu mă refer la surplus, ci la strictul necesar pentru a trăi.

D.S.: Situaţia este asemănătoare în Italia de sus, Grecia, Portugalia şi în “ţările în curs de dezvoltare”.

P.G.: Nu numai noi vedem Occidentul într-o lumină greşită. Şi Occidentul are o imagine strâmbă despre noi. Ceea ce vezi în grădina vecinului privind peste gard, pare mai ispititor ca fructele din propria grădină. Adevărul este că noi sîntem constrînşi că rămînem mai aproape de substanţă, de acele noţiuni, care în Occident au ajuns mai mult vorbărie goală, deoarece din punct de vedere material noi trăim mai prost şi sîntem ameninţaţi de nesiguranţă. Pentru noi noţiuni ca pîine, libertate au încă o rezonanţă şi un sens foarte concret. Cum să se apere oamenii cu un astfel de simţ nemijlocit faţă de stridenţele Occidentului? Faţă de surplusul de mărfuri, faţă de ofertă? *Cum să nu ne lăsăm “înşelaţi”, pentru a folosi vorba ta, de reclama bombastică pentru o realitate aparentă,* [bifat cu semnul văzut] dacă nu putem cunoaşte adevărul, dacă nu sîntem informaţi? Cine ne poate condamna că dorim din toată inima ceva ce ne-ar trebui atît de mult şi nu ne este permis să-l avem?

D.S.: Tu ai spus de asemenea, că Occidentul priveşte cu o oarecare invidie peste gardul vostru, în speranţa de a găsi acolo speranţa pierdută. Este sigur că, în ciuda totalei indolenţe, se conturează aici în Occident un tot mai mare interes pentru tot ce se petrece “dincolo”. Nu este numai teama sau goana după senzaţional, este de exemplu, în ceea ce priveşte receptivitatea faţă de literatura răsăriteană, încercarea de a găsi ceea ce pare pierdut aici în post-istoric: elementul, autenticul imposibil de reprodus.

P.G.: Tu zici post-istoric. Pînă de curind Occidentul a fost saturat de istorie (şi în sensul că putea fi exprimată, reflectată, interpretată), aşa că acum, într-un moment de “pauză”, se pare că istoria a ajuns la o stagnare.

D.S.: Deci tradiţionala confruntare a răsăritului “sufletesc” cu occidentul mai “raţional”? Sau a intervenit ceva nou, ca să spunem aşa, ceva global în aceste vechi relaţii încordate?

P.G.: Repaus în Occident - în această stare istorică interesul spiritual al Occidentului este pentru noi foarte normal.

D.S.: Chiar şi în afara confruntării dintre sisteme, să zicem ca un produs distilat?

P.G.: Da. Cel puţin pentru literatură, sigur. Interesul occidental pentru Răsărit nu este interesul pentru ceva “nou”, ci numai pentru amintire: o nostalgie, un dor după acel timp, cînd şi Occidentul mai crea istorie, mai avea ceva de sus. Poate că place tocmai acest fel de a fi al nostru, de a exprima din nou vechi “noutăţi”.

D.S: Poate exista speranţa unei iluzii şi anume că marea ruptură din 1945 de fapt nu a avut loc. O tîrzie binefacere a Răsăritului faţă de Europa Occidentală care prin blocul răsăritean şi prin sistemul său a fost privat da “timpurile de altă dată” şi de legitimările sale morale. Din rezervaţia istorică a stalinismului nu aduci deci numai dureri, ci şi o aureolă. Constituie aceasta, de exemplu, şi şansa literaturii române aici în Occident?

P.G.: Dacă există şanse, atunci aceea că noi ne aflăm oarecum lîngă izvor, acolo unde naţiunile mai au încă un conţinut foarte concret. Aceste esenţe sînt verosimile şi în Europa Occidentală, dacă rămîn atît de... româneşti pe cît posibil. Teama că ele ar putea fi apreciate ca provinciale, rămâne neîntemeiată atîta timp cît se exprimă lucruri cu adevărat dureroase (de către noi, cei cu experienţă).

D.S.: *O literatură, care în locul simbolurilor şi jocurilor lingvistice exprimă semne de viaţă, în care, ca de exemplu în “Ostinato”, uşa, clanţa, celula, au cu totul altă semnificaţie decît una pur proustică.* [proustiană? - bifat cu un X mare cît 3 rânduri]. Sau scena ciocăniturilor în perete, în care 10 pînă la 15 deţinuţi izolaţi în celule individuale încearcă să creeze un acord din singurătăţile lor. Semn de existenţă, nu ca literatura, ci literatura ca semn semn de viaţă.

P.G.: În Occident este greu de înţeles aceasta. Momentan onania [corect: masturbarea - totuşi, altceva…] artistică a atins aici un curs ridicat. În România încă te mai lupţi cu adevărurile elementare. Erai de faţă cînd un literat occidental mi-a reproşat într-una din discuţiile cele mai deprimante, că l-am plagiat pe Joyce: dar acum mi-am revenit şi nu voi renunţa să scriu aşa cum am scris pînă în prezent - chiar dacă în Occident voi fi mereu întrebat pe cine am copiat, pe Joyce, pe Kafka, pe Proust sau pe Faulkner.

D.S.: Primul ecou la “Ostinato” a fost exact de acest gen. “Pescuitorul în lucru” suna defăimarea impertinentă, mai tîrziu însă cronicarii au considerat structura cărţii drept mijloc de comunicare imperios, unde experienţa poetizată nu mai permitea acţiune. A trebui “să comunici” acel ceva nu este o povestire de istorie, ci istorie a experienţei subiective, a cărei structură însăşi - aşa ca în scena ciocăniturilor - este expresia zădărnicită a celor izolaţi. Faptul că din punct de vedere al formei există apropieri de Joyce, Proust, Kafka, pe care anterior tu nici nu-i citiseşi, constituie o verificare a conştiinţei literare contemporane ce ţine de fondul epocii: în iad începe din nou să se cînte.

P.G.: Nu mi-am propus să verific ceva. Scriu cărţile mele şi sper că sînt cărţile României de azi. Important este că am ceva de spus.

Nu am intenţia să scriu un pamflet (cum doreşte cronicarul berlinez) şi nici n-am căutat să găsesc o forma "încă inexistentă" (în scopul unui efect literar de şoc). Dacă "înţelegerea" cărţii se limitează la astfel de elemente de aparenţă, atunci prefer să trec drept imitator al lui Joyce sau al lui Faulkner. Nu-mi rămîne decît melancolia [tristeţea] de a nu putea înţelege, cum de nu înţeleg oamenii de aici cartea mea.

D.S.: Un ţăran român, care a trăit colectivizarea forţată, ar înţelege mai bine. În Occident însă a trecut multă vreme de la război încoace. Aici începe nebunia - tu scrii pentru români şi poţi apare doar aici unde majoritatea nu înţelege ce vrei să spui şi unde unii nu cred că lucrurile sînt aşa cum le scrii tu!

P.G.: În acest sens întrebarea: Ce fel de scriitor sînt eu?

D.S.: Aş spune: tocmai această situare între toate fronturile: împotriva literaturii fidele liniei din Răsărit şi a "juste-milieu"-ului literar imanent al Occidentului: există o gradaţie valorică - şi un simptom".

5) Interviu luat de Gilles Lapouge, *redactor la* [cele 2 cuvinte au fost tăiate şi înlocuite cu *apărut în*] "Le Figaro" *no 8764 din 19 noiembrie 1972* [adăugat de mână]

G.L.: Paul Goma aderă la Partidul Comunist în 1968, după ce Ceauşescu a condamnat intervenţia sovietică în Cehoslovacia, însă, în 1971, conducerea încearcă să-l excludă. I se aduc o serie întreagă de acuzaţii dar, la vremea respectivă, între scriitorii români mai domnea încă o oarecare solidaritate (ce va slăbi imediat după aceea) şi tentativa de excludere eşuează. Autorităţile folosesc atunci altă metodă: hotărăsc că Paul Goma nu a fost niciodată confirmat ca membru de partid. Cu alte cuvinte, deoarece nu reuşesc să-l scoată pe Goma, declară pur şi simplu că acesta nu fusese niciodată comunist.

P.G.: Cam aşa stau lucrurile şi, de atunci nu am mai fost convocat la adunări, nu mai plătesc cotizaţie. Dar aceste metode sînt ilegale, şi le contest. Partea proastă este că atmosfera nu este favorabilă în momentul actual. În faţa încercărilor, scriitorii români se solidarizează rareori. Ceea ce s-a petrecut în Ungaria sau în Cehoslovacia este de neconceput la noi. Care este cauza? Tradiţia naţională, sau mai curînd faptul că România a trecut la comunism în timpul perioadei staliniste, nu ştiu. Constat numai: nici o solidaritate între scriitori.

G.L.: Trebuie să precizăm că Paul Goma, deşi critică aspru societatea românească, nu pune în discuţie însuşi principiul unei societăţi socialiste.

P.G.: Dar eu lupt pentru un socialism uman, *pentru libertatea absolută de opinie, pentru abolirea cenzurii, pentru dreptul la critică.* [bifat cu semnul văzut]. Sîntem încă foarte departe de acest scop. Este drept că Ceauşescu a adus un suflu nou. A favorizat un entuziasm naţionalist. Un timp a provocat o evidentă slăbire a *constrîngerii şi supunerii*. [subliniat de mână].Dar perioada recentă este îngrijorătoare. Asistăm la o înăsprire. *Remarcaţi, exista* [subliniat de mână] totuşi fapte *pozitive: poţi vorbi cu voce tare pe stradă, nu vei fi arestat.*

[subliniat de mână]. Închisorile româneşti, *arhipline pînă* [cuvintelele subliniate au fost scrise de mână peste altele ce au fost tăiate cu mai multe linii. Cuvintele neiubite şi şterse de Seci par să fie: *care gemeau*] acum zece ani - sînt goale astăzi, da, totul este adevărat. [bifat cu un X]. Dar telefoanele sînt puse [aici a fost inserat un cuvânt scris de mână, din păcate ilizibil] sub observaţie, *iar* [cuvânt inserat şi scris de mână] literatura *este* [tăiat] supusă unei cenzuri foarte dure. *Atunci, cum să spun?* [bifat cu un X] *Sînt de acord* ***că*** [înlocuit cu **să**] *ne bucurăm* **să** [înlocuit cu **că**] *primim numai zece picioare în fund pe zi în loc de douăzeci, dar este acesta un motiv să ne arătăm optimişti?* [bifat cu un X]

G.L.: Toate cărţile dumneavoastră, adică "Celula liberabililor" [Ostinato, în franceză] pe care o cunoaştem, dar şi ciclul de patru romane intitulat "La Blanche" care va începe să apară în Germania, toate romanele dumneavoastră se prezintă ca mărturii ale timpurilor actuale ?

P.G.: Cred că un scriitor român, da, este sortit să exprime tensiunile, conflictele, dramele timpului său. Cunosc gustul publicului român pentru operele care descriu viaţa actuală fără fard şi complezenţă. Literatura română a înfrumuseţat atît de des adevărul încît astăzi un roman loial şi adevărat stîrneşte un interes imediat. Din nefericire, mulţi autori sînt obosiţi să lupte mereu împotriva cenzurii. Foarte rari sînt cei care au încăpăţînarea sau curajul să meargă pînă la capătul adevărului. Şi, culmea, **aceştia sînt condamnaţi la tăcere din cauza cenzurii.** [subliniat de mână cu două linii]

G.L.: Aceasta este pentru dumneavoastră deosebirea esenţială de literatura din Occident?

P.G.: Da, eu înţeleg foarte bine că scriitorul francez se consacră numai operelor estetice. La noi, acest lucru pentru moment este inacceptabil. Noi trebuie să vorbim, să spunem, să dovedim. Vedeţi, cunosc destul de puţin din ceea ce se scrie în celelalte democraţii populare - Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, căci o cenzură tot atît de severă funcţionează şi acolo. Dacă folosim cuvântul "pîine", sau cuvîntul "închisoare", sau cuvîntul "libertate", ei bine, nu este vorba de un joc de cuvinte sau de un exerciţiu literar, nu, este vorba de o realitate ce trebuie zugrăvită şi dezvăluită prin scris. Aceasta poate conferi lucrurilor pe care le creăm o certă valoare, aceea a documentului. Noi redăm cuvintelor greutatea lor exactă, realitatea lor".

("Le Figaro" nr. 8764 din 19 noiembrie 1972, sub titlul "Paul Goma sau [ilizibil] *cuvintelor"* [tot ce a fost scris în interiorul parantezelor rotunde a fost şters apăsat, cu multe linii]

6) Interviu acordat lui Claude Bonnefoy, *redactor la* [cele 2 cuvinte au fost tăiate şi înlocuite cu *apărut în*] "La Quinzaine littéraire" *no 154 din 16-31 dec 1972, Franţa* [adăugat de mână]

C.B.: Despre Paul Goma se spune că este Soljeniţînul României. Acest tînăr romancier a scris o foarte frumoasă carte tradusă în limba

franceză sub titlul "Celula liberabililor"... Romanul a fost publicat în Germania şi Franţa, dar încă nu şi în România. Se opune Cenzura, aşa cum se opune şi apariţiei unui nou roman, care va fi editat în curînd în Occident...

P.G.: Punctul de plecare al romanului "Ostinato"... a fost un fapt real petrecut în închisoare şi care mi s-a părut un fel de nouă versiune a mitului Penelopei... Din cauza cenzurii evoluţia cărţii a cunoscut mai multe faze... În mod paradoxal, cenzura a fost aceea care m-a ajutat. Dacă aş fi publicat cartea în 1967, cînd am prezentat-o prima oară comisiei, *ar fi fost mai puţin voluminoasă, mai puţin bogată în substanţă.* [bifat cu un semn 'văzut', mare] De fiecare dată cînd mi se propunea să scot ceva, procedam invers, adăugam cîte ceva, subliniam, augumentam tocmai acele pasaje care şocaseră pe cenzori... Unul din marile merite ale lui Ceauşescu este ca în România nu mai există deţinuţi politici. Mai există însă constrîngeri grave pentru artişti, într-un fel greu de explicat. În perioada stalinismului, cenzura funcţiona foarte aspru. Se ştia exact ce ai dreptul să scrii. În 1964, odată cu dezgheţul, cenzura - ca şi securitatea - părea complet compromisă. A fost sever criticată chiar de către conducători [corect: "de către Ceauşescu"]. Acest organism a continuat totuşi să funcţioneze, într-o manieră aproape ilegală, şi a adunat material pentru a-şi dovedi utilitatea.

Ceea ce *mă interesa în romanul meu* [subliniat de mână] nu era viaţa deţinuţilor, ci rezultatul moral, psihologic al detenţiunii... La început nu am avut intenţia să abordez problemele politice sau *ale deţinuţilor politici,* [subliniat de mână] dar nu le-am putut evita: aceasta reprezintă o parte constitutivă a vieţii noastre. Aproape toată lumea resimte aceasta în România şi dacă n-a făcut el însuşi închisoare, a avut prieteni sau rude întemniţate, sau a fost ameninţat să fie închis... Eu am cunoscut închisoarea în mod indirect, încă de la vîrsta de 15 [corect: 5] ani, cînd tatăl meu a fost deportat în Siberia. În 1952 am luat primul contact personal, cu securitatea; în 1956, în timpul evenimentelor [corect: Revoluţiei] din Ungaria, am fost arestat şi condamnat la doi ani închisoare şi apoi 36 de luni de domiciliu forţat, prelungite cu încă 24. *Cunosc aşadar viaţa de deţinut, starea sa de spirit* [subliniat de mână] şi, mai cu seamă, sentimentul de insecuritate pe care îl încerci chiar dacă nu eşti efectiv în închisoare..."

("La Quinzaine littéraire" nr. 154 din 10-31 decembrie 1972, Franţa, *sub titlul*: [adăugat de mână]

7) Scrisoare adresată tovarăşului Nicolae Ceauşescu în 11 februarie 1972 *trimisă agenţiei franceze de [patru cuvinte ilizibile] publicată în Le Monde no 8490 din 30 IV - 2 V 1972* [adăugat de mână şi şters cu mai multe linii]

"Subsemnatul Paul Goma, scriitor, membru al Partidului Comunist Român, m-am adresat dvs. printr-un memoriu datat din 17 decembrie (înregistrat cu nr.147877).

Acest text a fost împiedicat să ajungă la dvs. De aceea mă văd obligat să revin (...).

În memoriul meu vă aduceam la cunoştinţă cauza reală a interzicerii romanului "Ostinato"; ea nu constă în caracterul cărţii (recomandată în mod favorabil de oameni de litere şi de vechi membri ai partidului şi acceptată de editură), ci în calomnia a cărei victimă sînt (...)

Fiind sigur că dvs. nu cunoaşteţi nici calomnia şi nici represaliile nedrepte ce se exercită împotriva mea în numele dvs., m-am adresat dvs. cu memoriul din 17 decembrie 1971.

Nu numai că memoriul meu a fost împiedicat să ajungă pînă la dvs., dar mai mult, cei care vă "dezinformează" în mod sistematic sînt pe cale să obţină excluderea mea din PCR, din Uniunea scriitorilor, desfacerea contractului de muncă la revista "România literară" şi (de ce nu?) arestarea şi condamnarea mea.

Vă aduc la cunoştinţă că nu am de gînd să abandonez această luptă, oricît de inegală ar fi ea; că voi utiliza toate mărturiile şi toate dovezile de care dispun, toate mijloacele, chiar şi cele considerate inegale [corect: ilegale], pentru a face ca adevărul să iasă la iveală, pentru a-mi apăra nu numai calitatea de membru de partid şi al Uniunii scriitorilor, ci şi libertatea mea; mă voi bate pînă cînd voi redobîndi drepturile de cetăţean şi de scriitor, care mi-au fost furate.

Partidul a cerut literatură realistă - am scris literatură realistă. Partidul a cerut să scriem pentru omul şi despre omul zilelor noastre - cu luminile şi umbrele sale - aşa am scris. Partidul a dezvăluit cu curaj şi cu spirit de răspundere abuzurile ce s-au comis şi a dat asigurări că nu se vor mai repeta - am scris şi eu, cu spirit de răspundere, despre abuzuri şi ilegalităţi, în mod mai puţin violent decît aţi făcut-o dvs. în nenumărate rînduri.

Partidul cere membrilor săi să spună adevărul - am spus, spun şi voi spune întotdeauna adevărul, chiar dacă acest adevăr va fi jenant pentru unii.

Nu voi accepta însă niciodată ca, sub pretextul disciplinei de partid, al "necesităţilor de moment", să mint, să afirm că m-am înşelat (cînd de fapt cei care-mi cer aceasta s-au înşelat ei înşişi) şi nici să-mi fac autocritica... pentru nişte greşeli comise de cei ce-mi cer să-mi fac eu autocritica.

În cadrul unei adunări de partid, în care tovarăşul Dumitru Popescu, secretar al C.C. al P.C.R. a propus excluderea mea, am demonstrat că eu nu port răspunderea pentru scandalul provocat în jurul cărţii mele ci cei care au hotărît mai întîi *să nu o publice şi apoi să-i facă o publicitate gratuită, în beneficiul editorului german.* [subliniat de mână şi bifat cu semnul văzut]

În cursul acestei adunări, tovarăşul Dumitru Popescu a spus: "Nu am citit cartea, dar tovarăşii au avut dreptate cînd au respins-o"

Am demonstrat în această adunare că tovarăşii care au refuzat cartea erau de fapt... însuşi tovarăşul Dumitru Popescu (...)

Iată-ne aşadar în situaţia pe care partidul a condamnat-o, prin

intermediul dvs., de nenumărate ori şi a promis că nu se va mai repeta: violarea normelor legale şi umane cele mai elementare; condamnarea pentru o greşeală inexistentă, condamnare înainte de a verifica şi judeca o acuzaţie; condamnare în urma unei afirmaţii lipsite de răspundere a unui responsabil; condamnare a victimei nedreptăţii şi nu a celor care a comis nedreptatea.

Sînt un cetăţean liber şi nu permit nimănui să-mi ştirbească drepturile mele de cetăţean, garantate de Constituţie; sînt un scriitor şi nu permit nimănui să-mi ştirbească drepturile mele (în ce mă priveşte, spun: datoriile) de scriitor, de martor sincer şi cu simţ de răspundere al epocii sale.

Aşa cum am promis în *august 1968* [subliniat de mână], în faţa comuniştilor care m-au primit în rîndurile lor, voi spune întotdeauna adevărul şi mă voi *lupta* [subliniat de mână] pentru adevăr, împotriva oricui va încerca să-l denatureze, să-l nege, indiferent cine va fi şi ce "obiective de moment" va invoca.

Am aderat la Partidul Comunist Român, în august 1968, pentru că în august 1968 partidul mi-a vorbit prin glasul tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Pentru că l-am crezut pe Nicolae Ceauşescu.

Vreau să cred în continuare în partid şi în Nicolae Ceauşescu. Nu vreau să mă consolez cu ideea că într-o zi, poate după moartea mea, va fi descoperit adevărul şi mi se va face dreptate. Nu am ce face cu o dreptate postumă. Vreau ca adevărul să fie dezvăluit astăzi. Mă voi bate pentru acest adevăr pînă cînd îl voi impune. Am avertizat pe cei care au împiedicat adevărul să ajungă la dvs., dacă nu voi primi răspuns nici la acest memoriu, voi găsi alte mijloace pentru ca adevărul să ajungă la dvs., - asumîndu-mi, bineînţeles, toate riscurile.

Sînt sigur că voi reuşi".

(Le Monde nr 8490 din 30 aprilie - 2 mai 1972, articolul: "Exclus din partid, un romancier se adresează secretarului general al partidului comunist român: "Nu am ce face cu o dreptate postumă" - scrie dl. Paul Goma") [tăiat de mână, cu o linie]

8) Scrisoarea deschisă adresată Uniunii scriitorilor români, în legătură cu excluderea lui Dumitru Ţepeneag; *apărută în revista de literatură şi critică literară Temps Modernes - iunie 1976* [adăugat de mână]. Traducerea în româneşte (sic-sic) aparţine Organei.

"Cum se face că m-aţi uitat pe mine? Cu ce e mai grozav Ţepeneag decât mine? Pentru că publică o revistuţă la Paris? Ce mare lucru, cum spunea Marin Preda?... Sau dacă efortul de a face cunoscută literatura română dincolo de graniţe este o vină care merită pedeapsă, de ce nu-l sancţionaţi şi pe Romul Munteanu pentru "Caiete" sau pe Paul Anghel pentru delict la "Tribuna României"? Şi invers: nu uitaţi să-i onoraţi la justa lor valoare pe ataşaţii culturali români din străinătate, care nu au precupeţit nici un efort "cultural" pentru a face din cultura română o celebră, o cunoscută… necunoscută!

A propos de această nedreptate, ţin să vă spun că păstrez distanţa faţă de Domnii de la Europa Liberă, care, proştii, nu-şi mai revin: cum

se poate exclude un scriitor fără un motiv serios?... Profit de ocazie să-i informez că la noi lucrurile stau altfel şi nu au nimic în comun cu lumea lor capitalistă, căzută pradă debandadei, indisciplinei, anarhiei, liberalismului (vezi D. Popescu: Opere filosofice), delăsării (vezi Z. D. Buşulenga: Note de călătorie în ţara lui Hamlet). La noi, domnilor de la Europa Liberă, domnesc ordinea şi disciplina liber consimţită, la fel ca şi o libertate şi dreptate atît de acceptate, că-ţi vine nu ştiu ce. Nu ştiu ce, într-adevăr!

Iată: Ţepeneag nu trebuia dat afară... În timp ce subsemnatul, da, ar fi meritat să se bucure din plin de drepturile sfinte şi egale ale membrilor Uniunii scriitorilor români. Lăsaţi-mă să mă bucur de dreptul de a fi exclus! Dat fiind că m-am mai bucurat de:

<u>Dreptul de a scrie</u>

Adevărat, acest drept nu-mi poate fi acordat ca, de exemplu, un fotoliu de preşedinte, un premiu sau o vilă. Dar nici nu-mi poate fi luat: de către Uniune. *Doar de serviciul de securitate...* [bifat cu un X]

<u>Dreptul de a publica</u>

Îl am. Pentru că aşa cum ştiţi, cenzura nu există în România! Astfel, nepublicarea unor cărţi rele, cu un ton ostil, nu este datorată decît vigilenţei şi conştiinţei muncitorilor tipografi: cînd un asemenea manuscris ajunge în mîinile lor, muncitorii refuză să-l culeagă, pur şi simplu. Astfel că dacă o carte, ca de exemplu "Ostinato" a subsemnatului, nu a fost tipărită, nu trebuie învinuiţi D. Popescu, V. Nicolaescu, I.D.Bălan sau D. Ghişe. Nuuuu! Numai muncitorii tipografi au opus un veto definitiv - apud Virgil Cândea...

În luna mai, mi s-a interzis să semnez o traducere... Îmi amintesc foarte bine cum au început lucrurile acum patru ani. Ghişe mi-a dat "sfatul" următor: "Aşteaptă puţin, să ţi se uite numele", legat de publicare, evident. Am aşteptat, ce era să fac? Aştept cu nerăbdare ca să-i ia dracu' numele, pe al lui şi pe al tuturor celorlalţi ierarhici care cu o singură ridicare a sprîncenelor hotărăsc "uitarea" unui nume, pentru cîţiva ani buni. [o mână s-a cam jucat cu pixul pe textul acestui pasaj, desenând tot felul de linii ascendente şi descendente, în genul unui grafic; cvasiilizibil din cauza proastei calităţi a fotocopiei]

E drept că din aprilie 1970 încoace numele meu a mai fost tipărit de două ori.

1) În cartea de telefon, ediţia 1973...

2) În "România liberă", la rubrica decese, cu ocazia dispariţiei dintre cei vii a bunicii soţiei mele.

Trebuie să recunosc că numele meu a putut fi văzut pe coperta unei cărţi de Faulkner, în vara lui 1972. [subliniat de mână] Şi, ciudat, evenimentul nu a provocat căderea guvernului, nici pe cea a lui Popescu (Popescu Dumnezeu, nota de subsol), nici măcar a dracului... [bifat cu semnul văzut] În iunie 1973, un ofiţer de securitate de la vamă mi-a confiscat volumul lui Faulkner, pentru că numele meu apărea ca traducător... Nu era de mirare... Nu m-a surprins nici reţinerea cărţii lui Willy Brandt "Pentru o politică de pace". Ce şi-o fi spus bravul ofiţer, lupta pentru pace este o treabă arzătoare, dar cine ştie despre ce pace o

fi vorba?... Puteţi să-mi spuneţi ce importanţă putea avea faptul că aceasta avea loc la opt zile de la călătoria d-lui Ceauşescu în Germania federală unde, în mod fatal, urma să-l întîlnească pe autorul cărţii interzise în România?

Dar nu confiscarea cărţilor m-a mirat, nu. Ci restituirea lor. Este drept că spuneam cui vroia să mă audă că voi face publică lista cărţilor interzise în România [subliniat de mână] (în presa capitalistă, fireşte). Dar dacă nu aveam norocul ca dl. Ceauşescu să viziteze Germania?...

Drepturile materiale

- O locuinţă atribuită din Fondurile de locuinţe ale Uniunii: nu este cazul. Locuinţa mea nu are nici o legătură cu fondul literar şi ideologic.

- Accesul în casele de odihnă şi creaţie: nu este cazul. Şi dacă ar fi, ce nevoie aş avea eu de odihnă, din moment ce nu creez conform constituţiei Popescu?

- Călătorii în străinătate pe seama Uniunii: nu e cazul. E drept că am fost (pe banii mei) şi cum credeţi că s-a terminat? M-am întors! (Citez: Întrebare: "De ce naiba te-ai întors? Şi încă pe cheltuiala ta?" Răspuns: -"Ca să mă bucur de toate drepturile mele")

- Dreptul de a avea o funcţie remunerată de Uniune...

În iunie 1973, cînd m-am întors din străinătate, m-am dus la "România literară"... mi s-a spus: "Vei continua să aparţii de Uniune şi să te bucuri de toate drepturile... Pînă la urmă, d. Gabriel Dimisianu îmi spune: "Ai cam fost dat afară, din aprilie"... A doua zi, la Uniune, mi se spune: "Da, domnule, mi se pare că... Întreabă-l pe Ivaşcu, el a făcut propunerea"...

- Dreptul de a obţine împrumuturi sau ajutoare băneşti. Da, l-am avut. O vreme. Dar de atunci, nu... Fără a avea notorietatea poetului Virgil Teodoerescu, nici trecutul său - literar, bineînţeles, al unui om care a slăvit şi lăudat pe Stalin în versuri înălţătoare, aceleaşi, de altfel, cu care a slăvit Canalul - unde au fost lichidaţi atîţia duşmani de clasă - recunosc că dacă nu public, nu aduc bani în casieria Fondului; există totuşi un motiv pentru care cred că trebuie să am prioritate faţă de Virgil Teodorescu, în ajutoare băneşti, iar acest motiv are un nume: valuta... Să nu pierdeţi din vedere că o părticică din dolarii care vă scot din încurcătură în străinătate, provine din drepturile mele de autor, din cărţile mele interzise în România, dar publicate în Vest... Prefectura poliţiei literare mă prezintă drept un poluator... Aceasta nu o împiedică să accepte bucuros devizele poluate ale capitalismului... Dimpotrivă, mi se spune "discret" să mai aduc, să mai transfer.

Dreptul de a alege şi de a fi ales

a) S-a făcut din mine un ţap ispăşitor şi o sperietoare

b) Am luat parte la alegerile - libere, secrete şi aşa mai departe - pentru preşedintele Uniunii scriitorilor români... Acum, cînd evenimentul este de domeniul trecutului, pot spune că am votat pentru Eugen Jebeleanu... Că altul a cîştigat alegerile, cineva al cărui nume nici nu figura pe lista candidaţilor - care s-a autoales, vorba lui

Caragiale - asta este o altă Uniune..."

(Le temps Modernes - iunie 1976, revistă franceză de literatură şi critică literarară, **sub titlul** [întreaga paranteză a fost tăiată, "sub titlul" fiind adăugat de mână şi tăiat, la rândul său]

(Fragmente din aceeaşi scrisoare au apărut şi în săptămînalul cultural francez Les nouvelles littéraires din 22 aprilie 1976) *sub Titlul* [scris de mână şi tăiat]

8) Scrisoarea adresată lui Pavel Kohout, *"pusă la dispoziţia Agenţiei de ştiri franceze şi ziarului "Le Monde"* [pasajul italizat a fost tăiat şi înlocuit cu următorul, scris de mână: *apărută în săptămînalul vest-german Die Zeit no 9 din 18 februarie 1977*]

"Către Pavel Kohout şi prietenii săi.

Mă declar solidar cu acţiunea voastră. Situaţia voastră este şi a mea. *Situaţia Cehoslovaciei este - exceptînd deosebirile neesenţiale - aceeaşi ca a României.* [bifat cu un fel de săgeată cu vîrful îndreptat în jos] Trăim şi supravieţuim în acelaşi lagăr, în aceeaşi Biafra (capitala Moscova).

Voi, cehii şi slovacii, aţi avut 1968-ul vostru, ungurii 1956 al lor, polonezii 1956, 1971 al lor... germanii răsăriteni 1953-ul lor şi îl au acum pe Biermann al lor. Noi românii nu avem astfel de puncte de reper, dar suferinţa nu este întotdeauna direct proporţională cu strigătul indignării. *Voi (ca de altfel şi polonezii, germanii de est, ungurii şi bulgarii) vă aflaţi sub ocupaţie rusească.* [bifat cu semnul văzut] Noi românii ne aflăm sub ocupaţie românească - infinit mai dureroasă şi mai eficientă decît o ocupaţie străină. Noi trăim sub acelaşi "cnut" (cuvântul "cnut" nu este necesar a fi explicat). Pretutindeni aceeaşi lipsă a drepturilor elementare, aceeaşi batjocorire a omului, aceeaşi impertinenţă a minciunii. Pretutindeni: sărăcie, haos economic, demagogie, nesiguranţă, teroare. Ciomag, căluş, corupţie - cu aceşti trei C, cei doi C (domnul şi doamna Ceauşescu) i-au aruncat pe concetăţenii noştri cu mii de ani în urmă în evoluţia lor istorică.

Dar iată, s-a arătat (şi se va arăta în continuare) că *este posibil să se lupte împotriva înjosirii programatice la care este supus omul la noi, în socialismul stalinist.* [bifat cu semnul văzut]

Cuvîntul, condeiul, conştiinţa au tulburat digestia celor care, în numele nostru şi "spre binele nostru", ne-au călcat în picioare, ne-au silit să construim piramide, care ne-au întemniţat şi ne-au pus căluş (*căluşul a fost înlăturat* **numai** [subliniat de mână] *pentru a ne lăsa să urlăm cuvinte de mulţumire*), [bifat cu semnul văzut] care ne-au ucis. Digestia lor a fost tulburată. Mai mult chiar: sînt convins că ea a fost pentru totdeauna întreruptă. Şi aceasta nu numai pentru că ţelul nostru, cauza noastră este dreaptă - în ultimă instanţă au fost înăbuşite şi alte cauze drepte - ci deoarece arma noastră, cuvîntul, este mai tăioasă decît sabia. Sabia rusească la voi, sabia românească (sabia străveche, daco-romană, în ultimă instanţă sabia fraţilor noştri) la noi în România - această sabie va fi din nou băgată cu forţa în teacă [corect: obligată

să intre la loc în teacă - vezi originalul în **Culoarea Curcubeului**].

Aceasta poate că din motivul minor, lipsit de importanţă, că o ideologie, care pretinde pe de o parte că serveşte omului, *dar care pe de altă parte îl ucide pe om, nu are nimic comun cu omul.* [bifat cu semnul văzut]

Sînt de partea voastră - cehi şi slovaci, unguri, polonezi, germani.

De partea voastră se află cu sufletul mulţi, foarte mulţi intelectuali români - chiar dacă nu-şi adaugă semnătura la a mea".

(Die Zeit nr. 9 din 18 februarie 1977, săptămînal politic din Hamburg - RFG: "Paul Goma - Scrisoarea adresată semnatarilor "Chartei 77"). [tăiat de mână]

Textul integral al scrisorii a mai apărut în Wissenscheftlicher Dienat Südosteuropa nr. 1/2 din februarie 1977, lunar editat de Institutul de studii sud-est-europene din München - RFG şi fragmente în: [aici apare un semn care indică transportarea paragrafului următor în continuarea acestui rînd; probabil voiau să facă economie de hîrtie]

Le Monde nr. 9964 din 11 februarie, articolul: "O scrisoare deschisă a scriitorului român Paul Goma"; Le Soir nr. 35 din 11 februarie, coditian politic din Belgia; Frankfurter Allgemeine Zeitung nr. 34 din 10 februarie, cotidian politic din R.F.G.; Relazioni Internazionali nr. 10 din 5 martie, săptămînal politic din Italia)

9) Scrisoarea adresată tuturor participanţilor la Conferinţa de la Belgrad, apărută în fragmente în "Suddeutsche Zeitung" din 14 februarie, "International Heral Tribune", "Frankfurter Allgemeine Zeitung" şi "Gazette de Lausanne" (cotidian elveţian) din 15 februarie 1977: [în faţa cifrei *9* de la începutul paragrafului, cineva a scris de mână cuvântul *aici*]

"În întreaga lume se vorbeşte despre demnitate şi libertate, dar cîţi oameni din acele ţări în care există cu adevărat demnitate şi libertate ştiu că există state în care *oamenii sînt legaţi pentru tot restul vieţii de pămîntul pe care s-au născut?* [bifat cu semnul văzut] *Şi că există ţări în care este mai importantă munca şi nu cel care o execută? Că există ţări în care cetăţenii sînt siliţi să servească interesele statului, interese care sînt în cea mai mare parte contrare intereselor lor..."* [pasaj marcat cu o linie verticală]

"Cîţi oameni ştiu că mai există locuri în lume unde convingerile sînt impuse cu forţa? Considerăm inadmisibil că principiul neamestecului în treburile interne este extins şi asupra drepturilor omului..." [bifat cu semnul văzut]

"Guvernul nu respectă dreptul la călătorii libere pentru orice cetăţean, schimbul liber de opinii şi libertatea presei care figurează în Actul final de la Helsinki... Constituţia română garantează drepturile fundamentale ale omului, dar, în practică, ele nu sînt respectate..." [bifat cu semnul văzut]

"Dacă Milovan Djilas a afirmat că în Iugoslavia sînt 600 de

deţinuţi politici, atunci am putea declara cu tristeţe că în România 20 de milioane de cetăţeni se simt ca deţinuţi politici în civil, care se duc seara acasă şi dorm în propriul pat". [bifat cu semnul văzut]

Scrisoarea se încheie cu un apel, de a se ţine cît mai curînd o întrunire internaţională la cel mai înalt nivel, cu tema "apărarea drepturilor omului".

10) Interviu luat prin telefon de ziarul "Tribune de Genève" în legătură cu scrisoarea deschisă adresată Conferinţei de la Belgrad, apărut în nr. 40 din 17 februarie 1977:

"Redacţia: Ce raţiuni, sau ce circumstanţe, v-au determinat să publicaţi acum, acest protest?

P. Goma: Mai întîi, exemplul "Cartei-77" din Cehoslovacia. Situaţia este similară. Sîntem lipsiţi de drepturi, privaţi de libertatea de manifestare. Există o lege care recunoaşte această libertate, dar nu este aplicată. Guvernul nostru a semnat Declaraţia de la Helsinki. Dar aceasta nu a ameliorat cu nimic, ci, dimpotrivă, aş spune. De exemplu, în cazul reîntregirii de familii, guvernul acceptă numai cu condiţia ca reîntregirea să se facă în [corect: spre] România. *Aceeaşi situaţie şi în cazul informaţiei: ea poate să circule cu condiţia ca ea să fie pe placul regimului.* [bifat cu semnul văzut]

R: La ce urmări vă aşteptaţi după publicarea "scrisorii deschise"?

P.G.: Cred că vor urma consecinţe neplăcute pentru unii semnatari, care sînt, practic, necunoscuţi. Ceilalţi sînt, mai mult sau mai puţin, protejaţi de notorietatea lor. *Dar, din exterior,* **presa occidentală** [subliniat de mână] *poate să exercite o anumita influenţă care să ne permită să ne continuăm modesta noastră acţiune deja începută.* [bifat cu semnul văzut] În ce priveşte conferinţa de la Belgrad, avem unele speranţe, cu toate că sîntem blazaţi. Noi nu cerem decît o… mică reformă: ca cei care au făcut legile să le şi respecte.

R.: Au existat deja reacţii pe marginea "scrisorii deschise"? Eventual din partea guvernului?

P.G.: Trăiesc foarte izolat în cartierul meu. Dar am primit multe telefoane. Unii şi-au dat chiar numele; alţii au venit să mă viziteze; dintre ei au fost cîţiva care s-au solidarizat, în mod deschis, semnînd scrisoarea. Din partea guvernului însă, pînă în prezent, nici o reacţie.

R.: Aveţi în vedere şi alte demersuri pentru respectarea Drepturilor în ţara dvs.?

P.G.: Da. Am început să scriu o serie de articole pe care le-am trimis la Paris, în R.F.G. şi S.U.A. *Pe de altă parte, am primit ieri diferite mesaje din partea compatrioţilor care trăiesc în străinătate. Ei sînt pregătiţi să facă tot ce este posibil ca să mă ajute.* [bifat cu semnul văzut]

R.: Doriţi să adăugaţi ceva la cele spuse pînă acum?

P.G.: Da. Sîntem optimişti cu toţii, iar eu voi continua să spun şi de acum înainte tot ceea ce gîndesc".

Fragmente din interviu au apărut şi în cotidianul politic american

Internaţional Herald Tribune, din 18 februarie 1977 şi în cotidianul politic englez The Times din 9 mai 1977:

"... De asemenea şi-a exprimat intenţia de a continua critica publică a condiţiilor de aici, chiar cu riscul de a fi închis..." [cineva a marcat pasajul cu o paranteză pătrată mare şi a scris în dreptul ei: *de unde?*]

11) Declaraţii făcute lui Malcolm Brown, apărute în cotidianul International Herald Tribune din 19-20 februarie [1977]:

"Dl. Goma, despre care se relatase că a fost arestat alaltăieri, a spus că el şi soţia sa Ana Maria Năvodaru au privit pe fereastra apartamentului cum cordonul de poliţisti din jurul clădirii nu i-a lăsat pe vizitatori să treacă. Dar, a spus el, poliţia nu a chemat pe nimeni din familia sa. El a mai spus că alaltăieri şi ieri, cu toate că telefonul lor nu funcţiona cu apelul obişnuit, au primit o serie de ameninţări anonime".

12) Declaraţie făcută lui Manuel Lucbert, corespondentul ziarului "Le Monde", apărută în nr. 9971, din 19 februarie [1977]

"Cu ocazia ultimei noastre întîlniri, de acum cîteva luni, Paul Goma, om integru, ne declara, ros de îngrijorare: "Ni s-a spus deschis că vor să ne înfometeze. Sîntem reduşi, soţia mea, copilul şi cu mine, să trăim din ajutorul familiei noastre şi al prietenilor noştri".

13) Scrisoarea adresată tovarăşului Nicolae Ceauşescu, apărută în săptămînalul politic din R.F.G. "Die Zeit" nr. 12 din 11 martie 1977:

[Originalul se aflã în **Culoarea curcubeului**. Ca şi în cazul altor texte am lăsat aici re-traducerile, pentru adnotările culţilor seci - nota mea]

"Domnule Ceauşescu,

Mă adresez dvs. Nu-mi rămîne altă cale. Sînteţi ultima mea speranţă. Iată motivul :

De o lună de zile, de cînd a fost publicată "Carta 77" nu-mi mai găsesc liniştea şi sînt convins că nici dvs. Credeam că în sfîrşit glasul raţiunii a obţinut ascultare. Oameni cu simţ de răspundere, cu dragoste de patrie şi fideli socialismului *cer în "Cartă" nu răsturnarea guvernului lor, aşa cum afirmă răuvoitorii, ci aplicarea legilor, a legilor naţionale cît şi a hotărîrilor internaţionale semnate de guvern şi deci acceptate de acesta.* [bifat cu semnul văzut] Faptul că numeroşi oameni şi-au pus semnătura pe "Carta 77", obligă la concluzia logică că ei nu au ceea ce cer - altfel nu ar cere. De ce nu au ceea ce cer?; pentru că Cehoslovacia nu este o ţară liberă şi independentă. Ea este ocupată de trupe străine care au impus cu forţa o politică străină. Drepturile consfinţite prin constituţie sînt refuzate cetăţenilor - pentru a nu mai vorbi de cele cuprinse în Carta Drepturilor Omului sau în

actul final al Conferinţei de la Helsinki.

Dovada realelor şi serioaselor motive ce stau la baza acuzaţiilor semnatarilor “Cartei 77” - ce ar putea de altfel fi mai adevărat şi serios decît omul - o oferă compoziţia grupei care a iniţiat acţiunea: nici urmă de vreun capitalist, moşier sau membru al unui partid fascist. Semnatarii “Cartei 77” sînt numai socialişti militanţi, activişti de seamă, ba chiar membri ai guvernului comunist Smrkovski, oameni care au dorit şi continuă să dorească în ţara lor o orînduire dreaptă şi democratică.

Domnule Ceauşescu, de o lună mă străduiesc să-i determin pe cunoscuţii mei la solidaritate cu acţiunea cehilor şi slovacilor, dar fără succes. Unii au refuzat prompt pe motiv că o asemenea acţiune - declaraţia de solidaritate - cade sub incidenţa paragrafului x al legii penale, alţii nu cunoaşteau paragrafele dar cunoşteau pe “dinăuntru” securitatea; alţii mai curajoşi s-au declarat de acord să semneze, - dar indescifrabil, iar alţii m-au sfătuit să mai aştept, să vedem ce o mai fi: dacă cartiştii vor avea succes poate ne pică şi nouă ceva din victoria lor, dacă nu, rămînem fără rezultate dar şi fără *urmările pe care le vor avea de suportat cehii.* [subliniat de mână]

Vă rog să mă credeţi, atitudinea lor m-a mîhnit. [subliniat de mână] *Toţi vecinii noştri se agită, îşi cer drepturile ce le revin, chiar şi ruşii ţipă în gura mare că n-ar fi liberi şi că drepturile lor sînt călcate în picioare.* [bifat cu semnul văzut] *Numai noi românii tăcem şi aşteptăm să ne pice totul de-a gata.* [subliniat de mână] Românii noştri se gîndesc doar la singurul lucru - la ceea ce vor pierde dacă securitatea află ceva; *ei nu se gîndesc de loc la ceea ce ar putea cîştiga - în ciuda securităţii.* [bifat cu semnul văzut] Unul dintre cunoscuţii mei - un “-escu” get beget - m-a jignit de moarte - şi nu numai pe mine. Ştiţi ce mi-a spus?

“Vă purtaţi ca un rău român”. M-au apucat furiile şi i-am spus părerea mea în faţă: “Aşa? Dar de Ceauşescu ce părere ai? Este şi el un rău român? El este român din cap pînă în picioare [get-beget] şi totuşi a plecat la 15 august 1968 la Praga pentru a-l asigura pe Dubcek de solidaritatea românilor. Şi cu toate că este român, el a condamnat cu vehemenţă de la balconul clădirii C.C. invazia trupelor Pactului de la Varşovia în Cehoslovacia, afirmînd că ceea ce au făcut aceste trupe ar fi o mare ruşine.” [bifat cu un X mare] Asta i-am spus. Răspunsul lui: “Păi atunci cereţi-i lui Ceauşescu ce-mi cereţi mie - o semnătură sub declaraţia de solidaritate cu cehii”.

Domnule Ceauşescu, este limpede că nu veţi pune înalta dvs. semnătură alături de cea a unui cetăţean simplu, pe deasupra *a unui* [cele două cuvinte au fost tăiate cu mai multe linii] scriitor netalentat. Şi chiar dacă s-ar întîmpla o asemenea minune - ce se poate face doar cu două semnături? Desigur, soţia mea ar putea semna şi ea dar asta n-ar schimba prea mult situaţia. Dacă s-au oferit 30 de unguri atunci pentru a păstra proporţiile, ar fi nevoie de circa 90 de semnatari români. Sau măcar 50. Sau cel puţin 10. Dar de unde să-i iau ? *Aşa cum v-am spus deja: românii se tem de securitate. De aici concluzia că în*

România doar două persoane nu se tem de securitate: mult stimata dvs. persoana şi eu. Dar cum am spus, doar cu două semnături... [bifat cu un mare semn văzut]

Dar există o soluţie. Ea se numeşte solidaritate individuală - eu am trimis o scrisoare cu propria mea semnătură. Numai că gestul meu nu va putea spulbera teama concetăţenilor faţă de solidaritatea cu cei care în fond militează şi pentru drepturile noastre.

Situaţia s-ar schimba total dacă şi dvs. aţi trimite o scrisoare. Sînt ferm convins că milioane de români ar urma exemplul dvs, declarîndu-se solidari cu cehii şi slovacii. Printr-o asemenea acţiune aţi arăta că sînteţi consecvent declaraţiilor dvs. din 68 şi aţi dovedi că luptaţi pentru socialism, democraţie şi umanism. Asta înainte de toate. Ăn afară de aceasta România ar putea să se prezinte cu capul sus la Conferinţa de la Belgrad. Sper în aceasta."

Textul integral al scrisorii a apărut şi în "Kroner Zeitung" din 20 martie - cotidian din Austria, iar fragmente în cotidienele "The Times" şi "Die Welt" din 21 martie. [bifat cu semnul văzut]

14) Declaraţii făcute ziaristei Dessa Trevisan, de la "The Times", apărute în numerele din 21 şi 22 februarie ale cotidianului:

"Permiţînd să plece din ţară celor ce doresc, autorităţile încearcă să mă izoleze. Ei vor să poată spune că sînt singur şi că apelul pentru drepturile omului ar fi o acţiune particulară şi personală fără nici un ecou".

"Jumătate de oră înainte de a primi invitaţia d-lui Burtică, dl. Goma se mai plîngea de tracasări, care au slăbit astăzi totuşi, cu toate că telefonul era încă întrerupt de cîte ori cineva voia să-şi exprime simpatia.

Dl. Goma a spus că a primit cel puţin l00 de telefoane şi în ciuda supravegherii poliţiei, cîteva persoane au ajuns pînă la uşa lui exprimîndu-şi dorinţa de a semna scrisoarea de luptă pentru drepturile omului. A spus că el însuşi a început să simtă răspunzător de ecoul pe care l-a avut apelul său şi a afirmat că mai mulţi muncitori au dorit să se alăture campaniei sale".

15) Interviu luat prin telefon de la revista "Spiegel" săptămînal politic din R.F.G., apărut în nr. 10 din 28 februarie 1977

"Spiegel: Domnule Goma, vă simţiţi ameninţat?

Goma: Tocmai m-am întors de la Burtică, cu care am avut o convorbire [nu folosesc termenul "convorbire", ci "dialog"] mai lungă. Situaţia nu s-a clarificat de nici o parte. Convorbirea noastră a fost însă promiţătoare.

S.: Este vorba de situaţia dvs. ca scriitor?

G.: Nu este vorba de *cărţile mele,* [subliniat de mână] ci de Paul Goma ca cetăţean, atît în scrisoarea mea adresată lui Kohout cît şi în cea pentru Belgrad. Imediat după ce le-am scris a început scandalul. Telefonul suna permanent, diferite persoane mă ameninţau în tot felul,

am fost ameninţaţi chiar cu moartea, nu numai eu dar chiar şi fiul meu în vîrstă de 15 luni. Ameninţările erau anonime, veşnic se dădea numele de Ionescu sau Popescu.

S.: *Telefonul dvs. funcţionează permanent?*

G.: *A fost întrerupt, dar uneori legătura a existat chiar şi pentru a mi se ura succes. Cu străinătatea n-am putut telefona, sînteţi primi-ul cu care am reuşit legătura.* [bifat cu semnul văzut]

S.: Opinia publică din România acordă atenţie militanţilor pentru drepturi cetăţeneşti?

G.: La început au fost, în afară de mine, şapte semnatari. Acum sînt deja mulţi.

S.: Cîţi?

G.: Din motive [?] nu vă pot spune cifra exactă, în orice caz mai mult de 12 persoane. Sînt şi muncitori printre ei. Oamenii vin la mine cu toate că la poartă patrulează miliţienii [spusesem:"securiştii"]. Joi n-a ajuns la mine nici măcar socrul meu, care vroia să ne aducă mîncare. Dar tot au reuşit unele persoane străine să vină şi să semneze. Desigur le-a fost teamă şi nu ştiu ce au păţit după aceea.

S.: Ce vi s-a reproşat în timpul interogatoriilor?

G.: Interogatorii? Nu am fost interogat. *Nici măcar arestat, cum se crede în Occident. N-am avut nici un fel de contact cu ACEIA.* [bifat cu semnul văzut].

S.: Opinia publică a aflat ceva despre scrisorile dvs.? Au existat informaţii la radio sau televiziune?

G.: Ce idee! Aşa ceva la noi, în România?!

S.: Atunci de unde a aflat lumea despre aceste scrisori?

G.: Prin radio Europa liberă. Aceasta este unica sursă de informaţii.

S.: Ceilalţi semnatari au avut de suferit represalii?

G.: Familia Manoliu a plecat la Paris, familia Gesswein în R.F.G. Cu alţii n-am avut nici o legătură. Un*ul*, [ultimile două litere au fost şterse cu mai multe linii] muncitor, care trăieşte la Oradea, intenţiona să-mi telefoneze, dar n-a făcut-o. Celălalt, Ştefănescu, poate că este arestat, nu pot da de el prin telefon, şi al lui a fost închis. Burtică m-a asigurat că nu ar fi arestaţi, dar aş vrea să aud din gura lor acest lucru.

S.: Ce ţel urmăriţi cu acţiunea dvs.?

G: Nu ne gîndim la revoltă. Vrem ca drepturile consfinţite prin constituţia ţării noastre şi la Helsinki să fie respectate. Primii şapte semnatari voiau înainte de toate un paşaport, implicit emigrarea, dar acum la semnatarii noi este vorba de situaţie în general.

S.: Şi dvs. doriţi un paşaport?

G.: Eu nu vreau să plec de aici. Cînd toţi cetăţenii României vor avea un paşaport, atunci va avea şi Paul Goma unul. Ceea ce ne deranjează este că litera legii este moartă, că adesea este chiar răstălmăcită în contrariul ei.

S.: Există vreo legătură între acest fapt şi aceea că nu vă puteţi publica nimic?

G.: Nu la asta mă refer, oricum nu poate fi vorba acum de aşa ceva. Eu scriu cum s-ar spune pentru export. Dar în "Săptămîna" sînt atacat în fiecare… săptămînă. Aşa că numele meu tot a apărut - nu mă pot plînge…

S.: Cum s-a constituit grupul?

G.: Fiecare a aflat via Europa liberă despre faptul că şi celălalt are probleme - aşa ne-am găsit. Tocmai urcă un vizitator. Aflu că nu mai sînt persoane în uniformă la poartă, ci doi securişti în civil. La Burtică m-am plîns că sînt pus sub observaţie. *Mi-a răspuns că aş avea halucinaţii şi că dacă totuşi este adevărat se vor lua măsurii corespunzătoare. Dar pînă ajunge ordinul de sus la funcţionarii executanţi.* [bifat cu semnul văzut]

S.: *Se poate afirma că activitatea dvs. exprimă nemulţumirea generală din România?* [bifat cu semnul văzut]

G.: *Da, este vorba şi de proasta aprovizionare; de mizeria generală, de întregul climat".* [bifat cu semnul văzut]

16) Interviu luat prin telefon de Virgil Tănase, apărut în revista Les nouvelles littèraires nr. 2574 din 3-l0 martie 1977

"Virgil Tănase: În spatele tăcerii autorităţilor române, care refuzau să răspundă la orice întrebare care te privea, se ascunde ceva? Ce s-a petrecut exact?

Paul Goma: De îndată ce s-a aflat de scrisoarea prin care un grup de români din care făceam şi eu parte, cerea guvernului să respecte drepturile omului şi acordurile de la Helsinki, reacţiile din ambele părţi nu s-au lăsat aşteptate: la 16 februarie îmi telefonau oameni exprimîndu-şi acordul cu noi; a doua zi a venit rîndul autorităţilor: telefonul mi-a fost pus sub observaţie - cum încerca cineva să-mi vorbească, legătura se întrerupea. În schimb telefonul funcţiona normal atunci cînd persoane de identitate îndoielnică, mă chemau ameninţîndu-mă sau înjurîadu-mă. Aceasta timp de o săptămînă întreagă. Poliţia şi-a făcut apariţia la 18 februarie: nimeni nu poate intra la mine, deşi eu nu sînt împiedicat de loc în activitatea mea. *Şi astăzi încă (convorbirea are loc la 26 februarie - nota de subsol), agenţii se află în faţa uşii mele. [bifat cu semnul văzut]*

V.T.: Toate aceste măsuri n-au putut totuşi împiedica anumite persoane să intre în contact cu dumneata...

P.G: Da, unii au reuşit să dejoace supravegherea poliţiei, venind să mă asigure de sprijinul lor sau să semneze alături de noi. Sînt astăzi 28 de semnături, în majoritate muncitori şi tehnicieni. Şi un scriitor: Luminiţa Coler.

V.T.:. Printre cei care au reuşit să-ţi vorbească, se află, se pare, un înalt funcţionar al partidului: dl. Cornel Burtică, - era pentru a-şi exprima sprijinul?

P.G.: Mai curând dimpotrivă, am fost convocat la Comitetul Central al Partidului pentru o întrevedere cu dl. Burtică, secretar al Comitetului Central şi membru al Biroului Politic, unul din cei mai

apropiaţi colaboratori ai d-lui Ceauşescu. Mi s-au cerut manuscrisele cărţilor nepublicate în străinătate, pentru a fi examinate în vederea unei eventuale *“publicări în România”. Eu sînt sceptic. Fapt este ca datorită acestei întrevederi soţia mea a putut semna un contract de traducere care-i fusese refuzat înainte, pe vremea cînd persoane sus puse din conducerea Uniunii scriitorilor se lăudau că mă vor înăbuşi delicat, dar eficace şi cînd mi s-a tăiat mie şi soţiei mele orice posibilitate de lucru şi de cîştig.* [bifat cu semnul văzut şi marcat cu o linie verticală]

V.T.: Aceasta lasă totuşi impresia că în comparaţie cu alte ţări din Răsărit, unde represiunea pare mai curînd a se întări, România face figură aparte.

P.G.: *Este o manieră abilă de a pregăti conferinţa de la Belgrad:* [bifat cu semnul văzut] această oarecare atenţie care mi se acordă mie sau altor semnatari poate înşela, dar situaţia din ţară rămîne tot atît de gravă: drepturile fundamentale ale omului nu sînt respectate, economia este falimentară.

Iar cei, din nefericire foarte rari, care îndrăznesc să o spună sînt trimişi dacă nu la închisoare, cel puţin la spitalele psihiatrice. [bifat cu un X mare şi marcat cu o linie verticală]

V.T.: Ce sînt aceste spitale în România?

P.G.: *Internarea în spitale de psihiatrie pentru delicte de opinie este reglementată prin legea nr. 12 din 1965.* [bifat cu semnul văzut] Cunosc opt cazuri între care cel al lui Gheorghe Braşoveanu, care a fost internat aci din cauza unei conferinţe despre “Viaţă şi Dumnezeu”. În momentul de faţă, lucrez la o carte care tratează această problemă.

V.T.: Te pot informa că revista “Les Cahiers de l'Est” a lansat ideea unei conferinţe a intelectualilor din Est şi din Vest, care, paralel cu aceea de la Belgrad, va discuta problema drepturilor omului; sîntem de părere că destinderea nu se va produce prin semnarea tratatelor internaţionale ci printr-o schimbare de mentalitate ce nu poate fi asigurată decît printr-o strictă respectare a drepturilor omului; ce crezi despre acest lucru?

P.G.: Intelectualii au dezbătut întotdeauna aceste probleme fără ca guvernele să ţină cont de aceasta. Privesc cu simpatie o asemenea iniţiativă, dar cred că şansele ei de reuşită rămîn limitate atîta timp cît nu se va găsi mijlocul de a-i obliga pe oamenii politici să accepte ideea că statul este totalitatea celor care produc şi nu a celor care se mulţumesc să-1 apere”.

17) Declaraţie telefonică făcută în 28 februarie 1977 şi comentată de Dieter Schlesak în “Frankfurter Allgemeine Zeitung” nr. 52 din 3 martie 1977

“Luni seara, într-o convorbire telefonică, Goma şi-a exprimat scepticismul - Burtică i-a propus să-i prezinte romanele încă nepublicate în Occident. “Dl. Burtică m-a făcut însă atent că nu promite nimic...”

Emoţionat, Goma a relatat prin telefon despre reacţia populaţiei, *informată de cele întîmplate prin emisiunile posturilor de radio din străinătate.* [bifat cu semnul văzut] Autorul vorbea despre "o mare şi disperată solidaritate". În ciuda securităţii postate la poartă şi telefonului pus sub observaţie, el a fost "chemat de sute de intelectuali, muncitori, meseriaşi şi tehnicieni". *Îndrăzneţii care l-au vizitat la domiciliu "au fost arestaţi, dar eliberaţi după scurtă vreme".* [bifat cu semnul văzut] Oficialităţile s-au temut nu numai de răbufniri de dincolo de atitudinea apatică în expectativă ci şi de bacilul dorului de Occident. Căci românii nu par a fi "fatalişti metafizici", aşa cum a menţionat Eugène Ionesco, la sfîrşitul lunii februarie, la sursa cea mai importantă de informaţii a românilor, Radio Europa Liberă, cînd a desemnat atitudinea lui Paul Goma drept unică şi eroică.

"Eu nu cred că Eugène Ionesco are dreptate". Ce aşteaptă de la opinia publică occidentală militanţii români pentru drepturi cetăţeneşti? *"Ca ea să pună capăt convingerii că la noi ar exista libertate, socialism, democraţie. Ele sînt cuvinte goale în România. Aici la noi domneşte stalinismul". Şi rolul presei şi radioului occidental? "Presa occidentală ne este de mare ajutor. Şi rugăm pe toţi corespondenţii occidentali să nu mai tacă şi să informeze în continuare despre noi opinia publică internaţională"* [marcat cu o linie verticală]

18) <u>Declaraţia telefonică făcută redactorului săptămînalului elveţian "Tages Anzeiger", apărută în nr. 11 din 15 martie 1977</u>

"Mişcarea românească pentru drepturi civice care şi-a făcut apariţia acum aproape o lună de zile printr-o scrisoare de protest semnată de 8 persoane, ar fi sprijinită în prezent de aproximativ l00 de persoane. (Aceasta a fost declarat de conducătorul acţiunii, scriitorul bucureştean Paul Goma, într-o convorbire cu redacţia publicaţiei T.A.). El scontează pe mai departe pe alte solidarizări cu scopurile mişcării. *El solicită conferinţei de la Belgrad organizarea unei [alte] conferinţe care să trateze lipsa de drepturi politice.* [bifat cu semnul văzut] Goma s-a arătat surprins de faptul că, imediat după catastrofă, [cutremurul din 5 martie] oamenii l-au căutat pentru a-şi manifesta sprijinul lor la dezideratul politic. *Goma este convins că dezastrul din urma cutremurului va degreva politic România, la viitoarea conferinţă de la Belgrad.* [bifat cu semnul văzut] Altfel, spune scriitorul, ţara sa s-ar fi aflat cu siguranţă pe "banca acuzaţilor". Senzaţionala întîlnire dintre Paul Goma şi Cornel Burtică a fost apreciată de scriitor *ca o tactică din partea regimului ca prin vagi promisiuni de publicare a unor cărţi semnate de el, să-l abată de la activităţile sale politice".* [bifat cu semnul văzut]

19) <u>Interviu acordat Agenţiei americane de presă U.P.I.</u>, apărut în fragmente în cotidienele "Le Monde" nr. 9995 din 19 martie, "Die

Welt" nr. 64 din 17 martie 1977:

"Paul Goma a afirmat că există în România spitale de psihiatrie în care autorităţile nu ezită să-i interneze pe opozanţi. El a citat numele a patru aşezăminte (spitalele Bălăceanca, Cula, Poiana Mare şi Petru Groza), dintre care primele două în Bucureşti, în care, după cîte ştie el, au existat cazuri de acest fel. *Scriitorul s-a declarat gata a furniza identitatea a trei persoane care au suferit un atare tratament şi care i-au adus dovezi confirmînd internarea lor psihiatrică din motive politice. El speră să poată înmîna aceste declaraţii Conferinţei de la Belgrad.* [bifat cu semnul văzut şi marcat cu o linie verticală]

În privinţa situaţiei sale personale, dl. Goma a declarat că a fost primit în două rînduri deja de către un conducător important al Partidului Comunist, dl. Cornel Burtică, *secretar în probleme de ideologie ultima oară sîmbătă 12 martie.* [bifat cu semnul văzut] El s-a declarat relativ optimist. El consideră că autorităţile din ţara sa vor adopta în cele din urmă faţă de contestatari *o atitudine mai suplă decît cea din alte ţări din Est.* [bifat cu semnul văzut] Pînă în ziua respectivă, a mai declarat el, o sută douăzeci şi şase de persoane i-au făcut cunoscută adeziunea la scrisoarea sa de solidaritate cu semnatarii cehoslovaci ai Cartei 77. Este de părere că cei care luptă pentru drepturile omului în România vor cîştiga. "Eu cred că lucrurile se vor îmbunătăţi", a spus el. *Dar schimbarea se va produce în deplină linişte, a adăugat el".* [bifat cu semnul văzut]

20) <u>Declaraţia făcută lui Harry Schleicher, apărută în cotidianul german "Frankfurter Rundschau" nr. 64 din 17 martie 1977:</u>

"În Bucureşti orice discuţie începe cu victimele cataclismului. Tot aşa şi discuţia cu [poetul] Paul Goma, conducătorul spiritual al mişcării pentru drepturile omului din România. Vorbim mai întîi de cei decedaţi din cercul lui de prieteni. Apoi el subliniază că "drepturile omului rămîn în continuare problema centrala", arătîndu-se hotărît să acţioneze şi în viitor pentru respectarea drepturilor omului în România. La început a crezut că cutremurul va pune abrupt capăt eforturilor luptei pentru drepturi cetăţeneşti. "Dar n-a trecut nici o zi de la cutremur şi am primit telefoane de la persoane care şi-au manifestat dorinţa de a sprijini ţelurile mişcării." Una din scrisori poartă 68 de semnături, plus 30 de persoane care şi-au anunţau telefonic adeziunea.

"Nu avem un program politic în sensul adevărat al noţiunii", *răspunde Goma la întrebarea privind scopurile mişcării de opoziţie.* [bifat cu semnul văzut] "Vrem doar ca drepturile codificate de România şi de constituţia ţării să fie aplicate şi respectate". *Căci ce pot însemna frumoasele cuvinte despre suveranitatea naţională cînd românii sînt "sclavi" în propria lor ţară", spune scriitorul.* [bifat cu semnul văzut] "Aspectul român" joacă un rol primordial în considerentele politice. În sublinierea elementului naţional român el concordă chiar cu politica oficială deoarece nu doreşte să arunce în aceeaşi oală mişcarea disidenţilor români cu restul Europei răsăritene comuniste.

De aici şi formula sa "ocupaţie românească a României".

Goma spune că el nu-şi poate schimba în mod oportunist atitudinea faţă de oameni "de azi pe mîine, o dată rece, o dată cald". *Căci aşa se comportă regimul faţă de el şi tot aşa şi colegii săi scriitorii în eforturile lor de adaptare. [bifat cu semnul văzut] Astfel evaluează Goma prima reacţie foarte dură a lui Ceauşescu şi invitaţia lui Burtică, "şeful ideologic".* [bifat cu semnul văzut]

21) Declaraţie făcută lui Klas Bergman, corespondent al ziarului "Dagens Nyheter, [insert de mână din care nu se înţelege decît primul din cele trei cuvinte: *coditian*] apărută în nr. 98 [insert de mână: *din 12 aprilie*] al cotidianului respectiv :

"Locuinţa mea a devenit în oarecare măsură un birou de paşapoarte - spune Goma şi zîmbeşte puţin plictisit. Este clar că posesia unui paşaport este un drept al omului, dar paşaportul nu înseamnă încă tot în viaţă. Sîntem pentru legi şi constituţie şi pentru respectarea acestora. Cine este împotriva legilor? Poliţia română. Nu vrem să emigrăm. Vrem să avem un paşaport - acest lucru este un drept, nu un avantaj... I-am spus lui Burtică că am de gînd să rămîn în ţară şi să lupt pentru drepturile omului aici în România... Cred că articolul care a apărut în "România literară" a fost o excepţie. *Am primit înapoi de la Burtică, fără răspuns, manuscrisele a două cărţi dintre care una a fost editată în Occident".* [bifat cu semnul văzut]

Goma vorbeşte de asemenea despre trei persoane care din cauza activităţii lor politice au stat internaţi într-o clinică de psihiatrie. Este vorba de Vasile Paraschiv, un fost membru de partid mai în vîrstă, inginer Paulina Cotănescu şi economistul Gheorghe Braşoveanu. Un al patrulea, Păun Stoian, un inginer care drept protest împotriva sistemului a purtat un mic afiş cu inscripţia "sclav" a fost ameninţat că va fi internat într-o clinică de psihiatrie...

Goma adaugă: "Evoluţia situaţiei în ultimul timp *a întărit părerea mea că România este ocupată de românii înşişi. Cehii sînt ocupaţi de ruşi, dar situaţia este aproape aceeaşi.* [bifat cu semnul văzut] Problemele privind drepturile omului sînt un fel de dinamită: fii prudent, nu te atinge de ele! Dar, cu toate acestea, sîntem optimişti".

22) Articol scris cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la evenimentele din 1956 din Ungaria - publicat în "Cahiers de l'Est" nr. 8, trim. IV/1976:

"Se spune că Revoluţia ungară ar fi început la... Poznan, scrie Paul Goma. Se mai spune că tulburările de la Bucureşti ar fi început la Budapesta.

Da şi nu. Nu - deoarece ungurii s-ar fi revoltat în orice caz. Da - pentru că românii nu s-ar fi agitat atîta dacă polonezii şi apoi ungurii n-ar fi început.

Jignitor pentru români? De ce? Nu sîntem noi, un popor cuminte, paşnic şi aşa mai departe? Noi, românii, nu avem o structură de răzvrătiţi. Ca slugi, este adevărat, nu sîntem ceea ce ar trebui - nici prea ascultători, dar nici rebeli. Sîntem slugi clevetitoare. Relaţiile dintre românii supuşi şi stăpîni, fie ei străini sau nu, continuă o tradiţie seculară de sabotare a istoriei, de apărare pasivă, de mici înţelegeri. Noi, românii sîntem chibzuiţi şi vedem departe, foarte departe, pînă la orizont, ne facem frate cu dracu, dacă trebuie, pînă trecem puntea, ştim că trestia se pleacă dar nu se rupe. Astfel românul sabotează istoria în felul său, muncind în bătaie de joc cînd munceşte pentru stăpîni, denigrîndu-i, insultîndu-i în spate, pentru ca imediat ce stăpînul apare, nu să ia poziţie de drepţi, dar să arboreze o expresie de mare satisfacţie, mergînd pînă la a-i aduce mulţumiri. Căci noi, românii, sîntem descurcăreţi. Noi nu sîntem nici orbi, nici surzi, nici idioţi, noi înţelegem prea bine ceea ce se petrece: stăpînul este un soi de pramatie, desigur, dar n-o să i-o spunem totuşi privindu-l drept în ochi, n-o să ne revoltăm. Noi avem felul nostru daco-roman (o nouă modă cere să se spună traco-get) de a protesta: ne batem joc de stăpîn.

Da, ca noi nu mai există alţii: regii batjocurei. Noi nu ne revoltăm, decît bineînţeles dacă ne ordonă stăpînul, pentru că noi ştim prea bine că nu există o armă mai grozavă decît cuvîntul. Şi atunci, vorbim...

Căci noi românii, nu sîntem (cu excepţiile care confirmă regula) decît clevetitori. Desigur, sîntem nemulţumiţi de stăpîni şi de putere dar... să ne eliberam aşa singuri, dintr-o dată? Ei, dacă americanii... Sau dacă guvernul ar publica un decret... Revoluţia? O ştim prea bine, în România este bine să stîrneşti rîsul. Or, noi avem simţul ridicolului...

Toamna lui 1956... Noi, foştii deţinuţi, vom rămîne marcaţi pe veci de evenimentele de acum 20 de ani.

1956... Tristă aniversare: arestarea, foamea, închisoarea, apoi domiciliul forţat şi supravegherea libertăţii... Dar şi minunată aniversare: în masa celor supuşi, noi am fost cei care, chiar dacă n-am acţionat, cel puţin am vorbit. Or, pentru nişte români cuminţi, cuvîntul, o ştim prea bine, are valoare de acţiune.

De unde rezultă că noi, românii, nu vom putea depăşi stadiul pre-revoltei. Poate pentru că nu am ieşit încă din pre-istorie..."

23) Scrisoare înmînată unui diplomat pentru a fi publicată în cazul în care va fi arestat, apărută în ziarele "Le Matin de Paris" din 23 aprilie, "Neuer Zürcher Zeitung" din 26 aprilie şi "Frankfurter Allgemeine Zeitung" din 29 aprilie [1977]:

[vezi Testamentul în **Culoarea curcubeului**]

"Declară că nu a conspirat împotriva ţării sale, nu a trădat-o şi nici nu a vrut să pună în discuţie problema unităţii naţionale şi spirituale a României. Dacă va fi arestat, scrie el, - act pe care îl va considera ca ilegal - el se va opune; la interogatoriu va tăcea; de va fi încarcerat, va face greva foamei; iar în cazul unui proces, nu va recunoaşte legali-

tatea anchetei oficialităţilor şi a judecătorilor. Orice mărturisire se va pune pe seama sa, avertizează Goma din capul locului, va fi fără valoare. Dovezile, pe care orice organ al statului le va prezenta, sînt considerate de el ca nule. Dacă va muri în închisoare, sau unui membru al familiei sale i se va întimpla un "accident", răspunderea o vor purta în întregime funcţionarii aparatului de oprimare [corect: represiune]. Nenumăratele acuzaţii de delicte josnice, sînt arătate de Goma ca falsuri, iar în ultimele nouă puncte ale scrisorii, declară că opinia publică trebuie să ştie că informaţiile după care el şi-ar fi schimbat opiniile literare, politice sau etice vor fi întemeiate în orice caz pe minciuni".

A N E X A II

Aprecieri cu privire la romanele "Ostinato" "Uşa" şi "Gherla" publicate în Occident

Le Figaro nr. 8442 din 5 noiembrie 1971 publică un articol intitulat De pe acum i se spune "Soljenitîn-ul român", Paul Goma prin care s-a produs scandalul la Frankfurt, semnat de Eugène Silianoff, în care se recenzează cartea lui P. Goma "Celula liberabililor" editată de Gallimard:

"Este de prevăzut că din cauza personalităţii autorului - Paul Goma a îndurat şapte ani de închisoare şi de domiciliu forţat - şi a subiectului romanului său, în care ni se redă experienţa sa din lumea concentraţionară, se va vorbi de un Soljeniţîn român. În Germania, unde cartea a apărut cu titlul său original "Ostinato", este un lucru deja stabilit, cu toate deosebirile fundamentale dintre aceşti doi scriitori...

Trebuie mai întîi de toate să te laşi antrenat într-o analiză a aspectelor politice din carte, cu toate indicaţiile pe care le conţine despre era stalinistă din România. Ea trebuie citită ca o operă de imaginaţie, ca un roman frumos, pentru că ar însemna să agravăm nedreptatea a cărei victimă este în ţara sa, considerînd cartea doar un nou "document" asupra vieţii din lagărele de concentrare...

Cartea se termină sub semnul întrebării: ce poate face oare în societatea oamenilor liberi un om care a [pe]trecut trei sferturi din viaţa sa în climatul distrugător al temniţelor comuniste?

Greutatea analizei - şi uneori a lecturii - vine de la structura complicată a romanului şi din cîteva particularităţi ale formei. Acţiunea se desfăşoară la nivele diferite cărora le corespunde [sic!] stiluri adecvate. Lungilor fragmente descriptive, foarte realiste, unde personajele se exprimă în argoul întemniţaţilor, succed fără tranziţie pasaje între vis şi realitate...

În aceste pasaje anevoioase, autorul ajunge la distrugerea sintezei, fără îndoială pentru a reda mai bine climatul anihilant al vieţii concentraţionare.

Folosind în acelaşi timp povestirea la persoana întîia şi vocea naratorului, autorul, ale cărui legături cu muzica apar foarte intime, se deda la prestidigitaţii tipografice. Separă elementele unei fraze cu lungi puncte de orgă, de spaţii albe, sau comprimă mai multe cuvinte în vocabule bizare, care ne-ar aminti de Queneau, de n-ar fi tragicul situaţiei.

Aceste procedee, cunoscute de multă vreme în Occident, regăsesc un fel de prospeţime şi chiar de noutate, la un scriitor a cărei sinceritate nu poate fi pusă la îndoiala. Ele produc efectul, în indiferent ce ţară comunistă, al unei inadmisibile îndrăzneli şi ar aduce autorului lor acuzaţia de "formalism", una din crimele cele mai grave sub domnia

realismului socialist. La Goma, această manieră se justifică prin înţelegerea unei lumi în acelaşi timp reală şi halucinantă şi nu apare mai puţin convingătoare ca descrierea pur realistă a lumii concentraţionare a lui Soljeniţîn."

Le Monde nr. 8322 din 16 octombrie 1971, articolul România - primul roman despre închisorile regimului, semnat de Dumitru Ţepeneag

"Cartea nu condamnă un sistem social-politic ci numai abuzurile şi erorile sale. Nu neagă socialismul ci acea epocă de o cruzime inutilă pe care a reprezentat-o stalinismul. Romanul lui Paul Goma poate fi considerat o reflectare pe plan literar a destalinizării începute în România prin 1963-64; operă de ficţiune, ea prezintă fără ostentaţie numai o parte din crimele şi arbitrariul denunţate în mod public în mai multe rînduri de către secretarul general al Partidului Comunist Român, dl. Nicolae Ceauşescu. De ce n-a putut apare atunci romanul în România?

Singura explicaţie plauzibilă rezultă din ceea ce am putea numi mecanismul inerţiei. Stalinismul a instituit un sistem de tabu-uri, care la rîndul său a creat o "mentalitate a tabu-urilor" care domneşte şi astăzi în comportamentul "funcţionarilor culturii".

"Ostinato" este primul roman despre închisorile din România, natural însă că nu şi ultimul. Şi nu este vorba numai de un document. Autorul este înainte de toate un scriitor; şi numai după aceea un om care a suferit şase ani de închisoare, de muncă forţată, urmaţi de alţi cîţiva de umiliri şi nesiguranţă".

Le Monde nr. 8393 din 7 ianuarie 1972, articolul Universul penitenciar:

"Romanul este primul care a denunţat abuzurile stalinismului şi sechelele sale în România. Dar valoarea documentară a "Celulei liberabililor" nu trebuie să ne facă să uităm calităţile sale literare..." - scrie recenzentul, făcînd o apropiere între stilul lui P. Goma şi cel al lui J. Joyce în "Ulise", cu Dostoievski şi cu Soljeniţîn.

L'Express nr. 1065 din 6-12 decembrie 1971, articolul lui Jacques Caban Nu există libertate pentru cei care poluează:

"Goma citează integral textul din "Fraţii Karamazov" în legătură cu Marele Inchizitor, care izbăveşte pe om de insuportabila sa libertate asigurîndu-i acea oprimare mizericordioasă fără de care el nu este decît o conştiinţă nenorocită. Libertatea nu poate fi dorită decît în închisoare şi nu poate fi atinsă decît în demenţă şi nenorocire. Dorind libertatea, prizonierul conspiră împotriva Inchizitorului, care asigură confortul robiei.

Prizonierul este acuzat, de fapt, de a fi comis o crimă de drept comun ca alibi al unei crime politice. Dacă n-ar fi fost închis pentru crimă, ar fi participat la complotul împotriva regimului, împotriva bunăvoinţei totalitare a Marelui Inchizitor...

Cenzura română nu s-a înşelat. Ea nu-l condamnă pe Paul Goma pentru căutările sale estetice, nici pentru acuzaţiile sale politice. Ea condamnă ironica disperare care justifică regimul printr-o metafizică a absurdului, inspirată de Dostoievski.

Dl. Ceauşescu s-a recunoscut aşadar în portretul Marelui Inchizitor?...

Cartea se impune şi ar trebui să antreneze o reînnoire a interesului pentru literatura română, încă slab cunoscută în Franţa. De ce oare atunci cînd Estul îl redescoperă prudent pe Dostoievski, discipolii lui trebuie să fie condamnaţi la tăcere?"

Les lettres françaises nr. 1424 din 23-29 februarie 1972, recenzie semnată de Hubert Juin la "Celula liberabililor":

"Cartea scriitorului Paul Goma este bună şi frumoasă... Este bună, în măsura în care pune cu o justeţe remarcabilă anumite probleme ce era necesar să fie puse: în special situaţia omului în închisoare, şi cum închisoarea, această represiune arhaică, devine o umbră de care rişti să nu scapi niciodată; ea pune de asemenea în discuţie un anumit moment din epopeea revoluţionară, mai precis, ceea ce numim "stalinism"...

În dosul închisorii, e adevărat, poţi întrezări universul libertăţii. Dar deţinutul reacţionează, discută, se întreabă. Toată această viaţă, viaţa lui, care se scurge ca o apă, departe de el, şi chiar libertatea, revenită, ce va însemna? Iată gîndurile pe care le naşte închisoarea. "Atroce pedeapsă": libertatea să fie mai închisoare decît închisoarea... Sau nu, altfel: ca libertatea mea să fie ameninţată pe veci, să conţină - evident - închisoarea viitoare... Ca libertatea să nu fie decît... deschiderea spre închisoare..."

Frankfurter Allgemeine Zeitung nr. 236 din 12 octombrie 1971, recenzia Semnal literar de talie mondială din România de Dieter Schlesak

"Ostinato" transformă inventarul inter al României staliniste din perioada de după război şi pînă la suveranitatea relativă sub Ceauşescu, în operă de artă aparţinînd unui cap traumatizat de dictatură.

Trecutul prezentat de Goma vizează atît de evident prezentul, încît trebuie să te temi că acest prezent ar putea plagia cartea lui Goma, aruncîndu-l, cu autoritate, din nou în celulă. Este vorba de un test din exterior în ce priveşte limitele conceptului cultural interior, mai ales acum, după măsurile înăsprite din iulie".

Le Figaro din 23-24 noiembrie 1974, publică sub titlul "Cu uşile deschise în spatele Cortinei de fier", recenzia lui Ugné Karvelis la cartea lui Paul Goma "Elles etaient quatre" ("Uşa")

"Se pare că atmosfera de uşă închisă reprezintă pentru Goma spaţiul privilegiat pentru scris, singura dimensiune în care se simte cu adevărat bine. Romanul... confirmă această obsesie a vieţii într-un univers celular, de închisoare...

Romanul este o variaţie pe tema stalinismului, fiind, în ansamblu, mai puţin tare decît "Celula liberabililor". Poate că lui Goma îi lipseşte acea tandreţă acidă şi dezamăgită a lui Milan Kundera... Nici măcar Shakespeare, în "Timon din Atena" nu este atît de implacabil faţă de umanitate cum este acest Paul Goma în "Elles etaient quatre".

Un articol cu un conţinut asemănător a apărut în Le Monde nr. 9262 din 24 octombrie 1974.

Le Monde nr. 9262 din 24 octombrie 1974, articolul Închisorile lui Paul Goma, de Françoise Wagener:

"Oare cîte ceasuri vor trebui să petreacă împreună aceste femei? Să discute, să bea, să coexiste... Ce poate fi mai dificil cînd constrîngerea întărîtă reacţiile, sentimentele? Numai dacă închisoarea - sau mai curînd starea de întemniţare - nu este şi ea un revelator care permite fiinţelor să se definească, chiar să se dezvolte...

Cînd panica le va cuprinde pe aceste femei (ele ştiu că sînt închise, dar nu ştiu pentru ce), cînd ele vor fi, aidoma unei ţări subjugate, învinse de teroarea ambiantă sau pe care o poartă în ele, cînd ele nu vor putea face altceva decît să se lamenteze, tînăra va lovi din picior şi va scutura din toate puterile clanţa uşii, care va sfîrşi prin a se deschide..."

Jurnal de Gèneve [Genève] nr. 14 din 18-19 ianuarie 1975, articolul O uşă închisă în spatele căreia patru femei depun mărturie despre România anilor '50, de Sanda Stolojan:

"În persoana Floricăi, vechea militantă comunistă, astăzi căzută din rangul său politic dar nu mai puţin puternică prin legăturile ei, trecutul este mereu prezent. Paul Goma descrie din interior un tip de comunist propriu contextului românesc: ţăranca educată de partid. Florica poartă amprenta trecutului său politic. Limbajul său este marcat de jargonul ideologiei îngurgitate de o femeie simplă. Ea şi-a dedicat cei mai frumoşi ani ai vieţii "cauzei" şi dragostei violente pentru tovarăşul Adam... Florica evocă timpurile în care mergea prin sate pentru a "convinge" pe ţărani să cedeze pămînturile colhozurilor. Prin povestirea ei răzbate o a doua realitate de care nu-şi dă seama: abuzurile comise în timpul colectivizării în numele ideologiei.

Alice şi Sofia îşi amintesc şi ele această epocă. Sofia ştie, de exemplu, că Florica este responsabila morţii tatălui său, fost chiabur. Dar amîndouă tac ascultînd-o pe Florica. Viola se detaşează de grupul vîrstnicelor. Ea este tînăra generaţie, n-a cunoscut "perioada cultului". De altfel, ea este fiica unui influent membru de partid (Mercedes cu şofer, santinelă şi gheretă la poartă). Ea pune întrebări, iar dezinvoltura sa faţă de Florica dă [ilizibil din cauza proastei calităţi a fotocopiei], fără replică din partea celorlalte două înfricoşate. Alice şi Sofia nu-şi exprimă revolta faţă de Florica. Ele sînt obişnuite, acceptă trecutul cu oboseală, cuvintele lor sînt un paravan. În spatele trăncănelilor acestor

femei se întrevede întreaga mizerie a lumii româneşti a anilor '50".

Acelaşi articol apare şi în cotidianul Gazette de Lausanne nr. 14 din 19 ianuarie 1975

Süddeutsche Zeitung nr. 264 din 16 noiembrie 1972, articolul Nedeprins cu libertatea - Romanul "Uşa" al scriitorului român Paul Goma:

"Goma vizează urmările psihice şi existenţiale ale perioadei staliniste în ţara sa. El a construit o "societate închisă" ca exemplu şi simbol al unei situaţii sociale actuale. Acestea sînt informaţii asupra stărilor psihice ale unei societăţi aflată într-o fază de trecere care oferă în mod cert posibilitatea ca indivizii să se regăsească pe ei înşişi. Dar rîsul celei mai nenorocite generaţii, a celor de 40-50 de ani, se află la hotarul plînsului".

Frankfurter Allgemeine Zeitung nr. 245 din 21 octombrie 1972, recenzia lui Dieter Schlesak Traumatismul închisorii interne. Noul roman al lui Goma: "Uşa"

"Romanul este o lucrare tipică de trecere către un alt mare roman, "Cercul" [corect: În Cerc]

Întreaga viaţă socială este cuprinsă de maladivitate, mai ales în domeniul culturii şi în mod special al literaturii, unde manipularea se manifestă prin cenzură, prin amputarea ideilor. Concomitent cu interdicţiile difuze a mai existat şi o certă calomnie care a amplificat şi mai mult frica mijlocitorilor din funcţiile suspuse. "Uşa" ar fi caricaturizat pe şeful de stat şi pe soţia acestuia".

Le soir nr. 17 din 21 ianuarie 1977, articolul Un grec, un francez şi un român: întîlnirea în infern, de Pol Mathil:

"Goma este interzis în România fiindcă a sfărîmat un tabu, acela de a "tace", de a nu vorbi de ceea ce s-a întîmplat în gulagul românesc, mai crud, mai sîngeros, mai kafkaian chiar - păstrînd proporţiile - decît acela al lui Stalin şi care, din cauza acestui consemn al tăcerii, este puţin sau chiar deloc, cunoscut în Occident.

După ce a sfărîmat acest tabu în "Ostinato" Goma recidivează căci "Gherla", titlul noii sale cărţi, este tot numele unui lagăr dintr-un tîrg al Transilvaniei a cărui sinistră reputaţie este aşa de mare încît a intrat în vorbirea curentă cu sensul de închisoare... Goma încearcă să povestească gulagul românesc unei prietene... Dar prietena franceză, ca întregul Occident în general, orbită de gustul său pentru confort, nu-l înţelege, refuză să ştie, să afle adevărul... Or Goma furnizează formula chintesenţei întregii literaturi a gulagului".

Gazette de Lausanne nr. 260 din 8 noiembrie 1976, articolul Scrisori din România - Paul Goma dezvăluie universul lagărului de concentrare român, semnat de Sanda Stolojan:

"Paul Goma aduce o mărturie trăită personal, din experienţa sa din închisoarea Gherla, din Transilvania, închisoare care a fost una din

insulele sinistre ale arhipelagului românesc. Pentru a putea aprecia mai bine curajul autorului şi semnificaţia cărţii, trebuie să ne reamintim situaţia din România.

După aminostia generală din 1964, care a eliberat deţinuţii politici din închisoare, o linişte densă s-a aşternut peste era stalinistă mai lungă în România decît în orice altă ţară. Regimul a denumit pudic crimele din această epocă; "greşeli" sau "erori" ale trecutului. În ciuda dezgheţului din anii 1965-1970, oamenii au tăcut. Iar intelectualii, adesea foşti "puşcăriaşi" au evitat să spună lucrurilor pe nume. Laşitate sau scepticism? Supunere ancestrală în faţa istoriei care-i copleşeşte? Există din fiecare cîte ceva în această "linişte laşă" (pentru a cita pe Goma) a intelectualilor români.

Anumiţi romancieri din ultimii ani - şi nu din cei lipsiţi de talent - au elaborat, este drept, un stil abuziv, o reţetă pentru a vorbi printre rînduri. Reţetă subtilă, accesibilă numai cititorilor români, tot atît de prudenţi ca şi scriitorii lor. Dar nici un cuvînt nu a izbutit să spună negru pe alb, cu forţa, adevărul crud.

Paul Goma a simţit nevoia să facă acest pas".

NOTĂ

În ziua de 31.12.1977, în cadrul emisiunii TEZE ŞI ANTITEZE LA PARIS - de la orele 19,10, postul de radio "Europa Liberă" a transmis un interviu luat lui PAUL GOMA şi VIRGIL TĂNASE.

REDACŢIA. Pe data de 28 ianuarie [1977] PAUL GOMA a distribuit la mai mulţi diplomaţi din Bucureşti o scrisoare deschisă de adeziune la "Carta - 77" - adresată lui PAVEL KOHOUT şi camarazilor săi.

PAUL GOMA: Am avut de gînd s-o fac mai de mult şi să nu fiu singurul semnatar al acestei scrisori. Probabil că dacă ar fi fost mai mulţi destinatarul nu ar fi fost KOHOUT şi "Carta 77". Am făcut cîte-va încercări infructuoase de a cointeresa şi pe alţi scriitori care erau într-o situaţie asmănătoare cu a mea, să se solidarizeze cu mişcarea cehilor şi slovacilor. Nu am reuşit. În disperare de cauză şi nu cu conştiinţa că prin asta mi-am făcut datoria. Desigur că tot un gest disperat ar putea fi considerat şi scrisoarea mea către ___ [spaţiu liber - citeşte: Ceauşescu]. Eu am avut un sentiment de înşelat în raporturile mele cu ____, [spaţiu liber - acelaşi] pentru că ____ [tot spaţiu liber; tot numele care nu se scrie pe o hârtie a securităţii] a zis ce a zis şi a făcut ce a făcut în 1968 în august şi am vrut să-i amintesc cea mai frumoasă zi din viaţa lui, pînă atunci nu mai avusese asemenea gesturi şi nici de atunci nu a mai avut.

RED:

PAUL GOMA: - După ce îi scrisesem lui KOHOUT şi lui [spaţiu liber] am cunoscut un grup de oameni disperaţi, care voiau să obţină paşaport cu orice preţ, s-au arătat dispuşi să semneze o scrisoare comună. Iată că pentru prima dată au fost mai mulţi de doi. În aceeaşi seară au început telefoanele de ameninţări, de înjurături, de la opinia publică indignată, care opinie era formată, după urechea mea muzicală, de vreo trei persoane care încercau să schimbe glasul. Au urmat înjurături, intimidări, încercări de a mă convinge, pentru că unii nuanţau: nu faci bine ce faci pentru că uite tov. ____ [spaţiu liber] îşi dă duhul pe altarul patriei şi uite dumneata ce faci!

REDACŢIA: Referiri la întrevederea cu ___ [spaţiu liber - citeşte: Burtică]

PAUL GOMA: Am acceptat, gîndindu-mă că poate conducătorii români se vor purta altfel decît conducătorii celorlalte ţări care au fost foarte duri şi violenţi. M-am dus acolo plin de speranţe şi am ieşit fără nici o rezolvare, bineînţeles. Pentru că dl. _____ [spaţiu liber] foarte abil, a evitat cu mare artă politică aş spune nu numai întrebările mele jenante, ci chiar a preîntîmpina virtualele mele întrebări.

A încercat să tragă totul pe o problemă personală. Am încercat să aduc vorba despre drepturile omului, care nu sînt doar cuvinte, însă nu

am reuşit şi în cele din urmă poate am abandonat eu cursa văznd că nu există nici o posibilitate de dialog. Ceea ce îmi promitea dl. _____, [spaţiu liber] promitea fără să-şi ia angajamente, spunea doar de cărţile mele, de traducerile mele simple. În cursul acestei întrevederi am protestat împotriva măsurilor poliţieneşti care se instalaseră cu foarte mare vigoare. Dl. ____ [spaţiu liber] a spus întîi că nu este adevărat, după aceea a dat ordin d-lui____ [spaţiu liber - citeşte: Ion Stănescu] care încă nu fusese săltat în funcţie, aceasta s-a întîmplat la cinci zile după arestarea mea.

După aceasta barajul s-a refăcut mai permeabil într-adevăr.

RED:

PAUL GOMA: Muncitorul VASILE PARASCHIV, un om foarte cinstit îşi depusese carnetul de partid ca semn de protest împotriva politicii partidului în care intrase el. Acesta fusese socotit un nebun, pentru că la noi aşa se crede, că numai un om nebun este în stare să aibă alte opinii decît cele prescrise în evanghelie.

RED:

PAUL GOMA: A fost surprinzător pentru mine, că imediat la prima oră după cutremur, în dimineaţa zilei de 5, cutremurul nu i-a oprit pe semnatari, nu a oprit nici securitatea care poate ar fi fost mai bine ca în acele momente să lucreze la demolări, ei au trebuit să stea cu forţe întărite în jurul casei în cartierul în care locuiam.

RED: - referitor la interviul cu ____ [spaţiu liber]

PAUL GOMA: Da, bine înţeles. Relatez un lucru destul de amuzant... În fiecare zi, oră de oră, minut de minut, pînă în dimineaţa zilei de 1 aprilie… În dimineaţa zilei de 1 aprilie am bătut ultimile pagini la maşină, am împărţit exemplarele, cele care urmau să fie ascunse, cele care urmau să fie trimise, cele pe care urma să le păstrez le-am împărţit pe topuri şi vă spun că le încheiam în felul următor: asta în ziua de 1 aprilie; aici se sfîrşeşte jurnalul de iarnă, ziceam eu cam aşa: nu pentru că evenimentul s-ar fi terminat, ci pentru că... de altfel de vreo săpămînă nu mai puteam să trimit nimic în străinătate pentru că se făceau controale şi cordoane poliţieneşti. La ora 1.30 a sunat soneria, m-am dus şi m-am uitat pe vizor, am văzut-o pe responsabila blocul nostru. Am deschis şi în momentul acela uşa m-a izbit în cap şi au năvălit trei securişti. Pe unul îl cheamă CRISTENCO, este locotenent colonel, pe altul îl cheamă VIDONI, locot. colonel şi el, şi pe celălalt nu mai ştiu cum îl cheamă.

Am fost arestat. Bun. Asta este altă poveste, însă spun că în timpul anchetei am fost întrebat cu insistenţă de unde am ştiut că în ziua de 1 aprilie urma să fiu arestat. Bineînţeles le-am răspuns, ştiam că voi fi arestat, după cum ştiu acum, în acest moment voi fi liberat - şi le-am dat o dată - 11 mai. M-am înşelat cu 5 zile; în 6 mai şi nu în urma unui decret cum s-a lansat zvonul în ţară şi a fost preluat de presa străină. Eu nu am avut nici o legătură cu decretul, pentru că decretul viza pe deja-condamnaţi, or eu n-am fost condamnat, aşa că nu a avut nici o legătură decretul cu mine.

RED: Unde se află acum jurnalul?

PAUL GOMA: Jurnalul se află şi acum în arhivele securităţii.

RED: Să revenim la 12 martie, la a doua întrevedere cu [spaţiu liber - pentru Burtică]

PAUL GOMA: Ba da, a adus un element nou, care se numeşte HORST STUMF, fost boxer de categorie semigrea dacă îmi aduc bine aminte, a fost trimis de securitate, am aflat-o, ca să mă intimideze, să mă bată, mi-am dat seama că dacă şi-ar fi pus mintea cu mine, dintr-un pumn m-ar fi pus jos. Mi-a rupt cămaşa, m-a strîns de gît, mi-a rupt uşa. Un vecin binevoitor a chemat miliţia.

Altă dată nu a mai reuşit să intre în casă, însă m-a întîlnit pe palier, m-a strîns de gît, noroc cu vecinele mele care m-au scos din ghiarele lui HORST STUMF. Nu ştiu exact ce grad are, cred că n-are grad, are numai funcţie, pentru că se ştie că foştii boxeuri în momentul în care se tîmpesc de tot, dacă nu au fost tîmpiţi de acasă, sînt folosiţi de securitate. Se ştie de pildă că CIUBOTARU ani de-a rîndul a bătut, se ştie foarte bine că LINCA este "bătăuş de graniţă", el se ocupă de frontierişti, iar HORST STUMF, face şi el ce poate prin Bucureşti.

RED: - despre arestarea lui PAUL GOMA.

PAUL GOMA: La 1 aprilie, la ora 1.30 am fost arestat, nu mai contează că în urma mea a început percheziţia şi a durat vreo 9 ore şi jumătate. Contează însă că la percheziţie s-au găsit trei manifeste legionare, introduse de securitate, bineînţeles. Nu am recunoscut că sînt ale mele - ulterior securitatea a lăsat-o mai moale văzînd că nu mă intimidează, de altfel am şi refuzat să pun mîna pe ele - bine, ei ar fi avut mijloace să-mi… transplanteze amprentele pe ele, dar nu au făcut-o.

Mi s-a arătat mandatul de arestare pe care scria că motivul arestării este trădarea de patrie.

Cînd am ajuns la Rahova, am mai făcut nişte formalităţi pe care eu le ştiam de acum 20 de ani, a mai apărut un cap de acuzare, care se numea în termeni eufemistici, relaţii împotriva naturii, sau cam aşa ceva. Eu ştiam că securitatea poate să dovedească orice are ea chef, şi chiar încercam să-mi imaginez cum va fi la proces, cum vor veni zeci de martori, care vor jura cu mîna pe inimă că le-am făcut şi le-am dres. E adevărat că nu au insistat prea mult cu această crimă, iar după 10 zile, procurorul STEFĂNESCU, cred că îl cheamă STEFANIUC sau STEFANOV, din Piatra Neamţ, m-a silit să fac fals în acte publice, adică în data de 10 aprilie mi-a dat să semnez o nouă acuzare, antedatată: 1 aprilie, bineînţeles că am făcut-o spunînd că facem împreună fals în acte publice. Prin această hîrtie, semnată la 10 aprilie, se retrăgea acuzaţia de homosexualitate însă apărea o alta, nu ştiu dacă mai gravă, însă mai nostimă, aceea de complot, deci eu am devenit şef de lot, lotul nostru atentase împotriva statului român, bineînţeles, probabil că asta era în capul securităţii că pînă la urmă să smulgă de la noi. De la noi? care noi? Lotul era format din următorii în afară de mine: HEINRICH BOELL, laureat al Premiului Nobel, cu totul şi cu totul întîmplător, PIERRE EM[M]ANUEL, care cu totul întîmplător a făcut

rezistenţă în Franţa, EUGEN IONESCO, care întîmplător a fost român, acum francez şi academician şi alţi români ca: MIRCEA ELIADE, EMIL CIORAN şi cum spuneau securiştii: şi alţi fascişti. Sigur, acum ne vine să rîdem, însă atunci nu mi-a venit deloc să rîd, pentru că mai trecusem pe acolo, eram un client vechi al securităţii şi ştiam că securitatea poate să facă orice, că poate să dovedească orice, şi mă vedeam, bineînţeles, singur în boxă, în vis mă vedeam, înconjurat de mulţi alţii… Mărturisesc, compania îmi era foarte plăcută, la un moment dat am zis, forţîndu-mă să păstrez umorul că, cu un asemenea lot putem merge şi la moarte. La moarte, adică la condamnarea la moarte.

RED: Puteai merge, de fapt, că era mai greu de adus întregul lot la Bucureşti, nu-i aşa?

PAUL GOMA: Da, bineînţeles, mă gîndeam la HE[I]NRICH BOELL, săracul, cum ar fi putut fi adus la Bucureşti.

RED: Ai fost un client vechi al securităţii, care au fost metodele folosite de data aceasta?

PAUL GOMA: În primele săptămîni, am avut impresie că s-a schimbat, deşi… din prima zi mi s-a demonstrat că nu s-a schimbat absolut nimic. Să mă explic. Am fost arestat la 1.30, după care într-un sfert de oră am ajuns la securitate, formalităţile cu percheziţia, cu scoaterea obiectelor, cu procesele verbale au mai durat o oră şi a început ancheta propriu-zisă.

Primul interogatoriu mi-a fost luat de, am uitat cum îl cheamă, [spaţiu liber - pentru: Bistran] SEVER şi nu mai ştiu cum, un locotenent colonel, dar nu a apucat să scrie cu stiloul prima întrebare, că au apărut în încăpere doi bărbaţi în civil, dintre care unul s-a repezit la mine, mi-a smuls barba, m-a lovit cu picioarele, m-a pălmuit, şi mi-a zis aşa: jidane, curistule, fascistule, legionarule - legionar merge foarte bine cu jidan.

După ce s-a răcorit un pic, trebuie să spun că în momentul în care m-a văzut a zis: "ei, în sfîrşit, am pus laba pe tine". Probabil că mă pîndea de mult la cotitură, dar eu nu ieşisem din casă. A ieşit. Anchetatorul a mai scris o jumătate de întrebare. După vreo oră, a venit din nou acelaşi bărbat în civil şi iarăşi mi-a tras o serie de înjurături, de palme şi de barbă smulsă. Nu am ştiut, decît foarte tîrziu, cu vreo săptămînă înainte de liberare, cînd simţeam că au de gînd să-mi dea drumul şi să nu se mai facă scandal, că furiosul cu pricina era primul adjunct al ministrului, bineînţeles este vorba de ministrul de interne, [Pleşiţă] după care lucrurile au intrat într-un curs, zic eu, normal. Anchetă, anchetă, anchetă. Ce am făcut, cu cine am dres, de ce am dres şi aşa mai departe.

RED: De bătut nu ai mai fost bătut?

PAUL GOMA: Nu, nu am mai fost bătut.

RED: Tot ce s-a întîmplat în străinătate, toate ecourile etc., au făcut să fie abandonată acuzaţia de complot?

PAUL GOMA: Eu de acolo, mi-am dat seama exact cînd a început să vorbească presa occidentală despre arestarea mea, pentru

că brusc s-a schimbat atitudinea anchetatorilor şi soarta anchetei. De asemenea, am ştiu, am simţit cînd s-a dat publicităţii testamentul meu, care a pecetluit soarta mea : urma să fiu eliberat.

RED: Care a fost atitudinea scriitorilor români?

PAUL GOMA: Prezenţa scriitorilor români s-a făcut simţită în subteran, ca să zic aşa. Vorbesc de acele scrisori pe care le-am primit eu înainte de arestare, scrisori din care mi-am dat seama cît de mult sînt eu iubit de confraţi şi în acelaşi timp cît de mult iubesc confraţii mei adevărul. Sigur că, în momentul de faţă nu ţin neaparat să mă consider confrate cu DAN ZAMFIRESCU de pildă, nu mă consideram nici înainte văzînd ce scrie.

În ultimile zece zile de libertate, nu mai ştiu exact, erau notate în jurnalul meu care s-a pierdut, am primit în intervalul a două zile, foarte multe scrisori violente, vorbesc despre cele ale scriitorilor. Am primit aşa: de la DAN ZAMFIRESCU, se cunoaşte, de la ALECU POPOVICI, nu-l cunoaşteţi.

RED: E un scriitor foarte obscur pentru noi.

PAUL GOMA: Mă rog mi-a scris. De la DUMITRU MIRCEA - vă mai amintiţi?

RED: Da a scris romanul PÂINE ALBĂ.

PAUL GOMA: Da, PÂINE ALBĂ. Am mai primit scrisori de la H. ZALIS şi VALENTIN BERBECARU...

RED: Cine e VALENTIN BERBECARU?

PAUL GOMA: Nu ştiu, mărturisesc, dar asta nu înseamnă că nu există.

Voiam să spun un lucru interesant, fiecare din aceşti cinci scriitori mi-a scris cu scriitura sa, unii de mână alţii de maşină, însă foarte ciudat, plicurile în care erau expediate scrisorile erau toate cu aceeaşi poză imprimată şi adresa cu acelaşi caracter de maşină scris, un caracter de maşină care nu e foarte frecvent la noi. Bineînţeles că toate scrisorile erau de luare de poziţie împotriva mea, nu vorbea de noi, de mişcarea noastră, ci numai de mine, de GOMA. Bineînţeles că fiecare în felul lui.

DAN ZAMFIRESCU mă distrugea sub argumente istorice. El este un băiat tare la istorie.

ALECU POPOVICI mă lua cu: tocmai m-am întors din străinătate, eu am nişte prieteni la München - lucrează chiar la "Europa Liberă"…- de aici începea cu sfaturi, că nu e bine, că nu e patriotic... - sfîrşind cu nişte invective.

ZALIS, începea şi el cam în genul lui ALECU POPOVICI, însă nuanţat astfel: Tocmai m-am întors din Israel, unde oamenii sunt indignaţi de actiunile dumitale… - erau călători, dar fiecare mă atingea în cîte un punct slab, probabil punctul indicat de securitatea atotştiutoare.

DUMITRU MIRCEA mi-a scris 16 pagini de înjurături legate una de alta foarte strîns şi foarte bine, în care eram ticălos, duşman, în sfîrşit, şchiop, chior etc.

Nu îmi aduc aminte de VALENTIN BERBECARU ce-mi spunea

dar cred că nu are nici o importanţă.

În presa românească s-au ocupat de mine EUGEN BARBU, NICOLAE DRAGOŞ şi VASILE BARAN şi un tînăr critic, fapt care m-a uimit pentru că un tînăr critic de la Convorbiri Literare, revistă de la Iaşi, AL. DOBRESCU, care nu s-a ocupat niciodată de fapte politice A avut un articol furibund împotriva lui GOMA.

Amintesc: am primit o scrisoare foarte interesantă de la şapte popi, nu le pot spune prelaţi, şapte preoţi din Breaza, ziceau ei, care mă luau cu duhul blîndeţii şi în final mă călcau în picioare.[…]

- Ştirile pe care le-am avut despre soarta celorlalţi mi-au parvenit prin o singură sursă - Europa Liberă.

Prin Europa Liberă am aflat că oamenii au fost arestaţi, bătuţi, intimidaţi, mulţi dintre ei au fost siliţi să-şi retragă semnătura. Din cîte am aflat după sosirea mea la Paris, o parte din ei au fost internaţi în azilele psihiatrice, despre care se poate spune că sînt o invenţie în timpul anchetei, sînt transformaţi printr-un ordin al procurorului în nebuni. Mulţi au fost condamnaţi, în tribunale ca de război, care în cîteva minute i-au condamnat la muncă forţată pe traseul Canalului şi în insula mare a Brăilei. Sigur că deţin însă, foarte, foarte puţine ştiri, însă sînt sigur că în lunile în care vor urma voi avea mult mai multe ştiri. E şi în interesul celor care au semnat sau care au avut intenţia să semneze oricum au intrat în mîinile securităţii, să încerce să spună, să facă cunoscut ceea ce li s-a întîmplat, pentru că numai aşa poate contracara forţa securităţii, forţă care în special...

Eu nu am fost şeful acestei mişcări din Valea Jiului, am fost decît un adunător de semnături, un fel de funcţionar de la ghişeu, dar spre surpriza mea, spre consolarea mea, pentru că de la arestare, pînă în momentul cînd am aterizat la Orly, am fost violat [?] cu grijă, auzind de oameni care au avut curajul, îndrăzneala, să-şi arate revolta, au protestat. Au fost cîteva grupuri care în momentul de faţă sînt în mîna securităţii - un eveniment extraordinar: mişcarea minerilor din Valea Jiului. Abia după ce am fost eliberat, am aflat că soţia şi copilul fuseseră evacuaţi în ziua de 4 aprilie. Aici vreau să mă reîntorc la o anumită dată. Din Paris, la această dată, cineva ar fi vorbit cu mine. Nu putea din două motive: în primul rînd că eu eram arestat din ziua de 1 aprilie, în al doilea rînd pentru că, nici un membru al familiei nu se mai afla în apartament în acea zi.

Trebuie să mai spun că şoferul SCHUSTER GEORG a fost atras într-o capcană, cam în aceiaşi zi, în casa mea, casă în care eu nu mai stăteam: a sunat, i s-a deschis, a intrat în casă… Acolo îl aşteptau securiştii care l-au bătut. Binenţeles, noi nu ştiam acest lucru, am aflat mult mai tîrziu, după cîteva luni.

Deci, nevastă-mea cu copilul au fost evacuaţi: au pus lucrurile în cîteva camioane şi au fost duşi în Dudeşti, într-o cameră şi o baie. Spre norocul nostru, socrul meu a avut grijă de ei. În momentul în care m-am liberat am stat şi eu la socrul meu. Eram destul de bolnav, nu mă prea puteam mişca, "noua locuinţă" : camera unică nu era potrivită pentru copil, nici pentru un om bolnav. Cîtva timp am mai rămas la

socrul meu şi spre mirarea mea am fost la un moment dat am fost convocat la securitate la ministru, prietenul meu cel care mi-a smuls barba. Mi-a propus locuinţă. Eu am spus că vreau apartamentul pe care l-am avut. Mi-a spus că dacă ar putea, ar rade de pe locul acela şi blocul, acuma devenise "umanitar": aveam copil, deci aveam dreptul la trei camere! Mi-a dat un apartament cu trei camere pe Lunca Siretului, la capătul Drumului Taberei şi mi-au propus politicos chiar şi o slujbă.

Sigur că pentru mine era foarte mare lucru o slujbă, nu aveam din ce trăi, de ani de zile eram întreţinut de socrii mei. Funcţionar, bibliotecar la Biblioteca Centrală de Stat, la secţia de manuscrise. Însă pentru mine nu era cel mai bun lucru, eram şi sînt încă bolnav, supravegheat foarte strîns, condus de acasă la slujbă, de la slujbă acasă. Dacă cumva din întîmplare - s-a întîmplat de vreo vreo ori - să fac un mic ocol, imediat se întîmplau nişte "accidente". Oamenii care mă întîlneau erau imediat luaţi la rost de securitate. Pentru mine această vară a fost foarte dificilă, în primul rînd pentru că în aprilie am fost arestat şi mi s-au confiscat toate manuscrisele şi o bună parte din cărţi şi casetele muzicale. Am fost avertizat că orice voi scrie de acum încolo, nu va putea lua drumul străinătăţii, deci eu chiar dacă aş fi scris n-aş fi avut nici măcar sentimentul că scriu pentru sertar - ci pentru securitate.

În al doilea rînd, fiind atît de strîns supravegheat peste tot pe unde umblam, trebuie să spun că la un moment dat a trebuit să mă duc la Constanţa să-mi iau soţia şi copilul de la mare, un lucru cu totul caraghios, s-au ţinut după noi şi acolo şi încă cine: securiştii din Bucureşti pe care îi cunoşteam. Nu ne-au încredinţat nici măcar celor de la Constanţa.

Am înţeles că nu mai puteam face deja nimic pentru nimeni. Atunci am hotărît să fac în aşa fel să mă salvez pe mine ca scriitor, ca ceea ce scriu să nu cadă în mîna sau în sacul fără fund al securităţii şi să ajung undeva de unde să pot face ceva pentru cei care au semnat şi pentru cei care ar fi vrut să semneze şi sînt convins că se poate face.

Am refuzat toate propunerile insistente din partea organelor de a primi un ajutor de emigrare şi m-am agăţat aproape cu disperare de o invitaţie a PEN-Clubului Francez. E adevărat căci securitatea aproape timp de două luni a făcut să nu-mi parvină originalul scrisorii, ca să nu mă pot folosi de ea, însă am insistat să mi se dea ca să mă pot prezenta la ghişeu. Aveam nevoie de un act, ori ei îmi dădeau fotocopii.

În cele din urmă, cineva de acolo de sus a încetat să mă iubească şi a acceptat să-mi dea un paşaport turistisc, ceea ce doream eu, nu voiam emigrare, ci să mă bucur de un drept cetăţenesc, acela de a avea un paşaport, cu care să pot să plec cînd vreau şi să mă întorc cînd vreau.

Toată presa franceză a comentat pe larg declaraţiile lui PAUL GOMA, posturile de radio, televiziunea şi nu numai ziarele franceze ci şi ziarele germane, americane, continuu, pentru că nu a fost o mişcare

nici a scriitorilor, nici a zugravilor, nici a pictorilor, nici a paznicilor de noapte, ci a foarte multor muncitori şi mai ales acei mineri din Valea Jiului.

Am şi lau legătura cu sindicatul C.F.D.T. Sînt în legătură de corespondenţă atît cu sindicatul minerilor, cît şi cu GIORGI MILLI [corect: George Meani] din S.U.A., şeful general al sindicatelor şi am de gînd să aduc la cunoştinţa sindicatelor ceea ce se întîmplă cu confraţii muncitorilor din occident, cu muncitorii din România.

Paul Goma

Paris, 21 februarie 1995

"Bietul Stumpf..."

Numărul din 15 februarie a.c. al organului guvernal cotrocenic, *Vocea României* (cum altfel, dacă România este... tot *ei*, chiar mai mult decît atîta..?), prin pana lui Petre Dănoiu se apleacă, precum mama care i-a lipsit, deasupra soartei crude-şi-nedrepte a bietului copilaş pe nume Horst Stumpf, fost boxeur de semi-grea şi victimă a regimului ceauşist - şi el!, dacă Iliescu se prezintă ca disident, mereu - tot - timpul-fără-contenire persecutat de Ceauşescu în persoană, de ce n-ar fi înfăţişat unul ca Stumpf drept jertfă a totalitarismului comunist dinainte de decembrie 1989...?

Ca unul care am fost victimă a lui Stumpf (dar oare numai eu?), însă nu i-am păstrat ranchiună, ba mi-am manifestat mila, compasiunea faţă de agresorul meu din martie 1977, deşi *aflat în serviciul Securităţii* - am relatat acest lucru în mărturiile vorbite ca şi în cele scrise, precum volumul **Culoarea curcubeului (Cutremurul oamenilor '77,** editat de Humanitas în vara anului 1990, din tirajul de cîteva zeci de mii, mai puţin de o mie fiind distribuit - şi numai în Bucureşti - restul retras, depozitat, apoi, în 1992, trimis de filosoful Liiceanu la topit; în 1993 a fost reeditat la Biblioteca Familia din Oradea).

N.C. Munteanu, în comentariul său la microfonul Europei Libere, a pus lucrurile la locul (şi la cauza) lor, adică: nu din ordinul Miliţiei, cum pretinde Petre Dănoiu că ar fi pretins Stumpf, a făcut boxeurul (în fine, ce mai rămăsese din el, în afară de pumni), ci din cel al Securităţii, mama (maşteră), vreme de 41 ani - din 1948 în 1989 - a... poporului român în cvasitotalitatea lui.

Deşi am spus/scris esenţialul despre "Bietul Stumpf", cum îl căinează în serviciu comandat *Vocea României* (naţionale - nu s-a scris încă, are să se scrie, chiar şi... *Vocea României româneşti* - deosebită de România neromânească, cea care lucrează pentru unguri), fac următoarele precizări:

1. Povestea cu... "Într-o zi vine la mine un locotenent major de miliţie şi îmi spune să fac scandal la Paul Goma acasă..." n-are decît să o povestească Stumpf comesenilor; iar Petre Dănoiu n-are decît să o tot scrie la gazeta de perete a Clubului sportiv Avîntul Cotrocean: din partea fostului boxeur nu este decît o aproximaţie a cuiva care a încasat milioane de pumni în cap; din a lui Dănoiu: *un neadevăr flagrant.*

Fireşte, la prima sa vizită (în seara de 19 martie 1977) nu văzusem cine îl adusese pe Stumpf pînă la uşa apartamentului nostru (şi, după halul de beţie în care se afla, cine anume apăsase pe butonul soneriei), însă, la un moment dat, somat de soţia mea să spună cine l-a adus, cine 1-a condus la greu-găsibila noastră adresa (unde mai pui că

apartamentul nici nu figura pe numele Goma...), Stumpf a răspuns, inocent:

"Nişte băieţi de la Dinamo"...

Adevărat: "Dinamo" nu înseamnă *neapărat Securitate* - însă *nici doar Miliţie, fără Securitate*... O ştie pînă şi băiatul Dănoiu: pe atunci existau "dinamovişti de la Miliţie", "dinamovişti de la Mînăstirea Secu" (Dan Zamfirescu, Virgil Cîndea, Dan Ceachir, Plămădeală, Anania), "dinamovişti de la Barbu-Drăgan" (Traian Filip, Tîrnăcop-Silvestri, Chiuzbaian, Pelin), deasemeni, "dinamovişti de la Steaua", ca Ţiriac...

Numai că, iată: după vreo două luni de la liberarea mea - trecuse chiar şi Congresul Scriitorilor români (ce-ar fi dacă s-ar publica integral "luările de cuvînt - şi de atitudine")?, prin iulie 77 (nu 78 cum scrie Dănoiu), chemat de proaspătul general Gheorghe Vasile (sau: Vasile Gheorghe - nici el nu ştia bine), comandantul Securităţii Rahova - ca să-mi recuperez manuscrisele confiscate - pe cine vedem (eram cu soţia) ieşind de la *ei,* iar în clipa în care ne-a recunoscut, a rupt-o la fugă, ca un bezmetic, întîi în susul străzii, apoi întorcîndu-se fulgerător şi luînd-o spre Dîmboviţa? Pe Horst Stumpf!

Eram, sînt în continuare bine plasat, ca să cunosc următorul amănunt: clădirea de pe strada Rahovei găzduia, în 1977, în partea ei dinspre Dîmboviţa, o secţie de miliţie (exista, în continuarea celularului nostru, un celular al Miliţiei - despărţit, fireşte). Numai că Miliţia cu pricina avea poarta ei - or Stumpf ieşise pe poarta Securităţii, cea pe care intrasem... la 1 aprilie, ca-arestat, iar acum aveam să intru ca-liber, în căutarea manuscriselor confiscute...

Proaspătul general Vasile Gheorghe (sau generalul Viceversa) era însoţit de maiorul (pe atunci) Goran, secretarul PCR al "unităţii", prieten al lui Gelu Voican-Clytorescu. Am întrebat:

«De ce-a fugit Stumpf? Chiar de-aş fi vrut să-i ard măcar un pumn, n-aş fi putut - în urma tratamentului de care am beneficiat din partea domniei voastre...»

Generalul (zis şi Grenadă) m-a întrerupt:

«Lasă, domnule, că prea vezi cai verzi!»

«L-am văzut pe Stumpf ieşind de-aici!», am insistat.

«Păi eu ce spun?», s-a mirat generalul Viceversă Grenadă. "Cînd spun că prea vezi ce nu tre' să vezi!"

L-a înjurat de mamă pe Stumpf, a spus "scozaţi, coniţă" şi am trecut la manuscrisele mele (pe care nu le-am recuperat în totalitate, pe unele urma să le mai studieze "expertul literar" Adrian König)...

2. Jurnalistul Dănoiu scrie:

"În legătură cu acest caz (evident: Cazul Stumpf - dealtfel articolul este intitulat "Ambiţia de a fi Number One" - ce, te pui cu dinamoviştii călătoriţi şi poligloţi?) de un singur lucru nu este lămurit fostul boxer" - şi îl citează pe fostul Stumpf:

"«De ce mă face, Domnule, Pacepa, în cartea lui, securist? Eu n-am fost aşa ceva! Pur şi simplu nu aveam ce face. Miliţia s-a folosit de mine cum a făcut, de altfel (Stumpf nu posedă în limba lui, "de

altfel" - nota mea, P.G.), toate persoanele din jurul meu»"

Am să mă întorc la... spinarea solidă pe care *trebuie*, din decembrie 89, s-o aibe Miliţia, ca să scape basma curată Securitatea - pînă atunci să ne oprim la Pacepa:

Este adevărat, nu am în casă decît un exemplar din traducerea franceză: **Horizons rouges**, publicată în Presses de la Cité, în 1988.

La pagina 13 apare numele: Stumpf. Traduc:

"«Consilierul grec «Romero» trebuie recrutat (spune Ceauşescu) (...) Pleşiţă, te ocupi de problema asta, cum ai făcut şi pentru Goma. Pe cine aţi folosit, atunci? Un boxeur de la Dinamo, nu?»"

"Dinamo fiind clubul sportiv al ministerului de Interne", precizează autorul (Pacepa).

"«Căpitanul Horst Stumpf», a răspuns Pleşiţă. «Face parte din miliţia Bucureşti»"

"«Foarte bine!»"... - şi nu mai contează ce spune Ceauşescu, apud Pacepa.

Bietul Stumpf: analfabet (profund, ar fi zis mama, învăţătoare) cum este, n-a putut citi "cu ochii lui" cartea lui Pacepa. Să admitem: în România se vor fi publicat şi alte opere de-ale generalului de Securitate Pacepa - nu am ştire şi nici nu doresc să am. Cineva, un "cititor-şoptitor" îi va fi... povestit lui Stumpf că Pacepa, "în cartea lui", îl face... securist.

După cum se constată, Pacepa îl face - prin gura lui Pleşiţă - miliţian (şi unde mai pui: cu grad de căpitan, dar ce contează, nu gradul pricinuia dureri, ci pumnii foştilor boxeuri Ciobotaru, Linca, Stumpf, folosiţi de Securitate ca *maşini de bătut* arestaţii). Şi de ce se va fi simţind "Bietul Stumpf" insultat? - uite, Ţiriac nu se simte măcar jenat că a avut şi el grad; nici Ilie Năstase (oare Nadia Comăneci să fi avut? - mai ştii...).

Încă o dată: am fost primul care, în scris (varianta franceză a mărturiei despre 1977 a apărut în 1979), l-am compătimit pe Stumpf, cel ce mi-a intrat în casă, m-a agresat, mi-a terorizat familia, zile la rînd. Eu, victimă a "Bietului Stumpf" am acest *drept*: de a nu-l urî pentru ce mi-a făcut, de a nu nutri gînduri de răzbunare. L-am considerat (păstrînd proporţiile) o fostă victimă devenită călău.

Însă de aici pînă la a-l prezenta pe unul ca Stumpf (adevărat: un idiot, idiotizat şi de "nobilul sport") drept... victimă fără pată - este o obrăznicie ce nu mai poate fi pusă pe seama mioritismului analfabetizator al Românului, ci se înscrie într-o vastă - şi deloc recentă - *campanie de spălare a sîngelui.*

Pentru a-i scoate, nu doar nevinovaţi pe criminalii securişti, ba chiar... vajnici patrioţi, buni români, daco-romano-thraci de cea mai pură extracţie legionaro-comunistă, toate mijloacele sunt bune. Pentru *ei, vinovaţii.*

Eu, care mă "laud" a cunoaşte Securitatea de pe timpul cînd se afla, ca să zic aşa, în stadiu intrauterin - prin Maica ei, numită NKVD, în Basarabia anului 1940, ocupată de Ruşi; apoi, în 1944, după 12

septembrie (iată: în momentul în care scriu aceste rînduri, în februarie 1995, se împlinesc exact 50 ani de cînd mă aflam, cu mama şi cu tata şi cu familia fratelui mamei, N. Popescu, în Lagărul de "repatriere" de la Sighişoara - de unde n-aveam să ieşim decît după încheierea războiului, adică spre sfîrşitul lunii mai 1944; iar înfiinţarea "oficială" a Securităţii ne-a prins... la post: mama, tata, pe dinăuntru, eu, în vîrstă de 13 ani, la poarta Securităţii din Mediaş, am inaugurat Organul Terorist (ianuarie-iunie 1949), - eu, spuneam, fiind un "abonat al Securităţii", n-am fost peste măsură de şocat de "răspunsurile" unor criminali dovediţi ca Nicolsky, ca directorul Sighetului, ca, recent, generalii "martori"... M-a intrigat, în schimb, indignarea unor oameni cumsecade, într-un fel sau altul şi ei victime ale aceleiaşi scîrbavnice instituţii: aveau aerul - în 1990, în 1992, sau în 1995 - că abia acum *află* ce a făcut şi a dres Securitatea vreme de peste patru decenii; şi, desigur, pentru că abia acum au fost informaţi, ei, bravii români se arată orifiaţi, revoltaţi...

Fără nici o reţinere, îi dispreţuiesc din inimă pe aceşti recent - indignaţi; una din două: ori spun adevărul cînd pretind că "pînă acum nu ştiuseră" - şi atunci te întrebi dacă, din 1948 pînă în 1989, ei, părinţii, bunicii lor locuiseră pe o altă planetă; ori mint - şi atunci am tot dreptul să mă întreb: **de ce mint ei cînd pretind că nu au ştiut?**: nu cumva pentru că îi apasă măcar o parte din vina generală a Securităţii...?

Dacă am găsit "răspunsurile" călăilor (cîte au fost - de genul: "N-am făcut decît să execut un ordin"; "N-am făcut nici un rău, ba am apărat România de duşmani", "Am fost un biet martor..."etc,): dezgustătoare, totuşi, nu m-au mirat: criminalul neagă, criminalul "relativizează", criminalul contestă cu îndârjire faptul că el - tată de familie, acum bunic grijuliu cu nepoţii şi cîinii - ar fi umilit oameni, ar fi chinuit (citeşte: torturat direct) adolescenţi, femei, bărbaţi, că ar fi ucis fiinţe nevinovate - doar pentru că lui, "executantului", i s-a dat un ordin şi pentru că executarea acestui ordin îi aducea lui, "bietului martor - executant", nu doar simţămîntul îmbătător că este puternic (în faţa unei "bandite", ori în a unui "duşman al socialismului" abia mai ţinîndu-se pe picioare), dar şi bani; dar şi locuinţă bună; dar şi înlesniri pe care nu le aveau cetăţenii de rînd (adică nesecuriştii)...

Nu m-au mirat "răspunsurile" acestor lepădături securiste, care, atunci cînd încăpeai în labele lor, te tocau mărunt-mărunt, îţi comunicau că tu eşti un nimic, un vierme, pe care El, Atotputernicul Securist îl poate strivi sub călcîi - uite-aşa!, îţi arăta, pe viu - fără să dea socoteală nimănui, nicicînd; iar acum, cînd timide întrebări se înalţă, el, care se ştie "acoperit" nu doar de Măgureanu, ci şi de Iliescu, îţi rîde în nas, cerîndu-ţi probe! Probe! Fiindcă, într-adevăr: tu, victimă, nu poţi produce probe că Enoiu, că Pleşiţă (dau două nume, la întîmplare) te-au batjocorit, te-au înjurat, te-au lovit, te-au înfometat...

M-au mirat, în schimb - mai degrabă: m-au izbit, m-au îndurerat, m-au revoltat (pînă la revulsie) intervenţiile unor oameni, nu doar de-bine: nu doar oarecari cetăţeni intraţi în vorbă - ci "reprezentanţi ai

intelectualităţii noastre", cum spun Românii care îşi imaginează că neamul nostru a produs o asemenea categorie de ştiutori-de-carte...

Cum *scriitorul* ar fi trebuit să se afle în fruntea poporului (e-he, cîte n-ar fi trebuit - la Români), am fost năucit (nu găsesc alt termen) de intervenţia publicistică (în *România literară* din jurul datei de 15 ianuarie 1990 - ca articol de fond!) a scriitorului (ardelean, în plus!) Buzura, prin textul definitoriu şi definitiv: "Fără violenţă!". La trei săptămîni după "revoluţie" scriitorul Buzura (în treacăt, dar să nu uităm: prin 1988, '89, Buzura bîntuia Germania, mai cu seamă Englischen Garten, explicînd "colegilor" de la Europa liberă: "Marea problemă, acum, nu e Ceauşescu - ci Ungurii!" - nici că se putea "analiză" mai... psihiatrică!) deplîngea, nu soarta Românilor sub comunişti, o jumătate de veac; nu se arăta sensibil nici la sîngele inocenţilor şiroind, începînd de la Timişoara, trecînd la Cluj, la Sibiu, apoi la Bucureşti; nici indignat nu se arăta de devastarea sediilor partidelor democratice - nu, deloc; pe Buzura îl durea inima de soarta bieţilor membri ai Partidului Comunist dizolvat în grabă cu cîteva zile în urmă...

Cum se face, cum nu, însă negru - pe - alb, campania de spălare a sîngelui de pe mîinile Securităţii a fost inaugurată de un scriitor de seamă, de un important romancier (să nu uităm: ardelean - ba chiar maramureşan): A. Buzura.

Cronologic, i-a urmat (fără însă a-l depăşi - e şi greu...) un alt scriitor de seamă, tot important romancier (şi tot ardelean: de la Baia Mare) : începînd din aprilie 1990, săptămînă de săptămînă, luni, ani, în publicaţia *Contemporanul - Ideea brebană,* "Romancierul Nr. 1 al României", cum îi zice I. Buduca - şi el ardelean - a propovăduit *relativizarea crimelor comuniştilor împotriva poporului român,* de la relatarea nonşalantă, voit detaşată a relaţiilor sale, scriitor (şi ardelean şi fiu de popă, nepot de pătrupopă - tot de Breban vorbesc), cu Cornel Burtică; cu generalul de Securitate şi ministru al Securităţii, Nicolae Pleşiţă (vrînd să dea de înţeles că asemenea "relaţii" erau normale, condiţia unică fiind... talentul), pînă la afirmaţia: "Toţi am colaborat - mai mult sau mai puţin..." - iar dacă "toţi am colaborat" (cu Securitatea), ce pretenţii mai avem acuma, să-i cerem socoteală - uite, Virgil Tănase şi Al. Paleologu au mărturisit că erau, de multă vreme, "colaboratori" iar Lucian Pintilie, eufemizant, vorbeşte doar de un "pact diabolic" (sic)...

Păstrînd cronologia - şi valoarea (înaltă) a intelighenţilor carpato-danubieni - în luna iunie 1990 îşi începe "cariera" (sub semnul indubitabil al lui Guţă Tătărăscu), cel mai important critic literar - ca un făcut: şi el ardelean din Sibiel, sat de lîngă Sibiu: Nicolae Manolescu. Să nu se creadă că Iliescu, încă neconfirmat după alegerile de la 20 mai, apoi cu totul discreditat (pe plan planetar - din pricina televiziunii), după "mineriada" din 13-15 iunie l-ar fi solicitat el pe Manolescu să-i dea cuvîntul, punîndu-i la dispoziţie o prestigioasă tribună de la care să se explice, să se disculpe (nu el îi chemase pe mineri, Doamne - fereşte - doar le mulţumise pentru că... răspunseseră

la chemarea lui): ei bine, nu Iliescu a avut, atunci, nevoie de Manolescu - ci Manolescu a dat din mîini şi din picioare, a apelat şi la serviciile lui Zigu Ornea (cel ce avea intrare la Cotroceni, ca un legitimist imparţial - ca tot Românul, nu?) ca să ajungă la Omul - cu *o* mare. Fireşte, Iliescu, avînd acelaşi gen de inteligenţă ca şi Ceauşescu, adică viclenie, pe dată a sărit pe ocazie. Astfel, săptămînalul cel mai prestigios şi cel mai... anticeauşist, *România literară*, prin reprezentantul ei cel mai strălucit, Nicolae Manolescu, a solicitat - şi a căpătat - **un interview de la Ion Iliescu**; astfel, N. Manolescu i-a liberat lui Iliescu un *certificat de onorabilitate* - pe cînd toţi ceilalţi îl considerau **vinovat de crime,** ultimele: împotriva "golanilor", în 13-15 iunie; Manolescu, dialogînd cu Iliescu, casap al studenţilor, s-a prefăcut, din scriitor şi universitar, în spălătoreasă de cămăşi însîngerate şi de izmene căcate - ale comunistului jîmbăreţ (iată la ce slujesc *ne*-membrii de partid: n-a intrat Manolescu în partid, însă cînd a intrat în... Palatul Cotroceni - s-a simţit).

În ziua de 27 septembrie - tot 1990 - floarea intelectualităţii româneşti, cea care făcuse rivuluţia cu voie de la guvern (de scrisese şi la gazetă!), anume Grupul pentru Dialog Social, a pus în practică cea mai neroadă idee: aceea *de a dialoga cu... Securitatea.* Intelighenţii români, cei care, pe timpul lui Ceauşescu, umblînd în patru labe prin şanţuri, făceau doar cultură, nu "politică", de cum li se dăduse voie de la Miliţia lui Stumpf, s-au dedat, voiniceşte, la dialog (foarte) înalt... Şi de astă dată, o creatură ca Măgureanu îmi provoacă doar repulsie, ca oricare altă reptilă securistă - dar ce simţăminte să am faţă de *ai mei*? Ce "dialog" putea fi angajat între Kleininger şi Măgureanu?; între Doina Cornea - şi Măgureanu, între Gabriel Andreescu, Liviu Antonesei, Sorin Mărculescu - şi Măgureanu? Şi cum de nu s-a crăpat pămîntul, înghiţindu-l cu tot cu scaunul pe care şedea, picior peste picior, Liiceanu *"în dialog" cu monologhistul* Măgureanu? Şi, la urma urmei, cu ce *drept* a organizat Liiceanu această... ceremonie de purificare, de legitimare, de onorabilizare a Securităţii criminale?

Orice ar crede - el, Manolescu, Breban: un scriitor român care nu a fost coborît niciodată în *aresturile* Securităţii, ci şi-a tîrguit (s-o creadă el!) "libertatea de a face cultură" (cu Securitatea!) în birourile ei de la stradă şi în "apartamentele conspirative" (acolo unde colaboraţioniştii-informatori îşi depuneau icrele... culturale) - acela nu este scriitor întreg; îi lipseşte sarea; nu talentul (cine n-are talent, în ţara unde toţi ţăranii se nasc gata-poeţi?) - ci colona vertebrală.

Ca să continuu tristul pomelnic al "directorilor de conştiinţă" care, din cinism, din cupiditate, din oboseală, din imbecilitate (să te ferească Dumnezeu de prostia deşteptului! - vezi Ivasiuc, vezi-l pe Virgil Tănase, vezi-l şi pe Manolescu), au regresat în ce are mai... retrograd mioritismul plus ortodoxismul şi, după modelul popimii, s-au pus în slujba lupului, cînd locul le era lîngă, în fruntea turmei - iată-l şi pe Pleşu!

"Disidentul" (de tip Iliescu şi Botez), eseistul, strălucitorul Pleşu - a cărui "sclipire" a devenit aproape ca a lui Ivasiuc: luminiscenţă de

putregai: director al organului dezinformării naţionale, *Dilema* (scoasă de Fundaţia lui Cîndea - Buzura), "rebelul" Pleşu a devenit un soldat obedient şi execută variaţiuni pe tema dată de Buzura, prin articolul - program: "Fără violenţă!". După ce a scris negru pe alb că exilaţii în dezacord cu neocomunismul iliesc sunt trădători (O-ho, de cîte ori am mai auzit asta...); după ce, tot în scris, i-a interzis lui Negoiţescu să se rostească despre fenomene ale culturii române (De ce? Simplu: fiindcă era tuberculos!), Pleşu - ce să-i fac: şi el cu ascendenţă ardelenească... - angajează dezbateri de genul: "Bîrfa la Români" - ca să nu se vorbească despre **Crima-împotriva-Românilor**; ne îndeamnă să dizertăm despre Bulă (tot la Români), dar nu, Doamne - fereşte **despre Drăghici, Pleşiţă, Enoiu, Goran, Măgureanu-Iliescu** - şi alţi criminali ce ne sfidează dindărătul zidurilor vilelor de Stat şi de Partid, a pensiilor grase, ba chiar a *imunităţii* juridico-morale acordate, *în deplină iresponsabilitate* de "conştiinţe responsabile" ca Buzura, Breban, Manolescu, Liiceanu... La care se adaugă cel mai murdar dintre ei, Pleşu, paznic la poarta virginităţii Securităţii - teoria lui: "Toţi am colaborat, deci toţi sîntem vinovaţi - prin urmare cu toţii sîntem nevinovaţi" (pupături Piaţa Cotrocenţei)!

Iată de ce nepoata unchiului e curvă, de ce ursul n-are coadă şi de ce România nu are (încă...) intelectuali, ci doar un număr de alfabetizaţi.

Fiindcă cei care ar fi fost să fie, uite, n-au mai fost: pe drum s-au avariat, s-au stricat, s-au împuţit: dacă s-au dat cu puterea...

Nici nu merită altă soartă scriitorii care aleargă după... putere; putere - în România!; pe Malul Dîmboviţei... Mai mare jalea...

Nu am nici un fel de resentiment faţă de un nenorocit ca Horst Stumpf. Şi nu mă miră neruşinarea criminalilor care pretind că şi-au petrecut viaţa lor de securişti stropind floricele (pe cîmpii) şi ajutînd babele patriei să traverseze străzile oraşelor.

Mi-e ruşine pînă la lacrimi că sînt compatriot şi, oarecum "coleg de condei" cu putreziţi şi putrezitori naţionali ca Buzura, Sorescu, Breban, Manolescu, Pleşu (pe Păunescu nu-l mai pun la socoteală, el fiind mereu gata cu "verbul", din fragedă pruncie).

Mie însă ruşinea are să-mi treacă.

Paul Goma

21 februarie 1995